

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ORHAN İYİLER

Danilov Manastırı'nın Çanları

ORHAN İYİLER

Danilov Manastırı'nın Çanları

İNSANCIL YAYINLARI

Orhan İYİLER

Danilov Manastırı'nın Çanları

İnsancıl Yayınları: 92
Deneme-Eleştiri Dizisi : 13
ISBN -978-975-7446-98-9
1. Basım, Ekim 2007

DANİLAV MANASTIRI'NIN ÇANLARI

Orhan İyiler

Yayımcı: *Berrin Taş*
Yönetmen: *Cengiz Gündoğdu*
Ofset Hazırlık: *Deniz Saraç*
Kapak Tasarımı: *Deniz Saraç*
Baskı: *Altan Basım Ltd. İstanbul*

©İNSANCIL YAYINLARI
Küçükparmakkapı, İpek Sok., Zafer Han, No.10
Beyoğlu-İstanbul
Tel&Faks: 0212 249 80 19
e-mail: insancildergisi@hotmail.com
www.insancil.com

Yayınlanmış Çalışmaları

*** Öldükleriyle Kalmadılar**

1. ve 2. Basımlar: May Yay. 1978

3. Basım: Roza Yay. 1987

4.5.6. Basımlar: Ceylan Yay. 1991-1996-1999

*** Generaller Kışında Yaşam Kaynakçaları**

1. Basım: Bibliotek Yay. 1989

*** Körfezin Kutsal Adakları**

1. Basım: Akyüz Kitabevi, 1991

*** Bir Gün Bile Yaşamak**

1. Basım: Eksen Yay. 1992

2. Basım: Ceylan Yay. 1997

*** Yeni Dünya Gerçeği,**

1. Basım: Ceylan Yay. 1996

*** Devrimci Ado'nun Ölümsüzler Katında Yargılanması**

1. Basım: Ceylan Yay. 1998

*** Sana 21. Yüzyıl Raporumu Sunuyorum**

1. Basım: El Yay. Kasım 2005

İÇİNDEKİLER

Danilov Manastırı'nın Çanları Neden Okunmalıdır?	7
Açılım	9
Ayrıntılarda Unutturulan Büyük Gerçek	19
Danilov Manastırı'nın Çanları	36
Kuzey'in Yeni Bastilleri	45
Seçimi Gerçekten Kim Kazandı?	49
Sosyalistlerin Örgütsel Birliğine Dair	63
İstanbul Barosu Başkanlığı'na	74
Kuzeylilerin Pyrrhus Zaferi ya da İtalyan Dışişleri Bakanına Açık Mektup	78
Özgürlük Kampayası Komisyon Başkanlığına	90
Sorular - Yanıtlar	93
Savunma	107
NEP Perestroyka Değildir ya da Perestroyka'dan Önce Perestavka	127
Bir Broşürün Çözümlemelerine Yönelik Öncelikli Değİnmeler	157
"Savaşa Hayır"	206
Sayın Basın Mensupları	210
Dayanışma Şöleninden Uluslararası Anti-Emperyalist Dayanışma Konseyine	215
ABD Yönetiminin Körfez Savaşına İlişkin...	220
Tek Kurşunsuz Büyük Bozgun	229
Bir Fransız Komünistine Açık Mektup	251
21. Yüzyıl Eşiğinde İç Savaşımız	283
Vaclac Havel, "Ayağa Kalk ve Hücrene Dön"	305
Yeni Dünya Düzeninin Büyük Soygunu: Özelleştirme	310
Özelleştirmede Komünistleri Bekleyen Büyük Tehlike	346
GATT: Dünya Burjuvazisinin Bütünleşmesi Yeni Hegemonyası . .	352
Cumhuriyetsiz Cumhuriyetler Dönemi	361

DANILOV MANASTIRI'NIN ÇANLARI NEDEN OKUNMALIDIR?

“LENİN’in ÜLKESİNDE NELER OLUYOR?”u yazmaya başlamadan önce 1989-1993 yılları arasında çeşitli kimi sol dergilerde yayınlanan yazılarımı yeniden özenle gözden geçirme gereğini duydum. Birden şunu gördüm: Yalnızca bugün Lenin ülkesinde neler olup bittiğini anlamak için değil, ama 21. yüzyıldaki büyük değişimin nasıl gerçekleştiğini ya da gerçekleştirildiğini kavramak için de **Danilov Manastırı’nın Çanları**’nın okunması gerekiyor. Nedeni de şu: ÇANLAR’ın kapsadığı dönem 20. yüzyılın bitimine doğru gezegenimizdeki o müthiş politik depremin sosyalist sistemleri yerlebir ettiği dönemi kapsıyor.

27 Mayıs 1988’de ABD’nin o zamanki Başkanı Reagan Gorbacov’la Moskova’da buluşmak için indiği Finlandiya garında ayağının tozuyla:

“Moskova’da özgürlüklerin ve insan haklarının simgesi olarak Danilov Manastırı’nda 70 yıl sonra Çanlar’ın yeniden çalmaya başlamasını kıvançla karşılıyorum. Ama bunun yetmediğini tüm Sovyetler Birliği’ndeki tüm kiliselerde çanların yeniden çalmaya başlaması gerektiğini Gorbacov’a hatırlatacağım” demişti. Ve de 1991’de tüm Varşova Paktı ve Sovyetlerde özgürlüklerin simgesi çanlar uğultusuna insan hakları, özgür pazar ekonomisi ilahileri de katılınca 70 yıllık uygulamanın sonucunda sosyalist sistemler depremin sarsıntılarına dayanamayarak çöküp gitti.

Olayın bunca yalın ve basit olmadığını Danilov Manastırı’nın Çanları okuyanlar daha iyi, daha derinden kavrayacaklardır. Böylesi bir sonuca nasıl ulaşıldığına o günlerin somut gelişmelerinde tanıklık yapar Danilov Manastırı’nın Çanları.

Ama yalnızca bu da değil: Böylesine kolayca teslim oluşun nedenlerini de içerir. Kuzeyliler diye nitelendirilen gezegenimizin 7 sahibinin o müthiş ideolojik saldırısı karşısında sözcüğün tam anlamıyla apışıp kalışın öyküsüdür de ÇANLAR. Kullanma tarihi geçmiş kalıplar ve sloganlarla direnmeye çalışanların gündemden düşüşünün göstergesidir. Ve de okuyucum şunu söylememe izin vermelidir: 21. yüzyılda insanlığın böylesine “**geriye evriminde**” en az dünya burjuvazisi kadar sorumlu ve suçludurlar, yanlış ve kolaycı direnenler...

İdeolojik direnişin tüm boyutlarını bulmakta zorluk çekmeyecektir ÇANLAR’ın okuyucusu. Bunu kendime pay çıkarmak için söylemediğimin en içten, en dürüst tanığı olarak **İÇİNDEKİLERİ** gösteririm. “Geriye Evrim”den yeniden en ileri aydınlık evrimlere sıçramak için hangi karanlık yollarda nasıl suikastlara uğrandığının bilinmesi, yarını yaratacak güçlerin önlerine koymaları gereken en kaçınılmaz görevdir diye düşünüyorum.

Ve ÇANLAR’ın okuyucusuna saygılarımı, inancımı sunuyorum.

Orhan İYİLER
30 Kasım 2006

AÇILIM

3 KİLO ET/İDEOLOJİ VE SEN:

Hiçbir çağda insanlık bunca karmaşaya düşmedi. *“Hıristiyanlık, Roma İmparatorluğunu temellerine değin sarsan derin sosyal yer sarsıntılarının söz konusu olduğu bir dönemde, baskı altındaki yoksul sınıfların bağrında doğmuştu. Acı çekme, merhamet, başkasının yardımına koşma, yoksulluğun meziyetlerini yüceltme kültü, duyguları ve akli heyecanlandırmaya son derece elverişliydi.”* (Bkz: Histoire du Moyen Age. Editions du Progrès Moscou, 1976, s. 426). Müslümanlık da aynı sosyal koşulların itimi sonucu ortaya çıkmıştır. Dinler, insanoğlunun geleceğine umudla bakma savaşımalarının bir sonucuydu. Ama Halifelerin, Papaların elinde yoksulların yücelttiği, umut aradıkları din onlara ihanet etmede gecikmedi. Örneğin, 1209’da Papa Arnaud’un elçisi Citaeux, Papalığın mallarına el koyan, kiliseleri yakan pleb ayaklanmalarını, Papa Arnaud’un buyruğuna dayanarak, başkaldıranların hepsinin, suçlu olup olmadıklarını araştırmadan kılıçtan geçirilip imha edilmesi buyruğunu veriyordu. *“Başkaldıranların hepsini öldürünüz”* diyordu. *“Tanrı kendisine yakın olanları seçip yanına alacaktır...”* Ama yine de hérésie’ler (kilise dogmasına başkaldıranlar) yarının umudunu taşıyorlardı. Ortaçağ’da yavaş yavaş ortaya çıkan artisan ile ideolojik bağlantısı olan hérésie’ler feodal yapının Seigneuri-Etat’sını temellerinden sarsmaya başladı. Onlar önce Batı uygarlığının temelini oluşturan Réforme hareketini, daha sonra da Renaissance’ın doğuşunu sağlamışlardır. Çünkü dinler de, feodalite de geldiği aşamada *“üretim güçlerinin gelişmesinin ayak bağı olmaya”* başlamışlar-

dı. Modern çağların başlangıcı olan 1688 İngiltere'deki burjuva devriminden sonra insanoğlunun yaşamında, onu günümüze dek etkileyen, etkisini sürdüren büyük Fransız devrimi patladı: 1789

İnsanlığın tarihinde gerçekten de iki büyük devrim vardır: 1789 ve 1917 Bolşevik devrimi. 1789'da burjuvazi modern el emeğini peşine takarak ona şunları vaadediyordu: Ekmek, Barış, Özgürlük, Eşitlik ve Kardeşlik. İnsanlığın burçlarına Ekmek'i (yani yoksulluğun tümüyle ortadan kaldırılmasını), Barış'ı, Özgürlüğü, Eşitliği ve Kardeşliği dikip yeryüzü yaşamına dinlerin göklerde, ölümden sonra vaad ettiği cenneti yerleştireceğini söyleyen burjuvazi, aristokrasiyi kan içinde boğup kralının başını giyotinle kopardıktan sonra, kendisine vaad edileni isteyen modern Pleblerin istemine karşı amansızca yürüdü bu kez. 1830'da, 1848'de, 1871'de proletaryayı barikatlar gerisinde kan içinde boğmakta gecikmedi. Yine de 1848 Paris Komünü (3,5 ay kadar sürdü) tarihte ilk kez köleliğin kaldırılmasını, 1871 Komünü (70 gün sürmüştür) kadın haklarını, tüm ayrımcılığın yasaklanmasını, işsizlik sorununu, emekçilerin ücretlerinin saptanmasını, sendikal hakların temellerini ve Devlet'le Kilise'nin ayrılmasını insanoğlunun sınıfsal savaşımına ve kurtuluşuna deklare etmeyi başarabilmişlerdir. 1917 Bolşevik devrimi aslına bakarsan 1789'un istemlerinin sosyal içerikle doldurulmasının bilimsel yol göstericiliğindeki büyük devrimdir. 71 yıl yaşadıktan sonra 9 Kasım 1989'da dünya burjuvazisi bu kez tek kurşun bile atmadan kollektivist sistemleri iskambil kağıtları gibi devirmeyi ve önünde diz çökertmeyi büyük bir ustalıklarla başarmıştır.

1917 de tıpkı kendisinden önceki devrimler gibi yenilmiştir. Bunu apaçık görmek zorundayız. Bu gerçeği apaçık dile getirmekte yarınımızın yeniden belirlenmesi açısından, özellikle de neler yapılmadığını, nelere giderek ihanet edildiğini saptamamız açısından çok büyük yararlar olduğunu görmek zorundayız. Lenin, geleceğin nasıl biçimleneceği konusunda son derece önemli bir uyarıda bulunuyordu. Kapitalist üretim yönteminin "Devlet Kapitalizmi" biçiminde sosyalist ekonominin bütünlüğü içindeki o eşsiz buluşun uygulanmasına geçildiği Yeni Ekonomi Politika döneminde şöyle uyarıyordu: "Şimdi, diyordu,

düşmana (kapitalistlere) doğrudan saldırı yönetiminden cayıyoruz. Şimdi geri çekilme ve (düşmanı) kuşatma dönemi başlamıştır. Ama şunu söyleyebilirim: Yeniden saldırıya geçecek kadar güçleninceye dek geri çekileceğiz. Önemli olan sonunda kimin kazanacağıdır. Biz mi, yoksa kapitalistler mi? Yaşayan görecek...” (Bkz: Tek Kurşunsuz Büyük Bozgun). Biz yaşadık ve gördük: Koskoca bir çağ bu trajik yenilgiye tanıklık etti. Yenilginin tüm günahını burjuvazinin üzerine yıkamayız. Onların göreviydi yenmek. Benim görevimin de onları “tarihin çöplüğüne” atmak olduğu gibi. Yani Ekmek’i, Barış’ı, Eşitliği, Kardeşliği, Özgürlüğü insanlığı sarsan acımasız burjuva urundan arındırıp gezegenimizin tüm burçlarına dikmek gibi...

Dünya burjuvazisi yalnızca kolektivist sistemlerin demir perde’lerini yerle bir etmekle kalmadı. Engels’in 1848’de yazdığı “İngiltere’de İşçi Sınıfının Konumu” yapıtında söylediği gibi “dünyayı tek başına yönetmek” olanağının artık tümüyle eline geçtiğinin uyanık bilinciyle neoliberalizmin ekonomik, ideolojik saldırısıyla tüm ülkelerin, Ulus-devlet’lerin sınırlarını dümdüz ederek tüm gezegenimizi avuçları içine almayı, tek bir pazara dönüştürmeyi, süren direnişlere karşın büyük ölçekte gerçekleştirdi (Bkz: GATT, Dünya Burjuvazisinin Bütünleşmesi, Yeni Hegemonyası). Sorumluluk duygusuyla bağlı olduğum okuyucum: Bu değişimin mekanizmalarını, ideolojisini, altyapıdaki boyutlarının üstyapıyı nasıl biçimlendirmeye başladığını, hangi araçları kullandığını “Sana 21. Yüzyıl Raporumu Sunuyorum” kitabımda kavrayışına ve eleştirine sundum. Ama burada üzerinde durmak istediğim, bir yönüyle de alabildiğine kaçındığımız bir yönün altını çizmek istiyorum: Burjuvazinin bu başarısında makro-ekonomik gelişkenliğinin nesnel koşulları yanında ideolojik yenilenmesindeki saldırısının da sanıldığından çok etkisi olmuştur. Hele Berlin Duvarı çökertildikten sonra bu ideolojik saldırı, özgürlük, sosyal adalet, demokrasi, refah, anti-totalitarisme, délocalisation, dérégulation saldırılarıyla (Bkz: Kuzeylilerin Pyrus Zaferi, Yeni Dünya Düzeninin Büyük Soygunu,

Özelleştirme yazıları) üzerlerindeki şaşkınlığı atamamış çok kişi iyice sersemletip, birçoğunu kendi içine çekmeyi başardı. Az buz bir saldırı değildi bu. Sosyalist bile diyemediğim için kollektivist dediğim sistemlerin rutubet sızmış tüm kolonlarını çökertiyordu. Bu saldırı her gün görsel, yazımsal iletişim araçlarından beyinlerimize sızdırılıyor. O nedenle diyorum: Hiçbir çağ bunca karmaşaya düşmedi. Hiçbir zaman insan, insan olarak kendini bildiğinden beri bunca bilinç felcine uğramadı. Bu saldırılar hemen sonucunu, hem de belki planlayıcılarını bile şaşırtacak biçimde sonuçlarını vermiştir: Gezegenimizin parlamenter rejimindeki tüm merkez-sağ partileri daha da sağa kaydılar. Giderek kendi sağlarındaki neo-faşist partilerle dirsek temasına geçtiler. Sosyal demokratlar Merkez'e kaydılar. Giderek klasik merkez-sağ partilerin programlarında gündeme getiremeyecekleri istemleri, yeni burjuvazinin istemleri doğrultusunda bir bir gerçekleştirmeye koyuldular ivedilikle. Tony Blair "Üçüncü Yol" teorisi (?) ile Demir Leydi Teatcher'ı bile gerilerde bıraktı. Ve de komünist partiler sosyal-demokratlaştılar. Hem de bırak Kautsky ya da Bernstein'ı, 1921'in İKİBUÇUK Enternasyonal'i'ni bile aratacak biçimde. İnsan çırlıçiplak yalnız bırakılıverdi Pazarcılar karşısında. Aslına bakarsan XXI. Yüzyılın Pazarcıları, klasik kolonyal dönemin kapitalistlerinden daha da acımasız, daha da saldırgan ve vurdumduymazdır.

Gözümüzü kör eden yalnızca onlar da değildi. Hele kendi kampımızdakilerin 70 yıllık uygulamaya saldırıları... Pir Sultan Abdal'ın dediği gibi: "Düşmanın taşı değil, dostun gülü yaralar beni.." Onulmaz yaralar açtılar. Sophokles'in Ajax tradejisinde Ajax'ın "Hiç kimse kendime ettiğim kadar kötülük etmedi bana.." dediği gibi. Gorbacov'un Perestroyka'sı ile başlayan süreçte kendi ellerimizle en üretken, en diri dinamiklerimizin hayalarını bükttük. Kitlelerin, Prometheus'un "İnsanlar bakıyor ama baktıklarını görmüyorlardı..." dediği gibi gerçeği, diyalektik gerçeği görmemelerini kendi ellerimizle sağladık. Kendi perde inmiş gözlerimizle pek çok kadronun teslim olmamış direnişçi-

lerinin gözlerine de adeta mil döktük. Dünya burjuvazisinin işi- ni öylesine kolaylaştırdık ki, Yeni Dünya Düzeni'nin kapısından içeri girebilmek için çokları kapının önünde sıralar oluşturmaya başladılar. Bu kitapdaki "Ayrıntılarda Unutturulan Büyük Gerçek, Hoş Ama Boş Sözler, Perestroyka'dan Önce Perestevka, Bir Broşürün Çözümlemelerine Yönelik Öncelikli Değınmeler" incelemeleri yalnızca ideolojik sapmaların ne boyutlarda olduğunu göstermekle kalmayacak, öyle sanıyorum bize tüm insanoğ- lunun sınıfsal savaşımından süzüle süzüle gelen Marksizmin yeniden nasıl derinleştirilip, günceli eleştirmede yol gösterici olabileceğini de kanıtlayacaktır.

İdeolojik saldırıya karşı savunmasız bırakılmış, hiçbir diren- me gücü kendinde kalmamış, giderek bu saldırının kendisini sarıp sarmalayıp kuşatmasında soluk almak için kendi gerçek- lerine çılgınca gözlerini kapamanın çok tipik bir örneğini ver- mek istiyorum sana. Bu örneğe okuyacağın yazıların bir bölü- münde yalnızca değinip geçtim. Hep düşünüp durmuşumdur örnekteki olayı yüreğim sızlıya sızlıya daha sonra... Aldatılmış- lığa, ihanete bunca kolay teslim olmanın, 70 yıllık kollektivist uygulamalarda gözden kaçırılanın ne olduğunu çok doğru bir biçimde saptıyabilmek için. Ah sevgili okurum, bazen öyle olay- lar olur ki bir kişinin dramında, yenilgisinde, aldatılmışlığında tüm bir sistemin ihanetini, insanları dışlayışını ya da yapması gerekirken yapmamasının o dehşet verici sonucunu o kişinin yazgısında odaklıyabilirsin.

26 Aralık 1989 yılında Romanya devlet başkanı Nikola Çavu- şesku ile karısı, Komünist Parti Merkez Komitesi üyesi Elena Çavuşesku, 52 dakikacık süren düzmece bir yargılamadan son- ra bir duvarın dibinde kurşuna diziliverdiler. Bu büyük ihane- tin Rusya Komünist Partisi'nin işbirliğiyle gerçekleştirildiğinin somut verilerini burada söz konusu etmeyeceğim sana (Bu ko- nuda İstanbul Barosu Başkanlığı'na başvuru yazımı özenle oku- yacağını sanıyorum). Çavuşesku'ların duvar dibindeki kanlı gö- rüntülerine ekranda yaşlıca bir kadının elindeki filesini sallıya

sallıya çılgın sevinç haykırıları düşürüldü. Yaşlı Romen kadın koşup kasaptan aldığı 3 kilo eti Batı televizyon ekranları karşısında sallıyarak şöyle haykırıyordu: “İşte özgürlük budur... İstedğim kadar et alabiliyorum... Yaşasın özgürlük. Kahrolsun Çavuşeskular...” Çavuşesku’ların tümüyle süttten arınmış kaşık olduklarını söylemek istemiyorum, o eleştiri bizim işimizdi ama kanlı cesetlerinin üzerinde kadının haykırışı sırasında, yani Çavuşesku’lar dönemi kanla kapatıldığında Romanya yeryüzündeki en borçsuz ülkeydi. Çok küçük ölçekteki borcunu da bütünüyle o yıl temizlemiş olacaktı. Herkese Romanya’da kişi başına haftada 200 gram et veriliyordu. Üniversitelerinin standardı, öğrenci başına düşen öğretim üyesi ölçüt alındığında Batı eğitim merkezlerinin ağızlarının suyunu akıtıyordu. Konut sorunu birçok ileri Batı ülkesini gerisinde bırakacak biçimde çözüme kavuşturulmuştu. Hem Doğu’ya karşı hem de Batı’ya karşı tam bir bağımsızlık politikası sürdürüyordu ve işsizlik diye bir sorun yıllar öncesi gündemlerinden düşmüş, tarihe kavuşmuş gibiydi. Çavuşesku’ların katlinden sonra hem Romanya’da hem de eski Sovyetler Birliği’nde kapitalizmin yeniden inşasındaki dehşet verici verileri sayısal göstergeleriyle “Yeni Dünya Düzeninin Büyük Soygunu: Özelleştirme” incelemesinde bulacaksınız. Aradan geçen 11 yıl sonra Romanya’daki son duruma 11 yıl öncesinin şu sayısal göstergelerini de ekleyerek oynanan büyük oyunun boyutlarını somutlaştırmamı istiyorum: Ulaştırma bakanlığı görevinde bulunmuş olan Basescu’nun söylediği gibi Çavuşesku’lar sonrası Romanya’da “Devlet aygıtında hiçbir gelişme yok. En küçük bir iş için bile rüşvetle işinizi gördürmek zorundasınız.” Ortalama aylık ücretler 100 doları bile bulmuyor. Ağır endüstri tümüyle dizlerinin üzerine kapaklanmış durumda. Ve bazı kentlerde işsizlik oranı çıldırtıcı yüzdelere tırmanmış durumda: % 80. Bir yetkili apaçık söylüyor: “İnsanlarımız tümüyle tükenmiş durumda. Hemen ivedi çözümlerin kendilerine ulaşmasını bekliyorlar.” (Le Monde, 10-11 Aralık 2000). O güzelim Romanyalı çocuklar Avrupa’dan getirtilen deli dana etlerinin artıklarıyla beslenmeye çalışıyorlar. Hem de devletin okullarındaki özürlü çocuklar ve ötekileri... (Le Monde, 25 Şubat 2001). Yüzlerce ton siyanürün döküldüğü Tuna nehrinin kolları

kıyısındaki insanlar siyanürle zehirlenmiş balıkları yiyerek açlıklarını gidermeye çalışıyorlar. Zehirli balıkları yiyenler karşısında doktorlar “gülmek mi ağlamak mı gerek, şaşırđık kaldık” diyorlar. “Siyanürle zehirli olduklarını bile bile bu insanların bu balıkları yemesini neyle açıklayabileceğimi bilemiyorum.” Ve asıl önemlisi: Siyanürlü balıkları bazı Romenler başka Romen yurttaşlarına satıyorlar... (Le Monde, 8 Şubat 2001).

Tüm bu gerçeklerin temeldeki çözümlenmesi gereken sorunu şu: 3 kilo eti Çavuşesku’ların kanlarına bulayarak “özgürlüğünü” kutsayan yaşlı kadın elindeki 3 kilo etin bile çekilip alındığının bilincinde mi şimdi? Kendisine oynanan oyunun dehşetinde mi? Şimdi bir zamanlar kişi başına haftada 200 gram et alırken (üç kişilik bir ailenin haftalık eti 800 gramdı. Bu bizim yurt genelindeki ortalamanın iki, ikibuçuk katıdır. Aylarca et yüzü görmeyen aileler topluluğuyuz biz... Amerika Birleşik Devletleri’ndeki her 10 kişiden birinin açlık sınırının altında yaşadığı gerçeğiyle kıyaslarsan, bu sayısal değeriendirmenin sosyo/ekonomik verisini daha iyi kavrarısın), şimdi Romanya’da çocuklar ve insanların deli dana etleriyle beslenmesinin, işsizliğin % 80’lere ulaşmasının, siyanürlü balık ölüleriyle karınlarını doyurmaya çalışan, ısınmadan barınmadan yoksun bir ulus durumuna düşürölmesinin bu zavallı kadın gerçekten artık bilincine varmış mıdır? Kendisine oynanan oyunun öfkesi içine midir?

Romanya’ya gitsem ve bu kadını nerede bulabileceğimi sorсам, beni elimden tutanlar bir ortodoks kilisesinin köşesinde mumlar karşısında dua etmekte olan zayıflığı içinde büzölmüş bu kadının yanına götüreceklerdir. İkon’lardan başını çevirip bana baktığını görür gibiyim. Bakışlarının bomboşluğunda ne siyanürlü balıklarla beslenen insanlar, ne evsiz barksızlar, ne deli dana eti yiyen çocuklar, ne yüzde seksenlere varan işsizler, ne de aylık 100 dolarla tir tir titreyen insanlar var... O şimdi Vadim Tudor’un bir dahaki seçimde iktidarı alması için dua ediyor İkon’ların karşısında ortodoks kilisesinde buhardanların tütsüsüyle başı döne döne... Vadim Tudor, Romanya’nın neo-faşist partisinin başkanı. Aralık 2000’de yapılan seçimlerde ikinci büyük parti olarak Romanya Meclisi’ne girdi. Bir Mussolini kari-katürü olan bu adam “Anamız Romanya” partisi ile Çavusesku-

lar'ın katledilmesinin açtığı yoldan açları, 3 kilo et için tüm geleceğini satanları çevresinde toparlıya toparlıya iktidara doğru yürüyor şimdi aldığı son seçimlerdeki % 20'yi aşan oy oranını katlıya katlıya... İnsanların bir kez başı geriye çevrildi mi ayakları da geriye döner. Ve yüzlerce yıl gerilere doğru yürümeye başlarlar. Gerilerindeki ilk durak faşizm'dir. Kimileri daha da gerilere dinsel tarikatların tütsüleri içinde hayaletler gibi süzüle süzüle eriyip gidişlerinin baş döndürücülüğünde sürüklenip kapaklanırlar.

Prometheus'un "... bakıyorlar ama baktıklarını görmüyorlardı" dediği insanlarla XXI'inci yüzyıla giriyoruz. İnsanların gözündeki perdenin kaldırılması sorunu ile karşı karşıyayız. Bunun az buz bir görev olmadığını düşünüyorum. Marx, Engels, Lenin'in yapıtlarıyla sürekli gözettikleri bir erek vardı: Kitlelerden gizlenmeye çalışılan diyalektik gerçeği ezilen, köleleştirilen, acımasızca sömürülen emekçi sınıfların tüm çıplaklığı ile görmelerini sağlamak. Kapital bunun için yazıldı ve tüm diğerleri... Yanılgılardan, sapmalardan, yanlış değerlendirmelerden kendimizi arıtabilmek için hangi yöntemi kullanabiliriz diyalektik materyalizmin müthiş keşfinden başka, söyler misin bana? Kitlelere kiliselerde, camilerde ya da sinagoglarda mı çağının müthiş değişimindeki başdöndürücü soygun düzenini tümüyle kavrayıp açığa çıkarabileceklerdir ya da faşizmin ırkçı, popülist söylemlerinde mi? İnsanlığın yaşamında bence en büyük keşiflerden biridir diyalektik materyalist yöntemin keşfi... Bu yöntemde tüm insanlığın tüm geçmişteki kültürel, ekonomik, sosyolojik savaşımının sınıfsal temele oturtulmuş kendini yalın bir biçimde açıklama gücü yatar. Baktığımızı daha doğrusu bize gösterilenin ardındaki asıl gerçeği görmemiz için diyalektik materyalist yöntemin en gelişkin mekanizmalarını kullanma olanağına dünkünden daha çok muhtacız. Dünkünden daha çok bu olanağa da sahibiz. Ardımızda 1793'ün, 1830'ların, 1848'lerin, 1871'lerin ve de 1917 Ekiminin büyük tecrübeleri kazanımları var. Viêt-Nam savaşları, Lâtin Amerika'nın bitip tükenmeyen

devrimci mücadelesi, Çin devrimi, Afrika halklarının mücadelesiyle zenginleşen deneyimler var. Ve biz Orta-doğu'da kitlelerin yeraltı suları gibi için için kaynayıp çoştığı bir bölgenin tam orta göbeğindeyizdir de...

Diyalektik materyalizm yöntemini kuramsal, can sıkıcı ayetler biçiminde değil, somut olayların derinliğindeki gerçeklere yansıtarak dünya burjuvazisinin göklere kadar tırmandırdığı ikiyüzlülüğünün maskesini çekip alabiliriz. Hiç kuşkusuz bununla yetinmeyerek yeniden sosyalist düzenlemenin tüm belirlenliğini de hızla açıklayabilmeliyiz.

"Danilov Manastırı'nın Çanları" işte böyle bir misyonu kendine amaç edindi. KÖRFEZİN KUTSAL ADAKLARI-YENİ DÜNYA GERÇEĞİ, SANA 21'inci YÜZYIL RAPORUMU SUNUYORUM ve DANILOV MANASTIRI'NIN ÇANLARI, XX'inci yüzyıldan XXI'inci yüzyıla geçişin insanları yerlebir eden o müthiş öyküsünü kavramayı amaçladı kendisine.

DANILOV'un yayınlanması için gerçekleştirilen birtakım girişimlerin bugüne değin sonuçsuz kalmasının üstesinden cesaretle gelen İNSANCIL YAYINLARI'na, beni her zaman yüreklendiren Cengiz GÜNDOĞDU'ya; Berrin TAŞ'a ve düzeltmeleri büyük bir özenle gerçekleştiren Deniz SARAÇ ve emek veren tüm İnsancıl çalışanlarına teşekkürlerimi sunuyorum.

Orhan İYİLER
18 Mayıs 2007

I

AYRINTILARDA UNUTTURULAN BÜYÜK GERÇEK

*“İşin aslı” diyordu kendi kendine,
besbelli ki benim yazgım düşlerimi
yaşarken ölmek olacak...*

STENDHAL
(Kızıl ve Kara)

KIZIL ve KARA’nın genç Julien Sorel’i giyotinle başının kesilmesine iki adım kala hücreesindeki son gecesinde hem kendini hem de toplumunu şöyle sorguluyordu: - “Gerçeği sevdim hep... ama nerede gerçek? Her yerde ikiyüzlülük, en azından şarlatanlık. En erdemlilerinde, en büyüklerinde bile... Bu hücrede her şeyden arıtılmış yaşıyorum ama yeryüzünde hiç de yalıtılmış yaşamadım. Görev duygusunun gücü vardı bende. Doğru ya da yanlış kendi kendime zorunlu kıldığım görev duygusu benim için sırtımı dayadığım sağlam bir ağaç gövdesi oldu. Salandığım, dizlerimin bağının çözüldüğü olmadı mı, oldu: sonunda bir insandım yalnızca, ama sürüklenip gitmedim...” “Ölümüne iki adım kala, kendi kendime konuşurken yine de ikiyüzlüce davranıyorum... Ah XIX. yüzyıl...”

İdam hücrelerinde genç bir adamın bundan 150 yıl kadar önce kendisini ve toplumunu böylesine yoğun bir biçimde sorgulamasının sıcak soluğunu, yaşadığımız kendi gerçeklerimizde, şimdi XXI. yüzyıla girerken daha amansız bir biçimde duyumsuyoruz, Julien Sorel’lerin iri iri açılmış gözlerini tüm yüzümüzde görüyo-

ruz. Demir parmaklıklar arasındakiiler hep sürdürüyorlar sormalarını... “-Peki ama gerçek nerede?” Gerçek Sayın Oya Baydar’ın Aralık 1988 tarihli Görüş dergisinde çıkan yazısında mı? Baydar bu soruyu soranlara şöyle bir tablo çiziyor çünkü: “Marjinallikte kalmamızın asıl nedeni örgüt modelimizden kaynaklanıyordu. 1980 öncesinin politik örgütlerinin hepsinin ortak bileşkesi Leninist modeli kendilerine örnek almalarında.” Sayın Baydar’a göre örnek alınan Leninist model de şu: “Bir avuç profesyonel devrimciden oluşan (çelik çekirdek), etrafında derece derece halkalanan üyeler. Geleneksel TKP ile Mao’cu ya da Aybar’cı bir örgütlenmenin, Troçkist gruplarla Stalinist çizgilerin, bir dönem yasal olan TİP, TSİP gibi partilerle, silahlı savaşımı, gerillacılığı benimsemiş sol örgütlerin hepsinin ortak bileşkesi bu: “Çelik çekirdek ve çevresinde halkalanan üyeler.” Çelik çekirdek’in temel yapısı da kendini hiçbir zaman eleştirtmemesi, ortodoks bir çizgide kalarak “Eleştiri silahını silahın eleştirisine dönüştürmemesi.”

Sayın Baydar bunu kaçınılmaz buluyor. Madem diyor, 1917 modelini seçmiştik onun “fiili sonucu olarak” bu yapı ister istemez Stalinist bir yapıya dönüşecekti. Bundan böyle artık “eski silahlara baba yadigarıdır diye direnmemeyi, pas tutmuş silahları değil, yeniden yapılanmayı” öğütleyen sayın Oya Baydar Marksist solun yasal, geniş, açık, birlik partisini oluşturmada geç kalınmamasını özenle vurguluyor: “... eski silahlarda sonuna kadar ısrarı bir yana bırakabilir ve elbirliği ile güçlü, yeni, modern, koşullara uygun ve bilimli bir yapı oluşturabilirsek, alternatifsiz bırakılmış Türkiye halkına bir umut ışığı ve sonra kendi elleriyle yaratacağı yeni bir dünya sunmamamız için neden yoktur” diyor. Güzel inancını pekiştiriyor.

Leninizmi böylece kendisinin fiili sonucu olarak Stalinist yapıya dönüşmekle ve günümüzde artık paslanmışlıkla nitelendiren Oya Baydar’ın görüşlerini aynı dergide sayın Serol Teber “sorun salt Stalin ya da Stalinizm değildir, sorunun temeli komünist partilerin özünden gelen merkeziyetçi-demokratik (despotik ve dogmatik) niteliklerinden kaynaklanmaktadır” saptamasını yaparak daha bir derinleştiriyor.

Ama Yaşadıklarımız Hiç de Böyle Değil

Kısacık da olsa kendi tanıklığımdan söz açacağım için okuyucunun beni bağışlamasını diliyorum. 1960-1980 yıllarını kapsayan sol demokratik mücadelesinin bize yaşattıkları doğru bir biçimde irdelendiğinde, gerçeğin hiç de sayın Oya Baydar'ın dediği gibi olmadığı ortaya çıkar. Örnek gösterilen TİP ve TSİP hiçbir zaman **Leninist model** biçiminde örgütler değildi. Bu örgütlerin solundakiler de, yani silahlı eylemi kendilerine kılavuz edinmişlerin de derinden ve temelden Leninist felsefe ve partileşmeyle doğrudan bağlantıları bulunmadığını '80 deneyiminden sonra ortaya çıkan gerçeklerle daha iyi kavırıyoruz.

Görev aldığım 1. TİP, 1971 yılında kapatılınca hep açık, yasal, geniş tabanlı bir parti olarak kaldı. Hiçbir zaman dar, yasadışı, içine dönük, kapalı bir parti olmadı. Buna karşın TİP kapatıldı. Ve biz '71'i yaşadık. '71'in generalleri sol insanlarımızı hallaç pamuğu gibi atar, gençler idam edilir, insanlar kurşunlanır, bir gece önce yasallık güvencesindeki partililerin evlerinin kapıları dipçikle kırılıp apar topar götürülür, ilerici sendikacılar, işçiler, aydınlar, işkence hücrelerine tıklılırlarken, kaynatılan bu cadı kazanının temelinde çoğumuzun bir gerçeği iyice kavrayamadığı ortaya çıktı:

Böyle bir saldırıya karşı hazırlıksızdık. Hiçbir zaman da hazırlıklı olmayı düşünmemiştik. Yalnız son zamanlarda ilçeler bazında tartışılan bir konu iyice gündeme gelmişti: TİP, siyasal erki mecliste çoğunluğu sağlayarak ele geçirse ordu buna izin verecek midir? İstanbul il kongresinde genel başkan Aybar bu konuya açıklık getirmişti: "Eğer böyle bir durumla karşılaşsak diyordu, bize 1961 Anayasasının dibacesi yol gösterecektir." 1961 Anayasasının dibacesi (başlangıç bölümü) ulusun direnme hakkından söz ediyor, ordunun devirdiği DP iktidarının halkın direnişiyle yasallığını yitirdiğini söylüyordu. Ne ki 1971'in generalleri bu anayasal hak olan direnmenin nasıl olanaksız olduğunu kurmay planlamalar ve Prusya militarizmi içinde akli başında herkese kanıtlamakta gecikmediler. Ama işin asıl şaşılası yanı şuydu: Aşiret reislerini bile seçim kazanacağım diye liste başı yapan alabildiğine herkese açık, alabildiğine yasal, iki kişinin tanıklığıyla üye olunan alabildiğine geniş tabanlı TİP, acı-

masızca kapatıldıktan hemen sonra hiçbir şeycikler olmamışçasına, sanki yaşadıklarımızı biz yaşamamışız gibi içerdeki yöneticilerle, dışardaki üyeler 2. TİP'in kuruluşu için çalışmalara koyuldular. Bu arada TSİP de aynı doğrultuda girişimini yoğunlaştırdı. Partinin kapatılmasını, cadı kazanının kaynatılmasını bizim dışımızdakilere yükleyerek, goşizmin tüm bunlara neden olduğunu söyleyerek yeniden başlatılan 2. TİP çalışmalarında kurucular kurulunda görev almam için yapılan öneriyi geri çevirdim. Gerek yaşadıklarım, gerek son derece ivme kazandırdığım bilgilenme sürecim bana, yalnızca goşizm açıklamalarıyla yetinilemeyeceğini, olayın temelindeki diyalektik gerçeğin araştırmaya yönelinmesi gerektiğini gösteriyordu. 2. TİP kurulduktan bir süre sonra, bana kurucular kurulunda görev öneren arkadaşımınla bir tartışmamızda aynen şunları söylediğini anımsıyorum: -"Yasal oluşumuzda, açık bir parti kimliğimizde, bu açıklığa da sıkı sıkıya bağlı oluşumuzda hiçbir sakınca bulmuyoruz dostum... Yasallık, herkese açıklık bizim güvencemizdir. İnan bana hem İl merkezindeki toplantılarımıza, hem de genel merkezde yaptığımız toplantılara polislerin de geldiklerini, katıldıklarını biliyoruz. Tartışmalarımızı, kararlarımızı onların önünde hiç çekinmeden gerçekleştiriyoruz. Bunun iki yararını görüyoruz. Birinci yararı; bizim demokrasi ilkelere nasıl, ne denli içtenlikli bir biçimde bağlı olduğumuzu, bizim dışımızdaki maceracı goşistlerle hiçbir alışverişimizin bulunmadığını görmelerini sağlıyoruz. İkinci yararı da şu oluyor: Onları, polisleri, yani toplantılarımızı izleyen polisleri de eğitme, onları sosyalizme kazandırma olanağını buluyoruz." Demokrasi ilkelere ne denli bağlı olduğunu, polisleri bile eğittiğini söyleyen bu arkadaşım 12 Eylül generallerince, yalnızca, evet yalnızca Parti'nin takvimini düzenlemekten ve bu yolla komünizm propagandası yapmaktan 7,5 yıl yattı.

Bizim Leninist Partimiz Hiç Olmadı

Marcel Liebman'ın altını son derece başarılı bir biçimde çizdiği gibi Leninist Parti'nin karakteri: Dar, gizli, yasadışı çalışmayı temel almış, demokratik ilkelere sırtını dönmüş monolithique bir yapıda oluşudur. Lenin bu monolithique yapıyı sağlayabilmek için: "Genişlemesine bir işçi örgütü yaratmak eğilimin-

den kaçınmalıyız” diyordu... Belki halk için böylesi daha kabul edilebilir ama, gerçekte böyle bir örgüt devrimcileri polise teslim edecek, jandarma için daha kabul edilebilir bir örgüttür.”⁽¹⁾ “Örgütün yaygın olmaması (yani geniş tabanlı olmaması), olabildiğince ve alabildiğince yeraltı çalışmaları yapması gerektiği” konusundaki titizliğini “Gizlilik kaçınılmaz bir gerekliliktir.” diye vurguluyordu. “O nedenle komplocu bir örgüt yapımız olduğu suçlamasına karşı çok çekingen bir duyarlılığımız olacak ama bu tür bir suçlama bize bir övgüdür.”⁽²⁾ Böyle bir partinin üyelerinin saptanması konusu Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi’ni tümüyle ikiye bölmüştür. Son derece deneyimli profesyonel kadrolardan bir parti oluşturabilme gereğini ve bu monolithique yapıyla öncülük niteliğinin sağlanabileceğini vurgulayan Lenin, Plekhanov ve Martov’la üye tanımında bir bakıma yalnızca bir sözcük üzerinde kopardığı fırtınayla tüm köprüleri yıkmıştır. “Parti üyesi programı kabul eder ve partiyi maddi olduğu kadar parti örgütlerinin birine kişisel katılımıyla da destekler” tanımına Menşevikler “Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi üyesi, parti programını kabul eden, maddi olanaklarıyla destekleyen ve parti örgütlerinin birinin denetimi altında toplantılara düzenli olarak şahsen katılan kişidir” formülüyle karşı çıkıyorlardı. Yüzeydeymiş gibi görünen ayrımın temeldeki derin ayrıcalığını Martov sonradan açıklamıştır: - “Lenin’in formülü partiye sempati duyan aydınları uzaklaştırmakla kalmıyor, kitlelerle parti arasında bağı oluşturan ama parti sıralarına katılmayı yerinde bulmayan büyük bir sosyal demokrat işçi kitlesini de kendisinden uzaklaştırıyordu.” Evet Martov’un bu saptaması gerçekten de çok doğrudur. Lenin gerçekten de böyle olmasını istiyordu. Tek kaygısı böylesine militan, savaştan bir örgüte jandarmanın ve polislin sızmasıydı. “Partinin kapılarını karışık, kararsız, oportünist elemanlara açmaktan” özenle kaçınıyordu.⁽³⁾ Lenin’in modelinin Batı’daki Sosyal Demokrat İşçi Partileri modeline uymadığını söyleyen Martov ve Plekhanov’lar -“Çıplak bir yabancı, başına silindir bir şapka oturtsa ve de pek bir Avrupalı olduğuna inansa, doğrusu çok gülünç bir havası olurdu” diye alay ediyordu.⁽⁴⁾ Gelenekçi Marksistlere “Salt işçi hareketi kendi içinde bağımsız bir ideoloji oluşturma

yeteneğinde değildir" diye karşı çıkan Lenin'in parti yapısının TİP'ler de TSİP'ler de örnekletirildiğini nasıl söyleyebilir Oya Baydar?

Böylesine vulgarize bir yaklaşım '71'li, '80'lı yılların askeri no'lu mahkemelerinin gerçek dışı kapatma ve baskı oluşturma gerekçeleriyle aynı doğrultuya düşmek anlamına gelmez mi? Lenin'in bu dar, yasadışı ilke edinmiş, monolithique yapılı partisinin örneğin ilk Sovyet'te nasıl azınlığa düştüğü vurgulanarak daha gerçekçi bir eleştiri yöneltilebilirdi. Ama o zamanda bu eleştiriye yöneltenlerin Lenin'in Şubat Devrimi'nden sonra başlayan "Tüm iktidar Sovyetlere" sloganının demokratik-yasal tabanı oluşturmadaki eşsiz stratejisini, Ekim silahlı ayaklanmasını azınlıkta kaldığı aynı örgütte çoğunluğu ele geçirerek yine o yasal temelde başarmasının gizemlerini açıklamak zorunda kalmaları kaçınılmazdır. Tarihe yaptığımız haksızlık kendimizi kavramamızı engeller.

Leninist Parti En Demokratik Burjuva Partilerinden Daha Demokratikti

Şimdi asıl yoğunlaştırılan eleştirilere geleyim. Ne yazık ki bu eleştiriler bilinen gerçeklermiş gibi tartışılmaz oldu. Leninist parti gerçekten dogmatik, antidemokratik, despot muydu? Partinin monolithique dış yapısına bakanlar bu soruya ivedi bir biçimde "evet" yanıtını vermekte sakınca görmüyorlar. Yalnız bizde değil, kapitalist metropollerde de bu düşüncenin çok ince eleştirilerini bulabilirsiniz. Fransa'da Raymond Aron bunlardan biridir. "Otoriter parti", "Tepeden devrimci", "Totaliter devletin asıl kaynağı" suçlamalarını ünlü sovyetologlar'dan Leonard Schapiro'nun şu tümcesinde özgün bir biçimde bulmak olası: *"Ayağı kaydırılmış ya da yenik düşmüş tüm karşıtçıların bulunduğu Stalin'in şu uğursuz yüzü çok alıştığımız, bildiğimiz bir şey. Ama bizzat Lenin, Genel Sekreter'e kullandığı silahları kendi eliyle tutuşturdu ve onu izlediği yola kendi elleriyle yerleştirdi."* Aleksandre Soljenitstayne de aynı eleştiri yapıyor Goulag Takımadaları'nda. *"Stalin yalnızca ayağını, bulduğu yere bir güzel yerleştirmekle yetindi"* diyor.⁽⁵⁾ Sayın Baydar da tıpkı Aybar

gibi katılıyor bu düşüncelere: “1917 modeli, kaçınılmaz doğal sonucu olmasa da fiili sonuç olarak Stalinist yapıya dönüştü” diyor.

Konuyu dağıtmamak için Stalin olayına hiç değinmek istemiyorum. Ama Bolşevik devrim tarihinde “Stalinist” diye nitelendirilebilecek bir olay vardır. Stalin(cilik) Leninizmin hem doğal, hem de fiili bir uzantısı değildir. Burada, yapılan kurnazca şaşırtmacaya değinmekle yetineceğim. Bu Stalin olayını kavramak için partinin IX. ve X. kongrelerinde yaşanan olayları ve bu kongrelerde alınan kararlarla uygulamaları çok yakından bilmek gerekir. Ayrıca onun da gerisinde Stalin olayının temel kaynağını oluşturan Rabkrin (İşçi-Köylü Denetim Kurulu ya da Müfettişliği) olayını bu suçlamaları yapanların yakından izlemiş olmaları gerekir. Eğer gerçekten yakından izlemişler ve bununla bağlantılı olarak hızla gelişen Semiorca olayı üzerinde de durma gereğini bulmuşlarsa; Stalinizmin Leninizmin bir uzantısı olduğunu söyleyebilmeleri için ya gerçekten karaçalmacı olmaları gerekir ya da gerçekten gözü dönmüş saldırgan...

Ekim Devrimi’ni anlatan “Birgün Bile Yaşamak” adlı yapıtımda özellikle üçüncü bölümde “Büyük Yol Ayrımı”nda bu konuyu bilmemiz gereken tüm ayrıntılarıyla belirlemeye çalıştım. Çünkü, 3. Dünya aydınının sömürüden kurtulma savaşımı verirken kendinden önceki deneyimleri çok ama çok iyi bilmesi gerektiğine inanıyorum. Nitekim ilk Bolşevikler 1830’u, 1848’i, 1871’i çok iyi biliyorlardı.

Kısacası şunun altını kesinlikle çizerek söylemek istiyorum; Stalinizm diye bir akımdan teorik olarak söz etmek son derecede yanıltıcıdır. Ve de onun Lenin’in ideolojik süreci olduğu savı bizi birçok gerçeği kavramaktan çok uzağa düşürür.

Ama bu konuyu, bu beceriksizce birbirinin içine sokulan bu önemli konuyu şimdi bir yana bırakarak asıl suçlamalara, yani Leninizmin kendisinin dogmatik, despot olduğu savlarına bakalım.

Buna gerçekten bakalım diyorum, çünkü Türk Marksist solunun bu karmaşadan doğru düzgün çıkamadan hiçbir şeyini yeneden yapılandırabileceğine inanmıyorum.

Leninizmin nasıl dogmatik bir parti olduğunu, buna bağlı totaliter bir devlet yapısını nasıl oluşturduğunu örneklemek iste-

yenler çoğu kez, 1917 Ekim Devrimi'nden sonra Kasım ayında yapılan -Louis Fischer ve onun gibi Batılı tarihçilerin deyimiyle- "Rusya tarihinde ilk ve son kez gerçekleştirilen özgür seçimlerle oluşturulmuş" Kurucu Meclis'in kapatılmasını örnek olarak gösterirler.⁽⁶⁾ 18 Ocak 1918 tarihinde kapatılan bu meclis parlamenter rejimden yana olanların saldırılarının bitmez tükenmez kaynağını oluşturur. Oluşturur oluşturmaya da biz olayı çok daha yakından bilmek zorundayızdır. Batılıların öyle söylemeleriyle her şeyin çözümlenemediğini biz kendi deneyimlerimizle de çok iyi biliyoruz.

25, 26, 27 Kasım'da gerçekleştirilen bu özgür seçimler sonucunda Bolşevikler 175 sandalye, Sosyalist Devrimciler 707, Menşevikler 16 ve Anayasacı burjuva Ka-Det 17, küçük ulusların temsilcileri de 86 sandalye elde etmişlerdi.⁽⁷⁾ Ne sosyalistlikle ne de devrimcilikle hiçbir ilişkisi bulunmadığını yine aynı tarihçilerin söylediği 707 sandalyeli sosyalist devrimciler büyük top-
rak ağalarından, kulaklardan, Çar'cı küçük burjuva bürokratlarından oluşuyordu ve en gerici çevrelerin temsilcisiydiler. Devrimci atılımın toplumsal ivme kazandığı dönemlerde devrimin önünü kesmek isteyenler çok kurnazca bir tuzağı devrimcilere hep kuragelmışlerdir. Bu tuzak: Özgür seçimler ve parlamentarizm'dir. Örneğin 1848 deneyimi böyle olmuştur. 1848'de ünlü monarşist Berryer'in, işçilerin isyanına karşı Cumhuriyetçiler ile yapılan koalisyon için söylediği şu sözler ilk Bolşeviklerin akıllarından hiçbir zaman çıkmadı: - "Monarşiden yana adamlarız biz", diyordu Berryer. "ama saatimizin gelmesini bekliyoruz. Şimdi, her şeyden önce önemli olan sosyalizme karşı acımasız bir ordu oluşturmak için birleşmemizdir." 1848 Cumhuriyet'i böyle bir ordu oluşturmakta gecikmedi ve Parisli proleterleri kendi kanları içinde boğdu. 1871 Komünü'nde genel oy temelini dayalı seçimlerle oluşturulan Bordeaux Meclisi de 1871 komününün hızını kesmek için kullanılmış, kurnaz Thiers yanında bir-iki kişiyle kaçtığı Paris Belediye Sarayı'na -bir bakıma parlamento ve cumhuriyet sözcüklerini kullanarak- ama bunlara temelde kesinkes düşman Prusya militaristlerinin desteğinde yeniden dönmüş, insanlık tarihinin çok önemli bir aşamasını

oluşturan Komün'ü vahşetle, kanla ezmiştir. Fransa burjuvazisi parlamentarizm ve cumhuriyet sözcüklerinin gizemli büyüünde 15 bin işçiyi teslim olmalarına karşın mahkemesiz, sorgusuz sualsiz barikatlar gerisinde asmış, kurşuna dizmiştir. Lissagaray kendisinin de tanıdığı olduğu bu durumu şöylesine önemli bir biçimde çerçeveler: - "Var olmak, taşrayı ele geçirmek, Paris'i yerle bir edecek topların ele geçirilişini engellemek için burjuvalar şefinin (Thiers'in) gerçekten güçlendiği kaynaklar nedir: Bir kelime ve bir avuç insan. Kelime: Cumhuriyet. Bir avuç insan: Cumhuriyetçi partinin gelenekçi şefleri. (...) Daha ilk ayaklanmalarda taşra görevlilerinin hepsi ortak dili kullanıyorlardı: "Fesatçılara karşı Cumhuriyeti savunuyoruz biz.""⁽⁸⁾

İngiliz, Alman, Fransız burjuvazisinin kesin denetimi altındaki Rus burjuvazisi de aynı oyunu 1917 Devrimi'ne karşı oynamak istemiş ama bu kez ve tarihte ilk kez bu tuzağa devrimcileri ve Bolşevikleri düşürememiştir. 18 Ocak'ta toplanan Kurucu Meclis, Bolşeviklerin Sovyet Rejimi'nin onaylanması konusunda verdikleri önergeyi reddedip sağcı Viktor Çernof'u başkanlığa ve de Menşevik Sosyalist Devrimciler'den oluşan parlamentarizme dayalı bir hükümet ilanına yönelince bu onun son toplantısı olmuştur. Lenin bunu "Devrimin çıkarlarının Kurucu Meclis'in biçimsel haklarından çok daha önemli olması doğaldır" diye açıklamıştır.⁽⁹⁾

Durumun ne derece önemli, devrimin ve insanın yeryüzü yaşamını ne denli etkilediğini daha sonra 1918'de Spartaküstler'in yaşadığı olaylar unutulmaz bir biçimde kanıtlamıştır. Leninizmden hiçbir zaman etkilenmedikleri söylenemeyecek olan Alman Spartaküstler'inin ezilmelerinin yasal dayanağını, 1918'de başı iyice derde giren burjuvazinin Kurucu Meclis oylamasına giderek nasıl oluşturduğunu bilmekteyiz. Leninizmin hiç kuşkusuz kitlelerin tarihsel doruklara tırmandıkları aşamaları geri çekmek gibi bir felsefesi olmadığı her zaman söylenebilmelidir. Bundan sosyalistlerin parlamentarizm adına utanacakları, kompleks duyacakları hiçbir şey de yoktur.

Leninizme ikinci büyük saldırı yine dış etkenli, partinin yapısalılığından değil, kendisinin dışındaki olaylardan kaynaklanan ama kendini böyle göstermekten kurnazca kaçınmayı beceren bir niteliktedir. Leninist partinin Sovyet rejimine karşı yapılan saldırıları göğüslerken onun ne denli vahşi bir hayvan gibi yırtıcı ve kan dökücü olduğunu ortaya koymaya çalışırlar. Ama burada küçük bir oyuncuk oynanır. Sovyet'e karşı yapılan saldırıdan hiç mi hiç söz edilmez. İktidarı alan bir parti yırtıcı bir hayvan gibi kendi karşıtlarının üzerine atılmaktadır. Bunun doğal sonucu olarak da bir süre sonra bu saldırı kendi halkına yönelecektir. Onlara göre Stalinizm Leninizmin bu saldırısının kendi halkına yönelmiş biçimidir. Soljenitstayne pek ustalıkla becerir bunu. Pasternak daha incisini, daha az çakılanını yapar. Ve tüm batılı tarihçiler Leninizmi sahnede elinde kanlı bıçağıyla kenarda, köşecikte bekleyen insanlara saldırıp, onları boğazlayan çağdışı bir gladyatör gibi göstermede doğrusu alabildiğine ustalaşmışlardır...

Sovyetler kendi siyasal iktidarlarını, Torid sarayındaki tümüyle Fransız, İngiliz denetimindeki burjuva iktidarına son verip, kendi yazgılarını kendileri ellerine almaya karar verdiklerinde, dünyanın tüm burjuvalarının tüm iktidarları kendi aralarında anlaşarak St. Petersburg'a yıldırımlar yağdırmaya başladılar. Zeus'un yıldırımlarının ölümsüz Prometheus'nin göğsünde parçalanması gibi bu yıldırımlar en çok da Bolşevikler'in göğsünde patlıyordu. İşçi köylü asker delegeler (Sovyetler) siyasal erki ellerine almalarından daha kırksekiz saat geçmeden Menşeviklerle, sosyalist devrimciler "Ülkeyi ve Devrimi Kurtarma Komitesi" oluşturarak⁽¹⁰⁾ eli silah tutan herkesi Nikolas askeri okulunun çevresinde toplanmaya çağırdılar. Üstelik Sovyet'in askeri kanadını oluşturan Bolşevikler halkın kendiliğinden oluşturduğu "Kızıl Koruyucular"ı silahtan arındırmış, Çarcı generalerin hiçbirini tutuklatmamış, insan kasabı olarak bilinen başkent'in ünlü garnizon komutanı Habilof'u bile emekliye sevk edip serbest bırakmışken... karşıdevrimciler, Gorki'nin Novaiya Jizn'inde "Bolşeviklere Karşı Her Şey Mübahdır"⁽¹¹⁾ sloganının çevresinde toplanmaya başlamışlar ve daha kırksekiz saat dolmadan çıkarttıkları kargaşalarda beş yüz kişinin ölümüne neden olmuşlardı. Birbirlerinin boğazını sıkı Almanlar, İngilizlerle ve

Fransızlarla birlikte anlaşarak tam bir uyum içinde St. Petersburg'a doğru yürüyerek başkenti kuşatmaya başlamışlardı. Lenin: "Yoldaşlar, İşçiler, diye çağrıda bulunuyordu, bundan böyle devleti doğrudan kendinizin yöneteceğini aklınızdan çıkarmayınız. Siz kendi aranızda birleşmez ve devletin tüm işlerini elinize almazsanız kimse yardım etmek için sizin yanınıza gelmeyecektir. (...) Sovyetlerinizin çevresinde toplanınız. Güçlendiriniz Sovyetlerinizi. Hiçbir işaret beklemeden, bulunduğunuz yerden eyleme koyulunuz. Devrim düzenini en sert biçimde oluşturunuz. Sarhoş serserilerin, karşı devrimci Yunkerlerin, Kornilovcuların ve de buna benzerlerin anarşik taşkınlıklarını acımasızca cezalandırınız. Üretim üzerinde sert bir denetim kurunuz. Üretilen malların dökümünü çıkarınız. Halkın çıkarlarına karşı kötülük etme cesaretini gösterebilen kim olursa olsun tutuklayınız, onu devrimci halk mahkemelerine teslim ediniz."⁽¹²⁾

1917 Ekimi'nden 1920 yılına değin kuşatmanın ve saldırının hem içten hem dıştan en saldırganını ve gözü dönmüşünü yaşayan dünyanın ilk proletarya devleti, kendisine karşı şiddet ve terör kullanılmasını artı değeri çalmanın alışkanlığı içinde olanlardan mı yoksa Lenin'in bir türkü kadar coşkulu, bir düş kadar yakın şu sözlerinden mi olduğunu çok iyi kavramış ve yolunu kararlı bir biçimde izlemiştir. "Artık tekniğin tüm nimetleri, kültürün tüm fetihleri, tüm halkın ortak malı olacak ve bundan sonra insan aklı, insan dehası şiddetin aracı, sömürünün aracına dönüştürülemeyecektir."⁽¹³⁾

Ama asıl şaşırtıcı yan Leninist partinin tüm söylenenin aksine kendi içindeki demokratik yapılanmasıdır. Ve işte asıl gözden kaçırılan da budur. Dış etkenlere karşı tam bir monolithique yapılanmada olan Leninist parti iç yapısında kanatlardan, bu kanatların birlikteliğinden ve deviniminden oluşmuş özellikteydi. Sol kanadın başında sosyalist devrimcilerin sol komünistler'i geliyordu. Partinin merkez ve daha çok merkez sağ kanadında Zinovyev, Kamanev gibi partinin Moskova ve St. Petersburg gibi ağırlıklı yerel örgütlerinin başında bulunan Bolşe-

vikler yer alıyor, Buharin gibi zaman zaman sol kanatla merkez arasında gidip gelen üyeler tartışmalarda etkinliklerini hiç de yitirmiyorlardı. Buharin'in ilk dönemi diyebileceğimiz dönemde, Sol Komünistler'i şiddetle desteklediğini biliyoruz. Troçki'nin özellikle Brest-Litovsk⁽¹⁴⁾ tartışmalarında sol kanada sempatiyle baktığını kendisi de gizlemiyor. Yine son derece ağırlıklı Bolşeviklerden olan Sliapnikov ve Aleksandra Kollantai'nin sol komünistlerle çok sıkı, organik ilişkilerde bulunduğunu da bilmeyen yoktu. Sonradan her ikisinin başına geçtiği "İşçi Muhalefeti"yle IX. ve X. Parti kongrelerinde çok önemli tartışmalara yol açmışlardır. Parti'nin öteki "Demokratik Merkezîyetçi" muhalefet kanadının kadrolarında da ağırlıklı Bolşevikler vardı; V. Maksimoviski, Tomski gibi. Tomski, örneğin sendikalar Panrus Konseyi Başkanı'ydı. Maksimoviski de Lenin'in en yakın çalışma arkadaşlarından Lunaçarski'nin birinci başyardımcısı görevindeydi. Şimdi bu kanatlar arasındaki tartışmaların niteliğine kısaca bakalım ve bu kısacık bakış bile bize Leninist partinin burjuva partilerinden daha demokratik bir iç yapıya nasıl sahip olduğunun kesin kanıtlarını göstermeye yetecektir.⁽¹⁵⁾

Kanatlar arasında ilk büyük tartışma Lenin'in Rusya'ya dönüşüyle birden patlak verdi. Burjuva devrimi mi? Proletarya devrimi mi? Çarlığın yıkılmasından sonra Prens Lvov başkanlığında kurulan Ka-Det partisinin oluşturduğu yeni hükümeti Sovyetler destekleme kararı almıştı. Temelde bu karar, kitlelerin istemlerine ve yönelişlerine taban tabana aykırı düşüyordu. Lenin "Uzaktan Mektuplar"da Parti'nin bu hükümete destek vermemesini savunuyor; - "Taktığımız kesin bir kuşku, diyordu. Yeni hükümete hiçbir biçimde destek olmama. Kim ki Çar'cı gerici güçlerin reaksiyonunu bahane ederek geçici hükümeti desteklememiz gerektiğini söylemektedir, bilinki işçilere ihanet etmektedir. (...) Rus devrimci proletaryasının güncel görevlerinden biri büyük toprak sahipleri ve kapitalistlerin elinden devlet gücünü işçi ve köylülerin eline aktarmaktır."⁽¹⁶⁾ Oysa Sovyet'in sözcülüğünü yapan Izvestia'da Menşevik Petressan: - "Burjuva devrimi süresince, diye yazıyordu, ulusal sorunları çözmede gerek toplumsal sorunlar, gerekse psikolojik koşullar açısından en iyi hazırlanmış sınıf yine burjuvazinin kendisidir." Stalin ve Ka-

manev yönetimindeki Parti gazetesi Pravda da bu görüşü paylaşıyor: - "Kuşkusuz diyorlardı, kapitalin egemenliğinin şimdiden kırılması gerektiğini söyleyemeyiz. Sorunumuz şimdiki aşamada Çar'lıkla birlikte otokrasinin ve feodalizmin kökünün tümüyle kazınması sorunudur."⁽¹⁷⁾ Çar'lıkla birlikte otokrasinin ve feodalizmin kökünün kazınması işlevini de Prens Lvov başkanlığında kurulmuş burjuva Ka-Det partisinin başarabileceğini, Şubat Devrimi'yle birlikte burjuva demokratik devrimin başladığını ve Bolşevik partinin bu devrim süresince desteğini eksik etmeyeceğini söylüyorlardı. "Burjuva demokratik devrimini tamamlanmış gibi gösteren ve burjuva demokratik devrimini doğrudan doğruya sosyalist devrime dönüştürmek isteyen Lenin yoldaşın genel şemasını uygun görmeyerek, bundan böyle Lenin yoldaşın Pravda'da yazmasının söz konusu olamayacağını" duyuruyorlardı.⁽¹⁸⁾ Partideki tartışma bununla da kalmıyordu. Lenin'e Pravda'da yazdırtmayan merkez-sol kanat, Menşevik ve Sosyalist Devrimciler'in desteğinde (birlik sorununu) ortaya atmakta gecikmediler. Lenin buna da şiddetle direnmeye başladı. Goldenberg gibi saygın yaşlı komünistler bile Lenin'i Rusya dışında uzun süre bulunmasından kaynaklanan Rusya gerçeklerini görmemekle, kendisini "ilkel anarşistlikle" ve "iç savaşın bayrağını demokrasinin bağrında açmakla" suçluyorlardı.⁽¹⁹⁾

Nisan Tezleri, işte böylesine kanatlar arasındaki tartışmaların yoğunluk kazandığı, Lenin'e kendi gazetesinde bile yazdırılmadığı bir dönemde ve olağanüstü bir çalışma sonucunda çok kısa bir sürede, yalnızca 20 günde ortaya çıkmış, parti kongresinde de oy çokluğuyla onaylanmış, Lenin yeniden Parti'nin ve Pravda'nın başına geçmiştir.

Lenin'in yeni politikasına göre organlarına seçimlerini yapan Parti ne Stalin'i, ne Kamanev'i partiden atmayı aklının köşesine bile getirmemiş, her ikisine de yine Merkez Komitesi'nde görev vermiştir. Bu ceberrut Parti silahlı ayaklanma kararını bile bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyuran ve bu kararı eleştiren Zinovyev'le Kamanev'i Parti'den atmak şöyle dursun yine de en önemli görevleri kendilerine vermede sakınca görmediğini, daha sonraki gelişen olayların yoğunluğunda kanıtlamıştır.

Özgürce düşüncelerini söylemekten dolayı hiçbir zaman kendi partilerinden atılmayacağını bilen bu ilk Bolşevikler, bu kez de, devrimden sonra, devrimin yazgısını belirleyecek bir konuda alabildiğine tartıştılar. Bu tartışmaların o denli gergin oluşuna bakarak sonuçta insanların birbirlerinin boğazlarına sarıldıkları kanısına kapılanlar her zaman aldandılar ve bu yanlışlarını da sürdürdüler. Çünkü onlar bir büyük ihtilalden sonra Thermidorienne Convention'ların Parti içinde giyotin mekanizmasını işleteceğini, bundan başka bir çıkış yolu olamayacağını düşünüyorlardı. Proletaryanın demokratik özgürlüklerini temsil eden Parti'nin kendi içinde de en burjuva partilerinden daha demokratik, yepyeni bir anlayışın ve örgütlenmenin ürünü olduğunu anlamaları gerçekten de olanaksızdı. Brest-Litovsk tartışmaları bunun en tipik örneklerinden biridir. Troçki bile bu tartışmalar karşısında şöyle diyordu: - "Bu dönemde Lenin'in görüşlerini yalnızca, ya Parti'nin bölünmesini göze alarak ya da bir hükümet darbesiyle onaylatmak mümkündü... Başka türlü olanaksızdı."⁽²⁰⁾ Leninist parti anlayışı işte bu olanaksız olanaklı yapandır. Brest-Litovsk tartışmalarına girmek istemiyorum. Gerçekten de Buharin'den aldıkları destekle Sol Komünistler bugün bile üzerinde durulması gereken tezler ileri sürüyorlardı ve bu tezlerin temel görüşünü de yadsımak o derece kolay değildi. Ne ki sonradan yaşanan olaylar Lenin'in bu konuda, özellikle Kızıl Ordu Polonya'ya girdiğinde ne denli gerçekçi saptamalarda bulunduğunu ortaya koymuş ve de kendi tezlerini geçirmeyi başarması devrimin geleceğinin güvencesi olmuştur. Yine de Rosa Luxemburg'un böyle bir anlaşmayla "Almanya'da ayaklanma şansının ortadan kaldırıldığı" savıyla sol komünistlerin partizan savaşı öneren görüşlerini birleştirdiğimizde "tarihsel bir olanağın" kaçırılıp kaçırılmadığı konusundaki kaygıları günümüzün güncel sorunlarından çok ayırık ve de uzak değildir.

Leninist Parti'nin kendi içindeki bu eşsiz, seçkin ve burjuva demokratik partilerinden apayrı nitelikte demokratik anlayışına ve uygulamasına "Yönelimler Demokrasisi" adının bugüne değin neden verilmediğini hep düşünmüşümdür. Kimbilir belki çok daha "efradına câmi, ağyarına mani" bir tanım bulunabilir.

Bu “yönelimler demokrasisi”nin tüm oluşumunu partinin VIII. Kongresinde apaçık görmek olasıdır. Örneğin, Lenin 1919 yılında gerçekleştirilen VIII. Kongrede “muhalafetin partide varlığını, yaşamını sürdürebilmesi için” komünist programın yeniden yazılmasında “tüm parti organlarında temsil edilmesi gerektiğini” bildiriyordu. 1920 yılında da “muhalafet etme hakkını savunuyor” ve “muhalafetin blok oluşturma hakkı”nın “blokların kendi aralarında birleşme hakkını” da beraberinde getirdiğini söylüyordu.⁽²¹⁾ Yalnızca sözde kalmıyordu bunlar. Örneğin Bolşevik devrimin doruk tartışmalarından birinin daha yaşandığı X. Kongrede “İşçi Muhalafeti”nin gazetesi Komünist’i Parti Genel Sekreteryası 250 bin adet bastırarak, Lenin’in ve Merkez Komitesi’nin ekonomik politikasını alabildiğine eleştiren görüşlerini hem tüm Rusya halklarına hem de parti üyelerine ulaştırıyordu. Ekonomiyi Parti’nin mi yoksa sendikaların mı yönlendirmesi gerektiği konusundaki bu tartışmalarda Lenin’in bu yönelimler demokrasisinin diyalektik temelini oluşturan o eşsiz görüşü bütünüyle açığa çıkmıştır. Lenin bu son derece önemli oluşumda sendikaların grev hakkını savunurken şöyle diyordu: “Devletimiz bugün öyle bir yapıdadır ki tümüyle örgütlenmiş olan proletarya korunmalıdır ve biz bu işçi örgütlerini işçileri kendi devletlerine karşı koruyabilmek için kullanmak zorundayızdır ve de öyle ki bu nedenle de işçiler de kendi devletlerini koruyabilsinler.”⁽²²⁾ Artıdeğer teorisi kadar ona ek büyük bir özgürlük anlayışıdır bu. Ve ne yazık ki gözden kaçırıldığından çok gerici bir yapıda Polonya Dayanışma Sendikası’nın çarpıklığı yaşanmaktadır günümüzde. Lenin sendikaların devletleştirilmesi girişimine karşı çıkmıştı. Sendikaların işçilerin kendi devletlerine karşı kullanılması gerektiğini vurguluyordu. Ama bu engin görüşün temelinde yatan çıplak gerçek şudur: Leninist yapılanma alabildiğine diyalektik özgürlüklerin dengeli bir oluşumdur.

Çok kez, gözlerine perde inmiş yalnızca ışığı sezinleyebilen körler gibiyiz. El yordamıyla varacağımız yerler, sıkıyönetimin askersel mahkemeleriyle, ona bile gereksinme duyurmayan tes-

limiyetler oluyor. Şimdi elimizi -vicdanımıza değil- ama şakağı-mıza koyarak gerçekten düşünelim. TİP'in TSİP'in Leninist Parti yapılanmasıyla ne ilgisi var? Bu partiler de -bir bakıma silahlı eylemi öngören öteki yapılanmalar da- hiçbir zaman temelde Leninist olmadılar. Asıl sorunumuz da bu iken tüm günahlarımızı ve beceriksizliklerimizi Leninizme yıkmak ne anlama geliyor? Sayın Oya Baydar bilir ya da duymuştur, "Türk Solu" okudu diye ya da MDD tezlerine yakınlık gösterdi diye Parti'den partilileri atıveren yöneticilerin Lenin'in "muhalefet oluşturma hakkını" anlamaları olanaksızdı. Lenin'i anlamaları olanaksızdı. Yine aynı Parti yöneticileri ilçelerde verilecek konferansların metinlerini bile Genel Merkez'in görmesi koşulunu getirirlerken, Lenin'in "muhalefetin parti programının yeniden yazılmasında parti organlarında temsil edilmesini" öngören demokratik temelini kavramaktan elbette çok uzaktılar. Leninizm'den anladıkları, çarpık çurpuk bilgileriyle yalnızca ve yalnızca gerçekten kendilerinin "ceberrut" oluşlarının gerekçesini oluştuyordu. Bunlarla hiçbir yere gidemeyenlerin Leninizmi yadsımaları, onu dogmatik bulmaları, "tepeden inmece" diye nitelendirmeleri kendi yalnızlıklarını, beceriksizliklerini ve tükenmişliklerini gizlemeye çabalamalarından başka hiçbir şey değildir sanırım. Leninist partinin böyle olduğunu öne sürenler onun en demokratik burjuva partisinde bile görülmeyen kendi karşıtlarının görüşlerini 250 bin adet basarak üyelere bir bir ulaştırmasındaki sonsuz güveni ve anlayışı açıklığa kavuşturmaları gerekir... Bunları ıskalayarak geçmek, Soljenitstayne'nin "Goulag Takımadaları"nda yaptığı yöntemle; örneğin Brest-Litovsk antlaşmasını suya düşürmek için Alman elçisini öldüren ve silahlı ayaklanmayı bastıranlara karşı alınan önlemleri yalnızca onları anlatmak, ama önceki girişimden hiç söz etmemek yöntemiyle aynı doğrultuda olmaktır. Ne ki bay Soljenitstayne de artık Batı'da o kadar "dolar etmiyor".

Hiç kimsenin Leninist olma zorunluluğu yok. Ama anti-Leninist olurken, onu oluşturan unsurları bir bir yadsıyarak işe başlamalısınız. Onun monolithique yapısının içteki devinimsel olgusunu bir güzel vurgulayarak yine de eleştirinizi yapabilirsiniz. Kongreden sonra Parti'de özellikle NEP dönemiyle birlikte başlayan parti içi demokrasinin "bir geçiş süreci" boyunca askıya alınmış olmasının gerekli olup olmadığını öne sürebilirsiniz.

Ama sayın baylarım, sayın bayanlarım bunları gelişigüzel, toparlak tümcelerle "komünist partilerin doğasındaki despotizm"le, "Stalinizme fiili olarak varış"la, "paslanmış silah" tümceleriyle yapamazsınız. Yaparsınız yapmasına da sonunda artık ışığı bile sezinleyemeyen körlüğünüzün perdelerini daha çok artırırsınız.

Aslında bence yapılması, söylenmesi, yöneltmesi gereken eleştirinin biçimi şöyle olmalıydı: "Leninizm ve onun parti anlayışı bugün dünya burjuvazisinin ve Türkiye burjuvazisinin vardığı aşama, doğasındaki derin değişiklikler nedeniyle geçerliliğini yitirmiştir. O nedenle böylesine bir örgütlenme yani dar, yasadışı, monolitique yapının nesnel koşullara uygun düştüğünü söyleyemeyiz". Böyle bir eleştiri mantıklıdır. Ama gerçek olup olmadığını, yani dünya burjuvazisinin ve Türkiye egemenlerinin niteliklerini, doğalarındaki özgürlüklerinin değişip değişmediğini bundan sonraki yazımızda konu edinelim. Ve bunun da son derece önemli olduğunu gözden kaçırmayalım.

1989

KAYNAKÇALAR

- 1) Lenine, Oeuvres, Ed. Sociales V 5, p. 471
- 2) agy., p. 464
- 3) L. M. Liebman... Bu konuda bakınız: "Connaitre Lenine, Harabout Université, 1976, p. 17-27
- 4) agy
- 5) Agy., Troisieme Partie. Chp. II, p. 147.
- 6) Louis Fischer, Lenine, Ed. Christian Bourgois, 1966, p. 121
- 7) Agy.
- 8) Lissagaray, Histoire de la Commune-Masperol 1976
- 9) Lenine, Oeuvres V 26, p. 268-269
- 10) Orhan İyiler, Birgün Bile Yaşamak-III. Bölüm, "(...) Georgi Vasiliyeviç Olayların Genel Dökümünü Veriyor ve Susuyor"
- 11) agy.
- 12) Victor Serge, "L'an 1 de la Revolution Russe", Maspero 1971
- 13) Lenine, Oeuvres V 26, p. 501-503
- 14) Trotsky, Ma Vie, Ed. Gallimard 1953, Coll. Folio, "La Paix"
- 15) Bu konuda bkz: Birgün Bile Yaşamak-III Bölüm, "Bir Odada Başbaşa İki Kişi"
- 16) Lenine, Lettres de Loin, Ed. Sociales, Paris et Ed. du Progres, 1974
- 17) Liebman ... agy.
- 18) agy.
- 19) Louis Fischer, Lenine
- 20) Trotsky, Ma Vie, "La Paix"
- 21) Lenine, Oeuvres, V 26, p. 532 (Liebman'dan alıntı)
- 22) Lenine, Oeuvres V 32, p. 17, Ed. Progres 1976

II

DANILOV MANASTIRI'NIN ÇANLARI

"Barış güvercinimizi kim öldürdü?"

İsveç halkının, başbakan Olof Palme'nin ardından birbirlerine yönelttikleri kollektif soru.

Sanırım "Dünyayı Sarsan On Gün"ü izledikten sonraydı. İstanbul'un uzak yalnızlıklarında, aralıklı balıkçı kahvelerinin bir köşesindeki sahilde düşünmeye çalışırken hemen kulağımın dibinde bir sesin "Oturabilir miyim?" diye sorduğunu duydum. Başımı çevirip baktım. Antonov Ovseenko'ydu bu. Filmde de gösterildiği gibi Kışlık Sarayı, Kerenski'nin ihanet hükümetinden teslim alan, 1905'in Volga'daki birliklerini ayaklanmaya örgütleyen genç Bolşevik teğmen Antonov Ovseenko. -Bir ölüyle karşılaşmak başıma sıkça gelse de- olağanüstülüğüne hiçbir zaman alışamadığımdan hem irkilerek hem de kıvançla doğruldum.

- Sanırım "Dünyayı Sarsan On Gün"ü düşünüyorsun dedi... İstanbul martılarının cayırtılarına başını kaldırıp bakarak...

Belki de Ovseenko'yu yanımda daha çok tutabilmek için:

- Hem onu, hem de daha çok son zamanlardaki tartışmaları, dedim... İkisi de birbirine ilintili kuşkusuz...

- Son zamanlardaki tartışmalar ne? diye sordu gülümseyerek. Kurnazlığını anlıyorum ama yine de damıtmalısın bana tartışmaların özünü.

Bu kez kıvançla, mal bulmuş Mağribi gibi:

- Ovseenko yoldaş dedim, ne iyi ettin gelmekle... başa çıkmıyacağım sorular üretiliyor her yörede. Sizde de, bizde de... Yöntemlerimizi değiştirmeliyiz deniyor örneğin... Lenin zamanında değiliz. Sınıfsal savaşımın yerini bugün, değişen koşullarda İnsan Hakları sorunu almıştır. İnsan Hakları'na saygılı ve daha özgür bir dünya yaratmak için çevrecilerle, hümanistlerle, öteki marjinal topluluklarla işbirliği oluşturmak yeni stratejimizin temelini oluşturmalıdır. Şaşırp kalıyorum.

Ovseenko hızla başını çevirip sözümü kesti:

- Senin şaşırmaya hakkın yok dedi. Parmağını uzatarak, evet diye ekledi, senin şaşırmaya hakkın yok. Çünkü sen sömürülen, 50 milyar dolar borçlu, politik tutuklulara işkenceler yapılan, kitaplar yakılan bir ülkede yaşıyorsun. Senin şaşırmaya hakkın yok. Böyle bir çerçevede yaşayan hiç kimsenin şaşırmaya hakkı yok.

Başımı önüme eğdim. Ama sesi sanki beynimin damarlarında dolaştı:

- Azarladığımı için bağışla, dedi. Bazı öyle yeryüzü budalalıkları yapıyorsunuz ki ölümler bile öfkeleniyor gömütlerinde. Gerçeği kavramak için istersen şöyle bir yöntem izleyelim, diye ekledi kısacık bir sessizlikten sonra sesinin en yumuşak, en sıcağın yönelişiyle...

- Nasıl bir yöntem Ovseenko yoldaş, diye sordum, yediğim azarın burukluğu içinde.

- Bazen, hiç yorumsuz yaşanan olaylara bakmak gerçeği kavramamıza yetebilir. Örneğin: "Kapitalizmin ve emperyalizmin artık bizim zamanımızdaki gibi olmadığını, doğasını değiştirdiği, insancillaştığını" söyleyenlere karşı gerçekten böyle olup olmadığını anlamak için bu konunun en çok gündeme geldiği son Gorbaçov-Reagan buluşmasının üç gün öncesiyse, bir gün sonrasında gezegenimizde neler olup bittiğine şöylece bir kısaca göz atmak, gerçekleri somut biçimde ele geçirmemize yardımcı olabilir... Ne dersin...

- Elbette Ovseenko, diye onaylamaya çalıştım, kuşkusuz yardımcı olabilir...

- Karşı karşıya düşmüş iki dünyanın iki liderinin son Mosko-

va buluşmalarının başlıca gündemini İMF antlaşmasının onaylanmasıyla, ama asıl “İnsan Hakları” ve Özgürlükler” konuları oluşturunuyordu. İnsan Hakları konusunda Bay Reagan koltuğunun altında bir dosyayla 27 Mayıs 1988 günü Finlandiya’ya geldi. Bu geliş bana Lenin’in 4 Nisan 1917 günü Finlandiya garından Rusya’ya girişini anımsattı acı acı... (Antonov Ovseenko konuşmasının bundan sonraki anlatımının belgeleri olarak bana 27 Mayıs-1 Haziran 1988 tarihli Le Monde gazetesinin sayılarını bıraktı. İsteyene gösterebilmem için.)

Bay Reagan’ın ayağının tozuyla Finlandiya’da “Bu tarihi buluşmanın gündemini İnsan Hakları ve Özgürlükler oluşturmaktadır, dedi. İnsan hakları dinsel özgürlüklerle, inanç özgürlüğüyle at başı gider. O nedenle çanların yeniden ama yalnızca Moskova’da değil, tüm Sovyetler’de çalmasının beklentisi ve umudu içindeyim” dediği saatlerde: “Kolombiya’da, bu en demokratik ve özgür Latin Amerika ülkesinde 27 kişi öldürülüyordu. Özgürlüklerin ve İnsan Hakları’nın konuşulduğu Moskova günlerinde Kolombiya’nın tüm dış bağlantısı kesildi ve kan gövdeyi götürdü. Muhafazakar liderlerden Alomra Gomez Hurtado bile ABD’nin desteğindeki başkan Virgilio Barco’nun askerlerince kurşunlanarak bilinmeyen bir yere kaçırıldı. Bir daha da kendisinden hiçbir haber alınamadı. General Rafael Samudio yaptığı açıklamada silahlı kuvvetlerin en üst düzeyde alarma geçirildiğini ve küçük topluluklara bile ateş etme yetkisi verildiğini söylüyordu. Moskova’da çanlar özgürlük adına bay Reagan için hazırlanırken hiç kimsenin aklına Kolombiya dosyasındaki İnsan Hakları gelmedi. Oysa çok değil, Mart ayında yani bir buçuk-iki ay önce yapılan seçimlerin demokratik yöntemle yapılacağına inanan Komünist Parti ile ona bağlı Yurtsever Birlik’in 500’den çok üyesi böyle bir kandırmacının tuzağına düşürülüp öldürülmüşlerdi. Komünistlerin öldürülmesi İnsan Hakları’na girmezdi Pentagon’a göre. ABD’nin çıkarlarına karşı gelen kim olursa olsun onları öldürme hakkı vardı. Örneğin, ABD’ye kokain satışının, % 80’inden sorumlu Kolombiya Medellin karteliyle Cali gibi öteki uyuşturucu trafiğinin kaçakçı firmaları arasındaki CIA kökenli Mafya yarışı halkın kanını oluk oluk akıtmakla kalmıyor, kendisine karşı çıkan polis-

leri, bakanları, generalleri bile öldürüyordu ve de bunlar hiç gündeme getirilmiyordu kan damlayan Reagan'ın koltuğu altındaki İnsan Hakları dosyasında..."

"Özgürlükler Prensi'nin uçağı Moskova semalarında süzülürken, Şili'de Analisis gazetesinin yönetmeni Cardenas, Şili diktatörü general Pinochet'nin silahlı askerlerince dövüle dövüle bürosundan alınıyor ve bilinmeyen bir yere götürülüyordu."

"Ve de aynı saatlerde Nikaragualı halk liderlerine ve onun hükümetine dolarla beslenen paralı askerlerin şefi Alfredo Cezar, Beyaz Saray'ın hazırladığı Nikaragua halkını yeniden köleleştirme planını sunuyor, bu plana uyulmazsa savaşı ve saldırıyı yeniden başlatacaklarını apaçık söylüyordu."

"Uçak Moskova'ya indiğinde, Filistin'de, Gazza'nın Zeytin mahallesinde, bütün çocuklar gibi güzel, bütün çocuklar gibi gözleri iri iri ve yaşamla dolu üç yaşındaki saçları bukle bukle Dina Savahiri, İsrail askerinin kurşunuyla öldürüldü. Dina'yı görmeni isterdim. Nasıl da benziyordu Moskova'da Reagan'a çiçek sunan kız çocuğuna... İkisinin üst üste düşen görüntüleri gözyaşlarımı acı bir burkulmayla daha da yoğunlaştırdı. Dina kendisi gibi 188 genç çocuğun öldürüldüğü Gazza'da gömülürken Filistinli anaların gözyaşları, ağıtları Moskova çanlarının uğultusunda eriyip gitti. Hem onların ağıtları, hem de İsrail'de gerçekleri yazmak için çırpınan komünist bayan gazeteci Hadas Lahav'ın işkence odasındaki haykırışları da..."

"Bay Reagan'ın İnsan Hakları ve Özgürlükler dosyasında eriyip giden yalnızca bunlar değil, üç günlük görüşme sürecinde. Pakistan'ın bir başbakan astırarak Amerikan desteğinde siyasal erki eline geçiren Ziya Ül Hak'kı da bu kez dünyada eşi benzeri az bulunur yeni bir hükümet darbesi yapıyor, kendi kurduğu parlamentoyu feshediyor, kendi başbakanını tutuklattığını duyuruyordu. Ve de Fas'da, başkan Reagan'ın güvenilir dostu olmakla övünen Kral II. Hasan yeniden açılma girişimlerinde bulunan İnsan Hakları Derneği üyelerini tutuklatarak kraliyet zindanlarına atırıyordu."

Antonov Ovseenko durdu. Boydan boya yüzüme baktı.

- Moskova'daki Danilov manastırının adını hiç duydun mu diye sordu? Bin yılı aşkın bir yapısı vardır. İkonları gerçekten de

türünün başyapıtlarıdır denebilir. Reagan boşuna Danilov manastırında dualarda bulunmuyor. Danilov manastırının ve tüm sovyetlerde kiliselerin çanlarını boşuna çaldırtmıyor. Çünkü öldürüleceklerle, bolşeviklere, komünistlere karşı açılacak cihad' ırı tütsüye, dinsel buhurdanlara ve tılsımlara gereksinimi var. Bu çan seslerinin ABD' de Avrupa' da gittikçe yükselen faşist çizmelerin rap raplarını kendi uğultusu içinde eritme özgünlüğü var. Abarttığımı sanabilirsin ama işte kanıtları:

“Özgürlükler Prensi Moskova ikonları karşısında mumlar, tütsüler içinde özgürlük hymne'leri söylerken Fransa' da, Rouen' de, “Skinhead”lar (genç-naziler) Guadeloup asıllı bir askeri bıçak darbeleriyle yere yıkıyorlar, Cezayirli bir bar sahibini büfesinin arkasında tüm kemiklerini kırarak komalık ediyorlar, barı ateşe veriyorlar, Rouen sokaklarını, Rudolf Hess'in Almanya için söylediği sloganı “Arınmış bir Fransa” diye değiştirerek gün boyu motorsikletleri, korkunç sesler çıkaran arabaları ile tam bir nazi terörizmi altına alıyorlardı. Olay İngiltere'nin Brest kentine de sığıyor. Skinhead Müfrezelerinin nazi-rock müziğinin özellikle pek beğenilen “Kızlık Zarı ve Güçlülük” şarkısının coşkusunda rengi değişik herkes şişleniyor, vitrinler kırılıyor, eşyalar yağmalanıyordu. Brest'te tüm halk evlerine çekilip kapılarını kilitlediler. İşte bu çok anlamlıydı: Nazilerin, terör yöntemleriyle iktidar boşluğu doldurmak ve bu iktidarı kendi güçleri ve kendi generalleri ile doldurmak olanağını her zaman taşıdığını görmek olayın ne denli ciddi boyutlar taşıdığını kanıtlıyor.

Devlet güçlerinin temelde “Skinhead”lerden pek de ayrıcalıklı bir dünya görüşüne sahip olmadıklarını Paris metrosunda işlenen bir cinayet açık ortaya koymuştur. Mısırlı öğrenci Hasan El Şat Paris metrosunda polislerce vurulup öldürüldü, hem de Reagan'ın Gorbaçov onuruna verdiği yemeğin gecesinde. Polisler kendisinin silahlı bir soygunda bulunmasından kuşulanmışlardı. Ama Mısırlı öğrencide ne silah bulundu, ne de böyle bir girişimde bulunabileceğinin belirtileri. Parisli polisler Hasan El Şat'ın “renginin değişik olduğunu”, bu renktekilerin her zaman potansiyel suçlu konumunda olabileceklerini belirterek ellerini kollarını sallaya sallaya çıktılar savcılık soruşturmasını

dan. Ve ertesi günü solcu hükümetin solcu İçişleri Bakanı Pierre Joxe Polis Koleji'nin kuruluşu nedeniyle yapılan toplantıda polislerini şu özgün sözcüklerle selamladı: - "Sizler bir demokraside özgürlüklerin gardiyanlarısınızdır. Öyleyse eğitiminiz kaçınılmaz bir biçimde son derece önemlidir". Ve demokrasinin gardiyanları rengi değişiklikleri sorgusuz sualsiz metrolarda öldürürlerken, eylemlerinin felsefesi de kendilerine sosyal demokrat iktidarın İçişleri Bakanı'nca sunuluyordu.

Yoldaş, Reagan'ın az önce sözünü ettiğim gecesinde çağrılılar arasında kimler vardı biliyor musun? Eski bir Nazi suçlusuyla, bir sanat spéculateur'ü. Özgürlüklerden neyi anladığını ve bu anladığından hiç de caymak niyetinde olmadığını çok açık, apaçık bir biçimde bu iki çağrılıya gösterdiği özenle kanıtlayan Reagan'a karşı Tass, mırın kırın bir ağızla: "Çağrılılar hiç kuşkusuz Sovyet toplumunun en iyi temsilcileri değildi..." demekle yetiniyordu...

Çağrılıların limuzin arabalarla ABD Büyükelçiliği'ne bir bir gelmeye başladıkları sırada 25 yaşında genç bir komünist Fransa'nın Réunion kentinde, yeni bir dünya yaratabileceğinin umuyla çıktığı bir toplantıdan neo-faşist'lerce kuşatılarak öldürüldü. Jean Bernard Grâce'nın üzerinden motorsiklet geçirilerek, bilek kalınlığındaki zincirlerle vurularak öldürülüşünün ekili tohumları Batı dünyasında pırtlak pırtlak açarken hiç kimse o cesedin yanına yarın daha çok cesetlerin uzatılabileceğinin, yöntemi buna göre saptamanın gereği üzerinde durmadı. ABD Büyükelçiliği'nde mutluluk ışık ışıktı. Ertesi gün Villetaneuse Üniversitesi'nde "Bolşeviklere karşı Beyaz Avrupa" diye gösteri yapan öğrencilerin sendikalı öğrenci ve işçileri "Hepiniz öldürüleceksiniz" diye tehdit etmelerinin çıkardığı büyük karışıklık Reagan ve ekibini daha da mutlu etti. İzledikleri yolun doğruluğunu kendilerine bir kez daha "kötülükler imparatorluğunun" merkezinde kanıtladı.

Antonov Ovseenko dalgın bir biçimde durdu. Kendi kendine "Bolşeviklere karşı Beyaz Avrupa..." diye mırıldanıyordu. "Bu söze özen göstermelisin. Sınıfsal temeli yadsıyanların hepsinin bu tümceye özen göstermeleri gereklidir." dedi denizin kıy ayazında donuklaştığı yerlere bakarak. (Not: Antonov Ovseen-

ko'nun değindiği dönemden aşağı yukarı 9-10 ay sonra Avrupa ve ABD'de yapılan seçimler işin ne denli kaygı verici olduğunu apaçık gstermiştir ve de ilk proletarya devletini kuranların içinde seçkin bir yeri olan Ovseenko'nun tedirginliğinin ne denli temel gürüşlere dayandığını kanıtlamıştır. Bu yerel seçimlerde Yeni Nazi'ler büyük başarılar sağlayarak artık Meclislere de girmeye başladılar. ABD'de Louisiana'da yapılan seçimleri Ku Klux Klan örgütünün en önde gelen ırkçı liderlerinden David Duke kazandı. Fransa'da Ulusal Cephe'nin oy potansiyeli yüzde 20'leri açarken komünistler birçok kentte seçimleri yitirdiler. Ve Ulusal Cephe'nin Yeni Nazi'leri Meclislere girmeyi başardılar. Avusturya'da Nazi'lerin liberal renkler içinde kamufle edilmiş adayı Jörg Haider, Sosyal Demokratlar'la, Hristiyan-Demokratların oylarını alt üst etti. Eski bir Nazi olduğu kanıtlanmış Avusturya Cumhurbaşkanı Kurt Waldheim'in ektiği tohumların boşa gitmediği anlaşıldı. Almanya'nın Frankfurt seçimlerinde Neo-Nazi Parti oyların yüzde 6,6'sını alarak 91 üyeli Meclise 7 üye sokmayı başardı. Öteki Neo-Nazi Parti Cumhuriyetçiler de oyların yüzde 7,4'ünü alarak Batı Berlin Meclisi'ne ilk gama haçlı üyelerini göndermeyi başardılar. Analizler Neo-Nazilerin aldığı her 20.000 oyun en az yarısının Hristiyan-Demokrat Parti'den geldiğini gösteriyor. Ama işin ne denli ciddi boyutlar taşıdığını Hoechst gibi dev kimya fabrikalarının bulunduğu bölgelerde neo-faşist'lerin oy potansiyellerini arttırarak sosyal demokrat genç işçiler arasında da yer etmeye başlamış olduğunu göstermesi olmuştur."

"Reagan'ın temsilcisi olduğu sömürgeci emperyalist cephenin su bulamayan ağacın köklerini daha da toprağın derinlerine daldırması gibi faşist yöntemlerini hem kendilerinde, hem asıl üçüncü dünya ölkelerinde, Güneyli'lerde nasıl geliştirdiklerini şimdi aşağıda vereceğim olayda daha iyi göremez miyiz yoldaş?" diye sürdürdü konuşmasını Antonov Ovseenko... "Bizi dogmatik olmakla, zamanı geçmişlikle suçlayanlar, emperyalizmin doğasının değiştiğini, insancillaştığını öne sürenler aşağıdaki olayı nasıl açıklayacaklardır peki?..

Fransa'nın sömürgesi Yeni-Kaledonya'da birkaç ay önce olan olaylar Fransa'nın tek tük demokrat gazetelerinde, Re-

agan'ın Moskova'da Gorbaçov'a İnsan Hakları dosyasını uzattığı gün patladı: Sosyal Demokratlar'ın başkanından hükümete değin yönetimde bulunduğu Fransız sömürgesi Yeni-Kaledonya'da bir köylünün jandarmalarca öldürülmesinden sonra gelişen olayların öğretici gerçeği, işte tanıkların anlatılarından:

- Bağımsızlık liderlerinden Alphonse Dianou Fransız jandarmalarının kuşattığı mağaranın ağzı bombalarla paramparça edildikten sonra dışarı çıktı. Biz kendisini izliyorduk. Wenecesles Lavelloi da, hemen onun yanındaydı. Mağaradan çıkar çıkmaz jandarmalar bizi yere yatırdı. Yerde yatan Alphonse'un yanına adım adım yaklaşan bir jandarma tam diz kapağını hedef alarak yaylım ateşine tuttu. Alphonse'un dizi paramparça oldu. Askeri doktorlardan biri koşarak onu bir sedyeye taşıdı ve ayağını sardı. Durumu gören jandarmalar bu kez acı içinde sedyede inleyen Alphonse'un yanına yaklaşarak kendisini tekmelediler. Bacağındaki sargıları paramparça edip kendisini sedyeden aşağı yuvarladılar. Alphonse çakıl taşlarının üzerine yuvarlandı. Jandarmalar işte orada çakıllara yuvarlanmış genç Alphonse'u uzun namlulu tabancalarının ve tüfeklerinin dipçikleriyle eze eze öldürdüler..."

- "Fransız ordusundaki görevlerini gözüpek bir yüreklilikle yerine getirdiği için kendisine 'Rambo' adını takdığımız Weneceslas Lavelloi da mağaradan tıpkı Alphonse Dianou gibi silahsız çıktı. Hepimiz gibi o da yere yatırıldı. Bir jandarmanın sesi duyuldu. 'Lavelloi, buraya gel...' Weneceslas ayağa kalktı, onu mağaranın üstünden göremediğimiz bir köşeye alıp götürdüler. Bir yaylım ateşi duyduk. Askerin biri 'Lavelloi'nin işi bitti. Şimdi sıra kimde?' diye yanımıza yaklaştı."

- "Waina Amossa'nın adı duyuldu. Bir asker onu çağırıyordu. Waina ayağa kalklar kalkmaz ateş edildi. Başı paramparça yanımıza düştü..."

Antonov Ovseenko artık uzun süre konuşmadı. Yanımdan sessizce ayrıldığını sandığım bir zamanda yumuşacık sordu: - "Sıddık Bilgin'in katili n'oldu, görevden alındı mı?" Kendimi toparlayamadım. Dianou, Lavelloi, Amossa adlarının arasına karıştıran bu ad, beni iyice şaşırtmıştı. Ovseenko şaşkınlığımı gidermek için: "Temmuz 1985'inde, Doğu'da bir gece baskının-

da Yüzbaşı Ali Şahin'in çivili botlarıyla kafatasına vura vura öldürdüğü öğretmen Sıddık Bilgin... n'oldu soruşturması?"

Başımı önüme eğdim. Antonov Ovseenko: -"Ölülerin belleği sonsuzdur, dedi... denizin üzerinde uzaklaşırken... tıpkı insanoglunun vicdanı gibi..." Başımı kaldırıp son bir kez baktım: Küçük bir kız çocuğu, Gazza'nın Zeytin mahallesinden, Dina, Antonov Ovseenko'nun boynuna sımsıkı sarılmış, çığlık çığlığa martılar arasında gittikçe ufuklaşıyorlardı.

1989

III

KUZЕЙ'İN YENİ BASTİLLERİ

*“Hükümet halkın haklarına karşı
geldiğinde ayaklanma, halkın tümü
ya da bir bölümü için hakların en kutsalı,
ödevlerin en kaçınılmazdır.”*

1793 Anayasası-Mad: 35

Geçtiğimiz 14 Temmuz’da Fransız devriminin görkemli kutlamalarında basınımızın gözünden kaçan bir olay aslında hepimizin üzerinde özenle durması gereken öğeler taşıyordu. Fransız basınının Kuzey-Güney ya da Zenginler-Yoksullar diyalogu diye nitelendirdiği, Fransız Cumhurbaşkanı bay Mitterrand’ın üçüncü dünya ülkeleri temsilcileriyle Grup 7 olarak adlandırılan sanayileşmiş ülke devlet ya da hükümet başkanlarını bir masa etrafında toplama girişimi tam bir fiyasko ile sonuçlandı. Doğrusu bay Mitterrand’ın bu girişimi gerçekleşseydi 200. yılını kutlayan Fransız devriminin kardeşlik, eşitlik, özgürlük ilkeleri 1 trilyon 300 milyar dolar borçlandırılmış üçüncü dünya halkları için anlamlı bir görünüm olabilecekti. Şimdilerde 80 yaşlarında olan yaşlı bir Vietnam devrimcisi, sayın Nguyen Khac VIEN, Fransa’da eğitim gördüğü gençlik yıllarında bir üçüncü dünya aydını olarak bilinçlenme sürecinin nasıl başladığını Le Monde Diplomatique’e yazdığı, kutlamalarla ilgili yazıda şu biçimde belirtiyordu: “Düşüncelerimizde 1789 Fransız Devrimi ile 1917 Ekim Devrimi’nin ayrımları gün geçtikçe daha da belirginleşiyordu. Fransız Cumhuriyeti almış başını giden ne kolonial çıkarıcılığı,

ne gittikçe ilerleyen işsizliği, ne de dünya savaşını önleyemeyen kuru bir parlamentarizm çukuruna gömüldükçe gömülüyordu.”

Gerçekten de durum bugün, örneğin 50 milyar dolar borçlu, politik tutukluları işkencelerde öldürülen Türkiyeli yurtseverler, aydınlar için, yalnızca 1988 yılında Kolombiya’da Medellin ve Cali kartellerinin çıkarı uğruna 17 bin Kolombiyalının katledildiği Kolombiyalılar için, Rosario’da, San-Miguel’de yüzlerce, binlerce insanın “açız” diye süpermarketleri yağmaladığı sırada mitralyözlerle taranan Arjantinli, El-Salvadorlu için, 250 bin kişinin açlıktan öldüğü Sudanlı ve 500 Arap çocuğu İsrail’in kurşunlarıyla öldürülen Filistinli yurtsever ve de tüm üçüncü dünya halkları için bundan çok farklı değildir. Bay Mitterrand Fransız devriminin bu yetmezliğini 200. yıldönümü kutlamalarında Yoksullarla-Zenginleri bir masaya oturarak gidermeye çabalar gibi bir görünüm, izlenim vermeye çalışıyordu. Paris’e çağırdığı 20’yi aşkın üçüncü dünya ülkesi devlet ya da hükümet başkanlarını görkemli bir biçimde karşılamada hiç kusur etmediği söylenebilir. Ama bu 20 yoksul konunun yine de neden, 7 zengin yerleştirildiği ünlü Mariene oteline değil de hep birlikte Crillon oteline götürüldüklerini şöyle bir düşünmüş olmaları olasıdır denebilir. Hiç kuşkusuz bu iç burukluğu onların aralarından seçtikleri 4 temsilcinin, Senegal Devlet Başkanı Abdu Diyuf’un, Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek’in, Venezuela Başkanı Carlos Andres Perez’in ve Hindistan Hükümet Başkanı Rajiv Gandi’nin ortaklaşa yayınladıkları deklarasyonu desteklemelerini engellemeyecekti.

Dört yoksul yayınladıkları deklarasyonda: “Paris’e çağrılı zengin ülkeler temsilcileri ve öteki Üçüncü Dünya ülkeleri temsilcileri nezdinde yaptıkları girişimlerden gelişmiş ülkelerle, gelişmemiş ülkeler arasında görüşmelerin başlamasının tam zamanı olduğu kanısına vardıklarını, bunun için zirvede bir toplantının örgütlenmesini ve bu zirvede global ekonomik sorunlarla, ona bağlı çevre sorunlarının ele alınması sürecinin başlatılmasını resmen istiyor ve duyuruyorlar”dı.

20’yi aşkın yoksul Crillon otelinde zenginlerin kararının olumlu olacağına, Mitterrand’ın girişimini öteki zenginlerin desteklemesinin böylesine anlamlı ve kutsal bir günde kaçınılmazlığına en çok inandıkları bir saatte, yani: kardeşlik-eşitlik-

özgürlük toplanının 14 Temmuz sabahı Paris'te patladığı anda istemlerinin reddedildiğini derin bir şaşkınlık ve inanmazlık içinde öğrendiler. Asıl şaşkınlıklarıysa, Üçüncü Dünya ülkelerinin borçlarını sözüm ona hafifletmek için kendi adının verildiği ünlü planıyla tanınan Amerikan Hazinesi Genel Sekreteri Nicholas Brady'nin buna şiddetle karşı çıkışını öğrenmeleri oldu. Bay Brady "duruma göre durum" yönteminin borç sorununu görüşmede en iyi yöntem olduğunu, "her ülkenin ötekine benzemeyen özellikleri" olduğunu, böyle toplu bir görüşmenin "politik" bir yaklaşımı içereceği, "teknik işlere politikanın karıştırılmaması gerektiği"ni söylüyordu. Amerikan Devlet sekreteri James Baker de aynı şeylerin altını çiziyordu: "Üçüncü dünya ülkelerinin borç yükünün hafifletilmesi yalnızca uzmanlık konusu olan teknik bir sorundu. Yoksul ülkelerle zenginlerin zirvede bir masaya oturması için içine politika sokmak" olurdu. Böyle bir politikanın getireceği sonuçları da kestirmek şimdiden olanaksızdı. Japonya'nın en yetkin temsilcisi Sununu da Amerika'nın görüşlerine katıldıklarını, "en iyi yöntemin borçlularla alacaklıların karşılıklı bir masaya oturtulması değil, ülkeden ülkeye değişen ödeme kapasitelerinin gözden geçirilmesi olduğunu" söylüyordu. Almanya şansölyesi Kohl için de durum aynıydı. Çok temkinli sözcüklerle olaya politik bir boyut kazandırılmasından yana olmadığını vurguluyordu. Ne Fransızlar'dan ne de devrimlerinden hiç de hoşlanmadığını gizlemekte sakınca görmeyen bayan Thatcher için ise bu bir "tuzaktı". Özellikle de kendisiyle Gandi arasına kurulmuş bir tuzak... O nedenle üçüncü dünya ülkeleriyle bir masaya oturup borç sorununu görüşmeyi şiddetle yadsıyordu. Kendi sorunlarını apaçık da dile getirmekte sakınca duymuyordu bayan Thatcher: Üçüncü dünya ülkeleriyle ille de bir araya gelmek isteniyorsa bunun gündemini, kendi ülkelerinde başlıca gündem maddesi oluşturan uyuşturucu trafiğinin üçüncü dünya ülkelerindeki kaynağını yok etme maddesi oluşturmalıydı.

Ama doğrusu ya, Grup 7, yine de yoksullarla devrimin 200. yıl kutsama törenlerinde apératif için Ambassadeurs, akşam yemeği için de ünlü Amiraux salonlarında bir araya gelmek alçakgönüllülüğünü göstermekte kusur etmediler.

Kendi ulusal devriminin ilkelerini yoksul üçüncü dünya ülkelerinin düşleriyle harmanlamak isteyen bay Mitterrand ertesi gün televizyonda yaptığı açıklamada: "Tuzak kurmakla suçlandım" diye başladı konuşmasına. "Hepsi laf bunların. (Yoksullara desteğimin) çelişkili, tuzak, pusu kurma sözcükleriyle kesinlikle açıklanamayacağını düşünüyorum. Onlar gibi, yani Güneyliler gibi, böyle bir çıkışın bir başlangıç olmasına inandım ve de o nedenle onları da deklarasyonlarını da destekledim..."

Marine Otel'i'nde bu açıklamayı dinleyen dünyamızın öteki 6 zengini hiç kuşkusuz kıs kıs gülüyorlardı; bay Mitterrand'ın son 6 yılda özellikle bütçe gelirlerini başkan olduğundan bu yana Ortadoğuya sattığı silahlarla, Mirage uçakları, termo-nükleer santallerle tam tamına üç katına çıkardığını bilerek ve de bay Mitterrand'ın borçlarının ödenmesinde hiç kimseye kusur ettirmediğini anımsayarak...

Fransız Devrimi'nin 200. Kutsama törenlerinde üçüncü dünya ülkeleri için ortaya çıkan gerçek, tüm boyutlarıyla şu olmuştur: Zengin Kuzeyliler'den hiç biri yalnızca geçen yıl borç faizinden ceplerine giren 43 milyar doların bir cent'çığıne bile dokundurmak niyetinde değillerdir. Üçüncü dünya halkları için borç ödeme yalnızca ve yalnızca teknik bir sorundur. Politik olamaz. Bu 1789'da ayaklanan Paris halkına karşı "Pasta yesinler" dediği söylenen kraliçe Marie Antoinette'den bile daha büyük bir duyarsızlığın tipik bir örneğidir. Dünün Paris'indeki baldırı çıplaklar "Kardeşlik-Eşitlik-Özgürlük" diye Bastil'e yürürlerken, şimdi onların tüm bu istemleri aklıktan ölen yüzbinlerin, kurşunlananların, 1 trilyon 300 milyar dolar borçlarıyla üçüncü dünya halklarının istemleri, talepleri olmuştur. Bu istemleri yerine getirebilmek, kendi kurtuluşları ve dünyamızın kurtuluşunu gerçekleştirebilmek için Kuzeyliler'in yeni Bastilleri'nin kesinlikle düşmesi gerektiği bilincine daha çok varmakta, daha çok dünya metropolle-
rindeki Bastillere yürümektedirler.

Ve hiç kuşkusuz Kuzey'deki Bastiller bir gün düşecektir.

1989

IV

SEÇİMİ GERÇEKTEN KİM KAZANDI?

Türkiye'nin Pentagon kurmaylarına bile "What (Ne)?. It is incredible (İnanılacak gibi değil). Oh my God (Aman tanrım)" dedirten 26 Mart yerel seçimlerinin tozu dumanı biraz durulur gibi olduğunda, doğrusu ya, yine de bu akıllıca soruyu bizden sevimli Beyaz Saray kurmayları yönlendiriyor: "Peki ama ne oldu? Özal 6 ay önceki referandumda oyların yüzde 36'sını aldığı da Türkiye'de enflasyon yüzde 75'lerdeydi. Bu durumda oyların yüzde 22'ye kadar düşmüş olması yalnızca enflasyonla açıklanamazdı. Başka nedenler olmalı?"

Bu başka nedenleri Marksist sol teorisyenlerimizin bir bölümü şöyle açıklıyor: "Doğru, yalnızca hayat pahalılığıyla açıklanamaz bu sonuçlar. Bu halkımızın demokrasi ve özgürlük istemlerine duyduğu özlemin bir tepkisidir. 12 Eylül'e artık yol göründü." Marksist solumuzun öteki kanadı: "Bu sonuçlar diyor, sağın artık Türkiye'yi yönetmedeki çıkmazını gösteriyor. Şimdi sağ kendi solu olan SHP'yi iktidara getirmek için gerekli girişimlerde bulunuyor. 26 Mart seçimleri işte bu girişimlerin ilk raundudur."

Hiç kuşkusuz Marksist sol kendi metodolojisine uygun çalışmalarıyla en doğru açıklamayı belli bir süre sonra gerçekleştirecektir.

Ekonomik olayları yakından izleyenler için bu sonuçlar -bu oranda olması bile- pek de şaşırtıcı değildi. 26 Mart gecesinde

her şeyi yerle bir eden dehşetli sarsıntının merkez üssü, 1986'nın Ekim ayında açıklanan "Serbest Faiz" politikalarının birbiriyle bağlantılı politikalarında yatmaktadır denebilir. Aslında ekonomiyi istediği gibi hiçbir zaman kendi modelinde temellendirememiş olan Özal'ın 14 Ekim 1988 kararları 24 Ocak kararları kadar, belki ondan da ağırlıklı kendi yazgısını belirleyecek bir sonuç taşıyordu. 1988'in 14 Ekim kararları 8 yıldır askeri bir disiplinle uygulanan Özal ekonomisinin tam bir yol çatımına geldiğinin özgün bir göstergesidir.

Neden 24 Ocak kararlarından daha ağırlıklıydı 14 Ekim kararlarının "Serbest Faiz" politikası? Kısacası şu nedenden: 24 Ocak kararları felsefesi yönünden yerli burjuvazinin Türkiye'yi kalkındırmadaki, ya da yönlendirmedeki misyonunun iflas ettiğinin resmen ilan edilmesidir. Bunu Demirel'le kesinlikle götürmeyeceklerini anlayan IMF, OECD, dış finans kaynakları uzun zamandır politik yapılanmada oluşturdukları pek geçerli gerekçeleriyle Generaller Yönetimi'nde uygulamaya koymuşlardır. Söz konusu olan, dışardaki gerçek monopolist sömürgeci burjuvazinin gümrük duvarları gerisine çekilmiş, şişindikçe şişinen yerli burjuvazinin bir büyük bölümünü tasfiye ederek 50 milyonluk pazara artık kendisinin düpedüz el koyması, bu pazarı kendisinin yönlendirmesidir. Bu bir transformasyon ve bir integration dönemidir. Gerçekten de ilk bakışta her şey öngörüldüğü gibi gitti denebilir. Bu tasfiye işlemi acımasız bir biçimde gerçekleştirilmiştir: Yalnızca 6 yıl içinde feshedilen şirket sayısı 12 bin 154'dür. 16 bin gerçek kişi de ticaret ya da küçük işletmecilik alanlarından çekilmiştir. İflaslarla korkunç boyutlara ulaşmıştır bu dönemde: 1980 yılında yalnızca 64 şirket iflasını istemişken 1988 yılına gelindiğinde bu sayının 200'leri aştığı görülmüştür. İflas edenler içinde kimler yoktu ki? Çok değil, üç-beş yıl önce yerli burjuvalarımızın tüm kanatları böyle bir düş görseler hepsi yataklarından fırlarlar "hayrolsun, hayırdır inşallah" diye odalarında fır döne döne sabahı zor ederlerdi. Çünkü iflaslar sıradan kişilerden gelmiyor, kendi sınıfsal konumlarının oluşturduğunu sandıkları kolonların çatlamasından, yıkılmasından kaynaklanıyordu. Türkiye'nin yıllardır en büyük 500 şirketi arasında yer almış, vergi rekortmenlikleri yapmış, kimileri

40 yıllık şirketler, holdinglerdi. Örneğin Kula Mensucat, 2 bin 200 işçi çalıştırıyordu. Bezmenlere bile yapılan o anlamsız saçma sapan operasyonun ardında tasfiyecilik eğilimlerinin yattığını söylemek olasıdır. Sungurlar, Sapmazlar, Okumuş Holding, hemen onların ardında 500 büyük firmanın 180. sırasındaki Aker Holding, 197. sıradaki Başak grubu, İşkar, ünlü Amasyalı firması, Batılılar, Altınbaşak, Sezak, Yün Mensucat, Merbolin, Pro-Fay fabrikaları gibi ve daha niceleri... Zorlananlar, kan kaybına uğrayan öteki zavallı burjuvalarımızdan örneğin, Has'lardan, Transtürk Holding'den, Anadolu Endüstri grubu gibilerden hadi söz etmeyelim. Onlar şimdi ateşli bir sayrılıktan çıkmış gibi sararıp solmuş, kendilerinde bet beniz kalmamış yaşamalarını sürdürmeye çalışıyorlar. Tehlikeyi önceden sezinleyen yerli burjuvazimizin bir kesimi önceden davranıp gümrük duvarlarının gerisindeki o rahat şişinmeden canı istemeye istemeye cayararak batı finans kapitali önünde diz çöküyor, kendini ona teslim ederek bu dehşetli kasırgadan kendini kurtarmaya çalışıyordu. Koç Holding'in yatırımlarında öteden beri var olan yabancı ortaklık bu dönemde tam bir intergration'la ve de dış-satım firmaları kurarak ayakta kalmaya çalışırken büyük burjuvazimizin özgün temsilcisi Sabancılar, Akbank aracılığıyla BNP-Ak-Dresdner Bank, BNP-Ak-Dresdner Finans Kiralama, Brisa Bridgestone Sabancı Lastik, Birleşik Alman İlaç Sanayi Fabrikaları, Türk Philips, Philips Aydınlatma Şirketleri, Ak International Bank (Londra), Japonlarla Bimsa gibi kuruluşlarıyla kurt yasasının, yani düşen kurdun öteki kurtlarca parçalanıp yendiği bu dönemde düşmemeyi başarabiliyorlardı.

Hiç kuşkusuz bu tasfiye politikası bankalar aracılığıyla ilginç bir uygulamayla gerçekleştirilmiştir. 1980 yılının Eylül'ünde banka getirisi yüzde 12, en çok yüzde 20 dolaylarındayken 12 Eylül'den çok kısa bir süre sonra, iki-ikibuçuk ay kadar sonra bu banka getirisi birdenbire yüzde 50'lere çekiliverdi.

Bu görülmedik bir kazançtı. Moneterist sistemin iki yüzeyinde son derece ince bilenmiş bu bıçağı gerçekten de tam anlamıyla işlevini yerine getirdi. Bir yandan küçük ve orta büyüklükteki işletmeciyi "Uğraşma, tasfiye et, sırtüstü yat, banka rantıyla geçin" mesajını veriyor, öte yandan yatırımcı, montajcı politika-

larla büyüme ve kazanç elde etme yapılanmasındaki firmalara karşı alacaklarını tahsil etmede önceki gibi anlayışlı davranmaktan hızla bankaları kaçırdırıyordu. O güne değin, birikimlerini düşük faizle toplayan bankalar bunu işadamlarına, firmalara satarak son derece rahat, güvenilir kazançlar elde ediyorlardı. Ama şimdi arındırma işlemiyle yükümlendirilmiş bankalar hem mevduat sahiplerine yüzde 50 gibi görülmedik rantlar sağlayabilmek, hem ayakta kalabilmek, hem de yarışta bir kurt gibi düşmemek için dünkü, al gülüm ver gülüm'lü kuzu kuzu geçinmeleri bir yana bırakarak öz sermayesinin büyük bölümünü kendilerinin verdiği krediler oluşturan işadamlarının, firmaların boğazına sarılmakta gecikmedi. Dışarısının da beklediği zaten buydu. Ve bu kapışma 8 yıl gibi bir süreçte yukarıdaki tabloyu çerçeveyerek sonuçta Patronlar Patronu diye adlandırılan Türkiye İşverenler Sendikası Başkanı'nı bile müflis duruma getirmekte gecikmedi. Bankalar bu işlemlerini öylesine acımasız bir biçimde, tam kurt yasasına uygun bir biçimde gerçekleştirmişlerdir ki işverenler sendikası başkanının konkordato istemine bile "hilelidir" gerekçesiyle karşı çıkmışlardır. Elindeki tüm tesislere el konulmasını ve kendilerine verilmesini istemişlerdir. Bu dönemi şöyle kuşbakışı izleyenler bile, ekonomi sayfalarındaki her satırda, bankaların düşük kredi oranlarıyla ve gümrük duvarlarının gerisindeki korumacı politikalarla serilip serpilmiş burjuvazimizin gözyaşlarına parmaklarıyla dokunabilirler.

Bu gözükara moneterist sistem sonunda bankalarda toplanan mevduat 1987 yılında şudur: Sayısal değerlendirmeler görmekten dehşetli bir tiksinti duyan küçük burjuva solcularımızın bu sayıları doğru dürüst yorumlayamadan gidebilecekleri hiçbir yer de, ne yazık ki kalmamıştır, kendi çalgılarının o hiç bitmeyen romantizminden başka.

Bankalarda toplanan mevduat hesabı sahibi 7 milyon 169 bin 274. Bu hesapların oluşturduğu mevduat miktarı 5 trilyon 418 milyar 200 milyon. Ne ki asıl üzerinde durmamız gereken çözümleme bundan sonrasında: Bu 5 trilyon 418 milyarlık mevdu-

atın yüzde 98,6'sını 0-6 milyon lira arasında bankaya para koya-bilmiş 7 milyon 68 bin hesap ya da insan oluşturuyor. Her za-man büyüğün kazandığı bir sistemde, banka rantında da asıl getiri-yi 100 milyon liradan fazla para yatırmış olan 1.167 hesap-la, 6 milyondan 100 milyona değin para yatırmış olan 99 bin 645 kişinin elde ettiği söylense de sosyo-ekonomik açıdan bir başka değeri-lendirme yapmamızın kaçınılmaz olduğunu da yaşadığı-mız gerçekler bize gösteriyor. Banka rantının en alt düzeyinde yer alan bu 7 milyon insanın mevduat hacmi 3 trilyon 831 mil-yar 800 milyon.

Bunlar 1987 yılının sonuna değin bankalardan 1,5 trilyondan çok gelir elde ediyorlardı. Yani bu diyelim ki Ege tütün ekicile-rinden, o bölgenin tüm pamuk üreticilerinden, Karadeniz'in tüm çay yetiştiricilerinden, ülkede patates tarımı ile uğraşanla-rın elde ettikleri gelirden kat be kat üstün ve güvenilir ve de en rahat, patırtısız gürültüsüz bir gelirdi. Hiç kimse çok ayırdına varamamıştı ama 1981-1987 yılları arasında çok önemli yapısal bir değışiklik gerçekleşmiş, banka rantının geliriyle kendi geliri-ni alt alta düşürüp toplayan ve de bununla geçimin yolunu bul-muş bir yeni orta direk oluşmuştu. 1960-1980'li yılların arasında iç pazara dönük politikalardan eline üç-beş kuruş geçirebilmiş olanlar, aslında onunla han hamam sahibi olamamış ama dükk-an, kendi oturduğundan başka bir ya da iki daire, orada bura-da arsa, toprak, daha çok parasını yatırarak ortak olabildiği kü-çük bir işletmecilik elde etmişler, kimileri de gizliden gizliye kü-çük tefecilikler ederek bunların gelirleriyle, yani; kira, toprak, emek rantıyla yuvarlanıp gider olmuşlardı. Sezgilerini son dere-ce iyi geliştirmiş bu orta direk 12 Eylül'ün moneterist sistem me-sajını 21 Aralık 1981'de banka rantlarının yüzde 50'lere çıkarılı-vermesiyle en iyi kavramış olan tabakadır denebilir. Bu mesaj-ları çok iyi izlemek zorundaydılar da. Onların moneterist siste-me karşı direnebilecek bankaları, binlerce işçi çahştıracabilecek fabrikaları, yabancı ortaklıkları, devlet teşvikinden yararlandı-ran ilişkileri yoktu. Ellerindeki arsaları, daireleri, dükkanları, küçük işletmelerdeki tezgahları bir bir elden çıkararak bankala-ra yatırmaya başladılar ve bu insanların sayıları 7 milyonu aştı. Dün kira, emek, arsa, toprak rantı ile geçinip, Demirel yönetimi-nin destekçisi olanlar, sessiz sedasız geliştirdikleri olağanüstü

bir değişimle bankalarda toplanarak Özal hükümetinin bugünkü moneterist politikalarının destekçisi olmayı üstlendiler. 1987 seçimlerinde 8 milyonu aşkın oy potansiyeliyle ANAP'ın 290 milletvekili elde etmesinin asıl kaynağı onlardı. Ondan önce de, 12 Eylül yasaklarının kaldırılıp kaldırılmaması konusunda yapılan halk oylamasında hani neredeyse 12 Eylül yasaklarının, bu anti-demokratik uygulamanın sürdürölmesi doğrultusunda oy kullanacaklardı ama neyse ki bizzat Özal'ın bu işe pek yüklenmediğini sezinleyip yüzde 49'luk bir oyla kendisine arka çıkarakla yetindiler. ANAP kurmaylarının Amerika'da, Amerika'nın dev şirketlerinde, IMF-OECD ve öteki dev finans kuruluşlarında eğitim görmüş ekonomi mühendisleri ellerindeki bilgisayarlarla bu orta direğin sosyo ekonomik ve psikiş yapısını kumpasla ölçer gibi ölçmüşler, seçim yasalarında yaptıkları sürekli değişikliklerle, yüzde 32-35 arasında bir oy potansiyeli oluşturacak bu insanların tabansal yapısına kendi iktidarlarının sürekliliğini kurgulamışlardı. O nedenle değil midir Başbakan: "Aynı seçim yasasıyla giriyoruz seçimlere, siz bulun yüzde 35'i, siz iktidar olun" diyebilmiştir. Sonra da, doğrusu o pek öfkelen-diği zamanlardaki boyundan posundan beklenmeyen horozlan-masıyla: "Hiç kimse merak etmesin, diye alanlarda yumruğunu sallaması, en azından 2000'li yıllara kadar iktidardayız biz" diye haykırması, hep bu hesap bilirliliğin derin güvencesindendir. İkide bir "halkımızın bankalardaki tasarrufunu enflasyona ez-dirtmeyeceğiz" diye göz kırptığı, moralini yüksek tuttuğu bu orta direğin de; ne ulusal gelirden gittikçe payı azalan, yüzde 26,66'lardan yüzde 14'lere düşen işçiler, ne ulusal gelirden aldığı pay yüzde 23.87'lerden yüzde 15'lere düşen kırsal kesim, köylüler, ne de iflas eden firmalar umurundaydı. Onun bu süre içindeki getirisi yüzde 49'lardan yüzde 70'lere çıkmıştı. Hayat pahalılığınan, kahvelerdeki, ev sohbetlerindeki, toplu taşıma-cılık ya da dolmuşlardaki yakınmalara o da katılıyor, onlarla birlikte ikiyüzlüce ah ediyor, vah ediyor ama seçime gelince hiç kimseye çaktırmadan oyunu tıptış tıptış ANAP'a veriyordu. Her seçim sonuçlarından sonra toplumun tüm öteki kesimi öfkeden kuduruyordu: -"Peki yahu hiçbir Allahın kulu aferin Özal de-mediğine göre, kim götürüp de atıyor oylarını sandığa... Bir eli-me geçirsem şunu..."

Ve bu orta direk hiç beklenmedik biçimde ele geldi. Çünkü bir sömürge ekonomisinde kendisinin gerisinde öteki küçük burjuva katmanları iskambil kağıtları gibi devrilip giderken, büyük burjuvazinin önemli bir bölümü boğulup giderken, Gürün Han esnafının bile yürüyüş yaptığı bir süreçte kendisinin ayakta kalabilmesi şu iki nedenden olanaksızdı. Birinci neden: Bir sömürge ekonomisinde moneterist sistemin dış uygulayıcıları ve denetimcileri başlıca şu iki olguya son derece büyük önem vererek bakarlar: a) Dış ödemeler dengesi, b) Kamu finansman açığı. Her yıl, bir yıl içinde de gerekirse birkaç kez masaya yatırdıkları sömürge ekonomisine bakan IMF-OECD-Amerikan Hazine yetkilileri ve Morgan gibi Türkiye'ye borç veren büyük bankerlik kuruluşları bu iki olgunun sağlıklı işleyip işlemediğini didik didik ederler. 1984-1987 arasında yalnızca üç yılda 19 milyardan 45 milyar dolar borçlandırarak Türkiye'nin kendilerine borçlarını zamanında ödeyebilmesi için bu iki olguyu sağlıklı biçimde işletmesi gerekir. Yoksa ne kredi kalır, ne o pek övündükleri dış itibar. Özal ekonomisi içindeki tüm dengeleri alt üst ederken bu ikisinde gerçekten başarılı olmuştur. Yani dış ödemeler dengesinde ve kamu finansman açığının kapatılmasında. Ne ki kaynak aktararak desteklenen dış satım ve de kamu finansman açığını sürekli yapılan zamlarla ve borçlanmalarla destekleme politikasının "deniz bitti" gibilerden biteceği, tükeneneceği bir yer vardı. Nitekim sürekli finansman açığını kapamak için yapılan zamlar 1988 yılının ortalarında öyle bir aşamaya gelmişti ki, zavallı orta direk, artık banka rantına karşın geçinemeyiş olmuştur. Kendisine verilen yüzde 65 rantın yanında enflasyon yine yüzde 75'lerde, bazı kaynaklara göreyse yüzde 100'lerdeydi. Oy oranının yüzde 35'lik rantçıları ilk kez hayat pahalılığından öteki kesimler gibi sahidan şikayetçi oldular, bunun ilk sinyalini de 1988 yılında yapılan yerel seçimlerle ilgili güven oylamasına dönüştürülen referandumda verdiler. Destek puanını bir-iki geri çektiler, yüzde 34'lere dek düştü ANAP.

Tehlikeyi sezen Özal “giderim ha”, “anarşi gelir ha”, “yokluklar başlar ha” diye kendisini korkutmasaydı desteğini daha da çekecekti, ama orada kalmayı yeğledi. Ne ki Özal yönetimi, destekçisi orta direğin bu mesajını çok doğru biçimde algılamıştır. Hayat pahalılığının altında kendi destekçisini ezdirmemek için her zaman yaptığı gibi bu kez de işin kolayına kaçarak, banka faizlerini 14 Ekim 1988 günü yüzde 85’den aşağı olmamak üzere serbest bırakıvermiştir.

Banka rantlarıyla, geri ve sömürülen bir üçüncü dünya ülkesinde sömüren sanayi toplumu ülkelerindeki gibi kaygısızca geçinmenin olanaksız olduğunu gösteren ikinci neden de şuydu: O güne değin yüzde 65’lere çıkarılmış ama mevduat sahibinin karnını doyurmayan banka faizlerini ödeyebilmek için bankalar korkunç bir boğuşma içine girmişlerdi. Topladıkları mevduatı plase edecek yer bulamıyorlardı. Boğazladıkları işadamlarını diriltmeleri de olanaksızdı. Hükümetin gösterdiği kolaylıklar, örneğin reeskont hadlerinin daha da düşürülmesi, mevduat munzam karşılıklarının Merkez Bankası’na en düşük oranlarda yatırılması gibi önermeler gerçekten de derde deva olmuyorlardı. Onların derdi yüksek maliyetle topladıkları paraları güvenli ve kârlı bir biçimde satabilmek, anaparayla birlikte kredi faizinin geri dönüşünü sağlayabilmektir. Bırakın yeni kredi açmak, örneğin Akbank işadamlarına kaptırdığı 3 trilyon 500 milyar borcun 1987 yılında kuruşunu geri alamamıştı. İyice bunalan bankalar yeni yollar aramaya başladılar. Ve yollarını da doğrusu bulmakta gecikmediler. Bu yol, sömürülen bir ülkede her zaman olduğu gibi spekülâtiftir. Koskoca bankaların koskoca müdürleri o maroken koltuklardan akşamüstüne doğru kalkıyorlar, hiç kimselere çaktırmadan Tahtakale’ye çıkıp ellerindeki Türk lirasıyla döviz, dolar toplayıp yine sessizce bankalarına dönüyorlardı. Korkunç bir şey ama Türk ekonomisinin kolonlarını oluşturan bankalar karaborsacılığa başlamışlardı. Kendilerine kala kala gerçekten de tek yol bu kalmıştı. Akşam yükselttikleri dolarla, yine düşürdükleri lira arasındaki fark büyük çapta kendi kazançlarını oluştururuyordu. Çok sıkıştırlarsa kendi yükselttikleri dolar fiyatı üzerinden bir miktar Türk lirası bozduruyorlar, olayı son derece kârlı bir biçimde götürüyorlardı.

Böylece tasarrufçunun o günlerdeki yüzde 65'lik faizini de karşılayabiliyorlardı.

Ama bu kez değneğin öbür ucu da hızla kirlenmeye başladı. Dolar hızla yükselmeye başladı. Ve doların iki fiyatı oluştu: Resmi kurdaki ve Tahtakale'deki fiyatı. Özal ekonomisinin temel felsefesi, doların tek fiyatı olması gereğinin stratejisi üzerine oturtulmuştu. Bu teorinin çatırdamakta olduğunu görenler dehşetli bir paniğe kapıldılarsa da önce bu paniğe ustaca hiç çaktırmadan önlemler almaya başladılar. Alınan önlemler çok değil birkaç ay önce izlenen politikalara taban tabana karşıt önlemlerdi. Bir kararnameyle bankaların reeskont hadlerini yükselttiler. Böylece bankaların kredi kullandırmada zorluk çekeceğini ve dolar alımına fazla yüklenemeyeceğini sandılar. Bana mısın demedi. Bu kez mevduat munzam karşılıklarının Merkez Bankasına yatırılma oranlarını sanıldığından da çok yükselttiler: Yüzde 15'lere değin. Bununla lira darlığı yaratmayı amaçlıyorlardı, vız geldi tırıs gitti. Bu munzamların belli oranlarının dolar olarak yatırılması koşulunu koydular: Bankalar Tahtakale'den daha çok dolar toplar oldular. Demirel döneminde, aslında burjuvazinin zor yıkılan kalelerinden olan Tahtakale'yle resmi kur arasındaki fiyat ayrılığının nasıl bir yangın başlatıp hazineye 70 cent'cik bile bırakmadığının tanıklığını yaşamış olanlar bu kez benzer olayın kendi başlarına da gelmemesi için son silahlarını kullanma kararı aldılar. 14 Ekim tarihi işte bu son silahın birden hedefine yönelerek tetiğinin çekildiği tarihtir ve eğer karşısındaki düşmanı tam alnından vuramazsa ikinci bir kurşunla düşmanına saldırma olanağının olmadığı Özal modelinin trajik bir düellosudur. Burada silah, Merkez Bankasıdır ama kullanan hükümettir. Nitekim Merkez Bankası faiz oranlarının yükseltilmesiyle birlikte piyasaya müdahale etmeye, Tahtakale'ye girecek oraya dolar, döviz sürmeye başladı. İşte bu bankaların hiç beklemedikleri bir varsayımdı. Şaşkınlık, telaş, banka kesiminde büyük oldu. Dolar ikiyüz lira birden geriledi. 1800 liralara dayanmış olan dolar 1600, giderek 1575 liralara kadar geriledi. Alınan önlemlerin kıvancıyla Brüksel'deki IMF patronlarının yanına koşan Hazine Müsteşarı Canevi ile DPT Müsteşarı Ali Tigril oradan yaptıkları açıklamalarda nasıl bulutlar üzerinden

dolaştıklarını gösterdiler: “Merkez Bankasının son bir hafta-on günlük müdahalesi Türkiye’de spe ulasyonun her zaman karlı olmayacağını göstermiştir. M dahalelerimiz sürecektir. Bundan sonra bankaların çok daha dikkatli davranmaları gerekir. Herkes ayağını denk alsın.”

Pek anlı şanlı ilan edilmiş 14 Ekim “Serbest Faiz” kararları ve Merkez Bankası’nın Tahtakale’ye dolar sürme operasyonu sürerken yer yerinden oynuyor, insanlar o bankadan bu bankaya, o vadeden bu vadeye kedi enciğini taşır gibi parasını taşırken, kıyıda köşede kalmışlarla son eldekiler de paraya dönüştürülür, tahvil-para-altın-döviz-emlak yamuğunun köşegenlerinde insanlar deli danalar gibi koşuşturur, yuvarlanıp dururlarken, birdenbire piyasaya yeniden çıkıvermiş 5 trilyonluk taze kanı emmek için bankalar hummalı bir çılgınlığın ateşinde puanları yüzde 90’lara, gizli gizli yüzde 110’lara tırmandırılırlarken... Odalar Birliğı’ne ilk koşan zavallı Sabancı oldu. Sabancı, Sanayi Odası’nda çok acıklı bir konuşma yaptı. İkiye bir değışen kararlarla Türk ekonomisinin (bunu lütfen SA holdingin kazancı olarak anlayınız) düzlüğü çıkmasının olanaksız olduğunu, ekonominin 8 yıldır süren çelişkili kararlarla bir türlü rayına oturtulamadığını vurguladı. Sanayicilerimizden birisi kendisini pek ince bir biçimde selamladı: -“Sayın Sabancı, uzun zamandır aramızda g r lm yordunuz. Hayrola bir şey mi var? Yine de aramıza yeniden hoş geldiniz demekten mutluyum.” Ama başkaları, sanırım Bodur ya da Nurullah Gezin hiç de öyle incelikli bir açıklamada bulunmadılar: -“Bankacıların hükümetin ekonomik politikasından şikayet etme şimdi mi akılları başına geldi? Bizim başımıza gelenler kısa süre sonra sizin de başınıza gelecek diye kaç kez uyardık kendilerini. Doğırusu ya içimden oh olsun... demek geliyor.” Hiçbir söz ya da çözümlleme 1980-1988 yılları arasında uygulanan IMF yönlendirmeli sömürge politikasını bunca net, bunca apaçık belirleyemez.

Tanrıya şükürler olsun ki burjuvalarımız arasındaki çatışmalar sürekli değildir. Çıkarın o güzel birleştiriciliği, en kanlı bıçaklı sanılanları birbirlerine hasret kalmış insanlar gibi kucaklaştırır, birbirlerinin boyunlarında barışmanın en utanmaz göz yaşlarını döktürür. Bu korkunç savaşta bugüne değin sağ kalabilmişlerle Resmi Odalar'da yapılan görüşmeler, özel odalar'da sürdürülerek genel politika hemen oluşturuldu: Bu, ANAP'ın kendilerine tetiği çektiği silahla ANAP'ı vurmaktı. Bankalar ve yeniden kendisiyle kol kola girmeye hazırlanan sağ kalabilmişler kararlaştırdıkları gibi, ilk önce başta Akbank olmak üzere, ANAP'ın kıvançtan göklere uçan 7 milyonluk destekçisinin yüzde 85'lerde saptanan banka rantı puanlarını bir bir indirmeye başladılar. 4 ay içinde de bir yıl önceki durumuna getirdiler. Bu, tasarrufçunun birikimlerini bankada yakmak demektir. Yakmayı göze aldılar. 1989'un Mart ayının 15'inde, yani yerel seçimlere yalnızca 10 gün kala faiz oranları 20-25 puan düşürülerek bir yıl öncesi gibi yüzde 70'lere çekilivermişti. Bırakınız faizle geçinmeyi, ANAP politikalarının 7 milyon insanın anaparasını yüzde 50 dolaylarında enflasyonla geri alması demektir bu. Ve bankalar bu geri almayı acımasız bir biçimde, bu kez sayın yüzde otuzbeşliklerin gözyaşlarına aldırmadan gerçekleştiriyorlardı. Sokak ortasında çırılçıplak bırakılıverdiği anlamına gelen bu davranışa son derece öfkelenen 7 milyon rantçı otuzbeşliklerin öfkesi gerçekten hiç beklenmedik boyutlarda oldu, sandığı öylesine bir tekmeledi ki bir gecede, ne gözleri Haliç mavisine benzeyen İstanbul'un Dalan'ı, ne Türkiye genelinde belediye başkanlıkları, ne Özal politikalarının 290 milletvekili parlamento etkinliği kaldı... Her şey havalara uçtu.

Kurt Yasası'nın savaşı henüz noktalanmış değildir. Dipte büyük balıkların boğuşmasında derin yara alan balığın, ANAP'ın kanı su üstüne vurmuştur. Öteki balıklar kendisini parçalamak için çevresinde şimdi daha hızla dolanmaktadırlar. Zaman za-

man da orasından burasından koparıp gitmektedirler. İyice parçalanıp gitmemek için Özal da kendince bir takım önlemler almıştır. Bu önlemlerin başında tüm resmi bankaların doğrudan kendisine bağlanması gelir. Bununla şunu demektedir Özal: “Üstüme daha çok gelmeyin, benim bankalarım yüzde 85-90’la faiz verebilir”. Ama artık iş işten geçmiştir. Ekonomide bir kez atılan dikiş tutmamışsa aynı yere ikinci bir kez dikiş atılamaz. Bunu bilen büyük özel bankacılar ve yeniden onlarla kolkola girmeye başlamış kalan bizim sağlar Özal iktidarını yaşatmama, onu parçalayıp etlerini DYP çengeline asmaya kesin kararlıdılar. Bu yazgıdan onu ne ekonomiden uzaklaştırdığı kardeşinin yerine geçen bakanın hemen ayağının tozuyla Odalar’a yapmaya başladığı ziyaretler, ne kendilerine verilen iftar yemekleri kurtarabilir. Cumhuriyet tarihimizde ilk kez, büyük burjuvazinin önde gelen sorumluları, bu yıl Gelir Vergisi ödemeyeceklerini apaçık gazetecilere söylemekten çekinmemektedirler. Bu tam bir meydan okumadır. Kendilerine ait sanayi kuruluşlarında ödenen vergilerle yetineceklerini açıklamışlardır. Ayrıca kendi kuruluşlarının sanayi bazındaki Gelir ve Kurumlar vergisi oranları da bir önceki yıla oranla müthiş düşük gösterilmektedir. Örneğin Sabancı, 1987 yılında kârını bir önceki döneme göre yüzde 280 oranında artırmışken, 1988 yılı kârını yalnızca yüzde 17 dolaylarında artışla göstermektedir. Bu yaralı dipteki balığa bir zıpkın daha fırlatmaktan başka birşey değildir. Bununla da yetinilmemekte, hükümetin yüzde 21,75 oranla iktidarda kalmasını dehşetli eleştirmektedirler. “Kalırsa riskini büyütür” diye tehdit etmekten bile çekinmemektedirler. Özal, siyasal erki bırakmamada ısrarlı davranırsa o zaman da artık kendi istediklerini ona yaptıracaklardır. Nitekim Özal, sömürge ekonomilerinin felsefesine ters düşen açıklamalar yapmaya başlamıştır bile. Kamu finansman açığını zam yaparak karşılamaktan kaçınacağı gibi... Bu sevgilisinin başkasıyla çıkmasına rıza göstermesi gibi zor ve acı gelmektedir hiç kuşkusuz sayın Özal’a.

Marksist solumuz "12 Eylül'e yol göründü" sevincine kendini kaptırmadan önce 26 Mart'ta ANAP politikalarının yazgısını belirleyen bu 7 milyon seçmenin oylarını nereye yönlendirdiğini iyice görmesi gerekir. 1987 ile 1989 yılları arasında seçmen sayısı binde 676 arttığına göre, aslında partilerin son yerel seçimlerde alması gerekenle aldıkları arasındaki oran ANAP'ın binde 482, SHP'nin binde 4, DSP'nin binde 77 oy yitirdiğini göstermektedir. Hiç kuşkusuz SHP'nin oylarının aslında düşmüş olmasının temel nedenlerinden birini, kendi sol kanadını utanç verici ihbarlarla tasfiye etme yöntemlerini gündemde tutması, kendi doğal seçmenine bile bu nedenle güven verememesinde aramak gerekebilir. Oy oransalı olarak kazananlarsa başta MÇP, sonra RP ve daha sonra da DYP'dir.

Ama bence asıl üzerinde durulması gereken ANAP'ın yitirdiği 3 milyon 894 bin 929 oyun iki milyonunu sağ partiler bölüşürken, geriye kalan 1,5 milyondan çok oyun hiç kullanılmamış olması ya da geçersiz olmasıdır. 1977'den bu yana görülen en yüksek oran: Yüzde 21,5. Yani ANAP'ı destekleyen yüzde 35'liklerimizin yarısına yakını ya sandık başlarına gitmemişler ya da gittiklerinde "Allah hepinizin cezasını versin, hiçbirinizden bana hayır yok" inancıyla oy kullanmışlardır. Bu boşlukta ki oy yarının siyasal erkini belirleyecektir. Ama yine bu boşlukta ki oy faşizan eğilimlerin, askersel operasyonların hemen ilk hevesli destekçisi olmaya da hazırdır. Yok olup gitmektense kendisini tutup çıkartacak güçlü bileği öpmeye, önünde diz çökmeye hazırdır bu boşlukta ki oy potansiyeli.

Seçim sonuçları ne yazık ki "12 Eylül'e yol görünmediğini" gösteriyor. Belki de yeni 12 Eylül'ler yeni arayışlar içinde, yeni yönelmelerinin symptome'larını ele veriyor. Hiç kuşkusuz Marksist solumuz hem kendisi için hem sömürge politikalarıyla inim inim inletilen halkımız için en doğru çözümleri yapacak, en doğru, gerçekçi politikaları üretecektir. Örneğin Özal hükümetini eleştiren sağ liberal ekonomistlerin hemen hemen söyleyebilecekleri hiçbir şey kalmamıştır. Yapabildikleri tek şey borçlanmaların uzun dönemlerde mi, yoksa kısa dönemlerde

mi gerçekleştirilmesi gerektiği tartişmasından öteye gidememektedir.

Biziz gerçekte diyalektik gerçekleri gösterebilecek tek güç. Yeter ki Odysseus'un Sirenler'in adasından geçerken arkadaşlarının kulaklarını tıkaması gibi gizemli, büyüleyici türkölere, insanı kendinden geçiren çağrılara kulaklarımızı tıkamasını bilelim. Çünkü olağanüstü güzellikteki sesleriyle denizcileri adalarına çağırın Sirenler, el değmemiş kuğular kadar güzel genç kızlar değil, adaya coşkuyla çıkan denizcileri parçalayıp yiyen devlerdi.

1989

V

SOSYALİSTLERİN ÖRGÜTSEL BİRLİĞİNE DAİR...

Yoldaşlar, dostlar:

“Burjuva ve küçük burjuva partilerinden kendisini kategorik olarak ayırmış” sosyalistlerin örgütsel birliği çağrısı gerçekten hangi nesnel itimlerin sonucudur? Yoksa kendileri için bir çıkış yolu bulamayanların yapay bir sorunu ile mi karşı karşıyayız? Doğru yanıtı şu üç tablonun doğru incelenmesinde bulabileceğimizi sanıyorum.

Birlik Sorununu Nasıl Bir Türkiye Tablosu İçinde Tartışıyoruz

Yoldaşlar, dostlar:

Marksist solumuzun birlik sorununu yeniden gündeme getirdiği şu günlerde 12 Eylül faşizminin askeri mahkemeleri idam cezaları vermeyi sürdürmektedir. “Besleyeceğime asarım” diyen generaller, anti-demokratik, bütün çağdaş hakları yasaklayan anayasaları ile ona bağlı bir sürü yasayla oluşturdukları kışla düzeninin, gözünü kırpmayan bekçileri olarak yürütme erkinin en etkin yerlerinde görevlerini sürdürmektedirler. Askeri mahkemeler idam cezaları vermelerini sürdürecektirler. Nitekim Adalet Komisyonunun Başkanı Alpaslan Pehlivanlı “Her ay ortalama 7-8 kesinleşmiş idam dosyası komisyonumuza gelmektedir” demiştir. 250’yi aşkın, artık kesinleşmiş idam dosyası Meclis Genel Kurulu’na gönderilmeyi beklemektedir. İdamların gündeme getirilmemesi, onların rehin olarak elde tutulmasını amaçlamaktadır. Nitekim MHP kökenli Adalet Komisyonu Başkanı 17 Kasım 1988 tarihinde yaptığı açıklamada “Bazı idam cezalarının artan terör hareketleri karşısında onay-

lanması caydırıcı olur” demiştir. Bunun için ölçüt oluşturmaya çalışıldığını söyleyen başkan, idam cezalarının meclise sevk ölçütünün “güvenlik güçleriyle, devlet büyüklerine yapılan ve yapılacak saldırıların” olabileceğini söylemesi, Sıkıyönetim Mahkemelerinin verdiği idam cezalarına çarptırılanlara egemen sınıfların nasıl bir rehin alınmışlar gözüyle baktığının apaçık ve fütursuzca ortaya konmasıdır. Daha dün 50’ye yakın insanımızı asanlar için bugün hiçbir şey değişmiş değildir.

- 17 yaşındaki gençlerin dün örnek olsun diye asıldığı, asılmak için rehin tutulan yüzlerce dosyanın meclis komisyonlarında bekletildiği bir ülkede, salt bu nedenle bile Sol Güç Birlik’ini gerçekleştirmek zorundadır.

Yoldaşlar, dostlar:

Birlik sorununu Türkiye tablosunun politik tutuklular üzerinde yoğun işkencelerin, insanlık dışı uygulamaların yoğunlaştığı günlerde tartışıyoruz. Binlerce politik tutuklumuz açlık grevindedir. Şu satırları yazdığım sırada açlık grevinde iki şehit verilmiştir. 15 politik tutuklunun açlık grevinin 36. gününde, Aydın cezaevinde ölüm sınırına varmakta olduklarını gazeteler yazmaktadır. “İşkence yoktur” diyenler bugüne değin cezaevlerindeki engizisyon mahkemelerinde bile görülmeyen yöntemlere karşı çıkarak direnen onurlu politik tutuklularımızın 11’nin ölüm oruçlarında nasıl öldüklerini açıklamaları kuşkusuz olanaksızdır. Birlik sorununa hazırlandığımız şu sıralarda Türkiye’imiz baştan başa açlık grevleriyle, ölüm oruçlarına ve onlara destek verenlerin dayanışmasına dönüşmüştür. Analar kendilerini yakmaktadırlar. Bacılar polis copları altında ölmektedir. Türkiye’nin yarınlarını belirleyecek büyük güçlerden biri, sanki yalnızca ve yalnızca cezaevlerinde direnmektedir. Kürt halkına yapılan işkencenin, zorbalığın sınırları, kurumuş dere yataklarından cesetlerin çıkarılması, öldürülenlerin yakılması boyutlarına ulaşmıştır.

- Halkımızın cezaevlerinde, kuru dere yataklarında öldürüldüğü, cesetlerin yakıldığı, asker postallarıyla kafataslarının parçalandığı bu Türkiye tablosundaki dehşet verici yangını söndürmek için, salt bu nedenle bile Sol Güç Birlik’ini gerçekleştirmeye kendini mahkum etmelidir.

Yoldaşlar, dostlar:

Yalnızca ANAP döneminde, yani: Sözde sivil-demokratik yönetimin başladığından bu yana, 5,5 yılda 458 yayının toplatıldığı, 368 yayın için müsadere ve imha kararı verildiği, 39 ton kitabın yakıldığı, bu yakma buyruğu veren generalin parlamento'da önemli bir komisyonun başında tüm etkinliğini sürdürdüğü, 40 ton kitabın daha yakılmak için bekletildiği, 2792 yazar, çevirmen ve gazetecinin bunca kısacık süreçte yargılanıp 2000 yılını aşkın hapis cezalarının verildiği, şu satırları yazdığım sırada 26 yazışleri müdürünün cezaevinde tutuklu bulunduğu bir ülkede

- Sol, Nazileri bile geride bırakan bu zorbalığı ve karanlığı geriletebilmek için Güç Birlik'ini gerçekleştirmek zorundadır.

Yoldaşlar, dostlar:

50 milyar dolar borçlandırılmış, neoliberalizmin sınırsız sömürü taşıyan yeni felsefesi ülkemizde yeni bir aşamaya vardırılmıştır. Bu da halkımızın Cumhuriyet'ten bu yana canı pahasına, açlığına, ölümüne, kırbaç altında çalıştırılarak gerçekleştirdiği tüm ekonomik birim ve yoğunlukların, KİT'lerin, kamu yatırımlarının, Sanayii Kalkınma Bankası'nın finanse ettiği tüm büyük ekonomik kuruluşların, anonim şirketler ve holdinglerin dış finansman kaynaklarına peşkeş çekilmesi aşamasıdır.

Yoldaşlar, dostlar, 21. yüzyıla girerken Türkiyeli insan, emeğin yüz karası durumuna getirilmiştir. Bağlaşıklarımız, NATO ülkelerinde işçi ücretleri en azından saat başına 5-6 dolarken, Türkiye'de işçi ücretleri yıllardır 60-70 cent'i aşamamaktadır. Tüm sendikal hakları faşist yöntemlerle ellerinden alınmış işçilerimiz ILO normlarının bile gerisindedir. Politikayla uğraşmaları durumunda hapse atılmaktadırlar ve 1 Mayıs'ta tam alın ortaları hedef alınarak kurşunlanılmaktadırlar. İşsiz sayımızsa çalışan nüfusun yüzde 15'lerine ulaşmıştır.

- Açık sömürünün bu utanç verici tablosundan çıkmak için, bir ülkede, Sol, salt bu nedenle bile Güç Birlik'ini gerçekleştirmek zorundadır.

Emperyalizm Karşıısında Birlik Sorunu

Hiç kuşkusuz halkımız adına, kendi gücünü birleştirmeye mahkum etmesi gereken solumuzun iç dinamik nedenleri yalnızca bunlar da değildir. Türkiyeli Marksist solcuları birleştirmeye zorlayan nedenlerden başlıca biri de, emperyalizmin bugün vardığı ideolojik ve sosyo-ekonomik gücünün boyutudur. Çünkü sosyalizmin tüm kazanımları hiçbir zaman bugünkü kadar tehlikeye düşmemiştir.

Yoldaşlar, dostlar:

Emperyalizm kendisine yeni bir Truman bulmuştur. Bu, ABD'nin yeni başkanı bay George Bush'dur. Bay Bush asıl başkanlık yeminini Beyaz Saray'da değil, 31 Mayıs'ta Berlin duvarı önünde yaptığı konuşmayla gerçekleştirmiştir. Amerika'nın NATO'lu ve öteki generalleriyle, Prusya militarizminin Federal Almanyalı yüksek rütbeli subayları ve genç öğrencileri ve de Alman sanayicilerinin önünde yaptığı bu ilk dış gezisindeki konuşmasına bay Bush: "Bu kaba duvar komşuları, kardeşleri birbirinden ayırıyor diye başlamıştır, duvar komünizmin yenilgisinin bir anıttır. Avrupa'yı bölen bu duvar parçalanmaya, yıkılmaya mecburdur. (...) Soğuk savaş Avrupa'nın bölünmesinin ortadan kalkmasıyla ancak ortadan kalkabilir. Bu umut NATO'yu kuranların uzak düşüydü..Ama şimdi NATO'nun yeni yakın ödevi olmuştur." Kendisini ayakta alkışlayan NATO'lu generaller ve Prusya geleneğinin kararlı ve gururlu militaristleri önünde bay Bush seçkin 2000 çağrılı önünde asıl başkanlık yeminini şu tümcelerle yapmıştır: "Demokrasi düşüncesi komünist dünyada Budapeşte'den Pekin'e değin önemli bir gedik açmıştır. Başkan olarak Doğu Avrupalı kapalı toplumları açabilmek için elimde bulunan tüm olanakları bu iş için kullanacağım."

Başkan olarak bir elinde dolarlar, öteki elinde NATO'lu si-lahlar ile "Demokrasi düşüncesinin açtığı gedikten" içeri gireceğini, buna kesin kararlı olduğunu söyleyen bay Bush'un bu konuşmasından sonra Batı basın yayın ve televizyonlarının artık Yalta'nın rövanşından değil, ama tüm sonuçlarıyla ortadan kalkmasından söz etmesi bir rastlantı değildir.

Yoldaşlar, dostlar:

Yalta ve Berlin duvarı Avrupa'nın bölünmesinin nedeni değil, Alman nazizmine karşı 20 milyon insanın kanlarıyla, onurlarıyla, ölümsüzlükleriyle gerçekleştirdikleri ve bize 1917'den bu yana, sosyalizme inanan insanların uluslararası zaferlerinin ilk büyük belgesi, destansı savunusu olarak kalmıştır. Türkiye solunun güç birliğini tartıştığı bugünlerde bize Yalta'yı ölümsüz inançlarıyla bırakanları, faşizmi yenmelerindeki öğretici gerçeğini saygıyla selamlıyorum. Emeği geçen herkesin önünde saygıyla eğiliyorum. Demokrasi sözcüğünün açtığı gedikten saldırılarını planlayanlar, çok değil, bundan 15-20 gün önce tanesi 450 milyon dolara çıkan, savunma sistemlerine yakalanmadan geçen nükleer bombalı uçan yarasalar'ını televizyon ekranlarımızda göstermediler mi? IMF antlaşmalarının imzalandığı, nükleer başlıklı füzelerin söküldüğü günümüzde "NATO'nun Düşü"nü "Yakın bir ödeve" dönüştürmek eğiliminde olanlar yıldız savaşı projelerinin ilk başarılı deneyimlerini, fizik parçalanmadaki yeni yöntemleriyle aynı günlerde ekranlarımızdan bize izletmediler mi? Federal Almanya'da sınır boyunca gizlice yerleştirdikleri 10 gün önce ortaya çıkarılan 600 atom bombası, Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atan, NATO'yu kuran Truman'ın uzak düşünüyü yakın bir geleceğe çevirmek değil mi?

Tüm bu hazırlıklar demokrasinin Budapeşte'den Pekin'e değin açtığı önemli gedikten hürriyet meş'alesinin alevleri arasında nelerin fırlayıp geçeceğinin gerçek kaygısını bize vermez mi?

-Türkiye Marksist solu, yalnız kendi gerçeklerimiz adına değil, insanoğlunun tüm kazanımlarını korumak, yeni Trumancılığın azgın doktrinleri ve ideolojik saldırısı karşısında dünya halklarına görevini yerine getirebilmek için, yalnızca bu nedenle bile Güç Birliği'ni gerçekleştirmek zorundadır.

Yoldaşlar, dostlar:

Bir gerçeğin altını da çizmek zorundayız. Bay Bush, doğrusu, son derece başarılı bir biçimde demokrasi sözcüğünün ardına: yalnızca 1988 yılında Kolombiya'da Medelin ve Cali kartellerinin çıkarı adına 17 bin Kolombiyalının katledilişini, yalnızca bu yılın 2,5 ayında Lübnan'da 400 kişinin öldürülmesini, binlerce insanın ağır yaralanmasını, Filistin'de 500 genç Arap çocuğu-

nun intifada'da katledilmelerini, Brezilya'da 900 köylünün öldürülmesini çok ustalıkla, çok başarılı bir biçimde gizleyebilmektedir. Bay Bush'un demokrasi sözcüğünün somut kurumları olan IMF, OECD ve öteki uluslararası bankacılık sistemlerinin politikalarının Rosario'da, San-Miguel'de süpermarketleri "açız" diye yağmalayan yüzlerce, binlerce insanı makineli tüfeklerle taramasının sesi, din özgürlüğünün Vatikan çanlarında eriyip gitmektedir. Bay Bush'un Sudan'da 250 bin kişinin açlıktan ölmesinin, milyar dolarlık silah projelerinin sorumluluğunu demokrasiyi koruma gerekçesiyle başkalarının üzerine atabilmekte çok başarılı olduğunu söylememek olanaksızdır. Açıkça şunu da belirtmeliyiz: Türkiye solunun bir kesimi de demokrasi sözcüğünün derin hummasına kendisini kaptırmış görünmektedir. Örneğin, o nedenle, solumuzun bu kanadı bakışlarını Himalaya'lardan aşırarak Tiananmen alanındaki son Çin olaylarında yoğunlaştırmaktadır da, Himalayaların eteğinde gerçekleşen bir başka olayı hiç ama hiç görmemektedir. Ya da görmezlikten gelmektedir. Ya da demokrasi merceklerinin şaşılığından olayı kendi boyutlarında değerlendirememektedir. Oysa Afganistan'da önemli olaylar olmaktadır. Sovyet ordularının çekilmesinden sonra en geç bir-iki gün içinde Kabil'in düşeceğini söyleyenler, Kabil'deki elçiliklerini panik içinde apar topar toplayıp boşaltanlar bugün büyük bir şaşkınlık içindedirler. Ne Celalabad düşmüştür ne de Kabil. En gerici toprak ağalarının silahlandığı ve silahlandığı Amerikan-Pakistan destekli mücahidlerin gerici, çıkarıcı saldırılarına karşı Afgan halkı Marksizmin kendi somut yaşamına getirdiği ışık dolu, gerçek özgürlük ve sosyalist demokrasinin kazanımlarıyla canı pahasına, etiyile, dişiyile, tımağıyla direnmektedir. Bizim basınımızda bile Pakistan sınırına sürülen Orta Çağ gericiliğinin boşalttığı yerlere Halk Kurtuluş Ordusu'nun girişini halkın nasıl coşkuyla, sevgiyle karşıladığı artık yazılır çizilir olmuştur. Türkiye solunun birlik sorununu tartıştığı bugünde Afgan halkının savaşımını, gençlerinin direnişini saygıyla selamlıyorum. Afgan halkı Pakistan sınırından atılan Amerikan roketatarlarına bir gün yenilirse bu yalnızca onun suçu olmayacaktır. Bu hepimizin, hele Angola olayından beri, dış politikalarda kendini belirginleştirmeye başlayan değişikliklerin de bir sonucu olacaktır.

Kendi Açımızdan Birlik Sorunu

Yoldaşlar, dostlar:

Hiç kuşkusuz her şeyi açık yüreklilikle konuşmak için buradayız. Eğer gerçekten doğruları ama hep doğruları konuşacaksak, hiçbirimizin, hiçbir örgütün 1980 öncesinden daha güçlü, daha gelişmiş olarak çıkmadığını söylemekle işe başlamalıyız. Binlercemiz cezaevlerinde tutsaktır. Binlercemiz dışarda sürgündedir. Yüzlercemiz “kaçıyordu”, “teslim olmadı” bahaneleriyle kurşunlanarak; onca insanımız, gerçek değerlerimiz işkencehanelerde öldürülmüşlerdir. Onlarca insanımız asılmıştır. Barış, sanat, hukuk, bilgi ve politika üreten derneklerimiz halkımızla bütünleşmede önemli işlevler kazanmışken kapatılmışlardır. Artık devrimci sendikalarımız yoktur. Tüm bu olumsuzluklara karşın işte yine de buradayızdır ve bir çıkış yolu aramaktayızdır. Bu çıkış yolunu hem de bu kez “ya bu deveyi güdersin ya bu deveyi güdersin” yöneliminde gerçekleştirmek için 1980’de bize yaşatılanlar, 1971 ve hatta 1960’ları irdeleyerek bulacağızdır. Bize yaşatılan tüm bunlar 1917’nin deneyimiyle, 1905 ile, 1871 ve 1848 ile, öteki dünya pratikleriyle bütünleşme bütünleşme kendi asıl gücümüzü oluşturacaktır.

Evet Ama Nasıl Bir Güç Birliği

1873 yılında Alman Sosyal Demokrat İşçi Partisi’yle Lassalcıların birleşmesi gündeme geldiğinde İngiltere’de bulunan Marx ve Engels, Bebel, Liebknecht ve Bernstein’e yazdıklarında, Birleşme konusunu şu yoğunlukta yorumladılar: Birleşme kesinlikle güçlü bir ideolojik temel üzerinde gerçekleştirilmelidir. İdeolojik ve politik bir hazırlanma süreci yaşanmadan “aceleye getirilmiş bir birleşme”, oportünist elemanların partiye sızmasına ve partinin ideolojik düzeyinin düşürülmesine neden olabilir. Bundan kesinlikle kaçınılması gerekir. Bismarkçı gelişmeler karşısında Güç Birliği söz konusuysa bunu ideolojik temelde tüm ayrıcalıkları koruyarak, ortak eylemlerle gerçekleştirmek olasıdır. Marx ve Engels, parti sorumlularına yazdıkları mektuplarda şunun altını özellikle, ortak bir biçimde çiziyorlardı: “Birleşmeye sağlıklı bir biçimde gelinebilmesi için her şeyden önce Sosyal Demokrat İşçi Partisi’nin güçlendirilmesi ve kitle-

lerle organik bağlarının geliştirilmesi gereklidir. Birleşme, ancak böyle bir zeminde ideolojinin örsünde iyice pekiştirilip, tüm Lassallien dogma ve düşüncelerden arındırılmış bir biçimde, ancak o zaman örgütsel alanda gerçekleştirme aşamasına gelebilir.” Böylesine bir uğraş verilmez ise gerçekleştirilen birleşme Engels’e göre “sürse sürse ancak bir yıl sürer”di. Engels birleşme konusundaki ünlü mektubunda “Gerçek birleşme parti üyeleri arasında asıl güvencesini bulacaktır” diye yazıyordu.

Yoldaşlar, dostlar:

Marksistlerin muhafazakâr, ortodoks, çağdışı diye nitelendirilmelerinin pek kolay söyleniverdiği günümüzde biz işini ciddiye almış insanların soğukkanlılığı ve aldırmaazlığı içinde gerçekten “işimize bakmayı” bilmeliyiz. Sosyalistlere çağrı metnindeki: “Burjuva ve küçük burjuva partilerinden kendini kategorik olarak ayırmış olan sosyalistlerin örgütsel birliği” tümcesi var olduğu sürece BİRLEŞME konusunda daha önce yaşanmışları, başarıları ya da başarısızlıkları bilmemiz, öğrenmemiz, tartışmamız bizler için kaçınılmazdır. Örneğin Marx ve Engels’in birliği gerçekleştirmeyi ve bunun için bir hazırlık döneminin yaşanmasını önermeleri hiç kuşkusuz boşuna değildi: Çünkü bilimsel komünizmin her iki kurucusu Avrupa kıtasını bir dalga gibi saran 1848’i ellerinde silahlar, barikatlar gerisinde, bazen sınırlar aşarak yaşamışlar, olayı derin bir biçimde gözlemlemişlerdi. Yalnızca bu da değil: Bilimsel sosyalizmin kurucuları birleşme gündeme geldiğinde ardlarında koskoca internationale yaşanmışlığıyla çok boyutlu bir 1871 Paris Komünü deneyimi vardı. Engels’in 18 Mart 1875’de August Bebel’e gönderdiği mektupta birleşmeyi içeren program eleştirisinde Liebknecht ve ötekilerini “işçi sınıfı eyleminin temel ereklərini birleşme adına kurban etmekle suçlaması” boşuna değildir. Çünkü her iki usta gerek 1848’de, gerek Internationale’de, gerek Paris Komünü deneyiminde şu gerçeği bütün çıplaklığıyla gözlemlemişlerdi: İdeolojik yoğunluk ve fusion bir siyasal örgütte sağlanamazsa siyasal erki ele geçirmenin ya da ele geçirdikten sonra onu korumanın hiç ama hiç olanağı yoktur. İşte Leninist partinin ve Leninizmin bugünlerde herkesin en az bir kez küfrederek işe koyulduğu modelinin en damıtık felsefesi, bakış açısı bir bakıma budur. Örgüt-

sel sorundan, taktik soruna, “Ne Yapmalı?”dan, “Nisan Tezleri”ne, X. Kongre’deki “Ekonominin Yönlendirilmesi ve Sendikalar” tartışmalarından “NEP”teki uygulamalara değin bu düşüncenin diyalektik gerçeğine sıkı sıkıya sarılınması ve Bolşevik Parti ibresinin bu göstergeden hiç sapma yapmaması konusundaki olağanüstü çabaların sonucunda insanoğlu yeryüzü yaşamını burjuva yolsuzluklarından, acımasız sömürsünden ve anarşizminden sıyrarak yepyeni bir aşamaya ulaştırabilmiştir.

Yoldaşlar, Dostlar:

Çağrı metnindeki “Mülk sahibi sınıfların egemenliğine son verilmesi” tümcesi metinde kaldığı sürece, bu çağrı çevresinde yeniden toparlanmayı düşünen Marksistlerin, Lenin’in: “Bizim gibi geri kalmış ülkelerde siyasal erki almak bir bakıma kolaydır, ama onu koruyabilmek çok güçtür” tümcesinin ne anlama geldiğini iyice kavramaları gerekecektir. Bizim gibi yeni sömürgeciliğin ve dolarize edilmiş bir ekonominin asıl dıştaki gerçek ve büyük “mülk sahiplerinden” kendimizi kurtarmak için kendi içinde çelişkili demokrasi sözcüğüyle sosyalist düşünceleri éclectique biçimde birbirine karıştırmanın hiçbir şeye yetmeyeceğini yaşayarak görmemiz, ama çok acılar pahasına, kaçınılmazdır. İdeolojik Fusion’nun asıl önemi işin bu aşamasında daha da belirgin bir biçimde ortaya çıkmaktadır. Muhammed’in cehennem ateşlerini bile aratacak bir kıyam içinde kalacak olan “mülk sahiplerinden” toplumu ve çağını arındırmak durumunda olanların, ideolojik temelde tam bir kaynaşmayı gerçekleştirememiş örgütün bu cehennem ateşlerine dayanamayıp dağılacağını bilmemeleri -gerçek Marksistler ise- hemen hemen olanaksızdır.

Yoldaşlar, Dostlar:

Türkiye Marksizminin sorumluları yukarıdaki nedenlerle ve daha onca başka nedenlerle Güç Birliğini gerçekleştirmeye zorunludurlar. Hem iktidara gelmek hem iktidarı koruyabilmek için. Sosyalistler çağrı metnindeki “... program ve demokratik merkezîyetçilik temelinde eğilim farklılıklarını meşru” görmeyi ideolojik birlik ve fusion’la birlikte nasıl çözebileceklerini başarırlarsa gerçekten de önümüzde “kazanacağımız koskoca bir dünya vardır”. Neoliberalizmin boyunduruğu altında halkımız, daha az yiyip daha az içer, daha çok çalışır ve gepe genç yaşlar-

da ölürken, insanoğlunun yaşadığı koskoca bir tarihi, hem de, en beklenmedik bir zamanda sırtına yükleyerek ne 141, ne 142 ve de ne de Generaller Anayasası, hiçbir şey artık umrunda olmadan kendi çıkış yoluna doğru hızla yürüyecektir. Ve o zaman kendisiyle birlikte organik bağlarını kurmuş olanlar ötekilerine dönüp soracaklardır: “Bunca birlik lafazanlıkları niyeydi peki? Hiç olmazsa bundan sonrasına katkıda bulunun”

Yoldaşlar, dostlar:

“İlkeler Komisyonu” oluşturmayı öneriyorum. Bu komisyon birleşmeyi ivedilik’ten kurtarmak ve sağlam bir temelde oluşturabilmek için ideolojik temelde yapılabilecekleri bir bir saptamalıdır. Bu komisyonunun kimseye yasak koymaya hakkı olmamalıdır. Hiçbir siyasi fraksiyon -bu aşamada- hiçbir başka fraksiyonu yargılayamaz. Bu komisyon, halkını düşünen kim olursa olsun, ister bir kalebent, ister bir idam hükümlüsü, ister bir Marksist düşünür, ister bir sendikacı ona ulaşmayı kendisine asıl görev bilmelidir. Türk solu bundan böyle kendini alabil-diğine korumakla da yükümlüdür. Artık daha fazla kan kaybına uğrayamayız. (Bundan böyle uğranacak kan kaybı solun ya hypertension’la ya da onun tam karşıtı Hypotension’la yaşamasını getirecektir ki, her ikisi de kesinlikle kendine hakim olamamak, sürekli-baş dönmesi, felçtir.) Bu nedenlerle birleşme konusunda çaba gösteren örgütlerin tümüyle ortaya çıkmalarına gerek olmadığını söylüyorum. “İlkeler Komisyonu”nda ilkelerin saptanması, kişiler ya da örgütlü solun yetkin temsilcileriyle gerçekleştirildikten sonra yeniden örgüt kadrolarına dönerek orada kesin tartışmalarla “İlkeler Komisyonu”na aynı temsilcilerle geldiğinde birliğin dinamik, derinden işleyişini ve partileşme sürecini başlatmış olabiliriz. Bu bize örgütsel gerçek birliğin, Marx ve Engels’in altını çizerek söyledikleri son derece önemli bir hazırlık dönemini oluşturmayı getirebilir.

Yoldaşlar, tüm bunların hiçbiri de gerçekleşmeyebilir. Niçin gerçekleşmediğini de çok soğukkanlı bir biçimde saptamak durumundayızdır. Hiç kuşkusuz bu çağırışı yapanlar yine kamuoyuna -yanlış izlenimler bırakılmaması için- olumsuzlukların neler olduğunu son derece nesnel bir bildiriyle açıklamaktan kaçınmayacaklardır. Çünkü biz Lenin’in: “Umutsuzluk bize de-

ğil, tarih sayfalarından silinip gidecek sınıflara aittir” tümcesinin bilincindeyizdir.

Yoldaşlar, dostlar, bana huzurunuzda konuşma olanağı tanıyanlara şükranlarımı sunuyorum. Yoldaşlar beni dinlediğiniz için size teşekkürlerimi sunuyorum. Başarılar diliyorum.

Saygılarımla

6 Ağustos 1989

VI

İSTANBUL BAROSU BAŞKANLIĞI'NA:

Baro Han-Beyoğlu/İST.

Sayın Turgut KAZAN:
İstanbul Barosu Başkanı

26 Aralık 1989'da gününde mi gecesinde mi belli olmayan korkunç bir yargılama yöntemiyle bir duvar dibinde kurşuna dizilen Romanya Devlet Başkanı, Silahlı Kuvvetler Başkomutanı ve Komünist Parti Genel Sekreteri Nikola Çavuşesku ile Komünist Parti Merkez Komitesi üyesi, Romanya Bilimler Akademisi Başkanı karısı Elena Çavuşesku'nun yalnızca 52 dakika süren duruşmalarındaki vahşeti, hukuk dışı davranışın ne anlama geldiğini üç kez askeri darbe geçirmiş ve her kezinde onurlu direnişler göstermiş olan baronuzun ve sizin titiz bir değerlendirmeye aldığınıza inanıyorum. Bu çabanıza herkesin gereksinimi olduğunu da biliyorum.

Sayın Turgut KAZAN:

Kendileri ortaya çıkmayan, yalnızca banttan sesleri duyulan kimlikleri belirsiz sorgulayıcı, suçlayıcı ve yargıcılardan oluşturulan, Çavuşesku'ların bir askeri garnizon köşesine sıkıştırılmış duruşmaları hiç kuşkusuz, hukuksal olmaktan çok siyasaldır. Bu gerçek daha ilk bakışta zaman açısından hemen kendini doğrulatmaktadır. Bir çeyrek yüzyılın hesabı 52 dakikacıkta görülmüştür. Bir saati bile doldurmayan bu yargılama sonucunda Çavuşesku'lar askeri garnizonun dış köşesinde kurşuna dizili-vermişlerdir.

Bu siyasal içerikli duruşmanın politik, ideolojik ve örgütsel temeldeki öğretilerini hiç kuşkusuz Türk solunun halkıyla birlikte çıkış yolu arayan kadroları mutlaka gündemlerinde sıkı sıkıya tutarak gerekli değerlendirmeleri yapacaklardır. Çünkü bu ülkenin komünist, sosyalist, gerçek demokrat, gerçek yurtsever aydınlarıyla insanları, kendi siyasal bilinçlerinde derin oluşumlara neden olan generaller darbesini kendi ülkelerinde tam üç kez yaşamış, bu 30 yıl içinde, başbakanlardan bakanlara, bakanlardan üniversite gençlerine, üniversite gençlerinden işçilere, emekçilere dek ard arda uzanan idam sehparlarının, bahaneli kurşuna dizmelerin, işkencelerin, intiharların, tüm politik örgütlenme ve yasaklamaların neyi öngördüğünü, neyi amaçladığını, yönlendiren güçlerin neler olduğunu çok iyi kavramışlardır.

Ve ayrıca bu kadrolar tüm emekçilerle birlikte, Romen halkına nasıl yaman bir oyun oynandığının kesin, aydınlık bilincindedirler. Ve bizim bu son 30 yıl sürecindeki edinimlerimiz Romen halkının da kendisine nasıl yaman bir oyun oynandığını en kısa zamanda, yaşamındaki somut sonuçlarıyla göreceği yolundadır.

Sayın Turgut Kazan:

Çavuşesku'ların 21. yüzyıla girerken insanoğlunun ilkel kavim düzeninde bile görülmeyen bir büyük vahşetle öldürülmelerinin başkanı bulunduğunuz Baro'yu, siyasal nitelikli bu duruşma nedeniyle doğrudan etkin bir biçimde ilgilendiremeyeceğini, sonuçlarını izleyebileceği hukuksal bir yapıyla karşı karşıya bulunulmadığı gerekçesiyle herhangi bir davranış göstermesinin istenemeyeceği savı pek inandırıcı bir biçimde ileri sürülse bile; bu iki insanı kanlı bir biçimde bir köşecikte boğazlamaya hukukun da basamak edildiğini AFP'nin Fransızca olarak çözdüğü bant kayıtlarından, orada, bir avukat'ın da bulundu-
rulmuş olmasından ve savunma yapmış olmasından anlıyoruz. Tıpkı yargılayıcılar, suçlayıcılar gibi kendisi görülmeyen, kimliği bilinmeyen, ancak sesi duyulan bu avukat süngülerle köşeye sıkıştırılmış bu iki insanın üzerine düşen sözcüklerle şöyle diyordu: "Savunma avukatı olarak mesleğimi herhangi birine yaptığım gibi yapacağım. Ulusal Kurtuluş Cephesi, hükümeti

ve iktidar organlarını yetkisiz kılan tasarruflarda bulunmuştur. Öyleyse bir avukat olarak (bu) iki suçlunun da yargılama önüne çıkarılmalarının tümüyle usulüne uygun olduğu görüşündeyim. İmzalasınlar ya da imzalamasınlar kanıtlar varsa suçlanabilirler. Eğer akıl hastası olduklarını öne sürüp sorumsuz olduklarını kabul etmiş olsalardı, tıpkı deliler gibi, bir kurtulma şansına sahip olabilirlerdi. Ne ki onlar kusursuz bir biçimde zihinsel yeteneklerine tümüyle sahipler. Kanıtlar önünde onların suçluluklarını doğruluyorum. Ne ki yargıcılar kurulundan, kararın bir öç alma biçiminde olmamasını rica ederim. Bu mahkeme yasalıdır, tıpkı Çavuşesku ve karısının suçlu niteliklerinin yasalılığı gibi.”

Sayın Turgut Kazan:

AFP banttan sesi dinlenen avukatın bu eşsiz savunmasından sonra suçlayıcılar şefinin karı-koca’ya suçlamaları sıralayıp döktüğünü ve avukatın bunlara en küçük bir itirazının olmadığını, yalnızca “savunma avukatı olarak kararın bir öç alma biçiminde olmaması ricamı yinelemekle yetiniyorum” dediğini belirtiyor.

Sayın Turgut Kazan:

Suçlama kanıtlarından önce savunma yapan ve “kanıtlar önünde onların suçluluklarını doğrulayan”, “bir avukat olarak iki sanığın da yargılama önüne çıkarılmalarının usulüne uygun olduğunu” söyleyen, “deliliklerini kabul etselerdi kurtulma olanaklarının bulunabileceğini” avukatlık görevini yerine getirerek anımsatan, “bir avukat olarak kararın bir öç alma biçiminde olmamasını” iki de bir yineleyerek öç almanın da sinsi mazeretini oluşturan... bu meslektaşınız kimdir?

Sayın Turgut Kazan:

İstanbul Barosu, hukuk adına, kendi gerçekleri adına ve hepimizin birlikte savaşımlarını verdiği insanlık ilkeleri ve kazanımları adına bu avukat’ı bulup çıkarmak zorundadır. Çünkü bu yönüyle söz konusu olan, bir cinayete hukukun ferman çıkarmasının iğrenç biçimde sağlanma çabasıdır.

Bu soytarı ve iğrenç mahkeme karşısında: -“Sanık manik değilim ben; Romanya devletinin başkanı, silahlı kuvvetlerin başkomutanıyım; ulusal mecliste ve işçi sınıfı önünde hesap veri-

rim. Çünkü yalnızca ve yalnızca işçi sınıfını tanıyorum. Bu hükümet darbesi önünde hiçbir şeye yanıt vermeyeceğim. Dışarıdan paralı askerler getirdiniz. (...) Hiç kimse sizi bu ülkede tanımıyor, o nedenle bugün bile halk savaşımını sürdürüyor. (...) Romen halkına ihanet ettiniz. Romanya'nın bağımsızlığını çökttünüz" diyen Devlet Başkanı Nikola Çavuşesku ile karısı Komünist Parti Merkez Komitesi üyesi Elena Çavuşesku'nun duruşma cinayetine hukuksal kılıfa olanak verilmemesini sağlamanız için size başvuruyorum. İstanbul Barosu olarak, gerek Türkiye Barolar Birliği ile, gerekse -buna gereksinim duyulursa- Dünya Barolar Birliği'ni harekete geçirerek, Romanya Barolar Birliği'nden bu meslektaşınızın sahiden olup olmadığını, gerçekten böyle bir meslektaşınız var da duruşmaya katılmış ise, onun en anlamlı bir biçimde görevden atılarak lanetlenmesini sağlamanızı hukukun üstünlüğüne ve insan haklarına en çok ihtiyaç duyulan bir ülkenin yurttaşı olarak sizden rica ve talep ediyorum.

1990

VII

KUZEYLİLER'İN PYRHUS ZAFERİ YA DA İTALYAN DIŞİŞLERİ BAKANI'NA AÇIK MEKTUP

“Sosyal demokrasi konünizmi yendi”. Bu tümceyi İtalya’nın Sosyalist Parti’den gelme yeni Dışışleri Bakanı Gianni de Michelis 8 Kasım 1989 tarihinde Cumhuriyet gazetesinde kendisiyle yaptığı söyleşiyi yayınlayan sayın Nilgün Cerrahoğlu’na, derin mutluluğu içinde gerine gerine söylüyor. “Bu aylarda yaşadıklarımız, diye ekliyor, yalnızca II. Dünya Savaşı’nın ikinci kez sona ermesi değildir. (...) I. Dünya Savaşı’nın başından beri bugüne dek sürmüş bir tarihi süreç sona eriyor. Bu tarihi süreç tüm gerilimlerin Avrupa’da, özellikle de Orta Avrupa’da toplanmasına, burada boşalmasına yol açtı ki, bu bizi II. Dünya Savaşı ile birlikte 40 yıl boyunca Avrupa’nın bir demir perdeyle bölünmesine ve bununla birlikte gelen Soğuk Savaş sistemine götürdü.”

Cumhurbaşkanı Cossiga’nın, evet, yalnızca onun ricası ile, omuzlarına dek gelen uzun saçlarını Dışışlerine taşınırken kestğini söyleyen bay Michelis’in yukarıdaki bu pek diplomatik (?) sözlerine, yaşadığımız gerçeklerin kaba somutluğunu açarsak, şaşılacak bir biçimde şunları söylediğini görürüz: Yüzyılımızın başında siyasal erki Rusya’da ele geçirmiş bulunan komünizmin başlattığı tarihi süreç tüm gerilimlerin Avrupa’da, özellikle de Orta Avrupa’da toplanmasına neden olurken, İtalyan faşizmi ile Hitler nasyonal-sosyalizminin de doğmasına neden olmuştur. II. Dünya savaşı işte bu gerilimin Avrupa’da patlayarak boşalmasıdır. Faşizmin yıkılmasıyla komünizmin başlattığı ve 40 yıl süren ve Avrupa’yı demir perdeyle bölen soğuk savaş süreci de, şimdi, komünizmin yenilmesiyle tümüyle artık ortadan kalkmaktadır.

İşte apaçık böyle söylüyor İtalyan Dışişleri Bakanı...

Doğrusu ya, hiç kimse, İtalyan sosyal demokratlarının bu yeni veliahtı kadar sonuçları neden, nedenleri sonuç olarak ters yüz edip büyükbabası Mussolini'nin kan içinde yüzen günahlarını yuğup yıkama becerisini böylesine fütursuzca göstermeye cesaret edemezdi.

Ne ki, Hristiyan-demokratların belki de henüz bütün bütüne silip atamadıkları tarihsel suçluluk kompleksleri yanında Avrupa sosyal demokratlarının II. Enternasyonal'den beri süregiden misyonlarının nasıl tüm ar damarlarını çatlattığını Bay Michelis'in bu sözleri kadar da hiçbir şey en çarpıcı biçimde doğrusu ya, yeniden belirleyemezdi.

Gerek I. ve de gerek II. Paylaşım Savaşları'nı, gerekse ondan önceki tüm savaşların nedenlerini en bilimsel doğrularla açıklayanlar her zaman olduğu gibi, özellikle 20. yüzyılın başında en yoğunlukla ele alanlar Marksistler olmuşlardır. I. Paylaşım Savaşlarının nedenini sınıfsal karakteriyle çözümleyerek kendi politikalarının temeli yapanlar da, şimdi adı geçince herkesin yüzünü buruşturmayı bir alışkanlık haline getirdiği, Leninist komünistler olmuşlardır. Ulusal yiğitlenme ve coşkular içinde silahlı kuvvetlerinin önlerinden sel gibi geçişine alkış tutan o dönemin sosyal demokratlarına tüm bu savaş hazırlıklarının altında yatanın fethetme, yağmalama, soygunculuk olduğunu söyleyen ve de bunu sınıfsal karakteriyle açıklayan yalnızca Lenin ve Bolşevikler olmuştur. "Savaşın gerçek sınıfsal karakterinin ortaya çıkarılabilmesi için, bunun köklerinin diplomatik tarihte değil, savaşan güçlerin tüm yönetici sınıfının konumunun analizinde" yattığını söyleyen⁽¹⁾ Lenin'di. Kapitalistler arasında dengesiz ve eşit olmayan bir büyümenin monopolist aşamaya gelmiş kapitalist ülkelerin yeni bir universal biçimlenmeyle kartelleşmeye giderken kendi aralarında kaçınılmaz bir biçimde savaşın çıkacağını 1914-1916 yıllarındaki tüm yazılarında, özellikle bugün içinde yaşadığımız gerçekleri yeniden görmemize yardım edecek formülasyonlarıyla açıklayan Lenin olmuştu. O dönemi inceleyen tarihçilerin hepsi bu gerçeği kabul ederler... Size bay Michelis, şimdi bu gerçekleri vurgulayarak herhangi bir şeyi kanıtlamak istiyor değilim. Zaten başlattığınız tartışmanın

düzeyi bu tür bir devinimi ve çabayı da gerekli kılmıyor. Şunu söylemekle yetinmek istiyorum bu konuda: Tıpkı, I. Paylaşım Savaşı'nın başındaki büyükbabalarınız sosyal demokratlar gibi benzer misyonunuzu içinde yaşadığımız olayları çarpıtarak ve de onlardan bir bakıma daha da bilinçli olarak yerine getiriyor-sunuz. Lenin, I. Paylaşım Savaşı'nın yazgısının koloni topraklarında belirleneceğini sanan bu büyükbabalarınızın savaş kışkırtıcılığını önleyebilmek, onların en gerici şovenist hükümetlerin savaş bütçelerini desteklemelerine engel olabilmek için şunları söylüyordu: "Savaşın yazgısı sanıldığıının tersine Avrupa kıtasında kendini belirleyecektir. Çünkü Almanya'nın Belçika'yı ilhak etmek için ağzının suları akıyor. Fransa'nın da Lorraine için... Almanya Belçika'yı İngiltere'ye karşı girişeceği savaşın bir etkin üssü olarak nitelendirirken, İngiltere de Almanya'ya karşı en etkin ve öldürücü darbelerin Bağdat'tan vurulacağına inanıyor"du.⁽²⁾

Ne ki, II. Enternasyonal'in o zamanki sosyal demokratları, yani bay Michelis, sizin büyükbabalarınız, örneğin Fransa'da ünlü sosyal demokrat Léon Blüm, Fransa'nın en gerici hükümetini oluşturan Marcel Sembat'nın Kutsal Birlik hükümetinde görev alarak savaş bütçelerini desteklemek bir yana, düpedüz paylaşım savaşının paycılık hazırlığını yapıyordu. Yine o dönemin Avrupa sosyalistleri içinde sözü en çok dinlenen sosyalisti Avusturyalı Victor Adler, Lenin'in önerilerine uluslararası platformlarda kulaklarını tıkıyordu. Ve onlar milyonlarca genci ulusal marşlar içinde "fethetme, yağmalama ve soygunculuktan" pay alabilmek için kan ve ateş içine sokmaktan kaçınmadılar. 10 milyondan çok insanın ölümünden sizin büyükbabalarınız sorumludur bay Michelis. Büyükbabalarınız sosyal demokratlar... Savaş bir kez başlayınca, bu kez, Leninist Komünistler, yani sizce tarihi süreci yanlış başlatanlar, silahlanmış insanların, yani işçilerin ve emekçilerin bir avuç "gelişmiş" ülkenin egemen sınıflarının dünyayı paylaşmak savaşından tümüyle silkinip çıkabilmeleri için, asıl düşmanları olan kapitalistlere karşı silahlarını doğrultmayı, savaşın içinde "iç savaş" başlatmayı önerdiler. Ama bu sesi top seslerinin gümbürtüsünde çok az kişi duyup işitebildi. Yalnız Bolşevikler kendi misyonlarına ve tüm in-

sanlığın geleceğine duydukları sorumluluk duygusuyla bu formülasyonu yaşama geçirmeyi son derece ustalıklı bir biçimde başararak Sovyetlerin kesin kararlılığı ve tartışılmaz yasallığı içinde gerçekleştirmeyi bildiler. Eğer bu formülasyon tüm savaşı güçlerin sınıfsal karakteri içinde kesin bir çözüme ulaşabilseydi, ne I. Paylaşım Savaşı'nda 10 milyon insanın, ne de ondan sonra gelen Hitler ve Mussolini faşizminin birincisinden devraldığı "eşit olmayan" mirasla başlattıkları II. Paylaşım Savaşı'nda 30 milyondan çok insanın yeniden ölmesine olanak kalmayacaktı. Belki de savaşlar tümünden insanoğlunun yazgısından silinip gidecekti.

Bay Michelis, soğuk savaşın başlamasına da hiçbir zaman "I. Dünya Savaşı'nın başından beri süren tarihi süreci" izleyenler neden olmuş değildir. Bay dışişleri bakanı siz bunları söylerken II. Paylaşım Savaşı'nda Amerikan atom bombalarıyla öldürülmüş 200 bin insanın, çocuğun katledilmelerine karşı da derin bir suç işliyorsunuz. Bay Michelis, size küçük bir ayrıntıda soğuk savaşın nasıl bilerek ve tuzak kurularak başlatıldığını göstermek istiyorum. Çünkü Stendhal'ın dediği gibi: "Gerçek çok kez ayrıntılarda gizlidir."

Soğuk savaşın başlamasına neden olan olaylar dizisi Truman'ın Atom bombasının 6 Ağustos'da Hiroşima'ya, 9 Ağustos 1945'de de Nagazaki'ye atılmasıyla birlikte başlamıştır. Bu iki bombanın atılmasına hiç gerek olmadığını söyleyenler ilk önce, bombanın yapımında çalışmış olan Los Alamos Atom Silahları Laboratuvarı'nda çalıştırılmış olan görevli bilgin fizikçiler olmuştur. Ama o dönemde Truman, başkan Roosevelt'in yerini almıştı. İngiliz-Fransız emperyalizminin dünya egemenliğindeki II. Dünya Paylaşım Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan boşluğu korkunç bir iştah ve gözü dönmüştükle üstlenmeye hazırlanan Amerikan emperyalizmi doğrusu ya kendine son derece nitelikli bir başkan bulmuştu. Truman, Roosevelt zamanında -savaş nedeniyle- dondurulan ücretler politikasına 1947'de anti-grevist yasayı çıkararak bu emperyalizmin kendi alanındaki ve kendi zeminindeki ilk düzenlemeyi getirmesi o nedenle hiç de rastlantısal değildir. Denebilir ki üç-beş yıl sonra başlayacak ve ABD'de tüm özgürlükleri -hem de bugüne değin belini doğrul-

tamayacak biçimde- silip süpüren, alıp götüren Mc Carthy'cilik akımı bu yasayla kendine temel bir dayanak ve sağlam bir üs bulmuştur. Ünlü fizikçi Oppenheimer'in, "Hitler'in kullanmasını engellemek için" yapıldığına inandıkları bombanın hiç gereği yokken Hiroşima ve daha sonra da yangın çıkarmak için ve yangın etkinliğini ölçmek için tapınaklar kenti Nagazaki'ye atılması karşısında duydukları derin kaygı ve sorumluluk duygusunu, böyle bir bombanın son derece saldırgan bir gücün eline geçmesi karşısındaki dramını, yayınlanan Oppenheimer soruşturması tutanaklarında⁽³⁾ tümüyle somut bir biçimde buluruz. Atom bombasıyla birlikte dünyayı ele geçireceklerinin akıl almaz korkunç planlarını düzenlemeye başlayanlar ilk önce içerde, kendi ülkelerinde, tıpkı fizikçi Evans'ın dediği gibi "Konuşma-Yazma-Kıyırdama" politikasını başlattılar. Mc Carthy'cilik politikasının felsefesini hazırlayanların aydınları nasıl bir köşeye sıkıştırdıklarını ünlü fizikçi Einstein'nin şu sözlerinde bulmak olası: "Yeni-den seçme şansım olsaydı ya tenekeci ya da gezgin satıcı olur-dum. Hiç olmazsa böylece az da olsa biraz özgürlüğümü korur-dum." Bir fizik bilginine tenekeçiliği özleten soğuk savaşın nasıl ve hangi korkunç boyutlara ulaştığını, soğuk savaşın önce nere-de ve nasıl başladığını araştırmak isteyenlerin doğru kavramala-rı gerekir.

Buna karşın Los Alamos'un saygın bilgin fizikçileri "komünistleri ezmek için daha güçlü bir nükleer bombanın yapımın-da" görev almayarak bir kenara çekildiler. Belki de en az dire-nenlerden biri olan fizikçi Oppenheimer için açılan soruşturma-da, Truman'ın II. Paylaşım Savaşı'ndan hemen sonra başlayan bu fanatik anti-komünist saldırganlığının en bilinçli sorumlula-rından biri olan ve de başta gelen yetkililerinden Dr. Edward Teller soruşturma komisyonuna verdiği ifadede aynen şöyle der: "Eğer Oppenheimer 1948'de hidrojen bombasının yapılma-sı için bize katılsaydı yapımını hemen o dönemde gerçekleştire-bilirdik. Böyle bir bomba bizi Çin yenilgisinden ve daha birkaç yenilgiden korurdu. Komünistlere karşı bir numaralı durumda olurduk." Los Alamos'un Atom Enerjisi başkanının söz ettiği birkaç yenilgiden birinin de Çin'den sonra Kore savaşı olduğu-nu anımsarsak Amerika'nın, halkların kendi yazgılarını belirle-

me özgürlüklerine karşı ne gibi emperyalist politikalar üretmekte olduğunu çok açık seçik, daha işin başında nasıl yola çıkıldığını görerek kavrarız. Bay Michelis'in söylediğinin tam karşısı bir gerçeklikte kendini gösteren olay, Los Alamos'un dehşete kapılan fizikçilerinin bir bölümünün Truman'ın emperyalist politikasına alet olmayarak atom ve öteki bombaların Sovyetlerin stratejik ve önemli kentlerine atılmalarını önlemek için olağanüstü bir özveriyle karşı çıkışlarında kendini ele verir. Bu bilgin fizikçilerden bazıları özellikle de Hanz Bethe'nin yönettiği teori servisine bağlı olanlar örneğin Klaus Fuschs ve Nunn May ile İngiliz kökenli -şimdi adlarını anımsayamadığım- bilgin fizikçiler destanımı bir özveriyle atom bombasının sırlarını Ruslara ilettiler. Kimisi oraya geçerek, kimisi de ülkelerinin tüm gerici yıldırım yağdırmalarına göğüs gererek... Ve de Sovyetler çok kısa bir sürede Amerikalılardan Oppenheimer'in deyimiyle çok daha mükemmeliyi yaparak saldırganlığın önünü kesmesini bildiler. Ve hiç kuşkusuz o aradaki dehşet verici boşluk Stalin'in kararlı ve hiç paniğe kapılmayan tutumu ile büyük bir ustalıkla kapanarak atlatıldı. Ve Oppenheimer nükleer tırmanışın işte böylece, komünistlerin imhasını önlemek için atom sırlarının verilmesiyle, bu olayla başladığını söyler... Ben bu özverili bilginlerin önünde size verdiğim bu yanıtla bir kez daha saygıyla eğiliyorum bay Michelis... Sizin insanları şaşırtacağını sandığınız şamatalarınız, soğuk savaşın nasıl başladığını, daha doğruğu nasıl başlatıldığını, kendi yaşamlarıyla kanıtlayan Julius Rosenberg ile karısı Ethel Rosenberg'in elektrikli sandalyede öldürölmelerinin erdemini ortadan hiçbir zaman kaldırmayacaktır. Onlar soğuk savaşın ilk yiğit kurbanlarıydı. Ve insanoğlu yeryüzü macerasında bu özverili insanlara çok şey borçludur.

Sayın İtalyan Dışışleri bakanı bay Michelis, ama bence asıl üzerinde durulması gereken tümceler, yukarıdakilerden çok şimdi alıntısını yapacağım sözleriniz. "Komünizmin yenilmesindeki başarının temelinde, yani: Batı Avrupa solunun komünist model üzerindeki tarihi zaferinin temelinde bizim modelimizin şu üç unsuru yatmaktadır: Siyasi demokrasimiz, pazar ekonomimiz ve sosyal devlet anlayışımız... İşte bizim Batı Avru-

pa solunun başarısı bu üç sacayak üzerine oturtulmuştur.” Bayan Thatcher de aynı şeyleri söylüyor Orta Avrupa’da komünizmin yıkılması karşısında. Doğu bloklarında komünist rejimlerin yıkılması konusunda izlenecek politikayı birlikte saptamak için ABD Başkanı George Bush ile “Camp David”deki dağ evinde dört saat süren görüşmeden sonra yaptığı açıklamada bayan Thatcher “bizim yaşam biçimimiz diyor, ekonomik zenginlik, insanlık onuru ve özgürlük demektir. Bunu ne pahasına olursa olsun savunmak gerekir. Gorbacov’un komünizmin gerçekten iflas ettiğini kabul etmesiyle birlikte gerçek bir değişim mümkün olabilecektir. Yani komünizm zenginlik ve özgürlük getirmemiştir...”

Bay Michelis, komünizmin iflas edip etmediğine, Doğu Avrupa ülkelerinde yıkılıp yıkılmadığına bakmadan önce sizin modelinizin, yani: pazar ekonominizin (ekonomik zenginliklerinizin), siyasi demokrasinizin (özgürlüklerinizin), sosyal devlet anlayışınızın (insanlık onurunuzun) nerede temellendiğine bakmak gerekir öncelikle... Bay Michelis sizin bu modelinizin bu üç sacayağı dünyamızdaki bir milyar insanın açlığı üzerinde oturuyor. Sizin modeliniz, yani sanayileşmiş 7’lerin, yani öteki adıyla Kuzeyliler’in şu pek görkemli modeli, sizdeki işçilerin saat ücreti 18-20 dolar dolaylarındayken, Üçüncü Dünya ülkelerinin, yani Güneyliler’in saat ücretinin 2 doları yıllardır aşamayan, bu ülkelerdeki generalleriniz ve işbirlikçi kadrolarınız aracılığıyla sağladığınız despotizmin, kan dökücülüğün başarısında odaklanıyor. Bay Michelis siz ve öteki 6 ortağınız, siz Kuzeyliler dünya üretiminin yüzde 71,6’sını denetiminiz altında tutuyorsunuz. Birleşmiş Ulusların 1980-1986 yılları arasında dünya ticaretini ve gelişmesini gösteren tablosuna göre⁽⁴⁾: Bu dönemde Kuzeyliler’in kişi başına ulusal brüt gelirleri 9839 dolardan 11080 dolara yükselirken Üçüncü Dünya ülkelerindeki ulusal üretim kişi başına 900 dolardan 884 dolara düşüyor. Sizler zenginliklerinizde, yani pazar ekonominizde şiştikçe gezegenimizin öteki ülkelerindeki insanlar nasıl iğneden ipliğe dönüyor, görüyor musunuz bay Michelis? Sizin o pazar ekonominiz yani (ekonomik zenginlikleriniz) ve yaşam biçiminiz, üçüncü dünya ülkelerinin az gelişmişlerinde üretim 227 dolardan 221 dolara

düşerek artık insanların yalnızca yiyip içmelerinin azalmasıyla değil, bu az gelişmiş ülkelerde yaşayanların ölüm-kalım sınırına geriletildiklerini vurucu bir biçimde ortaya koyuyor. Sizde dışsattım 1980-1986 döneminde, yine Birleşmiş Uluslar'ın kayıtlarına göre: Kişi başına 1235 dolardan 1631 dolara müthiş bir tırmanış gösterirken Üçüncü Dünyalılar'da yani Güneyliler'de 235 dolardan 192 dolara korkunç bir düşüş gösteriyor. Zavallı Az Gelişmişler'in bu dönemdeki dışsattım düşüşü ise bay Michelis güzel kadınlara, gece yaşamına ve baskete düşkünlüğünüzün katmanlaştırdığı dünyanızda algılanması bile olanaksız bir netlikte: kişi başına 26 dolardan 22 dolara düşüş... Enerji kullanımındaki sayılar o ışıklı, pırıl pırıl zenginlikler içindeki ilerlemiş renkli dünyamızın hangi yoksulluklara, hangi zenginliklere ve de dünyamızın dörtte üçünün hangi koyu karanlıklarla dayanılmaz üşümelere dayandığını kanıtlamaya yetiyor da artıyor bile: Gezegenimizin Kuzeylilerinde, yani 7 ülke insanında kişi başına 6076 kilokömüre eşdeğerde enerji tüketilirken bu oran Üçüncü Dünyalılar'da yalnızca ve yalnızca 54/kg-kömür... Sizin kendi ülkelerinizde yüzde 99'unuz sağlıklı sular içerken dünyamızın az gelişmiş ülkelerinde insanlar koli basilli suları yüzde 73 oranında içiyorlar... ABD'nin hemen burnu dibindeki Latin Amerika'da milyonlarca çocuk açlık ve gıdasızlıktan ölüyor.⁵ ABD'nin arka bahçesindeki çocuk ölümlerinin 1 yaşından küçüklerde açlık nedeni yüzde 38,2; 2-4 yaş grubundakilerdeyse yüzde 70'tir. Yine Marcel Niedergang'ın bildirdiğine göre Dünya Bankası kaynakları yalnızca açlık nedeniyle ölen çocuk sayısını Haiti'de binde 112, Bolivya'da 129, Peru'da 86, Ekvator'da 80 olarak saptamıştır. Yine saptanabildiğine göre Peru'lu çocukların sağ olanlarının tümünün yüzde 45'i tam anlamıyla gıdasızdır. Biz'de de, benim ülkemde kırsal kesimde bebek ölüm sayısı, 1989 bakanlık sayısal değerlendirmelerine göre binde 105, kentte binde 50 çocuk benzer nedenlerle yaşamını yitirmektedir. Bolivya'da 1850 kişiye, Honduras'da 3120 kişiye, Guatemala'da 8600 kişiye ve Panama'da 1390 kişiye bir doktor düşerken, benim ülkem de onlara yakın bir çizgi izlemekte: 1200 kişiye bir doktor düşmektedir.

Sizin metropollerdeki yaşam biçimleriniz öylesine vurdum-duymaz ki Bay Michelis, İngiltere'nin kraliçelerinin başbakanı

bayan Thatcher bu yaşam biçimini “insanlık onuru” diye nitelendirirken, Londra’da burnunun dibinde Humana Wellington hastahanesinde, bu son derece lüks hastahane, yıllardır zengin müşterilerine Anadolu’dan iş bulacağız diye kandırılan insanlarımızın böbrekleri nakledilmekte, herkes insanların organlarına dek uzanan bu korkunç sömürüyü çok iyi bildiği halde en küçük bir davranışla bu olayı izlemeyi hiç mi hiç düşünmemektedir. Okuma yazması olmayan Ahmet Koç, kendisine bulunan iş için alması gereken sağlık raporu kandırmacasıyla Wellington sayrılar evine yatırıldığında imzaladığı belgelerin hiçbirisinin ne anlama geldiğini bilmiyordu. Ve gözünü açtığında artık bir böbreği yoktu. Zavallı genç Türk köylüsünün başına gelenlerin acıklı öyküsünü -bizim dilimizi bilmediğiniz için- isterseniz, ilgi duyarsanız, 13 Aralık 1989 tarihli Le Monde gazetesinden bulup okuyabilirsiniz. Yalnızca 2400 Frankçığa insanlarımızın iç organlarının nasıl kendilerinden habersiz sökülüp alındığını, zaman zaman işin ölümcül sonuçlara bile vardığını ve de organ satışını yasaklayan sözüm ona yasanın nasıl çok kurnazca caydırıcı yaptırımlardan alıkonulduğunu, hepsini öğrenebilirsiniz. Hiç kuşkusuz onların insanlık onuru yok. Bayan Thatcher “bizim yaşama biçimimiz insanlık onuruna dayanır” derken ve de bunu savunmayı önerirken zengin İngilizlerin Humana Wellington hastanesinin görkemli odalarında yatan İngiliz yurttaşları için söylüyordu bunu... Zavallı Türk köylüsünün, dilenen Afganlı ile işsiz Libyalı ve her şeye muhtaç yoksul Yunanlı bir genç kadının kandırılarak organlarını satma onursuzluğunu savunacak değildi.

Ama yalnızca insanların organları sökülüp alınmıyor bay Michelis, sayın Dışişleri Bakanı; sizin, dünyamızın yalnızca 7 ülkesinin insanların korkunç bir bolluk ve zenginlik ve onurları içinde yaşayabilmeleri için borçlandırıldığınız Üçüncü Dünya ülkelerinin halkları sizlere olan borçlarını ödeyebilmek için gezege-nimizin akciğerleri diye bilinen Brezilya ormanlarını kese kese, fildişine tutkunluğunuz yüzünden fillerini öldüre öldüre gezege-nimizi de yoksullaştırıyor, ister istemez hem kendi yaşamlarını hem dünyamızı elden çıkarıyorlar. Abarttığımı söylemeyin sosyal demokratların seçkin veliahtı: İşte size 14 Ağustos 1988 tarih-

li IMF raporu. Bu rapora göre geçen yıla oranla soya yağı üretimi yüzde 13,2, bakır yüzde 9,3; alüminyum yüzde 15; nikel yüzde 10; kauçuk yüzde 7 artık daha az çıkıyor. Ve bu rapor, her yıl üretimin kronikleşerek düştüğünü gösteriyor.

İşte dünya genelindeki sosyal adaletiniz. Bir yanda Tantalos işkencesi* yaşayan halklar... öte yanda Kuzeyliler'in kişi başına 11 bin dolar düşen korkunç zenginlikleri... Bir yanda bir milyar insanın açlıktan ölümü, öbür tarafta kedisine, köpeğine milyarlarca dolarlık miras bırakan canı sıkkın, bunalımlı, şişman insanlar...

Ama dünyamızın bu duruma geleceği, siz sosyal demokratları "gezginci şövalye", "dönekler" diye nitelendirdiği için pek öfkelendiğiniz Lenin'in bilimsel verilerle açıklamalarına göre zaten "kaçınılmaz"dı; "Küçük patronculuk üstüne kurulu özel mülkiyetçilik, özgür rekabet, demokrasi... Kapitalistlerin ve kendi basınlarının işçileri ve köylüleri kandırmak için kullandıkları tüm bu sloganlar artık çoktan aşıldı. Kapitalizm, bir avuç gelişmiş ülkenin gezegenimizin büyük çoğunluğunu oluşturan halkların parasal nefes darlığının ve koloniyal zulmünün evrensel sistemine dönüştü." Biz bay Michelis, sizin "bizim sistemimiz komünizmi yendi" demenize karşın sizin sisteminizin nasıl bir baskı ve zulüm sistemine dönüştüğünü öğrenmek için sizi değil bu ölümsüz yapıtları yeniden yeniden gözden geçiriyor, adım adım izliyoruz. Dünyaya ve kendimize duyduğumuz sorumluluğun bizde, kendimizde nasıl yoğunlaştığını da daha iyi görüyoruz.

Sayın Dışişleri Bakanı, "koloniyal zulmün ve parasal nefes darlığının" sürdürülerek kendi metropollerinize taşıdığınız zenginliklerin oralarda, kendi metropollerinizde de nasıl dağıtıldığını bilmiyor muyuz sanıyorsunuz? "Avrupa'da sağ ve sol alternatif siyasal el değiştirme yok artık diyorsunuz... Yok. Bitti,

* Tantalos işkencesi: Mitolojik Lidya Kralı.

Tanrılar Lidya kralı Tantalos'u kendi içkileri (nektar) ile yemeklerini (amloroisie) çaldıkları için cezalandırmışlardı. Tantalos su içmek için eğilse ırmak eriyor, meyve dallarına uzansa dallar göğe doğru erişemeyeceği biçimde çekiliyorlardı.

artık bu. Çünkü alternatif iktidarları işbaşına getirecek sosyal ve ideolojik taban yok artık. İşçi sınıfı ve burjuva sınıfı farklılıkları yok oldu.”

Siz bizi aptal mı sanıyorsunuz Bay Michelis: Yalnızca İngiltere’de 140 bin kişi sokaklarda evsiz barksız yatıyor. Londra’da kiliselere her gece sığınanlar bu rakamın içinde değil. Metropollerinizin bidonville ve ghetto’larında insanlık onuru ve özgürlüklerin nasıl kutsandığını gizleyebileceğinizi mi sanıyorsunuz? Buralar, bir Batılı yazarın, pek doğru saptamasıyla Beyrutlarıdır sizin. Ve de yalnızca ABD’de gelirleri resmen belirlenen açlık sınırının altında olanların sayısı 1980’de tüm ABD nüfusunun yüzde 13’üne -yaklaşık- 29,3 milyon kişiye ulaşmıştı. Reagan yönetimi, bu sefaleti daha da koyulaştırdı. “Resmen açlar”ın sayısı 1981’de toplam nüfusun yüzde 14’üne (31,8 milyon kişiye) ve 1982’de toplam nüfusun yüzde 15’ine yani 34,4 milyon kişiye ulaştı. Bu durumda olanların yüzde 53,6’sı siyahlar, yüzde 29’u İspanyol kökenli azınlıklardır. 1980’de açlık çekenlerin beşte birini çocuklar oluştuyordu.

“Sınıf farkı artık kalmadı” derken bay Michelis nasıl oluyor da yukarıdaki insanlar bu yüzde oranlarında bidonville’lerde ve ghetto’larda yaşıyorlar ve yine nasıl oluyor da sayın dışişleri bakanı, sınıf ayrıcalığının tümünden kalktığını söylediğiniz modelinizde, örneğin Fransa’da nasyonal-sosyalistlerin Le Pen’i son yerel seçimlerde yüzde 20’leri aşan bir oy potansiyeline sahip olabiliyor? “İdeolojik tabanın tümüyle” silindiğini söylediğiniz Kuzeyliler’in modellerinde, örneğin Avusturya’da Nazi’lerin liberal renkler içinde kendini başarılı bir biçimde kamufle eden adayı Jörg Haider, hangi ideolojik ve sosyal tabanı bularak Hristiyan-demokratların oylarını alt üst edip Meclise girmeyi başara biliyor? Hem ideoloji ve sosyal taban olmayacak modelinizde hem de neo-nasyonel sosyalistler meclislere birçoklarını geri bırakarak girebilecekler? Sosyal demokratlığınızın şaşkınlığı içinde değilseniz bu gerçekleri açıklamakla yükümlüsünüz Dışişleri Bakanı... Almanya’nın geçen yılki Frankfurt seçimlerinde neo-Nazi partisi oyların yüzde 6,6’sını alarak 91 üyeli meclise 7 üye sokmayı başardı. Aynı seçimlerde öteki nazi parti, Cumhuriyetçiler de oyların yüzde 7,4’nü alarak Batı Berlin meclisine ilk gama haçlı üyelerini göndermeyi başardılar... Analizler Almanya’daki nazilerin aldığı her 20 bin oyun en az yarısını Hristi-

yan-Demokrat partiden aldığını gösteriyor. Ama, bence, ondan da çarpıcı yanı Hoechst dev kimya fabrikalarının bulunduğu bölgede neo-faşist'lerin oy potansiyellerini artırarak bu bölgedeki sosyal-demokrat genç işçiler arasında kökleşmeye, dal budak salmaya başlamasını göstermesi olmuştur. Bu yalnızca "Skinhead"ların, "dazlaklar"ın becerisi değildir. Yeni faşizmin kendi toplumunuzda ideolojik taban bularak ne denli hızla geliştiğini gösteren çarpıcı örneklerden biri de ABD'de Ku Klux Klan örgütünün en önde gelen ırkçı liderlerinden David Duke'ın Louisiana'da yapılan seçimleri herkesi geride bırakarak kazanmasıdır. Tüm bunlar nasıl oluyor da sınıf farkı kalmamış bir toplumda gerçekleşiyor bay Michelis, söyler misiniz lütfen? Siz ya sınıf nedir, ideoloji nedir bilmiyorsunuz, ya da tıpkı büyükbabalarınız Hitler ve Mussolini'lerin yeniden önünü açmak için, her zaman yaptığınız gibi II. Enternasyonal'den bu yana süren tarihi misyonunuzu yerine getiriyorsunuz. Sanıyorum bu ikinci varsayım daha doğru sayın dışişleri bakanı. "Komünizm yenildi, biz onu yendik" derken kıvancınızın ziller takmışlığından belli oluyor bu...

Bugün Doğu bloklarında olup bitenlere bakarak "Bizim sosyal demokrat modelimiz komünizmi yendi" diye zafer şölenleriyle Roma imparatorluğunuz metropollerinde Neron bencilliğiyle gece yaşamlarınızı sürdürürken, çok da uzun sürmeyecek bir süre sonra, imparatorluğunuzun surlarında vahşi insanların milyarlarca ve milyarlarca sizi kuşattığını gördüğünüz zaman... işte o zaman kazandığınız zaferin nasıl bir Pyrrhus zaferi olduğunu dehşetle göreceksiniz ve kavrayacaksınız. Ve komünizmin bile artık kurtarmaya gücü yetmeyecek bir dünya ile birlikte ilk önce siz, metropollerinizin vurdumduymaz bencilliği içinde, tüm insanlık uygarlığını da beraberinizde sürükleyip yuvarlanıp gideceksiniz...

1990

Dipnotlar

- 1) Lenine: Emperyalizm, Kapitalizmin Son Aşaması. Ed. Progrés, 1969, Moscova
- 2) Louis Fischer, Lenine, "Ölüme Mahkum Edilen Emperyalizm" bölümü. Ed. Christian Bourgois
- 3) Heinar Kipphard, Oppenheimer Olayı, İzlem Yayınları, Dizi 26
- 4) Le Monde Diplomatique, Kasım 1989. Jacques Decorney'nun tablosundan
- 5) Aklık Kıskaçındaki Kita: Latin Amerika. Le Monde 8-9 Nisan 1984 ve Marcel Nidergang-Aydan Aya Dergisi, '84 Haziran, s. 2

VIII

ÖZGÜRLÜK KAMPANYASI KOMİSYON BAŞKANLIĞI'NA:

Sayın Başkan:

Ülkemizin içinde bulunduğu koşullarda başlatılması düşünülen Özgürlük Kampanyası'nın Bildirge Taslağı üzerindeki son tartışmasının gerçekleştiği 4 Şubat 1990 günkü toplantısında bildirgenin -tartışmalara karşın, maddelerin oylamaya konulmadan geçirilerek- önceden saptanan hedefleriyle olduğu gibi geçirildiğini gördüm. "Ya kabul edersiniz ya da adlarınızı sildirirsiniz" karşıtlığının işi uzatmamak gerekliliğinden yola çıktığını sanmama karşın bu yöntemin, kampanyaya ivme kazandıracak bazı oluşumlara daha işin başında engel olduğu kaygısını bende uyandırmıştır. Son derece yaşamsal ve geciktirilmemesi gereken erekler adına kampanyayı yürütecek komisyonunuzun daha önceki bildirge taslağını aynen uygulayacağı gerekçesiyle Bildirge Taslağı'nda imzaman olmamasını şu iki önemli nedenle bilgilerinize sunmak istiyorum:

1) TCK'nun 163. maddesinin kaldırılması konusundaki girişimlerden Özgürlük Kampanyası'nın temel hedeflerini hazırlayanların özenle kaçındıklarını gördüm. Hiç kimseyi eleştirmek için söylemiyorum ama bir kısım Marksistler'in burada bir küçük burjuva ideolojisi olan Kemalizm'in etkisinde kalarak sorunu iyice değerlendiremedikleri inancındayım. Özellikle anti-emperyalist mücadelelerde Marksistler özgürlük hedeflerini saptarlarken ittifak içinde bulunabilecekleri oluşumları ve yapılanmaları gözardı edemezler. Bunun hem kendi pratiğimizde hem de dünya pratiğinde seçkin ve hep göz önünde bulundurulması gereken örnekleri vardır. Kaldı ki böyleleri

bir tutum, yani ceza maddeleriyle yasakçı yaklaşımın özgürlük istemlerinin içeriğini boşalttığını da kitlelerin gözünden kaçırması olanaksızdır. Giderek bildirideki “Diyanet İşleri Başkanlığı’nın tasviye edilmesi” isteminin özgürlük kampanyası ile doğrudan, çok sıkı bir ilişkisi olmadığı da apaçık bir gerçektir. Böylesi bir yaklaşım 163. maddenin kaldırılması isteminden özellikle kaçınıldığını gösteriyor.

Sayın Başkan: Ben 141/142 ve 163. maddelerin TCK’dan kalkmasını bir bütün olarak Özgürlük Kampanyası hedefi içinde görmekteyim. 163. maddeyi dışlayarak özgürlük istemenin, hem gerçek müslümanlara hem de gerçek komünistlere daha çok oyun oynanmasının zeminini hazırlamakta olduğu kanısını, yaşadığım olayların somutluğunda daha iyi görüyor ve muhafaza ediyorum.

2) Kampanya’da yer alamayışımın bir nedeni de, Bildirge’nin “Kürt sorunu”na bakışında yatıyor. “Kürt halkının kendi yazgısını kendisinin belirlemesi” ilkesi, gerek kampanyanın gücü, gerek bu güce bağlantılı araçları ile Kampanya’nın hedeflerinden çok uzağa düşmektedir. O konudaki hedefin “Kürt halkının varlığının kabulü”, “Kürt halkı üzerinde baskılara son verilmesi”, “Kürt halkının anadilinde konuşması ve kendini ifade etmesini yasaklayan 2932 sayılı yasanın iptali” istemleri Özgürlük kampanyasının kendi hedeflerinin bütününe ve bu hedeflere varmak için kullanacağı araçlara uygun düşerken, “kendi yazgısını belirleme” istemi, kampanyanın gücünü, araçlarını çok aşmak, onun altında ezilip kalmak anlamına gelmektedir. Böylesi bir durum sonuçta doğru istemi de güdükleştirmekten başka bir sonuç getirmez. Böylesi bir istem daha derin ve güçlü bağlantılı örgütlenmelerin, siyasal partilerin gündemlerindeki sorundur. Onların işiyle kampanyanın işini birbirine karıştırmak, onların işini kampanyaya yüklemek sonuçta asıl ana istemin tümüyle kimvurduya gitmesini getirebilir.

Sayın Başkan:

Eğer “Ya Bildirge’yi tam onaylarsınız” ya da “adınızı sildirirsiniz” ikilemi içinde bırakılmamış olsam, yani bu iki maddeye karşı görüş koyma olanağı bana verilmiş olsaydı, aranızda bulunarak kampanyadaki ilkeler doğrultusunda bana düşen görevleri yerine getirme uğraşısı verebilirdim. Ne ki kendi kendimle ters düşmemek kaygısının sizin tarafınızdan anlaşılabileceği-

nı, aranızda olamayışımın -kendimce geçerli- bu nedenlere bağlı kalındığının bilinmesinden teselli duyuyor, size çalışmalarınızda gerçekten başarılar diliyor, saygılarımı sunuyorum.

1990

IX

SORULAR-YANITLAR

“Sorun Dergisi Sorularına Yanıt”

Soru 1: *Türk ve Kürt solu, 70 yıllık sosyal mücadele tarihimizin uzantısında tartışıyor. Örgütlü organik ilişkilerini sürdüren ve sürdüremeyen, ana akımdan kopan ve kopmayan bütün siyasi eğilimler “Partileşme Sorunu”nu gündemde tutuyor. Yerli deneylerimizi senteze ulaştırmak isteyen, iç dinamizmi gözetenler olduğu kadar, dışımızdaki deneyimleri mekanikçe, kölece taklit ve kopya etmeye çalışanlar da eksik değil. Hele Sosyalist Sistem’deki gelişmeler her siyasi eğilimi büyük ölçüde etkilemiş bulunuyor. Bu gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Soru 2: *“Görüş” dergisinde kısmen, “10 Eylül” dergisinde ise tümüyle yayımlanan yazınızla, 13 Ağustos 1989’da “Kuruçeşme” toplantısında bizce çok önemli bir konuya değiniyorsunuz: “Bizim hiçbir zaman Marksist-Leninist bir Parti’miz olmadı...” Sorun, BSD’de bu konuyu işaretleyen niteliği ile kadroları düşündürmek istiyor. Spekülasyon ve tevatürlerin kararttığı bir ortamda ciddi kadroların bu konuya eğildiğini hissediyoruz. Ne gibi yankıları oldu yazılarınızın; neler söyleyeceksiniz?*

Soru 3: *İşçi hareketiyle sosyalist hareketimizin bütünleşmesi ve böylelikle İSP (Proletarya Partisi)’nin oluşturulması, niyetler ne olursa olsun, gündemin başındadır. Bu süreçte durumu nasıl görüyorsunuz? Çok yönlü gelişmeler ışığında nasıl bir inisiyatif kullanılmalı; hareketimizin Kongre, Konferans, Kurultay’a taşınması, keyfiliğin ve sorumsuzluğun önünü kesmeye yeterli bir çözüm yöntemi midir? Nasıl gerçekleşir?*

Soru 4: *Sosyalist Dergiler, bir yenilgi ortamından sonra işçi sınıfı ve emekçilerin politika dışı tutulmak istendiği bir süreçte işlevsel olma kavgası veriyor. Burjuva ideolojisi ve revizyonizm devrimci saflarda bulunduğu yandaşlarıyla "Devrimci-Reformcu" saflaşma ve ayrışmasını getirdi. Ayrışma ve bütünleşme diyalektiği, sosyal pratikte nasıl yansıyacaktır? Olaylar nelerin oluşmakta olduğunun işaretidir?*

Hoş Ama Boş Sözler...

Sorularınıza vereceğim yanıtlarda şöyle bir yöntem izlemek istiyorum. Her dört soru da teker teker okunduğunda, soruların yöneldiği amacın ve ortaya çıkarmak istediği genel konumun Türkiye Marksist solunun içinde bulunduğu durumdan ve de aşağı yukarı Türkiye içinde bundan altı ay önce başlatılan Birlik sürecinden nasıl bir yapının, daha doğrusu nasıl bir parti'nin oluşacağı ya da oluşturulup oluşturulamayacağı ekseninde yoğunlaştırılıyor. Sorularınızın ayrıntılardaki öteki yönelişleri de hep bu eksen çevresindeki son derece önemli ayrıntıları açığa çıkarmak istemine yöneliyor. O nedenle organik bağlantılı sorularınıza yanıtlımı, olayın kendi diyalektik gelişimi içindeki öncelikler ve ayrıntıları izleyerek kendi akışı içinde vermek istiyorum.

Aslına bakarsanız bu alanda, şimdiden, doğrudan yanıtlara da girmeyi pek istemezdim. Başlıca nedeni de şu: Birçoklarının aksine, alabildiğine önemsedğim Kuruçeşme toplantılarının süreci henüz noktalanmış değil. Bu süreç şimdi -hangi gerekçeyle pek bilmiyorum ama- daha geniş katılımlı tartışmalara açıldı, oraya doğru yönlendirildi. Buradaki tartışmaların nasıl bir değerlendirmeye alınacağı konusunda ciddi kaygılarım var. Ayrıca, Kuruçeşme tartışmalarını içeren, Birlik Tartışmalarını Düzenleme Kurulu'nun (kısaltılmış adıyla BTDK'nın) Akış Yayıncılık'tan çıkan üç ciltlik tartışma tutanaklarını da -dostlarımla bana iletmesine karşın- okuyabilmiş değilim. Hemen şunu söyleyeyim öncelikle: Bu tartışmaya katılanlar gelecek kuşaklara tüm sorumluluk duygularıyla önemli belgeler bırakmanın sorumlu bilinci içindedirler. Tartışmalar ciltlerde üç ana başlıkta şöyle toplanmış: 1. Cilt: Demokrasi Mücadelesi ve Devrim Pers-

pektifi, 2. Cilt: Devrim Demokrasi ve Program Anlayışları, 3. Cilt: Sosyalist Demokrasi. Bu konuda çaba gösteren insanlarımızın ardlarında koskoca yaşanmış bir hayatın öğretileriyle bilgilendirme sürecinin getirdiği birikimler yatıyor. Bu tartışmalarda karşı çıkacağımız, tümüyle red edeceğimiz, yanılığlı bulacağımız, giderek tehlikeli bile olduğunu söyleyeceğimiz karşı görüşlerimiz olacaktır kendi argümanlarıyla, ama hiç kimsenin olaya dudak bükmesine, küçümsemesine, “biz yoksak oradan doğru dürüst bir şey çıkmaz” demesine, böylesine bir devrimci bürokratizmine kendini bırakmasına hakkı olmamalıdır. Hiç kuşkusuz bu tartışmaların -benim aklımın ermeyeceği bir biçimde- dışında bırakılmış olan solun kendi varlığını belirleyemeyişi önemli bir boşluk getirmiştir. Biliyorsunuz, 150 kişiyle başlatılan ve daha sonra kendiliğinden bir Genel Kurul organı niteliğine bürünen ilk toplantıda ben de vardım ve yaptığım konuşmada -daha doğrusu sunduğum tebliğde- bu dışlamanın sakıncasının altını şu tümcelerle çizmeye çalışmıştım: “Yoldaşlar, Dostlar: İlkeler Komisyonu oluşturmayı öneriyorum. Bu komisyon, birleşmeyi ivedilik’ten kurtarmak ve sağlam bir temelde oluşturabilmek için ideolojik temelde yapılabilecekleri bir bir saptamalıdır. Bu komisyonun kimseye yasak koymaya hakkı olmamalıdır. Hiçbir siyasi fraksiyon -bu aşamada- hiçbir başka siyasi fraksiyonu yargılayamaz. Bu komisyon halkını düşünen kim olursa olsun, ister tek başına bir Marksist düşünür, ister salt bir sendikacı, ister bir kalebent, ister bir idam hükümlüsü, ona ulaşmayı kendisine asıl görev bilmelidir.”

Bu yapılamadı. Bunun yapılamadığını söyleyebiliriz. Bu boşluk daha ilk toplantıda kendini ele verdi ve toplantıya katılanlar kendi dışlarındaki öteki siyasi fraksiyonların orada olmayışlarının boşluğunu duyumsamakta hiç de gecikmediler. Bu konuda komisyona Genel Kurul niteliğindeki organ ilişkide bulunma hedefini ve buyruğunu vermiş olmasına karşın dışlanmış olanlarla ilişki gözlemci niteliğinden öteye gidemedi ve bir bakıma da ipler koptu. Burada asıl kaçırdığımız bir büyük gerçek bence şu olmuştur: 1980 sonrasının o derin yenilgisinden sonra her siyasetin kendi üyeleri, hem kendi örgütlerini hem de kendi bireysel sorumluluklarını güçlü bir sessizliğin devinimi

içinde sorguluyorlardı. Bir ayrışım. bir değişim, bir başkalaşım, kısacası yanılının ortaya çıkarılması için derin bir arayış süreci başlamıştı devrimci kadrolarda. Hapishane parmaklıklarının gerisinde, dağıtılmış örgütlerinin şurasına burasına atılmış yalnızlaşmış insanlarımızın bu konumunu Troçki'nin şu sözlerinde bulurum sık sık: "Daha önce politikadan hiçbir şey anlamayan kırsal kesimden gelmiş genç delikanlılar, Devrimin kendilerine geriye dönüşü olmayan özgürlükler getirdiğine inanırlarken, şimdi sürgülenmiş kapıların, demir parmaklıklı pencerelerin ardında, kendilerini derin bir şaşkınlık içinde tutsak görüyorlardı." Hiç kuşkusuz Troçki, Şubat devriminden sonra yaşanan Bolşevik tarihinin o pek ünlü Temmuz günlerinden, o geri çekilmekten söz ediyordu ama 1980 sonrasının yenilgiye uğramış, üzerlerinden buldozer geçilmiş gibi ezilmiş insanlarımızın da içinde bulundukları öznel konumu, genel devrimci perspektif içinde - bence- çok güzel ve anlamlı bir biçimde vurguluyordu. İşte bu devrimin yeni yeni kıpırdamalarıyla filizlenmeye başladığı bir ortamda Birlik tartışmaları yapanlar Kuruçeşme'den onlara uzanamamakla çok önemli bir değişim moment'ini kaçırmış oldular. Belki iddialı bir yaklaşım ama en azından böyle bir moment objektif bir biçimde saptanabilmiş olsaydı, değişim ve etkileşim sürecinin ivme kazanması Marksist solumuz, Leninist komünistler için önemli bir kazanç getirecekti. Bunun üzerinde üstelerek duruyorum, duracağım. Başlatılmış olan geniş tabanlı Beşiktaş tartışmalarının bu olasılığı yakalama amacını güdüp gütmeye bilmiyorum ama böyle olsa bile kızgın demir tavındayken dövülmediği için artık birçok şey bu anlamda geride kalmış olabilir. Oysa soğukkanlı düşünen insanların kazanacakları şeylerin neler olduğunu gördüklerini, hesap ettiklerini varsayıyorum.

"Nerede yanlışlık yaptık? Yanılgımız neydi?" sorusuna yanıt arayanlar örgüt modelleri üzerinde durmaya başlamışlardı. İnsanlar bir iş için paralarını yatırırken kılı kırk yararken, yaşamlarını ortaya koydukları mücadelelerde kaybettiklerinin ne olduğunu hiç sorgulamazlar mı? İşte böyle bir dönemin yoğunluk kazandığı bir süreçte, adını ettiğiniz "Bizim hiçbir zaman Marksist Leninist bir partimiz olmadı" adlı yazıyı daha doğrusu incelemeyi yayınladım. Bu yazı ilk önce "Ayrıntılarda Unutturulan

Büyük Gerçek” adıyla Mart 1989 tarihinde Görüş dergisinde özet olarak, daha sonra aynı adla bu kez tümüyle 10 Eylül Dergisi’nin Kasım 1989, 3. sayısında yayınlandı. Şimdi ayrıntılara girip tartışmaya geçmek istemiyorum ama şunu gördüm: Gerçekte Leninizmi doğru yorumlayanların sayısı gerçekten çok az. Kimileri onu bir avuç profesyonelden oluşan çelik çekirdek, bir başka kimileri de silahlı eylemin başkaldırı modeli olarak algılıyor. Onun Marksizmle derin alışverişini, yaşama bilimsel bakışını ve dünyayı nasıl, hangi kadrolarla değiştirmeyi yaşamın kendi oluşumu içinde devinimleriyle birlikte oluşunu, o büyük akışını hep ama hep gözardı ediyor. Kendi eciş bücüş bilgileri ve kişilikleriyle Leninizmi totaliter bir parti anlayışının uygulayıcısı olarak görenleri bir yana bıraksak bile, öteki asıl sorumluların böylesine bir yanılgıda bulunmalarının hepimize çok şey kaybettirdiğini görmemek olası değil. Hele yenilgilerini, kendi beceriksizliklerini Leninist model üzerine atıp yeniden TİP ve TSİP deneyimlerinden başka hiçbir şey yaşayamayacaklarının kendilerini koşullandırmalarına da birşey demesek bile, Leninist ilkeleri Troçki-Stalin tartışmaları içinde boğup tıkayanların kendilerini kaptırdıkları darlıklardan uzaklaşmaları saatinin çoktan gelip geçtiğini söylemeyi artık ertelememeliyiz. Nasıl şartlandırıldığımızı örneklememi ister misiniz? Örnek bu yazının kendi içinde. İnanın bana bu yazıyı okuyan devrimci kadroların bir bölümü Troçki’nin adını görür görmez yazarın, yani Orhan İyiler’in Troçkist eğilimler taşıyıp taşımadığı kuşkusunu kafasından birdenbire bir şimşek çakışıyla geçirmiştir. Eğer ben Stalin’in adını etseydim o zaman da bazıları beni çok kolay bir yaklaşımla Stalin reyonuna askılayacaklardı. Bu sığ yaklaşımlardan, bilgilenme gücümüzü azaltan şablonculuklardan alabildiğine süratli bir biçimde sıyrılmaya bakmalıyız. Örneğin Türkiye solu artık Leninizmin ilkelerini, genel anlamda Bolşevik ilkeleri, Stalin-Troçki tartışmasının darlığı içinde boğup kısır bırakmamalıdır. Soruda sözünü ettiğiniz kopyacılıklardan, kölece taklitlerden kendimizi kurtarmanın başkaca bir yolu hiç ama hiç yoktur. Dünya pratiğinin en geniş ve diyalektik sonuçlarını anlamsız dar kalıplarda dondurarak değil, geniş bir biçimde önümüzü aydınlatacak biçimde kendi deneyimlerimizle de zenginleştire-

rek, hem kendi sınıfımıza, hem kendi devrimci sorumluluğumuza, hem de dünya devrimci savaşıma ve en son çözümlemede içinde yaşadığımız dünyaya, şu yaşanası, görkemli, mutluluklar saçan gezegenimizi elimizden Tantalos işkenceleriyle öldüre öldüre çekip almaya yönelmiş emperyalizmin aç gözlü saldırısından kurtarma savaşımına yöneltebiliriz.

Şimdi, geçen yıl yapılan bu tartışmaların ayrıntılarına girmek istemiyorum. Ama duyarlı kesimlerin, işte o kendilerini sorgulamak durumunda olan kesimlerin son derece dikkatli ve uyanık bir yaklaşım gösterdiklerini biliyorum. Onların bana yönelttikleri sorular Leninizmin çok önemli bir ilkesi konusunda, özellikle X. Kongre kararlarının Leninist demokrasi, monolitik yapı içinde nasıl demokratik ilkelerle işçi sınıfına ve onun devrimci mücadelesine geniş gözenekli vantuzlarla bağlandığını, kilitlendiğini gösteren “Nep Perestroyka değildir ya da Perestroyka’dan önce Perestevka: Yeniden Bilinçlenme” incelemesini yazdırtmaya neden oldu. Yayınlandığında Leninist modelin gözden kaçırılmak istenen bir büyük yanı tümüyle ortaya çıkacaktır sanıyorum. Leninizm, anti-emperyalist, anti-kapitalist mücadelenin en son aşaması olarak insanoğlunun yazgısında her zaman için etken olmayı sürdürecektir. Son Doğu Avrupa olaylarında ve Sovyetler’de olanları özenle, soğukkanlı bir biçimde izlerseniz, dünya burjuvazisinin ve emperyalizminin son derece planlı, son derece hesaplı kitaplı bir biçimde, insanoğlunun ta Grek kölelerinden, ta Roma pleblerinden beri süregelen yaşam mücadelesinin ele geçirdiği bu en büyük silahını, yani Leninizm ilkelerini, bir bir son derece sinsice ve gözden kaçırarak, adım adım bir tahribe yöneldiğini görürsünüz. Leninizmin artık işe yaramadığını söylemek, aşıldığı savını Marksist görünüm ve dekorları içinde söylemek, onun anti-demokratik, totaliter bir parti anlayışının utanç verici örneğini oluşturduğu savını değişik kılıklarda iki de bir yinelemek, bu kanıyı işçi sınıfının içine bir rutubet gibi sindirmek bu sinsice planın bir bir döşenmiş mayın taşlarıdır. Avrupa metropollerindeki sürgün göçmenlerimiz metropollerin sömürüden pay alan görkemli yaşayışında komünistlerin marjinalde kalışlarının temel ve gerçek nedenini gözden geçiriyor olabilirler. Ama bizim buralarda du-

rum hiç de öyle değildir. Oradakilerin bu nedenle daha da uyanık bulunmaları gerektiğini sanıyorum. Sömüren yerlerle, sömürülen yerlerde durum değerlendirmeleri her bakımdan taban tabana karşıttır. Neo-emperyalizmin dolar, mark, sterlin, yen, frank despotizmi altındaki ülkelerde sol kadroların Leninizmin ilkelerinde yeniden bilinçlenme canlılığına kavuşmaması için: büyük bir ustalıkla gezegenimizde artık sömürünün kalmadığını, sınıflar savaşımının bittiğini, XIX. yüzyılın kamplaşma ve sert sınıf çatışmaları aşamasını çoktan geride bıraktığımızı ve de -bence en önemlisi-: “eski tüfeklerle hiçbir yere gidilemeyeceği” pek becerili bir biçimde kadrolara yerleştirilmeye çalışılırken, hiç kuşkusuz kendi metropollerindeki politik sığınmacılara da sömürdükleri ülkelerden aldıkları payın milyarda birini vererek, onları kendi sistemlerinin pek demokratik, sivil, kardeşlik ilkelerinin asıl temsilcileri gibi gösterme politikalarını son derece başarılı uyguluyor olabilirler. Kendisinden hiç hoşlanmadığım halde J.P.Sartre’ın bir tümcesini anımsarım sık sık: “Dikkat edin, diyordu Sartre, burjuvazi sizi satın alabilmek için her yerde hazır...” Kendi metropolünde satın alabilmek için hazır bekleyen burjuvazi, sömürülen üçüncü dünya ülkelerinde öldürerek egemenliğini sürdürüyor. Çünkü oralarda insan sayısı çok, hem de kendi dolarlarından da çok.

Tüm bunlara karşın Oblomov’ların boy gösterebileceği alanlar da gittikçe daralıyor. Bunu söylerken aslında en çok da sevgili Oblomov’a haksızlık ettiğimi düşünüyorum yüreğim burkularak. Oblomovcu’luk aslında ne bir tembellik, ne bir uyumsuzluk, ne de bir vurdumduymazlıktır. Oblomovcu’luk kendini son derece net belirlemiş bir edilgenliktir. Goncorov’un Rus Oblomov’u bilinçli, seçmesini çok net yapmış bir edilgendir. Goncorov bu bilinçli edilgen kişilikle, sanki durağan bir suya yansıyan çevredeki tüm yansımaların, yanlış yaşamının, ikiyüzlülüğün derin bir eleştirisini yapmayı başarmıştır. İnsan Goncorov’u okuyunca “Oblomov’lara acıyınız... Oblomov’lara merhamet” diyesi gelir. Türk Oblomov’larımızsa, Rus Oblomov’unun öteki ucunda, yaşamın en berbat yerinde yer alırlar. Son derece hareketlidir bizim Oblomov’larımız Rus Oblomov’una karşın. Basın toplantılarında, yeni parti kurma çalışmalarında, panellerde,

konferanslarda, imza günlerinin görkemli kutsamalarında, anma şölenlerinde boy göstermede pek marifetlidirler... Geceden gündüze, gündüzden geceye böylesine bir devinim içinde taşınıp dururlar. Fıldır fıldır ordan buraya taşınıp dururlarken de her geçen gün daha bir edilgenleşirler, dayatmanın getirdiği nesnellik karşısındaki yenilgilerini bu telaşlarıyla, bu koşuşturmalarıyla gizlemek içgüdüsüne kaptırırlar kendilerini. Ve sonunda kimileri gerçekten birer Narkissos olup çıkarlar. Onları kim olursa olsun tanımakta artık güçlük çekmez; toplumun karşısına geçişte, konuşmasındaki edada, bir girdap gibi kendi kendisinde uğuldayışında ve o görmeyen bakışlarında... tam bir Narkissos karşısında olduğunuzu saptarsınız.

Kimseye saygısızlık etmeyi aklımın köşesinden geçiriyor değilim. Başlıca korkularımdan biridir saygısızlık... hele bu insan yaşını başını almış biri olursa... Ama Türk Oblomov'unu yine de böyle yaşını başını almış birinde odaklaştırmak kaçınılmaz oluyor. Çünkü o kişi önce kendisine ve halkımızın yaşadığı her şeye saygısızlık ediyor. İki kez parti kurmuş, ikisinde de ne partisi toplumsal katmanlarda, ne devrimci kadrolarda en küçük bir iz bırakamadan silinip gitmiş bir yaşlı Oblomov'umuz edilgenleştikçe Leninizme karşı sövüp saymalarını hummalı bir sayrılık içindeymişcesine artırdıkça artırmayı sürdürüyor. Parti kurma çalışmalarının en önünde görünüyor. Çünkü artık parti kurmak için önce işin başında Leninizme küfretmek, saldırmak, bu icazeti ve onayı aldıktan sonra işe başlamak ilkesel bir tutum olma geleneğini kazandı. Halkımızın diliyle söylersek ortada daha fol yok yumurta yokken bu Oblomov'umuz evine çağırdığı gazetecilere yanındaki kendisi gibi pörsümüş düşünceleriyle ünlü öteki Oblomov'ları göstererek Ankara'da milletvekilleriyle yapacağı temasların programını veriyor, izlenecek yöntemleri anlatıyor. En az kendisi kadar edilgenleşmiş öteki Oblomov'ların programları dehşetli kendi yaklaşımını içerse bile, "Onlarla birlikte çalışıp çalışmayacağı" sorusuna, programlarını değiştirip bize gelsinler diye yanıt veriyor. Afrasından tafрасından kimse-ler yanına yaklaşmıyor. Ve bu afra tafралardan sonra koskoca bir tıııııı... Ama herkes de biliyor ki bir zamanlar Genel Başkanlık koltuğunu altına çekmiş olmalarıdır buna neden... Ne açıkla-

nan Ankara temasları, ne parti programı, ne milletvekillerinin kendisiyle herhangi bir ilgisi... İşte bu acınılması değil öfkelenilmesi gereken bir Oblomovcu'luktur ve de ne yazıkki kendi hareketliliği içinde gittikçe edilgenleşe edilgenleşe tam karşı kutupta bir engel, bir ur olarak oluşmaktadır. Yenile yenile yenilginin içinde yoğunlaşan, devinim kazanan bir Oblomovcu'luktur bu ve benzeri davranışlar... Rus Oblomov'u ise -gerçekten- saygın bir kişidir. Edilgenliğini kabul eder, yenilgisinin suçunu hiç kimseye atmaz. İşte o zaman biz bu erdem karşısında yalnızca Oblomov'un kendisinin değil, içinde yaşadığı toplumun eleştirisini de güçlü bir biçimde kavrarız.

Burada üzerinde durulması gereken, gözden kaçırılmaması gereken bir olguya değinmek istiyorum: Sosyal demokratlarla komünistlerin arasında nereye sıkışıp kalacaklarını bilemeyen, yeni bir TİP'ler, TSİP'ler deneyiminden başka hiçbir şeycikler getirmeyecek olan bu Oblomovcu'lüğümüze kanarak böylesine bir oluşum içinde olan bazı aydınlarımızın ve kadroların onların arasında yer almaya çalışmalarının temeli şu görüşe dayanıyor kaba çizgileriyle: "Öylesine haksızlıkların ve sömürünün egemen olduğu bir ülkede yaşıyoruz ki, bu gerçekleri yasal geniş tabanlı bir partiyle dile getirme olanağını bulduğumuzda halk hangi koşullar içinde yaşadığının bilincine ererek siyasal erkin sol kadrolarca ele geçirilmesine olanak verecek, sırt verecektir."

Tüm felsefeleri de böylesine bir örgüte kol emekçilerinin alınmasının yeterli olacağı, yüzde 51 oranının onlarda gerçekleşmesi düzlüğünde yatmaktadır. Şimdi burada, kapanıncaya dek görev sürdürdüğüm I. TİP'deki bir deneyimimden kısaca söz etmeme okuyucunun iznini istiyorum: Propaganda yaptığımız bir gecekondu bölgesinde konuşmacı bir aydınımız, mikrofonda insanların nasıl sömürüldüğünü, emekçi haklarının egemen sınıflarca nasıl gasp edildiğini, oynanan oyunları tam bir coşkuyla anlatıyordu: "Eh, diyordum kendi kendime, işte sosyalist fikirler halk arasında yayılmaya başladı. Halk kendi iktidarının oluşması için oyunu bizden yana kullanacaktır." Tam ben böyle bir iyimserlikteyken yanımdaki gecekonducunun yüksek sesle düşündüğünü duydum; konuşmacıya bakarak:

“Hoş söylüyon ama boş söylüyon” diyordu. -Neden boş söylüyor, diye sordum... “Biz bunların hepsini biliyoruz” dedi. “Bunların hiçbirini yaptırmazlar size. Menderes’i darağacında sallandıranlar sizi tankla tüfekle yamyassı ederler.”

Türkiye halkı, bir gecekonducudan 25 yıl önce duyduğum bu sözün hiç değişmeyen gerçeğinde “kendi siyasal erkinin nasıl korunacağı konusunda” ciddi örgütlenmeler ve de ciddi ideolojik formülasyonlar, ciddi kollektiviteler görmek istiyor. Ve yalnızca ve yalnızca bunu bekliyor, beklemekle kalmak istemiyor, böyle yapılanmaların içinde kesin bir biçimde yer almanın diyalektik itimini yaşıyor kendinde... Emekçi kesimde her gün su üstüne vuran olaylara bakarsanız bunun böyle olduğunu, gerçekleri söylemekle işin bitmeyeceğini, bunun Amerika’nın bir daha keşfinden başka hiçbir anlam getirmediğini daha iyi kavrarız.

İşte sorunuzun -bence- ayrışma ve bütünleşme sorunu burada, Oblomovcu’larla kesin bir çizginin çizilmesinden sonra başlıyor. Bu kesin çizgiyi çizmesini bilenler bu kez kendi içlerinde yeniden, yoğun bir ayrışma ve bütünleşme süreci yaşayacaklardır. Sözünü ettiğiniz “Bizim Leninist Partimiz Hiç Olmadı” incelememden bu yana hemen hemen bir yıl geçti. O zamandan bu yana hızlı, yoğun bir biçimde yaşanan olaylar bana şimdi, son zamanlarda şunu düşündürmeye başladı: Gerek Doğu Avrupa’da, gerek Soyyetler’de süren alt üst oluşlara bakınca, gerekse bizdeki başkalaşimleri göz önünde tutunca, ortaya yaşanacak olan şöyle bir sürecin çıkacağı görülüyor: Sol’un bir kesimi artık kendilerini yalnızca Marksist-Leninistler olarak değil, bu alt üst olmuşluk karşısında kendilerini daha iyi belirleyecek olan Leninist Komünistler olarak tanımlayacaklardır. Bu durum 1850’lerde Marx’ın “Komünist Cephe Merkez Komitesi”ni yeniden oluşturmaya başladığı dönemin büyük ayrışımına benziyor.

1848’in deneyimi hem Marx’a hem de Engels’e şu gerekliliğin altını çiziktiriyordu: Örgütsel temelde de öteki komünistlerden ayrılmak. Bilimsel komünizmin, ilk kez küçük burjuva demokratlarıyla, kendi solundaki öteki komünistlerden ayrılma gereğini 1848’in tüm Avrupa kıtasındaki deneyimini yaşadıktan sonra

kendini örgüt temelinde ayrıştırmaya çaba göstermesi bu dönemde rastlar. Lenin'in "son derece ilginç ve öğretici" bulduğu bu dönemde özellikle "Komünist Cephe'nin Yeniden Örgütlenmesi" konusunda Bilimsel komünistlerin gösterdikleri çabanın kendi modelini oluşturmakta büyük deneyimler getirdiğini biliyoruz. Bu konuda yazılanların henüz yeteri bir özenle sol kadrolara aktarılmadığı kanısındayım. Bizim için son derece önemli olan bu dönemin hep gözden kaçırıldığını, özellikle 1850 Mart'ında Marx'ın "Merkez Komite Başvurusu"nun örgütlenme modeli üzerinde nasıl titiz ve yaşanan gerçeklerle oluşturulmuş bir yoğunluk taşıdığını gözden uzak tutuşumuzu daha iyi görmeye başladım. Oblomov'larımız kendi edilgenliklerinin sığığında daha az okuyup, daha az incelediklerinden bir fanus içinde havasızlıktan çırpındıkça çırpınan böcekler gibi birbirlerine dolaştıkça böyle incelemelere hiç mi hiç zaman ayırma, fanusun bir yerini şöyle aralama olanağını düşünmüyorlar. Merkez Komitesi'nin Başvurusu'yla ortaya çıkan ve kendini gerek sağ, gerek sol komünistlerden ayrışmayı kendi bilimsel gerekçeleriyle ortaya koyan bilimsel komünizmin kurucularının daha sonra Internationnel'de izledikleri yöntem de aynı düşüncenin 1871 ve öteki deneyimleriyle zenginleşmiş yol gösterici düşüncelerini taşıyordu. İnsanoğlunun uygarlık tarihinin birbirine bıraktığı katliamlarla zincirleme bir gelişim gösterdiğini bilenler, zaman yitirmeden ve de "tüm bunlar gerimizde kaldı" safsatalarının baskısına aldırmadan incelemelerini yoğunlaştırmalıdır.

Nasıl 1850'lerden itibaren başlatılan süreçle bilimsel komünistler kendilerini küçük burjuva demokratlarından ve öteki sol-sağ komünistlerden örgüt temelinde de ayrıştırma hedefini gütmüşlerse, tıpkı onun gibi bir ayrışım, bugün alabildiğine alt üst olmuş komünist ideolojilerde kimileri de kendilerini Leninist komünistler olarak hem ilkelerde, hem Marx'ın yorumlanış biçiminde ayrıştırma sürecine tabi tutacaklardır; bu gereksinmeyi duyacaklardır. Marksist-Leninistler yerine belki, gün geçtikçe Leninist komünistler deyimi daha yoğun bir belirginlik kazanan bir tanımlamayı gerçekleştirecektir.

Ben işte ayrışma ve bütünleşme'nin bu yaşanan süreçte gerçekleşeceğini sanıyorum. Bu yaşanmalıdır. Hem de alabildiğine

yoğun, alabildiğine tartışmalı, alabildiğine önyargısız. O zaman Leninist Komünistler, insanoğlunun yeryüzü macerasının Marx'la birlikte nasıl bir dönemece geldiğini, Leninizmin onu yorumlayışındaki engin birikimin nasıl bilimsel nitelikli bir yol aydınlatıcı olduğunu görerek, dünyamızı sömürü pisliklerinden arıtma işlevini öncekinden daha güçlü ve bir daha geriye dönülmesine olanak vermeyecek biçimde başarıma olanağını bulabileceklerini göreceklerdir.

Leninist Komünistlerin bu işi başlatmaları, öngörüldüğü gibi Partileşme olasılığını gerçekleştirmeleri sorduğunuz gibi bir kongre, bir konferans ya da kurultayla mı gerçekleşir? Yukarıda sözünü ettiğim gerçekleşmeyi en sağlıklı biçimde böyle bir yöntem mi sağlar? Bilmiyorum. Bunu henüz kestiremiyorum. Ama bildiğim bir şey var: Kadrolar 12 Eylül general döneminin mayınladığı bir ortamda yaşadıklarını hiçbir zaman unutmamalıdır. Aslına bakılırsa 12 Eylül döneminden de daha tehlikeli, tuzakları iyi kurulmuş bir ortamda yaşıyoruz. Türkiye tam çalkantılı bir döneme yeniden girmek üzeredir. Böyle bir dönem yaşanacağını, yönetimi sivillere bıraktıktan sonra kaçınılmaz olduğunu gören generaller şimdiye değin görülmemiş bir başarıyla tıkr tıkr işleyen bir anti—demokratik hiyerarşi mekanizmasını bütün yasal kuruluş ve oluşumlarıyla Türkiye politik yaşamı içine kurgulamışlardır. Ve bu mekanizma, kendi kuruluş mantığı içinde gerçekten de tıkr tıkr işlemektedir. Bu mekanizma yalnızca kendi kabuğunu yırtıp çıkmak isteyen Türkiye halkına karşı değil, bugünkü varılan aşamada, bu kez de Avrupa Topluluğu ile karşı karşıya düşmüş ama hiçbir şeye aldırmadan -aldırması da olanaksız zaten- tam bir vurdumduymazlıkla işlevini sürdürme başarısını göstermektedir. Avrupa Topluluğu'na kabul edilmeyecek bir Türkiye içinde bu mekanizma tüm geri-ci, tüm şoven, tüm ırkçı atılımları Türkiye üzerine yayararak bir fırtına, bir hortum gibi estirebilmeyi, böylece de Amerikan emperyalizminin güvencesi altında yaşamını sürdürmeyi planlamıştır. Önceki cumhurbaşkanı General Evren'in Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na kabul edilmemesi varsayımına karşı ne yapılabileceği sorusuna verdiği yanıt gözden kaçırılmaması gereken biçimde ilginç ve ipuçlarıyla doludur. "O zaman biz de İs-

lam ülkeleri toplulukları içinde yer alırız” diyordu Evren. Avrupa Topluluğu’nun yetkililerinin izledikleri temel düşünce ise; kendilerinden kültürel ve sosyo-ekonomik anlamda derin ayrılıklar gösteren bir toplumu alabildiğine sömürmek ve bunu yaparken de kendi yedeğinden uzak tutmamak stratejisinde belirginleşiyor. Son gümrük indirimlerinde uygulatmayı istedikleri yöntemin temel felsefesinin burada yattığı iyice görünüyor.

Türkiye halkları kendi yazgılarını ele alacak bir atılımı kendi öncü kadrolarıyla mutlaka ama mutlaka başarmak zorundadır. Türkiye egemen çevrelerini gittikçe daha çok bir sömürü mekanizması içine çeken Avrupa Topluluğu’na başvuru sistemlerinin kör topallığı ile varabilecekleri yer sonunda ya İslamcı toplulukların Amerikan emperyalizmindeki denetimi ya da Kuzeyliler’in, Sanayileşmiş ülkelerin onur kırıcı hizmetçiliğidir. Bunun için Türkiye’de ‘80 öncesinin ortamını bu kez çok daha iyi denetleyecek bir mekanizma, hiyerarşik bir kenetlenmeyle işlevli kılınmıştır. 6 ay önceki Kuruçeşme toplantısında sunduğum tebliğde bunu şöyle belirtmeye çalışmıştım: - “Türkiye solu bundan böyle kendini alabildiğine korumakla da yükümlüdür. Artık daha fazla kan kaybına uğrayamayız. Bundan böyle uğranacak kan kaybı solun ya hipertansiyon’la ya da onun tam karşısı hypotensiyon’la yaşamasını getirecektir ki her ikisi de kesinlikle kendini denetleyememek, sürekli başdönmesi, sürekli illizyonlar ve felçtir. Bu nedenle birleşme konusunda çaba gösteren örgütlerin tümüyle ortaya çıkmalarına gerek olmadığını söylüyorum. “İlkeler Komisyonu”nda ilkelerin saptanması kişiler ya da örgütlü solun yetkili temsilcileriyle gerçekleştikten sonra yeniden örgüt kadrolarına dönerek orada kesin tartışmalarla “İlkeler Komisyonu”na aynı temsilcileriyle geldiğinde Birlik’in dinamik derinden işleyişini ve partileşme sürecini başlatmış olabiliriz. Bu bize örgütsel gerçek birliğin, Marx ve Engels’in altını çizerek söyledikleri son derece önemli bir hazırlık dönemini oluşturmayı getirebilir.”

Altı ay önce yazdıklarımın daha değişik düşünmemi getiren olaylar yaşamadık. Olaylar bana bunun altını daha çok çizmemi, hem kendi pratiğimizde, hem dünya pratiğindeki devrimci örneklerini tartışmamız gerektiğini daha iyi gösteriyor.

Herkesin önce kendi içinde üssünü sağlamlaştırması gerektiğine inanıyorum. Başka alanlara, başka bölgelerle ilişkilerin kurulması için havalandığımızda yeniden inebileceğimiz kendi üslerimiz için... Eğer bunu yapamazsak havalandıktan sonra ya burnu üstü çakılırız ya da yanlış üslere ineriz. Ama kendi içinde üssü kalmamış kadar eriyip gitmiş ya da işgale uğramışlar kendileri için nasıl bir çözüm bulabilirler? İş önce devrimci bir içtenlikle, bu durumun saptanmasıdır. Ondan sonra da kendilerine en yakın üssün ne olduğunu saptamaktır ve işte orada o üssü birlikte açmaktır. Ve o üsler asıl büyük üssün açılması için birlikte çalışmayı kendi devinimi içinde kendi Perestevka'sı ile (yeniden bilinçlenmesiyle) birlikte parti'nin yaşama damgasını vuruşunu da gerçekleştirecektir.

Derginizin bana bu konularda sorular yöneltmesini kıvançla karşıladım. Düşüncelerimi iletme olanağını bana verdiğiniz için size teşekkür borçluyum. Sorun'un sorunlarımızı çözmede her geçen gün daha etkin bir işlevlik yüklendiğini görüyor ve saygılarımı iletiyorum.

1990

X

SAVUNMA

Devlet Güvenlik Mahkemesi
Sayın Yargıçları:

Eylül 1989 yılında 10 Eylül Dergisi'nde yayımlanan "Sosyalistlerin Örgütsel Birliğine Dair" adlı yazımdan dolayı Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısının soruşturma açtığı ve bununla ilgili olarak 16 Ekim 1989 günü savcılıkta hazır bulunmam konusundaki çağırımı aldığım zaman aklımın köşesinden en küçük bir biçimde, bunun, son zamanlarındaki yaygın adıyla "Kürtçülük sorunu" ile ilgili bir koğuşturma olabileceği varsayımı geçmedi. Hakkımda açılan koğuşturmanın gerekçesini öğrendikleri zaman dostlarımdan birçoğu da benim gibi derin bir şaşkınlığa uğradılar. Bu neyi gösterir: Devlet, yurttaşların belirli bir zaman diliminde nesnel koşulların getirdiği zorunlulukların doğal itimiyle düşünmeye başladıkları, dile getirdikleri doğal zemini kanun'larla yasaklamakta, tel örgülerle çevirerek "yasak bölge" ilan etmektedir. Ya da bazı insanların bu konuda düşüncelerini bile derin ve anlamsız bir kuşkuyla sakıncalı bulmaktır. Yaşamın kendisiyle taban tabana karşıt, zıtlasmış bu durumun Türk aydınının sorumluluk gerekçeleri açısından çok önemli unsurlar taşıdığını düşündüğümden, mahkemenizin ve savcılığın bu savı karşısında ne düşündüğümü soran, benim katıldığım bu ilk duruşmasına düşüncelerimi ve ilk saptamalarımı iletirim.

Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin Sayın Yargıçları:

Geçtiğimiz yılın Ağustos ayında Kuruçeşme'de basına ve kamuoyuna ilk aşamada kapalı tutulan "Sosyalistlerin Birliğine Dair" görüşmelere ben de çağrılı olduğum için orada bir tebliğ sundum. Tebliğimin adı "Sosyalistlerin Örgütsel Birliğine Dair" di. Türkiye sol yelpazesinin çeşitli kademelerinden tanınmış 18 imzanın ulaştırdığı bu çağrıda temel amaç "kendini kategorik olarak ayırmış sosyalistlerin birliği"nin nasıl gerçekleştirebileceği, yani nasıl bir partileşme sürecinin yaşanabileceği, bu konuda nelerin yapılabileceğiydi. Sunduğum tebliğde Birlik sorununun üç anabashlık içinde incelenmesi gerektiğini vurgulamaya çalışmışım. A) Birlik Sorununu nasıl bir Türkiye Tablosu içinde tartışıyoruz B) Emperyalizm Karşısında Birlik Sorunu. C) Kendi açımızdan yani: Solun kendi içindeki gerçekleri açısından Birlik Sorunu. Sonuçta da, bu ana başlıkların içinde yapılan durum değerlendirilmesinden sonra da, Birliğin ideolojik ve örgütsel temelde nasıl gerçekleştirilebileceği konusundaki düşüncelerimi oradaki, çağrılı 150 kişiye iletliyordum.

Birlik Sorununu nasıl bir Türkiye tablosu içinde tartışıyoruz? Bölümünde Türkiye tablosunu oluşturan ana figürleri şöyle saptamışım.

Birlik sorununu tartıştığımız günde Türkiye tablosunu oluşturan ana figürler:

1) İdamlardı: (250 kişiyi aşkın kesinleşmiş idam dosyasının Meclis'de bekletilmesi.)

2) İşkenceler'di: (Tam da Birlik tartışmaları sırasında Cezaevlerinde uygulanan 1 Ağustos genelgesinin 12 Eylül'ün politik tutuklular üzerinde nasıl somut bir biçimde gerçekleştirildiğini gösteren utanç verici bir durumla karşı karşıyaydık ve bu uygulamalar sonucunda geçen yıl Mehmet Yalçinkaya ve Hüseyin Hüsnü Eroğlu adlı iki politik tutuklu genç, Aydın Cezaevi'nde dipçiklenerek öldürülmüşlerdi.)

3) Özgürlükler'di: (5,5 yılda 39 ton kitabın yakıldığı, 40 ton kitabın da yakılmak için bekletildiği bir Türkiye tablosu içinde yaşıyorduk)

4) Yarı Sömürge Bir Ülke: (50 milyara yakın borçlandırılmış, emperyalizmin kesin denetimindeki bir ülke figürü kendi çarpıcı renkleriyle Türkiye tablosunun içine yerleştirilmişti.)

5) İşçi haklarının ortadan kaldırılması: ILO normlarından bile çok gerilere çekilmiş işçi haklarının (görüntüsü var), içeriği tümüyle boşaltılmış yapısı açık sömürünün bu utanç verici tablosunun ana figürünü oluşturuyordu.)

Sayın Yargıçlar; savcının beni suçlu bulduğu bölüm Türkiye tablosunun bu (İŞKENCELER) Bölümündeki tek bir tümcedir ve savcının nasıl kasıtlı, benim iradem dışında bir suç oluşturmak istediğinin en kesin kanıtı da bu bölümdedir. Burada son derece bilinçli, kurnazca kurulmuş tuzağı ortaya çıkarabilmem için çok kısa olan bu bölümü yeniden okumak, değerlendirmek istiyorum:

İşkence tablosunun figürleri şu tümcelerle başlıyordu:

“Yoldaşlar, dostlar:

Birlik sorununu, Türkiye tablosunun politik tutuklular üzerinde yoğun işkencelerin, insanlık dışı uygulamaların yoğunlaştığı günlerde tartışıyoruz. Binlerce politik tutuklumuz açlık grevindedir. Şu satırları yazdığım sıralarda açlık grevinde iki şehit verilmiştir. 15 politik tutuklunun açlık grevinin 36. gününde Aydın cezaevinde ölüm sınırına varmakta olduklarını gazeteler yazmaktadır. “İşkence yoktur” diyenler, bugüne kadar cezaevlerinde engizisyon mahkemelerinde bile görülmeyen yöntemlere karşı çıkarak direnen onurlu politik tutuklularımızın 11’inin ölüm oruçlarında hangi gerekçelerle öldüklerini açıklamaları kuşkusuz olanaksızdır. Birlik sorununa hazırlandığımız şu sıralarda Türkiye’imiz baştan başa açlık grevleriyle, ölüm oruçlarına ve onlara destek verenlerin dayanışmasına dönüşmüştür. Analar kendilerini cezaevleri önünde yakmaktadır. Bacılar polis copları altında ölmektedirler. Türkiye’nin yarınlarını belirleyecek büyük güçlerden biri sanki yalnızca ve yalnızca cezaevlerinde direnmektedir. Kürt halkına işkencenin, zorbalığın yaptıkları kurumuş dere yataklarından cesetlerin çıkarılması, öldürülenlerin yakılması boyutuna ulaşmıştır.”

Devlet Güvenliğinin Sayın Yargıçları:

İşte bay savcı tuzağını tam burada kurmaktadır. Ondan sonraki tümceyi alarak, yani: “Halkımızın cezaevlerinde, kuru dere yataklarında öldürüldüğü, cesetlerinin yakıldığı, asker postalla-

rıyla kafataslarının parçalandığı bu Türkiye tablosundaki dehşet verici yangını söndürmek için, salt bu nedenle Sol Güç Birlik'ini gerçekleştirmeye kendini mahkum etmelidir" tümcesini bir önceki tümceyle "Kürt halkına işkencenin, zorbalığın yaptığı" tümcesiyle birleştirerek, bu Türkiye tablosunda yalnızca Kürt'lerden söz edildiği, "Halkımız" sözcüğüyle de Kürt halkının amaçlandığı izlenimi verdirilerek "kendilerine Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşlarının milli duygularını zayıflatıcı mahiyette Kürtçülük propagandası yapılmaktadır" suçlamasını öne sürmektedir. Oysa bir çizikle ayrılan ve halkımızın cezaevlerinde... diye başlayan tümce tüm bir Türkiye tablosunu, Anadolu halkının yani açlık grevindekilerle, açlık grevinde ölenlerle, açlık grevine destek verenlerin polis copları altında sürüklenmeleri, bacıların öldürölmeleriyle ve Kürt halkına yapılanlarla birlikte... Tüm halkımıza yapılan işkence mekanizmasının bütününe ele veriyor, ortaya çıkarıyordu. Savcıya ilk sorgulamasında da bunu böyle belirtmişim. Tabloların altındaki her çizüğün, o bölümün üstünde anlatılanların genel irdelemesi, genel yapılandırılması olduğunu söylemişim. Bay savcı bunu öğrenince bu kez kasıtlı biçimde genel tabloyu belirleyen bölümü yalnızca ve yalnızca Kürt halkıyla birleştirerek suçlamasının kasıtlı unsurlarını oluşturmaktadır. Ve de 10 Eylül dergisinde yayımlanan bu tebliğimdeki 700 satırdan ve de aşağı yukarı 3 bin 500 sözcükten oluşan görüş sunuşumdaki tek bir tümcede Kürt sözcüğünün böylesine saptırılarak geçişiyile, sizden benim 15 yıl hapse konmam istenmektedir.

Bu tespiti yapıyorum ve mahkemenin savunma aşamasında olmayan bu benim katıldığım ilk duruşmasında, bu durumu, tüm açıklığıyla bilgilerinize ve incelemenize iletiyorum. Savcının bu davranış biçimi üzerinde durmanın son derece gerekli olduğunu da düşünüyorum. Çünkü bu davranış biçimi bu konudaki olayı doğru, soğukkanlı, hukuka ve genel insanlık ilkeleleriyle, insanoğlunun bugüne değin getirdiği genel ilkelere aykırı bir tutum içine zorla akıtlı olmak kastını görüyorum. İşte burada hukuksal değil politik bir tutumla karşı karşıyayız demektir.

Devlet Güvenliğinin Sayın Yargıçları:

Şimdi yapacağım ikinci bir tespit, savcılığın politik tutumuyla birlikte hukuku zorlayan tutumunu da belirleyecektir sanırım. Savcılık yukarıda alıntısı yapılan tümceden yola çıkarak şöyle demektedir: "... sözlerine yer verilmek suretiyle kendilerine Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşlarının milli duygularını zayıflatıcı mahiyette Kürtçülük propagandası" yapıldığı kanaatine varıldığını söylüyor.

Ben uğraşım gereği dilimizle çok yakından ilgilenmek zorunda olan biriyim. Yazar olmanın getirdiği sonuç, dilimizle çok yakından ilgilenmek, bu malzemeyi çok doğru ve nitelikli bir biçimde değerlendirmektir. O nedenle gerçekten karşılaştığım bir zorluğu burada açık yüreklilikle belirtmek istiyorum: hem kendi dilimizde hem de zaman zaman çeviriler yaptığım Fransız dilinde hiç bunca karmaşık, hiç bunca birbirini zıtlayan, o nedenle de bu derece anlaşılması güç ve de kendi mantığından uzak bir tümceye rastlamadım. Bir tümceyi doğru kavramak için hiçbir yerde bunca zorlanmadım. Ne demek istiyor sayın savcı "kendilerine Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşları..." demekle? Kendilerine Kürt denilen ne demek? Kim diyor? Niçin geniş zamanlı üçüncü belirsiz şahsı kullanıyor? Bay savcı kendisi önce "Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşları" derken bir bölme yapıyor. Yani Türkiye'nin ulusal sınırları içinde "bir kısım Türk vatandaşlarına Kürt deniliyor" diyor. Kim bu savcının sözünü ettiği bir kısım Türk vatandaşları? Niçin onlara Kürt deniliyor... Kimler diyor? Bu denilenler, hangi yörede, hangi coğrafyada konumlanmışlardır? Bence bay Savcı 21. yüzyıla girerken koskoca bir halkın olmadığını söyleyemediği için geniş zamanlı belirsiz 3. şahsı kullanarak suçlamasının temellerini oluşturmaya çalışıyor. Açıkça anlaşılması gerekense şu: Birileri bazı Türk vatandaşlarına Kürt demektedirler. Oysa Kürt adıyla isimlendirilebilecek bir halk ulusal sınırlarımız içinde yoktur. Orhan İyiler de tıpkı bir kısım Türk vatandaşlarına Kürt diyen birileri gibi onlara Kürt diyerek aslında Türk olan vatandaşların ulusal duygularını zayıflatmak ve bu nedenle de Kürtçülük propagandası yapmaktadır. (Denilen) sözcüğü açıldığı zaman ortaya işte böyle net, doğru bir anlam çıkmaktadır. O zaman da

“Türkiye’de hiç Kürt yoktur. Kürt denilenlerin hepsi Türk’tür” diyen savcının bir zamanlar kimlik kartlarına bile Kürt kökenli yazılan, 15 milyon yurttaşımızın anadilleriyle birlikte hiç olmadıklarını kanıtlaması gerekiyor. Temelde bu ırkçı tutumun hiçbir zaman kendini kanıtlaması olanaksız olduğundan savcı “kendilerine Kürt denilen bir takım Türk vatandaşları” gibi geniş zamanlı belirsiz subjeleri ve yüklemeleriyle birbiri içine girmiş bir tümce zorlamasıyla beni başbaşa bırakıp işin içinden çekilmek istiyor. Böyle yuvarlanarak söylenen sözlerle sizden beni 15 yıl hapse koymanızı istiyor.

Eğer bay savcı yukarıda açtığım gibi bir yaklaşımla beni suçluyorsa, yani: “Türkiye’nin ulusal sınırları içinde hiç Kürt yoktur. Kürt denilenlerin hepsi de Türk’tür” diyorsa o zaman da 142. maddenin 3. bölümünde apaçık hiç Kürt sözü ya da başka bir etnik kimliğin adı geçmediği için beni nasıl suçlayabilir? Çünkü bence 142. madde temelde ırkçılığa karşı bir maddedir. Yani 142’nin 1. maddesi komünizmi yasaklarken 3. maddesiyle de yasa koyucu ırkçılığı yasaklamayı düşünmüştür. Nasyonel sosyalizmin ve faşizmin bir takım ırkları yok sayma felsefesine karşı kamu haklarını ırk mülahazasıyla kaldırma girişimlerini ve o yurttaşlar arasındaki etnik özellikleri ve kültürel zenginlikleri yok etme saldırısına karşı alınmış önlemi dile getirir. Yani benim gibi çoğunlukta olan Türklerin Kürtlerin karşısına geçip “siz de Kürt değilsiniz. Anadiliniz de yok sizin. Siz de benim gibi Türksünüz ve anadiliniz de Türkçedir” dememi önlemek için bu maddenin ruhu doğru ve gerçekçi, tarihsel yaşamın getirdikleriyle düşünüldüğünde tam ve doğru biçimde ortaya çıkar. 12 Eylül generallerinin şoven ve militarist yorumları ve yaklaşımlarıyla 21 Ocak 1983’de değişikliğe uğratılan bu maddenin savcılarca izlenen koğuşturması yanılırları çoğaltmakta, hayatın dışına düşen cebri bir dayatmayı gündemde tutmaktadır.

Devlet Güvenliğinin Sayın Yargıçları:

Hayatın dışına düşen her şey değişmeye uğrayacaktır. Nitekim bizim davamızda da, ben, Kürt halkının var olduğunu kanıtlamaya bir tarihçi gibi kalkışmadan, -çünkü bu benim görevim değildir, yok olduğunu kanıtlamak savcının görevidir-, böyle bir koğuşturmayla karşı karşıya kaldığımdan bu yana ge-

çen süreçte yalnızca gazetelerin güncel akışı içinde kimlerin hem de hangi boyutlarda “bir kısım Türk vatandaşlarına Kürt” dediklerini ve bu suçu hergün hem de etkin yerlerde nasıl işlediklerini saptadım. Duruşmamın savunma olmayan bu bölümünde bunların belirlenmesiyle ve onların da tıpkı benim gibi bu davaya dahil edilmelerini istemekle yetineceğim. O zaman ortaya Devlet Güvenlik savcısının hayattan ne kadar uzak bir noktaya düştüğünü, suç oluşturmaktaki kastının varlığını daha doğru net bir biçimde göreceğiz.

-Bu suçu işleyenlerin başında, yani “bir kısım Türk vatandaşlarına Kürt” diyenlerin başında 17 Ekim 1989 tarihinde o zaman başbakan olan sayın Turgut Özal gelmektedir. Turgut Özal Amerika Birleşik Devletleri Helsinki Komisyonu üyelerine - açıkladıkları Türkiye’de İnsan Haklarını Yerinde İnceleme Tutanaklarında- kendisinin Kürt kökenli olduğunu söylemiştir. Ama sayın başbakan bununla da yetinmiyor. ABD’nin Helsinki Sonuç Belgesini İzleme Komisyonu Üyelerine “Ayrıca yüksek düzeyde asker ve sivil devlet yetkililerinin bazılarının da Kürt olduğunu” söylüyor. (Bkz: Cumhuriyet Gazetesi, Ufuk Güldemir. 17 Ekim 1989-“Dışkı Yedirme ABD Raporunda”) Bununla şunu demek istemiyorum: “Bakın başbakan da aynı suçu işliyor. O zaman beni aklamalısınız.” Hayır, işin böyle kolayına kaçmak sorunu doğru irdelememize yardımcı olmaz. Buradan çıkarılması gereken olayın nedenleri, kökenleri, itimleri konusundaki doğru saptamalarımıza böylesine ucuzcu bir yaklaşım yardımcı olmaz. Hukukun uygulama alanındaki yansızlığının nasıl zedelediğini yaşam içindeki somut alıntılarla göstermek gereğine inanıyorum. O nedenle Başbakan örneğinde daha sonra çıkaracağım sonuçlar nedeniyle birazcık daha durmak istiyorum: Başbakan benim gibi bir kez değil birkaç kez kullanarak çok daha geniş medya olanaklarından yani, yabancı basın-yayım, televizyon ve öteki tüm iletişim araçlarından dünyaya Türkiye’de Kürtlerin olduğunu, kendisinin de Kürt kökeninden geldiğini, ayrıca yalnızca kendisinin değil Devletin en etkin yerlerinde bazı görevlilerin Kürt kökenli olduklarını söyleyerek “bir kısım Türk vatandaşlarının milli duygularını zayıflatıcı mahiyette” apaçık “Kürtçülük propagandası yapıyor”. Dahası: “Devletin

dahili vaziyeti hakkında yabancı bir memlekette asılsız haberler yayılmasına neden olduğu" için TCK'nın 140. maddesini de bir güzel çığnıyor. Asıl çarpıcı yansa bundan sonrası Devlet Güvenliğinin sayın yargılayıcıları, başbakanın bu açıklamayı alanlar dosdoğru Ankara cezaevine giderek Dr. Nuran Özkan ile konuşuyorlar. Dr. Nuran Özkan'ı yedi aylık hamileyken cezaevine koydurtan suç: Kürt kadınlarının yaşam biçimleri konusunda yaptığı bilimsel bir konuşmanın "Özgür Gelecek" dergisinde yayımlanması... Kürtlerin var olduğunu söylemekle hapse konan yedi aylık bir hamile doktorumuzun varlığıyla, aynı konuda ABD'nin İnsan Hakları Komisyonu'na açıklamalarda bulunan bir başbakanın bulunduğu bir ülkede hukukun nasıl niyetlere, kişilere, hatta etnik topluluklara ve bulunulan sosyal mevkilere göre uygulandığını hiçbir şey bundan daha çarpıcı bir biçimde belki de kanıtlayamaz. Çünkü ABD'nin Helsinki Komisyonu üyelerinin yetkililere apaçık "Dr. Nuran özgür bırakılmazsa durumu Temsilciler Meclisi'ne yansıtmak zorunda kalacaklarını" bildirmeleri, Kürt kadınlarımız konusunda bir konuşma yapmış bayan doktorumuzun demir parmaklıklar arasından çekilip çıkarılmasını sağlamıştır. İşte asıl ulusal duyguları zayıflatan bu tutumdur. Kendi yurttaşlarının kendi sorunlarını tartışmasına izin vermeyen köleci bir zihniyet yukarıdan aldığı buyrukla kendi düşündüğünün tam tersini yapıyorsa, orada doğru olmayan, hukuksal olmayan, insansal olmayan herşey var demektir.

Sayın Yargıçlar:

Devlet Güvenlik mahkemesinin savcılarının bazı yurttaşlarımız için nasıl bir cadı kazanı kaynattıklarını, nasıl iz sürdürdüklerini günlük yaşamın içinden alınmış birkaç örnekle daha vurgulamak istiyorum. Beni hapse mahkum ederken bu örnekleri yokmuş farz etmek zorundasınız çünkü. Bu da sizin vicdan ve tarafsızlık sorumluluğunuzu belirleyecektir:

ABD Dışişleri Bakanı James Baker'ın İnsan Hakları konusundan sorumlu yardımcısı Joshua Gilder, Türk hükümetinin yetkilileriyle aralarında Kürt Sorunu'na ilişkin sürekli bir fikir alışverişi, sürekli bir diyalog olduğunu söylüyor. Bay Gilder Türk yetkilileriyle "bu diyaloglarında Kürtlerin durumu konusunda

biraz daha serbestleştirme ve esneklik görmek istediğimizi dile getiriyoruz” diyor. Bununla da kalmıyor ABD’nin Dışişleri Bakan Yardımcısı: “Türkiye’de yaşayan Kürtlere biraz daha fazla özgürlük tanınmasından yanayız” diyor. Gazetecimiz bu biraz daha özgürlükten neyi amaçladıklarını sorduğunda bay yetkili “bunu size açıklayamayız ama Türk yetkililerine bu konudaki düşüncelerimizi sürekli iletiyor ve görüş alış-verişinde bulunuyoruz” diyor. Bir kısım Türk vatandaşlarına (?) daha çok serbestlik ve özgürlük verilmesi konusunda yabancılarla sürekli girişimde bulunarak yalnızca 142’nin 3. maddesini değil, “sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek” suçunu işleyen bu Türk yetkililerinin ortaya çıkarılmasını istiyorum. Çünkü bir takım (?) Türk vatandaşlarına daha çok özgürlük sağlamak girişimi öteki Türk yurttaşlarının daha az özgür olmasını getirir. “Memleket içinde müesses iktisadi ya da sosyal temel nizamlardan” birine karşı kesin bir suikastta bulunan bu yetkililerin ortaya çıkarılması bizim, benim içinde bulunduğum davayla doğrudan organik bağlantılıdır. Çünkü bu devlet gizlerini açıklayan bay Gilder, bu tehlikeli ilişkilerinin neler olduğunu şöyle birazcık dosyanın kapağını kaldırarak açıklığa kavuşturuyor: “Kürtçe konuşma hakkını bu özgürleşme çerçevesi içinde ele alıyoruz” diyor örneğin. “Ancak resmi eğitim tümüyle farklı bir konudur. Anadilinin özel yaşamda kullanılması ve doğal, kültürel akış içinde o dilde konuşulması ile bu dilde resmi eğitim yapılması istemi arasında ayırım var. Kürtçe’nin resmiyet kazanması konusunun çok daha karmaşık olduğunu söyleyebilirim.” Ve ABD’nin başkan yardımcısı bununla yetinip dosyanın kapağını kapayıveriyor. (Bkz: Cumhuriyet Gazetesi, “Batının Gözü Kürt’lerde”, 16 Kasım 1989). ABD ile bu ilişkilerin yalnızca orta kademedeki yetkilileri değil başbakanı da sonra bakanları da kucakladığı, bu yıl açıklanan “ABD İnsan Hakları Komisyon” raporunda İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu ile Devlet Bakanı Kamuran İnan’ın da Kürt kökenli olduklarını söylemeleriyle nasıl dalbudak bir ilişki içinde olduğunu apaçık gösteriyor. Onlar bunu söylerken Devlet Güvenlik Mahkemesi savcılarının haklarında “kendilerine Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşlarının milli duygularını zayıflatı-

cı Kürtçülük propagandası yaptıkları” konusunda izlenmeye alınacakları konusunda en küçük bir kaygı ya da tedirginlik duymuyorlar... Kendilerinin de Kürt olduğunu söyleye söyleye ABD ile, dünyanın bu en emperyalist devlet yetkilileriyle, sorumlularıyla, komisyon üyeleriyle ülkemizdeki Kürt sorununu görüşmeyi, onlarla birlikte çözümler üretmeyi, düşünce alışverişinde bulunmayı yaşamın güncel akışı ve zorunlulukları içinde sürdürüp götürüyorlar. Hem de bu ilişkilerin büyük bir bölümü kendi yurdunun insanlarından ve geleceğinden sorumlu asıl ilgili yurttaşlardan gizlenerek...

ABD’nin son zamanlarda iyice ortaya çıkan Türkiye’deki Kürt sorununa ilgisinin nasıl ikiyüzlü bir politika içerdiğinin hesaplaşmasının ne yerinin burası olduğu ne de davanın temel eksenini oluşturduğunu düşünmediğimden ben bu ilişkilerin bazı yurttaşlara yasaklanırken nasıl bazı yetkin ve etkin yurttaşlar için alabildiğine özgür bir konu durumuna geldiğini vurgulamak, artık Türkiye’de Kürt’lerin olduğunu, yaşadıklarını Devlet Güvenliğinin savcılarının dışında herkesin nasıl fütursuzca yaşamın içindeki rahatlıkla dile getirdiklerini vurgulamakla yetinmek istiyorum.

Bu durum yalnızca ABD ile de sınırlı değildir. Örneğin Batı Avrupa Birliği Assamblesi önünde de Kürt sorunumuz tartışılıyor. Hem de bizim yetkililerimizle birlikte. Bu yetkililer Türkiye’de Kürt yoktur deyip de toplantıyı terk etmiyorlar, çıkıp gitmiyorlar.

Kim bu yetkililer? ANAP’ın, yani siyasal erki elinde bulunduran partinin etkin milletvekillerinden Mükerrerem Taşcıoğlu, SHP’den Hikmet Çetin ve öteki partili milletvekilleri. Mükerrerem Taşcıoğlu, Batı Avrupa Birliği Assamblesi’nde “Kürtlere yaşadığı devletlerde kültürel ve idari özerklik verilmesini isteyen” karar tasarısı konusunda kendi söz hakkını SHP’li Hikmet Çetin’e veriyor. Bu şu demektir: Bay Çetin ne söylerse ben de onları söylüyorum. Yani bu konuda SHP ile ANAP arasında bir görüş ayrılığı yoktur. Hikmet Çetin “Kürtlere yaşadıkları devletlerde kültürel ve idari özerklik verilmesine” karşı olduklarını söylüyor. Gerekçesini de altını çizerek Assamble’ye sunuyor: “Bu Tür-

kiye'nin içişlerine karışmaktır." Kürt halkı olmayan bir Türkiye'de nasıl oluyor da Kürtlere idari ve kültürel özerklik isteyen bir karar tasarısı Türkiye'nin içişlerine karışmak oluyor? Batı Avrupa Birliği Assamblesi başkanı Jean Marie Caro tümüyle katıldığı bir yaklaşımla Türk sorumlularının içinde bulundukları ilişkili durumu gözler önüne seriyor: "İnsan hakları ihlallerinden söz etmek bir ülkenin içişlerine karışmak anlamına gelmez." (Bkz. Cumhuriyet, "Kürtlere Özerklik Kararı", 6 Aralık 1989).

- Kürt dilinin yasaklanması konusundaki generaller döneminde, 19 Ekim 1983 yılında çıkarılan şoven yasaya karşı tepkiler hiç kuşkusuz yalnızca dış kaynaklı değil. Örneğin ana muhalefet partisinin önde gelen milletvekillerinden Fuat Atalay aynen şunları söylüyor: "SHP doğuda yaşayan Kürt kökenli vatandaşların üzerindeki baskılar konusunda duyarlı olmalıdır. Kürt kökenli vatandaşların kendi ana dilleriyle konuşmalarını savunmak, dillerini korumak ve geliştirmek konusundaki yasal engellerin kaldırılması konusunda önemli adımlar atmaktadır (SHP). Ne var ki günümüz koşullarında atılan bu adımlar sorunun çözümüne, bu bölge halkına güven verme konusunda yetersiz kalmaktadır." (Cumhuriyet, 11 Ocak 1990).

Devlet Güvenliğinin Sayın Yargıçları:

Şimdi burada önemli bir konunun altını çizmek gerekiyor. Bu, 2932 sayılı yasayla olayların sıkı, organik bağlantısının apaçık saptanması sorunudur. Sorunu doğru düşünmek, doğru çözümler üretmek zorunda olan insanlarımız generallerin çıkardığı bu yasadan işe başlamak, onun neden olduğu karmaşayı arıtmakla işe başlamak zorunda kalacaklardır. Çünkü bu yasa provacant bir yasadır. 2932 sayılı bu provacant yasanın "Düşüncelerin Açıklanması ve Yayılmasında Kullanılamayacak Diller" başlığı altında aynen şöyle denmekte: "Madde 2- Türk Devleti tarafından tanınmış bulunan devletlerin birinci resmi dilleri dışındaki herhangi bir dille düşüncelerin açıklanması, yayılması ve yayınlanması yasaktır. Türkiye Devleti'nin taraf olduğu milletlerarası antlaşma hükümleriyle eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve kamu kurum ve kuruluşlarının yayınlarına ilişkin mevzuat hükümleri saklıdır."

Sayın Yargıçlar:

Yalnız siz değil, herkes bu yasanın 2. maddesindeki “Türk devleti tarafından tanınmış bulunan devletlerin dilleri dışında-ki” girişini iyi yorumlamak zorundadır. Bu apaçık şu demektir: “Kürt devleti yok ki onun dilini tanıyayım. Nitekim Lozan ve öteki antlaşmalarla azınlıkların dillerini kendi okullarında okumalarına, geliştirmelerine, kendi dillerinde yayınlar yapmalarına izin veriyorum. Kur sen de, kurabilirsen kendi devletini, senin dilinden de yayınlar yapabileceğini tanıyayım...”

Siz “kendilerine Kürt denilen bir kısım yurttaşların” ana dillerinde konuşmalarını yasaklar, kendi kültürel özgünlüklerini yadsır, Kürt kimliklerini reddeder ve de sonra onların karşısına geçip “ben ancak tanıdığım devletlerin dilinde düşüncelerin açıklanmasına, yayılmasına, yayınlanmasına izin veririm” dersiniz, bu onlara kur kendi devletini mesajını vermek anlamına gelir. Nitekim bu şoven, ırkçı ve de provocant yasanın çıkmasından aşağı yukarı 10 ay sonra silahlı eylemlerin 15 Ağustos 1984 tarihinde Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla ortaya çıkmasının rastlantısal, yalnızca ayrılıkçı güçlerin fantazisi ve istemleriyle yorumlanamayacağı apaçık ortadadır.

Hem koskoca bir ırkı yok sayacaksınız, anadilini yasaklayacaksınız hem de “tanıdığım devletler” sözcüğünü son derece ilginç bir biçimde kullanarak onlara “sen de kur kendi devletini, tanıyayım dilini” mesajını vereceksiniz. Bu provocant yasa, Türkiye’de sürekli silahlı çatışmalarda kendi saltanatlarını sürdürmek isteyenlerin kurnazca bir tuzağı mıdır, yoksa bilinçsizce işlenmiş fahiş bir yanılğı mıdır? bilemiyorum. Ne ki sayın yargıçlar, yalnızca Diyarbakır askeri cezaevinde 1981-1984 yılları arasında “Ne Mutlu Türküm Diyene” demedikleri için öldürülen Kürt kökenli yurttaşlarımızın sayısının kırkı aştığı Dünya ve Türkiye kamuoyunca bilindiğine göre, yasanın temeline kendi sapık düşüncelerini kurnazca yerleştirenlerin belirli amaçları kendilerine kesinkes hedeflediklerini de söyleyebiliriz.

Sayın Yargıçlar:

Bu dava da bu mantıkla açılmıştır. O mantığın iz sürmesidir. 1983’deki Generaller Kışlası’nın “yasaktır” zihniyetinin bu davaya nasıl yansıdığını, bu mantığın nasıl engizisyon mantığıyla

bütünleştğini şimdi aşağıda vereceğim örnek kadar belki de hiçbir örnek canlı bir biçimde somutlaştıramaz.

Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu bundan 20 yıl önce Doğu Beyazıt'ta Kürtçe çıkan Şerisiyar adlı gazeteyi, salt bu dile yayın yaptığı için bölücülük yaptığı savıyla Cumhuriyet'te yazdığı bir yazıyla suç duyurusunda bulunuyor ve de gazetenin kapanmasını sağlıyor.

Aynı Hıfzı Veldet Velidedeoğlu bakınız 18 Şubat 1990 yılında Cumhuriyet gazetesinde neler yazıyor: "Ulusal Kurtuluş savaşı - Araplar dışında- bütün etnik grupların, özellikle Kürtler'in, Türkler'le elbirliği yapması sayesinde kazanıldı. İlk Türkiye Büyük Millet Meclisine üye olarak gelen Diap Ağa, Reşit Ağa gibi aşiret beylerinin görünüşleri şimdi hâlâ gözümün önündedir." Bu tarihi tanıklığının altını çizdikten sonra şöyle diyor: "Kürtçe şarkı söyleyenlere çok öfkelenenler var. Pekiyi, Türkçe bilmiyorlarsa ne yapsın onlar? İsteklerini nasıl anlatsınlar? Yüzyıllardan beri atalarından gelen şarkılarını nasıl söylesinler..." Bay Velidedeoğlu 20 yıl önce işlediği büyük günahı şöyle çıkartıyor: "Doğu halkı, özellikle Kürtler; duygusal, vefalı insanlardır. Buna birçok kez tanık oldum. Dostlukları sağlamdır. Kırk yılı aşkın üniversite öğretim üyeliğim boyunca birçok Kürt öğrencim oldu. (...) Kürt sorununun bir gün olumlu bir sonuca bağlanacağına inanıyorum. Ancak, bugünkü şoven, Türkçü, tarikatçı ve militarist kafayla bu çözüme varılamaz. Yetkililerin külahlarını önlerine koyarak yurdun geleceği ve mutluluğu bakımından sorunu çözümlemek için gerçekçi biçimde düşünmeleri gerekiyor."

Şimdi sayın yargıçlar, ülkemizde ünlü ve belki de sizin de eğitimciniz olan 80 yaşının üstündeki bir insanın tıpkı benim gibi "kendilerine Kürt denilen bir takım Türk vatandaşlarının" ulusal duygularını zayıflatma suçu işlediğini, tıpkı benim gibi Kürtçülük propagandası yaptığını söylemekle işin kolayına kaçacak değilim. Ama bu da bir gerçek. Bunun üzerinde de daha sonra duracağım. Ama önemli olan şudur: Türkiye halklarının 20 yıl sonra vardıkları aşamayla ona karşı gelen, onu zorlayan, bu aşamayı demir kafesler içine, engizisyon karanlığına gömmek isteyenlerin varlığının bugün artık apaçık tümüyle ortaya çıktığını, bu iki anlayışın tümüyle karşı karşıya düştüğünü, bi-

rincisi kazanırsa ülkeye ve insanlara barışın geleceğini, ikincisininse yalnızca ve yalnızca hapis, gerilik yasakçılık ve çağdışılık getireceğinin kesin olarak belirginleştiğinin vurgulanmasıdır. Siz ikincisinin yönlendirici mekanizmasını oluşturamazsınız.

Eğer Devlet Güvenlik Mahkemeleri böyle bir mekanizma oluşturmakla yükümlü ise o zaman yalnızca beni değil, eğitimciniz sayın Velidedeoğlu'nu da hapse koymaya zorunlusunuz. Yalnız Velidedioğlu'nu değil, ulusal eğitim bakanı Avni Ak-yol'u da hapsedmeye mecbursunuz. Çünkü bakınız ulusal eğitim bakanı sayın Avni Akyol ne diyor: Üniversitelerde toplantılar yapıyorum. Açık açık her şeyi tartışıyorum. En son İstanbul Üniversitesi'nde katıldığım forumda tartıştık. Oradaki tartışmada Alp adında bir genç "Ben Kürdüm" diye söze başladı. "Bunu söyleme ihtiyacını niye duyuyorsun?" dedim. "Bize ikinci sınıf insan muamelesi yapıyorlar" dedi. Sinirliydi. Takıldım ona. "Al bir sopa da döv beni dedim, sen Kürt'sün. Ne var ki, ailenin geleneğinde büyüklere saygı vardır" dedim. Ulusal eğitim bakanımız apaçık, hem de bir ay kadar önce "Üniversiteler anarşi ve terör yuvalarını oluşturuyor" diyen Emniyet Genel Müdürü'nün betimlemesinin dışında düpedüz, oralarda yapılan forumlarda "bir kısım Türk vatandaşlarına sen Kürtsün" diyerek Kürtçülük propagandası yapmaktadır. Yaşamın kendi nesnel gerçekliği militarist kafaların, ırkçı, çağdışı anlayışları nasıl öğütterek aşıyor, bundan daha belirgin bir örnek bulmak belki de olanaksız. Emniyetçiler Kürt'üm diyenleri kovalarken eğitim bakanları, öğretim üyeleri, yazarlar ve herkes, hatta Cumhurbaşkanı Turgut Özal 16 Şubat 1990 gecesi saat 20.00 ana haberler saatinde "Türkiye'de etnik grupların olduğunu ama bunların hepsinin Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olarak yaşamlarını sürdürdüğünü" söylüyor. ABD'nin son açıklanan Helsinki Sonuç Belgesini İzleme Komisyonu'nun raporuna göre de, İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu da, Devlet Bakanı Kamuran İnan da Kürt olduklarını, Kürt kökeninden geldiklerini apaçık belirtiyorlar. Hatta polisler bile bir kısım Türk vatandaşlarına Kürt diyerek suç işliyorlar. Bunun en çarpıcı örneğini Nusaybin'de son yaşanan olaylarda görüyoruz: Nusaybin'de 13 PKK'lının öldürülmesiyle gelişen olaylarda 50'den çok yurttaşın gözaltına alın-

masında gazetelerin yazdığına göre 12 yaşındaki Mehmet Ali Geleli de gözaltına alınanlar arasında. “Copla hepimizin karnına vurmaya başladılar” diyor 12 yaşındaki Mehmet Ali Geleli... “Yere yatırarak sırtımızda tepindi polisler. Bunu yaptıkları zaman ‘Kürtlerin sırtı da yastık gibi’ diyorlardı. Bana hiç yemek vermediler. Çok acıktım. Kazağımı başıma geçirdikleri için polisleri tanıyamadım.” (19 Mart 1990 tarihli Güneş gazetesi).

Şimdi sayın Yargıçlar, ben Nusaybin’de 12 yaşında çocukların sırtına çıkarak tepinen ve “Kürtlerin sırtı da yastık gibi” diyen güvenlik mensuplarının “bir takım ‘Türk vatandaşlarına Kürt’ diyerek onların ulusal duygularını zayıflattıkları gerekçeyle haklarında 142’ye 3. madde yoluyla dava açılması, haklarında koğuşturma yapılması konusunda mahkemenizin önünde suç duyurusunda bulunuyorum. Bu polisler “kendilerine Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşlarının” sırtında tepinirken, onların ulusal duygularını zayıflatarak Kürtçülük propagandası yapmaktadırlar. Cezalarının daha da ağır olacağını sanıyorum. Çünkü bu propagandayı yaparlarken şiddet ve cebir unsurunu da kullanıyorlar.

Yukarıda belirtilenler, yalnızca güncel yaşamımızda akıp giden olaylardan yaptığım tespit’lerdir ve şu gerçekleri apaçık ortaya koymaktadırlar:

1. gerçek: 142’nin 3. maddesi, neofaşizmin ve şoven, militarist bir köşeye sıkıştırmanın yarattığı Kürt sorununu çözmeye yönelik düşünce üretenlere, bu konuda karşıt projeler geliştirenlere kesinlikle uygulanamaz. Ben bir insana örneğin davamızda söz konusu olan bir Kürt yurttaşa “Sen Türksün, damarlarında asil Türk kanı dolaşıyor” dersem işte o zaman: “Anayasanın tanıdığı kamu haklarını ırk mülhazasıyla kısmen veya tamamen kaldırmaya hedef tutan” bir davranışta bulunuyorum demektir. Çünkü bu TC vatandaşlarına apaçık “Anayasal haklardan ancak ve ancak Türk ırkından olanlar yararlanabilir. Diğer etnik gruplar TC vatandaşı olsalar bile eğer etnik özelliklerinin varlığını öne sürüyor, etnik kimliklerini koruma çabasında bulunuyorlarsa bu haklardan kendileri yararlandırılmaz” görüşü temel bir felsefe olarak rejimin günlük uygulamaları içine sindirilmiş demektir. Irkçılık budur, 142’nin gerçek yorumunun

önüne geçirilmek istenen de budur. Savcı ulusal sınırlar içinde yaşayan bir takım Kürt yurttaşlarımıza Türk mü diyor? Bunu apaçık belirtmelidir. Eğer böyle diyorsa, yani ülkemiz içinde Kürt olmadığını söylüyorsa, bin yıllardan beri varlığını sürdüren bir zamanlar kendi doğal sınırları içinde egemen olmuş bir halka yok gözüyle bakıyorsa, sayın yargıçlar: Ben bunun bölücülük olduğunu söylüyorum. Ben bunun ırk mülahazasıyla “bir kısım Türk vatandaşlarının Anayasal haklardan” mahrum edilme eğilimini içinde taşıyan yeni bir neonasyonalizm yönelişi olduğunu vurguluyor ve şunu söylüyorum: “Ben bu suçu işlemeyi sürdüreceğim.” Çünkü hangi görünüm altında ya da hangi kurum altında ve kimliğinde olursa olsun, ırkçılığa karşı direnme insan soyunun en güçlü kendini koruma ve geliştirme silahıdır. Yeryüzü maceramızın bundan 45 yıl önce 30 milyon insan-
noğlunun, gepegenç insanların, yaşlıların, bebeklerin bile hunharca öldürölme, soykırımlara uğratma geriliğine yeniden getirilip oturtulmasından yana olamam. Bu konuda şimdiden önemsizmiş gibi görünen ödün vermeler sonuçta insanları işte böylesine sonuçlarla, gaz fırınlarıyla, birbiri üzerine yığılmış insan cesetleri ve kemikleriyle karşı karşıya bırakmaktadır. 21. yüzyıla girerken, 21. yüzyıla on kala Kürt halkı diye bir halkın bulunmadığı, dilinin yasaklandığı, onun bir dağ Türk’ü olduğu zihniyetiyle karşı karşıya bulunuşumuzu son derece vahim bir durum olarak değerlendiriyor, bu tutumla herkesin elinden gelen neyse onunla mücadele etmesini öneriyorum. Bu herkesin içinde kurumlar, partiler, savcılar ve beni yargılayan örneğin siz Devlet Güvenliğinin Yargıçları da vardır. İnsanoğlunun yeryüzü güvenliği insanların bu tutumuna bağlıdır.

2. gerçek: Ama “Türkiye’de Kürt sorunu” yukarıda gösterdiğim gibi Dünyanın dört bucağında tartışılmaktadır. ABD İnsan Hakları Komisyonu’nda, Helsinki Sonuç Belgesini İzleme Komiteleri’nde, Avrupa Birliği Assamblesi’nde, dünya metropollerinin düzenlediği panellerde, konferanslarda dile getirilmekte, en geniş medya olanaklarıyla yine dünyamıza, insanlara yayılıp ulaştırılmaktadır. Bizim bazı yurttaşlarımızın da bu konuda düşüncelerini söyleme özgürlükleri vardır. Başbakanlar, bakanlar, orta kademe yetkilileri bu konuda “ben de Kürt’üm” diyebile-

cek kadar geniş bir özgürlüğe, yabancılarla en etkin yerlerde ve karar mekanizmalarında bu konuda birlikte projeler üretme yetkilerine kavuşmuşlardır. Günlük gazetelerde yine bir takım yurttaşlar Kürtlerin var olduğunu yazarken hiç de Kürtçülük propagandası yapmamakta, hiç de “Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşlarının milli duygularını” zayıflatmamaktadırlar. Aynı şeyi yapan bir kısım yurttaşlar içinse tam bir cadı kazanı kaynatılmaktadır. Peşlerinde iz sürülmektedir. Dergileri toplatılmaktadır. Kitapları apartopar tıpkı Galileo Galilei’nin düşüncelerine Engizisyon mahkemesinin duyduğu tepkiye benzer bir tepkiyle ortadan kaldırılmaktadır. Bu bir takım Türk vatandaşları bırakınız yabancılar önünde Türkiye’nin Kürt sorununu tartışmayı, kendi aralarında yaptıkları bir toplantıda sundukları tebliğlerde tek bir tümcede Kürt adından söz ediyorlarsa 15 yıl hapis istemiyle Devlet Güvenlik mahkemelerinin yargıçları önüne sürülmektedir. Kimileri ilk sorgularında tutuklanıvermektedir. Onları, düşünce özgürlüğü adına destekleyenler bile Türkiye’de hapse konmaktadır.

İşte ikinci tespit bu: Yani bir takım yurttaşlar için Türkiye’nin Kürt sorununu tartışmak için alabildiğine özgürlükler, devlet desteği bile sağlanırken; bir takım yurttaşlara da Orta Çağ karanlığı yaşatılmaktadır.

3. gerçek: Peki ama kimin için tüm bu koğuşturmalar, zindanlar, tutuklamalar; kitap toplatmalar, yazıları, dergileri koğuşturmalar... Kime yasaktır Kürt sorununu konuşmak... Apaçık ortada Devlet Güvenliğinin sayın yargıçları: Kürtlerin kendilerine, Marksistlere, komünistlere... bir de belki Kürt kökenli sosyal demokratlara... Ama bakanlar, başbakanlar, Cumhurbaşkanları kendilerinin Kürt olduğunu söylediklerinde onlara özgür olan şey niçin öteki Kürt yurttaşlara, Marksistlere, komünistlere ve sosyal demokratlara yasaktır?.. Kendilerine özgürlük verilenler Kürt sorununu resmi ideolojinin içinde onunla bütünleşerek ele alanlardır. Onlar yabancılarla “En etkin sivil ve askersel görevlerde Kürtler vardır” derlerken, Türkiye’de bir Kürt sorunu olmadığını, tüm yurttaşlık haklarından hepsinin yararlandığını, nitekim kendilerinin bile Kürt kökenli olmalarına karşın devletin en sorumlu yerlerine gelebildiklerini söyleyerek böyle

bir sorunun olmadığını vurgulamak istemektedirler... Evet ama inandırıcı olmaları ne denli uzak sayın yargıçlar... Gerçekten böyle olmasını kim istemezdi. Anadolu topraklarının yazgısını birlikte belirlemiş kurtuluş savaşı dönemindeki insanların, ondan sonraki yaşamlarında yazgıları konusunda birlikte karar vermelerini, bu konudaki projeleri birlikte üretmelerini görmekten kim kıvanç duymaz, bu erdemi öteki ülkelere de örnek olarak savunmayı kim istemezdi. Ama ne yazık ki anadilleri yasaklanan insanların 12 yaşındaki çocukların sırtında “Kürtlerin sırtı da yumuşak oluyormuş” diye tepinen polislerin olduğu bir Türkiye tablosunda, tutukevlerinde Kürt kimliklerini yadsımadıkları için öldürülen kırklarca insanın gerçeğinde ve savunmalarını kendi dillerinde, Kürtçe yaptıkları için savunmaları kabul edilmeyip savunması alınmadan mahkemelerde mahkum edilen insanların var olduğu bir nesnellikte başbakanların, bakanların, içişleri bakanının bile, “ben Kürdüm” demesi neyi kanıtlar... Yalnızca ve yalnızca aslını yadsımdan başka, sahiden neyi kanıtlar sayın yargıçlar... Bu yadsımalı inandırıcısızlıklarıyla yabancılarla yabancı komisyonlarda Kürt sorununu konuşmaları, içeriği yaşamın gerçeğiyle doldurulmamış, pekiştirilmemiş boş bir davranış ve ciddiyetsizliktir.

Devlet Güvenliğinin Sayın Yargıçları:

Marksistlerin, komünistlerin, Kürt kökenli sosyal demokratların düşüncelerinin önünün tıkanmasıyla varılabilecek bir tek yer var: Çağdışı zindan karanlığı, şovenizm, ırkçılık ve neofaşizmle bütünleşen militanizm.

Bunun size de, çocuklarınıza da, ülkemize de getirebileceği hiçbir şey yoktur yıkımdan, ölümden, gerilikten ve kandan başka... Bu sorunu ulusalcılık temelinde ve ideolojik bazda çözmenin hiçbir olanağı kalmamıştır. Kalmamalıdır da. Emperyalizme karşı birlikte savaşmış Anadolu’nun bu büyük iki halkının bugün sömürgesi metropollerin mermer konferans salonlarında çözüm aramaya kalkışmaları acıdır, yürek yakıcıdır ve olayın ne denli aykırı ve yanlış bir alanda aktığını göstermektedir. Bu akış yalnız onlara yani emperyalistlere kazanç ve birikim sağlar... her zaman olduğu gibi.

Marksistleri, komünistleri koğuşturmakla varılacak yer burasıdır. Marksistlerin, komünistlerin ve kimlikleri yadsınması olanaksız Kürt halkının kendilerinin ürettiği çözümlerle en doğru, en gerçekçi, en sağlıklı bir temelde barışı, birarada yaşamının en insancıl koşullarını yakalamanın zamanı henüz geçmiş değildir. Ama bu “Kürt denilen bir kısım Türk vatandaşları” tümcesi ve mantığıyla kesinlikle irdelenemez.

Kürtlerle Türkleri emperyalist tuzaklardan koruyabilecek, Anadolu insanının birlikte mücadelesini barışta, yaşam ortaklığında, sınıf genelinde genişletip tüm halklara mal edebilecek olanlar Marksistlerdir, komünistlerdir. Çünkü onların hele bugün ortada yaşanan bunca alt üst olmuşluk içinde öğrendikleri çok büyük deneyimler olmuştur. Bilimsel yolun dışına insanları yönlendirdiğiniz zaman, aradan 45 yıl da geçse insanların nasıl en gerici, en şoven bir çizgide birbirlerinin boğazlarına nasıl sarılabildiklerini apaçık gördüğümüz, yaşadığımız günlerdeyiz. Milliyetçilik rüzgarını ekenler hiç kuşkusuz hortumlaşmış fırtınalarla karşılaşacaklardır. Kendilerini bu hortumlaşmış fırtınanın parçalamasından korkanlar tam bir telaş ve kaygıyla polisin, özel timlerin, zorbalığın, tepeden tırnağa silahlandırılmış askeri birliklerin gerisine atma eğilimindedirler. Ama Devlet Güvenliğinin sayın yargıçları: İnsanoğlunun klan reislerini, kralları, sultanları, çarları ve şahları yakıp yıkan hortumundan kesinlikle kurtulmak olanaksızdır.

Özgürlükler apaçık bir günde her şeyi apaçık görmektir. Oturup konuşmaktır. Fırtınalaşan hortumlardaysa artık hiç kimse hiç kimseyi görmez. Marksistler, komünistler, Kürt kökenli sosyal demokratlarla tüm öteki yurttaşların bu konuda tartışma hakkını ellerinden alarak rüzgar ekmeye kimsenin hakkı olmamalıdır diyorum. Marksistler ve komünistler zindan kararlıklarında koğuşturmalara uğratılırken bir takım insanları alabildiğine kendi çıkarları içinde özgürleştirmek sonuçta bu fırtınanın kopmasını getirecektir. Bunu isteyenlerin bugünkü aşamada seksenli yılların avantajları içinde olabileceğini hiç sanmıyorum.

Devlet Güvenliğinin Sayın Yargıçları:

Savunma olmayan davamın bu aşamasında savcının tespitle-ri hakkında düşüncelerimi belirtmeye çalıştım. Bu dava, bu hak-sız yanlış dava yukarıda tespit ettiğim gerçeklere tümüyle ters ve yasaya aykırı bir yorumla önünüze getirildiği için esasa geç-mededen reddedilmelidir diyorum.

Böyle bir red anlamlı olacaktır: Yargıçların temel bir düşün-ceyle, Devlet güvenliğini nasıl algıladıklarını vurgulayacaktır. Hükümet darbesiyle generallerin ele geçirdikleri bir yasama dü-zeninin izleyicileri değil, hukukun, insanlığın ve insanoğlunun bugünkü aşamasında uluslararası sorumluluklarının bilincinde olduklarını gösterecektir. Kürt sorununa çözümler getirecek bir takım insanların bu konuyu tartışmalarının, düşünce üretmele-rinin önünü, hapse koymakla, düşünceleri yasaklamakla, tutuk-lamalarla kesmenin hiçbir olumlu sonuç getirmediğini insanoğ-lunun bunca yaşadığı tecrübelerle kanıtlanmış olduğunun vur-gulanması anlamına gelecektir ki sağlıklı ipuçları ile halkların birliktelikleri sağlanabilsin, karanlık tuzak ve emperyalist dü-zenlemelerin önüne geçilebilsin.

Saygılarımı sunuyorum.

1990

XI

NEP PERESTROYKA DEĞİLDİR YA DA PERESTROYKA'DAN ÖNCE PERESTAVKA “Yeniden Bilinçlenme”

Gorbaçov'un danışmalarından Oganyak dergisi yöneticisi Vitali Korotıç'in konferasından dönüşümde “demokrasinin erdemleri” konusunda verilen örneklerle iyice aydınlanmış olma- ma karşın, içimde yine de nedenini kestiremediğim bir tedirgin-likle gözümü uyku tutmadığı bir saatte, belki de birşeyler oku- mak için, -kesinlikle araştırmak için değil- böyle bunalımlı du- rumlarda kendi kendime alışkanlık haline getirdiğim bir davra- nışla ve de bir bakıma gelişigüzel Lenin'in Seçme Yapıtları'ndan bir bölümü açıp okumaya başladım: “Bugünlerde devrimimize yönelik Sukhanov'un anılarını karıştırdım şöyle...” diyordu Le- nin. Birden kendimi toparladım. Benim “Birgün Bile Yaşamak” adlı Bolşevik devrimini anlatan romanımda kendisinden alıntı- lar yaptığım, söylediklerine kulak kabarttığım bir Menşevikti Sukhanov... Belki de o nedenle, o güne değin gözümünden kaçan Lenin'in Sukhanov'la ilgili satırlarını daha bir özenle okumaya başladım: “Batı sosyal demokrasisinin gelişmesi süresince (Suk- hanov'lar) ezberledikleri alabildiğine yavan bir varsayımı iki de bir öne sürerler: Sosyalizm için olgunlaşmamışsınız biz. Kendi aralarındaki bilge kimliğinde kimilerinin dediklerine göre: Biz sosyalizm için nesnel ekonomik öncül koşullara sahip değiliz- dir. (...) ‘Rusya sosyalizmin inşaaı için gerekli olan üretim iliş- kilerinin gelişmesi aşamasına varamadı.’ Bu tezi Sukhanov da- hil, II. Enternasyonal'in tüm gezginci şövalyeleri hiç çekinme- den ilan edip dururlar. Bu tartışılmaz doğruluktaki tezi tüm

tonlarında ağızlarında dolandırıp dururlar ve devrimimizi değerlendirmede tek kesin ölçüt olduğuna inanırlar. (...) Sosyalizmi yaratmak için uygarlaşmış olmak gerektiğini söylüyorsunuz. Çok doğru. Peki de büyük toprak sahiplerini ve Rus kapitalistlerini önce kapı dışarı etmekten başlayarak ön koşulları yaratmak ve hemen sonra da sosyalizme koyulmamız neden olanaklı olmasın? Alışlagelmiş tarih düzeni içinde bu tür benzer değişikliklerin kabullenilemeyeceğini ya da olanaksız olduğunu hangi kitaplarda okudunuz?

Aklıma sık sık Napolyon'un bir tümcesi gelir: 'Savaşa dalınır ve sonra... sonrası görülür.' Biz de bunu yaptık. Önce, 1917 Ekim'inde ciddi bir savaşa daldık, bu gelişimin akışı bize olayın ayrıntılarını sonra gün yüzüne çıkardı. (Dünya tarihi açısından hiç kuşkusuz Brest-Litovsk barış antlaşması, NEP-Yeni Ekonomik Politika- hep birer ayrıntıdır.)

Şu anda işin özünde, zaferi bizim kazandığımızısa kuşkudan uzaktır." (Ed. Progrées-Moscou/1980, s. 772-73-75)

Birden penceremin önünde uzun boyuyla Sukhanov'u gördüm. Dalgın dalgın dışarıya, gecenin sessizliğine bakıyordu. Kendisi hakkında Lenin'in söylediklerini görmesini istemezmiş, kendisine anımsatmaktan kaçınırcasına "Seçme Yapıtlar"ı hızla kaparken, Sukhanov bakışını dışarıdan hiç çevirmeden: - "Gerek yok, dedi... Ama Lenin'in adını ettiği zafer hiçbir zaman kazanılmadı. Kazanılsaydı sen böyle gecenin ileri bir saatinde odanda bir Menşevikle konuşma gereğini duymazdın..." Bu kez alaylı bir biçimde yüzünü dönerek: "Hem de her zaman Bolşeviklerle konuşmayı, yaşadığın olayları Bolşeviklerin ve Leninistlerin temel görüşlerinde sinamayayı alışkanlık haline getirmiş sen..." diye parmağını beni birilerine göstermek istercesine uzattı... "Ama artık, yaşanan son olaylardan sonra başka çareniz de kalmadı: Komünist Parti'ler bir bir yıkılıyorlar yetmiş yıllık egemenliklerinden sonra. Polonya'da Dayanışma Sendikası halkın başkaldırısına öncülük ederek siyasal erki ele geçiriyor, Macaristan Komünist Partisi kendisini feshediyor, bununla da kalmıyor, Komünist bloktan ayrılıp Sosyalist Enternasyonal'e başvuruyor, öteki ülkelerde kırk yılı aşkın ülkelerini yöneten Komünist partiler öncü oluşlarına yani, yönetmeye son verdikleri-

ne dair kongrelerinde kararlar alıyorlar, Moskova'da Ekim devriminin 72. yıldönümünde Kızıl bayraklar alan köşelerinde yakılıyor, Polonyalılar görkemli Lenin yontusuna saldırıyorlar, güvenlik güçleriyle çarpışmalarda göz gözü görmüyor, ulusçuluk akımlarında Devrimin Anayurdu'nda insanlar birbirlerini boğazlıyorlar, dikenli telleri, aşılamaz sanılan duvarları insanlar yüzbinlerce, milyonlarca aşarak batıya, kapitalizme kaçıyorlar. Kazanılan zafer bu mu? Ya komünizmin yeni ideologları ne diyor? Perestroyka'nın ünlü ideologu bay Vadim Medvedev atandığı ideoloji bürosundaki ilk toplantısında soluk soluğa gazetecilere: Yeniden Yapılanma'nın (PERESTROYKA'nın) potasından nasıl sosyalist bir toplum çıktığını görmek istiyoruz? diye soruyor ve yanıtını yine kendisi veriyor: 'Biz artık çok ciddi bir biçimde modern sosyal demokrasi'nin pratiğini çok iyi kavramış bulunuyoruz' diyor. (Le Monde, 6 Temmuz 1988). Bu gece seni alabildiğine tedirgin eden bay Korotîç, Lenin eleştirisine ne zaman başlayacaksınız sorusunu doğrusu ya pek diplomatça yanıtlıyor: 'Ben islami düşünceyi tartışmayı Muhammed'den değil, Humeyni'den, Hristiyanlığın eleştirisini de İsa'dan değil Vatikan'dan başlatırım.' Alabildiğine yoğunlaştırdıkları Stalin eleştirisinden sonra Lenin eleştirisinin gündemini saptadıkları besbelli değil mi?

Tüm bunlar olurken Lenin'in yapıtlarında bizleri 'İkinci Enternasyonal'in gezginci şovalyeleri', 'korkaklar', 'kıvırtıcılar' diye nitelendirmesiyle sizin gibi geri kalmış ülkelerin kendilerine yarımıyamalak bilgileriyle Marksist yaftası asmış aydınlarının 'Leninizm bugün de yolumuzu aydınlatıyor' diye çırpınmalarının artık ne anlamı var... Kimi kandırabileceğinizi sanıyorsanız? Biz kitaplarda yenildik belki, Lenin'in yapıtlarında... Ama yaşamda değil. Yaşamda yenilen Lenin'in kendisi oldu. Ve öncü parti anlayışı..."

Odamda kaçak kaçak içtiğim sigara dumanlarından boğulacakmışım gibi balkon kapısını açtım, gecenin kendi kendinde dinlenen diri havasını göğüs geçire geçire solukladım.

"-Aslında Lenin kendi yenilgisini, daha doğrusu yenilgisinin başladığını kendisi çok kapalı bir biçimde yapıtlarında itiraf da eder. Üç yıllık Bolşevik uygulamanın getirdiği yıkımı en önde

kendisi kabul eder. Biz ne diyorduk: Sivil toplum ve kapitalist ilişkiler aşaması yaşanmadan geri bir tarım ülkesinde doğrudan sosyalizmin inşasına geçmek -hem de hiçbir kapitalist ülkede henüz devrim gerçekleşmemişken- çılgınlıktır, zaman yitirmektir. İşte bak Lenin de üç yıl uygulamadan sonra aynı şeyleri söylüyor: - '1921 baharında sosyalist üretim ve bölüşümü 'saldırı' yöntemiyle kurmak, yani; en kısa yoldan, en ivedi biçimde ve en doğrudan kurmak girişimimizin yenilgiyle sonuçlandığını gördük. (...) 1921 baharında politik durum bize gösterdi ki birçok sorun üzerinde Devlet Kapitalizmi konumuna doğru geri çekilmek gerekiyor.' (Lenin, Tüm Yapıtları. Ed. Progrées, C. 33, s. 88). Ve de 1921 baharında uygulamaya konulan Yeni Ekonomik Politika yani ünlü adıyla NEP, pazar ekonomisine dayalı kapitalist ekonomi ve tecim özgürlüğünün Lenin'in ağzından resmen kabulü anlamına gelir. Bugün, 70 yıl sonra aynı şeye yeniden yapılanmayla, perestroyka ile dönmeye çalışanların temel felsefesinin alanını oluşturması gibi. 'Tecim özgürlüğü kapitalizme yeniden dönüşten başka bir şey değildir.' (Lenin, C. 33, s. 288) 'Sorun çok kez şöyle ortaya konuyor: Bir komünist parti tecim özgürlüğünü tanıyabilir, onu uygulayabilir mi? (...) Partimiz iktidardadır. Kongre'nin alacağı karar tüm Cumhuriyet için uygulama zorunluğunda olacaktır. Kendi ilkesi içinde bu sorunu çözmek zorundayızdır. (...) Çünkü kapitalizmin büyük tekniği olmadan sosyalizmi çözmek olanaksızdır. (...) Ekonomik görüş açısından devlet kapitalizmi içinde bulunduğumuz ekonomiye oranla sonsuz derecede üstündür.' (Lenin, C.32, s. 354)

Yeniden Yapılanmanın ideologu Vadim Medvedev: 'Savaş komünizminden (yani sen bunu Lenin'in 'saldırı' diye nitelendirdiği üretime el koyma diye anla, işte bu komünizmden) NEP'e geçişte (yani pazar ekonomisine ve tecim özgürlüğüne geçişte) bizzat Vladimir İlyiç'in görüşleri son derece önemli bir dönüşüme uğradı' derken, aslında bu köklü değişikliğin bizlerin, yani, Lenin'in yapıtlarında lanetler yağdırdığı biz Menşeviklerin görüşlerinin bugünkü kadrolarca da artık resmen tanındığı anlamına gelmiyor mu? Öyleyse bu yitirilen koskoca zaman ne ve temel yanlış nerededir? Yanlış başlatılan bir tarihi sürecin bugüne değin nasıl yuvarlana yuvarlana geldiğini şimdi

okuyacağım tümceler, örneğin Gorbaçov'a mı, Lenin'e mi, Medvedev'e mi, yoksa ünlü yeni yapılanmanın ekonomist düşünürü Aganbeguian'a mı ait olup olmadığını bulup çıkaramayışından da kestirmen olası:

1) Ulusal ekonominin her branşını (artık) kişisel çıkar ilişkisi üzerine oturtmamız gerektiğini söylüyoruz. Hep birlikte tartışalım ama sorumluluk bireyde olmalıdır. Bu ilkeyi gerçekleştirmeyi bilemediğimizden her adımda acı çekiyoruz.

2) Girişimci ve inisiyatifçi karakter yerel kademelerde desteklenmeli ve ne pahasına olursa olsun bütün biçimleriyle geliştirilmelidir.

3) Sovyet Rusya ve Komünist partisi içindeki toplantıların, konferans, kongre ve kurulların kimliğinin artık önceki dönemlerdeki gibi olmadığını, herşeye karşın sürekli yinelemeliyiz. Ne denli alışılmış olursa olsun Parti toplantıları bu girişimci espriyle yakından ilgilenmek zorundadırlar.

4) Kapitalist devletler sistemi içindeyiz. Bir yandan bize yardım edemeyen kolonial ülkeler, öte yandan düşmanımız olan kapitalistler. (...) Yaşamak istiyorsak bu gerçeğin üstüne gözlerimizi kapayamayız.

5) Ekonomik politikada en büyük yenilgi, bu politikanın tabandan kopuk oluşu ve parti programının en ivedi temel çaba olarak tanıttığı üretim güçlerinin ilerlemesine yol açamaması olayı ile en üst düzeyde kendini gösterdi.

6) (Ekonomiyi) köylünün kişisel çıkarı üzerine kurmak gerek. (...) Toprağın özel mülkiyetini kaldırdık. (...) Zorluğumuz kişisel çıkar yaratmada düğümleniyor. Eşit biçimde, her uzmanı, üretimin gelişmesinde kendi çıkarı da olduğu biçiminde harekete geçirmeliyiz. (...) Donetz kömür havzasının başlıca ekonomik alanlarımızdan biri olduğunu biliyorsunuz. (...) Ve yine hepiniz biliyorsunuz ki bu kömür havzasında büyük sanayi işletmelerinin kurulması başlıca çabalarımızın başında gelmiştir. Az bir işçiyle Donetz endüstri işletmelerinde çalışmak bizim için son derece kolayken (...) bugün ne görüyoruz. Tam karşıtı bir olay: Köylülere kiraya verilmiş küçük maden ocaklarında üretim hızla ilerliyor. (...) Bu maden ocakları çok iyi çalışıyor ve ocak kirası olarak devlete çıkarılmış kömürün yüzde 30'unu ka-

zandırıyorlar. (...) Eğer biz kendimiz doğru sonuçlar çıkarmasını bilir, bu politikayı akıllıca geleceğe uygulayabilirsek sonuçlar verimliliklerini sürdüreceklidir.

7) Başlıca mülkiyet biçimi bilindiği gibi kamu mülkiyet biçimidir; toprağın altı, üstü, fabrikalar, işletmeler Devletin, yani tüm toplumdur. Bu tür mülkiyette tehlike, bu mülkiyetin adeta herkesin malı ama hiç kimsenin malı olmayışı biçiminde algılamadan kaynaklanmaktadır. Bireyin ya da toplulukların sahiplik duygusu sönüşmekte, körleşmektedir. Hiç kimse hiç bir şeyden sorumlu değil. İşte tüm kötülüklerin kaynağı. İşçiler kaynaklar kendilerinin olmadığı ölçekte kamu kaynaklarını havardaca harcıyor, devlet işletmelerinde kendilerine ait olanlardan çok daha kötü çalışıyorlar.

8) Toplumsal mülkiyet uzun zaman sorumlusu olmayan ve 'sahipsiz mülkiyet' biçiminde gelişti. Sosyalist mülkiyetin insana yaklaştırılması değil, tersine devletleştirilmesi onun olgunluğunun ölçütü sayıldı.

Sukhanov "Evet dedi, bu örnekleri çoğaltmak kolay. Ama söyle bakalım, birbirine benzeyen bu tümceler kimin?" Durum. "Bilemiyorum dedim, sanki bir kişinin konuşmasından ya da tek bir metinden alınmış ayrı ayrı alıntılar gibi..." "Evet, diye sürdürdü konuşmasını Sukhanov, bir kişinin ya da tek bir metinden alıntılara benzeyen bu tümceler 70 yıldan beri uzaya uzaya NEP'lerle Perestroyka'larla önümüze konan bir tarihi yanlışlığının sürgitliğinin en belirgin örnekleri işte... Bu tarihi yanlışlık artık bugün gitmiyorsa nereden başladığını bulmak size düşer... 1, 2, 3, 4, 5, 6. tümceler Lenin'e ait. Sırasıyla (33/64, 32/462 "X. Kongre NEP'e yönelik karar tasarısı", 32/459-461, 32/522, 33/57, 33/63-64 ve 33/90-91). 7. tümce bugünün yeni NEP'cisi ünlü Abel Aganbeguian'ın (Sovyetler iki kat meydan okuyor Economica/1987, 219 ve 220. sayfalarından), 8. tümce de Vadim Medvedev'in komünist dergisinin Dünya Solu'nun ikinci sayısından alınma. Bu iki şeyi kesinlikle kanıtlar: a) Bizim söylediklerimizin yani Rusya gibi geri kalmış, üretim güçleri gelişmemiş bir ülkede sosyalizmin inşasının kapitalist aşamaya geçilmeden gerçekleşemeyeceği gerçeğini b) Kapitalist ilişkilerin geliştirilmesi için NEP'le uygulamaya konan politikaların 70 yıldan

beri birbirine benzeyen tümcelerle dürtüklenmesine karşın pazar ekonomisinin bir türlü geliştirilip serpiştirilememesi...

Oysa NEP'le birlikte konan pazar uygulaması politikalarının başarıya ulaşma olanağı vardı. Pazar ekonomisinin kaçınılmaz bir sonucu olan siyasi demokrasi anlayışı da onunla birlikte uygulamaya konulabilinseydi... Devlet kapitalizmiyle sağlanacak birikimlerin keşfi gerçekten de önemli bir keşifti ama bu keşfi en yanlış biçimde uygulamak da Bolşeviklerin büyük yanlışları oldu. Lenin yapılması gerekenin tam karşıtını yaptı. Siyasi demokrasi olmadan pazar ekonomisinin beklenen, istenen sonuçları vermesi olanaksızdı. Oysa Lenin'in soruna ne denli aykırı ve tarihsel bir yanlışlıkla baktığını şu tümcelerde bulman bile olası: "Dışarıdaki Menşeviklerle sosyalist devrimciler; kapitalizme doğru geri çekildiğimizi söylüyorsunuz bize, iyi, biz de aynı şeyi söylüyoruz, sizinle uyum içindeyiz, diyorlar bize. Ardı arkası kesilmez bir biçimde duyuyoruz bu sözleri. Dışarıda şu tema üzerinde korkunç bir ajitasyon var: Bolşevikler kapitalizme izin vermelerine karşın Menşeviklerle devrimci sosyalistleri hapishanelerde tutsak etmeyi sürdürüyorlar. İster istemez kapitalizme izin vereceğiz ama köylülere gerektiği ölçüde. Bu ona gerekli. Yoksa köylü ne yaşayabilecek ne de çalışabilecek" (33/315).

'Kapitalizme izin veriyoruz ama köylülere yettiği ölçüde...' İşte Lenin bu tümcesiyle, bu derin yanlışlı anlayışıyla bizim sivil toplumdan amaçladığımız üç sayacaklı yapılanmanın, yani: Siyasi demokrasi, pazar ekonomisi ve sosyal devlet anlayışının siyasi demokrasi ayağını nasıl görmezlikten geldiğini, onu aslında hiç kavramadığını ya da çok yanlış kavradığının en belirgin ortaya konuşudur. Böylesine kaba bir yaklaşımın ister istemez parti totalitarizmine yol açacağı kaçınılmaz bir gerçektir. 'Köylülerin işine yarayacak kadar kapitalizm...', sonuçta 'Kapitalizme biz izin veriyoruz. (...) Komünist kongrenin karar verdiği gibi devlet kapitalizmine proletarya devleti tarafından izin verilmişti. (Çünkü) Şimdi devlet bizim' (33/317) anlayışına uzanacağı, orada konaklayacağı kaçınılmaz bir gelişmeydi. Nitekim öyle de oldu. Lenin'in adını ettiği kongrede yani X. Kongrede 'devlet bizim' anlayışı Parti içi demokrasiye son verecek bir biçimde gerçekleştirilerek tam bir totaliter rejim anlayışına geçil-

di. O güne değin varlığını koruyabilmiş olan hiç olmazsa parti içi demokrasi anlayışı NEP uygulamasıyla birlikte, Kroştand denizcilerinin silahlı ayaklanması bahane edilerek tümüyle ortadan kaldırıldı, izlenmesi gereken yolun tam karşıtı ama çıkmaz bir yola sapıldı. Bu yolda ilerlemek zaman aşamasında sosyalizme 60 yıl kazandırdı ama sonunda çıkmaz bir yolla, duvarla karşı karşıya kalındığı anlaşılınca yeniden yapılanma politikası yani Perestroyka bu kez Glasnost ile takviye edilerek yeniden gündeme getirildi; yolun başına dönüldü.

Bu savımın doğruluğunu kanıtlamam için X. Kongre kararlarının 6. ve 7. maddelerini sana göstermem yeter de artar bile. Öteki maddelerin hepsi Parti'de Birlik'in sağlanması konusunda alınmış ve alınması gereken önlemleri, fraksiyonların varlığının tanımını falan içerir.

Rusya Komünist Partisi X. Kongre Kararlarına Sukhanov'un Bakışı

Madde 6- Keza kongre, istisnasız şu ya da bu program üzerine kurulmuş tüm grupların, 'İşçi Muhalefeti' ve 'Demokratik Merkezîyetçiler'de dahil fesihlerini ve doğrudan feshedildiklerini ilan eder. Kongrenin bu kararının uygulanmaması partiden doğrudan çıkarılma sonucunu getirir. (İşte bu madde parti için demokrasinin tüm solunum yollarını tıkamıştır).

Madde 7- Partinin iç yapısında ve Sovyetlerin tüm eylemlerinde katı bir disiplin'in egemenliğini sağlamak ve fraksiyonel tüm eylemlerden partiyi arıtarak elde edebilecek en üst düzeyde birliği elde etmek için Kongre, Merkez Komitesi'ni tam yetkili kılar. Şu nedenle ki: Parti disiplininin bozulması, fraksiyonel eylemin yeniden canlanması ya da hareketlenmesi durumunda; Merkez Komitesi üyeleri dahil, onların geri saflara çekilmesi ve en son önlem olarak partiden atılmalarını da içerecek tüm yaptırımları uygular. Merkez Komitesi üyelerine, Merkez Komitesi'nin yedek üyelerine ve Denetim Komisyonu üyelerine bu son yaptırımın uygulanabilmesi için Merkez Komitesi üyelerinin tamamı ile yedeklerinin ve Denetim Komisyonu üyelerinin tamamının hazır bulunacağı bir toplantı çağrısı yapılması gereklidir. Eğer Partinin en sorumlu yöneticilerinin bu toplantısı, oyların üç-

te iki çoğunluyla bir Merkez Komitesi üyesinin geri saflara çekilmesini ya da partiden atılmasını kabul ederse, bu önlem hemen ivedilikle yerine getirilir. (32/252-255) 'Rusya Komünist Partisi X. Kongresinin Parti Birliği Üzerine Karar Tasarısı'ndan.

Ama bence, diye sürdürdü konuşmasını Sukhanov, X. Kongre kararlarının Birlik adına tüm demokratik işleyişi tıkayan temel görüşünü 3. Madde'de görmek olasıdır. Bu madde Lenin'in tüm vesveselerini içerir.

Madde 3- 'Birlik konusunda' yapılacak propaganda bir yandan fraksiyonel espirinin, temelde, partinin birliği ve proletarya öncüsünün istencinin birlik istemini gerçekleştirmede ne denli yıkıcı ve tehlikeli olduğunu açıklamak, öte yandan, Sovyet iktidarının son manevralarındaki taktiklerin özgün kimliğini açığa çıkartmak zorundadır. Karşı-devrimci beyazların bayrağı altındaki girişimlerinin kesinlikle yenilgiye uğratıldığına inanan bu düşmanlar, artık bu kez Rusya Komünist Partisi içindeki ayrımcılıklara tüm güçleriyle çengel atabilmek için olağanüstü çaba göstermektedirler ve böylece de şu ya da bu biçimde Sovyet erkine en yakın benzerlikler taşıyan gruplara siyasal iktidarı kazandırabilmek için karşı devrime ivme kazandırabilmeyi düşünmektedirler.

Her yerde karşı-devrimci görmek, partideki eleştirileri bile karşı devrimcilerin kendilerine çengel atması olarak nitelendirmek, sonuçta NEP'le birlikte geliştirilebilseydi olumlu sonuçlar getirebilecek girişimi tümüyle kısırlaştırmıştır. NEP siyasal demokrasinin unsurlarını oluşturan 'insan hakları', 'düşünce özgürlüğü' ve 'özgür seçimler'le desteklenebilseydi gerçekten kalıcı bir sosyalizmin inşasına Marksist ilkeler doğrultusunda başlama olanağını bulabilirdik. Ama kapitalizme dönüşle birlikte, yani temelde o adını ikide bir ettikleri bireyci inisiyatif ve girişimcilik siyasal demokrasi ile birlikte desteklenmez tam karşısı parti totalitarizmiyle betonlaştırılmaya çalışılırsa sonuçta, bu betondan despotik ayak, insan edilgen direnişine dayanamayarak yıkılır... hem de öylesine ki, gerçekleştirdiğinizi sandığınız Pazar ekonomisini de, sosyal devlet anlayışını da kendi üzerine çekerek çöker. Stalin döneminde daha da betonlaştırıldığı sanılan bu ayaağın batı yakasında göçüşüyle binlerce, yüzbinlerce in-

san da şimdi batıya doğru bilinçsizce, panik içinde yuvarlanıp gitmektedirler işte.”

Sukhanov, gitmeye hazırlanırken, döndü masamın üzerinde kendisiyle ilgili Lenin satırlarına bir göz daha attı: - “Aklıma sık sık Napolyon’un bir tümcesi gelir... benim de” dedi alaylı bir biçimde. “Savaşa dalınır ve sonra... sonrası görülür: Napolyon’un, pardon, Lenin’in büyük Moskova bozgunu... yüzbinlerin, milyonların ricatı...”

Gecenin sabaha uzanan yalnızlığında çalışma masamın üzerine benim mi, Sukhanov’un mu indirdiğini kestiremediğim Lenin’in tüm yapıtlarına, özellikle de bu konuyu içeren 32. ve 33. ciltlerde Sukhanov’un gösterdiği satırlara daldığım sırada çalışma masamın hemen yanındaki, az önce Sukhanov’un oturduğu koltukta Mraçkoviski yoldaşın oturmakta olduğunu gördüm. Kendisinin öyküsünü “Bir gün Bile Yaşamak” da anlattığım katıksız Bolşevik Mraçkoviski... Tarih kitaplarında Troçkist olarak geçen Mraçkoviski XV. Kongre’ye gitmeden önce yapılan kendi aralarındaki gizli toplantıda “gelecek kuşaklara Stalin-Troçki savaşımının yanılğılarında Bolşevik ilkelerin unutulup gitmesi, bu ilkelerin gözden kaçırılabilmesi olasılığına karşı bir bildiriyile Troçki-Zinovyev-Kamanev üçlüsünün birlikte oluşturdukları politikaları desteklemediklerini açıklamayı” önermiş, ancak bu önerinin XV. Kongre sonuçlandıktan sonra gündeme alınması kararlaştırılmıştı. 1936 yargılamalarında Stalin’in kurşuna dizdirmeden önce iki kez Mraçkoviski’yi Kremlin’e hücrelerinden çıkartarak getirdiği, ona Urallar bölgesinin endüstri işletmeleri genel direktörlüğünü önerdiği, Mraçkoviski’nin bu önerileri Stalin’in politikasını desteklemediği için geri çevirdiği hep Bolşevik devrimi yakından izlemişlerin yazdıklarında vardır. Ve bu yazılarda Stalin’in gerçekten kendisine derin bir saygı duyduğu da belirtilmiştir.

Kıpkırmızı bir yüzle:

-Mraçkoviski yoldaş, dedim... ilk kez başıma geliyor.., yani bir Menşevikle devrimin yazgısını konuşmam...

Mraçkoviski, hafifçe gülümseyerek:

-Anlıyorum dedi... Ama Sukhanov gerçekten nitelikli bir Menşevikti. Karısı da katıksız bir Bolşevik... Ve, biliyorsun, Ekim devriminin silahlı ayaklanma kararı Sukhanov'un evinde alınmıştır. Zavallı Sukhanov o gece sabaha dek eve girememiştir.

Evet... kuşkularını anlıyorum. Sukhanov'un ileri sürdüğü tezleri bugünün ideologları da üç aşağı beş yukarı benzer biçimde ileri sürüyorlar. Özellikle de Lenin'in NEP'e dönüşle birlikte düşüncelerinde köklü bir değişim olduğu, pazar ekonomisiyle birlikte bireysel girişimciliği taçlandığı, bundan cayılmasıyla her şeyin yüzüstü kaldığı gibi savlar... Durumu yeniden saptayalım; eğer yorgun değilsen ve beni dinleyecek kadar konuyla ilgiliysen...

-İnsanı en çok yoran yaşanan korkunç savrulmalar Mraçkoviski yoldaş, dedim... İşte insanı asıl yoran ve çökerten...

-Bolşevik devrimin gerçekleşmesinden sonra, diye sürdürdü konuşmasını Mraçkoviski, tıpkı zamanı son derece sınırlı insanların netliğiyle... "Kitlelerin olağanüstü kahramanlıkları sayesinde üç yıl ayakta kalabildik. Bu üç yılın bitiminde küçük üreticinin yıkımı daha da ağırlaştı; büyük endüstrinin gelişmesi daha da geriledi, gecikti. Buna karşın küçük üreticinin işgücünün bozulması ve savrukluğu üzerine kurulmuş olan üstyapı, 'Sıkı-yönetim' kalıtı bürokrasi tümüyle gelişip büyüdü." (32/374-375) "Rusya'da bu olumsuzlukların egemenliği söz konusuysen sosyalizme doğrudan geçiş olanağı var mı" ydı? (32/372) "Evet. Devlet kapitalizminin gerçekleşmesiyle. İşçi sınıfı Devlet düzenini, küçük mülkiyetçiliğin anarşik anlayışına karşı savunmayı öğrendiğinde, devlet düzeyinde üretimi, devlet kapitalizminin temelleri üzerinde örgütlenebilmeyi bildiğinde. İşte o zaman, şöyle söylememe izin verirseniz, yani tüm kozlar kendi (işçi sınıfının) elinde olduğunda, sosyalizmi güçlendirmesini güven altına almış olacaktır..." (32/354).

Şimdi, Sukhanov'un söyledikleriyle yukarıdakileri birleştirirsen Devlet Kapitalizmine dönüşün tüm gerekçeleri üç aşağı beş yukarı ortaya çıkar. Sukhanov'un sana söylemediği -belki de kasıtlı değil- bir gerçeğin altını kısaca çizeyim: Devlet kapita-

lizmine dönüşün 1921 baharındaki ilk uygulama köylülerin elinden ürettiklerine doğrudan el koyma yönteminin terk edilmesiyle aynı vergilendirilmeye geçilişi, ikinci aşama yalnızca işi bu noktada tutmayıp özel girişimciliği öne çıkaran tüm kapitalist ilişkiler ağının geliştirilmesi aşaması... Parasal düzenleme ve tecim özgürlüğü gibi. 1921 baharına geldiğimizde “işçilere ekmek ve yakacak bulabilmek ve işçi sınıfının tümünden fiziksel olarak eriyip gitmesini önlemek için” bir yandan köylülüğün aynı vergilendirmeye kırsal kesimde özel mülkiyet hakkının tanınmasını, öte yandan kooperatifçilik ve özel girişimciliğe olanak tanıyan düzenlemelerle de kentlerdeki sanayi üretiminin içinde bulunduğu ölümcül koşullardan çıkmasını sağlamayı düşünüyorduk. Bu temellere dayanan Yeni Ekonomik Politika’nın yani ünlü adıyla NEP’in aşağı yukarı kestirilebilen hedefleri de somut bir biçimde saptanmıştı. “Önümüzdeki yılın pratik ve emredici çalışmasına bağlı olarak (...) ağır endüstri’yi kaldırmak ve elektrifikasyon planına işlerlik kazandırmak için en azından 400.000.000 pouds (16.800 kg.) buğdayın toplanmasını sağlamak” (32/464- Yeni Ekonomik Politika’ya ait Karar projesi, mad/8). Bunun 240 milyon pouds’u aynı vergilendirmeden, 160 milyon pouds’u da köylülerin ürettiği malla yani buğdayla kentteki işçilerin fabrikalarında ürettikleri, örneğin tekstil fabrikasındaki bir işçinin ürettiği bezle buğdayın değiş tokuşundan sağlanacaktı. Ve biz bunu gerçekleştirdik. Menşeviklerin tüm şamataları da buradan kaynaklanıyordu. Yani biz nasıl onların, sosyalist devrimcilerle birlikte iktidarda bulundukları sürede bir türlü gerçekleştiremedikleri demokratik burjuva devrimini tüm içeriğiyle, hem de en ileri kapitalist ülkelere bile örnek olacak biçimde nasıl gerçekleştirmişsek bunu da öyle gerçekleştirdik. Ve tıpkı örnek olduğumuz demokratik burjuva devrimindeki ilkeleri yaşama geçirişimiz gibi, yani: “hiç kimsenin yapamadığı biçimde monarşik düzenin içini boşaltmamız”, “ciddi bir biçimde dinle savaşmamız”, “Rus olmayan tüm uluslara kendilerine ait cumhuriyetlerini ya da otonom bölgelerini kendilerine verişimiz”, “gezegenimizin istisnasız tüm ülkelerinde açgözlü burjuvazi ve küt kafalı şaşkın küçük burjuvazi tarafından örtbas

edilen kadın haklarının eşitsizliği ya da kadın haklarının olmayışı gibi feodalitenin ve ortaçağın insanı isyan ettirici bu bayağı, yüzkarası, utanç verici ayıbından Rusya'yı arındırışımız", gibi "... hiçbir ülkede, en ilerlemiş olanlarında bile, bu sorunlar, demokratik burjuva anlamında çözülebilmüş değil"ken, (33/44-45-46), tüm bunları, hem de iç savaşın en boğucu üç yılı içinde çözüşümüz gibi NEP'le de elektrifikasyon sorununu ve ona dayalı ağır sanayii kurma sorunumuzu çözeceğimizi biliyorduk. Birinciyi çözenler ikinciye de çözeceklerdi. "Tüm sorun teori ve pratikte, (belli bir yerde ve belli bir zaman için), kapitalizmin kaçınılmaz gelişmesini devlet kapitalizmi yolunda yönlendirebilmeyi sağlayacak doğru yöntemleri bulmak, gerekli koşulları gerçekleştirmek ve de yakın gelecekte devlet kapitalizminin sosyalizme dönüşümünü güvence altına almayı" becerip becerememizde düğümleniyordu. (32/376). Çünkü "Gerçekten demokratik ve devrimci bir devlette, devlet monopolist kapitalizminin, kaçınılmaz, kesin bir biçimde sosyalizme doğru atılmış bir adım gösterdiğini"n, "...devlet monopolist kapitalizmi(nin), sosyalizmin en tam maddesel hazırlığı, sosyalizmin anti-chambre'ı (giriş odası), sosyalizmden ayrılmayan tarihi geçiş aracı aşaması" olduğunun -işte şimdi- bilincine ermemiz gerekiyordu. Yani demokratik burjuva devriminden sonra hemen ona bağlı kapitalist ilişkiler sürecini kendi denetimimizde geliştirmemiz gerekiyordu. Ancak bundan sonra sosyalizmin inşasına başlayabilecektik.

Şimdi burada çok önemli bir çarpıtmanın yapıldığını söylemeliyim. Tarih içinde yaşamlarını canlı bir biçimde sürdüren Sukhanov'lar bunu bilerek yaparlar. Tarihin izlerini yaşamın genel yasalarında irdelemeyi unutmuş olanlar gözden kaçırır. Kimileri de bile bile az sonra adını edeceğim çarpıtmayı gündemlerinde sımsıcak tutarak Leninizmin ve Bolşevik uygulamanın eleştirisine dayanak yaparlar. Bu çarpıtma şudur:

"1921 baharına gelindiğinde" Lenin'in ve Bolşeviklerin, Menşeviklerin genel politik görüş açılarını ve devrimci sosyalistlerin ekonomi-politikalarını kabul ettiği savıdır bu. Bu Pe-restroyka'nın uygulayıcıları ve ideologları bunu "1921 yılına ge-

lindiğinde Lenin'in düşüncelerinde köklü bir değişim oldu" diye nitelendirmektedirler. Bu köklü değişimin de üstü kapalı "sosyal demokrasiye ve kapitalizme inanişta" düğümlendiğini vurgulamak istemektedirler.

Oysa gerçek hiç de böyle değil. Gerçeğin hiç de böyle olmadığı Leninizmi ve Bolşevikleri gerçekten doğru irdelemek ve deneyimlerini yaşamlarınızda somutlaştırmak istiyorsanız açığa çıkarmakla yükümlüsünüzdür. Biz nasıl 1905'in, 1871'in, 1848'in yaşanmışlıklarını doğru irdelemeye son derece büyük önem göstermişsek...

Biz siyasal erki aldığımızda, almanın kaçınılmazlığından başka hiçbir gerçek daha gerçek değildi çünkü, 1918 yılının Mart'ında ve Nisan'ında, yani; siyasi erki ele geçirişimizin 5-6 ay sonrasında, daha o zaman NEP'i uygulamaya koyma hazırlıklarımız tamamlanmıştı. Adı NEP değildi kuşkusuz. Ama tümüyle Devlet kapitalizmini içeren ekonomik politikaları. "Günümüzün En Başta Gelen Görevi", "Sovyet İktidarının İvedi Görevleri", "Sol Çocukluk ve Küçük Burjuva Düşünceleri Üzerine" adlı Lenin'in yapıtlarında sosyalist ekonominin inşası için uzun ve acılı bir yolu, yani devlet kapitalizmi ile köylülerin kendi ürettiklerini satabilme, toprak kiralama, bireysel girişimciliğin özendirilerek artıdeğer birikiminin ivme kazandırılması politikalarının tümüyle bir bir net biçimde saptandığını görebilirsin. Nasıl bir toplum yapısı devraldığımızı 1918 yılındaki "Rusya'nın Bugünkü Ekonomisi" adlı broşürde madde madde bulman olası. Yani: Tarımda geniş çaplı aile üretimi, küçük ticari üretim, kişisel özel kapitalizm ile devlet kapitalizmi ve bunun yanında başlamış sosyalist uygulamalar (32/351). Biz devlet kapitalizmini yoğunlaştırarak öteki üretim biçimlerini sosyalizmin inşasına olanak verecek biçimde geliştirmek, bu uzun ve acılı yolu, her şeye katlanarak, Bolşevik iktidarın ilk uygulamaları'nın başlangıcına koymak istiyorduk. Ama "Yerli burjuvalarımız bizimle birlikte yolu aşmak istemediler. Kapitalistlere (şunu) öneriyorduk: Önceki çıkarlarınıza, eski alışkanlıklarınıza ve halkın (devrimden önceki) düşüncelerine uygun düşen koşulları tümüyle ortadan kaldırmamız yerine, devletin düzenlemesi-

ne, devletin gücüne razı olunuz. Tüm bunları aşama aşama devlet düzenlemesiyle değiştireceğiz” (33/85) önerimize “kapitalistler yaşama hakkımızı bile ortadan kaldıracak biçimde yanıt verdiler. Kapitalist sınıfın başvurduğu taktik onlara önerdiğimiz ilişkileri sert biçimde kesip atarak çaresiz ve umutsuz bir savaşa bizi sürüklemeyi öngörüyordu. (...) Burjuvalarımızın bu savaşta çıkarlarına tümüyle uygun ve çıkarıcı mantığıyla hareket ettiklerini sürekli söyledim. O zaman biz Bolşevikler ne diyebilirdik ki... ‘Kapitalist beyler, sizden korkmuyoruz. Kurucu Meclis’inizi düşürdüğümüz politik alanda sizi vurduğumuz gibi bu alanda da sizi ikinci kez vuracağız.’ Başka türlü hareket edemezdik. Başka bir yol izlemek bizim açımızdan tam bir teslimiyet gösterdiğimizi belirleyecekti. (...) Burjuvazinin direnişi ve savaşım mantığının bizi, Rusya’yı üç yıl boyunca yakıp yıkan iç savaş döneminde en uçta, en çetin, en acımasız savaşım yöntemleri uygulama zorunda bırakışının nedenlerini sonuçta anlıyorsunuz” (33/88) Bu savaşımın örneğinin de özel bir ilan gazetesinin devletleştirilmesiyle nasıl patlak verdiğini Lenin tipik bir örnek olarak verir...

Bizi “saldırı” yöntemine itenlerin gerçekten öngördükleri sonuçla karşı karşıya kaldık mı? Evet. Komünist ahlâk daima en doğruları kendi savaşımalarında yoldaşlarına aktarmakla yükümlü kılar bizi. Yalnız yoldaşlarımıza değil. Halkımıza da... İşte, bizi yerli ve onların dışardaki uzantıları dış sermaye kaynaklarının sürüklediği bu üç yıllık “saldırı” yönteminin sonunda onları beyaz ordularıyla birlikte tümüyle yendiğimizde biz de şu acı gerçekle karşı karşıya kaldığımızı gördük: “1921 baharında sosyalist üretimi ve bölüşümü ‘saldırı’ yöntemiyle yani; en kısa yoldan, en ivedi, en doğrudan yöntemle inşa etme girişimimizin tam bir yenilgiye uğradığını gördük.” (33/88). Yenilgimizin başlıca nedenlerinden biri, bu iç savaşta sınıf olarak işçi sınıfının eriyip gitmesiydi. “Sınıf niteliğini yitirmiş proletaryanın var olduğu bir ülkede komünist talimatlarla, buyruklarla üretimi ve bölüşümü düzenleyebileceğimizi düşünmüştük. 1921 baharında politik durum bize gösterdi ki ekonomik birçok sorun da Devlet Kapitalizmi konumuna geri çekilmek (yani) ‘saldırı’ yerine ‘kuşatma’ya geçmek gerek” (33/88).

Lenin'in Yeni Ekonomik Politikası (NEP) Bir Savaş Yöntemi Olarak Düşmanı Bu Kez Kuşatmayla Çevirmektir

1921 baharında yöntemi değiştiriorduk. Düşmanı yenememiştik. Ordularını, beyaz terörünü yenmiştik ama asıl kendisi tüm varlığıyla yaşıyor ve bizi de açlık ve sefaletle mahkum ederek kendisine avuç açma gerçeğiyle karşı karşıya bırakıyordu.

İşte bak, burada, 33. cildin 78 ve 79. sayfalarında verdiği örnek yeni ekonomik politikamızın stratejisini tümüyle ortaya kor. Moskova Bölgesi VII. Parti konferansında bu yöntemin içeriği ve Leninist diyalektik yapısı çok anlamlı bir biçimde vurgulanır. Lenin, bir büyük savaş dehası olarak nitelendirdiği Japon generali Nogî'nin bize ait Port-Arthur kalesini düşürüşte kullandığı birbirinden tümüyle ayrı nitelikli iki yöntemin kendisini "özellikle ilgilendirdiğini" söylüyordu. "Saldırı" ve "Kuşatma" yöntemleri. "Saldırı" yöntemiyle bu güçlü, iyi korunan seçkin birliklerin savunmasındaki kaleyi düşüremeyen ünlü Japon generalinin bu kez ikinci bir savaş yöntemi kullanarak "Kuşatma"ya geçtiği ve sonunda bu güçlü kaleyi düşürdüğünü tam bir kurmay açıklamasıyla belirtir. Lenin'e göre kuşatma yöntem olarak "saldırı" ile kıyaslandığında bir geri çekilme'ydi. Ama geri çekilme de bir savaş yöntemi'di. Ve de işin şaşılması yanı geri çekilmenin çok daha zor, çok daha güç olduğuydu. Bir ordu geri çekilmeyi "saldırı" yönteminden daha dikkatle, "çok daha disiplinli", "çok daha otoriter" bir biçimde gerçekleştiremezse, düşmanına yenilmemesi, düşmanın karşısında paniğe uğramaması olanaksızdı. Parti konferansına katılmış iç savaşın yengin Bolşevikleri deneyimleriyle de çok iyi biliyorlardı ki bu geri çekilme sırasında düşmanın her zaman karşı saldırıya geçerek birlikleri darmadağın etmesi tehlikesi büyük olasılıktır.

İşte şimdi biz de; Lenin'e göre NEP uygulamasıyla geri çekiliyorduk. Yani kapitalist ilişkilere dönüyorduk. Burada uygulayacak bu geri çekilme yönteminin başlıca zorlukları şu gerçeklerden kaynaklanıyordu:

a) Zorluğun başlıcası hep "saldırı" yöntemine alışmışların geri çekilmedeki kuşatma karşısında aynı beceri ve isteği göstermemesi. Bu doğrudan bizim, devrimci kadroların son derece önemli bir sorunuydu. "Saldırımı öğrenmiş olanlar durum kö-

tüyken geri çekilmeyi öğrenememişlerse savaştan yengin olarak çıkmaları olanaksızdır. (...) Bu çekilme de bir savaştır; hem de öncekinden daha uzun, daha da vahşi, daha da direngen. Yol-daş Semkov çok açık söyledi: ‘Devlet teciminden niye söz edip duruyorsunuz? Hapishanelerde bize ticaret yapmayı öğretmediler.’ (...) Peki savaşımayı öğretiler mi bize cezaevlerinde? Ve de devleti yönetmeyi hapisanelerde mi öğretiler bize?’ (33/99)

Başka hiçbir çaremiz olmadığını söylüyordu Lenin apaçık. Bu yöntemi kadrolar olarak öğrenecektik. “Ticarete, tecime kendinizi uydurmadaki sıkıntılara katlanınız, diyordu Lenin, yoksa parasal sirkülasyon ve trafik sizi gerilerde bırakacaktır.” (33/91).

Yalnızca da bu değil, sana Sukhanov’un bir şaşırtmacayla özel girişimci Lenin tümcelerini ard arda sıralamasını şimdi burada bir kez daha anımsa. Gerçekten de işimizin zorluğunu kav-rarsın. Bizim gibi “hep saldırı”ya alışı, yaşamı “saldırılaşı-mış”ların şimdi uygulanmak istenen yöneme kendileriyle uyum sağlamakta ne denli güçlüklerle karşı karşıya kaldıklarını daha belirgin sezinleyebilirsin. Bu Bolşevik devrimin bireysel temelde çok yoldaşımızın gerçekten dramını oluşturmuştur. Şimdi sana bunları anlatmanın sırası değil, ama bu yöntemin kadrolar dışında olanlarca da önemli bir güçlüğü, çok önemle üzerinde durulması gereken bir zorluğu vardı.

b) Bu zorluk bu kez kitleler açısından. “Şimdi artık (önceki gibi) herkesin gözü önünde büyük toprak sahipleri yok. Waran-gel’ler, Kolçak’lar, Denekin’lerin bir bölümü Romonov’larla bir-leşebilmek için gittiler, ötekiler de gündem konusu olmak için yabancı ülkelerin güvenceli yerlerindeler. Halk büyük toprak sahiplerini, kapitalistleri, açığa çıkmış bu düşmanlarını önceden olduğu gibi (şimdi) görmüyor” (33/61) “Bizden önceki devrim-lerin içini boşaltan düşman (şimdi de) burada bile, içimizde bu-lunduğu, Kolçak’ların, Warangel’lerin, Denekin’lerin yerini al-dığı gerçeğinin bilincine halk varabilecek midir? Zira kapitalist-ler bizi yenerse, bu, bizden önceki tüm devrimlerin deneyiminin gösterdiği gibi geçmişe yeniden dönme anlamına gelecektir.” (33/61).

Tehlikenin büyüklüğü ortadaydı. Aslında, devrimci tarihin insanlık tarihindeki dönemeçlerini diyalektik bir yöntemle ince-

leyenler bizim “savaş komünizminde” uyguladığımız yöntemle NEP’de uyguladığımızın temelde ayrıcalıklar taşımadığını da çok iyi görürler. Taktiklerle stratejileri birbirlerine karıştıranlar sonunda başa çıkamayacakları sorunlarla başbaşa kalıyorlar. O nedenle Vadim Medvedev “Kasım 1920’de Lenin iki toplumsal sistemin tarihsel sürtüşmesini saldırıyla çözmenin olanaksızlığı sonucuna vardı” derken “çağın temel yasaları alanına geçilmesi” diye nitelendirdiği NEP felsefesini en geniş boyutlarda çözümlüşler getiren bir “barış” anlayışına ve Stalin döneminde “dünyanın birbirine düşman iki kale” durumuna getirilmesinin NEP felsefesiyle taban tabana zıt bir kavrayış biçimi olduğunu söylemesi, önce yaşadıklarımızın doğru kavranmasını, sonra da yorumdaki derin yanılığını ortaya kor.

Leninizmi, Bolşevikleri yargılayınız. Kendi geleceğiniz için gereklidir bu. Ama bizim yaşadıklarımızı ve Lenin’in söylediklerini şimdiki nesnel koşullar karşısında kendi yenilgilerinize ya da beceriksizliklerinize gerekçe olarak göstermeden. Bu kargaşayı büyötmektir. “Biz artık Lenin gibi düşünmüyoruz” deyiniz. Ama NEP’le kendi politikanız olan Perestroykanın “aynı köklerde” birleştiğini söylemek kendisi için çıkış yolu arayan öteki sömürölen ölkö insanlarını ve kadrolarını yanıltmaya götörmektedir. Lenin hiçbir zaman iki dünyanın sonuna değin barış içinde yaşayacağına inanmadı örneğinin. Hem de bunu NEP’i tüm şiddetiyle savunduğı bir zamanda söyledi. Kaç kez söyledi. Yanıldığını söyleyin. Ama böyle söylemedi demeyin. Çünkü dünya ve yaşam tüm çılgınlığıyla ortada daha. Örneğinin Lenin NEP’e hiçbir zaman kalıcı bir model olarak bakmadı. Ona hep gerileme gözüyle baktı. Bu gerileme ne kadar sürecektir sorusuna da belki de NEP’i temel felsefesi yönünden en iyi ortaya çıkarcak şu tümceyle karşılık veriyordu: “En sonunda saldırıya geçebilecek gücü kendimizde buluncaya dek” (33/91). “Şimdi, her şeyden önce ekonomik problemlerle karşı karşıya bulunuyoruz ve hemen önümüzde atacağımız adımın da sosyalizmin inşasına doğrudan geçiş olmadığını da aklımızda tutmak zorundayızdır. (...) Üç yıl problemimizi (ekonomik problemi) çözmemize yetmedi. (...) Bugün biraz daha geri çekilmek zorundayız; yalnızca devlet kapitalizmine değil, ama devletin ticareti ve para-

sal sirkülasyonu düzenlemesine doğru da" (33/91-92). Nerede duracağımızın da şimdiden kestirilme olasılığı olmadığını söylüyordu Lenin ama çekilmenin hiçbir zaman düşmana karşı verilen bir savaşım yöntemi olduğunu aklımızdan çıkarmamamızı istiyordu. "Bilemeyeceğimiz kadar uzun zaman ve sağlam temellere dayanan bir karşı saldırıya geçmeye hazır olamayışımıza kadar geri çekileceğiz." (33/103).

Bizim hedefimiz netti. Bu geri çekilmeden kimin karlı çıkacağını hiç unutmamamızı söylüyordu Lenin. "Sosyalist toplumu inşa etmeye çalışan proletarya mı, yoksa 'bu sosyalizm düşünlüğünden de sakıncalı, geriye dönelim' diyen kapitalistler mi?" İşte temel sorun, var olup olmama sorunu NEP'de buydu. Başarabilmemiz için Lenin insanoğlunun tarihinden süzüle süzüle getirdikleriyle özenle sarılmamız gereken yöntemin altını çiziyordu: "Bir an bile kendimizi devrimci yoldan ayırmamak" (32/518). Bu yolun dışında aç kurtların nasıl üzerimize atılacağını, bizi paramparça edeceklerinin bilincindeydik. Şimdi devrimci safların daha da sıkılaştırılması, pekiştirilmesi dönemine giriyorduk.

X. Kongre Kararlarının Gözden Kaçılan Demokratik Karakteri:

Şimdi safların daha da sıkılaştırılması, devrimci çaba ve uyanıklığın daha da yoğunlaştırılması gereken bir dönemde alınan X. Kongre kararlarının o pek becerikli (???) eleştirilerine değinmek istiyorum. Bu konunun iki yönden gittikçe belirginleşen önemi var. Bugün içinde yaşadığınız olayların doğru irdelenmesi yönünden, bir; dış sömürüye karşı savaşım veren kadroların emperyalizm karşısında kendi devrimci modellerini oluşturmadaki başarısı bakımından, iki. Hemen öncelikle belirtelim ki Leninizmin en anlaşılmayan, en çarpıtılan yanı bu X. Kongre kararlarıdır. Sukhanov'un X. Kongre kararlarına yönelttiği eleştiri Kurucu Meclis'in dağılmasından sonra kuşaktan kuşağa gevelene gevelene aktarılıp durmuştur. Ve X. Kongre kararlarının, tıpkı mutlu bir antik kentin toprak altında kalıp gitmesi gibi üzerinden silindirlerle geçilip en küçük bir kalıtının yeryüzüne vurulmaması için büyük çaba gösterilmektedir. Ellerinde dolaştırdıkları tek kalıt, yarımıyamalak bir testiye benzeyen 6. ve 7. maddelerin yorumudur.

Kapitalizmi bir truva atı gibi içimize aldığımızda, Lenin'in deyişiyle "ricat dönemi başladığında", Lenin, bize apaçık "(iş-te) tehlike burada alabildiğine büyüktür, diyordu. Sorun çekilirken dövuşen bir ordunun, önceleri çok iyi yönetilmesine karşın, bu çekiliş kargaşaya, bir paniğe dönüşürse mitralyözler ateş edecek duruma getirilir ve 'ateş' buyruğunun verilmesindedir."(Bkz: Lenin-L.Fischer/Ed: Christian Bourgois, 1966-XI. Kongre'den alıntı.) Ve de hemen hemen herkes bu "ateş" buyruğunun X. Kongre kararları olduğunda birleşmiştir. Hemen birşeyin altını öncelikle koyu koyu çizmek istiyorum. Aynı partinin 1919 yılında VIII. Kongresinde: "Muhalefetin partide varlığını sürdürebilmesi için komünist partinin programının yazılmasında, tüm parti organlarında temsil edilmesinde", 1920 yılında Lenin'in "muhalefetin blok oluşturma hakkından ve blokların kendi aralarında birleşme hakkından" (Bkz. O. İyiler: Görüş-Mart '84, Sayı 28 ve 10 Eylül Dergisi-Kasım '84, Sayı 3) söz edişleri X. Kongrede alınan kararlarla taban tabana bir zıtlığı değil, tam karşıtı onların derinlemesine çözümlenmelere, bir bütünlüğe, tam bir açıklığa kavuşturulmalarıdır.

Bu konuda tam bir kargaşa yaşandığını biliyorum. Öncelikle hemen birşeyi kendimizden ayırmak istiyorum. Bugün uygulamalarını gördüğün Perestroyka ile bizim yeni ekonomik politikadaki demokrasi sözcüğünden anladığımız örneğin; Aganbeguian'ın adı geçen yapıtındaki diliyle söylersek: "Perestroyka'nın belirleyici koşulunun demokratizasyon" olduğu anlayışıyla hiçbir ilişkimiz yoktur. Leninistlerin ve Bolşeviklerin demokrasi anlayışları burjuva unsurlarından tümüyle arındırılmış, Lenin'in deyişiyle "yeni tip demokrasi" kavramına uygun proletarya demokrasisinin unsurlarını taşıyordu. NEP uygulamalarıyla birlikte sana Sukhanov'un dediği gibi, "madem Bolşevikler kapitalizme dönüyorlar, onun ayrılmaz bir parçası olan demokratikleşme uygulamalarını da tüm yapılanmalarda gözden geçirip yerine getirmeliler, örneğin aynı şeyleri söyleyen Menşeviklerle, devrimci sosyalistleri cezaevlerinde tutup durmamalıdır"lar yaklaşımının gündemde tüm şaşırtıcı canlılığıyla tutulacağını Lenin biliyordu. Bu tehlikenin güncel canlılığını da tüm Bolşevikler yaşıyordu. Nerde yaşıyorduk? Örneğin Kron-

tad denizcilerinin silahlı ayaklanmalarında. Petrograd denizcilerinin ağır toplarının atış alanı içine girmişti. Ve onlar, dışardaki büyük kapitalist Miliykov'un desteğinde tüm sosyalist devrimcilerle, Menşeviklerin kendilerine ulaştırdıkları sloganlarla "Bolşeviksiz bir Sovyet iktidarı" ve de "Sovyetlere Menşeviklerle, devrimci sosyalistlerin onurlarıyla birlikte iadelerini" istiyorlardı. Demokrasi sözcüğünün bu dönemde önünden geçmeye hiç kimsenin kolay kolay cesaret gösteremediğini söylemeliyim. Demokrasi sözcüğünün sınıfsal karakterine tümüyle sırtını dönmüş bu insanların amaçlı istemlerine karşı Lenin, Komünist Enternasyonal'in III. Kongresinde yaptığı konuşmada: "Sosyal sınıflar varlıklarını sürdürebildikleri yere kadar ve tek ülkede başaşağı edilmiş burjuvazi, uluslararası düzeyde sosyalizme karşı saldırılarını on katlarca arttırdığı sürece proletarya diktatoryası kaçınılmazdır" (32/490-491), diye yanıt veriyordu. Oynanmakta olan oyunun nasıl tarihsel ve sınıfsal karakterli bir oyun olduğunu Engels'ten yaptığı bir alıntıyla netleştiriyordu: "Devrim anında 'katıksız demokrasi' düşüncesi, kısa bir süre için, hem feodal hem burjuva ekonomisinin son kurtuluş yolu olarak, geçici büyük bir önemliliğe ulaşır. 1848'de, Mart'dan Eylül'e değin, tüm bürokratik kadrolar feodal kütle, liberalleri devrimci kitleleri boyunduruk altında tutabilmek için böyle destekledi... Ne olursa olsun, bunalım esnasında ve hemen sonrasında katıksız (tam) demokrasi etrafında toplanmış reaksiyoner kitleler biricik asıl karşıtlarımızı oluşturacaklardır; düşünceme göre bu durumu her zaman göz önünde bulundurmak zorundayızdır." (32/491).

Burjuva demokrasisinin sınıfsal içeriğini Kurucu Meclis'in kapatılması sırasında çok iyi gözümlemiş olan bizler (çünkü Kurucu Meclis reaksiyoner grupların toprak ağalarından, büyük burjuvaziden, kulaklardan oluşan temsilcileriyle Sovyet iktidarının varlığını daha ilk toplantısında red etmiş, kendisi büyük toprak sahibi Viktor Çernov'un başkanlığında bir hükümet oluşturmaya başladığı sırada Er Sovyetleri tarafından dağıtılmıştır) bu demokrasi kavrayışının başımıza ne çoraplar öreceğini biliyorduk. Sukhanov'un sana verdiği karar taslağındaki 3. maddeye bir göz at şimdi. Demokrasi saldırısına karşı kendimi-

zi aslında nasıl koruyabileceğimizin anlatımını içerir o madde. X. Kongrenin 1. maddesinde “küçük burjuva toplulukları içinde kararsızlıkların (çalkantıların) tam anlamıyla ortaya çıktığı şu günlerde” parti üyelerine Parti içinde birliğin sağlanmasının ayrı bir önemde olduğunu vurguladığını göz önünde tutarsak, 1. maddenin bu içeriği 3. maddeyle bütünleştirildiğinde bizim içinde yaşadığımız nesnel koşulların tam anlamıyla devinimi ortaya çıkar.

Şaşılasi birşey ama “Parti içinde Birlik” sağlanma amaçlanırken aslında “yeni tip demokrasinin” en geniş anlamda kurumlaşmasına çalışılan örnekleri veriliyordu. 1919 ve 20’lerde sözü edilen ne “muhafeet etme hakkı”, ne de “muhafeetin blok oluşturma etkinliği” ortadan kaldırılıyor, tam karşıtı X. Kongre kararları bunlara proletarya demokrasinin en kalıcı somut yorumlarını getiriyordu. Komünizmin yeminli düşmanları bunu bilirler; bildikleri için de tüm güçleriyle bu gerçeklerin gözardı edilmesini, unutturulmasını sağlamaya olağanüstü çaba gösterirler.

Evet, hiç kuşkusuz X. Kongrede yasaklanan birşeyler vardır. Nedir o bilir misin? Fraksiyon. Ve fraksiyonun tanımı o güne değin hiç yapılmamış biçimde gerçekleştirilerek Marksist literatüre kazandırılmıştır. Ve de gözden kaçırılmak istenen de 2. maddedeki bu eşsiz tanımıdır.

Madde 2- Partinin sendikalar üzerindeki genel tartışmasından bu yana parti içinde fraksiyonel bir espirinin yani; ayrı bir programla grupların bazı noktalarda kendi kendilerine kapanmak ve kendi grup disiplinlerini yaratmak eğilimlerinin ortaya çıktığı görülmüştür.

Bu muhafeet etme hakkıyla fraksiyonların yaşama hakkını birbirine karıştırmaktır. Muhafeet etme hakkının Bolşevik partide gerçekten önünü açabilmek için fraksiyonların yasaklanması öngörülmüştür. Kendilerine kendi programlarıyla kapananların partide son derece önem kazanan eleştiri ve muhafeet etme oluşumunun önüne yeni bürokratik bir yapılanma koyarak set çektiklerini sendikalar tartışmasında önerdikleri yanılığılı yöntemle de açıklamak olası. İşte aslında parti içindeki eleştirinin tümüyle önünün açılabilmesi için kesilip atılmak istenen bir ya-

pay durumun 4. madde ile nasıl yorumlandığını apaçık görebilirsin...

Madde 4- Fraksiyonlara karşı pratik savaşında partinin her bir örgütünün hiçbir fraksiyonel eylemi hoşgörüyü karşılamaya kendini en sert biçimde uydurması gereklidir. Partinin hatalarının tümüyle gerekli eleştirisi, son derece net, hiçbir kırtasiyeciliğe kaçmayan bir biçimde tümüyle pratik öneriler olarak parti yönetici organizmalarıyla merkez ve yerel organlarına inceleme ve kararlarını gecikmeden iletme biçiminde anlaşılmalıdır. (...) Partinin genel çizgisinin ya da pratik girişimlerin tüm analizi, kararlarının gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin denetimi, yanlışlarının düzeltilmesi metodlarının incelenmesi vs... Hiçbir şekilde, herhangi bir program çerçevesinde daha önceden oluşmuş grupların incelenmesine değil, ama tüm bunlar, partinin tüm üyelerinin doğrudan incelemelerine sunulur.

Eleştirinin tüm parti üyelerine açık tutulması ve böylesine bir canlılık ve devrimde oluşumunun hızlandırılması için bununla da yetinilmemiş, "Partimizde Sendikalist ve Anarşik Sapmalara Karşı" alınan karar tasarısında bu açıklığın ve sorumluluğun altı bir kez daha özenle, yepyeni bir demokratik anlayışla son paragrafta çizilmiştir. "Parti Merkez Komitesi parti kararlarını en katı biçimde uygulamayla yükümlü kılınırken, Kongre aynı zamanda Parti üyeleri arasında en geniş biçimde görüş alışverişini sağlamak amacıyla her türlü basım-yayım ve özel dökümanlara yer verilmesi hakkını saklı tutar ve zorunlu sayar." (32/259).

Rus Komünist Partisi'nin X. Kongresi'nde Parti Birliği ve Sendikalist ve Anarşist Sapmalar konusunda alınan kararların yaşama ve devrime aktarılan temel görüşü budur. Yasaklanan, tanımı çok belirgin yapılan fraksiyondur. Yani Parti içinde; ayrı bir programla, kendi grup disiplinlerini oluşturanların bürokratik bir yapılanmayla kendi kendilerine kapanmaları... Bunu ortadan kaldırmak, bu uru kesip atmak çok gerekli gördüğümüz parti içi demokratik devrimin gerçekleşmesini sağlamaktı. Lenin, parti içinde en geniş biçimde görüş alışverişinin sağlanmasının ve de partinin tümüyle gerekli eleştirisi'nin ne anlama geldiğini kendi politik yaşamının somut örneğinden biliyordu. Şu-

bat devriminden sonra Rusya'ya dönüşünde kendisini kendi örgütünde yapayalnız bırakanların, kendisine Pravda'da bile yazdırmayanların, Menşeviklerle birlikte Sovyet'te oluşturmaya başladıkları burjuva politikalarına karşı tüm parti üyelerine 20 gün içinde oluşturduğu tezleri bir bir göndererek ve onlarla en geniş biçimde görüş alışverişinde bulunarak, Nisan ayında olağanüstü kongre toplanmasını sağlamış ve partinin tümüyle gerekli eleştirisini hiç kırtasiyeciliğe kaçmadan, en açık seçik biçimde ortaya koyarak yeniden partinin ve Pravda'nın başına geçmiştir. Çok az sayıdaki batılı yazarlar bu örneğin üstünde dururlar. Ve de duranlar da Bolşevik devrimin başlangıç noktasının işte bu olağanüstü kongrede Lenin'in yeniden işbaşına dönüşüyle olduğunu saptarlar. Bizim Bolşevik devrimimizin tarihinde parti içi demokrasi yatar. Ve biz bu parti içi demokrasiyi korumaya alabildiğine özen göstermişizdir. Çünkü devrimci kitlelerin istemlerini ancak böylesine bir demokratik yapılanmayla yakalamak, parti içinde bu devrimci ivmenin biçimleşmesini, oluşmasını gerçekleştirmek... ancak bu yolla sağlanabilirdi.

Demokrasi sözcüğünü Menşevikler gibi dillerine dolamış, etekleri zil çala çala dolananlar oluşturdukları fraksiyonlarla -İşçi Muhalefeti- ve -Demokratik Merkezîyetçiler- aslında kitlelerle partinin bu geniş gözenekli alışverişinin önünü kestiklerinin bilincinde bile değildiler. Çünkü ne tarihin akışını, ne diyalektiği ne de sınıflar savaşımını doğru dürüst anlamışlardı. Sendikalar konusunda önerdikleri ekonomiyi tümüyle sendikaların yönetmesiydi. Sendikalar Konseyi'nin oluşturacağı bir "Merkez Komite" üretimi tümüyle planlayacak ve ulusal ekonomiyi o yönlendirecekti. Oysa Parti programı "Sendikaları Devletin Merkez Yönetimiyle, çalışan emekçi kitleler arasında, bu kitleyi doğrudan ekonominin yönlendirmesine katarak, ulusal ekonomiyi gerçek biçimde elinde bulunduran kuruluşlar" (32/257) olarak niteler. Yani birincisi sözde demokrasi taraftarları sendikaları devletin bir kurumu, bir organı, onun bürokratik bir yapısı durumuna dönüştürürken parti, sendikaları kitleleri doğrudan ekonominin yönlendirilmesine katmakla görevli kılar. "Yeni tip demokrasi"nin bu eşsiz diyalektik yorumlarını bu bayla-

rımız hiçbir zaman anlayamadılar... Sendikalar kitleleri doğru-
dan ekonominin yönlendirilmesine katmakla yükümlü kılınır-
ken “kendi devletine karşı çıkabilmesi ve bu yolla da kendi dev-
letlerine daha çok sahip çıkmak gibi” (32/17) hiç unutulmama-
sı gereken, yeni tip demokrasinin sınıfsal boyutlarıyla en geniş
anlamda bir örneği veriliyordu. Amaç kitlelerle partinin bağının
hiç kopmaması, parti içindeki bürokratik urların (yani: fraksi-
yonların) kopartılıp atılarak kitle bağlarının ve hem parti içinde
üyelerin, hem de partiyle kitlelerin oluşumunun devrimci akışı-
nı hızlandırmak, yoluna açmaktı. Çünkü aslında, “(...) proletar-
yanın öncüsü komünist parti(nin) tüm ulusal ekonomiyi kendi
ellerine alabilmeleri için, önce partisiz işçileri, sonra da köylüle-
ri (komünizmin okulunda) aydınlatarak, yetiştirerek, bilgilendi-
rerek ve eğiterek, bu kitleyi yönetmesi(nin)” (32/43) başka bir
yolu da yoktu. Komünizm bize bunu öğretir diyordu Lenin.

Mraçkovski yoldaş hiç beklemediğim bir biçimde birden
sustu. Başımı kaldırıp yüzüne baktım. Hiçbir canlının yüzü
Mraçkovski’nin yüzü kadar anlamlı bir biçimde acıyla gülüm-
seyemezdi. Kendi acısından kendi utanırmış gibi başını hiç kal-
dırmadan konuştu bu kez:

-Ölülerinizi yargılayanız, dedi... ama incitmeyiniz. Vitali Ko-
rotiç’i dinlerken, onun çağrılısı olduğu yeni Amerika başkanı
Bush’un yemin töreninde başkanların böyle seçimle gelip se-
çimle gitmelerini kışkırttığını, kendi ülkesinde de bunları gör-
mek istediğini söylemesi... beni incitmiştir.

Yine bir süre konuşmadık. Yutkundüğümü bile duyumsat-
mak istemiyor gibiydim Mraçkovski’ye... bu katıksız, inançla-
rından hiç ödün vermemiş Bolşevik’e... Aramızdaki sıkıntılı ha-
vayı dağıtmak yine ona düştü. Birden gülerek: - Korkarım, son
Kızılderili sen kalacaksın dedi... Bolşevizme inanan... - Yoo,
Mraçkovski yoldaş dedim, benim ülkemde kendi gerçeklerini
doğru dürüst düşünen herkes sizin deneyimlerinize alabildiği-
ne kulak kabartmayı sürdürüyor... Toz duman içinde gözgözü
görmese de sayıları az değil...

-Beni en çok üzen demokrasi sözcüğünün gizemine Mark-
sistlerin yakalarını kaptırmaları. Onları ben Siren’lerin adasının
önünden geçen gemilere benzetirim. Siren’ler hayran olunası

o güzel genç kız sesleriyle adalarının önünden geçen denizcileri "tüm uğradığınız kötülükleri biliyoruz... adamıza gel, bizimle birlikte ol... bizim şarkılarımızı dinledikten sonra daha mutlu, daha zengin ayrılacaksınız adamızdan" diye çağırıyorlardı. Bu baştan çıkarıcı çağrıya yakalarını kaptıranlar adaya çıkıyor, kendilerine mutluluk, zenginlik vadeden genç kızlar yerine korkunç devlerle karşılaşıyorlardı. Ve devler onları parçalayıp yiyordu. Sen bu şarkıları dinle... Ama kendini tıpkı Odusseus gibi, geminin direğine, yani bilimin ve teorinin doğrularına sımsıkı bağlayarak dinle... Yoksa bu çekici gizemli türkülere kapılıp gitmemek işten değil...

Gerçekten de, diye sürdürdü konuşmasını Mračkovski... Parti içi demokrasinin hangi boyutlarda geliştiğini Lenin'in sağlığında katıldığı son toplantı olan XI. Kongre tartışmalarında görebilirsin. X. Kongre kararlarının parti içi despotizme, parti totalitarizmine yol açtığını böylece NEP uygulamasının siyasi demokrasi ayağının kırıldığını, Sirenlerin şarkıları gibi en çekici tonlarında söyleyenler, hem Avrupa sosyal demokratları hem bizim yeni ideologlarımızın hiçbiri Lenin zamanında tek bir kişinin bile partiden atıldığını gösteremezler. XI. Kongrede NEP ve Merkez Komitesi'nin politikaları alabildiğine eleştiriliyordu. "Bizim Merkez komitemiz, kadını erkek yapmaktan başka her şeye gücü yettiği söylenen İngiliz Parlamentosu'ndan daha güçlüdür, diyordu örneğin Marx-Engels Enstitü Başkanı Riazinov, çünkü bizim merkez komitemiz devrimci, dipdiri Bolşevikleri yaşlı kocakarlara dönüştürmektedir. Ve de bu kocakarlar inanılmaz bir biçimde partimizde üremektedirler. (...) Partinin yeni politikaya ayak uyduramamasının nedenini, tüm parti üyelerinin oluşturulan politikaları alabildiğince tartışma olanağını kendisine vermeyen Merkez Komitesi'nin anti-demokratik davranışında aramalıyız. Çünkü Merkez Komitesi demokrasinin temellerini partinin bağrında havaya uçuruyor... İşte Lenin'in panik dediği şey aslında burada yatıyor." XI. Kongredeki eleştirilerin şimdi vereceğim birkaç örneğinde hangi boyutlarda olduğunu, üyeler arasında muhalefet ve görüş alışverişine hiç mi sınırlandırma getirilmediğinin tipik örneklerini bulabilirsin. Antonov Ovseenko örneğin NEP'i, temel politikasının yabancı kapitalist-

lere yatırım yapma olanağı verme görüşüne dayandırıldığını, bunun bir düştten başka birşey olmadığını, uzun bir süre daha kapitalistlerle çevrili kendi kalemizde mahsur kalacağımızın bilinmesi gerektiğini söylüyor; Préobrajinski: kapitalizmin devlet kapitalizmi, özel kapitalizm diye ayrılamayacağını, kapitalizmin kapitalizm olduğunu, Skrynik ulusal sorunda Lenin'in bugüne değin izlediği politikaların özellikle ulusal konuda yanlış bilgilendirmelere dayalı olarak yanlış sonuçlar içerdiğini, bu politikalar sonucunda "Tek ve bölünmez bir Rusya" anlayışının çarlık döneminden daha da kötü bir biçimde hortlayacağını, Şiliapnikof "NEP politikalarının işçiden çok köylüye dayanmasının yozlaşmış bir dünya görüşüne kaydığını, bu geri çekilme manevrasının hiçbir sonuç getirmeyeceğini", kimseden çekinmeden apaçık vurguluyorlar ve alabildiğine de alkışlanıyorlardı. Lenin hemen kürsünün dibindeki merdivenlere oturmuş konuşmacıların eleştirilerinin notlarını alıyordu hızlı hızlı... Bu somut açıklamaları yapmayı gerekli görüyorum. Lenin'in katıldığı bu son parti kongremizin tüm tutanakları 1960 yılında yayınlanmıştır. Bu kongrede kendisini savunan tek bir kişi vardı: Troçki. Ama açık yüreklilikle söyleyeyim onun savunmasında da ne NEP'i içeren, ne de öteki eleştirilere karşı çıkışında yeni boyutlar getiren görüş açısı bulman olanaklıdır.

Thermidor yıllarının Bolşevik partide X. Kongre kararlarının yasaklamacılığıyla başladığını açıklamaya çalışanlar bir tek kişinin bile partiden atılmadığını nasıl açıklayacaklardır? Sukhanov'ların nasıl yalan söylediklerinin en tipik örneğini de Şiliapnikof olayında görmekten olası. Lenin, partinin X. Kongre kararlarına dayanarak Şiliapnikof'un "İşçi Muhalefeti" fraksiyonunu sürdürdüğü, dışardaki Menşeviklerle ilişkisinin ve onun uzantısında Kronştad denizcilerinin silahlı ayaklanmalarındaki etkinliği gerekçesiyle Şiliapnikof'un Merkez Komite'den atılmasını istemişti. Ünlü 7. maddedeki tüm koşullar yerine getirilerek. Yani; tüm Merkez Komitesi üyeleriyle, Merkez Komitesi'nin yedek üyeleri ve Denetim Komisyonu üyelerinin tümünün katıldığı, böylesine geniş tabanlı bir siyaset arenasında Lenin'in istemi, gerekli olan üçte iki oyun üç noksanıyla reddedildi. Ve Şiliapnikof XI. Kongre'de "Ben sınavdan çok geçirildim" diye alay edin-

ce işte Lenin buna gerçekten sinirlenmiştir ve “Parti Birliği söz konusu olunca kararlarla alay edilmemelidir” diye kendi yenilgisini bile Merkez Komitesi’ni savunarak kabul etmesini bilmiştir. Bundan sonra mitrallyözlerin kendisine karşı işletileceğini söyleyen Şiliapnikof ve arkadaşlarına da şu çarpıcı örneği vermiştir: “Parti’den atılmalar olursa atılanların komünist enternasyonal toplantıya çağırma yasal hakları vardır”. Şimdi Leninizmin totaliter parti modeli oluşturduğunu söyleyenlerin ellerini vicdanlarına değil, ama şakaklarına koyarak düşünmeleri gerekir. Kendilerinin hangi burjuva partilerinde üç-beş kişiden oluşturdukları Sıkıyönetim nitelikli ve Merkez Komite ya da Parti genel başkanına sıkı sıkıya bağlı komünist partisinde olduğu gibi geniş tabanlı, alabildiğine birbirlerinden farklı yapılardan oluşan karar mekanizmaları vardır? Onların partilerinin demokratik dogmaları üç-beş kişilik disiplin kurullarının elle-rindedir. Kaldı ki biz tüm bu geniş tabanlı kuruluşun çok zor işleyen üçte iki çoğunluğuna karşın bir karar çıkarsa atılanların bizim üstümüzde ve bizi bağlayan bir üst kurula başvurma yasal haklarını da kendimizi sınırlayarak tanıyorduk. Komünist enternasyonal bizim partiden ihraç etme kararımızı bozabilir ve biz buna uyma durumundaydık...

Ama hiç kuşkusuz bir totalitarizmden söz etmek olası. O da dünyadaki ilk işçi ve emekçi devletini yıkmak için tüm güçlerini ve tüm olanaklarını akıl almaz boyutlarda kullananlar için. Onlara karşı savaşım verirken Parti’nin birliği en geniş anlamda kendi içinde demokratik akımı sağlayacak mekanizmalar oluşturularak gerçekleştiriliyor, kendi içindeki bu düşünce akımlarının ve eleştirel gücün tüm devrimci kitlelerle en geniş anlamda kendisiyle kenetlenmesi sağlanıyor, proletarya diktatoryası geniş tabanlı bir demokratik yapılanmayla kitlelere oturtulmaya çalışılıyordu. Ve Lenin ölünceye değin yeryüzünün kendini kurtarmış bu ilk pleblerine hep bu öğretinin ölmez ilklerini tartışarak belirlemeye çalıştı. NEP döneminde, gerileme döneminde, yani düşmanı içimize aldığımız bir sırada hem dışa karşı güçlü bir monolitik yapılanma, hem de içte en geniş muhalefet etme haklarını sağlamak zorundaydık... Lenin: - “ (...) her zaman söylediğim gibi, diyordu, halkımıza mitinglerde gerekli

olanla, yönetimde gerekli olanı birbirine karıştırmayacak biçimde tartışmayı öğretmek zorundayızdır. Tartışınız ama en küçük bir tereddüde düşmeden yönetiniz. (Hem de) bizden önce kapitalistlerin yapamadıklarından daha kararlı bir biçimde yönetiniz. Yoksa onları yenemeyiz. Yönetimin geçmişten daha sert, daha kararlı olmak zorunda olduğunu hiç aklımızdan çıkarmamalıyız.”(33/64).

Bu son tümcenin ne anlama geldiğini bir komünist olarak gerçekten doğru kavramak istiyor musun? İşte Çin’deki son olay, Tiananmen alanındaki sorumsuzca cinayet... Bunu en çarpıcı biçimde, biraz da iş işten geçtikten sonra Komünist Parti üyesi Yong Ligong bak nasıl itiraf eder: - “Pazar ekonomisinin gelişme sürecinin belli bir diliminde sağlanan ekonomik gelişmede ahlaksal çözülmekten kaçınmak çok güçtür. İşte bu görüş açısını savunan eski genel sekreter Zhao’yu izleyen Parti, dizensiz bir biçimde alıp başını giden ahlâksal çözülmeye karşısında denetimi bırakıverdi” (Le Monde, 7 Temmuz 1989).

Mraçkovski boydan boya yüzüme baktı:

- Biz hiç kimsenin burnunu kanatmadık dedi... Hem kendimizi hem kitleleri eşsiz Leninist parti ilkelerinde savunarak NEP’le elektrifikasyon sorunumuzu, bugün bile birçok ülkeye örnek olacak biçimde büyük sanayiimizi, demokratik burjuva devrimi ilkelerini aydınlanma çağının özünü damıtarak gerçekleştirdik. Ve hep aynı birikimin gücüyle burjuvazinin nazi faşizmine karşı tüm dünya halklarını koruduk. Bu korkunç zinciri kırdık. Ama tüm bunları “devrimci yoldan bir saniye, bir an bile ayrılmadan” gerçekleştirmek zorunda olduğumuzun bilincindeydik. Çünkü bu yoldan en küçük bir sapmada aç kurtların üzerimize nasıl atlayacağını deneyimlerimizle biliyorduk.”

-Bak, diye sürdürdü bu kez konuşmasını Mraçkovski, masanın üzerinde duran Le Monde Diplomatique’in henüz okumaya olanak bulamadığım Kasım sayısının iç sayfasını açarak... Constitutionel’in Balzac’çı geleneğiyle kapitalizmi ve emperyalizmi sorgulayan sevimli Claude Julien “Cesaretsiz Demokrasiler” adlı yazısında hiçbir komünistin sormaya akıl edemediği bir şeyi soruyor: “Komünist Ortodoksu içindeyken Polonya’ya 39 milyar dolar borç veren Batılılar şimdi komünizmden çıkma-

ya çalışan Polonya'ya neden bu denli cimri davranıyorlar?" Yanıtını ben vereyim: O 39 milyar dolar borç Polonya'yı çökertmek içindi. 39 milyar dolar batılların truva atıydı. Ve partinin en kendini bıraktığı bir zamanda atlarının karnından çıkarak önce Gdansk bölgesindeki işçileri teslim aldılar. Gdansk'ın tersane işçileri gelmiş geçmiş en anti-komünist Papa olan II. Jean Paul'ü önünde sırtlarını Lenin yontusuna dönerek diz çöktüler önce. Sonra onlara demokrasi ilahileri söylendi. Tütsülerle, görkemli şöenlerle dolarlarının yeşilliğinden kurulu bir cennet illüzyonuna yakalarını kaptıranlar kendilerine geldiklerinde en sağlam kalelerinin bile içten fethedildiğini gördüler. Gittikçe artan sefaletle karşı ilahi tütsülerinde insanları kendilerinden geçirenler kiliselerinde oluşturdıkları bedava aşevleriyle, kızılhaçlarının direklerini yenilginin üzerine bir tüy diker gibi dikmeyi sürdürdüler... Bundan parti sorumluydu, "bizden önceki devrimlerin içini boşaltan düşmanın, burada bile, içimizde bulunduğu" gerçeğine gözlerini kapayan parti. Ve aptalca bir anlayışla "tümüyle gerekli parti eleştirilerini" despotik bir biçimde elinin tersiyle iten o pek bilmişler partisi... Partide Leninist iç devrimi öldürenlerin dışarıya karşı gevşekliği kaçınılmazdı."

Odama gün ıdı. Mraçkoviski'nin kalkmaya hazırlandığını sezinledim. Belki de bu nedenle kendimi tutamayarak, o bir türlü kurtulamadığım aptalca soruyu kendisine yöneltiverdim...

-Hep bunlar Stalin döneminde başlayan yanlışların bir sonucu değil mi? Onun korkunç despotizmi, totalitarizmi...?

Mraçkoviski'nin yüzünü size tanımlayamam. Yalnızca şunları söylemekle yetindi:

-Yoldaş... olanlara bakıyorum da o dönemi bile kınayamıyorum. Acımı anlıyor musun? Şimdilik yalnızca şunu söylemekle yetiniyorum: Perestroyka'dan önce Perestavka (Yeniden bilinçlenme)... Herkese evet herkese... Perestavka. Hadi yeniden bilinçlenme...

1990

XII

BİR BROŞÜRÜN ÇÖZÜMLEMELERİNE YÖNELİK ÖNCELİKLİ DEĞİNMELER

Yoldaşlar:

“Günümüz Dünyası, Türkiye ve Görevlerimiz” broşürünüzü okuduğum zaman ilk izlenimim şu oldu: “İşte gerçekten çaba gösterilerek hazırlanmış bir çalışma.” Düşüncelerinizi kurgulamada onları geliştirmede ve çerçevelemedeki başarınızın yanında, dilinizin arılığı, anlatım bütünlüğündeki tutarlılık imrendirdi beni. “Bu dedim, geleneğin getirdiği gözardı edilmemesi gereken önemli bir kazanım.” Tümcelerinizdeki “Marksizm-Leninizmin reformizme karşı savunulmasına” sık sık yaptığınız vurgulamalar, bunu tüm çözümlemelerinizde bir ölçek olarak kullanışınız hiç kuşkusuz benim gibi birçok kişiyi de heyecanlandırmış olmalıdır. Sonuçta işçi sınıfıyla Leninci kadroların buluşabilmesi, bu dağınıklığın giderilebilmesi, komünist hareketin birliğinin sağlanabilmesi için birleşik, yasal açık bir emek ve sosyalizm partisinin yaratılmasını önermeniz ve bunun kaçınılmaz oluşunu vurgulayışınız, broşürü okuyanlarca gerçekten de artık en sağlıklı bir çözüm olarak algılanmış olmalıdır.

Yoldaşlar:

“Günümüz Dünyası” konusundaki çözümlemelerinizin genel yapısına değinmek istemiyorum. Tam da bu sıralarda ben de 10 Eylül Dergimize “Mračkovski Yoldaşla Konuşmalar”ın 2. Bölümünü hazırlamaktaydım. Ve de gerek Sovyetler’de gerek Doğu Avrupa ülkeleriyle, özellikle emperyalizmin yeni oluşumunun devinimini belgeleriyle göstermeye hazırlanıyordum.

Benim burada değinmek istediğim geniş çerçeveleriyle ortaya çıkan tablonun son derece büyük farklılıklar gösterdiğini söylemek değil ama sizin “Günümüz Dünyası” çözümlemelerinizde son derece önem verdiğiniz ayrıntılara önemle parmak basabilmektir. Ayrıntılar diyalektik görüşümüzün en önemli temel taşlarından biridir. Birçok şey ayrıntılarda gizlidir çünkü. Onlarla döşeyeceğimiz çözümlemelerimiz ve bu çözümlemelere dayalı yargımız-işin şaşılması yanı-benim ayrıntıları başka, bir başkasının çok daha başka değerlendirmesiyle sonuçta aynı sonuca çık-sa bile bir işlem yanılığıyla iki sonuçtan birinden birinin kesinlikle kabul edilmemesini gerektirir. Bu işlem yanılığını öğrencinin matematik sınavında -sonuç doğru olsa bile- öğretmeni geri çevirir, yine bu işlem yanılığı toplumsal içerikliyse toplum yadsır. Geri çevirir.

Sizinle birlikte ben de: “Yaşasın Marksizm-Leninizm”, “Yaşasın proleterya enternasyonalizmi”, “Selam olsun Türkiye’nin ve dünyanın geleceğine”, “Şan olsun bu yolda savaşılan tüm yoldaşlara” diye bağırabilmek isterdim. Ama ayrıntıların diyalektik değerlendirmesinde ve de belki onun kadar önemli yaşadıklarımızın bize öğrettikleri ile aramızdaki bu ayrıntıları işlemede gösterdiğimiz ayrıcalıklı tutum -görüntüdeki- doğru sonucu aynı heyecan ve coşkuyla paylaşmamızı engelliyor. Bizi sonuca götüren düşünce ve değerlendirme taşlarını böylesine gelişigüzel atıvermenin bende uyandırdığı derin kaygıyla, Dergimiz için hazırladığım -bu dergiyi hâlâ sizden kopmuş olma biçiminde algılamayı içime sindiremedim. -“Mraçkoviski Yoldaşla Konuşmalar”ı erteleyerek çözümlemelerinizdeki ayrıntıları değerlendirmedeki bence son derece önemli yanılığlara değinmek istiyorum.

Lenin’in ülkesinde sosyalizm bir sakatlanmayla mı doğmuştur? Ya da geri kalmış ülkelerde sosyalizm gerçekleştirilemez mi?

Dostlarım:

Broşürünüzün “Dünyadaki yeni gelişmelere ilişkin kimi saptamalar” bölümünün 3. sayfasında şöyle diyorsunuz:

“Öncelikle sosyalizm kuruculuğuna görece geri kalmış Çarlık Rusyası koşullarında girişme ve uzun süre tek ülkede kuru-

culuğu düşman kampla çevrili koşullarda yürütme zorunluluğu gibi nesnellik, bu nesnelikte boy veren öznelci ve iradeci yaklaşımlar, Sovyetler Birliği'nde sosyalizm kuruculuğunun daha baştan kimi sakatlanmalara uğramasını getirmiştir."

Yoldaşlar; bu yaklaşım Leninizmin geri kalmış ülkelerdeki doğru formülasyonunu ve gerçekleştirdiklerini gözardı etmeyi getirir. Herkeste pek yaygın bir biçimde temellendirilmiş bulunan "sosyalizmin geri kalmış ülkelere göre olmadığı" vulgar düşüncesinin devrimci kadrolara değin uzanmış, hele son zamanlardaki altüst oluşlarla iyice pekiştirilen "ucuz" yorumunun psikolojik tortusunu arttırmaya yarar. Bununla da kalmaz. Reel sosyalizmin uğradığı yenilginin hangi büyük işlem hatasından kaynaklandığını görmemizi de engeller. Basmakalıp düşünmeye alışmış ya da alıştırılmış insanlarımız için bu tür yargıların bence bir başka büyük sakıncası da şudur: "Öyleyse önce kapitalizmin ülkemizde gerçekleşmesini sağlamalıyız. Ondan sonra sosyalizmin gelmesini ve de gerçekleştirmesini yanıl-gısız bir biçimde gerçekleştirme olanağını buluruz." Kendi tembelliklerine sürekli gerekçeler hazırlayan kadroların son zamanlarda gözlediğim "kendilerini kurtarma, köşeyi dönme ve zenginleşme" çabalarına da bir güzel kılıf hazırlamış oluruz. Öyle ya kapitalist aşamadan sonra gelecek sosyalizm için çaba harcamak liberal ekonominin bütünüyle içinde yer almayı getiriyorsa "biz neden zenginleşmeyelim? Köşelerin hızla dönüldüğü bir ülkede biz önümüze çıkan bir iki köşeyi niye dönmeyelim?"

Oysa "görece geri kalmış Çarlık Rusyası koşullarında" uygulamaya konulan sosyalizm uygulamasının gerek parti, gerek ideolojik, gerekse ülkenin somut koşullarının dönüştürülmesi konusunda Leninizmin bize öğrettikleri -tüm geri kalmış, sömürülen ülkeler için- Pleblerin kendi kurtuluşlarında altın bir anahtar işlevliğini taşımaktadır. Lenin bu ülkelerde özellikle demokratik-burjuva devriminin Parti ve proleteryanın öncülüğünde ileri sanayii ülkelerinde bile elde edilememiş başarılarına büyük bir önem vererek değinir. Toplumu orta çağ kalıntıları ve karanlığından sosyalizmin demokratik burjuva aşamasını gerçekleştirerek nasıl çekip çıkardığının, hem de en kısa bir dönemde başarıldığının somut örneklerini Lenin'in stra-

tejisinde, Bolşevik Partinin kararlı uygulamalarında görürüz.

Toplu yapıtların 33. cildindeki 44, 45 ve 46. sayfalarından aldığım şu alıntılardaki görüşleri yoksa siz artık paylaşmıyor musunuz? Ya da hiç unutmamamız gereken öğretisine sırtınızı mı dönüyorsunuz? O zaman sizinle nasıl “Yaşasın Markisizm-Leninizm” diye coşkuyla haykırabilirim?

“Biz Marksistler demokratik burjuva devriminin içeriğinden, ortaçağ göreneklerinin, uşaklık düzeninin, sosyal ilişkilerde (rejimsel ve kurumsal alanda) feodalizmin elenip atılmasını anlarız. (...) Hiç kimsenin yapamadığı biçimde monarşik düzenin içini boşalttık. Dini ya da kadın haklarının olmayışı ya da Rus olmayan uluslar için hukuktaki eşitsizlikleri, zorbalıkları düşünüünüz. (...) Hiçbir ülkede, en ilerlemiş olanlarında bile bu sorunlar demokratik burjuva anlamında sonuna dek çözülebilmiş değildir. (...) Bizde bu sorunlar Ekim devriminin yaşamasıyla tümüyle çözümlendiler. Ciddi bir biçimde dinle savaştık ve bu savaşımımızı sürdürüyoruz. Rus olmayan tüm uluslara kendilerine ait cumhuriyetlerini ya da otonom bölgelerini kendilerine geri verdik. Gezegenimizin istisnasız tüm ülkelerinde açgözlü burjuvazi ve küt kafalı, şaşkın küçük burjuvazi tarafından örtbas edilen kadın haklarının eşitsizliği ya da kadın haklarının olmayışı gibi feodalitenin ve Ortaçağ insanını isyan ettirici bu bayağı, yüz karası, utanç verici kalıtın ayıbını Rusya artık yaşamıyor.” (Toplu yapıtlar 33/44, 45, 46 sayfalar’dan)

Dostlarım bizim gibi ülkeler için son derecede yaşamsal değerler içeren bu görüşler kendi başarılı pratikleriyle artık sizce uzak birer türkü müdür? Yoksa sosyalizmin kuruculuğunun, demokratik devrim aşamasını eşsiz bir buluşla geliştiren Lenin’in bu görüşlerinin sosyalizmin kuruluşuyla hiç mi ilgisi olmadığını vurgulamak istiyorsunuz?

Oysa demokratik burjuva devriminin “aydınlanma çağını” getiren ve “en ileri ülkelerde bile” tümüyle çözümlenememiş gelişmelerinin yolunun açılmasıyla birlikte sosyalizmin inşasının iç içe bir oluşumu söz konusuydu. Bununla şunu demek istiyorum: Demokratik burjuva devriminin Bolşevik partice Marksist ilkelerin bütünüyle çakışan, onun derin felsefesini içeren başarılı uygulamasının hemen ardından, -çoğu uygulama-

larda son derece birbirini etkileyen biçimde- sanayileşme hamlesinin, kalkınmanın, üretken güçlerin gelişmesinin -bütün geri kalmış ülkelere örnek olabilecek, sanayileşmiş ileri ülkeleri bile alabildiğine bunaltan- uygulamaları gündeme gelmiştir. İşte burada Lenin'in demokratik burjuva devrimi tezlerinin ekonomiye yansıyan felsefesini bütünüyle görürüz. Bildiğinizi yinelemek anlamında değil ama gözden kaçmasını engellemek için üstelleyerek vurgulamak istiyorum. Demokratik Burjuva Devrimi'nin gerçekleştirilebileceğine, "görece geri kalmış" bir Rusya'da uygulanabileceğine ne Menşevikler, ne Ka-Det partisi, hatta ne Bolşeviklerin büyük bir bölümü inanmıyorlardı. Anayurdun devrimci tarihini inceleyenler şunu da göreceklerdir. Sovyet de inanmıyordu. Ama Sovyet ikircikliydi. Kornilof olayına değin de bu ikirciliğini sürdürdü. Hatta Bolşeviklerin Temmuz olaylarında yasa dışılığını bile onaylamakta sakınca görmedi. Bir bakıma demokratik burjuva devriminin olanaklı olduğunu düşünebilenler uzaktan uzağa Devrimci Sosyalistler olmuştur. Demokratik Burjuva Devrimi'nin ancak ve ancak yine burjuvalar tarafından gerçekleştirebileceğini Bolşevik partinin önde gelenlerinden Kamanev partinin yayın organı Pravda'da: "Lenin yoldaşın demokratik devrim konusundaki görüşlerini partimiz paylaşmamaktadır. İçinde bulunduğumuz görece geri kalmış Çarlık Rusyası koşullarında ve de gerici generallerin varlığını sürdürdüğü bir ülkede de en iyi yöntem demokratik burjuva devrimini yine burjuvaların kendisinin gerçekleştirmesine olanak sağlamaktır" diye yazılar yazıyordu.

Yoldaşlar, gerçeğin altını çizelim: Eğer Lenin tezlerini Bolşevik partinin o örneği az bulunan demokratik yapısından geçirememiş olsaydı, Bolşevik kadroların bir bölümü -Stalin de buna dahil- Ka-Det Partisinin iktidarını desteklemiş olsaydı, işte o zaman orada ne "biz Marksistlerin anladığı gibi" monarşinin içi boşaltılabilecek, ne Rusya otokrasisinin büyük kolonlarından birini oluşturan dinle savaşılabilecek, ne de ikiyüzlüce örtbas edilen kadın hakları sağlanabilecekti. Ve de insanların eline su-suzluktan kırılanların suya kavuşması gibi, aydınlanma çağının ne büyük ışığı, ne de sevinçli geçebilecekti. İşte asıl o zaman görece geri kalmış Rusya tarihsel gelişimine bağlı olarak kıt'a Av-

rupası'na bağılı geri bir cumhuriyet olmak niteliğinden hiçbir zaman çıkamayacaktı. Batılıların da zaten programı buydu: Büyük çapta üretim güçleri tarıma bağılı görece gelişmiş yarı kapitalist bir cumhuriyet. Engels'in genel değerlendirmesi içindeki diliyle söylersek: "İngiltere 'dünyanın atölyesi' olacak; İrlanda örneğinde olduğu gibi tüm öteki ülkeler bu endüstriyi besleyen zirai ülkeler olarak kendisini çevreleyecek"ti. Rusya da İngiltere burjuvazisinin düşünde kendisine en yakın bir halka olarak Cumhuriyetle ya da monarşik yönetimiyle böylesine bir konumda yer alacaktı. Yani: Büyük Sultan'ın yıkılmasından sonra kurulan ama çok daha büyük bir Türkiye Cumhuriyeti gibi...

Demokratik burjuva devriminin başarılarıyla NEP uygulaması bu köleci integrasyona izin vermemiştir. Ve NEP uygulamasıyla "görece geri kalmış Çarlık Rusyasında"n sosyalizmin yalın yapısal büyüklüğü ve göz kamaştırıcı yükselişi emperyalizmin tuzağını gerisinde bırakmıştır.

Yoldaşlar:

Bazı şeyleri çok çabuk unuttuğumuzu sanıyorum. Oysa uygarlık mücadelesinde verilen savaşımın tüm ayrıntılarını yuvarlak tümcelerin içine yuvarlayamayız. NEP tıpkı "demokratik burjuva devriminin burjuvalar olmadan da, giderek onlarsız çok daha yoğun bir biçimde proletaryanın öncülüğünde başarılabileceğinin" eşsiz keşfi gibi, sosyalist ekonomide son derece önemli bir keşiftir. Ve de Lenin'in deyiimiyle Marx zamanında olmayan olguların Marksist yöntemle ve onun derin felsefesinin akımı doğrultusunda "devlet kapitalizmi" yoluyla yaşama geçirilişidir. Bu konularda ne yazık ki yeterince ciddi çalışmalar yapılmıyor. Devlet kapitalizminin proletaryanın ve partinin denetiminde artı değeri, Engels'in "küçük burjuvazinin ve küçük köylülüğün ege-men olduğu ülkelerde demokratik rejim geçiş sürecini" öngören (Bkz. Komünizmin İlkeleri. Ed. Progrés, s.91) bilimsel yaklaşımını Marksizmin kendi içindeki devinimli yöntemiyle yakalayıp, sosyalizmin kuruluşu aşamasındaki ilk birikimlerin sağlanması formülasyonunda yoğunlaştırması ve de ülkenin gerçekten ağır sanayiye geçişinde gerçekleştirme yolunu açışı görece geri kalmış ülkelerin sosyalist kadrolarının hep gözönünde bulundurmaları gereken birikimlerini, deneyimlerini oluşturuyor.

“NEP Perestroyka Değildir” yazımda bu konunun üzerinde durduğum için burada durma gereğini duymuyorum. Bu konuda çalışmalar yapmamız gerektiğini söylüyorum: Lenin’in iki aşamalı gördüğü sosyalizmin inşası sorunu: Yani kapitalist aşama ve -kendisi de bu aşamanın ne denli uzun süreceğini bilmediğini söylüyordu- ondan sonra üretken güçlerin kendi niteliklerini kazanmasıyla sürecekte daha doğrusu başlayacak olan sosyalist aşama bölümü. Bu aşamanın bitimiyle birlikte de komünist toplum düzenlenmesinin gerçek koşullarının yalnızca Rusya’da değil dünya genelindeki hazırlanış sürecinin başlaması. Yanlış nerede yapıldı? Kimbilir belki de Brejnev döneminde “artık toplumumuz komünist aşama dönemine geçmeye hazırlanıyor” yargısında. Kapitalist aşamanın iç içe halkalarının bürokratizme dönüşen despotik uygulamalarının, Lenin’in kitlelerle bu bürokratik yapıyı kırmadaki öngörüsünü dışlamasında. Lenin hep söylediğim gibi bu aşamada “işçilerin kendi devletlerini koruyabilmeleri için ona karşı grev uygulamalarını” bile öngörüyordu. İvedici, top-tancı, global yaklaşımların getirdiği iç içe geçmiş sorunlarla karşı karşıyayız. Ama bu yanlışlığı mutlaka ama mutlaka bulmak zorundayızdır. Bunu “görece geri kalmış ülkelerde sosyalizmin uygulamalarının daha baştan sakatlanmalara neden olduğunu” söyleyerek gerçekleştiremeyiz. Bu söylem burjuvazinin söylemidir. O elimizdeki tüm deneyimleri bir bir geri almak uğraşısını büyük bir beceriyle veriyor. Bizimse sarılabileceğimiz 1871 deneyimi, 1917 deneyimimizden başkaca hiçbir şeyimiz yok. Her ikisinin de aktif ve pasifini, işin hiç kolayına kaçmadan dökmek zorundayızdır. Bunu Leninizmin ilkelerinin nerede deformasyona uğratıldığını, nerede tümüyle gündemden çıkarıldığını, nerede de gerçekten bu ilkelerin olayı tümüyle doğru kavrayamadığını saptayarak gerçekleştirebiliriz.

Yoldaşlar:

Yazdıklarımı okumak sizi sıkıyorsa sorunu biraz daha şöyle temellendiremez miyiz? “Geri kalmış ülkelerde sosyalizme geçiş sürecinin öngörülmesi aslında Marx ve Engels’in bilimsel sosyalizm kuramlarına aykırıdır. Ve de ne söylenirse söylensin görece geri kalmış ülkelerde sosyalizm uygulamalarına geçiş kimi sakatlanmalara uğranmasını kaçınılmaz kılmaktadır.”

Apaçık bir gerçek: Marx da Engels de demokratik burjuva devrimi aşamasına gelememiş toplumlarda sosyalizme geçiş uygulamalarının söz konusu olamayacağını söylüyorlardı. Marx'ın Rusya için düşünceleri son derece duruydu. Henüz demokratik burjuva devrimi için bile kendini doğru dürüst toparlayamamış, örgütlenememiş, Çar despotizminin başkaldırtmaz koşulları içinde yaşayan bir toplumun yazgısının başta Avrupa proletaryasının gerçekleştireceği devrime sıkı sıkıya bağlı olduğunu söylüyordu. Batı'da gerçekleştirilecek proletarya devrimi Rusya'da demokratik burjuva devriminin yoğun bir biçimde yolunu açacak ve Rusya'nın rönesansını sağlayacaktı. Ama Batı'da gerçekleştirilmiş olan proletarya devriminin Rus işçi sınıfıyla yoğun birlikteliklerinin koşulları Rus proleter devriminin de sanıldığından çok önce gerçekleşmesini, demokratik burjuva devrimi koşullarını gerisinde bırakmasını sağlayacaktı. (Bkz: Karl Marx, Ed. Progrés. Moscou/1978, s. 664)

Yaşamın getirdiği, bu öngörünün taban tabana karşıtı olmuştur. Ama biz bununla da yetinmeyelim. Ustaların nasıl yanıldıklarının örneklerini daha da biçimlendirelim. Engels de yanılmadı mı? "İngiltere'de Emekçi Sınıfın Durumu" adlı yapıtında 1847'de artık İngiltere'de proletarya devriminin patlamak üzere olduğu muştusunu vermedi mi? 150 yılı aşkın bu muştı insanlığın somut yaşamına girmedir. Marx 1853'de New York Daily Tribune'e yazdığı bir yazıda aşağı yukarı, özetle şöyle diyordu: "Burjuva dönemi yaşayan dünyamızda bir büyük sosyal devrim gerçekleştiğinde, bu devrim dünya pazarını ve üretim güçlerini kendi yönetimi altına alacak, en ileri ülke halklarının ortak denetimine verecek ve işte o zaman insanlığın ilerlemesi öldürdüklerinin kafatasından nektar içen korkunç yaratığa benzetmekten kurtulacaktır." (Bkz: Kolonyalizm Üstüne Yazılar. Ed. Progrés. Moscou/1977. s. 99). Korkunç yaratık öldürdüklerinin kafatasından nektar içmesini sürdürüyor mu?

Soruyu, ucu sivri bir bıçak gibi yönlendirmeliyiz kendimize: "Bilimsel kurgularının sonucunda ancak ileri, endüstriyel toplumlarda devrimin gerçekleşeceğini söyleyen ustalar -devrimin o ülkelerde değil- görece geri kalmış ülkelerde gerçekleşmesi karşısında tümüyle bilimsel bütünlüklerinde ve çözümlemelerinde derin bir yanılgıya düşmüşlerdir?"

Ya da:

“Ustalar yanılmamıştır. Görece geri kalmış ülkelerde gerçekleşen devrim daha işin başında ustaların öngördüğü gibi kimi sakatlanmalarla doğduğu için dünya burjuvazisi karşısında yenilgisi kaçınılmazdır. Tıpkı 1871 Komünü’nün yenilgisi nasıl kaçınılmazdı ise 1917’nin de dünya burjuvazisi karşısında yenilgisi kaçınılmazdı.”

Son irdelemeyi sizin gibi doğru bir irdeleme olarak varsayarsak o zaman şu soruyla yalın bir biçimde karşı karşıya kalırız: “Dünya üretiminin yüzde 71’ini ellerinde bulunduran bugünkü adıyla Kuzeyliler’in yani 7 büyük sanayii burjuvazisinin tümüyle dünyayı ele geçirmesini beklemekten başka yapacak hiçbir şeyimiz yok. Onların demokratik dünya burjuva devrimlerini yeryüzünün tüm ülkelerinde bir bir gerçekleştirdikten sonra, söz konusu olan artık dünya proletaryasının devrim sürecinin başlamasıdır.”

Yoldaşlarım:

Hemen belirtiyim ki yukarıdaki her iki irdeleme de temelden olana, yaşamın diyalektik akışına tümüyle karşıttır. Diyalektiğin kendisine aykırı düşense Marksizmin yaşama bakışındaki felsefesinin metoduna da aykırıdır.

Olan biten ve gözden kaçırılan şu: İngiltere’de 1847’lerdeki çalışan sınıfın durumu şimdi dünyamızın dörtte üçünü kapsayan insanların durumudur. Yani olay artık dünya metropollerinin 1847’deki görünümünden, sömürünün o azgın vahşiliğinden çıkmış, geri kalmış sömürülen ülkelerin, Üçüncü Dünya ülkelerinin sırtına bindirilmiştir. Gerek Marx, gerek Engels, 1860’larda artık kendini yavaş yavaş embriyon durumundan çıkarıp bütünüyle yoğunlaşmaya başlayan dünya pazarı ve kolonyalizm’in tanığı oluyorlardı. Engels bunu şöyle açıklar: “İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu’nu yazdığımda 24 yaşındaydım. Ama bugün bu yaştan üç kat daha çok yaşamış bulunuyorum.” Ve de bence en az adı geçen yapıt kadar önemli olan 1892’deki Almanca basımına yazdığı önsözde gerek İngiltere’deki, gerek kolonyalizm’in boyutlarının kendi yöntemleri içinde nasıl diyalektik bir bütünlük gösterdiğini bugün de tümüyle geçerli unsurlar üzerine yaptığı vurgulamalarla apaçık

gösterir. Bu önsözün son derece özenle okunmasını öneriyorum. Herkesin temel yapıtlardan kaçmayı, ustaların adı geçince yüzünü buruşturmayı bir alışkanlık haline getirdiği bu alt üst olmuş günümüzde ben uygarlığın bu ölümsüz yapıtlarını yeniden yeniden okumayı söyleyeceğim üsteleyle üsteleyle. Çünkü en çok da onları okumamız, içeriğinin derin yorumunu, diyaletik vurgulmasını en doğru kavramamız gereken bir dönemi yaşıyoruz. Yani yenilgiyi yaşıyoruz. Yani gelişigüzel düşüncelerin hiç özen gösterilmeden söyleniverdiği bir dönemi yaşıyoruz. Yani geri çekilmenin sonsuz sapkınlıkları içinde insanlarımızın eriyip eriyip gittiği bir dönemden geçiyoruz.

Engels 1860'lardan sonra hızla gelişen emperyalizmi, Marx'tan daha uzun yaşamasının getirdiği olanaktan yararlanarak son derece dikkatli bir biçimde çözümlediğinden, metropollerdeki işçi sınıfını bu emperyalizmin finanse ettiğinin de son derece önemli tanıklığını yapmıştır. Bu dönemde yazdığı yazılarda Marx'ın embriyon biçimde saptadığı dünya pazarı olgusunu tümüyle geliştirir. Monopoller dönemine gelindiğinden İngiliz monopollerinden söz eder. Yalnızca bununla da kalmaz. Gerek İngiltere, gerek Fransa ve gerek Amerikan monopollerinin arasındaki rekabetin ilk çizgilerini verir. Bu monopollerin İngiliz dünya monopollerinin hegemonyasında bir "gedik açtığını" söyler. Ve de bu genç monopollerin dünya pazarındaki rekabetlerinin kapitalizmin yeni bunalımlarını yaratan yeni olguları oluşturduğunun net saptamalarını yapar. Yoldaşlar söyler misiniz hangisi yanılgılıydı bunların? Ve de Lenin özellikle Engels'ten monopollerle ilgili kolonyal gelişmelerinin yorumunu "Kapitalizmin Son Aşaması: Emperyalizm" yapıtında tümüyle bütünlüğe kavuşturur ve politik stratejisiyle siyasal erkin proletarya tarafından ele geçirilişin temel taşlarını daha o zamandan atar. Lenin'in gerisinde duran böylesine bilimsel yapıtların varlığı söz konusu olmasaydı, ne ulusların kavgasının, savaşların özünü kavramamız olanaklı olacaktı, ne de paylaşım savaşlarının ekonomik temelini. O nedenle yalnız ve yalnız Lenin olmuştur I. Dünya paylaşım savaşının gerek çıkışındaki nedenlere değinindeki temel görüşleriyle ve sonrasındaki politikalarıyla kı-

ta Avrupasındaki sosyalistlerden kendini ayırmasını bilen. Ve o sosyalistler Marksizmin felsefesini doğru kavrayamadıkları için I. Dünya savaşında ülkelerinin savaş bütçelerini desteklediler... milyonlarca genci “ulusal” marşların rap rap’lerinde ölüm cephelerine sürdüler. Bunu şunun için söylüyorum: Dün yapılan yanlışlıklar insanların yaşamını nasıl ölümcül etkilemişse, bugün yapılanlar da o denli olumsuz etkileyecektir.

1847’de yaşanan bunalım şiddetle çözülmediyse bunun nedenlerini şöyle açıklar Engels: Tahıl ürünleri yasasının kaldırılması ve öteki reformlar İngiliz endüstrisine ve ticaretine büyük olanaklar, özgürlükler getirdi. Özellikle Kaliforniya ve Avusturya ekim alanlarının keşfinden sonra “Koloniyal pazarların İngiliz endüstri ürünlerini tüketme kapasiteleri bir ölçüde büyüdü.” Engels son derece önemli bulduğum 1892’deki Almanca basımına yazdığı önsözde “şimdiki durumla, kitabın yazıldığı durum kıyaslandığında 1844’deki durumun dünya pazarı açısından hemen hemen son derece primitif ve gülünç kaldığını” söyler. Bir çeşit revolution olan tahıl girdilerindeki gümrük duvarlarının kaldırılması endüstrici kapitalistlerin yalnızca toprak aristokrasisine karşı bir kazanımı değil, ama onunla birlikte işbirliği içinde olan öteki kapitalist fraksiyonlar üzerinde de kesin bir yengiyi kazanmaktı.

“İngiltere’de Emekçi Sınıfın Durumu” yapıtını okursanız görürsünüz ki İngiltere 1844’lerde öyle bir aşamaya gelmiştir ki eğer tahıl ürünlerinin girdisini emekçi kitlelere son derece ucuz ve yeterli bir biçimde sağlayamazsa kendi sanayii devrimini tamamlaması olanaksızdır. Öyle olunca da yola çıkardığı ve de yarı yolda sersefil kalmış İngiliz proletaryasının içerde bir devrim yapmaması olanaksızdır. O nedenle endüstriyel kapitalistler tahıl girdilerinin özgürleştirilmesi için savaşım verirlerken buna karşı çıkan toprak aristokrasisinin ve de ona bağlı öteki finans katmanlarının karşı çıkışını, Chartisme halk ayaklanmalarını yedeklerine alarak kırabiliyorlardı. 1830’lardaki halk ayaklanmalarının tümünü kapsayan Chartisme eylemliliğinin çekirdeğini oluşturanlar ise Trade-Unions (İngiliz sendikaları)’ydı. Kendi düşmanı ile işbirliği yapmak zorunda kalan, artık “manufaktüre” konumundan çıkmış olan İngiliz endüstriyel burju-

vazisi sonuçta bu halk hareketlerinin eylemliliğiyle savaşımını kazanınca Engels'in diliyle söylersek "tüm ulusu temsil etmeye başladı". Bu oluşumun altını özellikle çizer Engels. Bu sınıf hemen kendi çıkarları doğrultusunda "büyük bir ciddiyetle gereksinimlerini hızla gidermeye koyuldu". Endüstriyel üretime engel olan her şey acımasızca ortadan kaldırıldı. Gümrük düzenlemeleri ve vergi sistemi tümüyle yenilendi. Her şey endüstriyel kapitalistlerin emrediciliğinin kendisi için geçerli gereksinmelerinin buyruğuna verildi: Özellikle işçi sınıfına yönelik tüm yiyecek içecek maddelerinin fiyatının düşürülmesi, ham madde üretiminin sağlanması, işçi ücretlerini yüksekçe bir düzeyde tutabilmek

Parlamente reformizmi de gerçekleştiren bu burjuvazi, sonunda 1844'lere göre şöyle bir toplum yapısı oluşturdu: Truck System (sanayicilerin 1844'lerde kendilerine ait mağazalardan işçilerini alış-veriş yapma zorunlaması, yani bir çeşit aynı ödeme) tümüyle kalkmış, Trade-Unions'a grev hakkı tanınmış, genel oy, gizli sayım ilkesi demokratik parlamenterizmin omurgasını oluşturmuş ve de gittikçe ortaya çıkan büyük sanayicilerle işbirliği içinde bir işçi aristokrasisi gelişmeye başlamış.

Dostlarım; burada gözetilmesi gereken şu: İngiliz sanayicilerinin kendilerini ve toplumlarını kurtarabilmek için özgür-değişim ilkesini tıpkı bir revolution gibi politik yaşama geçirebilmiş olmaları... Bu yol hem kendi ürünlerinin pazarını açıyor, hem de işçi sınıfını gerçekten gerek beslenmede, gerek üretimde finanse ediyordu. Temelde sömürünün artı değerinin hiç değişmediğini vurgulamasına karşın Engels ilk kez sosyalist literatüre kolonyalizm'in getirdiği boyuta böylesine özenle dikkat çekmiş ve de "bu iki sınıfın karşılıklı uyum içine girişini" vurguladıktan sonra aynen şöyle der: "İşte, gerçek: İngiliz endüstriyel monopolü yaşamını devam ettirdiği sürece İngiliz işçi sınıfı bu monopolün bazı yerlerindeki avantajlarına katıldı. Bu monopolün yıkılmasıyla birlikte, İngiliz işçi sınıfı özellikli konumunu yitirecektir. Bir gün kendini -yönetici ve avantajlı durumda olanlarını da içerecek biçimde- yabancı işçiler düzeyine indirgenmiş buluvorecektir. İşte o zaman, İngiltere'de sosyalizm yeniden doğacaktır."

Dostlarım: 7'lilerin dünyayı sömüren kendi metropollerindeki saltanatına son verebilmek için oradaki işçi sınıfının bilincinin de yeniden doğması için, üzerindeki kapitalist metropollere son verme savaşımı bizi bekliyor. Bu artık yalnızca bizim, sömürülen insanların görevidir. Ve de bunun böyle gerçekleşeceğinin yaşamsal kaçınılmazlığı teorik temele oturtulduğunda o zaman artık kimse: "Görece geri kalmış ülkelerde sosyalizmin baştan sakatlanmalara neden olduğunu" söyleyemeyecek, tam karşıtı, hem kendi ülkesindeki sosyalizmi inşa ederken deneyimlerini yenileyecek hem de dünya metropollerindeki işçi sınıfının sosyalizmi o ülkelerde yeniden haykırabilmelerine doğrudan katkıda bulunacaktır.

Olanaksız, çok zor mu diyorsunuz? Zor olan her zaman kolaycı açıklamalara başvurup çıkmaz sokakların duvarlarıyla yüzyüze gelişimimizdir. Üstelik doğru değerlendirmeler, kapitalizmin dünya egemenliğine karşın içinde bulunduğu çıkmazlıklarının olanaklarıyla da zenginleşerek tüm dünyamızı, tüm insanları, yeryüzü maceramızı ve uygarlık savaşımızı kurtarma olanaklarını kendi içinde taşıyor. "Ya Sosyalizm Ya Ölüm" diye bağırان insanlar sesi daha dünyamızdan kesilmedi. Bu sesin kesilmesi de olanaksızdır. Çünkü hiçbir dönemde bağımsızlık ve sosyalizm bu kadar iç içe çakışmadı. Geçen yılın Ocak ayında Fidel Castro bu yalın gerçeğı şöyle açıklıyordu: -"Küba'da devrim, sosyalizm, ulusal bağımsızlık birbirinden ayrılmaz bir bütündür. (Bkz. Le Monde. Diplomatie, Haziran 1990.) "Eğer, diye sürdürüyordu yoldaş Castro konuşmasını, Küba yeniden kapitalizme dönmek zorunda kalırsa, bağımsızlığımız ve kendi egemenliğimiz artık tümüyle elden çıkacak demektir. Miami'nin basit bir uzantısı, emperyalizmin yeni bir eklentisi olmaktan başka hiçbir kimliğimiz kalmayacak. (...) Kapitalizmin pazar ekonomisi ile, kendi değer yargılarıyla, kendi kategori ve yöntemleriyle, sosyalizmin bugünkü güncel sorunlarından çıkmasına yardımcı olabilecek gücü yoktur kendisinde kesinlikle..."

Yoldaşlar;

Kurucularımızın bilimsel saptamalarının hiçbirisi temelde yanlışlığa düşmüş değildir. Kurucularımız "manufaktüre" dönem-

le tam da kapitalizmin endüstriyel aşamaya vardığı dönemi tümüyle gözümleyip gelişme yasalarını belirlemişlerdir. Kurucularımızın sayrılığı saptamaları, sayrılığın nasıl bir yöntemle gelişeceğini göstermesinin gerçeklerini hiç ama hiç gözardı edemeyiz. O ilkeler bize savaşımızın hergün gelişen yeni yöntemlerini korkusuzca saptamamıza sonsuz olanaklar taşıyor. Engels'in İngitere'de yeniden sosyalizmin doğuşunu, artık gelişen emperyalizmin içerideki sınıfları finanse etmesini tespitiyle, izlenecek yolun düğümleri daha o zamanda atılmıştı. O nedenle burjuva söylemleriyle "sosyalizmin görece geri kalmış ülkelerde gelişmesinin" "kimi sakatlanmaları içerdiği" görüş yanılığını, kurucularımızın sonradan yaptıkları, özellikle Marx'ın son zamanlarında koloniyal yazılarında büyük bir özenle üzerinde durduğu dünya pazarı olgusu ve ondan daha sonraki aşamaları bu olguyla değerlendiren Engels'in bilimsel irdelemeleri, Lenin'in derin kavrayışı ve yerli yerine oturtuşuyla hem enternasyonal boyutu, hem geri kalmış ülkelerde sosyalizmin inşaaasının derin boyutlu çıkışlarının öğretisini bize unutmamamız gereken bir kalıt olarak bıraktıklarını gözden kaçıramayız. Kurucularımız bize her zaman geliştirebileceğimiz büyük bir yöntem bıraktılar. Dar formülasyonlarla bu yöntemi budamaktan kaçınmak sanırım şu son zamanlarda en başta gelen görevimiz.

İradeci Yaklaşımların Getirdiği Nedir?

Ya Da İradeci Yaklaşım Sosyalizmin Sakatlanmasına mı Neden Olmuştur?

Yoldaşlar:

Diyorsunuz ki: "... Geri kalmışlık ve düşman kampla çevrili koşulların nesnelliğinde boy veren öznelci ve iradeci yaklaşımlar da, sosyalizmin daha baştan sakatlanmasına neden olan girişimler olmuştur." Dostlarım bu tam da Leninizmin ruhuna aykırı bir saptamadır. Leninizm iradecidir.

Son zamanlarda en çok söz edilen, yönlendirilen eleştirilerden biri de bu. Marksist solumuzda da kendilerini Leninci diye tanımlayanlarda da bu "iradeci" sözcüğü pek geçer oldu. Pek geçer olunca da "eh herkes söylediğine göre, doğru olmalı" diye birçok kimse de sözcüğün sosyal ve psikolojik içeriğini hiç mi hiç

araştırmıyorlar. Açıkçası zaman zaman benim bile kafam karıştı. Bu iradeci lafından ne anlaşıyor diye düşünmeye başladım...? Kuşkusuz bildikleri bir şey var diye geçirdim kafamdan. Ama sizin broşürünüzde de iradeci sözcüğünü görünce bu sözcüğün yanlışlı bir biçimde büyüüp gitmekte olduğunu sezinlemekte güçlük çekmedim. Önce özneci sözcüğünü doğru dürüst kavrayamadım. Belki de karmaşa, biri öz Türkçe öteki Arapça sözcüğün yan yana gelivermesinde. O zaman karmakarışık oluyor kafam. Sonunda buldum: Özneci: kökü öznec; öznec de şu: "Gerçeklere değil de bir kimsenin bireysel, kişisel anlayış ve duygularına uygun olan, kaynağını onlardan alan." Bununla Stalin'i mi amaçlıyorsunuz? Öyleyse hemen söyleyeyim ki Stalin'e yapılan en kaba ve yanlış bir eleştiridir bu. Bunu geçiyorum.

Ama iradeci sözüyle neyi amaçladığınız daha çok ilgimi çekti. Çünkü Leninist partiye tümüyle son zamanlarda özellikle kendilerini "Marksist sol" diye nitelendirenler, Lenin'ci modeli iradeci olmakla suçluyorlar. İradeci sözcüğünü doğru algılayabilmem için tıpkı özneci'de yaptığım gibi yeniden Okyanus sözlüğünü açtım. Kökü irade: buyruk, buyrultu. İradeci de buyrukçu, buyrultu veren ya da buyrultuları kabul eden. Fransızcası: Volontariste. O zaman biraz daha rahatladım. Larousse'u açtım. Yetmedi. Robert'i açtım, olmadı. Littré'de köküyle öteki anlamlarıyla falan karşılaştırdım ortaya birçok değişik kullanımları yanında solcularımızın kendilerine belki de temel aldıkları hepsindeki ortak şu açıklamayı saptayabildim: "her şeyi yapmamız ya da yapmamızı kendi gücümüzde gören." Volontariste de demek "her şeyi insan gücünde gören" demek.

Sözcük sözcük tümcelerinizin üzerinde duruşumu çılgınlığıma vermeyiniz sakın. Tartarak, bilerek kullanmadığımız her sözcük karmaşamızı, birlikte olmamamız gerekenlerle benzer görüntüler verişimizi sergiliyor. Örneğin bay Gorbaçov da sizin gibi kullanıyor iradeci sözcüğünü. 28. Kongre'de "pazar ekonomisi" ile ilgili bölümde aynen şöyle diyor: "Pazarın kendiliğinden mal mübadelesinden çok iyi organize olmuş mekanizmalara uzanan binlerce yıllık bir geçmişi vardır. Biz iradeci yaklaşımlardan vazgeçmeli ve ekonomik süreçleri değer yasasına dayanarak ve böylece ekonomide yeni ve güçlü teşvikler yaratacak biçimde yönlendirmeyi öğrenmeliyiz."

Bay Gorbacov'la aynı dili kullanarak nasıl "Yaşasın Leninistler" diyebiliriz? Hem de her şeyin gerçekten birbirinden kendi özüne yönelik soyutlanmasını yaşadığımız bir dönemde...

Lenin ve Bolşevik Parti volontariste idi. Öncü parti anlayışı ister istemez volontarisme içerir. Ama dostlarım aslına bakarsanız Marx ve Engels de gerek International'ın kuruluşundaki izledikleri yöntemde, gerek kendi yaşadıkları günlerde özellikle Alman Sosyalist Partisi'nin kuruluşundaki yöntemde bu volontariste eğilimi her zaman göstermişlerdir. Proletarya diktatoryasını temel ilke olarak kuran kurucularımızın iradeci olmadıklarını söylemek nasıl olanaklıdır? Sanırım volontariste sözcüğü ile demokrat sözcüğü birbirine karıştırılıyor. Kim volontarisme'in demokratik olmadığı savında bulunabilir? Özellikle Leninist parti volontarisme'nin nasıl demokratik bir karakter taşıdığını gerek X. Kongre'deki sendikalar tartışmasında, gerek Brest-Litovsk antlaşmasında ve özellikle kendini tümüyle açığa çıkaran Bogdanof'çuların, Ernest Mach'ın subjektivist (yani sizin sözcüğünüzle: öznelci) ve idealist düşüncesinden kaynaklanan Proletkult tartışmalarında apaçık belirginleştirmiştir. Leninizm işçi sınıfının öncü partisiyle kitlelerin iradesini tümüyle kaynaştırmayı ve "kitleleri eğite eğite tüm ekonomiyi, tüm yönetimi ele geçirmelerini" sağlamayı amaçlamıştır. Bu damıtılmış bir biçimde komünizmin de kurucularımızca gözetilen, çerçevesi iyice belirlenmiş amacı değil midir?

Lenin 8 Ekim 1920'de Proletkult Kongresinde, Buharin'e gönderdiği notta aynen şunları yazıyordu:

"Proletarya=Rus Komünist Partisi=Sovyet Devleti."

Sizinle bunda anlaşıyor muyuz?" Bu eşitler'in Leninist parti-de demokratik volontarismi içerdiğini olayı yakından izlemek zorunda olanlar, kendilerine Leninist diyenler çok iyi bilmek zorundadırlar. Çünkü Bolşevikler kitlelere karşın iktidarı almış değil, kitlelerin iradesi ile ve Sovyetlerin onayı ile, giderek bir bakıma itimiyle siyasal erki ele geçirmişlerdir. Yoldaşlarım, kaynaktaki olaylarla sonradan olanları birbirine karıştırıp "öznel ve iradeci yaklaşımların" görece geri kalmış ülkelerde sosyalizm kuruculuğunu daha işin başında sakatladığını söylemek tüm uygulamaları bir çırpıda gözardı etmek, olayları doğru ir-

deleyememek sakıncasını birlikte getirir. Bununla da kalmaz: artık apaçık anti-leninist oldukları ortaya çıkmış olanlarla aynı sözcükleri kullanmamızı getirir ki bu da yeniden bilinçlenme dönemine, (Perestavka) girdiğimiz şu süreçte her şeyi yerli yerine oturtmamızı kesinlikle engeller...

Doğu Avrupa Ülkelerinde Sosyalist Sistemin Başlangıç Gerçeği

Yoldaşlarım, gerek Sovyetler Birliği'nin kendisinde, gerek Doğu Avrupa ülkelerindeki oluşumları değerlendirdiğiniz "Dünyadaki yeni gelişmelere ilişkin kimi saptamalar" bölümünde aynen şöyle diyorsunuz, yukarıda yaptığım alıntılardaki yargılarınızı yeniden vurgulayarak:

"Öte yandan sosyalist sistemin kuruluşunda üye ülkelerde geçiş süreçlerinin yukarıdan aşağılı ve olağan dışı koşulların ürünü olması, sosyalist sistemin kendi iç yasallıklarının yetkin bir biçimde serpilip gelişmesini engellemiştir. Sosyalizmin kuruculuğunun giderek daha gelişkin ülkelerde değil de, klasik sömürgecilik sisteminin yıkılmasıyla da bağlı olarak görece geri ülkelerde başarılmak zorunda kalınması, bir bütün olarak sosyalist sistemin başta ekonomik olmak üzere birçok alanda gitgide dünyaya örnek olucu özelliğini yitirmesini beraberinde getirmiş, dahası Sovyetler Birliği'nin olanaklarının daha da ileriye gitmek için sahip olduğu potansiyeli bakımından rasyonel olmayan aktarımları getirmiştir. Böylece sosyalist sistem içinde kendini belli eden nesnel etmenlere, sosyalist demokrasinin hukukuna bağlılıkta gösterilen eksiklikler de eklenince, sistem ciddi sorunlarla yüzyüze geldi."

Yoldaş Dostlarım:

Birbiri içine sokulan yargılamaların bu bölümünde de üstelerek altını çizdiğiniz "klasik sömürgecilik sisteminin yıkılmasına bağlı olarak görece daha geri ülkelerde (sosyalizmin kuruculuğunun) başarılmak zorunda oluşunun (...) sistemi ciddi sorunlarla yüz yüze getirmesi" yargısının içeriğinin ne denli Marksizmin temel görüşlerine de karşıt olduğunu vurguladığım için yeniden değinmek gereği kalmadığını düşünüyorum. Son derece başarılı, bir bakıma kitabi tümcelerle gerçekleştirdiğiniz tablo'dan bu bölümü çıkarınca, beni özellikle ilgilendiren ve kaygı-

landıran "...Üye ülkelerde geçiş süreçlerinin yukarıdan aşağılığı ve olağan dışı koşulların ürünü olması" yargılaması alabildiğine kaygılandırmıştır. Devrimin üye ülkelerde -bununla sanırım büyük ölçekte Doğu Avrupa ülkelerini amaçlıyorsunuz- yukarıdan aşağı olması ve olağan dışı koşulların ürünü olarak nitelendirmeniz, öteden beri var olan bir yargının, son zamanlarda kapitalist metropollerden çıkarak artık tüm dünyaya bir peşin yargıyla kendini pekiştirdiğini gösteriyor. Bu tartışılmaz yargı şudur: "Doğu Avrupa ülkeleri (üye ülkeler) hiçbir zaman komünizme eğilimli, yatkın olmamışlardır. Bu ülkelerde gerçekleştirilen sosyalist sistemler 2. Dünya savaşının bir ürünü olarak KIZILORDU'nun zoru ve aracılığıyla totaliter bir biçimde gerçekleştirilmiştir."

Dostlarım: Bu kocaman bir yalandır. Hem de Berlin'in düşmesiyle birlikte Trumancı çevrelerin son derece bilinçli ortaya attıkları ve de kendi metropollerinden geliştirdikleri koskocaman bir yalandır. Hitler-nasyonel sosyalizminin faşist istila güçlerine karşı silahlı mücadeleyi ilk başlatanlar -üye ülkelerdeki komünist/partizanlardı. Ama dostlarım, Fransa'da bile son zamanlarda direnişi ilk başlatanların Fransız komünistleri olduğu konusundaki gerçeği ortadan silip atabilmek için korkunç bir propaganda başlatılmış bulunuyor. Chirac ve D'Estaing'se de Le Pen'in bu propagandasını arkadan destekliyorlar. Ama dünya burjuvazisi komünistlerin tüm getirdiklerini silip atmaya öyle kararlı ki bugün Leningrad ve Moskova'da ilk Bolşeviklerin adlarını taşıyan sokakların bile adlarının değiştirilmesi gerektiğini yazıyor, bu doğrultuda utanmazca isteklerde bulunuyorlar. Herkes biliyor: İlk direnişçiler Fransa'da komünistlerdi. İlk Resistance eyleminin kurucuları, örgütleyicileri Fransız Komünist Parti yöneticileri ve militanlarıydı. De Gaulle daha sonraları Résistance (Direniş Örgütü) ile Londra'dan ilişki kurduğunda karşısında ilk önce bu komünistleri buldu. Bir yurtsever asker için bu anlamlıdır. O nedenle şimdiki soytarılar gibi inkarcı yola sapmayarak anılarında aynen şöyle yazmıştır: "Komünistler, direnişte olağanüstü ağırlıklı bir rol oynamışlardır. Düşmana karşı öylesine bir canlılıkla karşı koydular ki anıları önünde saygıyla eğildiğimi söylemekten kıvanç duyuyorum." Marşal Pétain

ine'nin faşist ve işbirlikçi hükümeti 22 Ekim 1941'de Châteaubriant alanında direnişi örgütleyenlerin önde gelenlerini kurşuna dizerken, Batı'daki bu ilk direniş şehitlerinin inanç dolu haykırılarını unutamayız. Son sözleri "Yaşasın Fransa, Yaşasın Dünya Proletaryası"ydı. De Gaulle'ün temsilcisi, Fransız direnişçilerini birleştirmede en etkin işlevlerden birini görmüş olan Jean Mouline 1943 yılında bu işi başarırken o zamana değin ülkede direnişin gerçek temsilcileri komünistler olmuştur. Ve komünistler De Gaulle'ün başkanlığında Résistance'da asıl kadroları oluşturunca Churchill'e in kaygıları büyüyordu. Fransa'yı da komünistlerin ele geçirip geçirmeyeceğinden derin kuşkuları vardı. Bugün Fransa'da bu tarihsel gerçekleri saptıran kadrolar hep Vichy hükümetinde görev almış, o felsefe ve doğrultuda çalışmış olanlardan oluşuyor. Doğrusu ya anti-komünizme bağlılıklarının disiplinine, ondan hiç mi hiç caymayışlarına insanın hayranlık duyası geliyor.

Ama asıl gerçek şu: Asıl direniş tüm tabanıyla Doğu ülkelerindeki komünistlerin öncülüğündeki Partizan savaşlarında partizanların siyasal erki tüm halklarıyla birlikte ele geçirmedeki yasallığı, Ekim 1944 yılında Moskova'da gerçekleştirilen Stalin-Churchill buluşmasında, Churchill masaya bile getirememiştir. Tartışabildiği yalnızca iki konu vardı: Çekoslovakya'daki hükümet durumu ve Yunanistan ile Yugoslavya konularındaki üstelemeleri. Tarafsız tarihçilerin bu 1944 buluşmasında Churchill'in son derece zayıf kozlarla masaya geldiğini, bu ülkelerde de siyasal erkin komünistlerce ele geçirilmesine karşı aslında elinde hiç de önemli kozları olmadığını yazdıklarını okumak olası. Yugoslavya konusunda yüzde 50'lik bir antlaşmaya varılmasına karşın Tito gerek Stalin'e gerek Churchill'e aldırmadan silahlı direniş savaşımını tüm ülkeye yayarak siyasal erki ele geçirmeyi gerçekleştirmiştir. Churchill'in Çekoslovakya konusunda üstelemesinin nedeni Benes'in Londra'da kurduğu geçici hükümeti desteklemek içindi. Oysa herkes biliyordu ki Benes'in Londra'daki geçici hükümeti değil, Çekoslovakya'nın kurtuluşunda komünistlerin ağırlıklı olduğu Ulusal Kurtuluş Cephesi belirleyici olmuştur. Buna karşın yine de, Churchill'in üstelemesi ile Benes'in başkanlığında komünistlerle ortak bir

hükümet kurulmuştur. Batılı tarihçilerin Prag darbesi diye nitelendirdikleri ve ağızlarında bir sakız gibi çiğneyip durdukları, halkın Benes'in özel mülkiyetçi ve Moravya'daki toprakları büyük toprak sahiplerine yeniden geri verme programına kitlelerin büyük başkaldırışıyla Benes hükümetinin yıkılması ve tüm siyasal erki komünistlerin ele geçirmesidir.

Kızıldoru'nun ya da Sovyet komünistlerinin "üye ülkelerde yukarıdan aşağı dayatmalarıyla Halk Demokrasilerinin kurulmadığını, bunun olanaksız olduğunu Yunanistan olayları kadar hiçbir olay belki de kanıtlayamaz. Nedeni de şu: Çünkü burada iktidar komünistlerden gasp edilmiştir. Stalin'in, koşulların dayattığı denge politikalarının da desteği ile...

II. Dünya Savaşı ve hemen sonrası düzenlemelerini gerçekten de tarafsız bir gözle incelemeye çaba gösteren çok az sayıdaki Batılı yazarın ortaklaşa kanısı şudur: Özellikle Batılı kapitalist metropoller II. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan iktidar boşluklarının, o dönemde alabildiğine yükselen halkların sosyalizm ve sosyal adaletçi, barışçı istemlerine komünistlerin yanıt verebildiği gerekçesiyle, siyasal erklerin komünistler tarafından dünyanın birçok bölgesinde ele geçirileceği, onlar tarafından doldurulacağı kaygısıydı. Aslında bu kaygı ile Avrupa'daki kendi metropollerinin bile elden çıkmasını önlemek için önce Marshall planını, sonra da ona bağlı dev savaş aygıtları NATO'yu oluşturdular. Bu ayrıntılara girmek istemiyorum. Oysa bu ayrıntılarda yatan birçok gerçeğimiz var bizim. Buralardaki aktiflerimizin pasif bölümlerimize aktarılmasına karşı çıkıyorum. Yunanistan olayına da onun için kısaca değinmek istiyorum. Tarihlerine karşı gelişigüzel yargılamalarda bulunanlar geleceklerini belirleyemezler çünkü.

Churchill'in artık ne pahasına olursa olsun Yunanistan'ı ikinci dünya savaşından sonra EAM'a yani: Kurtuluş Cephesini tümüyle elinde bulunduran Yunan Komünist Partisi'ne ve onun kendisine bağlı 70.000 silahlı savaşçısına kaptırmamaktaki üstelēmelerinin nedeni Süveyş Kanalı'nın denetimindeki kaçınılmaz zorunluluktan kaynaklanıyordu. Prag'da, Bükreş'te, Berlin'de, Varşova'da, Budapeşte'de, Sofya'da, Belgrad ve Tiran'da silahlı halk güçlerine karşı direnemeyen Churchill Atina'da di-

renmekte kararlıydı. Ve bu kararlılığını Stalin'e anlatmakta güçlük çekmedi: İngiliz İmparatorluğunun sömürgeci damarlarından birini oluşturan Süveyş kanalı Büyük Britanya İmparatorluğu için yaşamsal bir gereklilikti: Süveyş Uzakdoğu sömürgeleri ile, örneğin Bombay ile Londra arasındaki yolu yüzde 44 kısaltıyordu. Ayrıca İran körfezinin o dönemlerde 100 milyon tona ulaşmış bulunan petrol üretimini de kesin denetimi altında bulundurabilmesi için Atina'da kendi bölgesine ait, İngilizlere bağlı bir hükümet oluşturulması kaçınılmazdı. Bunun ne derecede önemli olduğunu 1956 yılında Süveyş Kanalı'nın Nasır tarafından millileştirilmesi karşısında İngiliz ve Fransız'ların gösterdikleri savaştı tepkide görmek olası. Macmillan hükümeti ve Fransızlar bölgede bulundurdıkları sömürgeci askersel güçlerini ve ordularını bir gecede Süveyş Kanalı'nın kuzeyine yığiverdiler.

Kraliçelerinin çıkarını her şeyin üstünde tutan Churchill daha 1943 Eylül'ünde Genel Kurmay başkanına şu notu gönderiyordu: "Eğer Almanlar Yunanistan'ı boşaltırlarsa Atina'ya otomitrilyöz-lü 5.000 İngiliz askeri göndermek üzere hazırlıklı bulunun. (...) Başkent Atina'da başkaldırıları ya da ülkenin içlerinden gelecek katılan güçleri engellemek için birliklerinizi organize etmeniz yeterli olacaktır." (Bkz: W.Churchill, Anılar. Olivier Houdart' in '45 Yıl Önce Atinalıların Kanlı Pazarı' adlı incelemesinden. Le Monde, 3-4 Aralık 1989).

Ama EAM'ın yani: Ulusal Kurtuluş Cephesini tümüyle elinde bulunduran Yunan Komünist Partisi ile 70 bin savaşınsının oluşturduğu ELAS'ın yani Ulusal Halk Kurtuluş Ordusu'nun siyasal erki İngiliz emperyalizmine bırakmaya hiç mi hiç niyetleri yoktu. EAM'ın o dönemde 7 milyon nüfusu olan Yunanistan'da 1,5 milyon partiye kayıtlı üyesi vardı. Dostlarım bu ne demektir, bilirsiniz: Lenin'in parti üyeliği konusunda "Zor dönemlerde, çetin dönemlerde partiye üye kaydedin... kolay dönemlerde değil" bilgece uyarısının net anlayışında düşündüğümüzde bu 1,5 milyon partili Alman neo-faşizminin tüm vahşetine, saldırganlığına, milyonlarca insanı fırınlarda yakan, gaz odalarında imha eden zulmüne karşı tepeden tırnağa inanç kesilmiş, tepeden tırnağa komünist, tepeden tırnağa militanlar'dı.

Ve de onları İngilizlerin yenmesi olanaksızdı. Tek bir olanak vardı: Stalin'in kaçınılmaz olarak desteğini sağlayabilmek. En azından tarafsız kalmasının olanaklarını yaratmak. Yunan Komünist Partisi lideri Siantos ile Stalin arasında yapılan konuşmaların zabıtları bugüne değin açılmış değildir. Ama Siantos, bu tartışmaların sonucunda şu açıklamayı yapmıştır: "Yunanistan, İngilizlerin tüm sorumluluklarını üstlendiği Avrupa bölgesine aittir. Orada kalacaktır."

Siantos, Tito gibi Moskova pazarlığını elinin tersiyle geri çevirme yürekliliğini gösterememiştir. Hem de birçok bakımdan Tito'dan daha çok efektif güce sahipken...

İşte bu noktadan sonra Komünist Parti 1943 yılından beri sürdürdüğü iktidar monopolünü terk etmek zorunda bırakılmıştır. İngiliz'lerin desteğindeki Papandréou hükümeti sığıntı iki komünist bakanla, Parti önderliğinin aldığı "Yunanistan'ı İngiliz Bölgesine terk" kararına karşın direnişi bırakmayan komünist parti militanlarının ve partizanlarının ölümsüz güzellikteki direnişlerini kırabilmek için, Almanlarla bile işbirliği yapmaktan kaçınmamıştır. Yunanistan'daki komünist iktidar zorla, Almanların, İngilizlerin ve Moskova'nın denge politikaları ile hep birlikte komünistlerin elinden alınmıştır. 1946-1949 yılına değin süren Direniş'in iç savaş boyutları bize şunu gösterir: Halklar bir kez siyasal erklerini kesinkes istediler mi onların elinden siyasal erki almak dostun ihaneti, düşmanın korkunç saldırısı ve gücüne karşın yine de kolayca gerçekleşmemektedir. Ve bazen hiç gerçekleşmemektedir. Ama işin asıl can alıcı yanını ortaya çıkarmalıyız: Bu iç savaşta en ağır kayba uğrayan Moskova ile uyuşmayı dünya halklarına ve Yunan ulusuna karşı bir ikiyüzlülük, bir ihanet olarak nitelendiren Troçkistler olmuştur. Atina'nın Yunan Komünist Parti şefi Bartzotas'ın Stalin önünde övünerek verdiği raporda, kendilerine bağlı siyasi polis OP-LA'nın ne kadar Troçkist'i bıçaklayarak, ne kadarını kurşuna dizerek ve boğarak öldürdüğünü artık hiç kimse gizli tutmak istemiyor.

Bunları tarih dersi vermek için yazmıyorum kuşkusuz: Aktif ve pasifimizi gerçekten bütünüyle yeniden dökebilmek için. Eteğimizdeki tüm taşları dökmeliyiz. Ama bunu yuvarlak tüm-

celerle “üye ülkelerde kuruluşun yukarıdan aşağı” oluşuyla gi-bi yargılamalara bağlarsak, emperyalizm, komünist savaşında şehit düşenlerin gömütlerine beton dökmenin harcını bize kar-dırır. Onların ölümsüz öğretilerinden kazanımlar elde etmeme-mizi büyük bir ustalıkla gerçekleştirir. Yoldaşlarım öyle bir sa-vaşım içindeyizdir ki, bazen tıpkı Sofokles’in Antigone adlı oyunundaki şu tümceyi vurgulayan dönemler yaşamaktayız: “Mezarlarındaki ölümler yeryüzündekilerden daha diri şimdi!”

Yoldaşlar:

“Üye ülkelerdeki geçiş süreçlerinin... Olağandışı koşulların ürünü olması... sosyalist sistemin gelişmesini engellemiştir” yargınızın bir bölümünü yukarıdaki açıklamalar karşılar sanı-yorum ama ben özellikle “Olağandışı koşulların ürünü” olması betimlemesine ve bir çeşit suçlama niteliği taşıyan yargının içe-riğine de değinmek istiyorum. Bu söylem, yani: “olağandışı ko-şulların ürünü olması” söylemi, tıpkı “Kızılordu’nun zoruyla o ülkelerde sosyalizmin gerçekleştirildiği” savı kadar geçersizdir. Temelsizdir. İkiyüzlüdür.

Şunu söylemekle yetiniyorum: Olağandışılığın ürünüdür tüm yeni rejimler ve de komünistler bu olağandışılığı son derece bü-yük bir özenle izlerler. Orada yatar halkın nabızı. Ve yeraltı sula-rı fırlayıp çıkmak için oralarda, o koşullarda girdaplaşır. Lenin: - “İşçilerle yoksul köylülerin ülkesi, Menşeviklerle, Sosyalist-Rev-rimcilerden bin kez, biz Bolşeviklerden de yüz kez daha solda-dır” diye açıklıyordu bu durumu. (Bkz: Orhan İyiler, Birgün Bile Yaşamak, II. Bölüm)

Dış Kaynak Aktarımları İdeolojik ve Enternasyonal Ereklerle Yönelik Miydi Her Zaman?

Yoldaşlar:

Şimdi burada son derece önemli bir konuyu hiç açmadan, ama bir tümcenin kendi kurgusu içinde vurgulayıp geçiyorsu-nuz. Sosyalist bloka ilişkin saptamalarınızda üzerinde durulma-sı gereken bir önemli çözümleme de aslında burada gerçekleşt-iirebilmeliydi. Üstü kapalı vurgulamaların yapacağı çağrışımla-rın bizde önyargılar oluşturan burjuva propagandasının daha da gelişip boy atmasına neden olabileceğini hep düşünmek zo-

rundayızdır. İş bununla bitmez. Araştırmak ve gerçekleri ortaya çıkarmakla yükümlü kadroları tembelliğe de iter. Oysa biz şimdi Gothe'nin "Işık... daha çok ışık" diye haykırması gibi "Gerçek... daha çok gerçek" diye haykırmamız gereken bir dönemde yaşıyoruz.

Altını çizmek, açmak istediğim vurgulamanız şu: Sovyetler Birliği'nin Üçüncü Dünya Ülkeleri'ne kaynak aktarımının rasyonel olmayan sonuçları Sovyetler'de kendisine yönelik ileriye gitme potansiyelini zayıflattığını ve sistemi ciddi sorunlarla karşı karşıya bıraktığını söylüyorsunuz. Bu tümce ve yargılamanızın doğrularla yanlışları iç içe geçirdiğini yaşadığımız olaylar apaçık ortaya koyuyor. Sovyetler Üçüncü Dünya Ülkeleri'yle ilişkilerinde başka türlü yapamazlardı. Bu Leninist dış politikanın bir gereği değil ama sistemin yaşayabilmesi, emperyalizmi geriletilmesi için kaçınılmaz bir ideolojik ve ekonomik var olma yasa-sıydı. Yani bir kez şunu anlamalıyız. Sovyetler Birliği Üçüncü Dünya Ülkeleri'ne kaynak aktarımı yapmasalardı kendi yaşam biçimlerini daha da geliştirip boy atma olanağına zaten sahip olamayacaklardı. Çünkü bu Üçüncü Dünya Ülkeleri'nin tümüyle Emperyalizme terk edilmesi anlamına gelecekti ki örneğin ABD'nin Sovyetlere doğrudan saldırı politikalarının daha gelişip boy atmasına, gittikçe kıskacının gücünü arttırarak onu boğmasına neden olacaktı, Ayrıca dünya halklarının, hatta giderek emperyalist metropoller halklarının kendi ülkelerinin yönetimlerini bilinçli bir uyanıklıkla denetleme (Barış hareketinde olduğu gibi), zaman zaman geriletme olanağını da sağlaması olanaksızlaşacaktı.

Sorun, kendisi için kaçınılmaz olan bu kaynak aktarımının nasıl gerçekleştiğini doğru çözümlememizdedir.

Benzetmek gibi olmasın ama bay Eduard Şevardnadze de tıpkı sizin gibi yakınıyor bu konudan. Hem de daha net bir biçimde. 28. Kongre'de yaptığı konuşmada şöyle diyor açık açık: - "Yüzyılın son çeyreğinde karşıt sistemlerin, sınıf ve grup çıkarlarının mücadeleleri artık belirleyici değil. Genel insanı değerler bunların üstünde yer alıyor. Batıyla ideolojik kavgamız son 12 yılda sovyetlere 700 milyar rubleye mal oldu." Apaçık "gitti rubleciklerimiz diyor bay Şevardnadze... hem de pisi pisi-

ne gitti. Sınıf mücadelesini etkin kılabilmek için harcadık paracıklarımızı ama artık sorun sınıf ya da ideolojik mücadele değil... İnsanlık sorunu, sorun..." O tımtırlıklı tümceleri kaldırıverince altından bu çıkmıyor mu dostlarım? Ve şimdi rubleleri geri alma dönemi başlıyor. Bu dönemi 7 Kuzeyli emperyalist son derece özenli bir biçimde izliyor. Onların öyle ideolojik savaşım için kaptıracakları dolarcıkları, markları, yenleri, frankları yok. Onlar genlerinde koskoca bir sömürgecilik anlayışını sürükleye sürükleye bugünlere geldiler. 7 Zenginler'in Houston'daki toplantısında bu durumu Bay Baker çok veciz, çok özgün bir biçimde açıklıyor. Moskova'nın rublelerden boşalmış kendisine uzattığı avuca bakarak: "Hiçbir zaman hayır dememeliyiz, diyor bay Baker. Her şey değişebilir," diye ekliyor. Sonra da üç beş kuruş verebilmenin koşullarını dillendiriyor Houston'dan: - "Pazar ekonomisine köklü değişiklikler gerçekleştirildiğinde, dünyanın birçok bölgesinde istikrarı bozan hükümetlere Sovyetler desteğini çektiğinde, ulusal gelirinin bir bölümünü silahlanmaya ayırmasını küçültebildiğimizde Sovyetlere parasal yardım perspektifimizi ortadan kaldırmamamız gerektiğini düşünüyorum." (Bkz: Le Monde; 12 Temmuz 1990.) Ve 7 zenginler buna karar veriyorlar. Ve 7 zenginler için Ekim devrimini satın almanın tıpkı Komünü ortadan kaldırmak gibi tüm olguları korkunç bir biçimde geliştirilip oluşturuluyor. Ve de 5 milyara Doğu Almanya satılıyor. Nikaragua istikrarsız bölgelerden biri olmaktan çıkarılıyor ama "ideolojik mücadele için harcanan 700 milyar ruble"nin kaçının geri verilmesiyle bu gerçekleşiyor, henüz bilinmiyor. Tüm "üye ülkeler" artık bu gitti gider 700 milyar rublenin geri alınması pazarlığında ortaya sürülüyor. Bu konuda gerçekten nelerin döndüğünü BBC bile Çekoslovakya olaylarına değinen bir yayınında apaçık değiniyor. Küba artık kaç dolar edeceğe bağlı. Ve Afgan halkının o eşsiz mücadelesi, ortaçağ kalıntılarından sıyrılıp çıkma savaşımı hemen hemen, bugün yarın, dolar üzerinden satışa çıkarılıyor. Bu yazıyı size ulaştırdığımda "özgür seçimler" kisvesi altında satış belki de tamamlanmış olacaktır. Emperyalizmin sömürgeciliğinin hiçbir zaman üzerinden silinip alınamayacak dolarlarındaki, yenlerindeki, frank ve sterlinle, marklarındaki kan kokusunu gidermek

için ve bu paraları ancak ve-ancak böyle yutabilmek için “özgür-lük” sözlerine... “genel insani değerler” afyonlamasına derin bir gereksinimleri var. Bay Eduard Şevardnadze de, bay Gorbaçov da o nedenle “demokrasi”, “insanı değerler”, “sınıflarüstü poli-tikalar” sözcüklerini sık sık kullanıyorlar. Bunları kaldırırsanız yenler, marklar, sterlinle dolarlar boğaza takılıp kalır, yutmakta güçlük çekersiniz. Yutamazsınız bile. Boğulursunuz. Oysa bo-ğulmamanız da gerekli.

Yoldaşlar:

Sovyetler boşa gittiğine inandıkları 700 milyar ruble anlayı-şına böyle bir günde hemencecik gelmediler. Kaynak aktarımı-ndaki belli ölçüde yanlış karmaşık bir yaşanmışlığın sonucunda buraya vardılar. Siz saptamanızı yaparken bunun üzerinde ala-bildiğine yoğun çalışmalısınız.

Sovyetlerin dış yardım ve onun amaçladığı enternasyonal ve son derece önemli olan ideolojik yönelim, Lenin’in ölümünden sonra nasıl yanlış bir yörüngeye oturtulduğunu ilk kez 1927 Çin olayları ile ele verir. Ve Stalin’in çizdiği bu dış politika günümü-ze değin Sovyet kadrolarınca üç aşağı beş yukarı genel ilkeleri-yle izlenmiştir. Bu politikanın amacı “Sovyet Anayurdunu tehli-keye” düşürmemek için öteki ülkelerdeki tüm komünist partile-rinin devrimci savaşını zaman zaman geriletmeyi vereceğim ör-neklerde görüleceği gibi ne yazık ki zaman zaman da gözden çı-kartmayı gerçekleştirmiştir.

Leninist dış politikanın temel görüşlerinden nasıl ayrıldığını göstermesi açısından 1927 Çin olaylarını, “Birgün Bile Yaşa-mak” adlı yapıtımda Gueorgi Vassilieviç Butov yoldaşın tanıklı-ğının anlatısının bir bölümünü olduğu gibi aktarıyorum:

“1927 yılı Devrimin 10. yılı. 10. yılın görkemli bir biçimde kutlanması için şimdiden hazırlıklara başlanmışken (...) Çin olayları nedeniyle Moskova’da patlayan olaylar tüm dengeleri bugünkü Merkez Komitesi yönetiminin aleyhine çeviriverdi. (...) Çin Elçiliği önünde on binlerce kişinin katıldığı gösteriyi milis kuvvetleri zorla dağıttılar. (...) Olay şu: Çin komünist partisi Sov-yet komünist partisinin zorlamasıyla, kendi istemi dışında, hatta bu isteme karşı olarak, Komüntang’ın burjuva partisi içine yer-leşti. Sovyet komünist partisinin kesin zorlamasıyla kendi Sov-

yet kuruluşlarını yasakladı. Kendi sovyet kuruluşlarını kendisine yasakladı. Tüm gücünü Çan-Kay-Şek'in askeri yönetimi içinde bulundurmakla sınırladı. Çinli komünist yoldaşlara burjuva demokratik devrimi ve ona bağlı olarak tarımsal devrim gerçekleştirilmeden hiçbir eyleme girmeme, hiçbir eylemde bulunulmaması doğrultusunda buyrultular ve yönlendirmeler verildi. Onların bizden başka güvenecekleri hiçbir güçleri yoktu. Bunu hepimiz biliyorduk. Çin Proletaryasının Çan-Kay-Şek ve gerici güçler karşısında -bizzat- vereceği bir savaşında ezilmemesi olanaksızdı. Bunu onlar da biliyordu. O nedenle bizi dinlemeye zorunluydular Çinli yoldaşlarımız. 1927 yılının Nisan'ında Çinli komünistlerle Çan-Kay-Şek'in yaptığı, resmen gerçekleştirdiği işbirliği, bir çeşit koalisyonu Stalin yaptığı resmi bir konuşmayla övdü. Göklere çıkardı. Bu koalisyona güven duyulması gerektiğini söyledi. Kolon salonlarında Stalin yoldaşın yaptığı bu basın toplantısından tam tamına altı gün sonra, bir hafta bile geçmeden üstünden, azgın militarist Çan-Kay-Şek, Şangaylı işçileri ve komünist partisini kan denizi içinde boğdu. Şimdi kardeş parti son derece zayıflamış bir biçimde şuraya, buraya dağılmış militanlarının yeniden toparlanmaya çalışmasıyla yenilgisinin acısında çırpınıp duruyor.

Sovyetlerdeki öfke gerçekten büyük oldu. Özellikle Kızıldü'da durum zor hazmedildi. Hazmedildi bile denemez. Proletarya yapılan gösterilere şimdiye dek görülmedik ölçüde katıldı... (...)"

Gueorgi Vassilieviç Butov Stalin'in dış politikasının nasyonal-reformist çizgisinin ilk kez bu olayla ortaya çıktığını, Leninist ilkelerden hızla uzaklaşıldığının ilk somut örneği olduğunu vurgular.

Sovyetlerin dış politikasını doğru incelerken bu nasyonal-reformist çizginin varlığını hiç gözden ırak tutamayız. "Gitti rubleciklerimiz" diye dövünen bay Şevardnadze'den böyle bir yaklaşım bekleyemeyiz ama biz, yeniden Perestavka (yeniden bilinçlenme) dönemi yaşamak zorunda olan Üçüncü dünya ülkelerinin komünistleri her şeyi çok iyi bilmek, eteğimizdeki taşı dökmek zorundayızdır. Sovyet yardımlarının büyük bir bölümü tümüyle ideolojik içeriği boşaltılmış, o ülkelerin anti emper-

yalist savaşımlarında onların ABD'ye karşı yalnızca ve yalnızca tarafsızlık'larını sağlayabilmek temeline oturtulmuştur. İşin acıklı yanı, bu tarafsızlığın sağlanmasında sosyalist devrim sürecinin nesnel tüm olanakları varken. Ama bu gerçeğe abartılmış "anayurt tehlikesi" kaygısıyla çevrilen sırta şimdi emperyalizm en acımasız biçimde öldürücü darbelerini saplıyor. Bu abartılmış "sakınma" politikası nedeniyle Sovyet hükümetleri tarafsız kalabilmelerini sağlayabilmek amacıyla en gerici hükümetleri bile desteklemekten çekinmemişlerdir. Salt anti-ABD'ci oldukları için Sovyetler Ortadoğu'daki en gerici-milliyetçi hükümetleri, BAAS partisinin zaman zaman militarist kadrolarını bile desteklemekten, rubleleri onların cebine akıtmaktan en küçük bir tedirginlik duymamışlardır. Mısır komünist partisini Sovyetlerin bu politikası sonucunda Nasır kanlı bir biçimde yutmuştur. Irak komünistlerinin başına gelenleri de hiç kimsenin unuttuğunu sanmıyorum. Tudeht bile salt Humeyni'nin anti-Amerikancı politikasının sırtını sıvazlamak için Ayetullahların ortaçağ gericiliğinin karanlığına teslim edilmiştir. Oysa emperyalist ülkelerin hiç de şaşmaz bir politikaları vardı: Ancak kendilerine hem ideolojik hem ekonomik anlamda sıkı sıkıya bağlı, kenetlenmiş hükümetlere dolarcıklarının kapısını aralamak. Emperyalistler bu politikalarından hiç mi hiç ödün vermemişlerdir. İşin ne denli ciddi sonuçlar getirebileceğini biliyorlardı.

Batı ülkelerindeki komünist partileri bile zaman zaman bu anlamsız, içi boşaltılmış dış politika karşısında bunalıma düştüler.

Kendi ülkelerinin ileri kamuoyu ve devrimci güçleri karşısında sorumluluklarını Sovyetlerin nasyonal-reformist dış politikası ile bağdaştıramayanlar partilerinden ayrılmak, yeni savaşım biçimleri oluşturmak konumunda kaldılar. Bununla ne denli enternasyonal boyutun örgütsel yapısını zayıflattığını hepimiz biliyoruz.

Kuşkusuz yoldaşlarım, şu gerçek de ortada: Kruşcev zamanında onun ağzından belirlenen: - "Ulusal kurtuluş savaşlarını destelemeyi Lenin'ci politikamızın bir gereği olarak her zaman sürdüreceğiz" görüşünün gerçekte de halk eylemleri, halkların anti-emperyalist savaşımları komünistlerin öncülüğünde -önle-

nemez biçimde- silahlı mücadelelere dönüştüğünde Vietnam'da, Küba'da, Latin Amerika ülkelerinin bazılarında gerçekleştiği gibi tümüyle ortaya çıktığında Sovyetler'in askersel desteğini yanlarında bulduklarını unutamayız. İzlenmesi gereken strateji tümüyle bu örneklerde olduğu gibi yaşama geçirilebilse, dış politikanın bir büyük bölümü salt anti-emperyalist mücadele tarafsızlık sağlamaya yönelmemiş olsaydı, dünya coğrafyasında devrimin yalnızca bazı bölgelerde değil, ama birçok bölgede emperyalizmi gerilettiğini, gerilla savaşlarının özellikle Latin Amerika'da kitlesel niteliğe dönüştüğünü görecektik. Ne Şevardnadze "gitti Rublecikler" diye dövünecek ne de dünyanın dört bir yanındaki komünist yoldaşlar kendilerini böylesine yalnız, alt üst olmuş bulmayacak, paralı askerler Contra'ların desteğinde devrimci hükümetlerin bir bir yıkılışını dudağını acıyla kanırta kanırta izlemeyecektiler.

Yoldaşlar: Gerici hükümetleri desteklemeyi dış politikasının bir ilkesi durumuna getirmiş olan Sovyetler'in gerçekten de rublecikleri, bu gerici hükümetlerin açgözlü politikacıları tarafından emperyalist metropollerin gece klüplerine, kimi finans kaynaklarına dönerek, dünya devrimini bir büyük olanaktan yoksun bırakmıştır. Sovyet yöneticilerin 70'li yıllarda geliştirdikleri "Kapitalist olmayan yoldan üçüncü dünya ülkelerinin kalkınma" teorileri de böylece, tüm yanılgıları ve bugüne getirip bıraktığı yenilgileriyle ortaya çıkmıştır. Bu yanlış, temelde ne Marksist ne de Leninist olmayan teori geri kalmış ülkelerde "ordunun demokratik çevrelerine bile" kör bir yaklaşımla bağlılığı getirdiğinden sonuç 700 milyar rublenin anayurttaki proletaryanın ekonomik gücünde gerçek bir yıkımı getirmekle kalmamış, ama o ülkelerdeki gerçek komünist savaşçıların da böyle geniş cepheli anti emperyalist yaklaşım içinde gericilik ve milliyetçilik dalgaları arasında boğulup gitmesini de getirmiştir. (Bu konuda bakınız: 1969 Komünist ve İşçi Partileri Uluslararası Konferans Dokümanı. Le Mouvement Communist International, Ed. Progres 1978)

Bu konuyu acı bir yıldönümünün eşliğinde bulunuşumuzu vurgulayarak kapatmak istiyorum. 30 Ekim 1990 Endenozya'da öldürülen 500 bini aşkın komünistin savaşımlarındaki yenilgi-

nin, vahşice katledilişlerinin 25. yıldönümü. Sözde bir hükümet darbesine kalkıştıkları için 500 bin komünist “Nazilerin gerçekleştirdiği tipte korkunç bir savaş suçluluğuyla” kan içinde boğulurken Sovyetlerin gerçekten sesi çıkmamıştır.

Son zamanlarda açıklanan gerçeklerse bambaşka: Böyle bir hükümet darbesi girişimi hiçbir zaman olmadı. (Bkz. Gabriel Kolko: Confronting the Third World-United States Foreign Policy. Le Monde Diplomatique’de. Temmuz 1990.)

Bu kanlı olaydan sonra artık ortaya çıkan gerçek tümüyle şu: Komünist parti öncülüğünde hızla gelişen halk muhalefetine gittikçe iktidara yaklaşma ve iktidarı ele geçirme gücü karşısında o zaman CIA’nın Doğu Asya bölümü sorumlusu olan William Colby ile Cakarta’daki ABD büyük elçisi Robert Martens’in giriştikleri komplolar karşısında öldürüleceklerin listesini ad ad, adres adres bir bir tespitleriyle ortaya çıkarılan korkunç bir kıyım olayıdır Cakarta katliamı. Robert Martens bu listeleri tam iki yılda hazırladıklarını itiraf eder. Bu listelerin orduya çok yarım dokunduğunu apaçık belirtmektedir bugün ve aynen şöyle de demektedir: “Özellikle gençlik, kadın ve sendikal örgütlerde bu ad saptamalarını son derece büyük bir başarıyla gerçekleştirdik. Hiç kuşkusuz ellerimde çok kan var. Ama bu o kadar da kötü değil. Öldürücü darbe vurma dönemlerinde kararlı davranmayı bilmek gerek.” Gerçekten de ABD’nin kurmayları Endenozya’daki komünist hareketin arkasında Sovyetlerin bütünüyle kararlı bir biçimde olduklarını saptasalar, “kendi bölgelerine ait” bu alanda Sovyetlerin denge hesaplarıyla seslerini çıkarmayacaklarını milimetrik hesaplarıyla bulgulasalar, sanır mısınız ki bu 500 bin kişi kan deryası içinde CIA’nın düzeyiyle böyle kolayca boğulup giderdi...?

Yoldaşlar: Endenozyalı komünist militanların ölümlerinin 25. yıldönümünde anıları önünde saygıyla eğilirken, bay Şevardnadze’ye “12 yılda yitirilen yalnızca 700 milyar ruble olmadı, ideolojik mücadele, milyonlarca insan bu yanlış, içi boşaltılmış, Marksizm-Leninizmle aykırı politikalar yüzünden yaşamalarını yitirdiler” diye yanıt vererek bu konudaki çözümlemelerimi noktalamak istiyorum. Ama şunu da ekleyeceğim; sizi usandırmak pahasına olsa da: Yaşadıklarımızı toparlak tümceler içine

sıkıştıramayız. Tüm ayrıntılarıyla dökmek, yeni savaşım yöntemlerimizin içeriğini belirleyecektir.

Ülkede Durum: Türkiye'nin Gerçek Egemen Güçleri

Yoldaşlar:

“Ülkede Durum ve Sınıfların Karşılıklı Yeralımı” çözümlemelerinizin, son derece önemli bulduğum ve yalnızca sizin değil, geniş bir Marksist solta uç solumuzun ve kendilerini Leninist olarak nitelendiren çevrelerin, ama hepsinin ortaklaşa kullandığı bir değerlendirme ölçeğinden söz etmek istiyorum. Bu değerlendirme ölçeği “finans oligarşi” sözcüğüdür. 12 Eylül Generaller darbesinin finans oligarşinin çıkarlarına uygun bir biçimde geliştirildiğini söyledikten sonra ANAP iktidarının varlığının böylesi bir ortamda sürdürüldüğünü vurguluyor ve sonra şöyle diyorsunuz: “Tek sözle bugün parlamentoda yer alan burjuva muhalefet partilerinin hiçbirinin esas olarak rejimle bir sorunu yoktur. Ve finans oligarşi'nin 1982 anayasası ile biçimlendirdiği rejimin mutabakat aradığı güçleri oluşturmaktadır. Nitekim ANAP, faşist karakterli diktatörlükle dolaysız bağlılığı imajı ve uyguladığı politikalarla yığınların gözünde prestijini ve oy desteğini yitirirken, finans oligarşi bugün bir yandan DYP'yi olası iktidar adayı olarak yedeğinde tutarken, öte yandan da kestaneyi ateşten çıkarma görevini hâlâ ANAP'a vermektedir. Daha açık bir deyişle ne Süleyman Demirel'in, ne de DYP'nin finans oligarşi'sinin çıkarları doğrultusunda politika yapmak konusunda bir tereddütleri vardır. Böylesi bir tereddüt finans oligarşisi bakımından da söz konusu değildir. Ancak finans oligarşisi ülkemizde politik rejimin işleyişini ciddi tehdit altında tutan iki konuda daha ANAP'ı kullanmayı yeğlemektedir.” Bu iki konudan birinin özgürlükler sorunu olduğunu söylüyor, ikincisinin de ulusal sorun olduğunu vurguluyorsunuz.

Yukarıda çizdiğiniz tablodan çıkan sonuç şu: Türkiye'nin üzerinde bir egemen sınıf vardır. Ve bu sınıfın adı finans oligarşidir. Dostlarım, sözcük sözcük düşünen dar kafalılığımı bağışlayınız. Frenkçe olan bu iki sözcüğün anlamını kendi dilimde bilinçli bir biçimde kavrayabilmek için adı geçen frenkçe sözcüklere baktım. Kısacası ortak anlamları şu. Finance: Para. Para-

sal. Kaynak. Devletin gelirleri ve giderlerinin toplamı. Devletin parasal alandaki tüm girişimleri. Büyük para işleri, banka borsa işlemleri. Oligarchie: Çok küçük ve dar bir gruba, son derece sınırlı ve özellikle bir sınıfa ait olan egemenlik rejimi. Finans Oligarşi demek ki şu: Son derece sınırlı parasal bir sınıfın boyunduruğu. İşte bu az sayıdaki insanlar topluluğu Türkiye’de 12 Eylül rejimini dışarıyla birlikte oluşturuyor, ANAP’ı kuruyor, DYP’yi ortaya çıkarıyor. Ama DYP’yi şimdilik iktidara getirmiyor. Yedekte tutuyor. ANAP’la çözmesi gereken sorunları çözmezse DYP’yi iktidara getirmek için onu hazırlıyor. O olmazsa SHP’yi yedeğinde bulunduruyor. Yani Kadir-i mutlak. Sizin çok özgün ve ağırbaşlı çözümlemelerinize ters düşecek ama bu sınıf sanki Orhan Veli’nin şiirindeki Ciğercinin Kedisi gibi: “Bütün binaları yakan o... İstanbul’dakileri de, Ankara’dakileri de... Ne domuzsun sen Finans oligarşi ne domuzsun sen...”

Dostlarım:

“Bizim hiçbir zaman bir Leninist partimiz olmadığı gibi” hiçbir zamanda böyle kadir-i mutlak bir burjuva sınıfımız olmadı. Olamazdı. Böyle düşsel bir gücü sözde Marksist terminolojiye uydurabilmek için sol güçler 12 Eylül öncesi olaylarını açıklayabilmek için, bu güce “Tekelci burjuvazi” adını takmıştı. Bizim hiçbir zaman Tekelci burjuvazimiz de olmadı. Geri kalmış ülkelerde tekelci burjuvazi olmaz. Daha önceleri, 1965 yıllarındaysa bu düşsel güce yaygın adıyla “Komprador burjuvazisi” deniyordu. Eh bu sözcüğün gerçeklerimiz bakımından kaldırabileceği bir dolgusu var. Ne ki onun gerçek etkinliği de her zaman son derece sınırlı kaldı.

Böyle olmayan ve hiçbir zaman gerçekleşmemiş kadir-i mutlak ile ne ülkemizdeki burjuva sınıfları arasındaki fraksiyon çatışmalarını, ne 24 Ocak kararlarının gerçek niteliğini, ne ANAP kongrelerinde konuşturulmayan, yuhalanan giderek toplantılara bile sokulmayan burjuvazinin odalar birliklerindeki konuşmaların yönünü, ne DYP muhalefetinin gerçek kimliğini, ne de TUSİAD başkanı Cem Boyner’in politika yapıyor diye savcılıklarca hakkında yapılan koğuşturmaların ince ve son derece önemli ayrıntısındaki gerçeği yakalayabiliriz. Hepsini “Finans Oligarşi”nin yukarıdaki yönlendirmesine terk ettiğimiz andan

itibaren “Türkiye’deki sınıfların konumu” ve bu konumu asıl belirleyen etken gücü doğru bir biçimde saptayamayız, hem komünist kadrolara, hem işçi sınıfına ve ona bağlı öteki katmanlara doğru hedeflerle çözümler getiremeyiz. Hepsinin ötesinde siyasal iktidarın son derece önemli ve de çoğu kez birbirini zıtlayan ekonomik kararlarının kimin çıkarına gerçekleştirildiğini de kavramakta hiç kuşkusuz zorluk çekeriz. Bir örnek vereyim: Çok kişinin gözünden kaçan bence 24 Ocak kararları kadar ağırlıklı, zaman zaman onun boyutlarını 24 Ocak kararlarının doğrultusunda alabildiğine aşan ekonomik yaşantımızda 14 Ekim kararları vardır. 14 Ekim kararları doğrudan doğruya finans oligarşi’yi ilgilendiriyordu bir bakıma. 14 Ekim “Sérbest Faiz” kararlarından hop binen hop kalkan banka ve bankerlik kuruluşlarıydı. O zamanın Odalar Birliği başkanı İbrahim Bodur aynen şöyle diyordu: - “Bankacıların hükümetin ekonomik politikasından şikayet etmede şimdi mi akılları başlarına geliyor? Bizim başımıza gelenler sizin de başınıza gelecek diye kaç kez uyardık kendilerini. Doğrusu ya içimden, oh olsun... demek geliyor.”

Parasal kesimin (finans gurubunun) yatırımcı gruba, ticaret burjuvazisinin her ikisine birden oh çekip lanet okuduğu iktidarın ekonomik kararlarının kimin işine yaradığını bulup çıkarmak bizim görevimizdir. Bu kararlar halkımızı alabildiğine yoksullaştırdığına göre tüm Türkiye’yi bütün sınıflarıyla etine ateş düşmüş gibi yakan gerek 24 Ocak, gerek 14 Ekim kararlarının kimin çıkarına olduğunu saptamak Türkiye’yi asıl kimlerin yönlendirdiğini saptamak anlamına gelir. Bu yönlendiren güç, Türkiye’yi asıl belirleyen güç IMF’dir, OECD’dir, dış kaynaklı banker grupları ve onlarla iç içe bir çalışmadaki tüm siyasal metropollerdir. Yani 7 Zenginler, Kuzeylilerimizdir. Ve de onların ülkenin kilit noktalarına getirip yerleştirdikleri “Chicago boys”larıdır.

Usandırmadıysa yazdıklarım sizi, bu konuyu biraz daha açmama izniniz diliyorum. Çünkü burada bir değerlendirme almamız gereken çok şey var : - 24 Ocak kararları, felsefesi yönünden yerli burjuvazinin Türkiye’yi kalkındırmadaki, ya da yönlendirmedeki misyonunun iflas ettiği resmen ilan edilmesidir. Bunu, Demirel’le kesinlikle götüremeyeceklerini anla-

yan IMF, OECD dış finans kaynakları uzun zamandır politik yapılanmada oluşturdıkları pek geçerli gerekçeleriyle Generaller Yönetimi'nde uygulamaya koymuşlardır. Bir bakıma Generaller Yönetimi bu amacın doğrudan gerçekleştirilmesi için devreye sokulmuştur. Söz konusu olan dışarıdaki gerçek monöpolist sömürgeci burjuvazinin, gümrük duvarları gerisine çekilmiş, şişindikçe şişinen yerli burjuvazinin bir büyük bölümünü tasfiye ederek 50 milyonluk pazara artık kendisinin düpedüz el koyması, bu pazarı kendisinin yönlendirmesidir. Bu bir transformation ve bir integration dönemidir. Gerçekten de ilk bakışta her şey öngörüldüğü gibi gitti denebilir. Bu tasfiye işlemi acımasız bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Yalnızca 6 yıl içinde feshedilen şirket sayısı 12.154'dür. 16 bin gerçek kişi de ticaret ya da küçük işletmecilik alanlarından çekilmiştir. İflaslarsa korkunç boyutlara ulaşmıştır bu dönemde. 1980 yılında yalnızca 64 şirket iflasını istemişken 1988 yılına gelindiğinde bu sayının 200'leri aştığı görülmüştür. İflas edenler içinde kimler yoktu ki? Çok değil, üç-beş yıl önce yerli burjuvalarımızın tüm kanatları böyle bir düş görseler hepsi yataklarından fırlar "hayır olsun, hayırdır inşallah" diye odalarında fır döne döne sabahı zor ederlerdi. Çünkü iflaslar sıradan kişilerden gelmiyor, kendi sınıfsal konumlarının oluştuğunu sandıkları kolonların çatlamasından, yıkılmasından kaynaklanıyordu. Türkiye'nin yıllardır en büyük 500 şirketi arasında yer almış, vergi rekortmenlikleri yapmış, kimileri 40 yıllık şirketler, holdingler'di. Örneğin Kula Mensucat, 2 bin 200 işçi çalıştırıyordu. İflasa gitti. Bezmenler'e bile yapılan o anlamsız saçma sapan operasyonun ardında tasfiyecilik eğilimlerinin yatığını görmemek olanaksızdır. Sungurlar, Sapmazlar, Okumuş Holding, hemen onların ardından 180. sıradaki Aker Holding, 197. sıradaki Başak grubu, İşkur, ünlü Amasyalı firması, Batılılar, Altınbaşak, Sezak, Yün Mensucat, Merbolin, Pro-Fay fabrikaları gibi daha niceleri... (...) Koç Holding'in yatırımlarındaki öteden beri var olan yabancı ortaklık bu dönemde tam bir integration'la ve de dışsatım firmaları kurarak ayakta kalmaya çalışırken, büyük burjuvazinin özgün temsilcisi Sabancılar, Akbank aracılığıyla BNP-Ak-Dresdner Bank, BNP-Ak-Dresdner Finans Kiralama, Brisa Bridgestone Sabancı Lastik, Birleşik Alman İlaç

Sanayi Fabrikaları, Philips Aydınlatma Şirketleri, Ak International Bank (Londra), Japonlarla BİMSA gibi kuruluşlarıyla kurt yasasının yani düşen kurdun öteki kurtlarca parçalanıp yendiği bu dönemde düşmemeyi başarabiliyorlardı.” (Bkz: Seçimi Gerçekten Kim Kazandı? Halkımız mı Bankalar mı?)

Bir buçuk yıl önceki bu yazıdan bu yana şimdi büyük kuruluşların yabancı finans gruplarıyla satın alınması aşamasına gelinmiştir. Ve bu aşama yaşanmaktadır. Ve sizin “Finans Oligarşi” dediğiniz kadir-i mutlak sınıf bu satış aşamasında, Türkiye halklarının alın teriyle Cumhuriyet’ten bu yana biriktirip oluşturduğu büyük kuruluşlarının hiçbirini satın alabilecek gücü kendinde bulamamaktadır. Örneğin Sabancılar Sümerbank’ın dokuma tesislerinin yalnızca ve yalnızca bir bölümünü alabileceklerini, güçlerinin buna yettiğini söyleyebilmişlerdir. Bu nasıl bir finans oligarşi yoldaşlar? Kendisine kan gelmediği zaman (döviz) hemencecik komaya girebilen bu burjuvazinin niteliği anemik oluşudur. Lenin’in ölümsüz güzellikteki betimlemesi gibi: - “Bizim burjuvamızın yüzüne tükürülse diyordu Lenin, kendisini dövmedikleri için mutlu olur, dövüldüğünde, canının alınmamasına şükreder... öldürüldüğünde meleklerle yukarıya çıkarken aşağının pis işlerinden kendisini kurtardığı için tanrısına şükreder...”

Yoldaşlar:

Yatırımcı-işbirlikçi burjuvaziye karşı yukarıda çizdiğim tablonun operasyonları gerçekleştirildikten sonra sıra mali operasyona, yeni bankalar operasyonuna gelmiş ve 14 Ekim Serbest Faiz kararlarıyla bu operasyon gerçekleştirilmiştir. Burada hiç kuşkusuz önemli bir direnişle karşılanılmıştır. Adını ettiğim yazıda bu direnişin hangi boyutlardan geçerek yerel seçimlerde kendini belirlediğini son derece ayrıntılı bir biçimde gösterdiğimi sanıyorum. Marksistlerimiz banka faiz politikalarının nasıl bir rant oluşturduğunu bu dönemde sürekli gözden kaçırmışlardır. Sonuçta hükümetle bankalar arasındaki korkunç savaşında (bu savaşım gerçekten dinsel kitapların yazdığı gibi dişe diş, göze göz bir savaşımdı) hükümet Bozkurt Özal’ı ekonomiden sorumlu bakanlık görevinden almış, bankalar da faiz oranları konusunda hükümet kararnameleriyle açıkça belirtilmeyen

bir antlaşmaya uymuşlardır. Ve de bankaların başına gelenlere oh çeken yatırımcı sanayi kesimi hiç gecikmeden bankalarla finans ilişkilerini yeniden örme ilmiklerini atma çabalarına ulaşmış, halen bu dönemin içten pazarlıklı oluşumları yaşanmaktadır. Ama şu gerçektir: 24 Ocak ve onun kadar önemli 14 Ekim kararları sonrasında gerek mali çevreler, gerek yatırımcı çevreler artık, önceki dönemdeki gibi değildir; daha çok kan yitirmiş, rengi daha da solmuş, her gün ağlar duruma gelmiş, kendileri için çizilen yazgının ülkenin tek pazarında yabancılarla birlikte, hatta onlardan sonra yer almak durumunda kaldıklarını görmüşlerdir. Geçen yılın Ağustos ayında zavallı burjuvazimiz gümrük hadleriyle ilgili kararnameler dolayısıyla yeniden bir başkaldırma çabasına düşmüş ama yitirdiği kan nedeniyle başı dönerek -sözcüğün tam anlamıyla- kış üstü oturmuştur.

Zavallılıklar o duruma düşmüşlerdir ki yabancılara ellerindeki dev kuruluşları bile devredip köşelerine çekilme, “başlarını dinleme” noktasına gelmişlerdir. Basın kuruluşlarımız bile artık yabancıların ellerine geçmektedir.

Aslına bakarsanız 1250 dolar kişi başına geliri olan, 35 milyar dış borçlu, tüm iç ve dış borçları ulusal gelirinin yüzde 53’üne ulaşmış, yalnızca dış borcunun faizleri ulusal gelirinin yüzde 10’una varmış bir ülkede ne tekelci bir burjuvaziden, ne son zamanlarda gelişigüzel kullanılıveren finans oligarşi’nin egemenliğinden söz edebiliriz. Bizim ne tekelci burjuvazimiz, ne finans oligarşimiz oldu. İnsanın keşke olsaydı diyesi geliyor ama sömürgecilik rayına oturtulmuş bir ülkenin böylesine üst yapılar oluşturma olanağı hiçbir zaman, daha işin başında yoktu. Kendi teknolojisini geliştiremeyen ve kendi teknolojisine yılda ulusal gelirinin ancak % 64’ü kadar pay ayırabilen bir ülkede tekelci burjuvaziden de finans oligarşiden de söz edilemez. Bu zavallı burjuvazi bocalamaları içinde biriktirdiklerini bile dışarıdan teknoloji alabilmek için büyük ölçüde yabancılara kaptırmaktaydı. Kendine kalanla yetinmesini öğrettiler ona. Bir ülkede işverenler sendikasının başkanı, yaygın vulgarize adıyla patronlar patronu müflis bir patronsa, hileli iflasa kaçmış bir işverense (Narin grubu), nasıl olur da finans oligarşiden söz edebilirsiniz. Patronlar patronunun en azından finans oligarşiden biri olması

gerekirdi. Gerçekten bir ülkede finans oligarşiden söz edilme ciddiyeti gösteriliyorsa, dışarıya kaçırılmış 35 milyar doların varlığından o ülkede söz edilememesi gerekirdi. Gerçek finans oligarşi para kaçırmaz. Finanse edeceği alanlar arar, finans ihraç eder. Lenin'in (Kapitalizm'in Son Aşaması: Emperyalizm) yapısını iyi okumuş ve de son oluşumları bu genel yasanın gelişme oluşumları içinde somutlaştırabiliyorsak o zaman söyleyebileceğimiz tek şey: bizim finans oligarşimizi IMF, OECD, Morgen Bankerlik Kuruluşlarıyla Amerikan-Japon finans oligarşisinin oluşturduğudur. Zavallı yerli burjuvazimiz tüm fraksiyonlarıyla her gün "biraz daha sübvansiyon", "daha fazla kar", "korunma önlemleri" istemleriyle yanıp tutuşmakta, zaman zaman tehlikeyi göze alarak en büyük kuruluşunun temsilcisini Cumhuriyet savcılarının kapısı önüne bile atmaktadır. Bizim onlar için dökebileceğimiz tek bir damla gözyaşımız yokken, onlara kadir-i mutlak görünüm vermekten hızla kaçınmalı, niteliğini tümüyle açığa çıkarmalıyız. Misyonlarını yerine getiremeyenlerin o işlerini başkaları, yabancılar yapar, ellerinden alarak. Ve bu yerli burjuvazimiz az kan kaybına uğrarken içerde "vahşi kapitalizm" dönemini aşma olanağına hiçbir zaman sahip değildir. Daha fazla kâr'ın emekçilerin sömürülmesiyle kendisine verilebileceğinin bilincinde oluşu, bugünlerde kuzu postuna bürünmeye çabalayan yerli burjuvalarımızın postun içindeki daha kudurganlıklarını, daha da azmış açıklıklarını görmezlikten gelişi herkese pahalıya patlayacak sonuçlar getirir.

Yoldaşlarım:

Ülkemize tümüyle el konmuştur. Tüm üçüncü dünya ülkelerinin yönetimine el konmuştur. 7'li Kuzeylilerin dünyayı ele geçişlerindeki 10 yıldan beri sürdüregeldikleri bu yeni yöntemin içeriğine doğru teşhis koyamayanlar boşu boşuna kendi uluslarının finans oligarşisinden, tekeli burjuvazisinden söz edip duracaklardır. Oysa halklar kendi komünistlerinin bu yanlış teşhislerinin yanında kendi yazgılarına asıl el koyanların, militarizm, Generaller ya da Albaylar yönetimi ve de demokrasi görüntüsü altında parlamentarizm yalanı altına ustalıkla gizlendirilmiş dış finans kapitalin mutlak boyunduruğu olduğunu kendi yaşamlarındaki somut gerçeklerle kavrayacaklar ve yanlış teşhisler ko-

yan kendi komünistlerini de o nedenle aşacaklardır. Halklar “Chicago boys”ların kendilerini uzun süre aldatmalarına göz yumamazlar. Ve birgün kendi yazgılarını mutlaka kendileri ellerine almak kaçınılmazlığıyla karşı karşıya kalacaklardır.

Partinin Yasallığı ve İşçi Hareketiyle Komünist Hareketin Tek Kanalda Akmasına Dair...

Yoldaşlar:

Şimdi belki de en önemli konuya gelmiş bulunuyoruz. Bu konuya alabildiğine önem verdiğiniz broşürünüzün ta başından beri getirdiğiniz çözümlemeleri bu amaca son derece önemli bir biçimde yönlendirmenizdeki ustalıktan anlıyorum.

Bu bölümü “Komünist ve İşçi Hareketinin Durumu ve Görevlerimiz” bölümü adı altında toplamışsınız.

Bu konunun hep gündemde olmuş olan önemi, son zamanlarda kendini iyice dayatan ve çözüm isteyen ağırlığı, Türkiye solunun tartışma gündeminin ana maddesini oluşturmayı sürdürüyor.

Broşürünüzün 13. sayfasında bu konuda şöyle diyorsunuz:

“Sosyalist hareket yığınlar bakımından marjinal bir özellik gösteriyor.” Bu saptamayı yaptıktan sonra soruyorsunuz: “Bu süreç nasıl bir kaldıraçla tersine çevrilebilir olmalıdır? Bizce bu sorunun cevabı, birleşik, yasal bir emek ve sosyalizm partisinin yaratılmasıdır.”

Sizce:

“Böyle bir parti, içinde bulunduğumuz evrede, bugünden toplumsal yaşama müdahale edecek, sosyalizmi savunacak, gelişen sınıf mücadelesinin kendiliğinden akışı içinde sosyalizm fikrini taşıyacak, birlikte çalışma ortamında kadroların kaynaşmasını, öznel ilkelerin aşılmasını sağlayacak (...), göstereceği performansla bağlı olarak da, Leninci komünist özneye ulaşmada bir ara uğrak, bir kaldıraç olabilecektir.”

Tüm bu görüşünüz, aslında, yani: “sosyalizm’in marjinal bir özellik göstermesi, kendiliğinden gelişen sınıf mücadelesinin kendiliğinden akışına müdahale etme” kaygısı, çok sık ve yineleyerek kullandığınız “komünist hareketin (...) sınıf içinde yokluğu”, “Türkiye komünist ve işçi hareketinin birliğinin sağlana-

mayışı”, “Lenin’ci (...) öznelerin birliğinin sağlanmasının işçi hareketiyle, komünist hareketin birliğinin sağlanması anlamına gelmediğini” kendilerine Lenin’ci diyenlerin (...) işçi hareketiyle komünist hareketin birliğini temsil etmemeleri ile”, yani altını benim çizdiğim temel görüşünüz ile açıklığa kavuşturulmaya çalışılıyor. Temel görüşünüz; “işçi hareketiyle komünist hareketin aynı kanalda akmaması” tüm yanılgılarımızın, marjinalde kalışımızın, ayrı durma, kapalılık hastalıklarının, kuşkucu davranışların, yasal partiden kaçışların nedeni olarak odaklaşıyor ve tüm bu hastalıkların aşılmasının birlikte, yasal, birleşik, açık bir emek partisi’nin kurulmasıyla gerçekleşebileceğinin altını çiziyorsunuz. Ve de bu hareketin başarıya ulaşmasının kaçınılmaz koşulunu herkesin önüne uzatıyorsunuz: “Komünist hareketin birlik sürecinde ana halkanın işçi hareketi ile komünist hareketin birleştirilmesi, aynı kanaldan akıtılması olduğunu bir an için gözden kaçırmadan, bu yolda kararlılıkla ilerlemek gerekiyor” diyorsunuz. Bu yasal partinin hemen hemen biricik görevi var: “İşçi hareketi ile komünist hareketin birleştirilmesi, aynı kanaldan akıtılmasını sağlamak” Siyasal erki biçimlendirme konusunda bu yasal, birleşik, açık emek partisine hiç görev vermemenizi eleştirecek değilim. Sizin de böylesine yasal, birleşik, açık bir partiyle Lenincilerin, siyasal erki dünya burjuvazisinin elinden alabileceğine temelde inanmadığınızı da söyleyecek değilim. Böylesine, sizin sözcükleri kullanarak söylersem: Birleşik, devrimci, açık partinin hiç mi hiç programsal taslağına yönelik düşünceler oluşturmamanız çıkmazlık’ın kendisidir de demeyeceğim. Yooo, bunların hiçbirisine en küçük bir şey demeyeceğim. Çünkü Marksistlerimiz bir buçuk yılı aşkındır yasal açık birleşik bir emek partisinden söz edip duruyorlar. Sosyalistlerin Birlik Partisi girişimi program konusunda da bir adım atarak geniş, esnek, gözenekli bir kısa öz program oluşturmadan yana olduğunu da açıkladı. Bu konuda çalışmalarını da sürdürüyorlar. Benim bunlara -zaman zaman değinme olanağını bulduğum için- burada, eleştirel yaklaşımlar getirmemin hiç anlamı yok.

Benim değinmek istediğim çok başka bir şey; kolayca gözden kaçıveren ama son derece önemli, sizin de ana düşüncenizi

oluşturan son derece önemli-bir olguya dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu olgu: Komünist hareketin işçi hareketleriyle birleştirilmesi, aynı kanaldan akmasının sağlanmasıdır.

İşte Yoldaşlarım, Leninizmin özü, damıtık felsefesi: Komünist hareketle işçi hareketinin aynı kanalda akmasını sağlamaktır. Aynı kanalda akmasını sağlamaya karşı verdiği savaşım bir bakıma Leninizmin Marx'ı yorumlamadaki olağandışı büyüklüğüyle tüm öteki Marksistlerden, Troçkist'lerden, sosyal demokratlardan, uvrieristlerden kendini ayıran, ortaya, özellikle siyasal erkin biçimlendirilmesi döneminde tüm olgularıyla ele veren büyük yapısal üstün ayrıcalığını belirler. Ve de bizim işte en çok da üzerinde titrememiz gereken yanı budur. Çünkü Lenin işçi hareketiyle komünist hareketin aynı kanaldan akmasını sağlamanın her ikisini de deformasyona uğratacağını çok iyi biliyordu. Bunu 1871 Komününün kurucularımız tarafından eleştirisindeki ruhu ve onların komünizmi tanımlamadaki espirinin yoğunluğunu kavramasından alıyordu.

Sıkılmayacaksanız bu konuyu açmama izninizi diliyorum. Bu temel yanlışlık giderilmeden hiçbir zaman Lenin'i doğru kavrayabileceğimizi sanmıyorum. Lenin'i doğru kavramak, insanoğlu uygarlığının getirdiği bir büyük dönüşümü, en doğru kavramak anlamına gelir. Bu uygarlığı teslim edip etmemek, insanoğlunun yeryüzü macerasını geliştirip geliştirememek anlamına gelir Lenin'i doğru kavrayıp kavramamak. Çünkü onun gerisinde 1905 vardı. 1871 vardı. 1848 vardı. Marx-Engels vardı. Ve de tüm onların gerisinde de İngiliz klasik ekonomisi, Alman Felsefesi, Fransız sosyalizmi vardı. Ve de bunları kendisine bırakanların gerisinde Roma, Grek-Asya kültürlerinin büyük ölümsüzlükleri vardı. Marksizm-Leninizm tüm insanoğlunun yeryüzü macerasını ve kültürünü kucaklamaktır. "Size Leninizmi inkar etmenizi, inkarcılığı öğütlüyorum" diyen sevgili Oya Baydar ve ekiplerinin gidebileceği yer, kendi yalnızlıklarının bunalımlı dar boyutlarıyla, burjuva kültürün dünyamızı, insanları ve geleceğimizi çürüten, vahşi, yoz, şiddet unsuruna dayalı kültüründen başka bir yer değildir. Bu inkarcılık çırılçıplak yalnız bırakılmamız ve ölümümüzdür.

Yoldaş Dostlarım:

Tüm insanoğlunun kültürü ve sınıflar savaşımı üzerine ilkerlerini oturttukları bilimsel-sosyalizmin kuramcıları, kurucuları-mız, "Komünist hareketle İşçi Sınıfı hareketinin aynı kanalda akmamasına" büyük özen göstermişlerdir. Komünizmin sonuçta tüm sınıfları ve parayı bile ortadan kaldıracak derin felsefesinin işçi sınıfının hareket kanalında hapsolmaması için böylesine bir geniş açılıma ve kucaklamaya gereksinimleri vardı.

Bunu çok özgün bir biçimde Engels'in şu tümcelerinde bile bulabilirsiniz:

"O nedenle sonuçta, komünizmin yalnızca basit bir biçimde işçi sınıfının bir doktrini olmadığını, ama son ereğinin kapitalistleri bile içeren tüm toplumu, kendilerini boğan güncel sosyal koşullardan özgürleştirme olduğu konusundaki vurgulama üzerinde üsteliyorum." (Bkz: İngiltere de Emekçi Sınıfın Durumu'na 1892'de yazdığı Almanca önsöz. Ed.Sociales 1960, s.391)

Engels bunun soyutta doğru olduğunu ama pratikte geçerliliğinin nasıl kanıtlanacağını Marx'ın sınıf savaşmaları gerçeği üzerine oturttuğu teorisi ile kanıtlar. "1789'un Fransız burjuvaları da burjuvazinin tüm insanlığın özgürleşmesi anlamına geleceğini söylüyorlardı" der... ama soylular ve kilise bunu kanıtlamasına karşı çıkıyorlardı ve sınıf savaşmalarının kaçınılmaz gerçeğiyle tüm toplumun proletaryanın vereceği savaşım, burjuvaziye karşı vereceği savaşım, özgürleşeceği gerçeğinin 1825'den 1842'ye kadar yaşanan olaylar ve 1842-1868'deki endüstrinin gelişmesindeki gerçeklerle nasıl daha da belirginleştiğinin altını çizer.

Yoldaşlarım:

"Komünist Parti Manifestomuzun" özellikle II. Bölümünü yani: Proleterler ve Komünistler bölümünü okuduğunuzda Kurucularımızın nasıl iki hareketi yani işçi sınıfı hareketiyle, komünist hareketi mesafeli tutmaya çalıştıklarının son derece sistematik ve dengeli çabasını görürsünüz. "Proleterlerin bütününe ilişkin olarak komünistlerin konumları nedir?" sorusuyla başlayan bu bölümde yalnızca işçi sınıfının hareketini değil ama işçi sınıfının partilerinin varlığını da kabul ederler. Ve komünistleri bunlardan daha ileri bir konumda tutmaya son derece

dengeli bir biçimde özen gösterirler. ... yani komünistler çok açık ve kararlı bir biçimde en çok proletaryanın çıkarlarını savunurlar ve en çok proletaryaya dayanırlar. Örneğin İngiltere’de işçilerden oluşan Çartist hareket, küçük burjuva demokratlarından ya da kendilerine radikaller diyenlerden komünistlere çok daha yakındırlar.

Buradaki mesafeli duruşa dikkat ediyor musunuz? O zamanın en önde gelen işçi hareketi olan Çartist hareketle hiçbir zaman aynı kanalda aktıklarını ve onunla bütünleştiklerini söylemezler. Böyle bir gerekliliği de hiçbir yazılarında belirtmemişlerdir.

Komünistlerin durumlarının ayrıcalıklı yerini: - “Komünistler, öteki işçi partilerine karşı açık seçik bir muhalefet oluşturan partiler oluşturmazlar” diyerek komünistlerin işçi hareketinin politik temsilcileriyle ilişkilerinin yerini de saptarlar. - “Komünistlerin proletaryanın bütünlüğünden kendilerini tecrit etmede (soyutlamada) hiçbir çıkarları yoktur. Komünistlerin şu iki noktada öteki işçi partilerinden ayrıcalıkları ortaya çıkar: 1) Proleterlerin değişik ulusal savaşmaları içinde, komünistler en başa ulusal bağımsızlığın çıkarlarını ve değerlerini, proletaryanın çıkarlarına eşit biçimde ortaya koyarlar. 2) Proletarya ve burjuvazinin arasında geçen savaşımın değişik aşamalarında komünistler, hareketin (siz bunu işçi hareketi diye algılayınız) bütününde sınıfın çıkarlarını temsil ederler. Pratik olarak söyleyecek olursak, komünistler tüm ülkelerin işçi sınıfı partilerinin en kararlı, öteki işçi partilerini de eyleme geçiren en ileri fraksiyonudur.”

Kurucularımız, komünistleri proletarya karşısında “kendisine en yakın”, “proletaryanın bütünü temsilcisi”, “proletaryanın siyasi partilerinin de en ileri fraksiyonu” olarak nitelendirirken hiçbir zaman komünist hareketin işçi hareketiyle aynı kanalda akmasını söylememişlerdir. Hele işçi hareketiyle (yani onun ekonomik mücadelesi ve sendikalarıyla) birleşmekten hiçbir yerde söz etmemişlerdir. Bunun komünist ereklere ne denli aykırı düşeceğinin deneyimlerini 1848 olaylarında yakından da yaşamak olanağını bulmuşlardı çünkü. Daha sonraki yazılarında hem Marx hem de özellikle daha uzun yaşama olanağı bul-

muş olan Engels, 1868'den sonra hızla dünya pazarlarına açılmaya başlamış olan burjuvazinin işçi hareketiyle ve bu açılmadan kendine pay ayırmayı bilen işçi hareketinin anarcho-syndicalisme'i ile nasıl savaşım verdiklerini kendilerini "Marksist-Leninist" diye nitelendirenlerin çok iyi bilmesi gerekir. Eğer bilmezlerse ne olur? Örneğin yoksul köylülük, ya da kent yarı proletaryasının ya da orta sınıflarla küçük burjuvazinin yoksullaşmaya yüz tutan durumlarını politik anlamda değerlendiremeyip, onları komünist felsefenin yaşam ve dünya görüşüne doğru yönlendiremeyerek hareketi "işçi sınıfının hareketinin" dar kanalında boğup giderler. Oysa komünistlerin durumları tüm bu sınıfların hepsinin üstündedir. Komünistler yönlendiricidir. Eğiticiidir. Proletarya ile sınıflar savaşımının kazanılacağını ve yepyeni bir dünyanın ancak böyle kurulabileceğini bildiklerinden Engels'in sözleriyle, "... komünistler totaliter rejimlerin yıkılmasına değin proletaryayı savunarak, her yerde düşüncelerini tartışarak ve düşüncelerinin propagandasını yaparak, proletaryayı en sağlıklı bir biçimde birleştirir, savaşa hazırlar ve son derece iyi örgütlenmiş olarak totaliter rejimlerin düşmesinden sonra, burjuvazi ile proletaryanın başlayacak gerçek savaşımına proletaryayı hazır bulundururlar." Leninizmin, kurucularımızın bu geniş kapsamlı düşüncelerinin yoğun bir biçimde öncü parti anlayışına dönüştürülmesinden, onun damıtılmasından başka birşey olmadığını söylemek bile olası. Leninizm "komünist hareketle işçi hareketinin aynı kanalda akmasını sağlamaktır" bile denilebilir. Her iki hareketin bir kanalda akmasının her şeyden önce burjuvazinin işine geleceğini biliyordu. Tek bir tuzakla her iki eylemi çökterebilirdi burjuvazi. Özellikle Rusya koşullarında. Gerçekten de yaşanan olaylar bu saptamanın ne denli önemli bulguları içerdiğini bize kanıtlar. Özellikle partiyi derin bir bunalıma düşüren X. Kongre tartışmalarının tutanaklarını okuduğunuzda ne denli bir handikapla karşılaşıldığını görürsünüz. Bu handikaptan Lenin'in işçi hareketiyle komünist hareketin niteliğinin ayrıcalıkları üzerinde uzun uzun durarak ve kongreleri bu konuda bitip tükenmek bilmeyen bir çabayla aydınlatarak bu tuzaklar atlanabilmiştir. Ekonomiyi kim yönlendirecek? "Parti mi, Sendikalar mı?" tartışmasının boyutları

sanıldığı kadar dar değildi. Bu tartışmalarda ve bu tartışmalarla Lenin'in diyalektik yorumlarının getirdiği formülasyonlar bir gün bizim başımıza geleceklere de aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır. Tomski -Troçki ikilisinin ekonomiyi sendikaların yönlendirmesi konusundaki gerekçeler aslında "işçi sınıfıyla komünist hareketin aynı kanalda akmasını" isteyenler için son derece geçerli ve çekiciydi. Parti iç savaşta en önde gelen militanlarından birçoğunu yitirmişti. Parti üyesinden çok sendikaların kayıtlı üyesi vardı. Lenin buna karşın yine de partinin, komünistlerin öncülüğünün sendikalara bırakılmasının ne denli sakıncalı olduğunu eşsiz demokratik formülasyonlarıyla ortaya koymuştur. Tomski-Troçki ikilisinin önerilerinin sonuçta, uvriyerimze savrulduğu, bir başka yönüyle de korkunç bir bürokratizmin temellerinin atıldığı böylece ortaya çıkmıştır. Aynı yanlıgı bir başka boyutuyla Proletkult olayında ortaya çıkmıştır. Bogdonof ve arkadaşlarının özgün bir proletarya kültürü yaratılmasından yola çıkışlarının temelde nasıl işçi hareketiyle komünist hareketi bir görme yanılıgısına düştüklerinin son derece tipik bir örneğini oluşturur. İşçi hareketiyle aynı kanalda akan komünist hareket ve bunların birleşmesi sonuçta, siyasal erkin ele geçirilmesinden sonra birbirinden soyutlanıp ayıklanamayacağından, böyle bir düşünüşün diyalektik olmayan yanılıgısını yaşayanlar ya Tomski-Troçki örneğinde olduğu gibi ağırlıklı sorunlarda, farkında bile olmadan uvriyerizme ya da Bogdonof örneğinde olduğu gibi yine farkına bile varamadan Ernest Mach'ın subjektivist ve idealist düşüncesine nasıl da savrulup gitmektedirler; yalnızca bu iki örnek bu büyük yanılıgıyı kanıtlamakta hiç de güçlük çekmez sanırım.

Dostlarım: "İşçi sınıfı hareketiyle komünist hareketi birleştirmenin" ne denli sakıncalı olduğunu DİSK örneğinde de gördük. DİSK'e tarihinin bir bölümünde, "her iki hareketi bir kanalda akıtmak" kaygısıyla tıpkı bir parti gibi işlevlik yüklenmesinin ne DİSK'e ne Parti'ye gerçekten bir yararı dokundu. DİSK'in partinin platform ve sözcüsü durumuna getirilişi, parti politikalarının sözcüsü ve uygulayıcısı olarak görülmesinin getirdiği sakıncaları hep birlikte yaşadık. Bu, Konfederasyon içinde fraksiyon çatışmalarına, federasyonun "işçileri eğitip birleştirmede-

ki” asıl görevinin kırılmasına, parti politikalarının da ayrıca yeterince güçlü bir biçimde yaşama geçirilememesine neden oldu. Diğer siyasi fraksiyonların rekabetini anlamsız bir biçimde işçi sınıfının içine yaydığından o karmaşa ortasında DİSK’i ele geçirenler sosyal-demokratlar oldu. Yaşananların bize öğrettikleriyle daha önce yaşanmışların bilimsel formülasyonlarına kulaklarımızı tıkayıp yeni düşler görmemize artık kimsenin izin vermesi gerekir. Komünistlerin ciddiyetiyle bağdaşamaz bu durum.

Yoldaşlar:

İyice abartılan, adeta fetişizme dönüştürülen bize görevlerimizi bile gerçekten unutturmaya başlayan yasallık, açık parti konusundaki düşüncelerinizin kaynağını da sanırım “işçi sınıfı hareketine müdahale” edebilmek oluşturuyor. Artık herkes şuna inanıyor: İşçi sınıfıyla bağlantılar kurulabilmesi için yasal, açık, birleşik bir Marksist partiye gereksinim vardır. Leninciler böyle bir partiyi oluşturarak işçi sınıfıyla bütünleşme ve de marjinalde kalmaktan kurtulabilirler. Kendilerine Leninci demeyen, bu modeli tümüyle eleştirenler de tıpatıp aynı sözcükleri kullanıyorlar: yasal, birleşik, açık, geniş tabanlı bir Marksist parti. Girişimlerini sürdürüyorlar... Tam bir yasallık fetişizmi yaşadığımız şu günlerde herkesin unuttuğu bir gerçekse şu: İşçilerle ve tüm öteki emekçi katmanlarla bütünleşebilmenin yolu yalnızca yasallık mıdır? Unutmayınız ki Bolşevik parti tüm yaşamı boyunca yalnızca ve yalnızca 7 ay gibi bir sürecikte yasal çalışmalar yapabildi. Bu yasallık da alabildiğine baskılar içinde sürdürülüyordu. Lenin “Hiç de şiddete başvurmaya niyetimiz yok di-yordu... Düşüncelerimizi proletaryaya ve mujiklere iletmekten başka.” (Bkz: Orhan İyiler, Bir gün Bile Yaşamak) Ve Sovyet Bolşevik partiyi karşı-devrimci nitelendirerek yasa dışı ilan etti. Bolşevik parti, kendisine çok az bir süre soluk aldırarak bu yasallığının dışında, hem de yasallığı Sovyet’çe ortadan kaldırıldıktan sonra yine aynı Sovyet’in Bolşeviklerle birleşmesiyle siyasal erki gerçekleştirmişlerdir. Bu eşsiz başarının ayrıntılarını yukarıda adını ettiğim yapıtımda ayrıntılarda değerlendirmelere özen göstererek bir bir anlatmaya çalıştım. Burada anlatacak değilim. Ama son derece nitelikli bir Menşevik olan Sukhanof anı-

larında bunu şöyle açıklar: “İş işten geçmekte olduğunu bir türlü bizim üst yönetim kadrolarına anlatamadım: Bolşevikler yalnızca fabrikalarda değil, en küçük atölyelerde bile işçilerle yatıp kalkıyor, onlarla birlikte soluk alıp veriyordu.” Bolşevikler bunu Lenin’in “İşçi sınıfının bütünlüğü sağlanmadan işçi sınıfının savaşımından söz etmek tümüyle olanaksızdır” ilkesine uygun bir biçimde gerçekleştiriyorlardı. (Bkz: Toplu Yapıtlar: C.19 s.110 Ed.Progrés) Lenin bu birliğin sağlanmasından sonra siyasal erkin gerçekten kitlelerce ele alınmasının iki büyük koşulunu şöyle belirtiyordu:

1) “İşçilerin büyük çoğunluğunun (ya da en azından bilinçli bilgili, politik anlamda eylemci işçilerin büyük çoğunluğunun) artık devrimin gerekliliğini noksansız bir biçimde kavramaları ve bunun için ölmeye hazır olmaları.”

2) “Tüm işçi sınıfı, tüm halk yığınları bu öncü sınıfa doğrudan doğruya destek sağlama durumuna hazır olmadan, en azından onun girişimine karşı hoşgörülü tarafsızlığıyla işçi sınıfı düşmanlarına destek sağlanmamış olması gerçekleştirilmeden bu öncü sınıfı kesin sonuçla savaşın içine yapayalnız sürmek bir büyük budalalıktır. Ağır bir suçtur.” (Bkz: Tüm Yapıtlar C.26 s.13-14.)

Yasallık, bizim sorunumuz değildir. Biz Komünistler dünyamızın ve Türkiyemizin içinde bulunduğu koşulların en diyalektik tablosunu çizmek istiyoruz. Yalanın, ikiyüzlülüğün, halklarımıza ihanetin ve onun emeğinin tüm birikimlerinin satılmasına karşı çıkmak istiyoruz. Hem yaşadığımız bu cennet yeryüzünü, hem insanlarımızı hem geleceğimizi kurtarmak için önerilerimizi doğrudan halkımıza, tüm dünya emekçilerine, tüm üçüncü dünya halklarına iletme istiyoruz. Bu bizim doğal yasallığımızdır. Bu doğallığı yasalarla ortadan kaldırmak isteyenler, bu konuda var olan yasalardaki maddeleri işletecek olanlar kendilerini artık 21. yüzyıla girerken şu iki kimliğin içinde kaskatı bulacaklardır. 1) Onlar Engizisyon mahkemelerinin yargıçlarıdır. 2) Demokrasi sözcüklerinin ardına gizlenme gücü bulamayacak kadar anti-demokrat ve despotturlar.

Dostlarım bu onların bileceği bir iştir. Bizse işimize gücümüze bakmalıyız. İşimize ve gücümüze 1917 teslim edilirken her-

günkünden çok daha fazla gereksinim var. Hem de böyle bir dönemde, komünist düşüncelerin, evrensel ilkelerinin, insanoğlunun uygarlık savaşımının katledildiği, her şeyin birbirine karmakarışık yuvarlandığı bir dönemde komünistler, kendi ilkele-ri ile bu karmakarışıklığın dışında alabildiğine kararlı, alabildi-ğine zengin çözümleriyle ayrı, onlara hiç bulaşmadan belli bir mesafede durabilmeyi becerebilmelidirler. Dünyamız tıpkı bu-ğünlerde Çarlığın yıkılmasındaki karmaşayı yaşamaktadır. Herkes o dönemde yasallığın, hükümet boşluğunu kapitalistlerle birlikte doldurmanın, demokratik kazanımların peşine düş-müştür. Oysa Uzaktan Mektuplar'da Lenin; "Taktiğimiz: kesin bir kuşku. Yeni hükümete kesin biçimde destek olmama. Kim ki Çarcı gerici güçlerin reaksiyonunu bahane ederek geçici hükü-meti desteklememiz gerektiğini söylemektedir, bilin ki işçilere ihanet etmektedir." diyordu. Ve de bu uzaktan duruş, mesafeli davranış ve pislige bulaşmama tüm kitlelerin içinde, en küçük atölyelerde bile Bolşeviklerin işçilerle birlikte düşüp kalkması-nın onlarla birlikte soluk alıp vermesinin yolunu açmıştır.

Yoldaşlar, ülkeye bakınız: Ülkede şimdi yasal, açık birleşik bir komünist parti var. Don Kişot'un yeldeğirmenlerine saldırı-sı gibi bir coşkuyla Ankara'da, yasal, açık "Birleşik Komünist Partisi" tabelasını binalarına asanlar, gerçekten hangi heyecanı, hangi coşkuyu ülke genelinde yaratabilmişlerdir? Onlar her ne kadar pek Celal'i bir biçimde ve de kanatlı kanatlı sözcüklerle kendi megalomanie'lerini yineleyip duruyorlarsa da herkes apaçık biliyor ki önce kendi çevrelerini bile inandırmakta son-suz güçlükleri vardır. Yasallık konusunda Marx'ın hiç gözden irak tutulmaması gereken "Komünist Cephe'ye Merkez Komite-si Başvurusu"nu özenle okuyanlar şu olup bitenlere özellikle iki noktada pek şaşıracaklardır: 1) Açıklık ve yasallığın gerçekten Marksizmle ne ilgisi vardır? Marx ve Engels bu başvurularında tam da yasallık karşıtı, örgütten ne anladıklarının tüm bulgula-rını apaçık ortaya çıkarırlar. 2) Marksizmi son derece geniş gö-zenekli bir demokratik mücadele biçimde algılayıp kendilerine Marksist diyenler ve partilerinin adını "Yasal Marksist Parti" koyanlar bu Merkez Komitesi bildirisindeki gizlilik unsuruna ti-

tizlik gösterilmesini, sürekli devrim projesini ve o dönemde yaşanan despotik yönetimlerin ağırlığında küçük burjuvalarla birlikte verilecek silahlı mücadeleden sonra demokrasi ve sosyal demokrasi sözcüklerinin kandırmasına işçilerin düşmeden silahlı mücadeleyi sürdürmelerini nasıl algılayıp yorumlama olanağı bulabilirler? Komünistler, onların Marksistliklerinin bir büyük kandırmaca olduğunu, kurucularımızın, onların güdük ellerinde yumulup yassılaştırmamasını sağlama göreviyle karşı karşıyadırlar. Leninizmi Marksizmden soyutladığında Marksistlerin elinde ne kaldığını göstermek görevi yalancılığın önünü kesmede yardımcı olacaktır.

Yoldaşlar:

21. yüzyıla büyük bir olasılıkla sosyalist bloğun çökmesiyle gireceğiz. Yeniden bilinçlenme dönemimizi, bize gerekli olan Perestevka dönemini tüm yaşadıklarımızı, önce kendi gerçeklerimizdeki bize acıyla, kanlarımızla öğretilen yaşadıklarımızı; sonra, Dünya pratiğimizin tüm yaşanmışlığını hiçbir komplekse düşmeden bir bir dökerek ve aktif pasifimiz'i doğru irdeleyerek ortaya çıkarabiliriz. Bunu yaparken yasallık varmış yokmuş bu saatten sonra artık kimsenin umurunda olmamalıdır. Böyle bir kaygıyla işçi sınıfı, proletarya ve gittikçe yoksullaşan, sömürülen halkımıza karşı şaşırtmaca verecek ikili izdüşümlerden kaçalım. Artık benim görevim yasallığı düşünmek değildir. Yeneliyorum: Yasallığı düşünmek artık en çok onların, dünya burjuvazisinin ve de onların işbirlikçilerinin işidir. Ben, insanoğlu uygarlığının böylesi bir gidip bir geldiği dönemde, bu uygarlığın en tehlikeli günler yaşadığı bir dönemde düşüncelerimi söylemekte alabildiğine doğal yasallığıma sahibim.

Bunu vermezlerse, engellerlerse ne olur?

Yoldaşlar bunun yanıtını, kurucularımızdan Engels versin. O pek bayıldığım anlatım dili ve çavlaşan görüşüyle bu yanıt şudur:

"Hemen hemen bundan 1600 yıl önce Roma İmparatorluğunda devrimci bir partinin çok büyük yıkıcı bir baskısı oluşmuştu. Din ve Devletin tüm temellerini sarsıyordu. İmparatorun iradesinin tek ve yüce olduğunu yadsıyordu. Vatani yoktu. Uluslararasıydı.

Gaul'lerden Asya'ya dek tüm imparatorluğa yayılmış, yeral-tı çalışması yapmıştı gizlice. Ama artık büyük günde ortaya çık-mak için yeterince güçlü olduğuna inanıyordu belli bir zaman-dan beri. Hristiyan adı altında ünlü, devrimin bu partisi ordu-da güçlü temsilciler bulmuştu. Ulusal çok dinli kiliseye karşı her yıl kutlama şöenlerinde onur sunmaları için kendilerinden ye-ni fetihlere gitmeleri buyruğu geldiğinde partiye ait olan erler, bu buyruğu kınama anlamında kasklarında özel işaretler -hıris-tiyanlığın hacını- koyacak kadar küstahlıklarını ileriye götürü-yorlardı. Kışladaki üstlerinin günlük alışılmış buyrukları bile havada kalıyordu. İmparator Diaklectionus ordusunda düzenin altının nasıl oyulduğunu, itaatsizliği, disiplinsizliği gördüğün-de artık sabrını uzun süre tutamadı. Etkin bir biçimde girişime geçti, henüz iş işten geçmemişti çünkü. Sosyalistlere karşı bir yasayı -hıristiyanlara karşı bir yasayı demek istiyorum yani-resmen kamuoyuna açıkladı: Devrim partizanlarının görüşleri yasaklanıyor, toplantı yerleri kapatılıyor ya da yerle bir ediliyor, tıpkı bugün Saxe bölgesinde Kızıl mendil kullanımının yasak-lanması gibi Hıristiyanlığı belirten işaretler, haçlar gibi şeyler yasaklanıyordu. Hıristiyanlar kamu hizmetlerinde görev ala-mayacaklardı. (Hıristiyanlara kamu kesimi tümüyle yasaklanı-yordu). Askerlikte çavuşluğa yükselme hakları bile ellerinden alınıyordu (...) Hıristiyanların mahkemelerde dava açma hakla-rının bile bulunmadığı yalın ve kuşku bırakmayacak biçimde apaçık duyuruldu. Ne ki bu olağanüstü yasa da hiçbir sonuç ge-tirmedi. Hıristiyanlar çılgın bir öfkeyle kale duvarlarını yerle bir ettiler. Dahası, imparatorun sakalının ve burnunun dibindeki Nikomedia'daki (İzmit'teki) sarayını da ateşe verip yaktılar. O zaman, o da, hıristiyanları kitle kitle öldürterek öcünü aldı 303'de. Ne ki bu tür katliamların artık bu sonuncusu oldu.

Beklendiği gibi sonuç, 17 yıl sonra, ordunun büyük çoğunlu-ğuyla hıristiyanlaşması ve Diolektionus'tan sonra gelen Roma İmparatorluğu'nun yeni hükümdarı, papazlarca büyük diye ad-landırılan Costantianus'un hıristiyanlığı resmi din olarak ilan etmesinden başka bir şey değildi." (F. Engels, 6 Mart 1895, "Karl Marx'ın Fransa'da Sınıflar Savaşları'na yazdığı Giriş'ten.")

XIII

“SAVAŞA HAYIR”

Biz, aşağıda imzası bulunanlar, bölgemizde tarihin bugüne değin görmediği ölçekte emperyalist güçlerin askeri yığınak yapması ve Türkiye halklarının da savaşa sokulma hazırlıklarının yapıldığı şu sıralarda; kamuoyunun bilmesinde kesinlikle yarar gördüğümüz aşağıdaki gerekçelerimizle “savaşa hayır” kampanyası başlatmış bulunuyoruz.

1) Körfez Krizi başta ABD olmak üzere 7 sanayileşmiş emperyalist gücün, öteki yaygın adıyla Kuzeyliler’in korkunç çıkarları doğrultusunda geliştirilmiş ve düzenlenmiş bir bunalımdır ve bu bunalım Doğu Bloku’nun çöküşünden sonra “Dünyayı Yeniden Düzenleme” planlarıyla doğrudan, organik bağlantılıdır. Bu bunalım nedeniyle ABD kendi topraklarında çıkardığı petrolün varil fiyatını 7 dolar yükseltince dev petrol şirketlerinin bu yılki kazançlarına ek 21 milyar dolarlık yeni spekülatif bir kazanç daha eklenmiş olacaktır. Ayrıca, açık veren Federal bütçenin zorlaması nedeniyle askeri harcamalarında indirim gitmek zorunda kalmış olan Bush yönetimi, bütçe-deki her 1 milyar dolarlık indirim karş 38 bin kişinin işsiz kalma sorununu da böylece çözme olanağını elde etmiş bulunmaktadır. Bölgenin feodal monarşi sultanlarına kendilerini savunmaları bahanesiyle 20 milyar dolarlık silah satışını Kongre’de onaylatmış bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’nin bütçesi-nin yarısından çoğuna eşdeğerdeki böylesine büyük ve korkunç bir siparişle ABD’nin silah kompleksini oluşturan Mc Donnall Douglas, General Dynamics, General Electric, Tenneco ve Ray-heon silah tröstlerinin Pentagon’dan her yıl sağladıkları 137 mil-

yar dolarlık kar hem tehlikeye girmemiş olacak hem de bu kar petrol bölgesinde yaratılan bunalımla süreklilik kazanmış olacaktır.

(Türkiye halklarının ve tüm bölgemizde yaşayan halkların ABD petrolleri ve savaş sanayii için akıtacakları bir damla kanı yoktur. Emperyalizmin petrolü ve silah üretimi için insanlar artık ölmemei göze almalıdırlar)

2) Arap Halklarını sömüren feodal monarşik sultanların oluşturduğu Körfez İşbirliği Konseyi üyelerinin (Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuweyt, Umman ve Katar'ın) kendi halklarını ve tüm dünyamızı sömüren Batılı kapitalist ülkelerdeki yatırımlarının tutarı 462 milyar doları aşmaktadır. Yalnızca Kuweyt'in çağdışı El Cabir El Sabah ailesinin bu ülkelerdeki yatırım tutarının 120 milyar doları aştığını tüm çabalara karşın Körfez bunalımı açığa çıkarmıştır. Ve yalnızca El Cabir'in İsviçre ve Fransız bankalarındaki kişisel hesabının 19 milyar dolar olduğu artık herkesçe bilinmektedir. Oysa bölgedeki Arap Birliği'ne dahil öteki 15 Arap ülkesinde yaşayan 190 milyon Arap aynı kapitalist Batılı ülkelere 208 milyar dolar borçlandırılmış olarak emperyalizmin boyunduruğu altında, 20. yüzyıl insanına utanç vermesi gereken koşullar altında yaşamaktadır. Yalnızca Somali ve Sudan'da 250 bin çocuk açlıktan her yıl ölmektedir. Ve bu çağdışı Emirlikler, feodal monarşilerin bencil sultanları Côte d'Azur kıyılarının lüks otellerinin kumar salonlarında kendilerine ait dünya para kaybetme şampiyonluklarına yeni şampiyonluklar eklemektedirler. [ABD, Suudi Arabistan'a yığınak yaptığı günlerde Prens Faysal'ın danışmanlarından Şeyh Eynani, Cannes'deki Carlton otelinde 8,8 milyon pound (bizim paramızla yaklaşık 4 milyar 880 milyon lira) kaybediyordu.]

(Kendi burunlarının dibinde açlıktan çocuklar ölürken Türkiye Halkları feodal monarşi sultanlarının altın sütunlu saraylarında ve Côte d'Azur kıyılarında ahlak dışı yaşamlarını sürdürmeleri ve emperyalist ülkelerdeki yatırımlarının sömürücü destekçisi olarak kanlarını dökemezler. Dökmemelidirler.)

3) Öte yandan, Kuweyt'i işgal eden Irak yönetimi ve Saddam Hüseyin, "Neo-Kolonialist bölünmeye son" çağrısı altında ken-

di saldırgan ve faşist temelli militarist amaçlarını halklarımızdan ve tüm bölge halkından gizleme olanağına da sahip değildir. Çünkü emperyalizme karşı gerçek bir savaşım bölgedeki halkların kardeşçe ve eşit yaşama mücadelelerinden geçer. Oysa bölge halklarının belleklerinden Saddam Hüseyin'in Halepçe'de beş bin Kürd'ü zehirli gazlarla imha etmesinin korkunç ve acımasız görüntüleri henüz silinmemiştir. Bölge halkları, Saddam Hüseyin'in, Amerikan-İngiliz, özellikle de Fransız petro/kimya şirketlerinin korkunç boyutlardaki desteğinde geliştirdiği kendi petro/kimya sanayiinin ürettiği zehirli gazlarla çoluk çocuk, yaşlı, kadın ve erkekleri neo-nazi yöntemiyle imha edişinin hesabını sormadan kendisiyle hiçbir yere bir adım atılamayacağını bilmektedirler ve bunun kesin bilincindedirler.

Ayrıca, Saddam Hüseyin'in şimdi ateş püskürdüğü petro/dolar emirliklerinin desteğinde İran halkına karşı sürdürdüğü savaşın saldırganca sorumluluğunu ve bu savaşın tam 1 milyon 250 bin insanın canını yitirmesine neden oluşunu da unutmuş değillerdir. Ve bu savaş bölge halklarının tam tamına 65 milyar dolarlık bir değer yitirmesine de neden olmuştur. İran halkına karşı petro/dolar emirliklerinin ve Batılı emperyalistlerin desteğinde saldırıya geçen Baas'ın militarist kanadı ve başlıca sorumlusu Saddam Hüseyin, İran halkının kişi başına elde ettiği petrol gelirinin 650 dolardan bugün 120 dolara düşmesine neden olarak, İran ekonomisinin çökmesinden ve onun Batılı kapitalist metropollere bağlanmasından kesinlikle sorumludur. Bugün İran IMF'nin, OECD'nin ve dış kaynaklı banka finansman kaynaklarının önünde diz çökmüş bulunmakta ve onların sömürücü ağır koşullarına boyun eğmek durumunda kalmaktadır.

4) Tüm bu gerekçelerin hepsinden daha ağır bir durumla karşı karşıyayızdır: Bu bölgede yaşayan başta Kürtler, Filistinliler olmak üzere tüm direnen ve "Dünya duy bizi, biz boyun eğecek halklardan değiliz" diye haykıran tüm ulusları imha planıdır. Bunun ilk kanıtı, son olaylarda İsrail'in acımasızca öldürdüğü 21 Filistinli ve yüzlerce ağır yaralı ve sakat kalan insanların varlığıdır. İsrail, bölgeye yığılmış tepeden tırnağa silahlı beşyüz bini aşkın askerin silah gölgeleri altında bugüne değin görülme-

dik ölçüde, intifada başladığından bu yana, ilk kez bir günde bunca insanı bir çırpıda öldürüvermiştir. Yarın füzeler ateşlendiğinde göz gözü görmeyen büyük yangınlar ve füzelerin korunç ateş perdesi altında bölgedeki milliyetçi-şovenist devletlerin kendileri için “çıban başı” diye nitelendirdikleri halkları tanklarının paletleri altında ezip geçmeyeceklerinin güvencesini hiç kimse veremez. Bu konudaki ilk bulgular tüm dünya basınında ve bizim basınıımızda kendini göstermeye de başlamıştır. Böylesine korkunç bir katliam karşısında hiç kimse “bana ne” diyemez. Emperyalizmin yığınağı altında direnen halkların imha planına karşı çıkmaktan kaçanlar yarın kendi geleceklerine, çocuklarına ve tüm dünyamıza karşı sorumlu olacaklardır.

İşte biz aşağıda imzası bulunanlar yukarıda kısaca değindiğimiz gerekçelerle “Savaşa Hayır, Halkların Kendi Yazgılarını Ele Almaları Kampanyası”nı başlatmış bulunuyoruz.

Yarınımıza ve insanlarımıza sorumlu her bireyin, her kitlesel örgütün, partinin ve kuruluşların bu kampanyada etkin görevler üstlenmesi gerektiğini düşünüyoruz ve sürdürülecek etkinliklerde görev almalarını bekliyoruz. Kitleler “Savaşa Hayır” girişimlerini geliştirdikçe kendi yazgılarını kendilerinin ele almalarının da yolunu kendi elleriyle açacaklardır.

Kahrolsun Savaş, Kahrolsun Emperyalizm!

Yaşasın Halkların Kardeşliği, Yaşasın Barış!

1990

XIV

SAYIN BASIN MENSUPLARI:

Bildiğiniz gibi, Diyarbakır İnsan Hakları Şubesi başta olmak üzere, Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan dokuz demokratik kitle örgütünün ortaklaşa yayınladıkları "Botan Bölgesi İnsansızlaştırılıyor" araştırma raporunun, olayları çok yakından izleme olanağı bulamayan çok kişiye gerçek dışıymış, abartılmış gibi gelebilecek içeriğini gözlemlemek üzere 9 Ekim 1990 Cuma gününden 22 Ekim 1990 Pazartesi gününe değin süren yoğun bir gözlemeleme ve inceleme gezisinde bulunduk. Hiç kuşkusuz bu sürenin yeterli olduğu söylenemez. Ama biz ileri sürülen savların somut varlığını, gerçek olup olmadıklarını kavramakla kendimizi yükümlü kıldık ve bununla sınırlı tutmaya çalıştık. Botan bölgesini insansızlaştırma raporundan çok önce de, günlük basınımda, bölgede, insan haklarının ortadan kaldırılmasıyla ilgili son derece kaygı verici haberler çıkıyordu. 12 Eylül General yönetiminin bölgede nasıl korkunç boyutlarda yıkımlar getirdiğini bilenler için bu haberler hiç kuşkusuz derin kaygılanmalara, endişelere neden oluyordu. Bu kaygılar Körfez bunalımıyla birlikte en üst düzeye ulaşmıştır. Körfez bunalımının başlamasından bir süre sonra, özellikle Batılı emperyalist güçlerin bölgeye 500 bine yakın asker ve korkunç boyutlardaki savaş aygıtlarının yığılmasını sağladıktan sonra ve savaşın tüm hazırlıklarının tamamlanmasından çok kısa bir süre sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler imzasıyla Avrupa Konseyi'ne başvurularak, olağanüstü halin uygulandığı 13 ilde Birleşmiş Milletler İnsan Hakları İlkeleri'ne bundan böyle uyulmayacağı, İnsan Hakları'nın bu bölgede askıya alındığı bildirilmişti.

Emperyalizmin enerji kaynaklarını tümüyle kendi çıkarı doğrultusunda denetim altına alabilmek ve Arap halklarını sömüren altı feodal monarşik sultanın kendileriyle emperyalist ilişkiler içindeki 7 sanayileşmiş Kuzeyliler'deki 462 milyarı aşan yatırımlarının tehlikeye düşmemesi için, 190 milyon Arap halkının açlığı, çağdışı sefaleti pahasına halklarımızın da savaşa sokulmak hazırlıklarının hızla tamamlandığını, olayı yakından izleyenler görmekte hiç kuşkusuz gecikmiyorlardı. Böylesi bir dönemde Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan halkımız üzerinde baskıların yoğunlaştırılması, bölgede "insan hakları ilkerlerinin" kaldırılması, Savaşa Hayır Kampanyası ile birlikte Irkçılığa Son Kampanyası'nı da içiçe birlikte getirmiştir. Bu, bölge-mize özgün bir veridir ve son derece üzerinde durulması gereken bir olgudur.

Sayın Basın Mensupları:

Bölgede yaptığımız incelemede savaş hazırlıklarıyla birlikte ırkçılık politikalarının gündeme gelebileceği konusundaki kaygılarımızın boş olmadığını gördük. Bu konuda saptayabildiğimiz son derece önemli somut verileri bir rapor halinde Türkiye politikasının yürütülmesinden sorumlu tüm kuruluşlara, siyasal partilere, demokratik kitle örgütlerine, olabildiğince, varabildiğimizce tüm duyarlı bireylere ulaştırmayı bir görev bilecek ve izleyicisi olmayı sürdüreceğiz. Çünkü yaşadığımız ve gördüğümüz gerçekler yarınımızı karartacak, bizi yarınlarımızdan utandıracak olayların ilk ipuçlarını vermektedir. Çünkü şunu apaçık gördük: Ortadoğu bölgesinde yarın füzeler uçuşmaya, toplar ateş kusmaya, kimyasal ve belki de nükleer başlıklı silahlar bölgemizde ortalığı hallaç pamuğu gibi atmaya başladığında, kendileri için "çıban başı" diye nitelendirdikleri bir takım direnen halklara bir daha bellerini doğrultamayacak kadar darbeler vurmaya hazırlanan güçlerin var oluşu vesveseli bir varsayım değildir.

Sayın Basın Mensupları:

Güneydoğu Anadolu bölgemizde öylesine bir politika izlenmektedir ki bu politikanın sonucunda Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrailleşmemesi, bölgede yaşayan Kürt kökenli yurttaşlarımızın Filistinlileşmemesi olanaksızlaşacaktır. Bu tehlikenin özellikle

altını çiziyoruz. Bölgede, hızla yaklaşan kışa karşın Botan bölgesinden evleri yakılarak ve bulundukları topraklar mayınlanarak uzaklaştırılan insanlar ve onların anlattıkları bu kaygılarımızı yoğunlaştırmaktadır. Gerçi kendilerine devletin parasal ve malzeme yardımı yaptığı, göçtükleri yerlerde yerleşmeleri için yardımcı olmaya çalıştıkları da bir olgudur ama yerlerinden yurtlarından olan insanlar için devletin çok daha sıcak, çok daha insancıl bir davranış içinde bulunması kaçınılmaz bir görev olarak daha da çok ortaya çıkmaktadır. Bu, bölgede “İnsan Hakları İlkeleri’ne uyulmayacağı” deklare edilerek sağlanamaz. Bu bir takım militarist ve ırkçı eğilimler taşıyanlara son derece tehlikeli girişimler için ortam yaratmaktır. Nitekim, raporumuzda ayrıntılarıyla vermeye çalışacağımız dinlediklerimizin bizde bıraktığı izlenim bu doğrultudadır. Diyarbakır, Bismil cezaevlerinde sürdürülen açlık grevlerine anaların, bacıların katılımıyla ortaya çıkan tablonun insan haklarına tümüyle karşıt görünümü de bunun en belirgin örneklerinden biridir. 70 yaşının üstündeki anaların bize kendi dillerinden anlattıklarının içeriğine doğru bir saptamayla yaklaşamayanlar hepimizi yarınlarmızdan utanacağımız sonuçlarla bizi karşı karşıya bırakabilirler.

Sayın Basın Mensupları:

Olay son derece ciddidir. Geciktirilemez boyutlardadır. Halk terörize edilmiştir. Halk göçmektedir. Halk geleneğinde yaşadıklarıyla, bugünkü uygulamalar karşısında derin bir korkuya kapılmaktadır. Halkın korkusundan bir şeyler bekleyenler, onları sindirdiklerini sananlar, asıl bizce halkın korkusundan korkmalıdır. Çünkü direnişin onurlu başkaldırısı, bu korkunun çelişkisinde yatmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’ni İsrailleştirme, bölge halkını Filistin’leştirme girişiminde bulunanlar halka saldıkları terörize edilmiş sindirme politikasının bölgemizde yaşayan halklarımızın çıkarına olmadığına hiç kuşkusuz bilincindedirler. Ama biz şunu gördük: Bölge halkları da aynı şeyi görmekte ve bu oyunu boşa çıkarabilmek için gerçekten insanlık adına, halklarımızın onuru adına övülesi bir direnişi göstermektedirler. Doğu bölgesinin yalçın kayalıklarına, tüm dağ yamaçlarına “Ne Mutlu Türküm” diye yazmak, hiçbir sorunu çözmez. Mustafa Kemal’in kendi ulusalcılık anlayışına tümüyle

aykırı bu sloganı askerileştirerek, tıpkı bir işgal bölgesinin kazanılmış zafer sloganı durumuna getirenler, bu tahrikçi tutumlarıyla sorumluluklarını artırmakta, halklar arasındaki geleneksel yazgı birliğine derin darbeler indirmektedirler.

Sayın Basın Mensupları:

Bölgede Güvenlik güçlerinin bizim halkla ilişki kurmamızda engeller çıkardıklarını söylemek hiç kuşkusuz haksızlık olur. Onlar gerçekten de güvenliğimiz açısından tüm önlemlerini almakta içtenlikliydi. Bu tümüyle geliştirilmiş bir politika olarak bölge halkına sunulabilse, birçok yanlış anlamının önüne de geçilme olanağını beraberinde getirecektir inancındayız. Ama "sorumlu olurum" korkusunun paniğinde kimi bölge yöneticileri vesveseli yaklaşımlarıyla bölgede estirdikleri terörün sonuçta Filistinleştirme politikasını tümüyle ortaya çıkaracağına henüz bilincinde değildirler. Siyasal iktidarın da olağanüstü koşullar haline bir de bölgedeki insan haklarının kaldırıldığını deklare etmesi bu yanlış, sakıncalı ve ırkçı politikaların başını alıp gitmesine neden olmaktadır.

Sayın Basın Mensupları:

Sizin aracılığınızla Güneydoğu Anadolu bölgemizde yaşayan insanlarımızdan şu mesajı ulaştırmamız istemiyle döndük. Bu mesaj şudur: "Bize uygulanan zulüm karşısında neden yeterince sesinizi yükseltmiyorsunuz? Bizi neden yalnız bırakıyorsunuz? Bizim direnişimiz sizin demokratik direnişiniz için de değil midir? Bizim burada, kendi bölgemizde, ırkçı temellere dayalı politikalar ürettiğimizi sananlar gerçekten de derin bir yanılgı içindedirler. Biz bugün tüm ırkçı baskılara, askıya alınan tüm insan haklarımıza karşın bir direniş savaşımı sürdürüyorsak bu sizin de savaşımınızdır. Ama siz neredesiniz? Niçin sanatçılarınızla, yazarlarınızla, kitle örgütleriniz ve politik platformlarınızla yanımızda değilsiniz? Biz burada korkuyu yendik. Ama siz bizim ulusal kimliğimizin sizinle olan derin bağlarını unutarak yüzeysel vesveseler içinde bir köşeye çekiliyorsunuz. Oysa biz yazgımızı birlikte oluşturmak, birlikte mücadele etmek, birlikte halkların mutluluğunu, onurunu yaratmak istiyoruz. Yaşasın Halklarımızın mücadelesi, Yaşasın emperyalizme karşı çıkan güçlerin "Savaşa Hayır" ve "İrkçılığa Son" dayanışması."

Basınımızın, 21. yüzyıla girerken bu mesajı tüm halklarımıza iletmekte üstüne düşen görevi bütünüyle yerine getireceğine, üzerindeki baskıları gerileteceğine inanıyor, sizlere saygılarımızı sunuyoruz.

*Zihni Anadol, İlyas Salman, Bilgesu Erenus, Orhan İyiler,
Şükran Ketenci, Hale Kıyıcı, Refik Durbaş, Mustafa Lütü
Kıyıcı, Gürkan Rışvanoğlu.*

1990

XV

DAYANIŞMA ŞÖLENİNDEN ULUSLARARASI ANTİ-EMPERYALİST DAYANIŞMA KONSEYİNE...

Yoldaşlar, Dostlar:

Irak Kürt halkına karşı emperyalizmin “Körfez Savaşı”ndan sonraki korkunç ve ikiyüzlü girişiminin 2 milyona yakın insanı açlığa, ölüme, insanlık onurlarını sınır boylarının balçık çamurlarına gömen sonuçlarını bütünüyle doğru algılayabilmek, Kürt halkıyla ve tüm direnen halklarla dayanışabilmek için düzenlenen bu şölende; ne bu şölени düzenleyenler, ne de şölene katılanlar, görevlerinin yalnızca, başkalarının yaptığı gibi birkaç kamyon yiyecek, içecek ve giyecek göndermekle sınırlı olmadığıнын, dayanışmanın boyutlarını çok daha yoğun bir biçimde geliştirmek, sürekli kılmanın bilincindedirler. Dayanışma Şölenimiz, Kürt halkıyla ve de Ortadoğu’da tüm direnen halklarla dayanışma’nın kitlesel ilk eylemsel odağını oluşturmasını diliyorum.

Yoldaşlar, dostlar;

21. yüzyıla girerken emperyalizm; “Yeni bir dünya düzeni”, “Yüzyılın son çeyreğinde karşı sistemleri, sınıf savaşmaları belirleyici olmaktan çıktı, genel insani değerler bunların üzerinde yer alıyor.” -“Marksizm-Leninizm artık aşılmıştır, çağdaşlığını yitirmiştir, yaşasın liberal pazar ekonomisi” tümcelerinin tüm parlak, göz alıcı, şamatalı söylemleri dillendirilirken, emperyalizm belki de tarihinin ulaştığı en barbar dönemde, bunları söyleyenlerin ve bizim burnumuzun dibinde cinayetler işliyordu. Ulussuzlaşma aşamasındaki emperyalizmin XVIII. yüzyıldaki “vahşi” dönemini geride bırakarak barbarlık dönemine girdiği-

ni Amerikan Askeri Stratejik Uluslararası Araştırma Merkezi (CSIS)'nin sorumlularından General Gray'ın şu apaçık söylemekten çekinmediği yaklaşımda tümüyle gözümlemek mümkün. General: -"Eğer ABD bir süper güç olarak kalmak istiyorsa, dış pazarları elinde bulundurmaya, endüstrisi için gerekli kaynakları elinin altında sürekli korumaya zorunludur, diyor... Böylesi bir durum bizi üçüncü dünya ülkeleri ile bölgesel silahlı çatışmalara kaçınılmaz bırakacağından biz dünyanın her yöresinde, bu tip silahlı çatışmalara zamanında askeri müdahalede bulunabilecek nitelikte, silah sanayimizin yapısallığı içinde, yeterince askeri yeni bir kapasiteyi kesinlikle güvence altına almak zorundayızdır."

Yoldaşlar, 1988 yılında "Çok Gizli" damgasıyla savunma Bakanı Dick Cheney'e verilen rapor, emperyalizmin, Truman'ı bile gerisinde bırakan en kararlı başkanı Bush'un onayını hemen aldıktan sonra, "Çok Seçenekli Caydırma Yöntemi" adı altında bölgesel nitelikli yeni savaş tanklarını, zırhlı birliklerin taşımacılığını, hızla yer değiştirebilen ağır topları, Sovyet tipi savaş uçaklarını dışlayacak sofistike ve cybérnetique donatımlı integre sistemlerini; denizaltılar, kruvazörlerden atılan füzeler ve balistik füzeleri, havadan yere atılabilen nükleer başlıklı ya da kimyasal başlıklı taktik füzelerini hızla gündeme getirirlerken halklarımıza "emperyalist çağ artık gerilerde kaldı..." diyenlerle "Dünyada tek bir süper güç kalması iyidir. Çünkü bu süper güç demokratiktir" diyenlerin ödemeleri gereken çok büyük bir sorumlulukları vardır. Yoldaşlar, sizler bu hesabı politik ve örgütsel temelde çözmekle yükümlüsünüzdür. Bu hesap görülmeden şuradan şuraya bir adım atamayız. Çünkü:

Emperyalizmin "Çok Seçenekli Caydırma Yöntemi", öteki adıyla "Orta Yoğunluktaki Yeni Savaş Stratejisi"nin Ortadoğu'daki erekerinin neler olduğunu 21. yüzyıla girerken "Körfez Savaşı" bütünüyle açığa çıkarmıştır. Bu erek yoldaşlar, kabaca, 1. Paylaşım Savaşı'ndan sonra kolonyalizmin yapay olarak oluşturduğu 6 küçük Arap devletinin yani: Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuweyt, Umman ve Katar petro/dolar şeyhlerini, 200 milyon Arab'a ait olması gereken zenginliklerin üzerine oturarak Arap halklarını açlığa, onları

bir deri bir kemik bırakmak pahasına, bugüne değin bu feodal şeyhlerin emperyalist metropollere aktardıkları 670 milyar dolarlık devasa finansman kaynağının kesintisiz sürekliliğini sağlamak, onu silahlı gücünün güvencesi altına almaktır. Soygunun çarpıcı yanı şudur: Petro/dolar monarşi şeyhlerinin Arap halklarından çalıp kapitalist metropollere aktardıklarının ancak yüzde 7'si 200 milyon aç Arap halkına bir lütuf gibi verilebilmiştir. Kişi başına 15 bin dolarlı Basra Körfezi İşbirliği Konseyi'nin küçük Arap halkları tam bir açgözlülükle yaşarken 450 dolarlık gelirleriyle Yemenli'ler, 170 dolarlı Somalili'ler, 480 dolarlı Moritanyalı'larla Sudanlı'lar, 660 dolarlı Mısırlı'lar ve Ürdünlü'ler, 740 dolarlı Cubitili'ler tam bir açlık, sefalet batağına gün geçtikçe gömülürlerken petro/dolar şeyhlerinin en küçük biçimde vicdanları sızlamamakta, burunlarının dibinde her yıl Sudanlı ve Somalili 250 bin çocuk, kötü beslenmeden bile değil, hiçbir şey yiyememekten açlıktan ölüp gitmektedir.

Yoldaşlar Arap halkaları tarihlerinde belki de ilk kez, üzerlerine atılan 88 bin 500 ton bombanın kızılca kıyamete çevirdiği yalın gerçekte, ne Dr. Mussaddık zamanında, ne Nasır, ne de Humeyni döneminde görülmedik bir biçimde bu gerçeğin ayır-dına tümüyle varmışlardır. Ve kendilerini soyanların kimler olduğunu üzerlerine 109 bin 876 çıkış yapan uçakların hızından daha hızlı görüp anlamışlardır. Yoldaşlar, bunun altını önemle çizmek istiyorum. Bu, yarını belirleyecek olan bizim, hepimizin diyalektik gerçeğimizdir. Bundan böyle bölgede Filistin-İsrail çelişkisinin yerini tüm Arap halklarıyla Körfez İşbirliği Konseyi'ni oluşturan Feodal şeyhlerin karşı karşıya düşüşü alacaktır. Bölge bütünüyle Filistinleşme yolundadır. Çalkantılar yeraltı suları gibi hızla yer değiştirmektedir. Bizler kendi ideolojik ve örgütsel sorunlarımızı bile doğru yörengelere oturtabilmek için Ortadoğu'daki bu devingen olguyu sürekli gözetmek, anti-emperyalist savaşımızın somut düzenlemelerini bu ilişkilerle zenginleştirmek ve geliştirmek zorundayızdır. Şunu bütün inancımla söylüyorum: Emperyalizm bu yeni aşamasında yani ulussuzlaşma aşamasında artık kendisi için geriye dönüşü olmayan ölümcül yoluna tarihinde ilk kez girmiş bulunuyor, hem de yoldaşlar tüm gezegenimizi ele geçirdiği sanılan bir dönemde, böylesi aldatıcı yanılsamalı bir süreçte...

Yoldaşlar, Dostlar:

Emperyalizmin 21. yüzyıla girerken tüm “İnsanlık idealleri, demokrasi” şarkılarıyla kendini gizlemeye çalıştığı yeni barbarlık döneminin en kesin bulgusu, Irak Kürt halkına karşı gerçekleştirdiği acımasızca oyundadır. Tıpkı İran’ı çok değil 3-5 yıl önce Irak’ı kullanarak kendi önünde diz çökertişi, Irak’ı da barbarlığıyla, Birleşmiş Uluslarla sözüm ona yasallaştırarak firtınalaşmış azgınlığı önünde yerle bir edişi gibi; yani yoldaşlar: dünya petrol rezervlerinin yüzde 20’sini elinden bulunduran bu halkları kendi topraklarında kendisine el avuç açar duruma getirişi gibi, Irak Kürtlerini de önce başkaldırılarında destekleyip sonra Irak’a ezdirerek kendisine muhtaç, kendisinden başka hiçbir çözüm yolu olmadığı yönünde perperişan etmiştir. Başka ülkelerin sınır boylarına çocukları kucaklarında öle öle akan 2 milyona yakın insanın dramını tarih unutmayacaktır. Bu şu demektir: Bu dramın sorumlularını biz unutturmayacağız.

Yoldaşlar:

Bu arada son derece önemli, henüz söylenmeye başlanmamış bir gerçeğin altını çizmek istiyorum: Irak’lı Kürtler emperyalizmin en gerici üssü durumuna getirilmek istenmektedir. Bu tehlikenin büyüklüğüne özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum. ABD Iraklı Kürtlerin güvencesini sağlamak bahanesinin altında Kuzey Irak’a yerleşmek, bir yandan Batı’da İsrail, bir yanda doğuda kendi silahlı güçleri ve Türkiye Cumhuriyeti desteğiyle bölge halklarının “Ey dünya duy bizi, biz diz çökecek halklarından değiliz” haykırışını, onurlu direnişini kırmak, sürekli denetimi altında tutmak istencesindedir. Ne ki yoldaşlar, o minnacık çıplak ayaklarıyla sulu kar balçıkları içinde sınır boylarınca yürüyen Iraklı Kürt çocukların -hem de sanıldığından çok daha kısa bir sürede- kendilerinin kucak kucak ölüşlerinin gerçek sorumlularını öğrenmek isteği kardelen çiçekleri gibi serpilip boy atacaktır. Yalnız Kürt çocuklarının değil, ölümün eşiğinde bekleyen 170 bin Iraklı 5 yaşından küçük çocuğun vebali de emperyalizmin yakasına yapışmıştır. Onların şimdiden sorgulamaya başlayan sorularına en doğru yanıt vermekle sorumluyuzdur. Irak Kürtleri tıpkı Arap halkları gibi kendisine oyun oynayanların kimler olduğunu apaçık görmeye başlamış-

tır. Ve sorularına en doğru yanıtı verecek güç yine kendi içlerinde, kendi yanı başlarındadır. İletişimin yoğunlaşması erteleyemeyeceğimiz görevlerin en başında duruyor.

Yoldaşlar; dostlar:

Emperyalizmin bölgemizde işlediği cinayetlerin ardını bırakamayız. Bu geleceğimizi, gezegenimizi, bu tüm insanlığı tehlikeye atmak, ona karşı sorumsuzca davranmak anlamına gelir. Asıl Dayanışma'nın bu görevde yoğunlaştığını iyice belirlemek zorundayız. Bunu başaramazsak, abarttığımızı sanmayınız, en az emperyalistler kadar suçluyuzdur.

Bu Dayanışma Şöleni'nin, o nedenle Uluslararası Anti-Emperyalist Dayanışma Konseyi oluşturmamıza bir başlangıç ivmesi kazandırması önerisini getiriyorum. Böylesi bir konseyi oluşturabilmek için yeterince kadrolarımız vardır. Yeterince acımız vardır. Yeterince hiç dinmeyecek öfkemiz vardır. Ve hepsinden öte, bize bu savaşta nasıl başarıya ulaşacağımızı gösteren, o unutturulmak istenen Marksizmin-Leninizmin ezilen halklara pırıl pırıl yol gösteren bilimsel ilkeleri vardır. Ve tüm varsayımların ötesinde emperyalizm kendi sonunun başlangıcı dönemine girmiştir.

Yoldaşlar, dostlar:

- Yaşasın Halkların kardeşliği, sevgisi ve büyük kucaklayışı...
- Yaşasın İnsanlık onuru ve onun kurtuluşu için savaşım verenler... Ve özveriyle yeni bir dünya yaratacak olanlar... Hepinize selamlar... Hepinize merhaba.

1991

XVI

ABD YÖNETİMİNİN KÖRFEZ SAVAŞINA İLİŞKİN SUÇLARINI ARAŞTIRMA KOMİSYONU RAPORU'NA İLİŞKİN TÜRKİYE KOMİSYONU'NA İLETİLEN EK BELGELER:

ABD eski Adalet Bakanı Sayın Ramsey Clark'ın öncülüğünde kurulan "Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi'nin, George Bush'dan, Quayle, James Baker, Dick Cheney, Williams Webster, Colin Powell, Norman Schwarzkopf ve diğerlerinin, barışa karşı suçları, savaş suçları, insanlığa karşı suçları..." Amerika Birleşik Devletleri'nin ve bağlaşıklarının emperyalist boyutundan ve yoğunluğundan soyutlandığı zaman, olay yalnızca hukuksal bir mantık içine hapsolma sakıncasını büyük ölçüde taşıdığından, Türkiye Komisyonu'nun özellikle emperyalist politikalara yapacağı vurgulamalara yardımcı olabileceğini düşündüğüm aşağıdaki belgeleri iletmeyi görev biliyorum. Saygılarımla...

1- Uluslararası Fransız-Arap Bankalar Birliği'nin 1989 raporuna göre Basra Körfezi Arap İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 küçük petro/dolar monarşisinin, yani: Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuweyt, Umman ve Katar şeyhliklerinin bugüne değin Batı metropollerine petrol gelirlerinden aktardıkları değer 670 milyar dolardır. XIX. yüzyıl sonunda Osmanlı devletinin parçalanmasıyla, İngiliz-Fransız emperyalizminin işbirliği içinde yapay biçimde oluşturdıkları bu şeyhliklerin asıl Arap halklarına ait olması gereken bu büyük zenginliğe el koyarak yoksulluk, açlık içinde yaşayan 200 milyon Arap'a

aktardıkları yatırım tutarı ise yalnızca yüzde 7 oranındadır. Körfez Savaşı suçluları Arap halkının bu büyük gelirine, 670 milyar dolar gibi devasa bir kaynak aktarımını şeyhliklerle birlikte sürekli kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda denetim altında tutabilmek, kaynak aktarımını, her yıl 250 bin çocuğun açlıktan öldüğü bir bölgede sürekli kılabilmek için acımasızca, arsızca, barbarca gerçekleştirmişlerdir.

2- Körfez Savaşı saldırganlığının ve cinayetlerinin hazırlıkları 1988 yılından itibaren Pentagon tarafından gündeme getirilmiştir. İran-Irak savaşından sonra Irak'ın güçlü bir askersel savaş aygıtıyla Ortadoğu'da dengelerin kapitalist metropoller aleyhine ve özellikle bölgenin jandarması İsrail aleyhine bozulacağının belirtileri su yüzüne çıkmaya başlamıştı. Bölgede Basra Körfezi Arap İşbirliği Konseyi'nin sallantıda olan küçük şeyhliklerin konumunu sağlamlaştırmak, hem de İsrail'in yayılmacı politikasını geri letmemek için, özellikle Sovyet tehdidi büyük ölçüde giderildikten sonra, tüm dünyamızı da içine alan yeni bir strateji oluşturulması girişimleri 1988 yılından itibaren Amerikan Askeri Stratejik ve Uluslararası Araştırma Merkezi (CSIS) tarafından son derece ivedi ve iyi hazırlanmış bir biçimde gündeme getirilerek, bu emperyalist hazırlık dosyası Dick Cheney'e sunulmuştur. Pentagon'un Vietnam'dan beri bu en yeni savaşkan şefi dosyayı baş kan Bush'a ivedilikle onaylatmıştır. Başkan Bush'un ilk kez dosyanın içeriğini onayladığını başkanlık konuşmasında üstü kapalı bir biçimde vurguladığını biliyoruz. Başkan Bush bu konuşmasında: "Gerçekleştirdiğimiz güvenliğe karşı (...) tehlike yalnızca Doğu'dan gelmiyor. Bölgesel güçlerin gün geçtikçe ortaya çıkışı stratejik görünümü de hızla değiştiriyor" demiştir.

"ABD Yönetiminin Körfez Savaşı'na İlişkin Suçlarını Araştırma Komisyonu" Amerikan Askeri Stratejik ve Uluslararası Araştırma Merkezi (CSIS)'in hazırladığı bu dosyayı önüne getirebilirse savaş suçlularını bütünüyle görme olanağını ele geçirmiş olacaktır. Çünkü CSIS'in oluşturduğu "Orta Yoğunlukta Savaş Stratejisi"nin temel görüşü Amerikan Deniz Kuvvetleri generali A.M. GRAY'ın şu ilginç görüşlerinde temellendirilmiştir: "Eğer Birleşik Devletler bir süper güç olarak kalmayı sürdürmek istiyorsa, dış pazarları elinde bulundurmaya, endüstrisi

için gerekli kaynakları elinin altında sürekli korumaya zorunludur. (...) Böylesi bir durum Üçüncü Dünya Ülkeleri ile bölgesel silahlı çatışmaları gerekli kılacağından biz dünyanın her yöresinde, bu tip silahlı çatışmalara zamanında karşılık verebilecek nitelikte savunmamızın yapısallığı içinde, yeterince esnek yeni bir kapasiteyi kesinlikle güvence altına almak zorundayız.”

“Orta Yoğunluktaki Savaş Stratejisi” ya da öteki adıyla “Çok Seçenekli Caydırma Yöntemi” stratejisinin Körfez savaşının temel olgusunu nasıl oluşturduğunu doğru bir biçimde saptamak isteyenler, Hamshire Coolege’ Amherst, Massachussets’de titiz çalışmalarıyla bilinen bilim adamı ve “Low Intensity Warfare” yazarı bay Micheal Klare’ın adı geçen yapıtına ve kendisine başvurmayı, özellikle de: “Conventional Combat Priorities: An Approach for the Strategic Era” etüdünü yargılama dosyalarının içinde bulundurmaya zorunludurlar. Hiç kuşkusuz, sayın eski Adalet Bakanı Ramsey Clark öncülüğündeki “Körfez Savaşı Suçlularını Araştırma Komisyonu” ABD yönetiminin savaştaki gerçek boyutlarını ortaya çıkarmak için araştırma dosyasının içine “U.S. Commission on Integrated Long Term Strategy, Discriminate Deterrence” belgesini de almak zorundadırlar. Böylece olayın yalnızca savaşta görevler almış William Wester, Colin Powell, Norman Schwarzkopf gibi askerleri ya da onlarla işbirliği içindeki sivilleri çok aştığını, savaş suçlularının nerede odaklaştığını görmek ve göstermek olanağını bulacaklardır. Buna hem ABD halklarının hem de dünya halklarının gerçekten derin bir gereksinimi vardır. Çünkü askerler uygularlar ama emperyalist hazırlıklar kaynağında suçüstü yakalanamazsa insan oğlunun yaşamına sömürü balistik füzelerle, yakıcı gazlarla, bölgeye atılan 88 bin 500 ton bombanın kızılca kıyametinde girmektedir. Ve bu cinayetlerden insan onuru, vicdanı taşıyan herkes gerçekten ama gerçekten sorumludur.

3- “ABD Yönetiminin Körfez Savaşına İlişkin Suçlarını Araştırma Komisyonu”, Atlanta’da oluşturulmuş bulunan Lavro Olayını Soruşturma Kurulu’na başvurmak zorunluğunda olmalıdır. Komisyonun Lavro olayını tek başına açığa çıkarması bile ABD Yönetimi’nin Körfez Savaşı’nın asıl suçlularını gün ışığına çıkarmaya yetip artacaktır bile. Ne ki komisyonun buna gücü-

nün yetmeyeceğini sanıyorum. Başkan Bush bugüne değin bu konuda kendisine yönlendirilen soruların hiçbirine yanıt vermemiştir. Lavro olayının açığa çıkarılması adeta bir kentin lağım şebekesinin ortaya çıkarılması gibidir. Başkanların, savunma bakanlarının, en önde gelen banka ve silah sanayii sorumlularının birbiri içinde kenetlendiği bu yumağın çözülebilmesi halkların asıl savaş suçlarını işleyenlere karşı önlem almasını da beraberinde getirebilecektir. Ve de Lavro olayında Irak'ın İran'a saldırtılmasının, zavallı İran halkından kaçırılıp Şah döneminde bu yana emperyalist metropollerde tutsak edilen emeğinin ve petrol gelirlerinin 200 milyar dolarlık hesabı da yatmaktadır. (Bkz: Orhan İyiler, Körfez'in Kutsal Adakları, sf. 87-89)

4- Savaşı sonu elde edilmesi olanaklı iken ABD yönetimi bu olanağı bilerek, kasıtlı bir biçimde kullanmamıştır: Yani Birleşmiş Uluslar Güvenlik Konseyi'nin "Irak'ın Kuveyt'den derhal ve koşulsuz" çekilmesi buyruğunun yerine getirilmesi olanağı Çöl Fırtınası yığınının gerçekleştirildiği zamanlarda ve 15 Ocak tarihinden çok önce elde edilmişken ABD Yönetimi bu 'müthiş' olanağı kullanmamakla savaş suçu cinayeti işlemiştir:

a) Irak'a uygulanan ambargonun yaptırımları tam sonuç vermek üzereyken savaş fırtınalaştırılarak başlatılmıştır. Ambargonun sonuçlarını en kesin biçimde vermeye başlayabileceğini zamanın CIA yöneticisi William Webster, Kongre önünde apaçık belirtmiştir (Time, 17 Aralık 1990). William Webster'in Kongre önünde yaptığı açıklamada ambargonun en erken üç ay, en geç altı ay içinde kesin sonuçlarının alınacağını açıklaması, savaşı bir sonucu üstü kapalı önermesi CIA patronluğundan daha sonra emekli edilmesine neden olmuştur. Ve Amiral William Crow da aynı doğrultuda Kongre önünde düşünce belirtmiştir (Newsweek 1990). Amiral, CIA şefinden de ileri giderek sorunun ambargonun sonuç verip vermeyeceği olmadığı, sorunun buna sahiden yönetimin sabrı olup olmadığının anlaşılması olduğunu vurgulamıştır.

Körfez Savaşı'nı yakından izleyenler biliyorlar ki tam ambargo yaptırımlarının tüm beklenen sonuçlarının alınmaya başlandığı bir zamanda savaş başlatılmıştır. ABD'nin bu davranışı, tutsak alınmasının tüm olanakları varken öldürülen bir insanın cinayetinden başka bir anlama gelmemektedir. Çünkü ABD,

Henry Kissinger'in şu tümcelerindeki görüşünü askersel eyleminin hareket noktası yapmıştır: "Yaptırımların bizi (Irak'la) barış görüşmelerine götürebileceğini biliyorum, ama bana göre, bu tür barış görüşmesi asıl amaçlarımıza varmamızı sağlamayacaktır." (Newsweek, 10 Aralık 1990)

Sayın eski Adalet Bakanı başkanlığındaki komisyon eski CIA yönetim sorumlusunu yargılamadan önce ambargo yaptırımları konusundaki düşüncesini kesinlikle öğrenmelidir. Kongre önünde ambargonun sonuçlarını vereceğini çok açık bir biçimde dile getiren Amiral William Crow da aynı komisyon önünde bütün açıklığıyla dinlenmeli, tanıklığına başvurulmalıdır. Ve de Kissinger'e "ancak savaşla elde edilebilecek ve elde edilmiş olan erekların neler olduğu" sorulmalıdır. Ve bu sorgulama mutlaka yapılmalıdır. Bu erekların neler olduğunu biz Ortadoğu'lu Türkiyeliler ve tüm Ortadoğu halkları çok iyi bilmekteyiz. Yaşamımızın somutluğu içinde Körfez Savaşı sürecinde bu gerçekleri biz apaçık gördük ve bildik.

b) Savaşı sonuç alabilme ve savaş başlamışken bile en az insanı öldürme ile 661 sayılı hedefe varılma olanağının bütünüyle var olduğu, Sovyetlerin özel danışmanı ve özel görevlisi Evguenni Primakov'un barış dosyası içinde tüm ayrıntılarıyla bulunmaktadır. O ayrıntıları benim anlatmam değil, sayın komisyon üyelerinin incelemesi gerekmektedir. Ve Primakov komisyon önünde ya da başka bir biçimde dinlenebilir, dosyası incelenebilirse görülecektir ki Irak savaş öncesinde ve hemen sonrasında tüm çekilme koşullarını apaçık kabul etmiştir. Buna karşın savaş Irak halkı ve geleceğı üzerine 109 bin 876 çıkış yapan uçakların dev bombaları altında çökertilerek yüzbinlerce insanın ölümüne neden olmuştur. Ve böylece de 661 sayılı Birleşmiş Uluslar Güvenlik Konseyi'nin kararı aşılarak, çiğnenerek ciddi bir savaş suçu işlenmiştir.

5- ABD yönetimi savaş sonrasında Irak'taki iç savaşta ölen yüzbin kişiden sorumludur.

Savaş sonrasında Irak'ın iç savaşa sürüklenerek ortaya çıkan tüyler ürpertici trajik tablolardan ve bu trajedinin gerçek, somut girdilerinin gerçekleştirilmesinden de ABD yönetimi doğrudan sorumludur. Irak'ın güneyinde Kerbela'da, Kuzey'de, Irak Kür-

distanı'nda tüm olup bitenler ABD ordusunun burnu dibinde göz göre göre gerçekleşmiştir. Herkesin bildiği bir gerçeği Komisyon üyeleri hazırlık raporlarında saptamışlardır: "Başkan Bush, Şii müslümanları ve Kürtleri Irak Hükümeti'ne karşı isyana teşvik etti."

Saddam'ı devirmek için Başkan Bush'un güneyde Şii liderlerle Kuzey'de Kürt liderler Celal Talabani ve Mesut Barzani ile anlaştığını ABD'nin Dışişleri Komisyon üyeleri de bilmektedirler. Başkan Bush'un, hem Güney'de hem Kuzey'de başkaldırı başlatılınca Saddam yönetimine gönderdiği şiddet dozu ayarlanmış mesajla isyancılara karşı savaş uçaklarını kullanamayacağını Irak'la imzalanan "Ateş Kes"me anlaşmasına bağladığı bilinmektedir. Ama daha sonra Yönetim bu savından çok becerikli bir biçimde caymıştır. Güney'de Şiiler, Kuzey'de Kürtler öldürülürken ABD'nin neden müdahale etmediğini soranlara Yönetim "Irak'ın içişlerine karışmamak ve ateşkes antlaşmasında savaş helikopterlerinin kullanılmayacağına dair hiçbir madde yok" diye yanıt vermişlerdir. Tüm diplomatik çevreler bunun Saddam'a yeşil ışık yakmak anlamına geldiğinde birleşmişlerdir. Çünkü her iki isyan da savaş helikopterlerinin yoğunluğunda bastırılmıştır. Savaş Suçlularını Araştırma Komisyonu üyeleri general Schwarzkopf'a kendi askerlerinin bulunduğu kampa sığınan Şii militanları bile Irak askerlerinin ellerini kollarını sallayarak gelip toplanmasının nedenini sormalıdılar. Ama "Körfez Savaşına İlişkin Suçları Araştırma Komisyonu" üyeleri asıl şu sorunun yanıtını bulmak konumunda olduklarını göreceklerdir: "ABD kışkırttıklarını niçin ezdirdi?"

Bu sorunun yanıtı bulunmalıdır. Çünkü Irak 28 Mart-1 Nisan arasında ABD'nin gözleri önünde üç gün içinde tüm Kuzey Kürdistan'ı ele geçirmiştir. 2 milyona yakın insan başka ülkelerin sınırlarına sürülmüştür ve 21. yüzyıla girerken sırtlarında çocukları öle öle balçık çamurlarda sürünen bu insanların trajedisini hiç unutturulmamalıdır. Yalnızca benim ülkem sınırlarını aşan üçyüz binden çok insan, çoğu yaşlı ve çocuk olmak üzere günde 128 kişi yitirmiştir. (Bkz: Le Monde, 3 Nisan 1991)

100 binden çok sivilin öldürüldüğü bu kışkırtılmış iç savaşın amacı neydi? Bu konuda Irak'taki iç savaş süresince, bölgede bu-

lunan ve Suudi Arabistan Krâlı Fahd ile görüşmelerde bulunan ABD yönetiminin Ulusal Güvenlik Danışmanı Brent SCOWCROFT Araştırma Komisyonu önünde sorgulanabilmelidir. Hiç kuşkusuz Komisyon üyeleri Ulusal Güvenlik Danışmanı'ndan yeterli açıklamalar alamayacaklardır ama incelemelerini yoğunlaştırdıklarında göreceklere ki: Irak'da ezdirilen kışkırtılmış kitlelerin trajedisinde ABD'nin:

a) Bölgede tek egemen güç olarak kendisinin varlığının tüm direnen halklarca kabul edilmesi

b) Bu kanlı zeminde "Pax Americana"nın oluşturulması gibi iki büyük emperyalist olgusu yatmaktadır. Nitekim James Baker birleştirilmiş bu iki büyük olgunun zemininde barış girişimlerini bölgede yoğunlaştırmaktadır. Bu emperyalizmin dayattığı bir barış olacaktır ve kolonları insan kanı üzerine oturduğundan, sanıldığından da kısa bir süre sonra çatlayıp çökmeye mahkumdur.

Ortadoğu'da Savaş Sonrasının Yıkım Tablosu:

İnsanolu yeryüzü macerasında 21. yüzyıla girerken, hem de en "demokratik", en "kardeşlik", en "hukuk düzeni" şarkılarının söylenip silahların bırakıldığı bir dönemde Ortadoğu bölgemiz tam bir savaş harabesi görünümündedir:

"Körfez Savaşına İlişkin Suçları Araştırma Komisyonu" hazırlık raporunun da belirttiği gibi büyük bir tuzakla gerçekleştirilen Körfez Savaşı Irak halklarına yüzbinlerce ölünün yanında 500 milyar dolarlık bir büyük yıkım da getirmiştir. Irak Birleşmiş Uluslar Güvenlik Konseyi'ne ve Genel Sekreteri'ne 5 Mayıs 1991'de gönderdiği bir mektupla yeniden savaş öncesi durumuna gelebilmek için 214 milyar dolara gereksinimi olduğunu belirterek kendisine fatura edilen savaş ödentilerinin bu tarihten 5 yıl sonra ödemeye başlamasına izin verilmesi isteminde bulunmuştur. Gelirlerinin yüzde 98'ini petrol dışsatımından elde eden bu ülke halkı bu beş yıllık süre içinde hiç savaş ödentisi yapmasa bile ancak 65 milyar dolarlık bir döviz girdisi elde edebilmektedir. 149 milyar dolarlık bir açık Irak halklarının geleceğine acımasız, tuzaklı bir savaşla nasıl ipotek konduğunun en kesin kanıtı olarak Komisyon üyelerince üzerinde durulmalıdır. (Bkz:

Irak'ın borçlarıyla ilgili Le Monde, 8 Mayıs 1991) Bu bir ülkeyi halklarıyla birlikte Truva savaşıdan bu yana, XIX. yüzyıl sömürgeciliği dahil, şimdiye değin görülmedik bir biçimde sömürgeleştirme'dir. Ve de Birleşmiş Uluslar Yasası sömürgecilğe hem maddeleriyle hem de kuruluşun ruhuyla karşıdır. Komisyon Irak'ın bu borçlarını ödememesi gerektiği konusunda son derece önemli bir yargı maddesi oluşturabilir. Böylesi bir madde zavallı İran halkına da ışık tutacaktır. Çünkü Körfez savaşıyla İran-Irak savaşı organik bağlantılıdır. İran halkına da tıpkı Irak'a kurulan tuzak gibi, Irak silahlandırılıp -Komisyon Lavro olayında bu detayları bütünüyle bulacaktır- İran'a saldırtılmıştır. Ve 9 yıl süren korkunç savaş boyunca 1 milyon 250 bin insan bölgemizde canlarını yitirmiştir. Bugün Çöl Fırtına'larıyla Irak'ı sömürgeleştirenler, dün Irak aracılığıyla İran'ı sömürgeleştirmişler, tüm geleceğine el koymuşlardır. İran Cumhurbaşkanı Rafsancani'nin açıklamasına göre savaş kendilerine tam tamına 1 trilyon dolara patlamıştır. Bütçe açığı 1990 yılında yüzde 45'dir. Şah döneminin petrolden kişi başına düşen 650 dolarlık getirisi, şimdi 120 dolar dolaylarında bir inip bir çıkmaktadır. Zavallı İran halkı kendisinden, emeğinden, petrolünden Şah döneminde gasp edilip 7 zengin ülkeye aktarılan 200 milyar dolarlık birikimini tüm üstelemelerine karşın alamamaktadır. Ekonomisinin çarklarını döndürebilmek için ilk elde hemen gerekli 35 milyar doları bulabilmek için 200 milyar dolarını çalanların kapısında dilendirilmektedir.

Bölgemizde 11-12 yıl içinde koskoca iki ülke, tüm halklarıyla birlikte, tuzaklarla çökertilip, dünya petrol rezervlerinin yüzde 20'sine sahip zenginlikleri üzerinde aç ve sefil bırakılmışlardır.

Yalnızca Irak'da bugün, 0-5 yaş grubu 170 bin Iraklı çocuk medikal yoksunluklar nedeniyle hergün ölümün eşiğine daha çok yaklaşmaktadır. "Savaş Suçlularını Araştırma Komisyonu" bu konudaki raporu Harvard Üniversitesi yetkililerinden en kısa zamanda edinebilirler.

Savaş öncesi Ortadoğu'da çalışan 3 milyona yakın Asya ve Afrikalı işçinin tüm emekleri, tüm birikimleri çalınıp, kendileri Ortadoğu'dan silinip atılmışlardır. Bu insanların ve ailelerinin ve çocuklarının vebali sessiz sedasız ABD yönetiminin yakasına yapışmıştır.

50 milyar dolar dış borçlu benim ülkemde Körfez savaşı 10-12 milyar dolarlık bir yıkım getirmiştir. Komşumla aramda - kendi ülke halklarını için hiçbir savaş çıkartacak sorun yokken- ABD yönetiminin kısıpaca aldığı ülke yöneticileri İncirlik üssünün kullanılmasından, tüm öteki zorlamalara değin savaşa katkıda bulunan girişimleriyle Türkiye halklarını da büyük zararlara sokmuşlardır. 10-12 milyar dolarlık zararın ancak 3-4 milyarının karşılanabildiği söyleniyor. Geri kalanını lokmaları sayılı Türkiye halkları emperyalizmin çıkarları doğrultusunda daha da az yiyerek, daha da çok çalışarak ve kötü beslenmeden daha da çok öterek ödeyeceklerdir. Okulsuzluğum, hastahanesizliğim daha da büyüyecektir. Körfez Savaşı nedeniyle Doğu'da yaşayan Kürt yurttaşlarımıza yapılan baskıların, onları Batı'ya göçe zorlayan şoven girişimlerin üzerimizdeki yıkıntısını gidermek için gereksiz bir sürü sorunla uğraşmak zorunda bırakılmıştır. Topraklarımızda oluşturulan Çekiç Güç'ün politik boyutlarının ve görünmeyen alt uzantılarının halklarımıza yeni yeni tuzaklar kurmasından kesinlikle kaygılıyızdır.

Filistin halkından çalınan topraklarda yeni yerleşim merkezleri için İsrail'e 1 milyar dolarlık bir yardımla ABD yönetimi, 450 milyon marklık bir başka yardımla Almanya, Ortadoğu savaşının yıkıntıları üzerinde yeni haksızlıkların, 670 milyar dolarlık çalınan zenginliklerin yeni uzantılarını yapısal konumlar içinde dondurup kalıcılaştırmak eğilimini her gün açığa vururken "Savaş Suçlularını Araştırma Komisyonu"nu tüm dünya halklarımız için ciddi, sorumlu, ivedilikli görevler bekliyor.

Çünkü herkes biliyor: Başka ülkelerde savaş suçları işleyenler kendi halklarına karşı da her zaman büyük suçlar işlemeye hazırdırlar.

XVII

TEK KURŞUNSUZ BÜYÜK BOZGUN

*Yenildiler; çünkü halklarının düş
görmesine neden oldular.
Yendiler; çünkü düşlerini
halklaştırmasını bildiler.*

Rene CHAR

(İspanya İç Savaşı'na katılmış
Fransız ozanı)

**Toplumsal Kurtuluş Dergisi' nin
Ekim 1991 sayısı için yönelttiği sorular:**

1) Avrupa Marksizmi mantığının sınırlarına geldi. Ve neredeyse sosyal-demokratlaştı. Rus Marksizminin de hızlı bir şekilde yıprandığı ve çözülmeye başlandığı gözlemleniyor. Marksizmin daha net, daha canlı ve ileri bir sosyalizm pratiği ile yaşayacağı söylenebilir mi?

2) Yaşadığımız bölgede devrimi (bölge devrimini) nasıl değerlendiriyorsunuz?

3) Emperyalist hegemonyanın had safhaya ulaştığı günümüzde bölgede devrimci kalkışmanın karşılaştacağı sorunlar nelerdir?

Dostlarım:

Son derece önemli sorularınızın yanıtını teorik açıklamalar içinde vermekten kaçınarak, özellikle 19 Ağustos Moskova darbesinden, başka bir deyişle 19 Ağustos büyük provokasyonundan sonra tüm dünyamızın içinde yaşadığı olayları somut gelişmeleri, somut yaşananları içinde vermek istiyorum. Şimdi öyle si bir dönem yaşıyoruz ki benim gözümde, tüm iletişim araçlarının baş köşeye oturttukları flaş gelişmelerden çok, kıyıda köşecikte kalmış haberler çok daha büyük bir önem taşıyor. Ayrıntılarda hızla yoğunlaşan köşe bucak trajedilerin yarını yeniden belirlemede en etken işlevi üstleneceğini gözden uzak tutmamak gerektiğine inanıyorum. O nedenle örneğin, Romanya'da demokratik muhalefetin içinde yer almış olan işçi Laurent Gilecor'un, kaçak işçi olarak günlerce aç susuz gezdikten sonra Calais kentinde kendini asması ve de cesedini bulan Fransız dok işçilerinin neler düşündüğünü dehşetli merak ediyorum. Böyle ayrıntılardaki olaylarla sorularınızı karşılamaya çabalayışım her şeyi insan yaşamından soyutlayıp kuru teorik açıklamalar içinde sunma alışkanlığı edinmiş birçok kişinin hiç kuşkusuz beğenisini kazanmayacaktır.

- I -

Dediğiniz gibi: "Avrupa Marksizmi mantığının sınırlarına geldi ve neredeyse sosyal demokratlaştı" mı?

Biz olabildiğince Marksizm sözcüğüyle mantık sözcüğünü yan yana düşürmemeye bakmalıyız. Ama Marksizm sözcüğüyle diyalektik sözcüğü her zaman yan yana düşebilir. Özellikle 19 Ağustos Moskova provokasyonundan sonra Sovyetler Birliği'nin hızla çözülmesi, komünist partilerinin yasaklanması, giderek komünist partiye karşı kendi anayurdunda cadı kazanlarının kaynatılmaya başlanması karşısında belki de tarihlerinde ilk kez Avrupa komünist partileri kendi kimliklerini hızla ve kararlı bir biçimde savunmaya geçmişlerdir. Yalnızca bu da değil... Teorik zenginliklerini ve kendi Perestevka'larını (yeniden bilinçlenme süreçlerini) hızla gündeme getirmeye yönelmişlerdir. Hemen şunu söylemek istiyorum dostlarım: Sovyetlerde

sosyalizm ilkelerinin tekmeden hamurun kazınması gibi kanırta kanırta kazınışı karşısında asıl büyük telaşa, asıl büyük bunalıma düşen Avrupa sosyal-demokrat partileridir.

Belki de birçoğumuz için şaşırtıcıdır bu gerçek. Avrupa Marksizminin sosyal-demokratlarla olan tarihsel ilişkisi gözönünde bulundurulduğunda, azgın bir ideolojik saldırıyı eline geçirmiş olan ve de pazar ekonomisiyle bu saldırıyı taçlandıran Avrupa sağ demokrat partilerinin tam bir koalisyon içinde sosyal-demokratlara öncelikle yüklenmelerinin kendi gerçekleri ve politik oluşumları bakımından anlamı tümüyle ortaya çıkar. Avrupa sosyal-demokrasisi gerçekten de sağ partilerin bu saldırısı karşısında ne yapacağını bilemez duruma gelmiştir. Dehşetli yeni stratejiler ve taktikler arama peşindeler şu son günlerde. Fransız Sosyalist Partisi'nce yeni doktrinler oluşturmakla görevlendirilmiş düşünürleri Michel Charzat sorunu apaçık ortaya koyuyor: "Fransa'da sosyalizm yaşanan son olayların derin etkisinde artık soluğunun sonuna gelmiş bulunuyor." Haziran ayında Actuel Marx çevresinin düzenlediği colloque'de Fransız sosyalistleri kendilerini sağın bu acımasız saldırısı karşısında yenilemek dürtüsüyle şu soruya yanıt aramayı hızla sürdürüyorlar: "Sosyalizm düşüncesinin gerçekten bir geleceği kaldı mı?" Plüralizm ile Marksizme yeni katkılarda bulunmak isteyen Avrupa sosyal-demokrat Marksistlerinin şimdilik kendilerini savunabilmek için üç teorisyene büyük umut bağladıkları görülüyor. Fransız Edgar Morin, (Karmaşıklık teorisi) ile, Amerikalı John Rawls (Adalet teorisi) ile ve de Alman Jürgen Habermas (iletişim etkenlik) teorisi ile, sağ karşısında iyice köşeye sıkıştırılmış bulunan sosyal-demokratlara yeni görüş açıları sunmaya çalışıyor, pazar ekonomisinin azgın bir dalga gibi kendilerini de silip süpürmesini önlemenin yeni umutlarını yaratmaya çalışıyorlar.

Yoldaşlarım, öyle sanıyorum çok kısa bir süre sonra kendilerini Marksist-sol olarak nitelendiren sol demokratlarımızın yayın organları, Ernest Mach'ın subjektivist ve idealist düşünce yönteminden bile daha geriye düşmüş bu teorileri, uğranılan yenilgi karşısında doğru dürüst açıklamalar bekleyen insanlarımızın beyinlerine bir rutubet gibi sindirme çabasına geçeceklerdir. Ve

yepyeni bir teorik karmaşanın yaşanmasına neden olacaklardır. Ne ki yukarıdaki teorisyenlerin hiçbiri gerçekte Avrupa sosyal-demokrasisinin içine düştüğü ideolojik bunalımdan ne çıkma gücü getirebilmekte, ne de o ülkelerde yaşanan gerçek dramları aşabilme boyutu sunabilmektedir.

Avrupa'da liberal ekonomi'nin kazandığı büyük zaferle emperyalist sağ kendi içindeki demokratik sol partilere alabildiğine yüklenirken -örneğin İsveç'te Sosyal-Demokrat Parti 50 yıldan bu yana ilk kez yüzde 37,9 oyla iktidardan düştü- demokratik sol partiler de kendilerinin solundaki komünist partilere daha da katlanmış bir baskıyla alabildiğine yüklenmekte, onları küçülterek kendi tabanlarını genişletmek çabası vermektedirler. Avrupa Marksizminin içinde bulunduğu durumu, hem sınıfsal boyutları, hem ideolojik yapılanmasıyla doğru kavrayabilmemiz için aşağıdaki örnekleri veriyorum:

Fransız Komünist Partisi'nin yayın organı L'Humanité'nin yöneticisi Roland Leroy, bakınız durumu ne denli açık koyuyor: "Onay alan bu (sağ) saldırılar karşısında, bazı sosyalist yöneticilerin, kendi partilerinin çeşitli eğilimleri içinde komünistlerin de yer alması önerisini, yalnızca böyle bir öneriyi getirmeleri belki şaşkınlıkla karşılanabilir. Bu komünist partinin politika sahnesinden çekilmesini istemektir. Yakında Jean-Jaurés avénüsünün adını bile değiştirmeye, anti-sosyal bir politika için daha geniş boyutlu, daha tehlikeli, daha da yıkıcı saldırılara geçmeye hazırlanan sağın bu saldırılarından esinlenerek en iyi yöntemin şiddetle karşı koymak olduğu düşüncemizi bir kez daha apaçık yineleyelim. Komünistler bakımından böylesi kudurgan bir saldırı, onları bir köşeye büzülmek, kendilerine çekilmek, kendilerini savunmak için eylemsiz kılmak anlamına gelmez. Böylesi azgın bir saldırı, tam karşıtı, komünistleri kendi kendileri olmaya daha çok götürür, yani: demokrat, açık, saldırgan ve birleştirici. (...) Bazılarını daha da şişirme peşindeki sağ karşısında kedi gibi kamburunu çıkararak bir köşeye sinmiş değiliz. Çok iyi görüyoruz ki bugün Fransa'da sürdürülmekte olan politika kapital güçlerine hizmet etmekte, halkın büyük çoğunluğunu ve ülkeyi cezalandırarak vurmaktadır." (L'Humanité, 2 Eylül 1991/Le Monde 3 Eylül 1991)

Direnenler yalnızca Fransız komünistleri değil. 19 Ağustos Moskova provokasyonundan sonra tüm solu, hemen ilk önce kendi önündeki sol demokrasiyi iteleyerek, onun da komünist partileri iterek politika sahnesinden yuvarlanıp gitmelerini büyük bir hevesle eline geçirmiş olan SAĞ'ın bu taktiğine Avrupa Marksistleri şaşılmalı bir kimlik savunusuyla ve bütünüyle direnmektedirler. Vereceğim örnekler bu direnişin boyutlarını ve yarıncı gelişiminin ipuçlarını taşımaktadır. İşte yeni İngiliz Komünist Partisi'nin yayın organı Morning Star'daki şu açıklama: "Şu anda anti-komünist cadı kazanı sağın radikalleriyle, ayrılıkçıların konumlarını alabildiğine sağlamlaştırmayı amaçlıyor."

Komünist partinin çekirdeğinde oluşturulmuş İspanya Sol Koalisyonu eşgüdüm yöneticisi Julio Anquita kendisinden beklenmeyecek bir karşı saldırıyla, Avrupa Sağ'ının Olympos tanrılarına benzettiği Boris Yeltsin'e doğrudan saldırarak, onu ne demokrat, ne sol ama "Batı'nın en sağcı lideri" olarak tanımlıyor: "Gerisinde de en reaksiyoner, en karşı-devrimci güçleri toplamış bulunuyor." Portekiz Komünist Partisi lideri Alvora Cunhal, Yeltsin'i yalnızca karşı-devrimci olarak nitelemiyor: "Sovyetler Birliği içinde yaratılmış anti-demokratik sürecin en karanlık eğilimleri olan adamı" tanımını yapıyor. Yunanistan Komünist Partisi (KKE) genel sekreteri bayan Eléka Pappariga "Karşı-devrimci, anti-sosyalist güçlerin yabancı kapitalist güçlerle tam bir işbirliği içinde, kendilerine tek karşı koyabilecek güç olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ni ortadan kaldırdıklarını" vurguluyor. Çin'in "Halkın Günlüğü" gazetesi: "Bazıları Marksizmin artık çürüdüğünü söylüyor diye yazıyor... Bütünüyle yalandır bu. Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesi, ülkemizde devrimin zaferinin ve de sosyalizmin inşasının tek güvencesidir." İsrail Komünist Partisi'nden "sosyalizmin kazanımlarını koruduğu gerekçesiyle 19 Ağustos darbesini desteklemiş olmaktan ötürü 70 yaşındaki Arap yazar/üyesi Emile Habib istifa ediyor ama öte yandan başka bir sanatçı, Fransa'da Gennevilliers Tiyatrosu Direktörü Bernard Sobel, her şeye karşın, "Neden Komünist Kalmayı Sürdürdüğünü", azgın bir anti-komünist dalgayı sayfalarına yansıtan Le Monde'da bağıra çağıra söylemeyi başarıyor. Amerikan Komünist Partisi, Sovyetler

Birliği Komünist Partisi'nin hemen hiç zaman yitirmeden "yeraldına çekilmesini ve savaşımını Marksist-Leninist ilkeler temelinde sürdürmesini" öneriyor.

Avrupa komünistlerinin, II. Paylaşım savaşında gösterdikleri bu direnişe benzeyen bu karşı çıkışlarının nedenlerine kısaca değinmeden önce, kadrolarımıza ve de okuyucularımıza "henüz dünyanın düşmediğini" gösterebilmek için öteki direnişlere de değinmek istiyorum. Vietnam'da 19 Ağustos Provokasyonu'ndan umuda düşen yüzbinlerce kişi darbecileri "sosyalizmden geri dönüş yok" diye coşkuyla desteklediler. Kuzey Kore'nin yeni yöneticisi Kim Jong-İl "Bizim sosyalizmimiz hiçbir zaman böylesine diz çökmeyecektir" diye açıklamada bulunmaktan çekinmedi. "Çoğulcu demokrasi oyunu karşı-devrimci burjuvaların bir kamuflajından başka birşey değildir." Daha önce de Kuzey Kore Komünist Partisi yayın organı Gorbaçov'u apaçık bir dille 27 Nisan'da "Batılıların birkaç doları için komünizmi satmakla" suçlamıştı. Çin'in yöneticisi Deng, kendi sloganı olan: "Bir kedinin kara ya da ak olması önemli değildir. Önemli olan fareleri yakalamasıdır" sözüne şimdi bir de "Önümüzdeki aylarda başka küçük kızıl kedilerin uluslararası arena'ya çıkacaklarını hep birlikte göreceğiz" inancını ekliyor. Moğolistan sosyalizm ilkelerinden ve kazanımlarından hiç de caymak niyetinde olmadığını apaçık söylüyor. Ve Küba'da yaşlı bir kadın, şimdi traktörlerin yerini öküzlerin aldığı tarlada çalışırken Batılı gazeteciye "Evet biliyoruz diyor, Küba'da herşey çok iyi değil... Ama benim iki torunum da komünist rejimde, Castro döneminde eğitim olanağı buldular... İkisi de mühendis şimdi. Castro'yu savunmak için çok geçerli nedenlerimiz var." (Bkz: Le Monde, 19-22-23-25-27-28 Ağustos).

Avrupa Marksizmi yeniden kendini Marksist-Leninist ilkeler ve sınıfsal eylem birliği içinde belirlemek durumundadır. Avrupa marksizmi yolun sonuna gelmiş değildir, sosyal-demokratlaşma tehlikesinin bundan önceki sürecinden hızla çıkmaktadır. Komünist kimlikte bu direniş şaşırtıcı sonuçlarını da vermeye başlamıştır. Fransa'nın Saint-Nazaire bölgesinde 15 Eylül'de yapılan seçimlerde Sosyalist Parti yüzde 20 gibi bir oy yitirip yüzde 29'larda takılırken komünistler oylarını arttırarak

yüzde 16,08'e çıkarmışlardır. Komünist aday Le Conne'un açıklaması durumu doğru kavramamıza yardımcı olacak nitelikte: "Bu sonuç Komünist Parti'yi daha şimdiden toprağa gömdüklerini sananlarla, bizi köşeye sıkıştırmak isteyenler için iyi bir ders oldu. Bu sonuçtan biz de seçtiğimiz yolu daha da pekiştirmek öğretisini çıkarıyoruz." (Le Monde, 17 Eylül 1991). Aslına bakarsanız Yoldaşlarım, Avrupa Marksistlerinin kendilerini böylesi bir yenilemeye götürmek ve kendi Perestevkalarını yaratmaktan başka çıkar yolları da kalmamıştı. Gittikçe artan işsizlik, yoksulluk sınırındaki insanların metropollerde yoğunlaşması, ırkçılık, bidonville'lerdeki korkunç kaynaşma ve gittikçe açık veren bütçeler... O pek övülesi Japon ekonomisi bile ilk kez geçen yıl tüm uzmanları dehşete düşüren bir düşüş gösterdi. Her yıl 50-60 milyar dolar fazlalık veren bu kapitalist yönetim ilk kez 1990 yılında fazlalığı müthiş bir düşüşle 25-30 milyar dolaylarında zorla durdurabildi. Son derece dengeli, inceliklerin olduğu sanayi toplumlarında bir kez düşüşe geçildi mi önlemenin ne denli güç olduğunu ABD ekonomisinin 680 milyar dışa borçlanmış yapısı çok iyi göstermektedir. Japonya şu sıralarda yüzde 4,2 olan işsizliği ABD gibi yüzde 6,5'lara çıkartmamak için ne gibi önlemler alabileceğini düşünmektedir. Anımsatmakta bazı nedenlerle gereksinim duyuyorum: Dünyanın en dış borçlu ülkesi olan ABD bütçesi her yıl da kronikleşmiş bir biçimde 300 milyar dolar açık vermektedir. Para istemek için çalınan kapının yanlışlığını görüyor musunuz? ABD'nin Sovyetlerin bugünkü durumuna bir bakıma ellerini uzatamamalarının bir nedeni de yalnızca, ikide bir ardına sığındıkları "Daha liberalizm, daha reformizm, daha pazar ekonomisi" istemleri değildir; asıl gerçek, kendilerinin sefalet içinde, açık içinde oluşlarıdır. Bugün New York'da geceleri 80 bin kişi sokaklarda yatmaktadır. Fransa'nın içinde bulunduğu durumu ise şu sayısal değerlendirme en çarpıcı bir biçimde açıklamaya yeter: Fransa 1991 bütçesine aldığı 5,5 milyar franklık işsizlik sigortasının bu yılın sonuna değin yetmeyeceğini dehşetle görmüştür ve de işsizlik sigortasını sigorta edebilmek için bütçesinin neresinden ne koparıp da nereye yamayacağını bilememektedir. İngiltere'de 140 bin kişi evsiz barksız sokaklardadır. Eylül ayı başında İngiltere'nin üç büyük kentindeki, Oxford, Cardiff ve Birmingham'daki dehşet verici

başkaldırılar İngiliz aristokrat-burjuvazisinin yüreğini -gerçekten abarttığımı sanmayınız- tıpkı 1848’de Engels’in yazdığı gibi ağzına getirmiştir. Bir türlü çalkantıların durmadığı, duvarlarından bir türlü “Katil polisler” yazılarının kazınmadığı en olaylı kentlerden biri olan Meadow Well’de çalışan nüfusun yüzde 86’sının işsiz olduğunu Majestelerinin kendi görevlileri kendi ağızları ile açıklıyor... (Bkz: Le Monde, 12 Eylül 1991).

Dünya ekonomisinin içinde bulunduğu bunalımı çok geniş boyutlarıyla hazırlamaya çalıştığım “Ulussuzlaşma Aşamasındaki Emperyalizm” adlı incelememde göstermeye çalışacağım. Yukarıdaki kısaca değinmeler size Marx’ın: “Var olan üretim biçimi artık yetmemeye başladığında ihtilalci teoriler gündeme gelir” sözcüğünü, bu diyalektik keşfini anımsatmıyor mu? Kim Marksizmin metodolojisinden daha açık seçik dünyamızın içinde bulunduğu karmaşayı doğru açıklayabilir?.. İşte yoldaşlarım, Avrupa Marksizmi dünyanın bu yeni diyalektik oluşumunun ivmesinde hızla kendini toparlamaya, sosyal-demokratlaşmaya değil, kendini kendisi yapmaya hızla başlamıştır. Ve metropollerdeki bu gelişimin üçüncü dünya ülkelerinin devrimci, ihtilalci kaçınılmaz yüklenişleriyle kesin bir yazgı birliği oluşturacağı kısa dönemde daha net, daha açık kavranır duruma gelecektir.

Peki yoldaşlarım bizim Marksistlerimizin ne yaptığını sorgulamaktan neden kaçınalım? Onları sonsuz görevlerin beklediği bir dönemde, teorik vurgulamaların virgüllerinde oyalanıp kalmalarını nasıl bağışlayabiliriz? Oysa Türkiye devrimci kuşak bölgesindedir de üstelik...

Batı’da ve üçüncü dünya ülkelerinde komünistler kendi Pe-restevkalarına ivme kazandırıp yeniden yükselişlerinin eşğine geldikleri bir dönemde Ekim Devrimi çökertilmiştir. Ve bu çöküşü biz hiç kuşkusuz “Rus Marksizminin de hızlı bir şekilde yıprandığı ve çözülmeye başladığı” tümcesinin ve yaklaşımının bağışlatıcı ya da başka bir dille söylemeye çalışırsam yumuşak yaklaşımı içinde doğru dürüst kavrayıp çıkaramayız. Bu çözülme reel sosyalizmin 70 yıllık sürecindeki oluşumlarda bir bir cımbızla yakalanır gibi bulup çıkartılmalı ve öğretisi sürekli gündemimizde bulunmalıdır.

Dostlarım artık bir gerçeği bütünüyle kabul etmek zorundayız: Ekim Devrimi tıpkı Paris Komünü gibi dünya burjuvazisi tarafından yenilerek, 19 Ağustos Moskova provokasyonu ile teslim alındı. Paris Komünü 71 gün yaşadı. Dünyanın ikinci İşçi Devleti, Pleblerin bu çok önemli yenilgisinin bir yanı: dünya burjuvazisi bu kez tek kurşun atmadan İşçi devletini bozguna uğratarak teslim almıştır. Lenin, NEP uygulamasını yürürlüğe koyduğunda: “Şimdi diyordu, düşmana artık doğrudan saldırıdan cayıyoruz. Şimdi geri çekilme ve düşmanı kuşatma dönemi başlamıştır. Ne kadar geri çekileceğiz? Şimdiden kestirmek güç. Ama şunu söyleyebilirim. Yeniden saldırıya geçecek kadar güçleninceye dek geri çekileceğiz... Önemli olan sonunda kimin kazanacağıdır. Biz mi yoksa kapitalistler mi? Yaşayan görececek...”

Yaşayanlar acı gerçeği görüyorlar: Acı gerçek, kuşatmanın dağıtılarak bozguna uğratılması ve Moskova’da 19 Ağustos provokasyonu ile işçi devletinin yaşamına son verilmesidir.

Bir devlet yenildi mi düşmanları tarafından parçalanır. Sovyetler Birliği parçalanmıştır. Bakmayın siz hâlâ Gorbaçov’un başında bulunduğu bir Birlik görüntüsüne... O işin parçalanmayı örgütleyebilme düzenlemesidir. Tüm imparatorluklar parçalandıktan sonra başlarında yine de bir otorite bulundurulur. Teslim alınmış bir otorite... Osmanlı devletinin toprakları yağma edildiği zaman da başında Padişah hazretleri bulunuyordu. Baltık Cumhuriyetleri, zavallı Gorbaçov’un “Yapmayın, etmeyin, henüz erken” demesine karşın bağımsızlıklarını elde etmişlerdir. Ve Baltık Cumhuriyetleri İskandinav ülkelerinin denetimine geçmiştir. Bu cumhuriyetlerin Batı Avrupa bankalarındaki, Fransa’da 3,2 ton, İngiltere’de 14 ton altını hemen kendilerine teslim edilmiştir. ABD kendisinde bulunan altın rezervlerinin ne olduğunu açıklamamakla birlikte hemen teslim edeceğini duyurmuştur. Anımsatmakta yine yarar umuyorum: Batı metropollerindeki İran halkına ait 200 milyar doların bir cent’çigi bile İran hükümetine teslim edilmedi bugüne değin. Çünkü İran her şeye karşın henüz düşmüş değildir.

Bölüşümde Moldavya Fransa’ya düşmüştür. Fransa şimdiden kendisinin ağırlıklı olduğu Avrupa Bankası’nda gerekli düzenlemeleri yapmaya başlamıştır. Bu düzenlemelerde söz konu-

su olan politika Romanya ile birlikte Moldavya'nın kendi içine çekilmesi politikalarıdır. Almanya'nın payı şimdi Demokratik Alman Cumhuriyeti'nden sonra, belli ölçüde Baltık Cumhuriyetleriyle birlikte Ukrayna Cumhuriyeti'dir. Alman sömürgeci ekonomistleri şimdiden Doğu Almanya'nın kendisine getirdiği yükü hafifletebilmek için Sovyetler Birliği'nden bağımsızlığını ilan ederek ayrılan Ukrayna Cumhuriyeti'nin zenginlikleri üzerine işbirliği düzenlemeleri yapmaktadırlar. Ve ABD'nin payına da İngiliz petrol şirketleriyle birlikte ama daha çok kendisinin ağırlıklı olduğu tüm Sovyet topraklarındaki petrol rezervlerini işletmek, çıkarmak, satmak hakkı düşmüştür. Bu alabildiğine önemli bir bölüşüm payıdır. Unutmayalım: Sovyetler bugün günde 12 milyon ton varil petrol üretimiyle hala petrol üretiminde dünya birincisi... (Bu konuda geniş bilgi için: Orhan İyiler; Körfez'in Kutsal Adakları: "İnsanoğlu Tarihinin En İki Yüzlü Sayfası" bölümü okunabilir. s. 105-115).

Bir devlet yenildi mi orduları dağıtılır: Varşova Pakti'nın Doğu Avrupa bölümü tüm silahlı güçleri ve olanaklarıyla birlikte teslim alınmıştır. Orada kalan Sovyet askerlerinin de bir an önce çekilmesi için Kuzeyli emperyalistler baskılarını arttırmaktadırlar. Zavallı Sovyetler paramparça olmuş askeri güçlerini kendi topraklarında nasıl barındırabileceklerini bile bilemiyorlar. Şimdi adını birden anımsayamadım bir Sovyet generali bundan 1.5 yıl önce Sovyet'te yaptığı konuşmada aynen şunları söylemişti: "Nasyonal sosyalizmi yenen ordularımız şimdi bulundukları topraklardan kovulmaktadırlar. Bunun adı güç indrimi değildir. Teslim alınmaktır." Ve de eklemişti: "Yoldaşlar gerçeği söylememe izin veriniz: Biz, Amerikalılarla ve Batılılarla imzaladığımız güç indirimi antlaşmalarını denetleyemiyoruz bile. Ama onlar bizim her şeyimizi bütünüyle denetliyorlar..." Generalin söyledikleri yaşanan gerçeklerle doğrulandı. Yalnızca Sovyet orduları dağıtılmak, kovulmakla da kalmadı. Çekildiği yerlerdeki tüm birlikler karşı tarafa geçti. Doğu Almanya NATO'ya geçmiştir. Çekler ile Macar birliklerinin NATO içine alınması NATO uzmanlarınca gündemin ilk maddesini oluşturmaktadır. Dostlarım yalnızca bu da değil. Bir ordu yenildi mi yalnızca dışarda yenilmez, iç'de de denetimden çıkar ve dağılır.

Bağımsızlığını ilan eden cumhuriyetler artık kendi içlerinde Sovyet askerlerini istememektedirler. Ve de kendi erlerini ve görevlilerini Sovyet ordularından hızla çekmektedirler.

Yenik devletin tüm yönetim mekanizması felce uğratılmış ya da parçalanmıştır. Bugün Moskova'da Sovyet administration'u parçalanmıştır. Kimin hükümet olduğunu bilen yok. Mikhail Gorbaçov mu, Rusya Federasyonu'nun başkanı Boris Yeltsin mi, yoksa yeni oluşturulmuş bulunan Devlet Konseyi ya da Halk Yetkilileri Konseyi mi? Boris Yeltsin, Japon yetkililerine kendisine 8-15 milyar dolar verilirse Kuril adalarını teslim edebileceğini söylüyor. Darmadağınıklığın en tipik örneği...

Savaşta yenik düşen devletin içinde tam bir karmaşa, bir iç savaş yaşanır. Ermenilerle Azeriler, Taciklerle Özbekler, Tatarlarla Dağıstanlılar, Kırgızlarla Türkmenler, Gagauz Türkleriyle Moldavyalılar tam bir etnik çarpışma içindedirler. Bugüne değin binlerce insanın kanı bu yenik düşmüş Birliğin içinde etnik çarpışmalarda akmış bulunuyor. Şimdilik durulmuşa benziyor iç savaş. Ama Le Monde'un Orta Asya ülkeleri uzman yazarı 29 Ağustos tarihli yazısında durumu "Fırtına öncesi durgunluğa" benzetiyor. Etnik çarpışmaların önünü şimdilik, Orta Asya'da islamcı akımların önlediğini belirtiyor. Ve bölgenin komünist yöneticilerinin mollalaşarak etnik çarpışmaların önünü kesebildiklerini söylüyor. Yüz mumluk ampulünüz birdenbire sönerseniz, yani sizi aydınlatan enerjiniz birdenbire kesilirse, siz karanlıklarda kalmamak için yüzyıllarca geriye yani mum ışığına dönersiniz...

Batılılar iç savaşı çok yakından izliyorlar: Fransa'nın eski işleri bakanlarından Jean François-Poncet durum değerlendirmesini tüm Batılılara özgü bir biçimde gerçekleştiriyor: "Komünizmin ölümüyle ortaya çıkan boşluğa nasyonalizm kuruluyor, diyor... Liberalizm, pazar ekonomisi kavramları Rus geleneğine son derece soyut kaçan kavramlar..." Ve sevinçle ellerini ovuşturarak ekliyor: "Başarısız hükümet darbesi yeni bir dönemin başlangıcını oluşturuyor: Bu komünizmin likidasyonu dönemidir." Sonra yapılacak işleri anlatıyor: Polonya'nın, Macaristan ve Çekoslovakya'nın, ardından Arnavutluk'la Bulgaristan'ın nasıl kademeli bir düzenlemeyle kendi içlerine çekileceği ve de

yutulacağı...Ve bunun için NATO'nun yeni bir tarihsel görev üstlendiğini söylüyor: "Yalnızca Batı Avrupa Birliği'ni oluşturan Silahlı Kuvvetler bu işi beceremez. Amerikalılar olmazsa ortaya çıkacak boşluğun doldurulması olanaksız... Çünkü hala direnen güçler var ve bu güçlerin elinde de önemli silahlar..." (Le Monde, 5 Eylül 1991)

"Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda doğdum ben. Çocukluğum I. Çekoslovak Cumhuriyeti'nde geçti. Macaristan'da evlenip ev bark sahibi oldum. Ve de Sovyetler'de yaşadım. Ama ben doğduğumdan beri köyümden dışarı da tek bir adım atmadım." (Le Monde Diplomatique, Şubat 1990).

Yaşlı bir Macarın bu sözleri, I. ve II. Dünya savaşmaları arasında yaşamış, Avrupa'nın nasıl etnik çarpışmalar içinde bu dönemi yaşadığını en özgün bir biçimde açıklıyor. Komünizmin yıkılmasıyla açılan Pandora'nın kutusundan yayılan, hortlayarak fırlayan ırkçılık ve etnik çarpışmalar yalnızca Sovyetleri değil, Avrupa'yı da yavaş yavaş sarmaktadır. Yaşanan Yugoslavya olayları bir süre sonra Pandora'nın kutusunu kapamak için Avrupalıların nasıl büyük zorluklarla karşılaşacağını ve kendi içlerindeki etnik oluşumları önlemek için nasıl başa çıkılması güç sorunlarla karşı karşıya kalacaklarını çok belirgin bir biçimde gösteriyor. Kazandıkları zaferin nasıl bir Pyrus zaferi olduğunu göreceklerdir.

Ne ki "Komünizmin yenilmesiyle" Pandora'nın kutusundan fırlayan hortlaklar yalnızca etnik çarpışmalar, bölüşüm kavgaları, ırkçılık ve sömürü değil... Büyük Haç'ı ile Papa Hazretleri de fırlıyor Pandora'nın kötülükler kutusundan... Ve gotik giysileri içinde tüm Avrupa'yı dolaşılıyor haç'ını taşıya taşıya... Tüm hortlamışları kutsuyor: "Sevgili Hırvatlar, sevgili oğullarım, kızlarım, diyor... Tüm yasal haklarınızın yanındayım." Sonra Macaristan'a geçiyor. Ekonomik Konsey'inin hemen yanbaşında, Timisiora olaylarında başlıca örgütlenmeyi üstlenmiş olan komünizmin en azgın düşmanı Piskopos Lazslo Tokes'i yüzbinlerce kişinin önünde kutsuyor. Ve sonra Haç'ının önünde diz çökmüş milyonlarca Doğu Avrupalı'ya sesleniyor: "Avrupa'yı Hristiyanlık temelleri üzerinde yeniden inşa etmeliyiz yavru-larım, diyor... Biz Hristiyanların şimdi sunabileceğimiz en iyi

hizmet ortak Hristiyan değerlerimize yeniden dönmek, Macaristan'ı ve Avrupa'yı bu değerlerle yeniden inşa etmektir..."

Macaristan ve Romanya sınırında küçük bir kasabacık olan Mariapocs'da her iki ülkeden kendisini dinlemek ve kutsanmak için gelmiş milyonlarca kişi gözyaşları içinde Bakire Meryem duasından hemen sonra döndüklerinde... Örneğin Macaristan'ın Kalcsa kasabasına dönenler, duygularının en göklere tırmandığı bir zamanda birdenbire neye uğradıklarını şaşırıyorlar: Kendilerini karşılayan kasabanın belediye başkanı, komünist düşmanı, özgür-demokratlar üyesi Gúsztav Török ağlamaklı ağlamaklı, kilisenin kasabanın ana caddesindeki 45 binayı geri istediğini duyuruyor hemşehrilerine... Pis ve aşağılık komünistler Macaristan'da siyasal erki ele geçirince kiliseye ait olan bu tarihsel-görkemli yapıların on tanesini ilkokul, kimilerini kültür merkezi, kimilerini kentin müzesi ve arşiv müzesi en görkemlisini de güzel, leziz Macar şaraplarının içildiği ve de yabancı turistlerin pek rağbet edip kasabaya hayali para bıraktıkları bir otel, kalanları da sosyal lojman yapmışlar. Sör'ler şimdiden iki ilkokula gelip gitmeye başlamışlar bile... Ve de kendilerine göre düzenlemeye geçmişler. Öğretmenler derin bir şaşkınlık içinde ne yapacaklarını bilemiyorlar. Ama büyük bir kaygıya kapılan Kalcsalıları kasabanın papazı yatıştırmayı biliyor: "Bizim mallarımıza 24 saat içinde bir kararnameyle el konulmuştu diyor... Bizim acelemiz yok... Önce, yani bu yıl içinde şu gördüğünüz beş büyük binayı alacağız. Sıra sonra ötekilerine gelecek..." (Le Monde, 20 Ağustos 1991)

Hiç kuşkusuz Jean Paul-II'nin Hristiyan İlkeler inşaaasında tatsız olaylar da olmuyor değil... Örneğin tüm örtbaslara karşın Macaristan'daki 150 bin Yahudi topluluğunun Rabbin'i Peter Kardos, Papa Hazretlerinin pırlantalarla süslü Haçı çevresinde toplanmış milyonlarca insana, basın ve televizyon gibi iletişim araçlarına bir bildiri dağıtmayı becerebiliyor: "Macaristan'daki kilise şefleri 2. Dünya savaşında, Macaristan'da yaşayan yüzbinlerce Yahudi'nin Toplama Kampları'na götürülmesi karşısında en küçük bir biçimde seslerini çıkarmadılar. Ve bu jenosid'de 600 bin Yahudi öldürüldü..."

Ve böylece Papa hazretlerinin milyonların üzerinde dalgalanan Haç'ına gamalar düşüyor. Ve onun görüntüsünün dalgalanmalarında da Kilise'nin gittikçe artan mal varlığı birbirleriyle bütünleşiyor. Ve ben birden Marx'ın "Fransa'da İç Savaş" yapıtındaki bazı tümceleri yapıta hiç bakmadan anımsıyorum: "Komünarlara karşı dövüşen küçük burjuvalar, barikatlar gerisinde işçileri öldürdükten sonra küçük dükkancıklarına döndüklerinde, dükkanlarının kapatıldığını, icraya verildiklerini ve de kimileri de hiç ödeyemeyecekleri kadar yüksek kira bedelleri ile karşılaştıklarını gördüler. Çünkü aslında ne içlerindeki mal ne de dükkan kendilerininindi..." Çağımızın karmaşasını, geriye çekilmiş yenilgisini Marksizmin metodolojisinden başka hangi metodoloji daha doğru açıklayabilir?

Ve Batılılar komünizmden teslim aldıkları halklara gerçekten "adaletli bir dünya düzeni" sunabilecekler midir? Solidarita'nın Gdansk'da Lenin tersaneleri önünde, Lenin anıtına işçilerin sırtını döndürterek Papa Jean Paul Hazretleri'nin önünde diz çökmekten bir zamanların işçi tulumlu başkanı, şimdi, Batılılarca getirildiği Cumhurbaşkanlığında bakınız ne diyor:

- "Elektrikçiymen başka türlü giyiniyordum. Şimdi kravat takıyorum gördüğünüz gibi... Ama Avrupalılar beni aldattılar. Batı her şeyi kapitalist bakış açısından değerlendiriyor. Bize dediniz ki: Fabrikalarınızı kapatınız, insanlarınizi işsiz bırakınız. Gemi yapımına öncelik tanıyınız. Ve yine siz bize şunları söylediniz: Yoo, gemi yapımı da kâr getirici değil... öyleyse gemi yapımını da bırakınız. Size göre her şeyi başıboş bırakmalıyız. Makinelerimizi başka şey yapmak için kullanmalıyız. Polonya'daki reformlarımızda bir büyük yanılgıda bulunduk: Size yetişebilmek için alabildiğine hızlı gittik. Sonuç: Bugün korkunç sorunlarla karşı karşıyayız. Fabrikalarımız durdu. Ve biz şimdi müthiş bir işsizlikle başbaşayız..." (Le Monde, 11 Eylül 1991) Ama Gorbaçov öyle düşünmüyor. Eylül ayı ortasındaki, Moskova'da gerçekleştirilen AGİK toplantısında James Baker'in önünde, 19 Ağustos Moskova Provokasyonu'nu anımsatarak: - "Yanlışlıklarımızın üzerinden sessizce geçmek olanaksız, diyor... Hiç kuşkusuz önceki yapıları daha ivedi bir biçimde parçalayıp atmamız gerekiyordu..." Oysa Vaclac Havel'in hemen az ötesindeki sesini

duyabilirdi. Tutukluluk hücrelerinden Cumhurbaşkanlığına sığıran Çek yazar da tıpkı Solidarita'nın eski başkanı gibi şaşkınlık ve bunalım içinde. Hazırladığı ekonomik plan Avrupa Topluluğu'nca reddedildi. Buna göre: Pazar ekonomisini Komekon ülkelerinde de canlandırabilmek için Sovyetlere Batılıların yapacağı yardımla sanayii dönmeye başlayacak, Sovyetlerden yine önceki gibi enerji, petrol ve öteki tecimsel ürünleri alabilmek olasılığı doğacaktı. Ama Avrupa Topluluğu başkanı Jacque Delors için böyle yazarlara özgü romantik reçeteler hiç de geçerli değil... Ve şimdi devletleri teslim alınmış Moskova'dakiler tıpkı Prag'dakiler ya da Varşova'dakiler gibi önlerindeki kışı nasıl geçireceklerini bilemiyorlar. Çünkü Varşova'nın örneğin son bir girişimle Avrupa Topluluğu'na et satmak konusundaki girişimi de Fransa'nın sosyalist Başkanı Mitterrand tarafından kendi et üreticilerini korumak adına reddedildi.

Tek kurşun atılmadan bozguna uğratılmış devletlerin halkları gerçekten aç ve sefil... Valeri Sourov geçen yıl yayınlanmış "Bekleme Salonu" adlı romanında durumu iyi özetliyor. Maksim Gorki'nin "Ayak Takımı" (1902) romanından daha marjinal insanların, serserilerin, fahişelerin, yersiz yurtsuzların, işsizlerin, alkoliklerin doluştuğu bir salon... - "Tüm ülkemiz bir 'Bekleme Salonu' gibi diyor yazar Sourov... İnsanların kimisi ayakta, kimileri oturmuş, kimileri bekleme salonunun sıralarına ya da yerlere kıvrılmış, sessizce, hiçbir şeycikler demeden bekliyorlar..."

Prag'ın, Varşova'nın, Moskova'nın Bekleme salonlarının kaloriferleri artık yanmıyor. Ve Moskova'ya, Varşova'ya, Prag'a yağmaya başlayacak kar kimilerine: - "45 yıldır hiç böyle kış görmedik." ötekilerine de "Yetmiş yıldır hiç böylesine kar yağmamıştı ve hiç böylesine üşümemiştik" dedirtecek. Ama Batılıların acıması tükenmemiş olanları da var. Örneğin Amerikan Temsilciler Meclisi Silahlı Kuvvetler Komisyon Başkanı Les Aspin bunlardan biri. Salondakilere bakıp acıdıktan sonra: "Komünizmin yetmiş yılından sonra özgürlüğün bu ilk kışının Sovyet halkları için bir yıkım olmasını istemiyoruz hiç kuşkusuz" diyor. (Le Monde, 30 Ağustos 1991)

Tek kurşunsuz bu bozgun nasıl sağlandı peki?.. Burada anlatılması gereken bu değil. Ama yaşanan gerçeklerin ayrıntısında ki sonuca varmış üç çarpıcı örnekle, “Rus Marksizminin çözölmeye başladığı” saptamasının yeterli olup olmadığını öğrenmek istiyorum. Bu bize işimizin ne denli özen gösterecek bir çabayı gerektirdiğı, ne denli de doğru çözümlerlerin dünyayı kavramamızı kolaylaştıracaklarını gösterir.

ÖRNEK 1: 4 Eylül’de AGİK toplantısında Rusya Federasyonu başkanı Boris Yeltsin, Fransa’nın sağcı partilerinin en önde gelenlerinden Jacques Chirac’ı Kremlin’deki karşılaşmasında şöyle konuştu: - “Rusya Cumhuriyeti Başkanı olarak sizi Kremlin’de kabul etmekten son derece mutluyum. Bu anı biz 74 yıldır bekledik. Ama işte sonunda başardık.” 74 yıl bu anı beklemiş olanların nerelerden geçerek buraya geldiklerini bulmamız gerekiyor. 74 yıldır Kremlin’de beklenen liderin kimliğini mi öğrenmek ister okuyucu: 74 yıldır beklenen bu lider bir ay önce Fransa’daki yabancı işçiler için “Pis kokulu herifler, azgınca gü-rültü edip azgınca çoğalıyorlar” tanımlarını kullanan liderdir. 74 yıldır Kremlin’de beklenen bu liderin partisi 1992’de yapılacak seçimlerde Avrupa’nın en parlak ırkçısı Le Pén ile işbirliği yapabileceğini açıklayan bir parti. 74 yıldır Kremlin’de Orak-çe-kiç’i indirmek için beklenen bu adam eski cumhurbaşkanlarından Pompidou zamanında ilerici ve sınıf sendikacılığı savaşımı veren CGT Konfederasyonu ile toplu görüşmelerde masaya tabancasıyla gelip oturan adam... Ve bu adam Moskova’dan ayağının tozuyla dönüşünde Paris’te konuk ettiğı Avrupa Sağ Partiler toplantısında: “Komünizm doğduğu yerde boğulmuş, yenilgiye uğratılmıştır” deklarasyonunu hazırlayan, imzalayan adam.

Ah dostlarım... “çözölmeye başladığının” nerelerde, kaç yıllardan beri sürüp geldiğini görmemiz gerektiğini belki de bu örnek kadar hiçbir şey kanıtlayamaz. Bu baylar Menşeviklerden bile geridir... Ve nasıl Menşevikleşmenin bile gerisine düştüklerini görüp çıkarmamız gerekmektedir.

ÖRNEK 2: Sözümona bazı çevrelerce Marksist-Leninist diye nitelendirilen Soyuz grubu sözcüsünün son Halk Meclisi toplantısında yaptığı konuşma. Bu toplantıda artık tümüyle Sovyet

sistemine son verildiğini herkes biliyor. Bakınız bu sisteme son verilisin eleştirisini Soyuz grubunun sözcüsü Albay Alksinis nasıl açıklıyor: - “(Gorbaçov’un bu) Yeni önerileriyle ortadan kaldırılmak istenen Sovyet sistemi, tıpkı bir zamanlar, 1918’de Bolşeviklerin Kurucu Meclis’i kaldırma yöntemleriyle gerçekleştirilmek istenmektedir.” Tanrım ne duruma gelindiği görülüyor mu? Batı burjuvazisinin yıllardır hiç dillerinden düşürmedikleri Kurucu Meclis’in kaldırılması olayını, Soyuz’un ilerici “Marksist” albayı, onlardan da geri bir dille ve de “vahşi Bolşevik” imajını yineleyerek yapmaktadır. Kendi tarihine bunca yabancılaşıma nasıl açıklanabilir? Hiç kuşkusuz açıklanır. Ama şimdilik değinmekle, ayrıntıların bu gerçeğini sergilemekle yetinmek istiyorum. Gerçekten Batılılardan bile geri diyorum, çünkü Batılı yazarların insafı tükenmemiş tarafsız inceleycileri Kurucu Meclisi Bolşeviklerin kapamadığını yazarlar. Sosyalist Devrimciler’in büyük çoğunlukla oluşturduğu Kurucu Meclis aslında kendi kendini fesh etmiştir. Büyük toprak ağalarından, Çar’cı küçük burjuvalar ve bürokratlarla kulaklardan oluşan Kurucu Meclis’in başında büyük toprak ağası ve en gerici politikaların sözcüsü Victor Çernof bulunuyordu. 18 Ocak 1918’de toplanan Kurucu Meclis’in çalışması için aslında Bolşevikler ellerinden geleni de yapmışlardır. 175 sandalyeli Bolşevik grup Meclise ihtilalle kurulmuş olan Sovyet rejimini tanıma önergesi verdiğinde, Çernof bu öneriyi reddederek Cumhuriyet ilanına kalkışmıştır. Yasal olarak buna hakkı olmadığını olayların gelişimini izleyen tarihçiler apaçık söylerler. Ve Sovyet, Kerenski’nin bile kendisine yapamadığını, Kurucu Meclis yapmaya kalkınca Meclis’in çalışmalarını durdurmuştur. Lenin, Sovyet’in bu kararını yalnızca ve yalnızca savunmuştur: “İhtilalin çıkarlarının Kurucu Meclis’in biçimsel haklarından çok daha önemli olması doğaldır” demiştir. (Lenin, Tüm Yapıtları, C. 26 s. 268-269).

ÖRNEK 3: 19 Ağustos Moskova Provokasyonu’ndan sonra savunma bakanlığına getirilen Mareşal (nasıl 49 yaşında mareşal olunuyorsa?..) Şapoşnikov Rus gazeteci Karaulov’un sorularına verdiği yanıtlarla darbenin ayrıntılarını anlatıyor:

Karulov: - Tüm generallerin bürolarında silik, eski Lenin portreleri var. Onları asılı oldukları yerlerden kaldırtacak mısınız?..”

Mareşal Şapoşnikov: -Açık yüreklilikle söylüyorum. Bugüne değin, Lenin'i ne devlet adamı olarak, ne de salt bir insan olarak anlayabilmiş değilim. Bir gün anlarsam elbette bundan çıkaracağım sonuçlar olacak. Ama şimdi Lenin'in portresi yerine Puşkin'inkini yerleştireceğim. Daha da iyisi Lermantov'un ki... ne de olsa bir subaydı." (Le Monde, 13 Ağustos 1991).

Dostlarım, sorularınıza teorik içerikli yanıtlar vermediğim için yoksa bana kızıyor musunuz? Ama ustalar değil mi öğretinin altını "Devrimi insanlar yapar" diye çizen... Ben şimdi gözümü dört açmış, dünyanın bu korkunç değişiminde insanları gözlüyorum... Ve belki de Valeri Sourov'un romanının kahramanı yanıtın anahtarını bize veriyor: Stalin döneminde yarı aç yarı tok geçen çocukluk günlerden sonra Kruçoğ döneminin tam sorumsuzluk içinde yetişme çağı ve Brejnev döneminin boşanmalarla, içki alemleriyle, sarhoşlukla geçen umarsız, hiçbir yaşam perspektifi olmayan yılları... Ve insanlar haykırıyor: Parti neredeydin? Hiç kuşkusuz Birgün Bile Yaşamak adlı Bolşevik devrimi anlatan romanımda bu sorunun tarihsel süreçlerdeki evreleri var. Biz şimdi olayı "Rus Marksizminin de hızlı bir biçimde yıprandığı ve çözülmeye başladığı" görüşünden çıkarak tarihsel süreçlere, 1917'lere, 1871'lere ve 1848'lere götürmek yükümlülüğü ile karşı karşıyayız.

Ve Promethee gibi yeniden dikilmek zorundayız büyük tiran Zeus'un yıldırımlarına... Çünkü Promethee, ölümsüzlüğünün pratiğini daha ileri pratiklere götürme gücünü doğasallığıyla kendinde taşır.

- II -

*Ve ölüm büyüdü öylesine
Sığmadı kendi mezarına...*

Şevki Abdülamir

Yukarıdaki dizeler Paris'te politik sığınmacı olarak yaşayan 1949 doğumlu Iraklı bir ozanın... Ölümün mezarına sığmadığı Ortadoğu'da devrimi değerlendirebilmek için şu tabloyu bir iyice görmemiz gerekiyor:

Ortadoğu, bölgemiz, emperyalizmin bir dizi cinayetiyle XXI. yüzyıla girerken bir harabeler bölgesi durumuna gelmiştir. Daha önce Irak'ı tüm silahlarıyla donatıp İran üzerine saldırtanlar bölgemizde 9 yıl süren savaş süresince 1 milyon 250 bin insanın ölümüne neden olmuşlardır. İran Cumhurbaşkanı Rafsanjani'nin açıklamalarına göre bu savaş İran'a tam tamına 1 trilyon dolara patlamıştır. İran'ın 1980-1988 yılları arasında 15 büyük kenti ile 1200 köyü bütünüyle haritadan silinmiştir. (Geniş bilgi için Bkz: "Körfezin Kutsal Adakları", Akyüz Yayınları; "Emperyalizme Yenilen Bir Tanrı" s. 59-84). Bugün İran halkı Şah döneminin koşullarından daha da yoksul koşullardadır. O dönemde kişi başına düşen 650 dolarlık petrol geliri şimdilerde 120 dolara düşmüştür.

Ve de bütçesi yüzde 45 açık vermektedir. Irak'a gelince... ABD Yönetiminin Körfez Savaşı'na İlişkin Ramsey Clark Komisyonu'na sunduğum rapordan şu kısa alıntıyı almakla yetineceğim: "Körfez Savaşına İlişkin Suçları Araştırma Komisyonu hazırlık raporunun da belirttiği gibi büyük bir tuzakla gerçekleştirilen Körfez Savaşı Irak halklarına yüzbinlerce ölülerinin yanında 500 milyar dolarlık bir büyük bir yıkım da getirmiştir. Irak Birleşmiş Uluslar Güvenlik Konseyi'ne ve Genel Sekreteri'ne 5 Mayıs 1991'de gönderdiği bir mektupla savaş öncesi durumuna gelebilmek için 214 milyar dolara gereksinimi olduğunu belirterek kendisine fatura edilen savaş ödentilerinin bu tarihten beş yıl sonra ödenmesine izin verilmesini istemiştir. Gelirlerinin yüzde 98'ini petrol dışsatımından elde eden bu ülke halkları için bu beş yıl içinde hiç savaş ödentisi yapılmasa bile ancak 65 milyar dolarlık bir döviz girdisi elde edebilmektedir. 148 milyar dolarlık bir açık Irak halklarının geleceğine, acımasız, tuzaklı bir savaşla nasıl ipotek konduğunun kesin kanıtı olarak Komisyon üyelerince üzerinde durulmalıdır. Bu bir ülkeyi, halklarıyla birlikte, Truva savaşından bu yana, XIX. Yüzyıl sömürgeciliği ve kolonyalizmi dahil, şimdiye değin görülmedik bir biçimde sömürgeleştirme'dir. Ve de Birleşmiş Uluslar Yasası sömürgeciliğe hem maddeleriyle hem de ruhuyla karşıdır. Komisyon Irak'ın bu borçlarını ödememesi gerektiği konusunda bir yargı maddesi oluşturmalıdır. (...) Bölgemizde 11-12 yıl için-

de koskoca iki ülke, tüm halklarıyla birlikte, tuzaklarla çökertilip, dünya petrol rezervlerinin yüzde 20'sine sahip zenginlikler üzerinde aç ve sefil bırakılmışlardır." (...)

"Körfez Savaşına İlişkin Suçları Araştırma Komisyonu üyeleri Kürt halkına oynanan oyunun gerekçelerini de bulup çıkarmak zorundadırlar.(...) 100 bin Kürt'ün öldürüldüğü, Irak'da ezdirilen kışkırtılmış kitlelerin trajedisinde ABD'nin:

a) Bölgede tek egemen güç olarak kendisinin varlığının tüm direnen halklarca kabul edilmesi,

b) Bu kanlı zeminde 'Pax Americana'nın oluşturulması gibi, emperyalist iki büyük olgu yatmaktadır."

Dostlarım, bölgemizdeki tablo kaba çizgileriyle üç aşağı beş yukarı bu. Ortadoğu, tıpkı Batı'da komünizmin yeniden kendini derleyip toplama aşamasına girmesi gibi, batan Sovyetler Birliği yanında devrimci ve ihtilalci teorilerin bir kasırga gibi esmeye başladığı bir bölge niteliğindedir. İlk kez Arap halkları Filistin-İsrail karşıtlığının yanılsamasından kendilerini kurtararak asıl çelişkinin kendileriyle Basra Körfezi Arap İşbirliği Konseyi'ni oluşturan 6 küçük petro/dolar monarşisi arasında, yani: Suudi Arabistan, Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Umman ve Katar şeyhlikleri arasında yoğunlaştığını Körfez Savaşı ile birlikte görüp çok net bir biçimde kavramışlardır. Bu ah-laksız petro/dolar şeyhleri asıl Arap halklarına ait olması gereken zenginliklerin üzerine kurularak bugüne değin 670 milyar dolarlık bir geliri kendilerine düşman ve İsrail'i besleyen Batılı emperyalist metropollere aktardıklarını hiçbir zaman belleklerinden çıkarmayacak yoğunlukta kendilerinde bilinçlendirmişlerdir. Yalnızca Sudan ve Somali'de her yıl artık kronikleşmiş bir biçimde açlıktan 250 bin çocuk ölürken örneğin "Çöl Kalkanı Operasyonu"nun Suudi topraklarına yığıldığı günlerde Prens Faysal'ın danışmanlarından Şeyh Eynani'nin, Fransız Rivierası'nın Carlton kumar salonlarında, yine kendisine ait olan "kumarda para yitirme şampiyonluğunu" bu kez 4 milyar 880 milyon liraya çıkartıp kırarken masadan hiç vicdanı titremeden kalkışını her zaman anımsayacaklardır.

Yoldaşlar, yarını belirleyecek bu ayrıntılarda yatan gerçek şudur: Bölge bütünüyle Filistinleşme aşamasına geçmiştir. Ve

ihtilalci radikal örgütlenmeler hızla Arap, Kürt ve Filistin halkları arasında büyüyerek yoğunlaşmaktadır. Örneğin 9-10 Eylül'de Irak Kürdistanı'ndaki olaylar Celal Talabani ile Mesut Barzani arasındaki görüş ayrılıklarının su yüzüne çıktığını gösterdi. Bu bölgedeki Kürt halkları için, kendi trajedilerine çözüm getirecek projeleri hemen kendi içlerindeki devrimci Kürt örgütlerinin sunmaya başladığını ve de kitlelerce bu projelerin ve savaşım yöntemlerinin daha iyi kavranır olduğunu göstermektedir. Bölgedeki islamcı radikal akımların karşısında komünistler İran Tudeh partisinin düştüğü o bağışlanmaz yanılığa düşmeden işbirliği olanaklarını kesinlikle bulma eğilimindedirler. Artık Tudeh'in düştüğü yanılığa düşme olanağı da kalmadı. Çünkü kendilerini yönlendiren bir Moskova yok artık.

Dostlarım bir kez daha altını çizerek yinelememe izin vermenizi diliyorum: Ortadoğu bölgesinde, bu devrimci kuşak bölgesinde, Komünistler, örgütlü yapılarını son derece ivedi bir biçimde pekiştirerek, bölge halklarına yüzyıllardan beri süren kanlı savaşlara nasıl son verebileceklerini ve de nasıl birleştirici, barış içinde yaşanabileceğini, emperyalizmden kurtulmanın tüm perspektiflerini çok iyi anlaşılır bir biçimde sunmak göreviyle karşı karşıyadırlar. Hiç kuşkusuz yalnızca bu da değil: Bölge halklarının ve sınıfsal yapılarının içinde, üretimde yer alarak... Dünyamızda yaşanan son olaylar gerçekten de komünistlerden başka hiçbir siyasi ideolojinin dünyamızı, ırkçılıktan, sömürüden ve Hristiyanlığın engizisyonundan, islamın fetvacı baskılarından kurtaramayacağını apaçık göstermiştir. O nedenle biz Türkiyeliler elimizi çabuk tutmalıyız. Bir türlü oluşturamadığımız devrimci potansiyelin örgütselliğine belki de ilk basamak oluşturacağı umuduyla, olanak bulduğum her yerde şu öneriyi yineleyip duruyorum: Uluslararası Anti-Emperyalist Dayanışma Konseyi'nin Türkiye birimini kurmakta artık gecikmeyelim. Bunun için kadrolarımız yeterince vardır. Ve dünyamızdaki komünizmin kendini yenileme aşamasına girdiği şu dönemde tüm ilişkiler ağını yakalayıp kendi ilmklerimizi hızla atabiliriz. Öyle bir durumdayız ki dostlar, İsmet İnönü'nün dediği gibi "Ya bu deveyi güderiz, ya bu deveyi güderiz..."

*“Ve o yoldan çıkmışlara de ki:
Sizi cehennem ateşleri beklemektedir...”*
Kur'an

“Emperyalist hegemonyanın had safhaya ulaştığı günümüzde bölgede devrimci kalkışmayı” eğer:

- a) Örgütsel birliğimizi sağlayamamış,
- b) Bu örgütsel birliğin sınıfsal temellerini oluşturamamış,
- c) Uluslararası ilişkileri ve dayanışma birliğini gerçekleştirememiş ve de bölgedeki tüm anti-emperyalist radikal oluşumlarla dengeli ve onları aşacak bağlantılar kuramamışsak,

İşte o zaman, bölgede devrimci kalkışmaya girişmek emperyalizmin cehennem ateşleriyle yüzyüze gelmektir. O nedenle, belki de öykünmekte sınırı aştığımı bile bile adeta şöyle bağırarak istiyorum: “Ey dünyanın tüm komünistleri birleşiniz. Yiti-receğiniz tüm gezegenimizdir”.

Ve de yine ünlü ozanımıza öykünerek anımsatmak istiyorum: “Bu cennet, bu cehennem bizim...” Halklar bir kez doğruyu, ideolojinin en yoğun ışığında kavradıklarında kendi tepesine yağdırılan cehennem bombaları göklerde bir bir yakalayıp geldikleri yere göndermesini bilirler çünkü...

1991

XVIII

BİR FRANSIZ KOMÜNİSTİNE AÇIK MEKTUP YA DA EMPERYALİZMİN METROPOLLERİNDE AŞILAMAYAN BÜYÜK BUNALIM

*"Halkı yüreklendirmek için
ona kendi gücünden de korkması
gerektiği öğretilmelidir."*⁽¹⁾

Karl Marx

Bay Philippe Herzog, sizi halkımıza, devrimci kadrolarımıza tanıtmalıyım. Değersiniz buna... Onların tartıştığı birçok şeyi çok daha özgün bir biçimde vurguluyorsunuz. Eh tabii alışık olduğunuz o yüksek Batı standard'larında... Doğu Bloğu'nun çöküşü, komünizmin ilkeleri, Leninist parti modeli, pazar ekonomisi ve sosyalizm gibi nice konularda. Hemen şunu söylemeliyim bay Herzog, aslında bizim solumuzun bir kesimi bu konuları sizden daha da özgün bir biçimde geliştiriyor. Ne ki sizin konumunuz başka. Siz orada Paris'te hapşursanız burada İstanbul'da örneğin 95 aydın gribal enfeksiyona yakalanıp ateşli sayrılıklar içinde düşlerle hallüsinasyonlarla bildiriler yayınlıyorlar gazetelerde.

Bay Herzog siz Fransız Komünist Partisi'nde en etkin konumdasınız. 25 yıldan bu yana, benim özenle izlediğim bu partinin ekonomik seksiyonunun başında bulunuyorsunuz. Teorik çalışmalarınız Ekonomi ve Politika dergisinde sürekli yayınlanıyor. İki yoldaşınız Paul Boccara ve Bernard Marx'ın da katkısıyla. Avrupa Parlamentosu üyesisiniz. Etkin kişiliğiniz başında bulunduğunuz Komünist Parti'nin listesini Avrupa Parlamen-

tosu seçimlerinde tümünden kazandırdı. Bu sizin yurttaşlarınızda ve yoldaşlarınızda nasıl etkin bir güven uyandırdığınızı kanıtlar. Onlar besbelli ki sizin çok sağlam, çok güçlü eğitiminize de dehşetli güveniyorlar. Çünkü Fransa'nın çok ünlüyü yetiştirmiş, son derece seçkin bir eğitim veren ünlü Politeknik okulundan mezunsunuz. Ayrıca bir önemli diplomanız daha var: Firmalar Yönetimi Ulusal Okulu'ndan... Ve de Paris Üniversitesi-X Nanterre'de ekonomi profesörüsünüz. Nasıl imrenilmez size bay Herzog... hem komünistsiniz hem Üniversite'de öğretim görevlisisiniz. Benim ülkemde daha bu yıl komünist parti kurmayı kesinlikle yasaklayan ceza maddeleri yeni kaldırıldı. Kaldırıldı kaldırılmasına da Devletin Güvenlik Güçleri uygulamalarını yine de bu madde varmış gibi sürdürüyorlar. Sözümona kendine komünist adı verdiği için -aslında komünistlikle falan hiç ilgileri kalmamış- birtakım zavallıların particiklerini kapayıp kendileri hakkında kovuşturmalar açıyorlar. Bizim üniversitelerimize bir komünistin atanmasına, böyle saçma yanlışlıkların yapılmasına hiç olanak yoktur. Ünlü adıyla YÖK diye bilinen -12 Eylül darbesinin faşist generallerince oluşturulmuş- Yüksek Öğrenim Kurumu bir yardımcı görevlinin ilk atamasını yapmadan önce ünlü Milli İstihbarat Teşkilatımıza (ünlü kısaltmasıyla MİT'e) taş çıkartacak bir güvenlik tahkikatı'nda bulunmaktadır.

Onun için bizde sizdeki gibi hem komünist hem üniversitede öğretim görevlisi gibi saçmalıklar olmaz. Hiç kuşkusuz bay Herzog bunları kendimizden şikayet için dile getirmiyorum. Az sonra değineceğim, sizinle tartışacağım. Çok önemle vurguladığınız "tarihsel hukuk devletin kazanımları"nın nasıl sorumlucak kullanılması gerektiğine bir bakıma parmak basabilmek için değiniyorum.

Doğu Avrupa Halk Cumhuriyetleri ile Sovyet rejiminin 21. yüzyıla girerken bozguna uğratarak Batı kapitalist devletlerince teslim alınmalarından, özellikle de 19 Ağustos Moskova provokasyonunun yenilgiye uğratılmasından sonra, partinizde, Fransız Komünist Partisi'nde yoğunluğunu sosyal-demokratların saldırısıyla da arttıran karşıtçı gelişimlerin kendini son zamanlarda hissettiren en önde gelen önemli bir adı olarak ortaya

çıkıyorsunuz. Gerçi siz öteden beri, partiyi katı-bürokratik merkeziyetçilikle yönettikleri için MK'yı şiddetle eleştiren Mitterrand kabinesinde bakanlık yapmış Charles Fiterman, Anicet Le Pors, Jack Ralite gibi adlardan bazı eleştirel yaklaşımınızla ayrılıyorsunuz ama örneğin yine de aranızda, onların "partinin işleyişindeki merkeziyetçilik konusundaki eleştirileriyle bir birlik ve benzerlik olduğunu" Le Monde gazetesinde 24 Eylül'de yayınlanan söyleşinizde yadsımıyorsunuz. Asıl gerçekse şu bay Herzog: Gerek Fransız, gerek bazı öteki Batılı komünist parti üyelerinin bir bölümünde yoğunlaşan tartışma, sorunu artık katı-bürokratik merkeziyetçi anlayışların çok ötesine taşıyarak komünizmin temel ilkelerini, temel bakış açısını çatlatmaya yöneliyor. Bunu söyleyişinizde bütünüyle görüyorum. Ve de önemli bulduğum için üzerinde duruyorum. Yanılgılarınızın önüne geçilemez bir virüs gibi tüm dünyamızın düşünen beyinlerine nasıl hızla bulaştığını bildiğim için... Kızacaksınız belki ama tıpkı Aids virüsü gibi... Böylesi sayrılıkçı oluşumlarla ilişki bütünüyle koparılıp atılamazsa insanları erite erite çekip alıyor...

- I -

Halk ve Sovyet Rejimlerinin Yenilgisinden Mutlu Bir Komünist

Le Monde'un sizinle söyleyişiyi gerçekleştiren yazarı Alain Rollat'ın, tüm bunalımları ve büyük yenilgiyi amaçlayarak sorduğu: - "her şeye karşın bir komünist olarak mutlu musunuz?" sorusunu şöyle yanıtlıyorsunuz:

- "Ben bir komünistim. Hem de her zamankinden daha da çok. (...) Zorluklar çok büyük, ama bunları aşabilmek beni yönlendiriyor. Doğu'da olup bitenleri bir felaket olarak değil, bir şans olarak almalıyız. Mutluluk sorununa gelince... evet mutluyum. Kendimi bir ipotekten kurtulmuş gibi duyurluyorum. Ve de çok daha gerçek bir komünizmi belirleme şansını ele geçirdiğimize inanıyorum. Ben ve dostlarım otuz yıldan beri hep girişimlerinde bulunduğumuz, kimsenin aracı olmamak, yaratıcılığımızı zincirleyen yöntemlerden kendimizi çekip çıkarmak gibi bir olanağın önümüzde açılması karşısında belirgin bir özgürlük duyuyoruz. (...) Kendimizde daha büyük cesaretler gösteren komünist devinin rönesansına katılmada daha da özgürüz."

“Komünist devinin rönesansını yaratmak”da, yalnızca ve yalnızca pek sakız edilmiş “partiye demokratikleştirme” vurgulasını yapmaşaydınız ve de bu demokratikleşmedeki amacınızın yalnızca ve yalnızca işletmelerde “İşçilerin yönetimi ele almalarını”, “Kendi kendini yönetimi” yani “Autogestion”na şans vermekle sınırlamasaydınız Bay Herzog sizinle birlikte ben de halk demokrasilerinin ve de Sovyet rejimlerinin yıkılmasından belli ölçülerde belki mutluluk duyabilirdim. Yani derdim ki “Evet yanlış uygulamaların sürgitmesine izin vermemeliyiz. Bu bizim savaşımçı geleneğimizle hiç ilgili değil... Komünizmin yeniden doğuşunu hazırlamalıyız...”

Evet komünizmin yeniden doğuşunu hazırlamakla sorumlu yuz hiç kuşkusuz. Ama sizin gerekçelerinizle değil. Tam da karşıtı, hem de alabildiğine, noktasına virgülüne karşıtı gerekçelerle bay Herzog...

Ama önce isterseniz “Doğuda olup bitenleri bir felaket olarak” görmeyen yaklaşımınızın, altını biraz kurcalayalım. Yaşadıklarımız olayın böyle olup olmadığını kanıtlamalıdır bize...

İşte size içinde yaşadığımız olaylardan yalnızca iki kanıt: Birincisi: 31 Ekim’de Madrid’de gerçekleştirilen Barış Konferansı. İsrail Devleti’yle Filistinlileri ve öteki Arap ülkelerini Bölge’de, yani Ortadoğu’da, yani 74 yıldır petrol kavgalarının çıkar tapınaklarına Arap halklarının kanlarının kutsanarak oluk oluk akıtıldığı bölgede yaşanan küçük bir ayrıntı. Ayrıntılara takılıp kaldığımı söylemeyin bana bay Herzog... Diyalektik oluşum bu ayrıntılarda yoğunlaşarak yarını belirler çünkü. Ortadoğu’ya Barış getireceği umuduyla pek gösterişli biçimde Madrid’in Kraliyet salonlarında, terazili adalet tanrıçasının hemen karşısındaki yuvarlakça masada başlatılan konferansta karşılıklı söylevler verilirken Batı Şeria’da, İsrail’in işgali altında bulunan topraklarda, hem de en katı intifada yanlılarının ağırlıklı olduğu Ramallah’da önemli bir olay yaşanıyordu. 2 yılı aşkın bir süredir süren taşlı başkaldırıda 2000 çocuğun ergenlik yaşına gelmeden öldürüldüğü o kanlı sürecin Perşembe sabahında, Madrid’de konferans başlayınca, Arap çocukları, gençler, yaşlı ve genç Arap kadınları o sabah, her zamanki gibi taşlarıyla çıkmadılar sokağa Ramallah’da... Hepsinin ellerinde zeytin dalları vardı. Umut do-

lu şarkılarını söylemeye başladılar. Ve tepeden tırnağa silahlı İsrail askerlerine o sabah taş yerine umut dolu şarkılarıyla zeytin dallarını uzattılar... Çocukları, kocaları öldürülmüş Arap kadınları pencerelerden, evlerinin damlarından zeytin dalları fırlattılar tepeden tırnağa silah donanımlı İsrail askerleri üzerine... Ve Ramallah sokaklarında güneşin batımına dek “kardeşlik”, “eşitlik”, “özgürlük”, “barış” şarkıları söyleyerek dans ettiler...⁽²⁾

Ama aynı gün Almanya’nın Hamburg limanında bir başka gerçek yaşanıyordu. Limandaki bir gemide, İsrail’e gönderilmek üzere “zirai malzeme” olarak deklare edilmiş yüklerin Sovyet tanklarıyla Doğu Almanya kökenli savaş araç-gereçleri olduğu salt bir rastlantı sonucu ortaya çıkıyordu.⁽³⁾ Bay Herzog burada vurgulamak istediğim Barış Konferansı adı altında halklara ikiyüzlüce oynanan oyun değil. Hayır bu değil. Bu alışık olduğumuz bir şey... Vurgulamak istediğim şey, üzerinde şimdi yeni boyutlarıyla durmamız gereken olgu şu; ve bu olguyu alabildiğine önemsememiz gerekirken, Batılı komünist yoldaşlarca gözardı edilmesindeki büyük yanılıdır.

Ele geçirilen tanklar 12 tane. Ve de hepsi Sovyet yapımı. Henüz dökümü çıkarılmamış bir gemi dolusu öteki silah araç-gereçlerinin hepsi de Doğu Alman kökenli. Tüm bu silahlar Doğu Almanya teslim alınınca (evet bay Herzog, bu bir teslim alınıştır olayın diyalektik gerçeğinde) işte tüm bu araç ve silah ve tanklar, Batı Alman İstihbarat Teşkilatı, ünlü kısaltmasıyla (BND)’ye teslim edilmiştir. Bir istihbarat teşkilatının tanklarla, toplarla, uzun menzilli Doğu Alman füzeleriyle ne ilgisi var?.. Alman hükümet sözcüsü gazetecilere yaptığı açıklamada, içinde bulunduğu paniği gizleyemeyerek bu silahların Alman İstihbarat Teşkilatı’nca İsrail’e gönderilmek üzere olduğundan teşkilatın kendisinin de haberi olmadığını söylemeye çalışıyor kem küm. Savunma Bakanı neden bu silahların teşkilata, BND’ye verildiğinden haberi olmadığının gerekçesini bilmediğini kaçamak yapa yapa açıklamaya çalışıyor.

Bir kez yenildiniz mi öteki yenilgileri de hazırladığının bilincinde ve sorumluluğunda olmak zorundasınızdır. Amerika’nın dayatmasıyla Ortadoğu bölgesinde gerçekleştirilmeye çalışılan “Pax Americana” başarıya ulaşamazsa Ramallah’da İs-

railli askerlere zeytin dalları-uzatan Filistinlilerin bir zamanlar kendi dostları olan Doğu Alman silahları ve Sovyet tankları ile ezileceğini bu olay kadar hiçbir şey belki de kanıtlayamaz. O nedenle hay Herzog yarın bir Filistinli genç Sovyet tankı altında ezilirken sizin "Doğu bloklarının yenilgiye uğratılmasından" bir komünist olarak kıvanç duymanızı, bunu bir şans olarak görmenizi anlaması ne denli olanaksızdır. Ve sizin onu kavrayamamanız, bu sorumluluğu duymamanız bir komünist olarak nerelerden, hangi oluşumlardan hızla uzaklaştığınızın üzerinde durulması gereken önemli bir büyük gerçeğidir. Çünkü bu gerçek sizin ve öteki komünistlerin artık bizim bölgemiz Ortadoğu'da 74 yıldır yani sizin Fransız burjuvazisi ile İngiliz burjuvazisi'nin çıkar dengesini temellendiren Sykes-Picot antlaşmasından bu yana halkların gerçek mücadelesine gözlerinizi, kulaklarınızı tıkadığınızı göstermekte, komünist sorumluluğunuzdan bir eldiveni elinizden çıkarıp atar gibi kaçtığınızı kanıtlamaktadır. İşte o nedenle siz Bekaa vadisindeki Filistinlilerin en yaşlılarından olan Şeyh Ata Wehedî'nin şu sözlerini artık duymamaktasınız: -"Biz alabildiğine politize olmuş bir halkız. (Madrid'de) söz konusu olan bizim geleceğimiz. En küçük bir ışık umutlarımızı peşinden sürüklüyor. Ama Madrid'in beklentilerimize yanıt verebileceğini sanmıyorum. Çünkü bu barış süreci tümüyle Amerikalıların kendi boyunduruğu altında aldığı bir süreç. Amerikalılar Arapları ve Yahudileri böylesi bir masaya sürüklediler ve de önlerine yemeleri için gereken şeyi koydular. Amerika yânsız bir arabuluculuk gerçekleştiremez, tüm ahlaksal değerlere sırtını döndüğü gibi söz konusu olan da yalnızca kendi çıkarı..."⁽⁴⁾

Bay Herzog, Madrid barış konferansında, dut yemiş bülbül gibi susan bir Birleşmiş Uluslar temsilcisi ile ikinci üçüncü dereceye düşürülmüş bir Sovyet liderinin göstermelik olarak oralar da dolaştırılmasından, "Doğunun yıkılmasından memnun olan bir komünist" olarak mutluluk duyup duymadığınızı da açıklamak zorundasınız. Çünkü bu yıkıntının getirdikleri budur. Yani artık şunları da söylemekle sorumlusunuz: "Ben Amerika'nın egemenliğinden mutluyum. Ben Birleşmiş Ulusların geriye itilip silinip gitmesinden hiç şikayetçi değilim. Ben Sovyet yöneti-

cilerin Amerikan yöneticileri tarafından kendi doğrultularında orada burada dolaştırılmalarının, kendi çıkarları doğrultusunda kullanılmalarının gezegenimizin geleceği için daha doğru olduğundan da kuşku duymuyorum..." gibi...

Yenilgiden duyduğunuz mutluluğu gölgelemek istiyor değilim sayın Komünist Parti ideologu ama siz hem de bir Avrupa Parlamentosu üyesi olduğunuz için şu örneği ikinci bir kanıt olarak, yaşadığımız güncel gerçeklerden çekip çıkararak önünüze sergiliyorum.

Size Afgan halkının gözlerden kaçan destanlaşmış savaşından söz etmek istiyorum. Herkes şuna inanıyordu: Sovyet orduları çekilir çekilmez Necibullah'ın kukla hükümeti Afgan direnişçileri ve milliyetçileri karşısında diz çökecek. Üç yıla yakın dayanıyor Afgan halkı, ABD ve Pakistan desteğindeki gerici mücahidlere karşı. Afgan ordusunda dün peçe altındaki genç kızlar çarpışıyor. En öndeki delikanlılar, mücahidlerin topraklarında ana-babalarıyla köle gibi çalıştırılan topraksız köylüler, küçük topraklılar, boğaz tokluğuna fabrikalardaki işçiler... Ama artık Kabil Amerikan füzeleriyle bombalanmıyor Bay Herzog, Sovyetlerin Stinger füzeleriyle bombalanıyor. Ve öteki ağır donanımlı, uzun menzilli bombalar ve makineleriyle... Irak yenilgisinden sonra Irak ordusunun elinde bulunan tüm bu silahlar özenle bir bir toplanarak bir CIA yetkilisi tarafından mücahidlere teslim edildi.⁽⁵⁾ Hem de üç-dört ay gibi kısa bir sürede. Ama bu kez ABD işi sıkı tuttu. Silahları özel bir CIA yetkilisini, Peter Tomsen'i özel görevlerle yükümleyerek ve de geçici Büyükelçi olarak Pakistan'a atayarak. CIA yetkilileri biliyorlar çünkü: gönderilen silahların bir bölümünü Pakistan kendisi iç ediyor. Bu kez özel görevli Peter Tomsen, Pakistanlıları hiç hesaba katmadan mücahidleri oluşturan İslam Camiası, Hizb-i İslami ve İttihad fraksiyonlarıyla doğrudan karşılıklı ilişkiye geçerek Sovyet ve öteki Doğu Avrupa kökenli silah donanımlarını teslim etti. Özel elçinin işinin yine de kolay olduğu söylenemezdi. Çünkü Körfez Savaşı'nda bu örgütler Irak'ın yanında olduklarını açıklamışlardı. İçişleri yaşanan çelişkileri görüyor musunuz bay Herzog?.. Ama "düşmanımın düşmanı benim dostumdur" ilkesini aralarındaki tartışmalarda son derece başarılı bir biçimde so-

nuçlandırarak Sovyet menşeli silahları, Stinger füzelerini Taciklerle, öteki mücahid liderlerine özellikle de büyük bir güvenle Gulbittin Hikmetyar ile Ahmed Şah Messud'a teslim ettiler. Necibullah sizin kapitalist metropollerinizden duyulabilmesi için tüm gücüyle sesleniyor: "Silahları susturun. Seçim yapalım. Seçimin sonuçlarına herkes katlansın". Demokrasiyi seçimle eş tutan Batılılar Necibullah'ın bu sesini hiç mi hiç duymuyorlar. Çünkü emperyalist Kuzeyliler, orada Afgan halkını topla tüfekle yenemeyenler seçimle de yenemeyeceklerini biliyorlar. Herkes de yaşanan son olayları doğru dürüst gözlediğinde şu gerçeği zaten üç aşağı beş yukarı sezinliyor: seçimle yeniden yönetime gelmiş olan komünistleri Kuzeyliler tanımıyorlar. Onların demokrasi diktatoryasının böyle bir özgürlüğü halklara tanımasına hiç de tahammülü yok aslında.

Şimdi bay Herzog, Afgan halkının geleceğini, aydınlığını, ortaçağ karanlığından sıyrılıp çıkma mücadelesini utkuya götürmek için mücahidlere karşı en ön cephelerde çarpışan bir Afgan gencine, sizin, yani Fransız Komünist Partisi sorumlusu ve Avrupa parlamentosu etkin komünist üyesi olarak "Doğudaki rejimlerin yıkılmasını bir şans" olarak gördüğünüzü yanınıza sokulup söyleyebilsem, biliyorum ki, başını kaldırıp Kabil'i bombalamak için tepesinin üstünde uçuşan Sovyet stinger füzelerine bakacak ve şöyle diyecektir: -"Tüm yasal güvencelerin konforu içinde ve Avrupa Parlamentosu'nun sıcak lüks salonlarında yaşayan o Parisli ideolog'a git söyle: Gelip dünyaya bir de burdan baksın".

Bir kez yenildiniz mi onun boşluğunu karşınızdaki güç bütün yoğunluğu ve şiddetiyle doldurur. Tüm yaşanan bunun tanığı. 1871 Komünü yenilince onun yerini Thiers'in gerici cumhuriyeti doldurdu. 1905'in yenilgisinden Çar güçlenerek çıktı. Spartakistlerin yenilgisini sağlayan sosyal-demokratlar Hitler rejiminin temellerinin atılması için ilk hafir işlemi yaptılar. Ve Franko rejiminin 40 yıllık faşist saltanatı Cumhuriyetçilerin yenilgisiyle sağlandı. Allende'nin Şili'deki yenilgisini kanlı Pinochet iktidarı doldurdu. Ekim Devrimi'nin yenilgisini ulussuzlaşma aşamasındaki emperyalizmin parçalayıp bölen ve pazar dogmalarının tüm gezegenimizde oluk oluk kan akıtan dikta-

toryası doldurma aşamasında... Şimdi bu süreç yaşanıyor bay Herzog... Yenilgiyi bir şans olanak görmeyin, yooo, yenilgiyi alkışlamayın, yenilgiden mutlu olmayın bay Herzog... Bir komünist olarak bundan mutluluk duyarsanız İsrail askerlerine zeytin dalları uzatan Filistinli çocukların, Kabil'in Stinger füzeleriyle yıkılan binalarında ölen insanların ve tüm Sovyetlerde akıtılan kanların büyük ve temizlenemez kanı yakanıza yapışır... Ekim teslim alınmasaydı bay Herzog Irak'da bunca kolay 300 bin kişi öldürülemezdi. Bunca kolay ve bunca acımasızca Kürtler ve Şiiler ayaklandırılıp sonra 100 bin kişinin ölümüne neden olan iç savaş gerçekleştirilemezdi. Ve bunca kolay Mirage'a karşı savaşarak Irak halkları ve tüm direnen halklar Amerikan Pax'ı önüne parçalayıcı bir hayvanın önüne atılır bir yem gibi atılamazlardı. 21. Yüzyıla bay Herzog koskoca bir halkın, Irak halklarının emperyalizmle köleleştirilmiş, geleceklerine ipotek konmuş çocukları bu ipoteğin açlığında yüzbinlere yakın ölümleriyle giriyoruz.

Yoo, yenilgiyi kutsamayın... Örneğin, Sovyet Komünist Partisi'nin komünistlikle hiçbir ilgisi kalmamıştı. Jean-Marie Chauiet'nin Le Monde Diplomatique'in Eylül 1991 sayısında değindiği bir gerçeklik var: "Bu parti ne Leninist, ne Bolşevik, ne Stalinci, ne Kruşçevci, giderek düz anlamda bir parti olma niteliğini bile yitirmişti. Yalnızca yönetsel bir aygıt durumuna gelmişti. İçinde Stalinciler, milliyetçiler, anti-komünistler, en uç liberaller, mesleğinde ilerlemek isteyen uzmanlar, Mihail Gorbaçov ve Aleksandr Yokovlev gibi reformcular birlikte yan yana yaşıyorlardı." 1985'den sonra işte bu yan yana yaşama dönemi bitmiştir. Yenilgiyi bütün boyutlarıyla düşünelim. Yenilgiden dersler çıkarın Bay Herzog. Öğretileri ilkeleştirin ama hayır yenilgiye alkış tutmayın. O yenilgi tüm güzelliklerin, gördüğümüz düşlerin üzerine toprak dökmektir. Bunu yapmanız gerekiyorsa bay Philippe Herzog Komünist Parti'den istifa edin. O zaman sizin elinize tutuşturulacak küreğe bizim diyecek bir şeyimiz yok. Ama kendinize "hem komünistim, hem de her zamankinden de çok" demeyin. Yenilginize yanılgıları katmayın... İstifa edin bay Herzog... istifa... Ve Mitterrand'ın yakını, parlamento ile ilişkiler Bakanı Jean Poperen'in çağrısına yönelin. Sol

demokratlarla sosyalistlerin birlikte oluşturmaya düşündükleri yeni sol partide yerinizi alın. Ama komünist adını bize bırakarak.

- II -

*"Siz tüm geride sağ kalacak olanlar,
ölüme giden biz yirmi-yediler'e layık olunuz."*

Guy Môquet

(Vichy hükümetince kurşuna dizilen
"Genç Komünistler" örgütünden
17 yaşındaki direnişçi'nin mektubundan)

Doğu Avrupa ülkelerinde ve Sovyetlerde rejimin yıkılmasıyla artık başlatılması gereken Komünist rönesansın şu temellerde gerçekleşeceğini tam bir öğretim üyesi açıklığında belirtiyorsunuz. Yani yeni komünist projenin içeriğini sunuyorsunuz:

- "Sosyalizm ile demokrasi?.. Ne demek bu? Hukuk devletinin tarihi kazanımlarına sırtımızı dayayarak daha ilerisini ve daha değişimini gerçekleştirmek zorundayız. Kendi kendini yönetime (Autogestion'a) kendi şansı verilmelidir. Merkeziyetçilikten arındırılmış özerk kuruluşlarda ve her kademede sistemli bir biçimde işçilerin ve yurttaşların katılımını yetkin bir biçimde örgütlemek; tanımı iyi yapılmış bir çoğulculuk ve herkesin katkısını gözetmek. Ekonominin devlet tarafından buyurgan yönetimi dönemi artık bitmiştir. Peki Pazar'la Sosyalizm... bu ne demek? Kapitalist pazarın kusurları olarak bugüne değin getirdiklerini aşabilmek için biz, yeni tecimsel ölçütler ile oluşturulmuş özerk ve sosyal etkinliği olan işletmelerde işçilerin işletmelerin yönetimine girerek katılmalarını öneriyoruz. Böylece özerk (işçi) işletmeleri kapitalist verimlilik ölçütlerine karşı çıkarken hem onlara karşı savaşıacak, hem de birlikte yaşayacaklardır. (...) İşverenleri şeytanlaştırmamak gerek. Ama hırslı bir savaşımla, değişik bir karma ekonomiyle sosyal ve kamu üstünlüğünü gerçekleştirmek gerek.

Peki nasıl bir dünya kavramı? Karşılıklı kamplar dönemi bitti artık. Sorunun can alıcı noktası halklar adına ve onlar için egemen-

lik kurmadan işbirliğini gerçekleştirmektir. Bu da, Avrupa’da ve dünyada egemen halkların sıkı sıkıya ortaklaştığı yeni kurumları gerektiriyor.”

Böyle bir yaklaşımın Marksizm ile ne gibi bir bağlantısı olabileceğinden hayli kuşkuyla düşen Alain Rollat’ın sorusunu da şöyle yanıtlıyorsunuz:

–“Marx’tan destek alınabilir, alınmalıdır da. Marx fizik bilimindeki Newton gibidir aşağı yukarı... Newton’dan destek alınarak kendisini aşma olanağı vardır. Marx için de aynı şey... Marx bir ekonomik teori yarattı ama bu yapıt Marx’ın pazar ve yerinden yönetim sorunlarını son derece ileri bir biçimde ele alıp geliştiremediği için, Marx’ın yapıtı tamamlanmamıştır. (...) Öte yandan Lenin’i yeniden gözden geçirmek gerektiğini düşünüyorum. Lenin aslında politik bir projenin insanı oldu. Rusya’nın tarihsel ve alabildiğine geri koşullarında son derece yaratıcıydı da. Ama bizim koşullarımız kesinlikle çok farklı ve ben yalnızca proletarya diktatörlüğünün değil ama Leninist parti kurgusunun da bütünüyle geçerliliğini yitirdiğini düşünüyorum. (...) Doğu’da olup bitenlerin kökleri Stalinizm’den daha da ötede. Proletarya diktatoryası, Leninist parti görüşü, özellikle buyurucu bir merkeziyetçiliği kendi tohumunda, ileride gelişecek biçimde kendisinde taşıyordu. Bizim her komüniste, yenilenme eylemliliğine ve kararlara katılmaya olanak verecek bir başka işleyiş biçimini tartışıp düşünmemiz gerekiyor. (Politik oluşum, yatay ilişkiler ve yukarıdan aşağıya kumanda aygıtını parçalamak gibi...)”

Ne denli erdemli düşünceler bunlar bay Herzog... ne denli kanatlı düşler... Bizde size benzeyen bir politikacı var. Bay Ecevit... adını duymuşsunuzdur belki de. O da “Kapitalist olmayan liberalizm, devletçi olmayan bir sosyalizm” projesiyle yola çıkmıştı da sonunda zavalılık, Türkiye’nin gerçeklerine ters düşen düşe son yapılan 20 Ekim 1991 seçimlerinde yalnızca 7 arkadaşıyla Meclis’e girebildi. Bir zamanların başbakanlığından 7 milletvekilliğine... İnsan, bir politikacı kendi gerçeklerine gözlerini yumar da düşlerine kapılıp giderse daha başka bir sonuca da varamaz.

Ama ben sizin projenizi, o çok önem verdiğiniz komünizmin rönesansını yaratacak olan projenizin bel kemiğini oluşturan “yerinden yönetim” projenizi, üretim güçlerinin siyasal erkteki

konumlarını hiç değiştirmeden olduğu gibi kabul edeceğim, aşağıdaki üç küçük gerçeğin aydınlatılması koşuluyla:

1) İşçiler kendi kuruluşları olan işletmelerde kendi yanlarında kaçak işçi alıştırabilecekler midir?

şimdi bu da nerden çıktı demeyin. kenizin yalnızca sizin değil tüm kapitalist kelerin işin altından nasıl kalkacaklarını bir türlü bilemedikleri bir kaçak işçi sorunu olduğunu biliyoruz. Çalışma bakanınız bayan Martine Aubry kaçak işçilerle ilgili bir yasa onerisi hazırladı Eylül ayı ortalarında. Yakında Meclis'e sunulacağını açıklarken de şu önemli açıklamayı yaptı anımsarsanız:

“ylesine bir yasa onerisi getiriyoruz ki kaçak işçi çalıştıran firmaları şiddetle cezalandıracak olan bu yasa'ya muhaliflerimizin oy verip vermeyeceklerini doğrusu çok merak ediyorum.” Bu açıkçası şu demektir: Batılı firmalar sigortasız, asgari ücretten de düşük ücretlerle, boğaz tokluğuna, tüm sendikal haklardan mahrum yüzbinlerce kaçak işçi çalıştırmaktadırlar ve onların bu tutumunu sağ partiler gizliden gizliye desteklemektedirler.

Yanlarında boğaz tokluğuna ve de tüm sosyal haklardan mahrum kaçak işçi alıştıramayan işçi özerk kuruluşları nasıl öteki mekleşmiş patronların firmalarıyla o pek ünlü pazar ekonomisinin zgr koşulları içinde yarışabileceklerdir?

2) İşçi kuruluşları da tıpkı patronlarınızın firmaları gibi vergi kaırabilecekler midir? kemizde son derece ince mekanizmalarla vergi kaçakçılığının gerçekleştiğini biliyoruz. Bu vergi kaçakçılığı firmaların özellikle subvention'larında tüm rtllğn yitirerek zaman zaman ortaya çıkmaktadır.

Vergi kaıramayan, yanında kaçak işçi alıştıramayan işçi firmalarının, bunları sisteminizde kitabına uydurarak yapanlarla yarışabilmesini sağlayacak bir üçüncü olanaksızlığın olanaklaştırılarak devletçe sağlanıp sağlanmayacağını da öğrenmek istiyorum.

Yani:

3) Sosyalist Cumhurbaşkanıınız Mitterrand bayan Edith Cresson'u başbakan olarak atarken ona iki büyük hedef göstermişti: a) 1993'de yapılacak seçimlere sosyalist partiyi hazırlamak

b) Yine 1999’da gerçekleşecek tüm sınırları kaldıran, tek para birimine geçecek olan Avrupa Birliği’ne Fransız sanayiini hazırlamak. Bu şu demektir: Subvention ötesinde de bir kaynak aktarımı bu firmaların, yani büyük sanayi kuruluşlarının kendilerini yeniden örgütlemelerini, teknoloji transferini ve öteki tüm mali olanakların kendilerince kullanılmasını sağlamaktır. Bayan Cresson’un bu yönde aldığı önlemlerin nasıl ortalığı karıştırdığını yakından izliyoruz. Bu yakınmalar ve dehşetli başkaldırıları Marx’ın sınıfları çözümlerken onları kendi içlerinde de diyalektik bir biçimde konumlandırmasının doğruluğunun en eşsiz, en belirgin, en gelişkin örneklerini vermektedir. Bay Herzog, Marx’tan hâlâ saygıyla söz açtığınıza göre söyler misiniz bana, aynı sınıf içinde bile zaman zaman siyasal erkin el değiştirmesini belirleyen dehşetli pay kavgaları güncel yaşamınızda böylesine yoğunlaşmış giderken, bu sınıflar kendi düzenlerine karşı çıkacak işçi kuruluşlarının réorganisation’nuna neden ceplerinden para ayırarak yardımcı olsunlar? Hangi gerekçeyle?.. Neden, hangi gerekçeyle onlar, hem de ulussuzlaşma aşamasına gelmiş bir burjuvazi “bir karma ekonomide sosyal ve kamu üstünlüğünün gerçekleşmesine” izin versinler, neden bunun yolunu açıp bindikleri dalı kessinler’?

Doğu Bloğu’nun bozguna uğratılmasından, sözcüğün tam anlamıyla teslim alınmasından sonra pek görkemli bir görünüm vermesine karşı kapitalist sisteminizin halâ karma ekonomiye dayanan bölümünün nasıl derin bunalımlar içinde olduğunu görmezlikten mi geliyorsunuz, yoksa sahiden mi görmüyorsunuz? Başkanlık seçimlerinde bile devletten alınan paraların seçime değil de nasıl kişisel çıkarlara harcandığını bilmiyor musunuz. Bayındırlık Bakanlığı’nın piyasadan her yıl 400 milyar franklık satın almasının Halk işletmelerinden kamu işletmelerinden değil de kendilerine rüşvet veren öteki firmalar kayırılarak gerçekleştirildiğini benim mi anımsatmam gerek size?⁽ⁿ⁾ “En küçük bir şikayette bile bulunmaktan yönetimin tüm şimşeklerini üzerine çekeceği için bir türlü cesaret edemeyen bu işletmeleri” siz, devletin el değiştirmesini sağlamadıkça hangi gerçekçi ve geçerli önlemlerle yarışmacı pazar ekonomisine hazırlayabilirsiniz?

Bunun olanaksızlığını, Avrupa Topluluğu Komisyonu başkanı Jacques Delors'a Avrupa Topluluğu kamu işletmeleri yöneticilerinin dosyalarla getirdikleri şikayetler de göstermiyor mu? Bay Herzog, Avrupa Topluluğu bünyesinde kamu işletmesi olarak çalışan firmaların, zirai üretim dışında sanayi üretimi olarak ürettikleri tüm topluluğun ürettiğinin ve yatırımlarının yüzde 17'sini oluşturmaktadır. Ve bu işletmeler topluluk bünyesinde çalışan işçilerin 7 milyon 400 bini gibi önemli bir ücretliyi de bağrında toplamışlardır. Topluluğun bu 8 milyona yakın işçisi taşımacılık, enerji, telekomünikasyon ile halk ve devlet bankalarında çalışmaktadırlar.⁽⁷⁾ Ve Avrupa Komisyon Başkanı ve de belki de sosyalistlerinizin önümüzdeki seçimlerde bay Mitterrand'ın yerine cumhurbaşkanı adayı olarak çıkaracakları Jacques Delors'un önüne koydukları dosyada kamu kesiminin, yöneticiler ve özel girişimcilerle özgür koşullarda yarışabilmesinin hiç olanağı kalmadığını kanıtlıyorlardı. Avrupa Topluluğu'na bağlı 8 milyona yakın kamu işçisi yarınlarının ne olacağını bilemez, tüm subvention'lar ve kaynaklar pazar ekonomisinin burjuva yöneticilerine kaydırılırken siz bir komünist olarak, partinin önde gelen bir ideologu ve ekonomi sorumlusu olarak "işçi işletmeleri kapitalist verimlilik ölçülerine karşı çıkarken hem onlara karşı savaşıyor hem de birlikte yaşayacaklardır..." projesini sunuyorsunuz. İlerisini bırakın bay ideolog, 8 milyon işçiye bugünden kapitalist işletmelerle yan yana yaşama olanağını yaratın. Avrupa Topluluğu komünist milletvekilisiniz. Bay Jacques Delors'dan dosyayı isteyin ve inceleyin. Bakın bakalım hiç olanak var mı bugünkü yeni aşamasında kapitalist sistemlerinizin kamu ve işçi kuruluşlarını yaşatması? Yoksa tam karşıtı bir politikayla kamu işletmelerini özelleştirme yöntemi mi izleniyor? Hemen belirtmeliyim: Ulussuzlaşma aşamasındaki metropollelerinizin burjuvalarınca geçerli tek bir ekonomik politikaları vardır: Kamu işletmelerini rekabet politikası içinde eritmek ve tasfiye etmek. Tarihsel gelişimin, burjuvazinin dünyayı yönetme politikasının yeni sürecinde bundan başka olamazdı.

NEP politikası ise bunun tam karşıtıydı. Yani orta ve küçük işletmeleri işçi devletinin denetiminde sosyalizm sürecinde ye-

dire yedire tasfiye etmek. Yani Lenin küçük toprak işletmeciliğini de içeren bir büyük projeyle aslında şunu söylüyordu: “Ya kapitalizme tam entegre olarak hem üretim kargaşası hem işsizliği yaşamak ya da işçi devletinin denetiminde komünist aşamaya yönelen bir sistem içinde kollektiviteye katılmak...” NEP uygulamasının nasıl tarihsel bir dönem ve son derece de önemli bir keşif olduğunu geçenlerde bir Japon ekonomisti de yazmıştı bir Fransız meslektaşınızla birlikte...

Onlar yalnızca ekonomist olarak, bu müthiş keşfin ekonomiye nasıl ivme kazandırdığını Sovyet toplumunun temellerini, kolonlarını nasıl oluşturduğunu belli bir hayranlık ve saygıyla dile getiriyorlardı. Anlıyorum siz artık, Lenin’i geri kalmış bir topluma politik proje sunan insan olarak nitelendirdiğiniz için kendi gelişmişlik koşullarınızda onu yeniden yeniden okumayı, insanoğlunun mücadelesinde nelerin gözden kaçırıldığını ya da kaçırıldığını saptamak gereğini duymuyorsunuz. Yine de size “NEP Perestroyka Değildir” incelememi iletmek isterdim. Biliyorum, siz Lenin’i bile artık aştığınıza göre bir üçüncü dünya ülkesi aydınının çalışmalarına hiç mi hiç gereksinim duymazsınız... Duymayın duymasına da kendi toplumunuza, adınız komünist kaldıkça, sorumlu projeler sunma işlevini yerine getirin. Ne bizi ne kendinizi aldatmayın. Sizin halklarınızı ve devrimci kadrolarınızı aldatmanızı biliyoruz, bu da bizim işimizi de oldukça zorlaştırıyor. O nedenle Autogestion konusundaki eşsiz (?) düşüncelerinizi kamuoyu önünde komünizmin kendisini yenilemesi biçiminde sergilemeden önce ben size yine Lenin’in Avrupa toplumlarını da içeren sorunları tartıştığı ve ekonomik politikaların tümüyle Marksist dinamiğini yakaladığı “Komünist Enternasyonal’in III. Kongresi”nde yaptığı konuşmayı ve sunduğu raporu okumanızı salık veririm.

Gülünç olmamanız için bay Herzog, gülünç olmamanız için...

Tıpkı “Sosyalizm ile demokrasi”den söz ederken “Hukuk devletinin tarihi kazanımlarına sırtımızı dayayarak daha ilerisini ve daha değişimini” gerçekleştirmekten söz ederken düştüğünüz o acınası gülünçlüğe düşmemeniz için...

Pazar Dogmalarının Paranın Egemenliğini Bayraklaştırdığı Metropollerde Hukuk Devleti Kazanımlarından Söz Edilebilir mi?

Siz “edilebilir” diyorsunuz. Ben de size katılacağım küçük bir koşulla... Mademki hukuk devletinin tarihsel kazanımlarından söz ediyorsunuz, öyleyse bay Herzog, 1793 Anayasası’nın 35. maddesini de içeriyor demektir bu görüşünüz. Bu madde aynen şöyle der: “Hükümet halkın haklarına karşı geldiğinde; ayaklanma (isyan/ihtilâl), halkın tümü ya da bir bölümü için hakların en kutsalı, ödevlerin en kaçınılmazıdır.”

Burjuvazinin 1793’ün bakir isyancılarını peşine takarak gerçekleştirdiği ihtilalden sonra bu maddenin hükmünü nasıl 1830, 1848, 1871 ile kan içinde boğa boğa geri aldığını içinde yaşadığınız son iki önemli olayda da görmek olası.

Bu yılın Eylül sonlarıyla Ekim başında Paris kentiniz köylülerin isyanıyla dolup taşıtı. Nation-Bastille-Voltaire-Nation alanlarının 6 kilometrelik üçgenini 200 bini aşkın köylü inekleriyle, tavukları, domuzları ve omuzlarında tırpanlarıyla yürüyerek günlerce Paris sokaklarında haykırılarını sürdürdüler. Paris caddelerini barikatlarla kapayan, sokaklarında inek ve domuzlarıyla günlerce süren gösterilerde dolaşan, Doğu Bloğu’ndan et getiren kamyonların yolunu kesip, kimini ateşleyen, vergi dairelerini taşılayıp hükümet üyelerinin toplantılarından çıkmalarını, dolaşım özgürlüklerini bile engelleyen bu çağdaş Vendéen’lere* tıpkı 1793’teki gibi Bastille’i basmalarını öneren politik liderler bile vardı. Bu öneriyi Faşist partinizin ya da köylülerle yürüyenlerin Chirac, Giscard d’Estaing gibi sağcı parti liderlerinin yaptığını söyleyerek işin içinden çıkamazsınız bay Herzog. Çünkü bu isyanın diyalektik gerçeği, köylülerin sendika liderleri Philippe Mangin ile Raymond Lacombe’un şu sözlerinde bir nabız gibi atıyordu:

-“Doğu Avrupa’da ve (Sovyetlerde) Asya’da aç halklar ayaklanırken, biz, çok ürettiğimiz için kınanıyoruz. Bizi yönetenlere pek keyifle izledikleri kırsal görünümünün, üzerinde keyifle adımladıkları yolların kaçta çıktığını soruyoruz.. Hiçbir şeyden

* 1793’de Vendée bölgesinde gelişen ve 300 bin köylünün katıldığı köylü isyanı. 1832’ye dek süren aralıklarla kendini “köylü isyanları” adı olarak simgeleştirmiştir.

haberleri yok onların. Hiçbir şeyi de doğru dürüst anladıkları yok. O yolları, ağaçları yapan, yetiştiren biz köylüleriz. Ama bugün artık 'hizmet bitmiştir' diyoruz. (...) Ağaçları seviyorsunuz. Haklısınız baylarım. Ama doğayı seyre dalma, onu yaşatanları dinlemesini bilince ancak o zaman anlamlıdır."

-“Tüm değerlerini yitirmiş görünen bir dünyada, insanları kendi bireysellikleri içine tutsak eden, toplumsal yaralarını açığa vuran çılgın bir kentleşme dünyasında, bizim köylü toplumumuzda dayanışma ve insanlık kavramlarının sürekli koruyucusu olmamızın önemli bir anlamı vardır. Amerikalıların amaçları çok açık ve basit: Yeni pazarları ele geçirmek ve dünya üzerindeki gıda ordusunu kendi denetimleri altına alarak gezegenimiz üzerinde tam bir egemenlik kurabilmek için Avrupalı ziraatçıların damarlarını kesmek. Ne yazık ki Amerikalılar bu hüznü verici işi gerçekleştirmek için, kararsız ve bölünmüş Avrupa'nın bağrında kendi bağlaşıklarını bulabildiler.”⁽⁸⁾

“Hukuk devletinin tarihi kazanımlarına” sırtını dayayarak... Hiç de daha “değişimini” gerçekleştirmek niyetinde olmadığını kanıtlayan Fransız burjuvazisi Paris'teki köylü isyanına seçkin sözcüsü Cumhurbaşkanı sosyal-demokrat Mitterrand ağzıyla yanıt verdi. Mitterrand “düzeni korumakla görevli ve kararlı güvenlik güçlerine” Thiers alanında toplanmış köylülere hücum etmeleri ve dağılmaları buyruğunu verdi. Sınıf savaşımının nasıl sürekliliğini izleyerek ve 21. yüzyıla girerken aslında daha da yoğunlaşarak sürdürdüğünü Thiers alanının kendisi bile size anımsatmıyor mu bay Herzog? 1871 Komünü'nü dağıtan ve gerici Cumhuriyeti kuran Thiers'i o zamanın köylüleri desteklemiş ve komünarların yenilgisinde başlıca etkinliği onlar göstermişlerdi. Lenin zaman zaman bu konuya özellikle işçi-köylü bağlaşıklığının işçi devletinin geleceği konusunda oynayacağı etkinliğe hep değinme gereği duymuştur. Şimdi Thiers alanında 120 yıl sonra bir sosyalist başkan, barikatlar kurmuş köylüleri darmadağın ediyor, güvenlik güçlerinin kararlı ve tepeden tırnağa savaş aygıtlarıyla donatılmış saldırısı kanlı sonucu elde ettikten sonra, bence özellikle sizin, yani “bir komünist olarak mutluluk duyduğunu” söyleyen bir ideolog'un üzerinde durması gereken şu açıklamaları yapıyordu Mitterrand: -“Za-

man zaman çok üretiliyor, bazı bölümlerde üretim şişti bile. Çünkü bir yanda garanti altına alınmış fiyatlar var, yani ektiğiniz her şey otomatikman satın alınıyor... (...) Eh o zaman da 'madem üretilen her şey otomatikman satın alınıyor, ben de daha çok üretirim'e geliniyor. Ondan sonra da öyle bir durum geliyor ki ne tüketici var, ne dış tüketici, ne dış satım alıcıları... O zaman kısır döngü, stoklama başlıyor. Ne ki stoklama çok pahalı bir iş, boşuboşuna satın almak da öyle. Bu konuda aklımızı başımıza biraz toplamamız gerekiyor.'"⁽⁹⁾ Size Mitterrand'ın Avrupa Topluluğu ve bu toplulukta Fransız köylülerinin durumu konusundaki sözlerinden alıntı yapmıyorum. Onları özenle incelediğinizde görmeniz kaçınılmaz olan bir gerçek vardır. Topluluğa entegre olarak Fransız köylülerinin yaşam düzeylerini bugünkü koşullarda tutmak söz konusu edilirken, bugünkü koşullar Fransız köylülüğüne kesinlikle yetmemektedir. Ve bu Fransız burjuvazisinin yıllardır çözemediği köylülük sorununun aşılabilir boyutlarda olduğunu gösteren en belirgin kanıttır da. Bay Mitterrand hem dünyaya açılma, serbest pazar ekonomisinin en önde savunmacılığını yapmakta hem de "eğer Avrupa Topluluğu'ndan çıkarsak Fransız köylülerinin ürettikleri dünya piyasalarının fiyatları ile karşı karşıya kalır ki bu da bugün ellerine geçen yarısı demektir. Bu onların önlenemez açlığını ve sefaletini getirir" diyebilmektedir. Bay Herzog özgür pazar ekonomistlerinin içine düştükleri çıkmaz ve hiçbir zaman çözemeyecekleri aşamayacakları derin uçurum işte bu ikiyüzlüce gizlemeye çalışılan derin uçurumda yatmaktadır. Ve dünya burjuvazisi bu uçuruma kesinlikle yuvarlanma durumuyla karşı karşıyadır.

Tüm bunlar bir yana hem asıl üzerinde şunun vurgulamasını yapmak istiyorum size: FAO'nun son raporuna göre yalnızca Afrika'da 30 milyon insan açlık sorunuyla karşı karşıyayken, dünyamızda milyonlarca insan kötü beslenmeden ve de çocuklar açlıktan ölürken Fransız köylülerinin "biz çok ürettiğimiz için cezalandırılıyorruz" gerçeğine siz o pek ünlü özdeyişle "kapitalist pazarın kusurları olarak bugüne değin getirdiklerini" dünya halklarına karşı sorumluluğunuzu unutmadan sahiden nasıl aşarak gerçekleştirebileceksiniz? Nasıl aşacaksınız Doğu Bloğu'nda, örneğin Polonya'da et üreten köylülerle Fransız köy-

lülerini karşı karşıya getiren bir üretim anarşisini? Gıdasızlıktan Varşova'da, Prag'da, Afrika'da, Asya'da ve Moskova'da milyonlarca insan açlık sınırında beklerken, üretim güçlerinin yerini hiç değiştirmeden, yani üreticilerin devlet aygıtını yönetmelerine olanak tanımadan bu karmaşayı nasıl netleştireceksiniz? Siz dünyaya, gezegenimize sorumluluğunuzu unuttunuz mu yoksa? Ama hemen şunu anımsatmamda kaçınılmazlık vardır: Artık dünyamızı, gezegenimizi düşünmeden komünist olmak olanağı da kalmadı. Bay Herzog, Fransız köylülerinin, "Aç bir dünyada çok ürettiğimiz için cezalandırılıyor... Amerika tarım politikasıyla tüm dünyayı egemenliği altına almak istiyor" diye haykıran Fransız köylülerinin isyanına ya en doğru çözümleri getirmek zorundasınız ya da Thiers alanında coplanan köylüler, sizin "hukuk devletinin tarihsel kazanımlarından" söz eden komünist formülasyonunuzun hesabını çok ters bir yoldan örneğin, faşist Le Pen kanalıyla önünüze koyarak sorgulayacaktır. Başka hiçbir seçeneğinizin olmadığını görmekte ivedi davranmanız belki de çok şeyin gecikmesini halâ önleyebilir...

Ne ki Fransız işçilerinin içinde bulunduğu durum Fransız köylülerinin durumundan hiç de ayrıcalıklı değil... Onlar sizin "Hukuk devletinin tarihsel kazanımlarından" yola çıkan formülasyonunuzun geçerliliğini nasıl yitirdiğini kendi yaşamlarında yaşaya yaşaya görmektedirler. İşte çözmeniz gereken çetin örnek: 17 gündür, Renault-Cléon fabrikasında direnişte bulunan işçiler tıpkı Thiers alanında dağıtılan köylüler gibi, 5 Kasım sabahı saat 03.30'da fabrikanın ünlü kapısı P 4'den polis ve güvenlik güçlerinin tepeden tırnağa silahlı saldırısına uğradılar. Çatışma yalnızca iki saat sürdü. Ve bu iki saat sonrasında güvenlik güçleri yeniden zırhlı arabalarına binerken fabrikada ışıklar yeniden yandı ve işçiler yaralı arkadaşlarını toplamaya başladılar. Çalışma bakanınız bayan Martine Aubry o günün sabahı zafer kazanmış bir kumandan edasıyla 200 yıldan beri burjuvazinin yineleye yineleye gittiği sözlerini basına açıkladı: "Renault-Cléon fabrikasında çalışma özgürlüğü yeniden sağlanmıştır".⁽¹⁰⁾ Çalışma özgürlüğünün ne anlama geldiğini "Pazar ekonomisinin" pazarla sosyalizmi birleştirme şarkılarının en çok söylendiği bir zamanda Renault fabrikasının bir işçisi eline geçirdiği me-

gafonda, güvenlik güçlerinin dârmadağın ettiği yaralı arkadaşlarının ortasında tıpkı 200 yıldan beri haykırılan bir biçimde vurguluyordu: “Savaşımız bitmedi. Şimdi işimiz sabah vardiya-sına gelecek ekipteki yoldaşlarımızı silahlarını sırtlarına asma-dan işe başlamamalarına inandırmak ve eylemimizi dimdik ayakta tutmaktır. Bize dimdik ayakta durmak ve kararlılık yara-şır.”⁽¹¹⁾

Bu ses “silahlanmadan işe başlamamak” haykırısı “tarihsel kazanımlardan” söz eden bir Fransız komünistine hiç de yaban-cı değildir. Bu ses 1830 isyancılarının, 1848 ihtilalcilerinin, 1871 komünarlarının 21. yüzyıla girerken taşıdıkları, Châteaubriant alanında “Yaşasın dünya proletaryası” diyen, yoğunlaşa yo-ğunlaşa omuzladıkları tarihsel oluşumun sesidir. Bay Herzog bu ses barikatlar gerisindeki komünarların sesinden bunca ayrı değil, bunca özdeşleşmişken 200 yıldır ne köylülerin, ne işçile-rin sorununa gerçekten çözüm getirememiş burjuvalarınızın bundan sonra hiç de “şeytanlaşmayarak” ve de coplanan işçiler ve köylülerle birlikte nasıl barış içinde, eşsiz bir karma ekonomi modelinde yaşayabileceğini işçilerinize ve köylülerinize nasıl söyleyebilmektesiniz? Kendi yaşadığınız gerçeklere bunca mı uzaksınız? Ve siz sahiden nasıl komünistsiniz? Ve siz kendinizi nasıl Marksist olarak tanımlarsınız Marx’ın “benim asıl keşfim proletarya diktatoryasıdır” tümcesine kendi gerçeklerinizde sırt dönerek?..

Aslına bakarsanız Pazar dogmalarının paranın egemenliğini bayraklaştırdığı, malların, alım satımın fetişleştirildiği yalnızca Fransa’da değil tüm Avrupa’da söz konusu olan “hukuk devle-tinin tarihsel kazanımları” değil, ırkçılık, despotizm, savaş, iş-sizlik ve hortlayan her türden gericiliktir. Mallar, alım-satım-pa-ra insansal değerleri değil yukarıda adını ettiğim ikincileri bera-berinde getirir. Yeğlenmiş bir yaşam biçiminin doğal sonucudur bu. Tunuslu filozof Muhammed-Allal Sinaceur, Belfort’ta yapı-lan “Satıcıların Avrupası mı yoksa İnsan Haklarının Avrupası mı” toplantısında⁽¹²⁾ durumu tam da üçüncü dünya ülke aydın-larının uyanık sorumluluğunda özetliyor: “1789’un idealleriyle hiçbir ilgisi kalmamış bir biçimde yüzüne insan hakları maske-si takmış bir pazar ekonomisi her yeri adım adım ele geçiriyor”

diyor. Filistin ve Körfez Savaşı'nın sonuçlarına değinen Filistinli Hukukçu Abû Sada "Arap-Müslüman dünyasının parçalanmasından Avrupa sorumludur" diyor. Avrupa'nın içine düştüğü ideolojik boşluğu ve sonuçlarını, felsefe profesörü Ominique Lecourt, Sovyet devriminin Fransız devriminin ideallerini aşarak o idealleri gerçekleştireceği savının Doğu Avrupa ülkelerinin ve Sovyetler rejiminin yıkılmasıyla ortadan kalktığını, şimdi Avrupa'da katolik restauration yolunun açıldığını söyleyerek, bunu gerçekleştirmek için de Papa Jean-Paul II'nin "Aydınlanma felsefesini yeniden yakalamak için" uğraş verilmesi gerektiği vurgulamasında görmek olası" diyor. Ama bence en önemli betimlemeyi İrlandalı tarihçi Hugh Gough yapıyor: - "1919'un Avrupa'sındayız baylar diyor. Alabildiğine kararlı bir ırkçılık ve milliyetçilik dalgasının yükselmesiyle karşı karşıyayız. Bu Fransız biçimi ulusal kimlik düşüncesine, yani bireyin kendini bütünleştirmek istediği liberal ve bireye açık ulusalcı kimliğe tümüyle aykırıdır." Siz tüm bunlara bir komünist olarak kulağınızı tıkiyorsunuz. Siyaset bilimcisi Sami Nair'in salonda çılginca alkışlanan şu sözlerini de o nedenle duymuyorsunuzdur: -"Sosyal, kültürel ve etnik dışlama olayları, yalnızca emirleri seven ve kendi dışındaki tüm başkalarına kan ırkçılığının bariyerlerini ören günümüz Avrupa'sında gitgide yoğunlaşıyor." Siz tüm bu tehlikeleri görmüyorsunuz bay Herzog... En önce bir komünistin görmesi gerekirken siz görmüyorsunuz. Bir komünist için görmenin yetmediğini, bu korkunç tehlikelerle savaşmak için gerek ideolojik gerek örgütsel temelde savaşım verme zorunluluğunu da gözardı ediyorsunuz. Bu durumunuzla eski dışişleri bakanınız Claud Cheyson'dan bile geri düşüyorsunuz. O hiç olmazsa gerçekçi bir gözlemleme yapıyor: "Yeniden XIX. yüzyıla döndük diyor. Ve Guizot'un özdeyişindeki konumdayız: Zenginleşin."

Avrupa Topluluğu Bilimsel ve Teknoloji Programı (FAST) direktörü İtalyan Ricardo Petralla her zamanki gibi gezegenimizin durumunu tam bir sorumlulukla açıklıyor, siz komünistleri aşarak: "Avrupa Topluluğu'nun bağrında oligarşilerin yarışmacı ve hegemonyacı tutumu başka dünya tasarımlarının üstüne çıktıklarında demokrasi büyük bir tehlikeye girecektir. Bu anlamda böylesi bir Birleşik Avrupa, dünyalaşmayı ve insanlık

koşullarının çeşitliliğini düşünmeme, gözetmeme riskini taşımakta, bu tutum da Kuzey-Güney bölünmüşlüğü'nün derinleşerek kendi içine gömülmesini daha çok gerçekleştirecektir."

Bizim, Güneyli komünistlerin gözünde Avrupa 1919'un da çok gerisinde ve tarihinin hiçbir döneminde olmadığı kadar tehlikeler içindedir. 1919'da Bolşevikler vardı. Dünyamızı arıtacak ilkelerle örgütlenmeleri tüm güçleriyle sağlıyorlardı. Lenin o dönemde gerçekleştirdiği ilkelerle daha sonra Alman nazizmini yenecek, dünyamızı kurtaracak, onun çağlar gerisine yuvarlanıp gitmesini engelleyecek birikimleri sağlıyordu. Dünyamız hiçbir döneminde yalnızca böylesine zenginler'in egemenliğine terkedilmiş değildi. Bolşevikler yenilmiş değildi.

Ve Avrupa'da komünistler enternasyonal uyanıklıkları içinde görevlerini "melekşemiş patronlarla birlikte yaşamak", "hukuk devletinin tarihi kazanımları" gibi "sırtlarını dayamak" gibi aldatıcı düşlerin içinde tıkanıp kalmış değillerdi. Ünlü politik tiyatronun kuramcısı Piscator bile ilkelerini saptarken "işçi sınıfının bilincinde ikircimlik yaratacak kurgulardan kesinlikle kaçınılmasını" öğütlüyordu.

Bay Philippe Herzog, size bu satırları yazdığım sırada Mete Ekşi adlı bir Türk gencinin Alman faşistlerince öldürülen cesedi geldi ülkemize. Mete Ekşi, Almanya'da teknik okuldaydı ve Alman-Türk Gençliği Dostluk Cemiyeti'nin etkin bir üyesiydi. Kafası neo-faşistlerin beyzbol sopalarıyla parçalanarak öldürüldü.

Televizyon ekranlarında gün boyu Lenin'in parçalanmış yontularının vinçlerle başı gövdesi birbirinden ayrılmış kamyonlara yüklenen görüntüsünü yaşıyoruz. Kaldırılan her yontunun altından ırkçılık, faşizm, yabancı düşmanlığı, haçlar hortluyor. Haçlara gamaların takılması zamanının uzak olmadığını gösteren olaylar yaşanıyor Avrupa'nızda. Utanç duvarı diye nitelendirilen Berlin duvarının yıkılmasının ikinci yılıyla Hitler'in iktidara gelişini sağlayan ünlü Kristaller Gecesi'nin yıldönümü aynı güne 9 Kasım'a rastladı. Dazlak neo-faşistler sabaha dek ellerinde meş'alelerle Kristaller Gecesi'ni, "Reiche Şehitleri"ne dönüştürerek kutladılar. Doğu Almanya'nın Halle ve Vismar kentlerinde tam bir terör estirdiler. Alman polisi izledi yalnızca... Sizin izleyişiniz gibi. Göçmen işçilerin ya da sığınmacıların

kampları basılır, evleri ateşe verilir, küçük çocukları öldürülürken de bu Alman polisi hep olayı bastırmaya sonradan yetişme yöntemini kullanır oldu. Bir yetkilinin “Alman polis şeflerinin yeni-nazilere sempatiyle baktıklarını” söylemesini umursamazlıkla mı karşılıyorsunuz? Ya sizdeki durum bay Herzog... Le Pen’le nasıl baş edeceğinizi bilemez duruma düşüşünüzün yarınki sorumluluklarını düşüneceğinize insanlarınza hangi ninnileri söylüyorsunuz?.. Tüm kent dışı mahalleleriniz içten içe gümbürdeyen volkanlar gibi... Harkis’lerin sorununu daha çözemediniz. Le Pen’in önünü kesebilmek için sağcı liderlerinizden Chirac; yabancı işçilerden “pis kokulular”, “domuz gibi çoğalıyorlar” diye söz ederken, D’Estaing yerleşme hakkını daha geri formülasyonlarla “kan hakkında” çözümlemeye çalışıyor. Faşist Le Pen kahkahalarla gülüyor bunlara: “Biliyorum ben diyor, Fransızlar bir şeyin aslını kopyasına yeğlerler.” Ve siz düşler içinde “çoğulculuktan”, “Proletarya diktatoryasının” söz konusu olamayacağını söylerken Fransız burjuvazisi 10 yıl önce kaldırdığı idam cezalarını yeniden canlandırmak için meclise hazırlık dosyaları getiriyor. Bu idam cezalarının bir süre sonra Giscard d’Estaing’in sözünü ettiği Fransa’yı istila eden “yabancılar”dan kurtarmak için kullanılmayacağının güvencesini kim verebilir’?.. Oooo... çok mu abarttığımı söylüyorsunuz?.. O zaman bana bay Herzog, Avrupa Parlamentosu üyesi de olduğunuzu anımsatarak, 1989 yılında Yeni-Kaledonya’da Fransız jandarmalarının sorgusuz sualsiz bir köşecikte kurşuna diziverdikleri üç gencin dosyasının ne olduğunu söyleyiniz. Bay Mitterrand bu dosyayı inceleyeceğini ve gerekeni yapacağını söylemişti. İzliyorum ve üç genç köylünün adlarını veriyorum: Wenecelas Lavelloi-Alphose Dianou-Waina Amossa? Paris’te bir Cezayirli kurtuluşçunun idamını onaylayan bir zamanların içişleri bakanı bay Mitterrand, 1989’un sömürgeciliğinde kendi jandarmalarının cinayetinden hesap soracak bir erdemliliğe ulaştı mı pek merak ediyorum doğrusu... Ama daha doğrusu adını ettiğiniz “Hukuk devletinin tarihi kazanımları” bu hesabı izleyecek güce erişti mi yani?

Durum yalnızca sizde vahim değil. Majesteleri’nin 400 yıllık demokrasisinde de durumlar iç açıcı değil. 1985 Kelle isyanını

zar zor atlatabilmiş Majestelerinin hükümetleri şimdi Birmingham endüstri kentinde olup bitenlerle nasıl baş edeceğini bilemiyor. İngiltere'nin bu en önemli endüstri kentinde etnik çatışmalar almış başını gidiyor. Bura halkının yarısı yoksulluk sınırında. Yüzde 37'si ise yoksulluk sınırının da altında. Yüzde 13'ü toplumdan tam anlamıyla kopmuşluk içinde yaşıyor. Bu toplumdan kopma ve marjinalleşme tüm adanın güney bölgesini kötü bir hastalık gibi sarıyor. Bu bölgeler bir papazın dediği gibi "Majestelerinin Güney Afrika Cumhuriyetleri..."

Avusturya'da neo-faşist parti oylarını üç kat artırarak, Viyana kent meclisine 24 üye sokmayı başarıyor. Üzerinde durulması gereken çok önemli çarpıcı yan da şu: Adı Özgürlük olan faşist partinin oylarını böylesine patlatmasına neden de, Avusturya hükümetinin Hırvatları desteklemesiyle Yugoslav federal ordusuna yenilen Hırvatların çoğunun, çocuk çocuk Viyana'ya sığınmaları. Onları "domuzlar evlerinize" diye kovan neo-faşist parti hiçbir partiye nasip olmayacak biçimde birden bire oylarını 3 kat arttırıyor. Avrupa burjuvazi yönetiminin çıkmaz sokağını belki de bu örnek en iyi biçimde sergiliyor. Hem komünistlere karşı savaşım verenleri destekliyor, hem de ondan kaçanları nereye sokacağını bilemiyor, faşizmin güçlenmesini sağlıyor. Bundan, eski bir Nazi, Wehrmacht subayı olan bugünün Avusturya Cumhurbaşkanı Kurt Waldheim'in mutsuz olduğunu söylemeye cesaret edebilir misiniz komünist vicdanınızın tedirginliğinde?..

Irkçılık akımları gittikçe örgütlenerek ve kan dökerek yalnızca Fransa'da, İngiltere'de, Avusturya'da değil... Belçika'da yabancı düşmanlığı azgın bir deniz dalgası gibi kabarırken 212 koltuklu Meclis'e Sosyal-Hıristiyan Francophonelar 18, Sosyal-Hıristiyan Flamandlar 39 milletvekili sokabilirlerken, aşırı sağcı Neo-Faşistler 13 milletvekili sokmayı başarabiliyorlar ve koalisyon hükümeti Flamandlarla Francophonelerin en gerici bir biçimde birbirlerine düşmeleri nedeniyle çatlıyor. Belçika'nın dağılıp dağılmayacağından bile kuşku duyanların sayısı az değil.⁽¹³⁾

Ancak bunca olumsuzlukların içinde olumlu şeyler de oluyor değil bay Herzog... Örneğin Avrupa'nın çok ötesinde, bize

yakın bir bölgesinde Tacikistan eski komünist devlet başkanı Rahman Nabiev oyların yüzde 58'ini alarak islamcıların ve demokratik güçlerin adayı Nazarov'un yüzde 25'lik oyunu çok gerilerde bırakıyor, ayrıldığı devlet başkanlığına yeniden seçiliyor. Ama görüyorum, bir süre sonra metropollerinizde bu seçimi küçümseyecek giderek demokratik olmadığını söyleyecek, belki sizin de içinde yer alacağınız görüşler sık sık ortaya atılacaktır.

Tıpkı Doğu Bloğu'nun Batılılarca teslim alınmasından sonra yapılan o pek önemsedığınız özgür seçimlerde komünistlerin kazanması gibi. Örneğin Arnavutluk'ta... Örneğin Bulgaristan'da... Bir bakıma Romanya ve Azerbaycan ile öteki Doğu Sovyet Cumhuriyetleri'nde yapılan seçimleri hep komünistlerin kazanması gibi... Son örneği Tacikistan, Kazakistan ve Ukrayna... Ukrayna'yı tanıyıp tanımamakta kapitalist başkentler sakıncalarını apaçık belirtiyorlar. Çünkü Ukrayna Cumhurbaşkanı halâ, siz Batılı komünistlerin Lenin modelinin geçersizliğini deklare etmenize karşın o Lenin'den saygıyla söz açıyor... "Lenin büyük bir hümanistti her şeyden önce, diyor ve ekliyor... İnsanın insan tarafından sömürülmesinin de amansız ve yeminli bir düşmanıydı." Polonya'da bile seçimi komünistler aslında yitirmiş değiller Bay Herzog... En sağcısından, en liberaline dek 27 partinin katıldığı Polonya seçimlerinde, Batı tüm desteğini Demokratik Birlik Partisi'ne vermesine karşın onlar 62 sandalye elde ederlerken eski komünistlerin oluşturduğu parti 60 sandalye ile siyasal erkin nöbetinde bekliyor. Sizin hangi partiniz, hem de toplumsal yapılanmalarda köklü ve toptancı değişiklikler yapmış olsun da 45 yıl ülkeyi yönettikten sonra seçimlerden yine de burnu kanamadan çıkabilsin, hangi partiniz gerçekten bu gücü gösterebilir yaşadığınız toplumsal nesnellikleri irdelerseniz...

"Türlü hile ve desiselerle" siyasal erkten uzaklaştırılmış, partileri yasaklanmış komünistler, Doğu'da direnirlerken Avrupa'da, hem de sizin burnunuzun dibinde, örneğin İtalya'da da seçimleri faşistler kazanıyor...⁽¹⁴⁾ Lombardia Cephesi'nin kazandığı başarıdan Mussolini geleneğinin canlı anılarını yaşamlarında halâ sürdürenler dehşete kapılıyorlar. Lombardia Cephesi faşist eğilimli ama bir parti bile değil... Büyük ölçüde Mafya et-

kinliğindeki bir oluşum... Hıristiyan Demokratlar 7,6 puan yitiriyorlar, sosyalistler geriliyorlar ve Achille Occhetto'nun komünist adını silip attığı demokratik sol partisi göçüyor. Brescia'daki sonuçlardan sonra şimdi faşistler ilk hedefleri Belediye Başkanlıklarına yöneliyorlar. Büyük ölçekte örgütlenerek... "Hukuk devletin tarihi kazanımlarının" belki de en tipik örneğini İtalya oluşturuyor bay Herzog, burnunuzun dibindeki İtalya... Dışişleri Bakanı Gianni Michelis Berlin duvarı çökertilince "Sosyal demokrasi komünizmi yendi" diye sevinç çığlıkları atıyordu. Faşistler Avrupanızda hiçbir zaman siyasal erkten uzağa düşmediler bay Herzog, sizin tüm özgürlük, tüm hukuk devleti kazanımlarından söz etmenize karşın. Onlar yeni kılıklarda Avrupa demokrasilerinin illegal, görünmeyen su altındaki kâdrolarını oluşturmayı sürdürdüler. Cumhurbaşkanı Cossiga'nın, NATO'nun yeraltı uzantısı Gladio'nun İtalya'daki yasadışı eylemlerinden kendisinin sorumlu olduğunu söylemesi bunun en tipik örneği. Cossiga'nın bu davranışı açık yüreklilikten değil, Cumhurbaşkanlığından istifa etmemekle Gladio'nun yeraltı eylemselliklerini bütünüyle gizleyebilmekten. Sicilyalı yazar Leonardo Sciascia, mafya ile başa çıkabilmek için "Hıristiyan-demokrat partiyi kapatmak gerek" diye yazmıştı.⁽¹⁵⁾ Bir başka görevli, Umberto Santino açıkça "Mafya'nın bir numaralı partisi Hıristiyan-demokratlardır" diyordu. Ama mafya konusunda gerçekten en yetkili yargıç, o nedenle de en yetkin uzman olan Giovanni Falcone bence asıl üstünde durulması gereken özdeyiş biçimindeki şu açıklamasını yapıyordu: "Mafya'dan daha çok devletten korkuyorum."

Hıristiyan-Demokratların Dışişleri Bakanı sosyalist De Michelis "sosyalizm komünizmi yendi" diye etekleri zil çalarken, sosyal demokrasinin halklara karşı ihanetinin en tipik örneğini veredursun, bay Cossiga kendisini hesap vermesi için Cumhurbaşkanlığından istifaya çağıran partisinin amblemini bile değiştirmiş, komünist adını atmış Achille Occhetto'yu "utanç verici saldırılarından dolayı" kınayarak bu yöntemlerin yıkılan reel sosyalizme "nostaljik bağlantıdan, Stalinizm esinmelerinden" kaynaklandığını söyleyerek istifa etmeyeceğini açıklıyor.

Komünistler adlarını değiştirse bile kendilerini yeryüzünden silip atıncaya dek savaşımalarını sürdüreceklerin kimler olduğu-

nu görüyor musunuz bay Herzog? Bu örneği, Fransız Komünist Partisi'ni demokratikleştirme adı altında iyice sulandırıp sosyalistlere teslim girişimlerinde bulunan siz "yeniden temellendirciler" in de başına gelmemesi için veriyorum.

Hayır bay Herzog. İçinde yaşadığınız Avrupa, tarihçi Hugh Gough'un "1919 Avrupasındayız" saptamasından daha da geri. Ben 1919 Avrupasına bile razıyım. Yugoslavya'da oluk oluk kanlar akıyor burnunuzun hemen dibinde... Vukovar ve Dubrovnik kentleri Hitler Almanyası'nın Yugoslavya'ya saldırmasındaki yıkıntı görünümleri ve cesetleri taşıyor televizyon ekranlarına... 70 yıldır hiçbir milli gün kutlamamış ama hep enternasyonalist şöleni kutlamış olan Sovyet Cumhuriyetlerini parçalayıp böldükten sonra oralarda şimdi milliyetçilerin birbirlerinin kanını nasıl oluk oluk akıttıklarına değinmeyeceğim ama Paris'te yere göğe koyamadığınız, her yazdığını hemen çevirip yayınladığınız Çekoslovakya Cumhurbaşkanı yazar Vaclav Havel'in Slovaklarla Çeklerin birbirlerine düşmeleri, Cumhuriyetin bir kan gölü içinde boğulup gitmemesi için gösterdiği çabalara "demokrasi" ve "hukuk devletinin tarihi kazanımlarından" söz eden düşlerinizden sıyrılıp yardımcı olmanız, kendisine -gücünüz varsa- el uzatmanız gerektiğini söylemekle yetineceğim.

Ve bay Herzog, kan döke döke faşizme kararlı bir biçimde yürüyen böyle bir Avrupa hergün korkunç biçimde silahlanıyor. NATO yetmiyor kendisine. Batı Avrupa Birliği'ni oluşturuyor. Silahlı güçlerini yeniden düzenliyor. O da yetmiyor. "İvedi Müdahale Gücü" oluşturuyor. Ve bu gücün 100 bine yakın silahlı gücünün bir erdeki savaş gücü NATO standartlarının tam beş katına ulaştırılıyor. Avrupa Topluluğu ayrıca Avrupa savunması için kendi silahlı gücünü oluşturma ilkesini NATO'nun son toplantısında onaylatıyor. Sosyalist başkanınız nükleer silah üretimini yasaklayan kararlara imzasını atarken tam bir ikiyüzlülük örneğiyle Fransa'nın kendi gereksinimi için nükleer bomba üretimini sürdüreceğini açıklıyor. Çağımızın belki de en teknolojik yeniliklerle donatılacak Hades (Cehennem) bombardıman uçaklarının yapımından cayılmayacağı hükümetinizce açıklanıyor. Boris Yeltsin'in kendisini "Sizi 74 yıldır Kremlin'de görmek için

bekledik” dediği sağcı parti lideri ve Paris Belediye Başkanı Jacques Chirac, h k metinizin askeri bütçeyi arttırmasını destekleyerek daha da ileri gidiyor, bunu yeterli görmüyor: “Fransa askeri bütçesine yeni ekler yapmak zorundadır” fetvasını veriyor.⁽¹⁶⁾ İngiltere nükleer başlıklı trident füzelerinin yapımından caymayacağını, tam karşıtı, projeyi hızlandırdığını açıklıyor. Amerika tüm silah indirimi antlaşmalarına karşı bölgesel savaşları içeren “ ok Seçenekli Caydırıcı” stratejisine kaynak aktarmayı sürdürüyor. Yıldızlar Savaşı projesi kendi kaynaklarından yoksun bırakılmıyor...

Görünürde düşmanın kalmadığı bir dünyada bu azgın silahlanma sayrılığı neden peki bay Herzog? Nedenini düşündünüz m ?      dünya burjuvazisi kendi içinde müthiş bir entegrasyonun süreçlerini yaşarken teslim aldığı dünyayı yönetemeyeceğini, kendisiyle gezegenimiz arasındaki uçuruma yuvarlanıp gitme tehlikesini önlemek için, her zaman yaptığı gibi silahlarına daha çok sarılıyor... daha çok silahlanıyor kendi faşizminin önünü a a a a.... kendi derin humması içinde...

Ama hummanın nöbetleri içinde başka sesler de duyuluyor. Renault fabrikasının işçisi: “Savaşımız bitmedi...” diye haykırıyor fabrikasının kapısı önünde... “Silahlarımızı sırtımıza asarak tüm gücümüzle direnmeliyiz...” Ve Paris sokaklarını dolduran yüzbinlerce köylü haykırıyor: “A  bir dünyada çok ürettiğimiz için cezalandırılıyorz...” Ve sizin, kapitalist metropollerdeki demokrasinin tarihi kazanımlarını vurgulayan sözlerinizden çok metropollerin işçisiyle köylüsünün haykırıları üçüncü dünya ülkelerinin devrimci mücadelelerine daha çok yansıyor, oralarda yankılanıyor gezegenimizin yarısını, insanoğlunun tüm geleceğini belirleyecek olan yeni oluşumlar içinde...

*"Danimarka (Avrupa diye algılayınız)
bir hapishanedir, duvarlarında
kulaklar olan bir hapishane...
Ama insanların kulakları yok..."*

Hamlet

21. yüzyıla girerken: "Nasıl bir dünya kavramı?" diye soruyorsunuz. "Karşılıklı kamplar dönemi bitti artık" diye yanıtıyorsunuz yeni dünya kavramınızı. "Halklar adına ve onlar için egemenlik kurmadan işbirliğini gerçekleştirmektir" sizce söz konusu olan. "Bu da Avrupa'da ve dünyada egemen halkların sıkı sıkıya ortaklaştığı yeni kurumları gerektiriyor." Böyle bir kurum var bay Herzog, 7 Kuzeyli zengin ile dünyanın tüm öteki halklarını alabildiğine sıkı sıkıya bağlayan bir kurum: Emperyalizm. Her gün kendi kendini yenilemesini bilen, şimdi ulussuzlaşma aşamasına uzanan bir emperyalizm.

Tarihinin hiçbir döneminde insanoğlu böylesine iki büyük kampa bölünmedi. Doğu Avrupa ve Sovyetlerin dağıtılmasından sonra bu kampın, sizin yadsımanıza karşın, "karşı karşıya düşmüş kamplar dönemi bitti" demenize karşın, bu iki büyük kamp yiyeceklerinden içeceklerine, ısınmalarından barınmalarına, hayat ortalamalarından üretimlerine, üretimlerinden tüketimlerine değin Montherlant'ın "Ölü Kraliçe"de dediği gibi "nefretlerinden sevgilerine değin karşı karşıya düşmüş iki dünya olarak" hiç bunca belirginleşmemiş, hiç böylesine karşı karşıya düşmemişlerdi. Örneğin Paris'in herhangi bir banliyösünde yaşayan orta halli bir ailenin kazancı Güneydoğu Asyalı, kırsal kesimde oturan bir ailenin gelirinden 100 kat daha çok. Bir New York'lu avukatın yalnızca bir saatte kazandığını, örneğin bir Filipinli köylünün kazanabilmesi için tam tamına iki yıl çalışması gerekiyor. Abarttığımı mı sanıyorsunuz yoksa bay Herzog... O zaman size, Ottawa Üniversitesi'nde sizin gibi ekonomi profesörü olan Michel Chossudovsky'nin Le Monde Diplomatique'nin Eylül sayısındaki, Dünya Bankası verilerine ve tümüyle istatistiklere dayanan incelemesini öneririm.

Amerikalıların bir şeyler atıştırdıkları fast-food restaurant'larında ve süpermarketlerinde bir yılda tükettikleri Pepsi ve Coca-Cola tutarı 30 milyar dolar. Bu, örneğin zavallı Bangladeş halkının bir yıldaki üretiminin hemen hemen iki katı. Ve bu yılın Muson hortumlarında 300 binden çok Bangladeşli sellere kapılıp boğulurken Amerikalılar fast-food'larında kola tüketimlerini sürdürüyorlardı. Veba salgınında ölenlerin dökümünü Avrupa parlamentosu üyesi olarak elde etmeniz hiç kuşkusuz zor değildir. Bir Amerikalının bir yılda tükettiğini 50 Haitili ancak tüketiyor. Hiç kuşkusuz bu bir Amerikalı Harlem ya da Baby Doc Duvalier'de oturan yoksul, sokaklarda yatan, uyuşturucu tutkunu Amerikalı değil. Olayı bu boyutuyla da düşündüğünüzde bencil tüketimin kimlerde nasıl oranlarda yoğunlaştığını görürsünüz. Ve bu yumağın çözülmesi çağdaş Marksistlerin hep gözden kaçırdıkları bir olgu olarak üzerine eğililmesi gereken bir görev gibi onları bekliyor. Latin Amerikalı yazar Eduardo Galeano ilginç bir soru yönlendiriyor: "Bu 50 Haitili bir gün tıpkı Kuzey Amerikalı gibi tüketmeye karar verirse dünyamızın hali nice olur?"⁽¹⁷⁾

Hiçbir şey okumadım Eduardo Galeano'dan, ama sezinlediğim kadar bir komünist değil Galeano... Sizin gibi Parti'nin ekonomi seksiyonu başında bulunan komünistleri düşününce insanın "aman iyi ki komünist değil" diyesi geliyor. Okuyunuz bay Herzog, lütfedip okuyunuz Galeano'nun o incelemesini. Göreceksiniz ki bu 50 Haitili'nin böylesi bir olanağı yoktur. Çünkü yalnızca 7 zengin dünyamızı hallaç pamuğu gibi atıp, dehşetli yoksullaştırırken dünyamızın üçüncü dünya insanların ülkelerine kuzeyliler gibi yaşama olanağını vermesi zaten fiziksel olarak olanaksızdır... Ayrıntılarına girmiyorum... Okuyunuz diyorum...

Yoksa Dünya Bankası'nın 1988 yılını içeren ve de 1990 yılında yayımlanan "Dünya Gelirinin Paylaşılması" raporunu da mı görmediniz? 5 milyar 101 milyon insanın yaşadığı gezegenimizde yoksullar 4 milyar 317 milyon nüfuslarıyla yeryüzünün yüzde 84,6'sını oluştururlarken gelirden aldıkları pay yalnızca yüzde 21,8. Böyle bir dünyada yaşayan 784 milyon zenginin oluşturduğu Kuzeylilerin ise dünya gelirinden aldıkları pay yüzde 78,2.

Bay Herzog, 784 milyon insan dünya gelirin yüzde 78'ine el koyarken ve de 4 milyar 317 milyon insan bu gelirin yalnızca yüzde 21'ini alırken nasıl olurda bir komünist olarak "Karşı karşıya düşmüş kamplar dönemi bitti" der ve yeni dünya kavramınızı böylesine gerçekdışı varsayımlara oturtmaya kalkışırsınız? Hele bu yoksulluk içinde yaşayan 4 milyar insanın konumunu biraz daha açarsanız göreceğiniz gerçekler, gözlerinizi yummaya çalışsanız bile bir süre sonra Paris'in kendini örmeye çalışan faşist duvarlarını bile aşip önünüze düşecektir: Yoksullar diye gruplandırdıklarımızın da yoksulları var. Yani: 4 milyar yoksulun asıl çoğunluğunu oluşturan 2 milyar 884 milyon insan -ki dünya nüfusunun yüzde 56,5'ini oluşturmaktadır- yılda yalnızca kişi başına 320 dolar gelire yaşamlarını sürdürmektedirler. Öteki orta gelirli ülkelerin 1 milyar insanı da yalnızca kişi başına 1930 dolarla yaşamaktadır. Bu paylaşım rakamı bir avuç zengin ülkede kişi başına 17.080 dolar olarak kendini göstermektedir... İşte bay Herzog dünya burjuvazisi bu uçurumdan korkmaktadır. Bu uçuruma yuvarlanıp gitmekten. Tüm silahlanmalarının ardı arkası kesilmeyen o humması böyle bir dünyada yaşamaktan ve bu dünyayı silahların denetiminde tutmaktan başka ona çözüm getirememekten kaynaklanmaktadır. Çünkü Dünya Bankası'nın raporuna göre bu yüzyılın sonunda, yani 21. yüzyıla girerken dünya nüfusu 6 milyar olacak ve bu 6 milyarın 5 milyarından çoğu daha da yoksullaşmış koşullarda yaşayacaktır.

Bay Herzog böyle bir dünyaya isyan edilir. Böyle bir dünyada insan olarak yaşamının tek onurlu yolu sürekli isyan içinde yaşamaktır. Bir komüniste düşense bu isyanı tüm dünya halklarının mutluluğuna götürecek ideolojik ve örgütsel çalışmaları tamamlamak ve dünya halklarına komünistlerin dünyayı nasıl algıladıklarını net bir politik ve ekonomik projeye sunabilmektir.

Size bir de kapitalist metropollerdeki insan sefaletlerinden söz etmek istemiyorum. Yalnızca şunları söylüyorum: İngiltere'de 140 bin kişi evsiz barksızdır. Yalnızca New York kentinde 80 bin kişi sokaklarda barınmaktadır. Ve başkanınız bay Mitterrand 90 milyar bütçe açığıyla "Biz kalkınmış ülkelerin en az

borçlusuyuz” diye övünmektedir. İşsizlik oranlarını ve bu oranları subvention eden mekanizmaları nasıl güvence altına alacağını bilemeyen bir sistem yeryüzünden “hukuk devletinin tarihi kazanımlarına” yani 1973 Convention’undaki “Halkın haklarına karşı gelindiğinde ayaklanma halkın tümü ya da bir bölümü için hakların en kutsalı, ödevlerin en kaçınılmazıdır” ilkesine “sırtımızı dayayarak” silinip atılmalıdır.

Böyle bir dünyada sizin “birlikte yaşama” düşünüzün olanaksızlığına Lenin’in 1 Mayıs 1919’da devrimin 1. yıldönümünde metalurji işçilerine söylediği şu sözlerdeki düşün diyalektik gerçeğini yeğliyor, bu düşün gerçekleşmesinden başka hiçbir çözümü kalmamış insanoğlunun yeryüzü mücadelesinin sorumluluğunu yüklenmeyi yeğliyoruz:

“Torunlarımız, kapitalist çağın kalıntılarıyla, belgelerini büyük bir merakla izleyecekler. Nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir yiyecek-ıcecek maddelerinin alım satımı; fabrikalar ve işletmeler nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir... Bir insan başka bir insanı nasıl sömürebilir; çalışmadan nasıl sırtüstü yaşayabiliyordu birtakım insanlar? İşte tüm bunları kafalarında canlandırmakta zorluk çekecek torunlarımız...”⁽¹⁸⁾

KAYNAKÇALAR

- 1) Critique Du Droit Politique Hégélien, Paris, 1975, s. 201
- 2) Le Monde, 2 Kasım 1991
- 3) Le Monde, 1 Kasım 1991
- 4) Le Monde, 8 Kasım 1991
- 5) Le Monde, 26 Temmuz 1991
- 6) Le Monde, 11 Ekim 1991
- 7) Le Monde, 21 Kasım 1991
- 8) Le Monde, 1 Ekim 1991
- 9) Le Monde, 23 Ekim 1991
- 10) Le Monde, 6 Kasım 1991
- 11) Le Monde, 6 Kasım 1991
- 12) Le Monde, 25 Eylül 1991
- 13) Le Monde, 28 Kasım 1991
- 14) Le Monde, 28 Kasım 1991
- 15) Le Monde Diplomatique, Mart 1991 “Klanların ve gizli güçlerin elindeki İtalya”, François Vitrani
- 16) Le Monde, 1 Ekim 1991
- 17) Le Monde Diplomatique, Ekim 1991
- 18) Orhan İyiler, Birgün Bile Yaşamak

XIX

21. YÜZYIL EŞİĞİNDE İÇ SAVAŞIMIZ

*Ancak çılgın bir iyimserlik,
içinde yaşadığımız gerçeklerin
kaygı verici bunalımlarını yadsıyabilir.*

Franklin Roosevelt
(4 Mart 1933)

Kürt ve Türk kamuoyunda gittikçe yaygınlaştırılan bir görüşü şöyle çerçevelemek olası: “Demokrasiler’in komünist blok karşısında elde ettikleri büyük yengi Yeni Dünya Düzeni’ni demokrasi ve de halkların bağımsızlığı ilkesinde temellendirmek eğilimini apaçık gösteriyor. Avrupa’da 50 yıla yakındır hiç değişmemiş ülke sınırları yeniden çiziliyor. Komünist yönetimden çıkan topluluklar ulusal kimliklerini ve bağımsızlıklarını bulmanın derin heyecanını yaşıyorlar.” Örneğin NATO bile, PKK liderinin Serxwebun’da yazdığı gibi⁽¹⁾ çok önemli bir nitelik değişimine uğrayarak “... halkların, daha çok da insan hakları sorununun, hatta bağımsızlık isteyen halkların istemlerinin çözümlenmeye çalışıldığı siyasal bir kuruma” dönüşüyor. NATO, Anayasasında zaten öteden beri var olan “savunageldiği küçük halkların bağımsızlık mücadelelerinin” artık gerçek ve içtenlikli bir destekleyicisi durumuna geliyor. NATO’daki ulusların bağımsızlığı ilkesi nedeniyle de çok uzak olmayan bir gelecekte ABD, TC’ye üniter devlet ilkesinden caymayı dayatabilecektir. Parçalanan Sovyetler Birliği, Asya Cumhuriyetleri, Yugoslavya, Çekoslovakya halkları bağımsızlıklarını “NATO gündeminde” geliştirirlerken TC’nin üniter yapısını korumasının destekçisi

olması NATO'nun kendi ilkesiyle bağdaşamaz. Türkiye'de de bir "bağımsızlık devriminin" kaçınılmazlığını bilen ve bunu ön-gören ABD, olsa olsa bu devrimin "fazla anti-Amerikancı olma-masına" özen göstermek isteyecektir. Çünkü dünyamız artık gerçekten de hızla değişiyor. Ve bu değişikliğin önlenmesi de olanaksız. İnsanoğlu 21. yüzyıla halkların yeniden kendi bağımsızlıklarına kavuşma savaşımı verdikleri bir eşikten atlayarak girmeye hazırlanıyor."

Solumuzun bir kesimi PKK liderinin Serxwebun'da sergiledi-ği bu görüşü şu açılımla destekliyor: "Klasik bir sömürgecilik po-litikası izleyen ABD karşısında gittikçe ekonomik güç odakları oluşturmaya başlayan Avrupa Topluluğu halkları ve Japonya kendi aralarındaki egemenlik yarışmacılığı politikaları nedeniyle ister istemez ulusların kendi yazgılarını belirlemelerine kapıyı açıyorlar. Tarihsel gelişimi Avrupa Topluluğu'nu ister istemez daha liberal politikalar izlemeye yönlendiriyor. Bunun NATO'yu etkilememesi de olanaksızdır. Son Newroz olayları bunu açıkça kanıtladı. Almanya, ABD'nin karşıtı bir politika izleyerek, TC'yi şiddetle kınayarak hiç beklemedikleri biçimde silah ambargosu uygulayıverdi. Avrupa Parlamentosu Strasbourg kararı ile TC'yi dünya kamuoyu önünde kınadı.

Halkların bağımsızlık savaşimleri artık geriye dönüşü olma-yacak bir biçimde gittikçe yoğunlaşarak 21. yüzyıla girmeye ha-zırlanıyoruz. Bu öylesine bir gidiştir ki ileride Türki Cumhuri-yetlerle Anadolu Türklerinin Kürtlerle birlikte bir federasyon bile oluşturmaları sözkonusudur."

Doğru: 1975 Helsinki Sonuç Bildirgesi'nde tüm ülkelerin var olan sınırlarının değişmezliği, bu sınırların statüquo'larının res-men kabul edilmesine karşın bugün yaşanan gerçek Doğu Av-rupa'dan Sibiryaya içlerine dek 50 yıla yakındır hiç değişmemiş sı-nırların yeniden çizilmeye başlanmış olmasıdır. Yine doğru: NATO'nun ve de Batı Avrupa Savunma Birliği'nin burnu dibin-de koskoca bir ülke, Yugoslavya paramparça oluyor: Slovenler, Hırvatlar, Bosna-Hersekliiler, Makedonyalılar bağımsızlıklarını ard arda deklare ediyorlar. 1923-1924'lerde Birliğini bütünüyle oluşturmuş olan Sovyetler bağımsızlıklarını açıklayan devlet-lerle çözülüyor: Birleşmiş Ulusların bağımsız bayrakları yanın-

da 15 ulusun daha bayrakları dalgalanmaya başlıyor. Giderek şu bile söylenebilir: “Kötülükler İmparatorluğu”nun bozguna uğratılmasından sonra dünya burjuvazisinin 45 yıldır düşünö gördüğü Vancouver’den Vladivostok’a değin Avrupa “özgür-lük, pazar ekonomisi, insan hakları, halkların kardeşliğı üzerin-de temellendirilmeye gerçekten çalışılıyor... mu?” NATO artık sahiden bu ilkelerin “içtenlikli siyasal bir kurumuna mı” dönü-şüyor?

Tarihin Uçurum Kenarında Bir Dünya Burjuvazisi

14 Aralık 1991’de ABD Dışışleri Bakanı James Baker, Doğı Avrupa ve de Sovyetlere yapılacak yardım konusundaki açıkla-malarına çok kişinin gözünden kaçırdığı bir tümcecik de ekleyi-vermişti: “(Şimdi artık) Tarihin tam da uçurum kenarında bulu-nuyoruz.”⁽²⁾ Aslında ulussuzlaşma aşamasındaki dünya burju-vazisi, çok kişinin gözden kaçırdığı, hem de en yengin bir zama-nında Baker’in dediğı gibi “tarihin uçurum kenarında bulun-u-yor”. 19 Ağustos 1991 Moskova provokasyonundan sonra tü-müyle diz çökertilip teslim alınan Sovyet halklarıyla, Doğı Av-rupa halkları ve bir de dünya halkları karşısında tüm sorumlu-luğıyla başbaşa kalmasından kaynaklanan ve de derinlikleri, boyutları hızla genişleyip derinleşen bir uçurum karşısında kal-dığını dünya burjuvazisi tarihinin hiçbir döneminde böylesine net, böylesine yalın bir gerçek olarak görüp kavrayamamıştı. Kendisini dünyayı fethetmeye götüren sosyo/ekonomiklerin dürtüsünde dünya burjuvazisi umut ve kendisine derin bir gü-ven taşıyordu. Bu güvenini, 21. yüzyılın eşiğinde, dünya fethini bir bakıma bütünüyle tamamladığı bir süreçte, ustalıkli bir bi-çimde gizlemeye çalışmasına karşın tümüyle yitirmiştir.

Dünya halkları karşısında zaten varolan uçurumun boyutla-rını Dünya Bankası’nın 1990’da yayınlanan 1988’deki “Dünya Gelirinin Paylaşımı” tablosunda görmek olası. 5 milyar 100 mil-yonluk gezegenimiz insanların tümünün ürettiklerinin yüzde 78,2’sine dünya burjuvazisi ve onların metropolleri el koyuyor. Dünya nüfusunun yüzde 84,6’sı ise bu gelirden yalnızca yüzde 21,8’lik bir pay alabiliyorlar. Uçurumun asıl derinliğıyse dünya nüfusunun yüzde 56,5’ini oluşturan yani 2 milyar 884 milyon

insanın insan başına düşen 320 dolarla dünya gelirinden yalnızca ve yalnızca yüzde 5,4'lük bir pay alabilmesi.⁽³⁾ Hemen söyleyeyim: Böylesi bir dünyada ne "Halkların Özgürlüğü", ne "İnsan Hakları", ne "Ulusların Kendi Yazgılarını Belirleme" güçleri ve yasallıkları olur. Zaten burjuvazinin böyle şeylere pek kulak astığı da yok. Bu yılın başlarında yapılan Fransa'daki "Denizaşırı Ülkeler" toplantısında burjuvazinin sosyal-demokratları Üçüncü Dünya ülkelerine yapılacak yardımları "İnsan Hakları" ve de "Demokrasi" koşullarına bağlama ilkesini ortadan kaldırıverdiler. Onlar için önemli olan yatırımlarının en verimli biçimde katlanarak kendilerine dönmeleridir. İşte bu noktada ulussuzlaşma aşamasındaki dünya burjuvazisinin tüylerini diken diken eden, başını döndüren uçurumun derinliği ortaya çıkıyor: 1970-1980 arasında Üçüncü Dünya ülkelerinin uluslararası bankalarla yaptıkları sözleşmelerle gerçekleştirdikleri borçlanma 3,8 milyar dolardan, tam tamına 33,6 kat artarak 128 milyar dolara ulaştı. Hükümetlerden hükümetlere açılan kredinin borç toplamı da 32,4 milyar dolardan 159,5 milyar dolara tırmandı. Gelişme, sözüm ona sanayileşme yolundaki ülkelerin borç toplamıysa aynı dönemde 62 milyar dolardan 427,4 milyar dolara bir ölümcül sayrılığın düşürülemeyen ateşi gibi fırlayıp çıktı. Dünya burjuvazisinin dünya halkları karşısında kendisini uçurumun tam da kenarında duyarlatan gerçek ise dünya gelirinden yalnızca yüzde 21'lik bir pay alabilen bu insanların bu borçları ödeme güçlerinin artık kalmaması. Üzerinde herkesin düşünmesi gereken gizlenen gerçekse şu: 1974-1986 yılları arasında gelişmekte olan ülkelerin petrol üreticileri durumunda olanları 2 trilyon 400 milyar dolarlık bir devasa dışsatım gerçekleştirdikleri halde, bugün yine yoksul, yine borçlu ve yine IMF boyunduruğunun halklarına soluk aldırılmaz koşulları altında inim inim inlemektedirler.⁽⁴⁾ Bu gerçek, 7 Zenginlerce dünyamızın nasıl tüketilmekte olduğunu, dünyamıza karşı nasıl sormsuz olduklarının -ama kendi başlarını da yiyecek olan- son derece önemli bir diyalektik gerçeğidir. Gezegenimizi insanıyla, yerüstü-yeraltı zenginlikleriyle nasıl har vurup harman savurduklarının kesin kanıtıdır. Ve birgün bu insanlar bunun hesabını dünya burjuvazisinden mutlaka ama mutlaka soracaklardır.

Çünkü Marx'ın dediği gibi "İnsanoğlu çözemeyeceği sorunlar koymaz önüne".

Ulussuzlaşma (mondialisation) aşamasındaki dünya burjuvazisinin ayakları dibindeki toprağın kayarak uçurumun daha da genişlemesine neden olan belki de asıl önemli etken "kötülükler imparatorluğunda" yaşayan 400 milyona yakın insanın teslim alınmasıyla ortaya çıktı. Kötülüklerden ve komünizmin tutsaklığından kurtarılan bu insanların Bulgaristan'ında sanayi üretimi 1 yıl içinde yüzde 16'lık korkunç bir düşüş gösterdi. Bu dönemde Ulusal Brüt Üretim düşüşü ise yüzde 11. Borçsuz, harçsız, belki de sosyalizmin en güzel örneklerinden birini oluşturma yolundaki Romanya'da ise sanayi üretimindeki düşüş yüzde 20, ulusal üretimindeki düşüş yüzde 13 ve Papa hazretlerinin vaftizini almış Polonya Cumhuriyeti'nde ise durum daha içler parçalayıcı: Sanayi üretiminde yüzde 25'lik ve ulusal üretimde yüzde 14'lük bir düşüşü Papa hazretlerinin dualarının kurtaramayacağını, artık kendisi karşısında diz çöküp Lenin yontusuna sırtını çevirmiş olan bir zamanların komünist tutsağı Gdansk işçileri bile dehşetle görüp kavırıyorlar. Çekoslovakya'da sanayi üretimindeki düşüşün yüzde 2,5 ve ulusal üretim düşüşünün yüzde 3,7'lerde görünmesi dünya burjuvazisinin yüreğine su serpiyor ama 1992'nin verileri bu düşüş oranlarının katlanarak tırmanacağını gösteriyor. Komünizmin kötülüklerinden kurtarılmış bu insanların sonuçta şimdi 4,5 milyonu işsiz.⁽⁵⁾ Adı geçen bağımsız (?) devletler şimdi bu işsizlere nasıl iş bulacaklarını bilememenin yanında, hangi yöntemle işsizlik sigortası ödeyebileceklerini de bir türlü bulup çıkaramıyorlar. Yo-o, her şeyin onca kötü olduğunu söylememeliyim. Kurtarıcılara haksızlık olur bu: Şimdi bu ülkelerde mağazalar tıkabasa mallarla dolup taşıyor. Ama Doğu Avrupa'nın pazar ekonomisine geçen bu insanları ne yazık ki bu mağazaların yanına bile sokulamıyorlar. Bu ülkelerde enflasyon yüzde 60-250 arasında çünkü. Olsun varsın: Komünist rejimlerdeki o 'iğrenç' kuyruklar yok ya şimdi. Bu bile yeter.

Sovyetler Birliği'ne gelince: 1988-1991 yılları arasında yalnızca materyal üretiminde -hizmet sektörü dışında- düşüş yüzde

15. Ekonomi neredeyse bütünüyle durma noktasında. 2 Ocak 1992’de Pazarıcı ekonomistlerin istemi doğrultusunda Rusya’da fiyatlar 70 yıllık tutsaklıklarından kurtarılıp özgürlüğe kavuşturulurken halkın yarısı birdenbire yoksulluk sınırının altına yuvarlanıverdi. Bu durumun 1992-1993 döneminde halkın yüzde 80’ini içereceğini IMF’nin acı reçeteler yazan soğukkanlı doktorları “şifaya kavuşturma” operasyonlarının günlüklerine işliyorlar. Komünistler siyasal erki aldıklarında ilk kurtardıkları çocuklarla yaşlılar olmuştu. Şimdi yoksulluğun en çok vurduğu kesim bu kesim. Aralık 1991’de “Savaş Gazileri”nin mitingindeki bir döviz durumu yeterince açıklıyordu: “Hitler ve faşizmi yenmek için özveriyle tüm yaşamımızı adadık. Şimdi bize açlıktan ölmek kalıyor.”

Bu yılın sonunda Eski Birlik topraklarında artık 30 milyon işsiz kesim kesim yaşıyacağı biliniyor. Haftalık enflasyon Rusya Federasyonu’nda yüzde 3 ile yüzde 4. Giderek hızlanan bu enflasyon yapılan saptamalara göre bu yılın sonunda yüzde 500’lere ulaşacak. Serbest pazarın konvertibilitesine bağlanan ruble Batı’nın pazarıcı ekonomistlerini şaşırttı: Bir yıldaki para yoğunluğu 135 milyar rubleden 260 milyar rubleye ulaştı. Doğu Avrupa ülkelerinde mal bolluğuna karşın üstelik Rusya Cumhuriyeti’nde mal da yok. İzvestia “Mağazalarda satın alınabilecek hiçbir şey yok ama siz isterseniz mağazaların kendisini satın alabilirsiniz” diye yazıyor.

Yeni Bir Marshall Planı mı?

Dünya halklarının yüzde 84,6’sını açlık ve sefalet sınırında zar zor tutabilen ve de bundan kendisinin sorumlu olduğunu yine en çok kendisi iyi bilen dünya burjuvazisi, komünist rejimlerden kurtardığı 400 milyon insanın yeni açlıkları, işsizlikleri, üretim düşüşlerindeki sorumluluğu, kısaca kamburu üstüne bir kambur daha eklenince işin içinden nasıl çıkacağını uzmanlarınca saptadı. Uzmanlar da komünist rejimlerin güdümlü merkez ekonomilerden, pazar ekonomisine geçişin sağlanabilmesi için, dünya burjuvazisine 45 yıl önceki Marshall planının yeniden gündeme getirilerek uygulanması çağrısında bulundular. 5 Hazi-

ran 1948’de uygulanmaya konan Marshall planının felsefesi ve temel amacı, Batılı kapitalist devletlerin komünist partilerce ele geçirilmelerini, iktidarı almalarını önlemek değil miydi? Marshall planı sayesinde Batıda kapitalizmin yeniden yapılanması, bu başarılı uygulamayla gerçekleştirilmemiş miydi?

OECD, Birleşmiş Uluslar Ekonomi Komisyonu ve PHARE’nin (Macaristan-Polonya’nın kalkınması için ama daha sonra tüm Doğu Avrupa ülkeleri için oluşturulan Yeniden Yapılanma Programı komisyonunun) birlikte hazırladıkları raporlar yan yana getirilip dünyamızın 7 zengin kapitalist devletinin önüne konulduğunda ortaya dehşetli bir tablo çıktı: Doğu Avrupa ve Sovyetlerin planlı ekonomiden pazarcılığa geçebilmesi için her yıl ve de 10 yıl süreyle bu ülkelere en azından 150 milyar dolar gerekmektedir. Bir de buna elektrik ağ şebekesinin, nükleer santrallerin ve çevre düzenlemelerinin gerektirdiği harcama: 40 milyar dolar eklenirse dünya burjuvazisinin ayakları dibindeki uçurumun nasıl hızla açıldığını görmemiz olasıdır. Oysa Marshall planı 17 Avrupa devleti için yürürlüğe konulduğunda 13,3 milyar dolarlık bir yardım öngörülmüştü ve bu bir bakıma o ekonomilerin savaştan sonra çarklarını döndürerek kapitalist yapılanmayı sağlamıştı. Ve bu 13,3 milyar dolarlık yardım ABD’nin Ulusal Brüt Üretimi’nin ancak yüzde 1,2’sini oluşturuyordu. Dünya burjuvazisine bu oran uygulandığında Fransa’nın 13 milyar dolar, Japonya’nın 37 milyar dolar, İngiltere’nin 10 milyar dolar, ABD’nin 64 milyar dolar koymasına gerektiği gerçeği ortaya çıktı. Toplam 124 milyar doları bulan bu parayı hiçbirinin ulusal brüt gelirlerinin yüzde 1,2’sini ayırarak koyamayacakları gerçeği önlenmesi olanaksız bir sayrılık gibi dünya burjuvazisinin karşısına dikilip kalmıştır.⁽⁶⁾ Nedeni: ABD’nin 1992 bütçe açığının 375-400 milyar dolar olması bekleniyor.⁽⁷⁾ 1980-1991 yıllarında devlet borçları 3 trilyon 800 milyar dolardan 10 trilyon 300 milyar dolara tırmanmış. 1990 yılı sonunda 620 milyar dış borcuyla ABD zaten dünyanın en borçlu ülkesi unvanını koruyup duruyor. İşçi çıkartmalar en yoğun dönemini yaşıyor. Ford, IBM, General Motors, Chrysler gibi dev endüstri kollarında 4 yıl içinde 482 bin işçinin işten çıkarılması şimdiden planlanmış durumda. ABD ekonomisinin son 10 yıl-

dır önlenemez kan kaybını nasıl sürdürdüğünü Wall Street Journal'ın 19 Aralık 1991'deki istatistik rakamlarına dayanan gözümlemesi apaçık gösteriyor: "1990 yılında en öndeki 500 Amerikan firması 1980'dekinden 3,5 milyon daha az işçi kullanmış." Her 10 Amerikalıdan biri bedava aşevlerinde karnını doyurmaya çalışıyor ve 34 milyon ABD yurttaşı en küçük bir sosyal güvenceden uzak yaşıyor. Başkan Bush'un sözcüsü Marlin Fitzwater'ın şu sözlerinde ABD'nin Doğu Avrupa ve Sovyetlere yeni bir Marshall düzenlemesi içinde kendisine düşen 64 milyar bulup da vermesinin nasıl olanaksız olduğunu görmek olası: "Sözcükler üzerinde oynamamızın kimseye bir yararı yok. Ekonomik gerilememiz durmuş değil, tam tersine giderek daha da büyüyor. Bu gerilemenin ne kadar süreceğini hiç kimsenin de bilmediği yok."

Olay yalnızca ABD'nin başına gelmiş bir olay da değil. En güçlü ekonomiye sahip olduğu sanılan Japon ekonomisi artık mucizeler dönemini geride bırakma aşamasına gelip dayandı. Tokyo Borsası'ndaki düşüşleri nasıl önleyebileceklerini kestiremiyorlar. Japon bankalarının 450 milyar dolarlık kredilerinin geriye dönmeyeceğini Japon uzmanları artık çok iyi saptamış durumda. Mucize ekonominin kolonlarını oluşturan Japon Bankacılık sisteminde dört bankadan birinin iflas edeceği kesinkes bekleniyor. Hükümet bu iflasları önleyebilmek için hiç de "Özgür Pazar" ilkelerine uymayan önlemler almakta. Bir tek amacı kesinleştirmek istiyor: yüzde 2'lik işsizlik oranını ne yapıp etmeli bu oranda tutabilmeli.⁽⁸⁾ Ekonomideki duraklama, daha da rakamsal dile getirirsek 55-60 milyar dolar her yıl fazlalığı olan bir ekonomide 1990/91 yılında bu fazlalığın 30 milyar dolara hızla düşmesi karşısında o pek ahlaklı bilinen Japon ekonomisinin kuralları da alt üst oluyor. Japon mafyasının bir kolu bu yılın Nisan ayı başlarında Paris bulvarlarında ele geçirildi. Corruption (Rüşvet, açıktan kazanç) savlarına bakanlar, başbakanların adları bile karışıyor artık. Japonya'nın en önemli aylık dergilerinden Nikkei Venture'in belirttiğine göre Japonya'nın en önde gelen 10 zengininden yalnızca üçü gerçekten ekonomik faaliyetlerle zenginleşmiş. Geriye kalan Japonya'nın en 7 zengini yalnızca birer spekülatör.⁽⁹⁾

ABD karşısında ekonomik bağımsızlığını ve güçlenen ekonomisini öven, buna göre taktik ve stratejiler oluşturan bir takım solumuzun sandığının tam karşısı Avrupa Topluluğu'nda durum sanıldığından da feci: İşsizlik oranı ortalama yüzde 10'ları hızla gerisine almış durumda. 13 milyon işsiz sorunu çığ gibi büyüyor toplulukta. Kendisinden yeni bir Marshall planı için 13 milyar dolarlık bir plasman istenen Fransa 100 milyar franklık açığını nasıl kapayacağını bilemiyor. Geçen yılın ortalarında işsizlik sigortası olan 5,5 milyar franklık plasman bitiverince açığı kapayabilmek için hükümet nasıl önlemler alacağını bilemez duruma düşmüştü. Başarılı (?) bir moneterist sistem uyguladığı söylenen İngiltere'de bu yılın 31 Mart'ı itibariyle kamu borçlanma gereksinimi 13,5 milyar sterlin. Asıl dehşete düşürerse şu: Bu rakam öngörülenin tam 7 katı. Bu önlenemez gidiş 1992-1993'de kamu borçlanması için öngörülen 28 milyar sterlinlik açığı kat kat geride bırakacağını gösteriyor. Ne kadar geride bırakacağını artık uzmanlar bile saptayamıyorlar.⁽¹⁰⁾ Solcularımızın son zamanlarda "emperyalistliğine emperyalist de yeğlenebilir bir emperyalist" anlamına gelebilen Almancı yaklaşımlarının nasıl çıkmazda olduğunu aşağıdaki sayılar açık seçik gösteriyor: Almanya Başbakanı Kohl, Doğu Avrupa ve de Sovyetlere yardım edemeyeceğini apaçık söylüyor. Doğu Almanya'nın ilhak'ı kendine 90 milyar dolara patladı. Ve de herkesin gözünden kaçırdığı gerçek Alman kamu harcamaları açığının 100 milyar mark'a tırmanması. Alman ekonomisinin özellikle birleşmeden sonra nasıl bir darboğaza girdiğini, dünya otomobil endüstrisinin 4 büyük topluluğunu oluşturan Volkswagen'in içinde bulunduğu durum apaçık gösteriyor. Volkswagen her 10 işyerinden birini kapatma kararı aldı.⁽¹¹⁾ Almanya kendi ayaklarının dibindeki uçurumun nasıl hızla açıldığını dehşetle görüp baş dönmeleri içinde hiç de ortaklarına danışmadan birdenbire banka faizlerini yüzde 2'lik orana sıçratıyor. Bunu yapmazsa eteğine düşmüş enflasyonun nasıl kendisini yakacağını biliyor. Öteki ortaklar Fransa, Hollanda, Belçika, Danimarka istemeye istemeye kendi banka faizlerini de yükseltmek zorunda kalıyorlar.

İnsan Hakları'ndan Firma Hakları'na Yurttaşlar Devleti'nden İrsal Devlet'lere...

Dışişleri Bakanlığı'ndan istifa eden Genscher'in "Doğu'da işler iyi gitmezse Batı'da hiç gitmez" dediği Sovyetlere sonunda 7 dünyalı zenginimizin bulup buluşturabildikleri ve de 27 Nisan'da açıkladıkları yardım paketi 40 milyar dolar'da takılıp kaldı. Bu paraya Grup 10'lar diye bilinen öteki Avrupa devletleri de katılacak. O da yetmiyor: Petro/dolar Körfez hırsız şeyhleri de yeşil dolarcıklarını kuşaklarından çıkaracaklar. Güney Kore de bu yardım paketine katılacak. 10 yıl süreyle her yıl yalnızca Sovyet cumhuriyetlerine gerekli olduğu saptanan 100 milyar doların yanında bu 40 milyar doların 24 milyar doları yalnızca Rusya'ya verilecek. 24 milyar doların da 6 milyar doları rublenin istikrarı, 18 milyar doları da dış ödemeler dengesinin sağlanabilmesi için. Ekonominin çarklarını döndürmek için gerekli taze paraya ise bir centçik bile ayrılabilmiş değil. Bir de öteki Asya cumhuriyetlerine ve Kafkaslara geriye kalanın nasıl verileceği açıklığa kavuşmuş değil.

Ne ki açığa bütünüyle çıkan ve herkesin bilmesi gerekli olan gerçek, bu paracığın Bundesbank başkan yardımcısının açıkladığı gibi "IMF'nin onaylayacağı makro-ekonomik politikanın Rusya'da işlerliğe kavuşmasını görmeleri" gereğine ve koşulu-na bağlanmış olması. Avrupa Kalkınma Bankası başkanı Jacques Attali açık açık IMF'nin sert ve acımasız reçetelerinin uygulanması gerektiğini söylüyor.⁽¹²⁾ Oysa bu banka bugüne değin yapa yapa bazı özelleştirmelerle, küçük işletmelerin finansmanını sağlayabildi, kuruluş amacı "Doğu Avrupa Ülkelerinde Kapitalizmin Yeniden Yapılanması" olmasına karşın.⁽¹³⁾

Gerçek, bir Batılı uzmanın dediği gibi artık 27 Nisan kararlarıyla gün gibi ışımtır: "Komünist rejimlerden çıkan ve bağımsızlıklarına kavuşan yeni devletleri Batının başlıca firmaları tarafından egemenlik altına alınmış ve kolonize edilmiş basit birer muz cumhuriyetleri'ne dönüştürmek."⁽¹⁴⁾ Aslında bu muz cumhuriyetlerine dönüşün hazırlıkları çok önceden başlamıştı. Yeltsin'in ekonomi danışmanlarına geçen yıl, Pinochet döneminin ekonomik mucizesini anlamaları ve kavramaları için Şili'de "Sovyet Ekonomistleri için Özel Seminerler" düzenlenmişti.

Yeltsin'in başkanışmanı ve Batı hayranı milletvekilleri bu seminerlere katılmışlar, Pinochet ile de sevgiyle kucaklaşmışlardı.⁽¹⁵⁾

Kendi yetmezliğinden tarihin uçurumuna yuvarlanıp gitmek için dünya burjuvazisi: a) Kendi içinde hızla faşizme hazırlanmakta, b) Dünya halklarını Ulusal Devlet (Yurttaşlar Devleti) ilkesinden daha da geriye sürükleyerek Irksal Devletler temelinde bölüp parçalama yöntemlerini izlemektedir. Kesin gerçek ortada: Ulussuzlaşma aşamasının oluşum sancılarını çeken dünya burjuvazisi tarihinin hiçbir döneminde, hem de en yengin görüldüğü, hem de Lenin yontularının paramparça edilip vinçlerle idam edildiği bir dönemde kendini dünya halkları karşısında bunca çaresiz, bunca çırılçıplak ve yetmezlik içinde bulmamıştı. Dehşeti 150 yıl kadar önce Engels'in kendisi için koyduğu teşhiste yattığını kavramasından da kaynaklanıyor. Kendi halklarının başkaldırısını ertelemek için sömürgeciliği keşfeden burjuvazi şimdi sömürgeleri de bitirip tükettiğini dehşetle görmektedir. Lenin'in "insanoğlunun mutluluğu için ortadan kalkması gereken bir sınıf" tanımlamasının ne denli geçerli olduğunu tüm dünya halklarını yani var olan 171 devleti tümüyle IMF ve Dünya Bankası'nın çatısı altına aldığı bir zamanda görüyor. 1944'de Bretton-Woods antlaşmasıyla gerçekleştirilen IMF ve Dünya Bankası bugün yani 27 Nisan tarihinden itibaren sosyalist devletlerin kendisini kapitalizmin bir aracı olarak görmekten çıkarılıp teslim alınmalarından, kapitalizmin bu işkence odalarına sokulmalarından sonra, denebilir ki dünya burjuvazisi artık tümüyle gezegenimizi egemenliği altına almış oluyor. Ama bu egemenliğinin sürgitliğinin sağlanmasının hemen hemen olanaksızlığını da en çok kendisi görüp biliyor. Çünkü ne kendi metropollerindeki kendi halklarına, ne dünya halklarına, ne de teslim aldığı andan itibaren ürkmeye başladığı sosyalist sistemle yönetilmiş halklara karşı gücünün hiç mi hiç kalmadığını apaçık görüp kavıyor. İşte o nedenle kendi metropollerinde gamalı haçlar artık Meclislere taşınıyor. 1989 yılında 7 milyon Avrupalı neo-nazi partilere oy kullandı. Almanya, İtalya, Avusturya, Fransa'da yapılan Nisan ayındaki son bölgesel seçimler neo-nazilerin, sosyal-demokratların ve de Hristiyan-demokratların kalelerini de bir bir ele geçirdiklerini gösterdi. Al-

manya'nın Hoyerswerd kentinde sığınmacıların barındığı iki ev tam üç gün üç gece kuşatılarak nazilerin çılgın haykırışları içinde molotof kokteylleriyle insanlar, çocuklar yakıldı. Ve çevre evlerden nazilere aile babaları bidon bidon benzin taşıdılar. "Yahudiler ve Araplar fırına" diye haykırışan nazilere. Küçük çocukların ellerinden tutup alevler içindeki sığınmacılara taş atmaları için onları yüreklendirdiler, ellerine taşlar verdiler. Ve güvenlik güçleri bu üç gün boyunca olayı yalnızca izlediler. Her yıl milyonlarca nazi kitapları, broşürleri, özel haftalıklar, plaketter, video filmleri, nazi şarkılarını içeren kasetler küçük dükkanlarda, okullarda elden ele, kol altlarından kol altlarına taşınarak yaygınlaştırılıyor. Faşist felsefeyi yüceltmeyi içeren bu kasetler, video filmler ABD'de üretilip Avrupa pazarlarına İngiltere aracılığı ile sokuluyor. Gümrüklerden tüm geçiş kolaylıkları sağlanıyor.⁽¹⁶⁾ Yalnızca kasetlerle, "Gaz işini bitirdiğinde siz kurtulmuş olacaksınız" şarkılarıyla yetinmiyor artık Avrupa faşizmi; dünya burjuvazisi kendisini silahlandırıyor. Bu silahların çoğu Doğu Almanya'nın ilhak edilmesinden sonra ele geçirilen silahlar. Roketatarlar, makinalılar, kalaşnikoflar, yakıp yıkma gücü son derece yüksek bombalar, delici, kesici bıçaklar... Alman gizli servisi ile bazı bilinemeyen (?) güçler bu silahları tüm Avrupa'lı faşist militanlara kucak kucak taşıyorlar. Ve naziler paramiliter kamplarda, özel, büyük malikanelerin çiftliklerinde eğitiliyorlar. Kesinleşen rakamı dünya burjuvazisi saklayamıyor yine de: 40.000 neo-faşist militanın Doğu Avrupa ülkeleri ile Rusya Federasyonu'nda çalıştıkları biliniyor. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Amerika'ya, Kanada'ya kaçmış birçok faşist militanın ya da onların yeminli mirasçılarının şimdi geri dönerek tüm Doğu Avrupa ülkelerinde faşist ağı ilmik ilmik ördükleri, geliştirdikleri biliniyor. Bu faşist ağı aslında, faşistler Doğu Avrupa topraklarından yenilgiyle çekilirken ünlü Alman generali Gehlen tarafından oluşturularak yeraltına gömüldüğü ve kiliselerle sürekli yeraltı ilişkilerle gün ve saatinin gelmesini beklediği artık bugün belli bir yapılanmada ortaya çıkışı ile kendini iyice kanıtlamış oluyor. Yarım yüzyıldır yeraltı karanlıklarında yaşayan Avrupa faşizmi gün ışığına tüm heybetiyle yavaş yavaş çıkarken Avrupa üzerinde artık "komünizm hayaleti" de-

ğil monarşilerin hortlamış hayaletleri dolanmaya başladı. 45 yıl sonra Hohenzollern sülalesinden I. Michel, Bükreş'in Saint-Georges Ortodoks Kilisesi'nin görkemli çanları altında kimilerine göre yüzbinlerce, kimilerine göre en az 1 milyon kişinin katıldığı ayinde kraliyet giysileriyle en öndeki sırada yerini aldı geçenlerde. Yüzbinlerce kişi "Bizi komünizmden çıkaracak tek yol monarşidir" diye haykırdılar coşkuyla. "Kurtar bizi Monarşi" çığlıkları Putna manastırındaki törenlerde daha yoğunlaştı. 21 Nisan'da Miami'de ölmüş olan Vladimir Kiriloviç Romanov'un cenazesi Leningrad'a (bağışlayınız, Saint-Petersburg'a) getirildi. Patriark Alexis II'nin Saint-Isaac katedralindeki töreninde Romanovlar'ın öcünü aldı. Sağ olmayan Romanovlar bu kez Grand-Duc'lerinin görkemli cesetleriyle Saint-Petersburg'a bir bir dönmeye başlayarak, artık orak-çekiç dalgalanmayan ama Çarlık Rusyası'nın imparatorluk bayrağının dalgalandığı resmi ve kutsal yapıların önünden bir bir geçirilerek yüzyıllık öçlerini alıyorlar, kendilerini kovan Pleblerden. Bulgaristan'da da Kral II. Simeon bekleniyor şu günlerde. Bilinmeyen (?) güçler şimdiden Sofya sokaklarında hortlakları salarak zaman zaman "Simeon... kralımızı isteriz" diye tıpkı Macbeth'in cadıları gibi haykırıyorlar. Bu cadıların ardında Türk azınlığının oluşturduğu Özgürlükler ve Haklar Hareketi'nin yöneticileri, en başta da Ahmet Doğan, Parlamento başkanı Stefan Savov, anti-komünist sendika lideri Constantin Trentçev politik amaçları doğrultusunda yerlerini alıyorlar. Geçtiğimiz Mart ayında Kraliyet mirasçısı Simeon'u Madrid'teki şatosunda ziyaret ederek önüne diz çöküyorlar. Arnavutluk'ta Enver Hoca ve 12 savaşçısının mezarları görkemli yerlerinden sökülüp kaldırılırken mezar boşluklarında monarşilerin hayaletleri yarasalar gibi uçuşuyorlar. (Le Monde, 28 Nisan 1992 ve 3-4 Mayıs 1992).

Kendi içinde faşizme ve de XIX. yüzyıl monarşi dönemlerine böylesine hazırlanan burjuvazinin tarihin uçurumuna yuvalanıp gitmemek için komünistlerden teslim aldığı halklara da uyguladığı yöntemin düşünce damıtığını Amerikan Uluslararası Morgan Stanley Bankası'nın özgün analizinde bulmak olası: "Bırakınız yapsınlar ekonomi politikaları komünist ekonomilerin sorunlarını onları kendi yıkımları içine iyice sürükleyeceğinden

sürüklenerek çıkarılıyor ve tapınak avlusunda çoluk çocuk katlediliyorlar. Kimileri tapınaklarda açlık ve susuzluk içinde ölüme terk ediliyor. Tapınaklardan ölümlerin kokmuş, çürümüş ağır kokuları yükseliyor...” (Thkydides/Peleponnessos Savaşı).

Gezegенimizin içine sürüklendiğı bu içsavaş dünya burjuvazisinin çok ustalıkli bir oyunu ile sunuluyor: ABD örneğın, sin-sice karşı karşıya düşürölmüş ulusal, ya da etnik toplulukların o ülkenin sınırlarını değıştirmesine, ülkenin parçalanmasına razı olmayacağını söylüyor.

Litvanya, Estonya, Letonya’ya uzak dururken Sovyetlerin ilk dağılmasını sağlayacak girişimi Avrupa burjuvazisinin İskandinav kanadıyla Almanya üstleniyor. Kopma sağlandıktan sonra da bu fiili durumu ABD en görkemli kutlamalarla Beyaz Saray salonlarında kutsuyor. Yugoslavya’da da durum bütünüyle böyle gerçekleştirildi: Avusturya, ama önde Almanya eski Hırvat nazileri olan Ustaşileri binlerce konvoyluk ağır silahlarla donatıp içsavaşı başlatırken, artık komünistlikle falan hiç mi hiç ilgisi kalmamış olan Sırp Cumhurbaşkanı Slobadan Miloseviç ardında “Yugoslavya’nın sınırlarının değıştirilmesini hiçbir zaman tanımayacağını” apaçık söyleyen ABD’yi kendine destek verir buluyor. ABD bu desteğı öylesine ileri götürüyor ki eğer Slovenler ile Hırvatlar bağımsızlıklarını deklare ederlerse bu iki devleti tanımayacağını Beyaz Saray sözcüleriyle açıklıyor. Kapitalistler arasındaki çelişkilere pek fazla kulak kabartan bizim bazı solcularımız gibi Miloseviç de bu çelişkide ABD’den yararlanabileceğı umudu ile, küçük küçük başlatılmış, silahlandırılmış içsavaşın kapısını ardına dek açıyor. Ve 6 Nisan’da ABD, öteki ortakları ile birlikte Yugoslavya’da bağımsızlıklarını deklare etmiş iki cumhuriyeti hemencecik tanıyıyor. Bu kez daha da ileri giderek Makedonya’nın da bağımsızlaştırılması gerektiğini savunuyor. Ama Miloseviç’in Karadağ ile birlikte deklare ettiğı yeni Yugoslavya’yı asla tanımayacağını duyuruyor. Karadağ’ın da bir içsavaş ile ayrılması gerekiyor. Belki Kosova’nın... Dünya burjuvazisinin Ulussuzlaşma (Mondalisation) aşamasını gözden kaçırınlar hala kapitalistler arasındaki eşitsizlik ilkesinin çelişkilerinden yararlanabileceğı avantajıyla

kendilerine çözümler aramaya çalışırken halkımızın deyimini ile söylersek “Atı alan Üsküdarı çoktan aşılıyor.”

Yugoslavya içsavaşından dünya burjuvazisi tarih ve insanoğlunun yarınki sorgulaması karşısında suçludur. Binlerce ölüden ve 1 milyon 240 bin kişinin yerlerinden yurtlarından olmalarından sorumludur. Avrupa 2. Paylaşım Savaşı’ndan bu yana hiç böylesine alt üst oluşa uğramamıştı. Her saat sayıları artan Yugoslav sığınmacılara en az 150 milyon dolarlık yardım gerekirken Birleşmiş Uluslar Yüksek Komiseri’ne 7 Zengin’in çıkarıp verebildiği 14 milyon dolar (Le Monde, 3-4 Mayıs 1992). O içsavaşta ölen onbinlerce insanın yanında göçmenlerin trajedisi ise belki de çağdaş trajedinin en yoğun oluşumunu gösteriyor. Karısı Hırvat, kendisi Sırp, kocası Müslüman Boşnak kendisi Hristiyan Hırvat ya da Sırp birbirlerinden korkunç dramlarla ayrılıp ana-babalarının kendi doğdukları ülkelerin yaşam bölgelerine dönüyorlar. Ve çocuklar, o güzelim çocuklar... Sanki kollarından bacaklarından kanırtıla kanırtıla koparılmışçasına ana babalarından ayrılarak anlamadıkları bir kanlı yalnızlığın içine düşüyorlar ve o kocaman kocaman gözleriyle tüm Avrupa’ya, tüm dünyaya bakıyorlar. Sorgulayacaktır bu bakışlar geleceği ve kurtaracaktır geleceği...

Bu yöntem Anadolu halklarına getirilmiştir şimdi. ABD tıpkı Yugoslavya’da olduğu gibi TC’yi tutarken Almanya Kürtlerin destekçisi durumuna geçmiştir. Hem de Halepçe’de Saddam Hüseyin’in 5 bin Kürdü zehirli gazlarla öldürmesini sağlayan kimyasal biyolojik savaşı kendi Alman firmalarının Saddam’ın ellerine teslim ettiğini tüm dünyaya unutturarak. Ve de bugüne değin zehirli gaz üreten bu firmalar hakkında en küçük bir koğuşturma da açılmış değildir. Bu firmaların listesi elimizdedir. Ama konuyu saptırmamak için uzatmak istemiyorum. Onlara her zaman zehirli gazlar üreten, atom bombaları yapan fabrikalar gerekli.

TC’nin tam bir Tanzimat aydını olan Cumhurbaşkanı Turgut Özal bu ikili oyuna düşmüştür. O da tıpkı Yugoslav başkanı Miloseviç gibi Amerika’ya oynayarak bu işin altından kalkılabileceğini söylemektedir: “Avrupa Topluluğu’ndan gerekirse çekebiliriz”, demektedir. Düşler gören Tanzimatçı kafası mühen-

disliğinin rakamlarıyla kaynaşınca: “Biz ABD ile bağımsızlıklarına yeni kavuşmuş Orta Asya ülkeleriyle daha sıkı işbirliği gerçekleştirebiliriz. Oradaki soydaşlarımız bizim firmalarımızla, ABD firmalarının ortak yatırımlarını Avrupa Topluluğu ülkelereinden çok daha sevgiyle karşılayacaklardır. Bizim bütünüyle ABD’nin yanında yer almamız kendi çıkarlarımız için en doğrusudur.” Cumhurbaşkanı’nın ne dünya burjuvazisinin kendi içindeki denge politikalarından, ne ulussuzlaşma aşamasındaki stratejilerinden, ne de yakın zamanlı taktiklerinden haberi vardır. Almanya ve AT’nu, ABD’nin Türkiye için gözden çıkarabileceğini bile düşündürmeye varan bu düş elbette dünya burjuvazisinin yenik Sovyetler ve Doğu Almanya’ya Alman firmalarının bugüne değin 93 milyar dolarlık yatırım projesi gerçekleştirdiklerini göremeyecektir. Samir Amin’in değindiği gibi Almanya ve Ortak Pazar, Doğu Avrupa’yı kendi doğal uzantısı görmektedir, tıpkı ABD’nin Latin Amerika’yı kendi arka bahçesi gibi görmesi gibi. Cumhurbaşkanı Anadolu’nun eteğine düşürölmüş ateşe nasıl bidon bidon benzin döktüğünün ayırında bile değildir. Oysa Cumhurbaşkanı Azeri-Ermeni savaşıını soğukkanlı bir biçimde düşünebilse birçok gerçeği kavrama olanağını da belki bulabilecekti. Ama hep başkalarına oynayarak selamete çıkma tanzimatçılığı buna olanak vermez.

Oysa Ermeni-Azeri çatışmasında oyunun ikiyüzlölüğu tüm boyutlarıyla yatıyor: Bir Ermeni milliyetçisi olan Levon Ter Petrosyan kendisini iktidara getiren ulusal sorun karşısında şimdi kendisi de ne yapacağını bilemiyor. Kendisinin bile denetleyemediği bir takım tepeden tırnağa silahlandırılmış insanlar -büyük bir olasılıkla neo-nazi ağının Gehlen militanları- tam bir Ermeni ırkçısı olan Baruyr Hairikyan’ı yönetime getirmek için bir yandan Azeri Türkleri’ni öldürüyor, bir yandan da Ermenistan içinde cinayetler işliyorlar. Ruslar el altından Ermeni ırkçılarını destekliyorlar. Gerektiğinde de Azeri Türkleri’ni. İlimli bir yönetici olan Ayaz Muttalibov anlaşılmaz bir biçimde cumhurbaşkanlığından düşürölüyor ve Azeriler koyu bir milliyetçi olan Halk Cephesi lideri Elçibey’i karşılarında cumhurbaşkanı adayı olarak buluyorlar. Oysa Azeri Türkleri çok kısa bir süre önce Muttalibov’u büyük çoğunlukla kendilerine cumhurbaşkanı seçmişlerdi. Derin

ve dipten gelen bir deprem tüm ılımlıların ayaklarını kaydırarak yönetimden sırtüstü düşürürken sınır boylarında cesetler burjuvazinin düşmesi gereken uçuruma üzerlerine basıp geçmesi için yuvarlanıyorlar. Zavallı Ermeni halkı ile, her gün insanları öldürülen Türkler gitgide yoğunlaşan sefaletleri, başkalarına muhtaçlıkları içinde gepegenç ölülerine gözyaşları döküyorlar...

Tüm bu acı gerçeklerin yaşanabilmesi için Fransız burjuvazisinin önde gelen politik sorumlularından Jean François-Poncet'nin dediği gibi : "... komünizmin likidasyonu döneminde... NATO'ya tarihsel bir görev düşüyordu. Bu görevi Batı Avrupa Birliği'ni oluşturan Silahlı Kuvvetler tek başına oluşturamazlardı."⁽²⁰⁾ O nedenle NATO şimdi Bulgaristan'da, Çekoslovakya'da CIA uzmanlarının işbirliği ile gizli askeri uçak alanları oluşturuyor. Türk Genel Kurmayı ile Bulgaristan Genel Kurmayı arasındaki ilişkiler en üst düzeyde sıklaştırılıyor. Düne değin birbirlerine karşı kurulmuş Savaş bakanlıkları sık sık karşılıklı ziyaretlerde bulunuyorlar. O doğrultuda Baltık Cumhuriyetleri'nde de çalışmalar yapılıyor. NATO'nun "İnsan Hakları"nın ya da "... bağımsızlık isteyen küçük halkların istemlerinin çözüldüğü siyasal kuruma dönüştüğü" savı ileri sürülmeden önce Pentagon'dan yayınlanan iki raporun noktasına; virgülüne dek okunması gerekiyordu. Yazıyı uzatmamak için bu raporlar üzerinde durmuyorum ama halkların yazgısı konusunda sorumlu konuma gelmiş olanların bu iki raporu da okuduklarında görecekle-ri, karşılaşılabilecekleri gerçeğin düşlerinin tam karşısı olduğu gerçegidir: ABD, dünya burjuvazisi ile tam bir işbirliği içinde uçuruma yuvarlanıp gitmemek için, yeni, anlamlı ve son derece işbirliği içeren projeler sunmaktadır. Halkların kendi bölgelerinde güçlenmemesi görüşünü temel alan bu projeler, Lenin'in dediği gibi: "Emperyalizmin her yerde özgürlükleri değil, egemenlik altına alma eğilimlerini kışkırttığı" ilkesini oluşturuyor. Bu projeler tıpkı Yugoslavya'da olduğu gibi bir süre sonra eski Sovyet Cumhuriyetleri arasında da silahlı çatışmaları gizli-kapaklı bir dille de olsa kaçınılmaz bir biçimde öngörüyor. Dünya burjuvazisinin çıkarları doğrultusunda alınabilecek askersel müdahaleleri içeren önlemleri senaryolaştırıyor.

Bozguna uğratılmış Sovyetler Birliği'nde şimdilik küllenmiş gibi görünen bağımsızlık içsavaşları bir süre sonra Bağımsız Devletler Topluluğu'nda tıpkı Yugoslavya'daki gibi birdenbire patlayabilecektir. Peygamberce bir öngörü değil bu. Aslında bu savaş sürüyor. Ama yeni boyutlarıyla yeniden ortaya çıkması için derinden derine hazırlıklar da sürdürülüyor. Bu konuda Birleşik Devletlerle Rusya Federasyonu tam bir işbirliği içindedir. TC de bu konuda kendi üzerine düşeni taşeronluk görevi olarak yerine getirecektir hiç kuşkusuz. Çarlık Rusyası tüm gericiliği ile, tüm şovenizmi ve yeni programları ile Kremlin'e 74 yıl sonra yeniden döndü. Ukrayna'yı parçalayıp bölmek için Kırım'ın bağımsızlığını savunuyor, tıpkı Almanlar'ın Hırvat bağımsızlığını savunması gibi. Ya da ABD'nin Bosna-Hersek ile Makedonya'nın bağımsızlığını savunması gibi. 5 Mayıs'ta bağımsızlığını açıklayan Kırım'ı Rus milliyetçileri el altından tüm olanakları ile desteklediler. Amaçları Ukrayna'nın Karadeniz Filosu üzerindeki istemlerinden onları caydırabilmek... Ne ki Rus şovenizmi kendini gizlemek konusunda Batılılar gibi yeterince ustalaşmış değil. Boris Yeltsin'in yardımcısı Alexandre Rustkoy bağımsızlık aşamasından sonra Kırım Parlamentosu'nun Rusya Federasyonu ile birleşme kararı alıp kendini feshedeceğini apaçık söylüyor. Bağımsızlık ilkesinin halklara kurulan tuzakların en yamanı olduğu gerçeğini aslında 21. yüzyıla girerken çok daha net, apaçık görüp kavırıyoruz.

Brest-Litovsk antlaşmasını Lenin Sol Komünistlere karşı savunurken şöyle demişti: "Düşmanımın düşmanı benim dostumdur." Şimdi öylesi bir durumdayız ki bu ilkenin kullanılması bile olanaksızlaşmıştır. Artık düşmanımın düşmanı kalmadı. Ulussuzlaşma aşamasındaki dünya burjuvazisi tarihsel deneyimlerden imrenilesi öğretiler çıkararak kendi arasında tam bir bloklaşma aşamasına varmıştır. Bunu sağlamak için bugüne değin görülmemiş biçimde kendi içinde hızla değişikliğe uğrarken -örneğin, bloklaşmanın getirdiği yasal konumları kendi anayasalarını değiştirerek bütünleştirme girişimleri gibi- yine de bu çabaların kendisini "tam kenarında bulunduğu tarihin uçurumuna" yuvarlanmasını engelleyemeyeceğinin uyanık bilincin-

dedir. Kendi içindeki faşizmin alt yapısını yeni ve daha da azgın bir biçimde oluştururken dünya halklarına uzattığı “bağımsızlık” yemiyle de tüm ulusları bu kez ırksal temellerde bölerek uçurumu halkların cesetleri ile doldurma yolunu seçmiştir. Başka bir yol izlemeye gücü yetmemektedir.

Bağımsızlık mı istiyorsunuz? Bu artık XIX. yüzyılın klasik kolonyal sistemindeki kadar güç değil. Burjuvazi bu istemi “Ben de senin bağımsızlığını istiyorum” diye karşılamaktadır. “Bağımsız olmalısın ki; IMF, OECD ve Dünya Bankası ile kölelik antlaşmaları imzalayabilesin. Bağımsız olmalısın ki halkları açlıktan açlığa sürükleyen Batı kapitalist bankacılık sisteminin kredi antlaşmalarının altına imzanı atabilesin. Bağımsız olmalısın ki IMF ve Dünya Bankası’nın amaçladığı tüm düzenlemeleri onaylayabilesin. Yani dünya burjuvazisinin en az iki yüz yıldan bu yana düşünü gördüğü büyük ve sınırsız bir pazara dönüştürebilesin gezegenimizi yeni kolonial sistemin kölelik bağları içinde. Bağımsız ve özgür olabilmelisin ki kendi fabrikalarını kendi ellerinle kapatabilesin. İşsizlerine, “ekmek, özgürlük, iş” isteyen kitlelere kendi bağımsız devletinin ordularını kendi özgür kararlarıyla sürebilesin. Halkların gerçekten kendi yazgılarını kendilerinin ele geçirmesini engellemek için senin bağımsız olman gerekiyor.”

21. yüzyıla ırksal temelde bölünmüş Bağımsız (Independant) devletlerle girilecek besbelli. Ama bu devletler hiçbir zaman Egemen Devletler (Souverain) olamayacaklardır. Bağımsızlıklarına karşın egemenlik hakları ellerinden alınmaktadır.

27 Nisan 1992 tarihinden itibaren gezegenimizin halkları bütünüyle IMF, Dünya Bankası boyunduruğunda kilitlendirildiklerinden egemenlik haklarından, “Principe de la souverainete national” den vazgeçmek zorunda kalmışlardır burjuvazinin çıkarları ve metropollerine adına... Bunu çok önemseydiğimi belirtmek istiyorum. Independant ile Soverain arasındaki ilişkileri doğru kavrayamayan solcularımız, olayın diyalektik analizini yapamayanlar yanlış önerilerle çok kişinin ölümüne dek varan sorumlulukları omuzlarına yüklenmiş olacaklar.

İçî boşaltılmış bağımsız devlet olma adına birbirlerinin boğazlarına sarılmış dünya halklarına çözümü her zaman olduğu

gibi yine komünistler getireceklerdir. Halklar çözümün Brüksel'in NATO kapılarında olmadığını ne yazık ki, çok acı deneyimlerden, çok ölüleriyle kavramak zorunda kalacaklardır. Komünistler, kendi halklarının tüm örgütsel birlikteliklerini sağlamadıkları sürece bu ölülerden en az dünya burjuvazisi kadar sorumludurlar. "Halkların Kardeşliği" sloganı çerçevesinde romantik bir biçimde dolanıp duramayız. Bu sloganı "Halkların Birlikte Emperyalizme Karşı Savaşımı" projesine dönüştürmekle sorumluyuz. Bunu beceremezsek tarihin tam da uçurum kenarında bulunan dünya burjuvazisi yerine tüm gezegenimizin tüm o güzel insanları, doğası, tükenmeye şimdiden yüz tutmuş canlı türleri ile birlikte bu uçuruma hep birlikte yuvarlanıp gideceğiz demektir. Halklar her zaman sokağa çıkmaz. Halklar bu gerçeği her gün Newroz'lar, ya da her yıl 1 Mayıs'larda, ölümler yaşayarak öğrenemezler. Her günün Newrozlara, 1 Mayısılara dönüşmesini istemek bizim gittikçe kan kaybına uğramamızı, uçurumu kendi cesetlerimizle doldurmamızı sağlar. Ama halklar bir kez sokağa çıktılar mı işlerini bitirmeden evlerine dönmezler. 300 yıllık Romanov sülalesi böyle gitti. 1789'un aristokrasisi böyle silindi Avrupa'dan. Sultanlar şahlar böyle gitti. Ayetullahlar İran'da Şah'ın işini böyle gördüler. Bu kez bir daha yenilmemek için tüm tarih, bizim tarihimiz, aktifiyle pasifiyle öğreticiliğini önümüze seriyor. Yeter ki o tarihin en damıtık öğretisini taşıyan Bolşevikleşmeyi yeniden yapılandırabilelim. O zaman ne NATO'lar kalır ne nükleer bombalar, ne denizaltılar, ne kimyasal silahlar, ne dev bombardıman uçakları. Çünkü bunların hepsi halkların orta göbeğinde, tam bağrındadırlar. Nasıl el konulduğunu Bolşevik tarihin, Komün'ün öğretileri apaçık göstermekte, yolumuzu aydınlatmaktadır.

"Yaşasın Marksizm-Leninizm"

"Yaşasın Emperyalizme Karşı Halkların Savaşı"

"Kahrolsun Emperyalizm" diye inançla bağırانlar haykırıkları ile yetinmeyip ideolojik netliğe, örgütsel birliğin international boyutlarına vardıklarında halkların "dünya burjuvazisini tarihin uçurum kenarından bir daha çıkmamak üzere yuvarlayıp" üstünü barışla, sevgiyle güzellikle ve gerçek katılımcı demokrasi, gerçek özgürlükler ve birbirlerini kardeşçe sevginin doyumsuz

tadı ile nasıl örtüp dünyamızın nasıl yeşille, maviyle, güneşiyle
çoğaldığını göreceklerdir.

1992

KAYNAKÇALAR

- 1) 2000'e Doğru, 9 Şubat 1992, Sayı: 6
- 2) Le Monde Diplomatique, Ocak 1992. Ignacio RAMONET, "Yeni Dünya"
- 3) Le Monde Diplomatique, Eylül 1991. Michel CHOSSUDOVSKY'nin verdiği tablo
- 4) Le Monde Diplomatique, Nisan 1992. Georges CORM, "Yeni Kolonializmin Yeni Giysileri"
- 5) Bu sayısal değerler için bkz: Le Monde Dip., Ocak-Şubat: Laurent Carroué, Amnon Kapeliouk ve Bernard Cassen'in yazıları, incelemeleri
- 6) Le Monde Diplomatique, Ocak 1992. Ignacio RAMONET'in a.g. yazısı
- 7) Le Monde Diplomatique, Şubat 1992. Jacques DECORNOY, "Global Tehlikeler" ve Ocak 92 RAMONET'in yazısı
- 8) Le Monde, 7 Nisan Ekonomi Eki, "Japon Ekonomisinin Gerilemesi"
- 9) Le Monde, Mayıs 1992, Ignacio ROMANET
- 10) Le Monde, 7 Nisan, Paul FABRA'nın incelemesi, "Bütçe Gizemleri"
- 11) Le Monde, 5 Mayıs 1992, Ekonomi Eki
- 13) Le Monde, 14-15 Nisan 1992
- 14) Le Monde, Ocak 1992, Carroue incelemesi
- 15) Le Monde, Eylül 1991, "Şili Modelinin Büyüleyiciliği"
- 16) International Herald Tribune, 2-5 Aralık 1991 (Le Monde Dip., Ocak 1992)
- 17) Le Monde, Şubat 1992, Bernard CASSEN, "Doğu İçin Marshall Planı mı?"
- 18) Le Monde, Nisan 1992, Philippe LEYMARİE, "Afrika Kıtasının Yeni Vaftiz Babaları ABD"
- 19) Le Monde, 8 Nisan 1992
- 20) Orhan İYİLER, "Bölge Devrimi Soruşturmasına Yanıt". Toplumsal Kurtuluş, Ekim 1991, Sayı 48

XX

VACLAC HAVEL, "AYAĞA KALK VE HÜCRENE DÖN"

Sayın Cumhurbaşkanı:

Batılı zenginlerin öve öve yeğе göğе sığdıramadıkları "Kadife İhtilal"inizin 2. yılı bitiminde işte vardığı yer: Komünist propagandaya 8 yıl hapis. 11 Aralık 1991'de Federal Meclisinizin çıkardığı bir yasayla artık bundan böyle sınıf kini uyandıracak propaganda yapanlar eğer bu anlamsız propagandayı yazılı basın, film, radyo, televizyon ya da benzeri araçlarla gerçekleştirmişlerse hemen cezaları iki kat artırılarak 8 yıl hapse konacaklar.

Sayın Yazar, bay başkan: Bu yasaya göre örneğın ülkenizde B. Brecht'in "Kural ya da Kural Dışı" oyununun oynanması olanaksızdır. Bunu da nereden çıkardınız demeyin? Bizim Ceza Yasamızdaki ünlü 141'inci maddenin uygulanması bu eşsiz örneklerle doludur. Bizden kaldırıp size bu maddeyi kapitalizmin resterasyonu için getirenler bu tür ayrıntıları çok iyi bilirler. Bay yazar, bu "sınıf kini" sorunu öylesine geniş kapsamlıdır ki, örneğın yurttaşınız Jaroslav Hasek'in bile "Arslan Asker Schwayk'ın Serüvenleri"ni artık sahnelerinizde, örneğın bir Piscator yorumuyla sergilemek olanaksızdır. Bay yazar, bay Cumhurbaşkanı, insanoğlunun ölümsüz düşünce katkılarını yasaklamaktan bir yazar olarak gerçekten utanç duymuyor musunuz?

Ama demokrasi(?)nizin bu noktaya geleceğı belliydi. Batılıların öksürseniz tıksırsanız hemen kendi metropollerinde yazdıklarınızı övgülerle çevirip size kendi Cumhurbaşkanlığı köşklerini, kendi tüm yayınevlerini açmalarından belliydi bu. Siz de bu

özgürlük(?) ortamının şamatasında geçen Ekim ayında çıkarttığınız bir yasayla devlette görev almış olanların komünistlerle bir zamanlar ilişkileri olup olmadığını araştırma yetkisini bir takım karanlık adamların eline uzatıverdiniz. Ve korkunç bir iz sürme başladı ülkenizde. Bu iz sürme 2 Ocak 1992 tarihinde zavallı Adalet Bakanınız Léon Richer'e kadar gelip dayandı ve adamcağızı koltuğundan gözlerinizin önünde çekip alıverdiler... Bu uygulamaların altında ultraliberal Sağ Parti (ODS)'nin iki ünlü üyesi var: Ticaret Bakanınız Vaclac Klaus ile Ekonomi Bakanınız Vladimir Dlouhi. Vaclac Klaus şimdi sizden Adalet Bakanlığı'nın kendisine verilmesini istiyor. Cadı kazanını tam bir yozluk ve engizisyon mahkemelerinin uygulamaları içinde sürdürebilmek adına. Üstelik ikisi de Prag'da geçtiğimiz ay açılan Prag Milyonerler Kulübü'nün onur(?) üyeleri. 4 bin kuron ortalama işçi ücreti olan ülkenizde "Milyonerler Kulübü"nün 18 üyesi üye olabilmek için yıllık 50 bin, aylık da 10 bin kuron ödüyorlar. Prag milyonerlerinin başında da kulübün kurucusu "Prag Baharı"nda Batı Almanya'ya kaçmış azılı antikomünist Jiri Dnybil adlı yurttaşınız var. Ve öteki 18 üyenin hepsi Çekoslovak halkının 45 yıllık birikimlerinin sonucu fabrikaları, çiftlikleri, özelleştirmek ve Batılılara satmak için işbaşına getirilmiş bulunan seçkin girişimciler...

Bay Başkan:

Önce Komünist Parti ile ilişkileri olanlar için başlattığınız iz sürme, sonra komünist düşünceyi ve yayılmasını yasaklayan yasayı çıkarmakla hangi demokratik (?) konum içine gelip çöreklediğinizi görmüyor musunuz? Düne değin sizi demokratik hakların, anti-totaliter direnişin sembolü olarak görenler geçen yılın 12 Mart'ında Bratislava alanında sizi yuhalayarak konuşturmadılar. Yazar Bohomil Hrabal'ın yazdığına göre kin ve öfkenin kazan gibi kaynadığı alandan "yeniden başkanlık tacınızı başınıza geçirmek için başkanlık şatonuza sessiz sedasız döndünüz."

Bay Başkan:

Aslında komünizmi yasaklamanızı, komünistlere iz sürmenizi çok önemli bulmuyorum da nasıl bir Avrupa demokrasisine Çek ve Slovak halklarını teslim etmeye yönelmenizden doğ-

rusu ya derin kaygılar duyuyorum. Tunuslu filozof Muhammed-Allal Sineceur'un dediği gibi: "1789'un idealleriyle hiçbir ilgisi kalmamış bir biçimde yüzüne insan hakları maskesi takmış bir pazar ekonomisi'nin her yeri adım adım ele geçirdiği" bir Avrupa'da, İrlandalı tarihçi Hugh Gough'un deyimiyle: "alabildiğine kararlı bir ırkçılık ve milliyetçilik dalgalarının tıpkı 1919'da olduğu gibi yükseldiği" bir dönemde halklarınızı gericiliğe, doların tyran'lığına teslim ediyorsunuz, acımasızca.

Almanya'da Batı Berlin'de neo-Naziler ırkçı cinayetlerinin cesetleri üzerinden atlayarak gamalı haçlarını artık Meclislere taşıyorlar. Fransa'da Avrupa'nın en seçkin neo-Nazi'si Le Pen, kamuoyu yoklamalarına göre tüm liderlerden daha önde gidecek oy potansiyelini yüzde 32'lere tırmandırıyor. Avusturya'da eski bir Wehrmacht subayı olan Kurt Waldheim Cumhurbaşkanı sarayında, Viyana Kent Meclisi'ne Özgürlük Partisi'nin oylarını tam üç kat artırarak 24 üye sokabilmesini büyük bir mutlulukla izliyor. İngiltere'nin Oxford, Cardiff, Medow Well, Birmingham sanayi kentlerinde işsizlikle birlikte artan yabancı düşmanlığının azgın çatışmalarına polis bile artık bazı bölgelerde müdahale edemez duruma geliyor. Ve hiç beklenmedik bir biçimde Belçika, neo-faşist partinin Meclise sokmayı başardığı 13 milletvekiliyle zar zor ayakta durabilen koalisyonu en gerici noktasından kırarak çökertiyor. Avrupalı diplomatlar, bugüne değin sürdürülebilmiş Belçika Birliği'nin dağılıp dağılmayacağını gündemlerinden hiç çıkartmıyorlar. İtalya'da faşist-mafya karışımı, adı bir parti bile olmayan Lombardia Cephesi Kuzey'de yapılan seçimleri tüm öteki partileri silme çökerterek kazanıyor. Bu sonuçtan alabildiğine yüreklenen Cossiga, Nato'nun neo-faşistlerce yönetilen yeraltı örgütü Gladio soruşturmalarını, "Gladio'nun hesabı benden sorulur" diye önlüyor. Öyleyse istifa et diyorlar. Benim istifamı isteyen stalinistlerdir, komünizmin nostalgisine yakalanmış hastalardır diyor. 74 yıldır hiçbir ulusal gün kutlamamış ama Enternasyonal'in görkemiyle coşmuş Sovyet halkları şimdi en ırkçı bir biçimde birbirlerinin boğazına yapışmış, birbirlerini boğazlıyorlar. Yugoslavya'da iç savaş, tıpkı Hitler Avrupasının yıkık binaları içinde birbiriyle savaşan insanların görünümlerini yansıtıyor televizyona. Ve

düne değin birbiriyle en iyi biçimde geçinmiş Slovak ve Çek halkları arasında gittikçe kin tohumları atılarak silahlı çatışma eşiğine hızla yaklaşılmıyor. Ve tüm bunlar demokrasi(?)lerin Avrupa'da zafer kazandığı, komünistleri sürdüğü, tekmeden kazır gibi kazıldığı bir Avrupa'da oluyor. Lenin heykellerinin paramparça vinçlerle idam edildiği her yerde yontunun kaldırılan kaidesinin altından tıpkı Pandora'nın kutusundan fırlamışçasına ırkçılık, gericilik, şovenizm hortlaklar gibi fırlıyor. Ve siz bay yazar, bay başkan komünist düşüncüyü yasaklıyorsunuz...

Ya dünyamız bay Başkan... Gezeğimizde 5 milyar 101 milyon insan yaşıyor. 4 milyar 317 milyonu kişi başına yılda 721 dolarla, yani: Dünya nüfusunun yüzde 84,6'sı dünya gelirinin ancak yüzde 21,8'ini alırken... 784 milyon insanın yaşadığı 7 Zenginlerle Petro/dolar monarşilerinin oluşturduğu dünya nüfusunun yalnızca yüzde 15,4'ü kişi başına 17.080 dolarla dünya gelirinin yüzde 78,2'sine el koyuyor. FAO'nun açıkladığına göre yalnızca Afrika'da 30 milyon insan 1992'de her gün açlık sınırına daha çok yaklaşıyor. Hırsız şeyhlerin burunları dibinde her yıl 250,000 çocuk açlıktan ölüyor Somali ve Sudan'da... Ve siz komünist düşüncüyü yayanları, "sınıf kini"nin var olan gerçeğini ortadan kaldıracığınızı sanarak 8 yıl hapse attıracak yasalar çıkartıyorsunuz...

Sanıyorum bundan 1 yıl kadar önceydi. Gorbaçov ile, Sovyet askerlerinin ülkenizden çekilmesi konusundaki antlaşmayı imzaladıktan sonra Moskova'da bir basın toplantısı düzenlemiştiniz. O basın toplantısında hiç unutamayacağım, beni tüm boyutlarıyla çok düşündüren şu sözleri söylediğinizi hep anımsıyorum: -"Şimdi olup bitenlere ben bile hâlâ inanmıyorum. Bir düşte gibiyim sanki. Bana öyle geliyor ki, birdenbire bir ses duyacağım ve o ses bana: 'Vaclav Havel ayağa kalk ve geldiğin gibi hücrene geri dön' diyecek."

Bay Başkan, faşizmin Avrupa'yı 1919'ların bile gerisine ittiği, 2000'li yıllarda her 6 kişiden 5'inin yoksulluk sınırının alt düzeylerinde yaşayacağı bir dünyamızda tüm yasaklamalara karşın komünistler görevlerini ihmal etmeyeceklerdir. Çünkü böyle bir dünyanın komünistlere her zamankinden daha çok gereksinimi var. 1871, 1917'nin edimlerinden zenginleşenler, Bolşe-

vik partinin yeraltı çalışmalarını hiç unutmayanlar son derece yenileştirdikleri yeni komünist bilinçle dünyamızı yeniden kavramanın sorumluluğu içindedirler. Çünkü insanoğlunun yeryüzü yazgısını en güzel uzantılara götürebilmek için komünist rönesanstan başka hiçbir yol kalmadı. Ve birgün onlar, yasakladığınız, hapse attığınız komünistler, pleblerle, proleterlerle, tüm ezilenlerle birlikte ortaya çıktıklarında, işte o zaman, o pek korktuğunuz sesi sahiden duyacaksınız. Yaşamı arıtan o ses size: -“Yazar Vaclav Havel ayağa kalk diye seslenecek... Tarihin en gericilere, en ihanet edenlere ayırdığı, üzerinde ‘Düşünce ve Halk Düşmanları’ yazılı karanlık hücrene geri dön... Ve bir daha da insan yazgısında görünme...”

XXI

YENİ DÜNYA DÜZENİNİN BÜYÜK SOYGUNU: ÖZELLEŞTİRME

Artık gezegenimizin üzerinde büyük bir kasırğa esiyor: Özelleştirme. Bu kasırğanın yuvarlaya yuvarlaya önüne kattıkları yalnızca dev kuruluşlar, dev ekonomik birikimler, yıllardan beri oluşturulmuş, yapılandırılmış ulusal kamu işletmeleri değil, ama devletlerin kendisi de sınır duvarlarına çarpınca daha azgınlaşan, hortumlaşan gücüne dayanamıyor, bir bir düşüyorlar. Bu dehşetli kasırğa yalnızca bir bölgede yoğunlaşmıyor, sözüm ona, bağımsız ama tüm egemenlik haklarını yitirerek IMF ve Dünya Bankası'nın egemenliği altına girmiş 177 bağımsız devletten 172'si üzerinde, 27 Nisan 1992 tarihinden bu yana gitgide yoğunlaşarak, önünde direnmeye çalışan tüm kaleleri yıkarak abandıkça abanıyor. Olayı yakından izleyenler, örneğin Afrika'da esen kasırğanın gücünü hafifleterek fırtınaya dönüştüğünü, Afrika'dan yalayıp götürdükleriyle Kuzey'e, örneğin, eski sosyalist sistem içinde yaşamış coğrafyaya geldiğinde en yoğun basınç ve yıkım gücüne ulaşarak her yeri kasıp kavurduğunu ekonominin sismik aygıtlarıyla saptıyorlar. Kasırğa üçüncü dünya ülkeleriyle kapitalist metropollerin dev gökdelen kuruluşları üzerindeki basıncında ayrıcalıklar göstererek fırtınalıyor. Artık dünyamızı kasıp kavuran özelleştirme kasırgasının basınç gücünü, ayrıcalıklarını, getirdiği sonuçları doğru kavrayabilmemiz için özelleştirme kasırgasına uğrayanları 4 grupta toplamamız gerekiyor: Gelişmemiş ülkelerde/Orta kuşak ülkelerde/Teslim alınmış sosyalist sistem içinde yaşamış olanlarda/Kapitalist metropollerde.

Gelişmemiş Ya Da Geri Kalmış Ülkelerde Özelleştirme Fırtınası

Afrikalı bir yönetici bundan bir yıl kadar önce şöyle diyordu: "Biz artık 7'li Zengince tümüyle gözden çıkarıldık. Onlar şimdi yalnızca ve yalnızca yeni teslim aldıkları Doğu Avrupa ve eski Sovyetler Birliği ile uğraşıyorlar. Biz, tüm bir Afrika kıtası yazgımıza terk edilmiş durumdayız."

Yalnızca Afrika'da değil, "yazgısına terk edilmiş" bu insanlar dünya nüfusunun yüzde 56,5'ini oluşturuyorlar. Yani 5 milyar 101 milyon insanın yaşadığı gezegenimizde bu insanlar 2 milyar 884 milyon ve de dünya halklarının ürettiklerinden yalnızca yüzde 5,4'lük acınası bir pay alabiliyorlar. Kişi başına düşen gelir yıllık 320 dolar. Gezegenimizin değişik coğrafya bölgelerinde yaşayan bu insanların 780 milyonu açlıkla karşı karşıya. Birleşmiş Uluslar FAO kuruluşu Afrika'da 60 milyon insanın açlık sınırını aşmak üzere olduğunu, 10 milyonunun hemen önlem alınmazsa ölümden döndürülmelerinin artık olanaksızlaşacağını 1992 raporunda belirtiyor. Sınır Tanımayan Doktorlar Örgütü Afrika'da her hafta açlıktan 250 bin kişinin öldüğünü Birleşmiş Uluslar Genel Sekreteryasına gönderdiği roporda açıkça belirtiyor ve dünya kamuoyuna açıklıyor. Birleşmiş Uluslar Kalkınma Örgütü'nün 1992 raporuna göre dünya halklarının 3/5'ini oluşturan gezegenimizin bu insanları için nüfus artışlarını yakalayacak bir büyüme hızını gerçekleştirebilmeleri artık olanaksız. Onlar için artık yapılabilecek hiç bir şey yok.⁽¹⁾

Oysa 7 Kuzeyli için her şey bitmiş değil. Onlar her yıl kendi metropollerine aktarılan 150,5 milyar dolar borç faizinin en küçük bir biçimde kesintiye uğramaması için bu insanlar üzerindeki düzenlemelerini gerek IMF gerek Dünya Bankası'nın yöntemleri ile koşulları daha da ağırlaştırarak sürdürüyorlar. Koskoca bir kıta Afrikası 21. yüzyıla girerken denize gömülür gibi açlığa gömülürken henüz sağ kalabilenler her ay 1 milyar dolar borç ödemeyi Kuzeylilere sürdürüyorlar. Sudan'da, Çat'da, Zaire'de, Kongo'da ve tüm öteki yoksul halkların yani yıllık 320 dolarlıkların sömürsünün sürekliliğini sağlayabilmek için düne değin destekledikleri askersel yönetimlere karşın bu kez birbiriyle yıldır sürdürdükleri demokrasi politikalarıyla içsavaşları kışkırtıyorlar. Çünkü dünya burjuvazisi 1981/1982 yıllarında

dudaklarını uçuklatacak bir gerçeğe karşı karşıya kalmıştı: Üçüncü dünya ülkelerinin belli bir bölümüyle yazgılarına terk edilmiş bu insanlar borçlarını ödeyemez duruma gelince kapitalist metropollerin kolonlarını oluşturan bankalar ve borsalar 1929 bunalımını bile aratacak bir noktaya hızla gelmişlerdi. Bu dehşetli gerçeği bir daha yaşamamak, onunla yüz yüze gelmek için dünya burjuvazisi tüm acımasızlığını, dedelerinin klasik sömürge yöntemlerini bile aratacak biçimde, ama çok ince-likli, bu kez insanları kendi içinde uyuştura uyuştura ölüme sürüklemekte, onların tüm geleceklerine el koymaktadır. Bunun tipik bir örneği de ve bence hiç gözden kaçırılmaması gereken unsuru da şu: IMF ve Dünya Bankası yalnızca borçların ödenmesindeki yöntemlerinin acımasızlığını sürdürmekle kalmıyor, bu kez, 1981'den edindiği kazanımla kendi rezervlerini bu insanlara tamamlatıyor. 1986-1990 arasında 31,5 milyar dolarlık bir yatırımı IMF yalnızca kasasına, borç faizlerinin dışında, bu insanların lokmalarından keserek aktarmıştır.⁽²⁾ Kendi yatırımları paraları yeniden borç olarak alabilmek için insanlar IMF'nin acımasız diktalarına boyunlarını uzatmaktadırlar. Onların salt insancıl(?) amaçla bu ülkelere yaptıkları yardımda (?) bile korkunç ikiyüzlülükleri, acımasız sömürülerinin gelecekteki düzenlemeleri yatmaktadır. Amerikan hükümetinin iki yıl önceye değin bütünüyle desteklediği Somali'nin katıksız diktatörü Syad Barre'nin devrilmesinden sonra ortaya çıkan kargaşada zarar gören dev Amerikan şirketleri Conoco, Amoco, Chevron ve Phillips... Dünya Bankası'nın ünlü petrol uzmanı Thomas E. O'Connor'un çok özel raporuna göre Somali ve Sudan'da petrol rezervleri ve açılmamış petrol damarları tüm dünya petrol rezervlerinden daha çok.⁽³⁾ İşte Sudan'da yeniden gündeme getirilmeye çalışılan içsavaşta, işte Somali'ye gönderilen o insancıl yardımda dünya burjuvazisinin bu büyük petrol şirketlerinin gelecekteki kutsal çıkarları ve özelleştirmeden yana hükümetlerin kurulması politikaları yatmaktadır. Bir deri bir kemik insanlar birkaç bin çuval buğdayla gelen tepeden tırnağa silahlı yabancı askerlerin gücüne karşı dal gibi ince kollarıyla karşı koymaya çalışmaktadırlar bu nedenle.

Hiç kuşkusuz özelleştirme, bu bölgedeki 2 milyar 884 milyon insan üzerinde örneğin sosyalist blok ya da orta kuşak ülkeleri üzerindeki gibi kasırgalaşarak ya da hortumlaşarak esmiyor. Çünkü özelleştirme için ayakta durabilecek güçte kuruluşlar gerekli. Eti, canı, kemiği olan kuruluşlar. Bu zavallılarsa bir deri bir kemik, yoksulluklarında kendilerine büyük ölçekte borç ödeme ve de IMF'nin rezervlerini oluşturma yönteminin ağırlıklı biçimde uygulama sürecini yaşıyorlar. Ve eğer üzerinde yaşadıkları toprakların altında geleceğin özelleştirme programları yapılmış ve bir gün uygulamaya konma tarihi saptanmışsa o zamana değin askerlerin toplu tüfekli, kobra helikopterlerinin üzerlerinde vızır vızır dolaştığı bir dönemi içsavaşlarla yaşaya yaşaya sürdürmeye mahkumdurlar. Yalnızca Somali'de değil Angola'da da... Çünkü Angola'da Amerikalıların ve Batılıların gelecekteki çıkarları Washington ve Brüksel'de bilgisayarların ekranlarında şaşmaz doğrularla saptanmıştır.

Nüfus artışlarını yakalayabilecek bir gelişmeyi artık hiç bir zaman yakalayamayacakları Birleşmiş Uluslar Kalkınma raporunda da belirtilen bu insanların üzerinde IMF'nin borç ödetme ve birikmiş değerleri varsa özelleştirme programlarının, yeni soygun düzeninin içine çekilme politikalarının en tipik örneğini Hindistan'daki uygulamada çıplak bir gerçeklikte görüyoruz. 870 milyonluk Hindistan sosyalist blokun çözülüp dağılmasından sonra Bağlantısızlar Hareketi'ni oluşturanların etkinliğini hemen yitirmesiyle hiç de çok olmayan borçları karşılığında IMF'ye boynunun uzatarak onun totaliter güdümüne girdi. Bu noktaya IMF kolay varmadı. 1990 yılında M.V.P. Sing'in yönettiği sol hükümetin düşürülmesi ve 1 Mayıs 1991'de, IMF politikalarına karşı direnen ve eski Sovyetlerle antlaşmaların ve yakınlığın sürdürülmesi tezlerini savunan Rajiv Gandhi'nin öldürülmesinden sonra adım adım varıldı. Rajiv Gandhi ayrıca Bağlantısızlar Hareketi'nin yeniden kendisini toparlaması konusunda son zamanlarda önemli girişimlerde de bulunmaya başlamıştı. Öldürülmesinden hemen iki ay sonra Hindistan'ın sağcı hükümeti 80 milyon dolarlık borç karşılığı ve yeni krediler alabilme adına IMF'nin reçetelerine imzasını attı. Daha atılan imzanın mürekkebi kurumadan, Hind halklarının bugüne de-

ğın yoksulluklarından arttırıp bir kenara koydukları 47 ton altın İngiltere Bankası'nın kasalarına taşıniverdi. IMF'nin özelleştirme programlarının temelini oluşturan ve önünü açan iç fiyatların serbest bırakılarak ve tüm sübvansiyonların kaldırılarak tüm ekonomik yapının dolarize edilmesi politikası karşısında bugün Hindistan'da yoksulluk sınırının çizgisinde olan insanlar hızla açlığa, işsizliğe ve ölüme terk edilmişlerdir. Bu politikaların insanların yaşamına nasıl yansdığıнын işte somut örneği: "Radhakrisnamurty ile karısı 6 nüfuslu ailelerinin geçimini sağlayabilmek için her ay 3 ya da 4 paşam (1 paşam: 24 metre) iplik dokuyorlardı. Bunun karşılığında da bu ailenin eline ayda 300-400 rupi geçiyordu. (Bizim paramızla 200 bin TL.) IMF politikalarının uygulamaya başlaması ile birlikte 24 Temmuz 1991'den itibaren pamuk ipliği birdenbire fırladı! Çünkü pamuk ipliği üreten tüm kamu kuruluşlarından özelleştirme gereği tüm sübvansiyonlar kaldırılmıştı. Ve yük bu küçük iplik dokuyucularının üstüne biniverdi. Radhakrisnamurty ve ailesinin geliri de 240-320 rupiye düştü. 4 Eylül 1991'de, Golapolli köyünde oturan Radhakrisnamurty'nin kulübesinde ölüsünü buldular."⁽⁴⁾ Şimdi Hindistan'da intiharlar çılgınca bir artış gösteriyor. IMF'nin daha da yoksullaştırdığı insanlar yabancı efendilerini ortalıkta göremedikleri için öfkelerini birbirlerine kusuyorlar. Birbirlerini öldürüyorlar. Kutsal tapınaklarını yakıyorlar. Bombalı saldırılarla Hindistan IMF politikalarına imza attığı Temmuz 1991'den bu yana korkunç bir içsavaşın eşiğine hızla sürükleniyor. Ve kasırga tüm Hindistan'ı Muson fırtınalarından daha çok kasıp kavuruyor.

Çözülüp Dağılan Sosyalist Blok'da Özelleştirme: Üçüncü Dünyalaştırma

Kasırga öncesi her şey sakindi. Güzel bile denebilir. Silahsızlanma eğilimi içinde SALT I, SALT II antlaşmalarının umut verici görüşmeleri yapıliyordu. Perestroika meltemi insanların yüzünü ılık ılık yalıyordu.

Ve kasırga öncesinde Batılılar en lirik şarkılarını söylemeye başladılar: "Yaşasın insan hakları", "Özgürlükler ve demokrasi..."

“- Moskova’ya İnsan Hakları ve Özgürlükler dosyası ile gidiyorum. Bu tarihi buluşmanın gündemini İnsan Hakları ve Özgürlükler oluşturacaktır. İnsan Hakları dinsel özgürlüklerle, inanç özgürlüğü ile at başı gider. O nedenle (yeniden çalmaya başlamış Danilov Manastırı’nın çanlarının) yalnızca Moskova’da değil, tüm kilise çanlarının Sovyet imparatorluğunda yeniden çalmasını bekliyorum.”

Reagan / 27 Mayıs 1998

(Moskova’ya geçmeden Finlandiya garında yaptığı açıklama)

“- Demokrasinin erdemli düşüncesi totaliter komünist dünyada Budapeşte’den Pekin’e değin büyük bir gedik açmıştır. (ABD’nin yeni) Başkanı olarak Doğu Avrupalı kapalı toplumları açabilmek için elimdeki tüm olanakları bu iş için kullanacağım. (...) NATO’yu kuranların bu uzak düşünüyü yakın geleceğin ödevine dönüştüreceğim.”

G. Bush / 31 Mayıs 1989

(Berlin duvarı önünde yaptığı konuşma)

“- Bizim (Batılı Sanayileşmişlerin) yaşam biçimimiz, ekonomik zenginliklerimiz insanlık onuru ve özgürlük demektir. Bunu ne pahasına olursa olsun savunmak gerekir. Gorbacov’un komünizmin iflas ettiğini gerçekten kabul etmesiyle birlikte gerçek bir değişim hiç kuşkusuz olasıdır. Yani komünizm ne zenginlik ne de özgürlük getirmiştir.”

Bn. Thatcher / Kraliçelerinin Başbakanı

(G. Bush ile Camp David’deki dağ evinde 4 saat süren “komünist rejimlerin yıkılmasından sonra izlenecek yol” konusundaki görüşmelerden sonra yaptığı açıklama)

“- Bizim Batı Avrupa sosyal demokrasisinin komünist model üzerindeki üstünlüğü şu üç unsorda toplanmaktadır: Siyasal demokrasimiz, pazar ekonomimiz, sosyal devlet anlayışımız.”

Giannoi de Michelis / İtalyan Dışişleri Bakanı 8 Kasım 1989)

Özgürlük, İnsan Hakları lirazminin içine özenle yerleştirilmiş “pazarıcı ekonomi” lafları geçmeye başlar başlamaz pazarın anarşisinden korkan sosyalist sistem içinde yetişmiş insanları yatıştırmak için “yoksulluğun dünyamızdan kaldırılması” teması yine en lirik tonlarıyla işlenmeye başlandı:

“- Yoksulluğun aza indirilmesi makro-ekonomik seçimlerin özgür niteliğiyle kolaylaşabilir.”

(Dünya Bankasının Dünyada Gelişme Raporu.
Yoksulluk Bölümü. Washington 1990)

“- Yoksulluk konusunda ciddi bir güç harcamayan hiçbir ülkeye parasal katkıda bulunmayacağız.”

Lewis PRESTON
(Dünya Bankası Başkanı)

“- Bizim önerdiğimiz iyileştirme programları halkın yaşam düzeyini yükselten en iyi araçlardır.”

Michel CAMDESSUS
(IMF Başkanı)

Ve Papa Hazretleri elinde kutsal haçı, İnsan Hakları, Özgürlükleri ama en çok da Pazarı kutsamak için ortalığa çıktı:

“- Sevgili Hırvatlar, sevgili oğullarım kızlarım... Tüm yasal haklarınızın yanındayım. Bunu hiç unutmamanızı istiyorum sizden.”

(1990 Hırvatistan Ziyareti)

“- Avrupa'yı Hristiyanlık temelleri üzerinde yeniden inşa etmeliyiz yavrularım. Biz Hristiyanların şimdi sunabileceğimiz en iyi hizmet ortak Hristiyan değerlerimize yeniden dönmek, Macaristan'ı ve Avrupa'yı bu değerlerle yeniden inşa etmektir.”

(1990 Macaristan gezisi)

Ve aşk türküleri yanıtsız bırakılmamalıdır. Duvarın öteki yakasından yanıtlar gelmeye başladı kasırga öncesi:

“- Yüzyılın son çeyreğinde karşı sistemlerin, sınıf ve grup çıkarlarının savaşımı artık belirleyici olmaktan çıktı. Artık genel insani değerler bunların hepsinin üstünde yer alıyor.(...) Batıyla ideolojik kavgamız yalnızca son 12 yılda bize 700 milyar rubleye patladı. Artık bunu sürdürmenin gerekliliği de kalmadı.”

Eduard ŞEVARDNADZE

(28. Sovyet Komünist Partisi Kongresinde yaptığı konuşma)

“- Pazarın kendiliğinden mal değişiminde çok iyi organize olmuş mekanizmalara uzanan binlerce yıllık geçmişi var. Biz de iradeci (planlamacı anlamında) yaklaşımlardan hızla uzaklaşmalıyız.”

M. GORBAÇOV

(28. Kongre açış konuşması)

Ve sonra hesabı kitabı yapılmış beklenen noktaya gelindi: Özgürlük, İnsan Hakları, Pazar ve Hristiyanlık tütsüleriyle başı dönen insanlar duvarları, tel örgüleri, köprüleri aşmaya başladılar. Dünyanın en borçsuz ülkelerinden ve belki de yarının en tipik örneğini oluşturabilecek Romanya’da Cumhurbaşkanı Nikola Çavuşesku ve karısı Elena bir duvar dibinde kurşuna dizilmeden önce yalnızca şunları haykırabildiler: “Sizi değil, yalnızca Romanya işçi sınıfını tanıyoruz. (...) Dışarıdan rejimi yıkmak için paralı askerler getirttiniz. Romen halkına ihanet ettiniz. Romanya’nın onurlu bağımsızlığını çökerttiniz. Yaşasın Romanya ve Dünya İşçi Sınıfı...”

Duvar dibindeki kanlı cinayet, dünya televizyonlarınca, Romanyalı yaşlı bir kadının ekranlara getirilmiş iki kolunun ardına gizlendi. Yaşlı kadın zafer çığlıklarıyla kaldırdığı kollarından birinde bir fileyi gösteriyor ve dünya televizyonlarında tüm dünyaya şöyle haykırıyordu: “- Yaşasın özgürlük. Her ay kişi başına 800 gram et alabiliyorduk. İşte şimdi yıllardan beri ilk kez bir çırpıda 3 kilo et alabiliyorum. Özgürlük budur işte.”

Duvarları, tel örgüleri, köprüleri aşarak Batı’ya akın eden insanlara karşın çok az sayıda Batı’dan bir takım insanlar da ellerinde James Bond çantalarıyla “demokrasinin erdemli düşüncesinin” yıktığı duvarlardan atlayarak Doğu’ya geçtiler ve bir takım belgeleri Doğu yöneticilerine imzalattılar. IMF’nin ve Dünya Bankası’nın özelleştirmeye ilgili ünlü uzmanlarıydı bunlar. Başlarında da özelleştirmenin ünlü adı Jeffrey Sachs ve öteki Harvard çıkışlılarla Chicago boys’lar bulunuyordu. Onlar için uygulanacak yöntemlerin ülkelere göre hiçbir ayrıcalığı yoktu. Yani bu adamlar aynı reçeteleri Şili’ye, Arjantin’e ya da üçüncü ülkelere nasıl uygulamışlarsa 400 milyon insanın sosyalist sistem içindeki yaşamışlığına da en küçük bir değişiklik yapmadan, noktasına, virgülüne değin uygulamaya başladılar. “Şok Tedavişi” adlı bu yöntem başlıca üç unsurdan oluşuyordu:

1) Şok bakımına alınmış dünyanın neresinde olursa olsun herhangi bir ülke önce parasal bir operasyon geçiriyordu. Birdenbire, hiç beklenmedik boyutlarda gerçekleştirilen ve gerçekten de şok etkisi yaratan bir devalüasyon. Parasının dehşetli değer yitirdiğini gören ülke ekonomisi daha buna ayak uydurmayaya zaman bulamadan parasal uygulamanın ikinci şok dalgasına giriyordu: Tüm devlet sübvansiyonlarının kaldırılması. Şokçular bunu şu gerekçeyle açıklıyorlardı: Pazar ekonomisine planlı ekonomiden geçişte talebin stabilize edilmesi ve enflasyonist baskılardan kaçınabilmek. Oysa çok kısa bir süre sonra asıl amacın iç fiyatların dış fiyatlara, özellikle de dolara bağlanması, yani ülke ekonomisinin bütünüyle dolarize edilmesi olduğu ortaya çıkıyordu ama parasal operasyonun zelzelesiyle büyük bir yıkıntı geçiren ülke ekonomisi için artık yapabileceği hemen hemen hiçbir şey kalmıyordu. O nedenle bu konunun uzmanları "bir kez yola çıkıldı mı artık geriye dönüş yoktur" gerçeğini sık sık vurgularlar.

Bu ilk aşamadaki parasal operasyon gerçekten de talebi kırmıyor değil. Bu yöntemle talep gerçekten düşüyor ama buna karşın üretim de korkunç boyutlarda düşüyordu. Ülke ekonomisi IMF kadrolarının istediği, sonraki ve asıl amaçlarını içeren özelleştirme hazırlığının bu ilk hazırlığına ekonomide tam bir stagflation (ekonomik durgunluk ve enflasyon karışımı) noktasına getirdikten sonra yöntemin ikinci bölümü başlıyordu.

2) Şok tedavisinin bu ikinci aşaması, Dış Ticaret'in tümüyle serbest bırakılması ve gümrük duvarlarının kaldırılması ya da sıfırlara yakın çekilmesiyle gerçekleştiriliyordu. Devalüasyon ve hemen onun ardından tüm devlet sübvansiyonlarının kaldırılmasıyla büyük ve korkunç bir yer sarsıntısında kendi içlerinde çöküntüye uğratılan ulusal ekonomik kuruluşlardan hâlâ ayakta kalabilenler varsa, onlar da bu ikinci ve daha kesin sonuçlu yer sarsıntısında tam bir enkaz haline getiriliyordu. Batının ürettikleriyle başa çıkamayan devlet kuruluşları gerek ekonominin dolarize edilmesi, gerek sübvansiyonların kaldırılması, gerekse gümrük duvarlarının sıfıra indirilmesiyle ne yapacaklarını artık bilemez duruma geliyor, tam bir iflasın eşğine sürükleniyorlardı. Batıda üretilen tüm mallar ellerini kollarını sallayarak özgür pazarlara yerleşiyor, bunun getirdiği bir sonuç da dış

borç boyutunun olağanüstü, ekonominin kaldıramayacağı ölçekte kabarması oluyordu. Türkiye Cumhuriyeti, Cumhuriyet kurulduğundan 80'li yıllara kadar yalnızca 15 milyar dolar borçluyken, "serbest, rekabetçi pazar ekonomisinin" generaller darbesi ve IMF kadrolarınca uygulamaya konulmasından bu yana geçen 12 yıllık süreçte 60 milyar dolar borçlandırılmış olması bir rastlantı değildir. Brüksel uzmanlarının ve IMF ile Dünya Bankası kadrolarının öngördüğü bir gelişmeydi bu. Bunun ekonomiyi tümüyle teslim almasının yanında son derece önemli bir politik bir getirisi de vardı. Ülkenin egemenlik hakkını souveraineté'sini bütünüyle felce uğratmak ya da bütünüyle ele geçirmek.

3) Bu üçüncü yöntem işte: Özelleştirme yöntemidir. Yukarıdaki iki aşamalı hazırlık süreci yaşanmadan hiçbir ülkede özelleştirme girişiminde bulunulmamıştır. Başka bir deyişle yukarıdaki her iki uygulamanın asıl ve tek bir amacı vardır: Özelleştirmenin yolunu açabilmek. Batılı uzmanların IMF politikalarını eleştirenlerin birçoğunun bile gözden kaçırdığı bir gerçektir bu. Çünkü onlar kendi ülkelerindeki özelleştirme girişimlerinin birinci ve ikinci hazırlık aşamasını hemen hemen yaşamadan özelleştirme sorunuyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Ama bizim gibi ülkelerde birinci ve ikinci aşama son derece önemli bir hazırlık aşamasıdır. Özelleştirmenin yolunun buldozerle açılma aşamasıdır. Burada slogan "sayrılı kuruluşların ekonomiye kazandırılması"dır. Yani bir çeşit dışarıdan enjekte edilen mikrop-la hastalığa yakalanmış devlet ya da kamu kuruluşları şimdi artık yeniden iyileştirme operasyonuna alınırlar.

Bu üçüncü aşamanın sosyalist ülkelerde nasıl kullanıldığına geçmeden önce 1. ve de 2. hazırlık aşamalarının sosyalist blok üzerindeki sonuçlarını kısaca görelim: IMF'nin şok tedavisinin bu iki maddesinin bütünüyle ve hep aynı kadrolarca uygulandığı 1989-1991 yılları arasında Bulgaristan'da sanayi üretimi yüzde 22,3 düşürüldü. Ulusal üretimin genel düşüşü ise yüzde 11. Üç kiloluk et filesini "işte özgürlük budur" diye tüm dünya televizyonlarına zaferle kaldıran yaşlı kadının ülkesinde, yani Romanya'da sanayi üretimindeki düşüş yüzde 38,9. Ulusal üretimdeki düşüş ise inanılmayacak boyutlarda: Yüzde 13. Sırtlarını Gdansk tersanesinde Lenin yontusuna dönüp Papa hazretle-

rinin karşısında diz çökmüşlerin ülkesinde, yani Polonya’da sanayi üretimindeki düşüş: Yüzde 34,5. Ulusal üretimdeki düşüş yüzde 14. Papa hazretlerinin kutsal desteğini almış bir zamanların Solidarita’sının başkanı şimdiki Cumhurbaşkanı uğradıkları ihaneti bakınız nasıl açıklıyor: “Avrupalılar beni aldattı. Batı her şeyi kapitalist bakış açısından değerlendiriyor. Bize dediniz ki: Fabrikalarınızı kapatınız, insanlarınizi işsiz bırakınız. Gemi yapımına öncelik tanıyınız. Bu ötekileri de finanse edecektir. Biz bu dediklerinizi de yaptık. Ve sonra siz bize gelip şunları söylediniz: Yooo, gemi yapımı da kârlı değil... Öyleyse gemi yapımını da bırakınız. Size göre her şeyi başıboş bırakmalıyız. (...) Sonuç: Bugün korkunç sonuçlarla karşı karşıyayız. Fabrikalarımız artık durdu. Ve biz şimdi müthiş bir işsizlikle karşı karşıyayız.”

Sovyetlere gelince: 1988-1991 arasında, hizmet sektörünün dışında yalnızca materyal üretimindeki düşüş yüzde 15. Yıllık enflasyon oranı IMF kadrolarının insanlara bir masal gibi yutturmaya çalıştıklarının tam karşısı bir gerçeklik: Yüzde 500.

Sosyalist sistem içinde açlık işsizlik nedir tanımamış bu insanların Sovyetlerde yaşayanı 30 milyonla işsiz. Doğu Avrupa ülkelerinde ise 4,5 milyon işsize her gün yeni işsizler katılıyor.

İşte IMF ve Dünya Bankası uzmanlarının planlı ekonomiden özgür pazar ekonomisine geçişin ön hazırlığı olarak gördükleri devalüasyonlar, sübvansiyonların kaldırılması, dış ticaretin özgülleştirilmesi, gümrük duvarlarının indirilmesi ön hazırlıklarının getirdiği yukarıdaki tablodan sonra artık Jeffrey Sach ve öteki Harvard çıkışlılarla, Brüksel özelleştirme uzmanlarının son operasyonu özelleştirme gündeme geliyor ve 21. yüzyıla geçerken köleliğin zincirleri kilitlenmeye başlıyordu.

*Tüm mutsuzluklarımın kaynağı yalnız benim.
Hiç kimse kendime ettiğim kötülük kadar
kötülük etmedi bana...*

SOPHOCLES-Ajax

Sağlık hizmetlerinden eğitime, eğitimden ayakta kalabilmiş sanayi kuruluşlarına, sanayi kuruluşlarından insanların oturduk-

ları evlere, evlerden ısınmaya, ısınmadan kullanılan elektriğe, elektrikten ekilebilen tüm topraklara değin özelleştirmenin demir yumruğu içine alınan yöntemin nasıl geliştirildiğini ve uygulandığını görelim:

Moskovalı ekonomist Andrey Kazgonov açıklıyor: "Halk sağlığı bütçesi, salt doktorların kendi özel muayenehanelerini açabilmelerini sağlamak amacıyla inanılmaz boyutlarda düşürüldü. Şimdi gerçekten ciddi bir bakıma muhtaç olanlar, ne yapıp edip özel muayenehanelere gitmek zorundalar. Nedeni de çok açık: Halk hastahaneleri, hastahanelere gerekli sağlık araç-gereçleriyle ilaçları satın alabilecek hiçbir devlet ödentisine sahip değiller artık. Bu hastaneler basit bir pansuman için gerekli araç-gereçten yoksun bırakılırken, öte yandan devletin ilaç fabrikalarında ilaçların ve de sağlık araç-gereçlerinin tonlarcasının reyonlara yığıldığını görüyoruz. (...) Aynı oyun, eğitim sistemimizde de sürdürülüyor. Eğitimcilerimiz özel dershanelere, özel okullara, özel liselere itiliyorlar. Çocuklarına sağlam bir eğitim vermek isteyenler çocuklarını bu özel okullara göndermek zorundalar. Gidebilenlerse alabildiğine azınlık. Halkın büyük çoğunluğu iyice araç gereçten, eğitim düzeyinden yoksunlaştırılmış devlet okullarında eğitimlerini sürdürmeye çalışıyorlar."⁽⁵⁾

Sibirya toprak altındaki zenginlikleriyle öteden beri dünya burjuvazisinin ağzının suyunu akıttığı gezegenimizin önemli bir coğrafyası. Petrol, altın, elmas, doğal gaz ve öteki doğal zenginlikler... British Petroleum ve Norveç kökenli State Oil, Sibirya'daki petrolün üretimini modernize etmek amacıyla Rus petrol kuruluşu Rossia ile birleşiyor. Bu birleşmeden hemen sonra ortaya çıkan gerçek yenileştirme aldatmacasının tam karşısında: Bu iki yabancı şirketin tek bir amacı var: Yalnızca kendilerine kâr sağlayacak çalışmalarla ilgilenmek. Yani: Delme yapmak, petrolü bu delmeyle çıkardıktan sonra, ham petrolün sevkini sağlamak. Politolog Oleg Voronine bu iki yabancı şirketin rafinerilerin modernize edilmesi için tek bir kopek harcamadıklarını, tüm üstelemelerinin de haşın bir biçimde, kovulurcasına geri çevrildiğini söylüyor.

Dünyanın en değerli elmas yataklarının bulunduğu Yakutin Cumhuriyeti'nde de durum aynı. Geçenlerde Rusya Federasyo-

nu'na bağılı Sackha adıyla bir otönom cumhuriyet olarak kendini deklare eden bu Sibirya cumhuriyetinin elmasları 20 yıldan beri çokuluslu Güney Afrika ticari kuruluşu De Beers aracılığıyla dünya piyasalarına pazarlanıyordu. Ekonominin dolara bağlanması ile birlikte De Beers tecim kuruluşu şimdi elmasların özelleştirilmiş bir biçimde kendisi tarafından çıkarılması, özellikle sanayii kesiminde kullanılışının tüm işleme hakkının kendisi ve kendisine bağılı özel kuruluşlarca gerçekleştirilmesi hakkını elde etti. Acınası Yakutinler ya da öteki adıyla otonomilerini elde etmiş Sakhalılar bağımsızlıklarının kursaklarında kaldığını görüyorlar. Bu bağımsızlığın karşısında kendi toprakları altındaki tüm elmas damarlarına yabancılaşmış biçimdeler. De Beers'le yaptıkları anlaşmaya göre yalnızca "denetim hakkını" ellerinde bulunduruyorlar. Rüşvetin diz boyu olduğu yeni yapılanmada bu "denetimin" ne denli etkili olabileceğini varın siz düşünün.

Dünyanın en zengin ve değerli altın rezervlerine sahip Sibirya altınlarına dehşetli ilgi gösteren Amerikan firmaları Sukhoi bölgesindeki anadamarların işletilmesi hakkını da tıpkı petrolün çıkartılması biçiminde elde ediyor. Sovyetler bundan 10 yıl kadar önce bu zengin altın rezervlerinin en modern biçimde çıkarılması, işlenmesi için dev bir devlet kombinası oluşturulması çalışmalarına başlamış ve bu modern kombina da büyük ölçekte tamamlanır duruma gelmişti. Amerikan şirketi Alaska Mining Corporation Şirketi işletmenin araç-gereç yönünden modernize edilmesi ve de tamamlanması koşuluyla Sukhoi bölgesindeki altın yataklarının işletilmesi hakkını ele geçirdi. Bu hakkı elde eder etmez de gerçekleştirdiği uygulama şu: ilkel biçimde el emeğine dayalı, özel, küçük atölyelerde altını işletmek ve satmak. Şimdi dev kombinanın yanında cüceler gibi özel birçok atölye altını en ilkel, en insan sağlığına aykırı biçimde işleyip Alaska Mining Corporation'a aktarıyor. Amerikan şirketi kendisine bağılı bu özel atölyelere son derece gülünç yatırımlar yaparken modernize edilmeyi bekleyen ve belki de dünyanın en örnek işletmelerinden biri olabilecek devlet kombinasına hem de antlaşma gereği zorunlu olduğu en küçük bir yatırımı gerçekleştiriyor, tek bir cent'çik bile vermiyor.

IMF politikalarının buldozer gibi yol açtığı özelleştirme aşaması şimdi özellikle Rusya'da tam bir soyguna, ülkeyi tam bir

üçüncü dünyalaştırma politikasına dönüşmüştür. İnsanların oturdukları evlere değin... Devletin malı olan ve de çok küçük kiracılarla oturulan evler özelleştirme programı gereği satışa çıkarılmıştır. Bu politika bir mal sahibinin kiracısını evden atma yöntemlerinden daha vahşi boyutlara da bürünmüştür. Devlet sorumlu olduğu bakım, onarım, ısıtma ve öteki hizmetleri birdenbire askıya alıvermiştir. Siz kiranızı ödemez ya da başka bir nedenle mal sahibinizle karşıtlığa düşmüşseniz mahkemenin vereceği karara değin örneğin evinizin elektriğinden, ısıtmasına değin insan için yaşam koşullarının en az düzeydeki olanaklarından yine de kapitalist sistem içinde yararlanmayı sürdürebilirsiniz. Ama Sibirya'daki doğal koşulları düşününüz. Eksi 40 dereceleri bulan soğukta ısınmanın tüm olanaklarından yoksun bırakılıverildiğinizi düşününüz. Bu sokağa atılmaktan daha da vahimdir. Halkın tüm yakınmaları IMF reçetelerini katıksız bir merkezi disiplinle uygulayan bölge sorumlularınca tam bir vurdumduymazlıkla karşılanıyor ve bir kulaklarından girip öbür kulaklarından çıkıyor. Tüm bu acımasız uygulamaları gerçekleştirenler de üç yıl önceki komünist partinin en önde gelen bölge sorumluları. Örneğin Sibirya'daki Rus-Asya Bankası genel müdür yardımcısı Spirin.⁽⁶⁾ Ama Spirinler şimdi mantar biter gibi tüm sosyalist sistem içinde korkunç bir ağ oluşturmuş bulunuyorlar. Bu olgu üzerinde kısaca durmakta yarar görürüm: Doğu Avrupa halklarıyla Sovyetler, bir zamanlar bu komünist parti yönetici kadrolarına "Görevliler Kastı", "Nomenklatura", "Apparatçık", "Star Structura", "Bandocratie=haydutlar iktidarı" gibi adlar takmıştı. Bu adların boşa takılmadığını şimdi özelleştirme programlarıyla daha açık seçik görüyoruz. Komünistler yarını gerçekten oluşturma sorumluluğunu en ciddi ve kaçınılmaz bir görev olarak kendilerine kılavuz etmekten caymamışlarsa bu olguları tüm çıplaklığıyla görmek zorundadırlar. Unutmayınız ki Yeltsin'in kendisi Sovyet Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve Leningrad bölgesi sorumlusuydu. Başbakanı, Batılılar önünde diz çöküp "söyleyiniz bize burjuva yetiştirmek için ne yapmamız gerek?" diye yalvaran ultra-liberalizm politikalarının en acımasız uygulayıcısı Yegor Gaydar daha dün değin Komünist partinin yayın organı "Komünistia"nın propaganda seksiyon başkanıydı. Geçen yıl Sovyetleri ziyaret eden

bir işadınının Le Monde'daki yazısını anımsıyorum: "Derin bir şaşkınlık içindeyim, diyordu işadamı; tüm yöneticilerin düşüdükları aslında tek bir şey var: Para. Paradan da doları anlıyorlar. Ve ellerine geçecek birkaç dolar için size göstermeyecekleri, yardım etmeyecekleri hiçbir konu yok." Bu bandoctratie'yi özelleştirme programlarının yağmasından yararlandırmayı bilen Batı burjuvazisi, onu bütünüyle kendi denetimi altına alarak, yeni bir komprador burjuvazisi yaratma sürecini başlatmıştır. Özelleştirme programlarını sağlamak için evlerin elektriğini, halkın kendisine ait olan doğal gazı kesen bir bandoctratie. Bu dertlerden kurtulabilmek için ne yapıp edip devlet evlerini satın alabilmiş olanlar da bu kez elektriğin, doğal gazın 20, 30, 40 kat artırılmış faturalarıyla karşı karşıya kaldıklarını dehşetle görüyorlar.

Oysa özelleştirmeyi özgürlükle zenginleşmeye eş görenler, 3 Aralık 1990'da o gün Moskova'da kıvançlı manşetlerle çıkan "Rusya Tarihinin En Büyük Günü". başlıklı yazıları umutla okumuşlardı. O gün Halk Temsilciler Meclisi Lenin'in toprakların kamulaştırılması kararnamesini iptal ediyor ve "toprakların özelleştirilmesi" yasasını onaylıyordu. İşte sonucu: Özelleştirme sürecinin başlamasıyla birlikte 1991 yılına varıldığında 50 milyon tonluk bir düşüşle 160 milyon tonluk bir buğday rekoltesi elde edilmiştir. Bu düşüşlü rekolte bile kişi başına düşen 550 kiloluk üretimle Batı Avrupa ortalamasının çok üstündedir...⁽⁷⁾ Toprakların özelleştirilmesini gerçekleştirmek için tıpkı eğitim, sağlık hizmetlerinde olduğu gibi tarım araç-gereçlerinin kiralanması konusunda zorluklar ya da yüksek ücretler istenmesine karşın bu başarılı sonuç kolkhoz ve sovkhozlardan sağlanmıştır. Rus tarımsal kesimini elinde bulunduran kolkhoz ve sovkhozların 218 milyon hektarlık ekilebilir topraklarında çalışan 38 milyon tarım işçisi neo-liberalizmin kendilerine karşı saldırısına tam bir direniş göstermeye başlamışlardır. Ultra-liberalizm uygulayıcılarının toprakların özelleştirme programında elde edebildikleri yalnızca 1,280,200 hektar ile 31,488 çiftliğin özel kişilerin elinde bulundurulmasını sağlayabilmek olmuştur. Yani ekilebilen toprakların yalnızca binde beşi. Bunu da Moskova'nın, emekli generalleri büyük para destekleriyle kırsal alana yerleştirme politikaları ve içsavaştan kaçanların Rusya'ya yerleşmele-

ri sağlayabildi büyük ölçüde. Özelleştirmenin toprak üzerindeki yenilgisini çok çarpıcı boyutuyla Litvanya'daki girişimin dehşetli başarısız sonucunda görüyoruz. Bilindiği gibi Letonya, Litvanya, Estonya Baltık ülkeleri Sovyetlerin dağılmasında en etkin ve başlıca işlevliliği yüklenmiş ülkelerdi. Ama şimdi Litvanya'da 1992'nin Ekiminde yapılan seçimleri yeniden kendilerini yenileyebilmiş komünistler kazandı ve başkan da partinin genel başkanı Algirdas Brazuiskas oldu. Bu sonucu toprakların özelleştirilmesine karşı girişimde buluyoruz. Kırsal kesim sendikacısı Eveldes Baltchounas durumu şöyle açıklıyor: "Kırsal kesimde özelleştirme, köylüler kolkhozlarda tohumlama çalışmalarını bitirdikten sonra gerçekleştirildi. Şimdi kırsal kesimde herkes şöyle diyor: Ürünümü yakacağım. Toprağı ben tohumladım ve başkaları, önceki sahipleri gelip ürünleri toplayacaklar. Yok öyle şey..." Gerçekten de seçimlerden önce geçtiğimiz Mayıs ayı içinde Vilnius bölgesinde tıpkı Bolşevik devrimi öncesini andıran kırsal kesimde ürünlerin, çiftliklerin ve tüm evlerin yakılması olayları ile karşı karşıya kalındı.

Kırsal kesimdeki özelleştirmeye tepki, buğdayın tıpkı bir silah gibi kullanılması aşamasına gelmiştir.

*"Biliyorsunuz köklü değişimler az buçuk savaşa benzer.
Ve bir yerlere sırtınızı dayamadan da savaşamazsınız."*

Theodor STOLOJAN
Romanya Başbakanı

(Dünya Bankası toplantısı öncesi açıklaması.
17 Ekim 1992 Le Monde)

"Yetmiş yıldır bize sosyalist sistemi oluşturan yurttaşlar olarak tüm işletmelerin, tüm fabrikaların, tüm toprakların sahibi olduğumuz söylenegeldi. İşte sonucu görüyorsunuz. Sonuç: Elimize tutuşturulan 10 bin ruble. Yani 30 dolar bile değil. (...) Şimdi bize söylenen hiçbir şeye güvenmiyoruz artık." ⁽⁸⁾

Sosyalist sistemde özelleştirmenin vardıgı sonucu yukarıdaki sözler kadar hiçbir şey en doğru, en çarpıcı, en acı biçimde açıklayamaz belki de...

Özelleştirme için herkesin eline 10'ar bin ruble tutuşturulmuştu. 70 yıldır her şeyin kendilerinin olduğunu sananlar bunun yalnızca 10 bin ruble ettiğini gördüler dehşetle. Bizim paramızla 70 yıllık kazançlarının yalnızca 300 bin lira ettiğini görüverenler ultra-liberalizmin bu saldırısı karşısında şimdi ne yapacaklarını bilememenin korkunç paniği içindeler. Bu 10 bin rubleyi toprağa mı yatırsın, özelleştirme için satışa çıkarılmış fabrikalarından birinden hisse senedi mi alsın? Ama hangi fabrika güvenli? Her gün bazılarının kapandığını, bazılarının kapanmak sınırına geldiğini gazetelerden okumuyor mu? Fabrikaların likidite gereksinimini gidermek için 1991 yılında 1 trilyon ruble sürüldü piyasaya. Bunun 1992 yılında artık tümüyle denetimden çıktığını herkes biliyor.⁽⁹⁾ 1961-1990 yılları arasındaki 30 yılda yalnızca 133,8 milyar ruble piyasaya sürülmüşken her yıl trilyonları böylesi aşan para yoğunluğunun içinde 10 bin rubleciğiyle başbaşa kalan insanlar 70 yıl sonra şimdi kendilerinin özel neyi olabileceğini bilememenin derin şokunu yaşamaktadırlar. Kimisi satışa çıkarılmış evlerden birinin sahibi olarak borçlanmaya karşı 10 bin rublesini yatırmayı düşünüyor, kimisi toprağa sahip olup olamayacağının derin kaygısını yaşıyor. Ya da kimileri eski bir komünist olan Anastasia gibi "Ülkemin böyle bit pazarında satılırcasına haraç mezat satılmasına karşıyım." diye gün geçtikçe cılızlaşan bir direniş göstermeye çalışıyor.⁽¹⁰⁾ Her gün değer yitiren ruble karşısında devletin resmi borsası bile özelleştirme için dağıtılan 10 bin rubleyi 7 bin rubleden satın alıyor. Bunun için de kuyruğa girip saatlerce, belki günlerce beklemek gerekiyor. Şimdi Moskova'da küçük kulübelerde bono alış-verişi yapılıyor. Bu kulübecikler tüm köşe başlarını tutmuş durumda. Özelleştirme bonolarını 5 bin ruble ödeyerek satın alıyorlar. Çok gereksinimi olanlar 3500 rubleye özel satış kulübelerine gitmeden de özelleştirme bonolarını değiştiriveriyorlar. Özellikle yaşlılar ve ellerindeki fileyle hemen en yakındaki pazara koşup bir şeyler alıp evlerine dönenler. Kimileri bir çift bota bonolarını değiştiriyor. Kimileri de en yakın meyhanede birkaç votkaya... Biraz dayanabilecek olanlar gazetelere duyurular vererek ellerinde şu kadar bono olduğunu, satmak için alıcı beklediklerini adresleriyle bildiriyorlar.

Onların da bekleme süreleri ve umutları çok uzun sürmüyor. Bu devlet bonoları ile özelleştirmeyi yöneten yabancı uzman şöyle diyor: “ Kuşkusuz bu iş acılı bir iş. Yaya kalanlar, sosyal adaletsizlikler, haksızlıklar olacak. Ama önemli olan özelleştirme girişimlerine başlayabilmektir. Yani özelleştirmenin havada kalan bir laf olmadığını, yola çıkıldığını herkese anlatabilmektir. İşte şimdi eski Sovyet yurttaşları özelleştirme bonolarına parmakları ile dokunarak bu sürecin başladığını görüyorlar.”

Ama parmakları bonoların ateşine hiç değmeyenler de var. Sosyalist sistemlerin özelleştirmesinden en büyük payı kendilerine düşürebilmek için şimdi karasinekler gibi bu topraklara üşüşmüş “kara para” babaları... Özelleştirme bonoları üzerine şebeke ağlarını öylesine kurmuşlar ki işin içine Cenevre, Avusturya bankaları bile giriyor. Uyuşturuculuktan kazanılan paraların Rusya’daki özelleştirme ile aklanması şöyle gerçekleşiyor: Kara para babalarının kendileri ya da adamları uyuşturucu kaçakçılığından ya da ticaretinden kazanılan dövizleri Moskova’da özelleştirme bonolarını satan alanlar ya da güvendikleri bir adam adına, ilerideki özelleştirme işinde kullanılmak üzere satın alıyorlar. Cenevre bankaları ya da Avusturya noterlerinin düzenledikleri garanti belgeleri ile buralara stok edilen rubleler özelleştirmede asıl sahibi tarafından kullanılmak üzere Rusya’ya geri döneceği güvencesini kazanıyorlar. Rusya Merkez Bankası başkanı Borsa’da ve bonolar üzerinde oynanan bu kuşku oyunu sezinleyerek Temmuz 1991’de uyarıda bulunuyor ama bu “kara para” babaları “yüzyılın en kârlı işi” dedikleri sosyalist sistemin özelleştirme işinde nomenklatura ile birlikte ağlarını örerek tüm yönetimi tam bir mafya ağı içinde sımsıkı kavıyor. Şimdi Rusya’da özelleştirme bonolarının ortaya çıkışı ile birlikte “haydutlar iktidarı” adı unutulurken IMF’nin buyrukları doğrultusunda özelleştirmeyi milimi milimine uygulayan yöneticilere “Kızıl Mafya” adı veriliyor. Bu aileler şimdi oteller, restoranlar, benzin-petrol dağıtım istasyonları, büyük görkemli binalar, ne varsa hepsini satın alıyorlar. En tipik örneği de Polonya’da. Cosa Nostra şebekesi nakit sıkıntısı içindeki ama kârlılığı çok yüksek bir çok fabrikayla ticari kuruluşu ele geçirmiş durumda. Özelleştirme için kullanılan bonoların, kara parayı

aklamanın en çok işlem gördüğü bankalar Avusturya'nın başkenti Viyana'da. Uluslararası Narkotik Denetim Bürosu 1992 raporunda " Anonim biçimde para yatırılabilir tek Batı ülkesi Avusturya olduğundan tüm aklama işlemlerinin Avusturya bankacılık sisteminden süzülerek geçtiği" yazılı.⁽¹¹⁾

Özelleştirmenin insanı kendi içinde nasıl tahrip ettiğini şu acı örnekle görebilirsiniz: Özelleştirme bonoları konusunda Moskova okullarından birinde bir araştırma enstitüsünün "Siz daha çok kazandırması için özelleştirme bonolarını hangi sektöre yatırmak isterdiniz?" sorusuna öğrencilerin verdiği yanıt sosyalist insanın nereden alınıp nereye getirildiğini açık gösteriyor: Öğrencilerin yüzde 65'i daha çok kazanç elde etmek için özelleştirme bonolarını herhangi bir geneleve yatırmaktan yana olduklarını söylüyorlar. Ticarete yatıranlar yüzde 20. Ve toprağa yatırılmasını savunanlar yüzde 4.

Öğrencilerin alay etmek için bu yanıtları verdiğini sanmayınız. Onlar artık özelleştirme felsefesinin uzantısının ne olduğunu içinde yaşadıkları gerçeğin dürtüsüyle, örneğin Türkiye'de en çok kazandığı için en çok vergiyi verenin bir genelev patronu olduğunu bilmeden de sezgileriyle kavrama sürecine sokulmuşlardır. Oysa Lenin 1917'nin ilk yıl kutlamasında metalurji işçileri önünde inançla şöyle haykırıyordu: "Torunlarımız kapitalist çağın kalıntılarıyla belgelerini büyük bir merakla araştıracaklardır. Nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir yiyecek-icecek maddelerinin alım satımı; fabrikalar ve işletmeler, nasıl olur da özel kişilerin ellerinde bulunabilir... Bir insan başka bir insanı nasıl sömürebiliyordu? Çalışmadan nasıl sırtüstü yaşayabiliyordu bir takım insanlar? İşte tüm bunları kafasında canlandırmakta zorluk çekecek torunlarımız..."⁽¹²⁾

Yenik düşürülmüş sosyalist sistemde şimdi Lenin'in torunları yiyecek-icecek maddelerinin nasıl olup özel kişilerin ellerinde bulundurmasını değil, insanın insana satıldığı yerlere yatırım yapmanın daha da kârlı olup olmadığını araştırmaktadırlar. IMF politikalarının şokunda insanların ideolojik yapılanmaları da böyle sağlanmışır.

Ama Lenin'in söylediği gibi "umutsuzluk bize yaraşmaz." Sovyetlerdeki özelleştirme adı altında yüzyılın en ahlâksız, en

acımasız, en barbar soygununa karşı yalnız kırsal kesimde değil, işçilerde de karşı koyuş başlamıştır. Moskova Stalin Otomobil Fabrikası işçileri geçtiğimiz Ekim ayı içinde dayanıklılığıyla ünlü ZIL otomobillerinin üretildiği fabrikanın özelleştirilmesine karşı şimdiye değin görülmemiş ölçekte bir mitingle yanıt verdiler. Stalin Fabrikası'nın resmi sendikası konuşmacıların etkisini kırabilmek için toplantının yapıldığı alana dev boyutta hoparlörler yerleştirerek yurtsever marşlar çalmaya başladı. Ve fabrikanın çevresini Stalin'in dev posterleriyle donattı. Yine de bağımsız işçi sendikasının etkisini kıramadı. Çünkü şimdi özelleştirmeyi böylesi yurtsever görüntülerle ve Stalin posterleriyle desteklemenin aldatmacasına ve ikiyüzlülüğüne kimse aldırıyor artık. Bağımsız sendikalar hızla çoğalıyor. Bağımsız sendika yöneticileri önceleri işçilerin kendilerine kulak kabartmadığını, giderek "özelleştirmeye karşıysan, demek ki demokrasiye de karşısan" diyerek kendilerini suçladıklarını ama yaşanan süreç içinde tüm fabrikalarda bandocraite'nin önleme girişimlerine karşı bağımsız işçi sendikalarının hızla boy attığını söylüyorlar. Kasım ayında özelleştirme programlarına karşı ortak bir politika oluşturmak ve de onun ötesinde bir "Uluslararası Komite"nin temellerini atma girişimini gerçekleştirdiler. Lenin'in 70 yıl önceki müthiş keşfinin nasıl gündemden kaldırılışıyla yenilgimizin başlıca nedenlerinden birini kendi ellerimizle hazırladığımızı görünüz. Lenin X. Kongre tartışmalarında işçilerin grev hakkını, devlete karşı tüm eylemsellik haklarını bütünüyle destekliyor ve şöyle diyordu: "Kendi devletlerine karşı gelsinler ki ileride kendi devletlerini bütün güçleriyle koruyabilsinler..." Buradaki özgürlük anlayışının boyutlarına hiç kuşkusuz girmeyeceğim. Burada yalnızca bir ürküntümden söz etmek istiyorum: Üst düzey aparatçikleri, taşra nomenklaturası, milliyetçiler ve eski komünistler yönetime geçmek için aralarında hızla bir koalisyon oluşturmaktadırlar. Ve bunların -bizim solcu yoldaşlarımızı umuda düşürecek kadar- en küçük bir biçimde ne Leninizmle, ne Stalinizmle, ne Bolşevizm ilkeleriyle hiçbir ilgileri kalmamıştır. Gaydar'ın düşürülerek yerine Çernomirdin'in gelmesi -biliyorum- çok kişide umutların yeşermesine neden oluyor. IMF politikalarının düne değin en yakın destekçisi olan

bu kadroların, "kara Albay Victor Alksnis'ten, Ligatçev'e, Ligatçev'den eski Moskova Belediye Başkanı Gavriil Popov'a, Popov'dan 1991 darbesinin önde gelenlerinden Yakovlev'e dek uzanan kadrolarında" yalnızca ve yalnızca tek bir kaygı vardır: Rusya'yı içine düştüğü kargaşalıktan çıkarmak ve yeni dünya düzeninin politikaları doğrultusunda disiplinli bir Rusya düzeni sağlamak. 21 Ağustos 1991 darbesinin düzenleyicilerinin Mitterand'a, Bush'a, NATO'ya gönderdikleri mektuplar bugün artık herkesçe biliniyor. Yitirdikleri yönetimin olanaklarını ele geçirmek isteyen bu kadroların bağımsız işçi sendikalarının ve halk muhalefetine yeniden Leninizm doğrultusunda gelişmeye başlamış karşıtçılığının önünü bir darbeye kesmeleri bile olanaklıdır. Yenilginin hesabını vermesi gereken dünün sorumlularının bugünü ve yarını kurtaramayacağını herkesin çok iyi kavraması gerektiği apaçık ortada duruyor. Dünün soyguncu çetesinden, bandocratie'nin oluşumundan sorumlu olanların Yeltsin'in halk oylamasına gitme tehditi karşısında halka gitmek için Bizans oyunlarını nasıl gerçekleştirdiklerini biliyoruz. Halkın güvenini yitirmişlerden, halkının karşısına bir Yeltsin'i bile koyarak çıkamayanların Türk soluna verebileceği hiçbir beklenti olamaz. Onları sorgulamayı, ihanetlerinin hesabını istemeyi yeni politikamızın ereklerinden biri olarak düşünmeliyiz. Artık hiçbir yanlış ata oynayamayız. Ve onların geliştirdikleri koalisyonun bir darbe girişimiyle Yeltsin yönetimini devirmesi kadar büyük bir felaket olamaz. Bu yeniden bilinçlenme ve gerçek kadroların önünü de kesin bir biçimde keser. Çernomir'din'in neo-liberalizmin vahşi uygulayıcısı Gaydar'ın yerine geçmesinden bu yana özelleştirme soygunu gücünden hiçbir şey azaltmayarak sürmektedir. Çünkü artık IMF Moskova'ya yerleşmiştir. Onu Moskova'ya kendi elleriyle getirenlerin yapabilecekleri hiçbir şey yok.

Kendi doğal gazlarına, kendi evlerine, geleceklerine, torunlarına, fabrikalarına yabancılaştırılan insanların yaşadığı ülkede işte IMF politikalarının ve özelleştirmenin vardığı tablo üç aşağı beş yukarı da budur: 19. yüzyıl kapitalizminin yırtıcı bir hayvan saldırısında sosyalist sistem içinde 70 yıldır yaşananların üçüncü dünyalaştırılması...

Orta Kuşak Ülkelerde Özelleştirme Uygulamaları

Bizim de içinde yer aldığımız orta kuşağın, Dünya Bankası'nın 1990 "Dünya Gelirinin Paylaşım Tablosu"na göre genel durumu şöyle:

Orta kuşak ülkeleri ya da yanıltıcı öteki adıyla "Gelişme Yolundaki Ülkeler"de yaşayan insanlar, 1 milyar 68 milyon. Dünyamızın genel nüfusuna göre oranları yüzde 20,9. Dünya halklarının ürettiği 17 trilyon 46 milyar dolarlık gelirden bu insanlar kişi başına 1930 dolarla yüzde 12,3 pay alabiliyorlar. Kuşkusuz kişi başına düşen 1930 ya da en çok 2000 dolarlık gelir ayrıntılardaki gerçeği kesinlikle yansıtmıyor. Örneğin Dünya Sağlık Örgütü'nün raporuna göre Latin Amerika'da 80 milyon insan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Kırsal kesimde yığılıp kalmış insanların 100 milyonu da değil yoksulluk sınırının altında, yüzyıla utanç verecek yoksulluklarda, kulübelerinin çöplüklerinde, helasız, içme susuz, tüm sosyal gereksinimlerin tüm alt yapılarından uzak koşullarda yaşıyorlar.⁽¹³⁾

Bu ülkelerin, Orta Kuşak ülkelerinin sosyalist sistemde 70 yıldır yaşamış 400 milyon insandan başlıca ayrıcalıkları bunların zaten öteden beri IMF ve Dünya Bankası'nın denetimi altında yaşamış olmaları. Bunun anlamı bir bakıma şudur: Özelleştirme uygulamaları, özelleştirmenin ön koşullarını hazırlayan öteki iki büyük şokun içine sokulmadan bu halkların yazgılarına doğrudan yansıtılabilmesidir. Çünkü bu insanlar ve yönetimleri zaten şokların içinde yaşıyorlardı. Bu ülkelerin bir özelliği de yoksul ülkeler kategorisinden ayrıcalıklı olarak, kendi ülke temelinde eşitsiz bir gelişimi görece olarak sağlayabilmiş olmaları. Yani dünya burjuvazisinin bu yoksul insanların dişleri, tırnakları, kanları, canları pahasına gümrük duvarlarının korumacılığında biriktirebildikleri, özelleştirme uzmanlarının iştahını kabartacak birikimlere, ulusal nitelikli büyük işletmelere sahip olmaları. Meksika'da, Arjantin'de, Venezüella'da, Türkiye'de, Nikaragua'da, Brezilya, Kolombiya, Panama, Uruguay ile tüm Magrep ülkeleriyle örneğin Mısır, İran'da bu nitelikli dev kuruluşlar var. Bu ülkelerde özelleştirmenin sloganı "Devleti küçülterek daha çok refah" sağlamaktır. Sanırım bunun en iyi anlatımını Türkiye'deki bu iş için kurulmuş Kamu Ortaklığı

İdaresi'nin, aylarca özelleştirmenin propogandasını televizyonların tüm kanallarında, tüm medya'da işleyen şu anlatımında bulmak olası: "Türkiye'nin geleceği üretimin itici gücünü oluşturan özelleştirmeden geçiyor. Var olan kaynaklar ekonomiye kazandırılıyor. Gelişmiş bir ekonominin her bireyin kazancı olduğunu bilen kamuoyuna saygıyla duyurulur." Var olan kaynakların ekonomiye mi, yoksa başkalarına mı kazandırıldığını görelim: Venezüella ve Arjantin'de geçtiğimiz yıl iki büyük özelleştirme gerçekleştirildi. Her iki ülkenin tıkr tıkr para getiren, işletmecilik yönünden de hemen hemen hiçbir sorunları olmayan iki büyük ulusal kuruluşları Havayolları ve tüm telekomünikasyon ağı özelleştirildi. Batılılar satın aldılar. Ve de tek bir kuruş ödemediler. Her iki ülkenin borçlarından düştüler yalnızca. Ama bu işi yaparken gördüğümüz şaşırtıcı durumsa şu: Özelleştirmenin şampiyonluğunu yapan Batılılar bu iki ulusun havayolları ile telekomünikasyon ağını yutarken bunu kendi devlet kuruluşlarıyla gerçekleştirdiler, yani kendi özel şirketleri aracılığıyla yapmadılar. Nedeni de çok açık: Kendilerinde başlatılmış olan özelleştirmede kendi devlet kuruluşlarına kan aktarmak, onları canlı kanlı bir biçimde kendi özel girişimcilerine devretmek. Yalanın, yani var olan kaynakların ekonomiye kazandırılması büyük yalanının niteliğini Demirel'in açıklamalarında görelim: Başbakan Demirel 17 Kasım 1992'de kendi Meclis Grubu'nda yaptığı özelleştirme ile ilgili açıklamasında: "1993 yılı için özelleştirmeye hız verileceğini, bu özelleştirme sonucunda 1 milyar dolar elde edilmesinin planlandığını, 800 milyon dolarlık çimento fabrikalarının geçen yıldan kalan özelleştirme uygulamalarının noksanlarının tamamlanmış olduğunu, elde edilecek bu paraların dış borç ödemesinde kullanılacağını, muhalefetteyken özelleştirme ile elde edilecek girdinin dış borç ödenmesinde kullanılmasına karşı çıktıklarını, ama şimdilik, kendilerinden önce başlatılmış bu uygulamanın sürdürülmesi gerektiğini" söylemiştir. Şimdi Türkiye Cumhuriyeti başbakanına şöyle seslenmek gerek: Sayın başbakan siz muhalefetteyken neler yapacağınızı ya da nelerin yapılmasına karşı olduğunuzu söyleyerek yani halkımızla siyasal bir kontrato imzalayarak siyasal erke geldiniz. Bu kontratonun önemli maddelerinden biri de özelleştirme ile elde edilecek gelir-

lerin yatırımlara aktarılması maddesiydi. Şimdi bu maddeyi iptal ediyorsunuz. Yani, halkımızın 70 yıllık birikimlerini hiç de kendisine ait olmayan borçlar yüzünden yabancılara aktarmayı gerçekleştiriyorsunuz. Bay Başbakan Türkiye'yi gerçekten siz mi yönetiyorsunuz? Türkiye'nin yönetiminin yabancılarca gerçekleştirildiğinin en vurucu örneğini özelleştirmedeki program ve yöntemlerde görmekteyiz. Özelleştirme ile Kamu Ortaklığı İdaresi'nin ilk kurucularının Amerika'dan getirilmiş uzmanlar olduğunu da akıldan çıkarmayanlar, olayın hangi boyutlarda geliştiğini görmektedirler. Başbakanların halkla imzaladıkları siyasal kontratoların maddelerini iptal ettiren en tipik örneklerinden birini de Brezilya'daki özelleştirme olaylarında görüyoruz. Özelleştirmenin en vahşi boyutlarda gerçekleştirildiği Brezilya'da Batılıların dayattığı özelleştirme programlarına yeni bir içerikle yani özelleştirmeden elde edilecek paranın bir fonda toplanarak yine IMF ve Dünya Bankası'nın uzmanları denetiminde ülkesinin yeni yatırım alanlarına kaydırılması, böylece borç ödemede daha sağlıklı bir yönetime de kavuşulacağını, bunun için ülkesinde en küçük bir rüşvet ya da haksız kazancın olmayacağını güvencesini kesinlikle vereceğini söyleyen Brezilya İşçi Partisi aday, halkın dilindeki ünlü adıyla Lula, özelleştirmeyi IMF'nin ve Dünya Bankası'nın istediği gibi gerçekleştireceği güvencesi veren Fernando Collor de Mello karşısında seçimi nasıl yitirdiğini bakınız nasıl gerçekçi ve öğretici dolu bir biçimde açıklıyor: "1989'da ülkemdeki yabancı işletme yöneticileriyle ilişkiye geçtim. Ülkem için öngördüğüm ekonomik politikayı onların tartışmasına açtım. Ülkem için kafamdaki ekonomik programdan bu baylara ne zaman söz açsam benim kazanmamam için ellerinden geleni ardalarına koymayacaklarını her konuşmamdan sonra daha iyi anladım."⁽¹⁴⁾ Bir köylü ve metalurji işçisi Lula seçimleri yitirdi. Çünkü ülkesindeki güçlü yabancı kuruluş TV Globo kendi adamları Fernando Mello'nun kazanması için seçim kampanyasına tam 100 milyon dolar yatırdılar. Üçüncü Dünya ülkelerinin orta kuşağında özelleştirme işte böylesi ulusal boyutlara tırmanmıştır. Batılılar özelleştirme programlarının tehlikeye düşmemesi için, seçimlerde kendi adamları için milyonlarca dolar harcarken, es kaza özelleştirmedeki girdinin yeni yatırımlarda kullanılmasını dü-

şünen bir siyasi kadro seçimi kazansa onu askersel darbelerle düşürme düzenlemeleri çelik kasalarında kilitli olarak durmaktadır.

Orta kuşak ülkelerinde işte ilk gördüğümüz çarpıcı gerçek budur: Özelleştirme bu ülkelerde önce tıkr tıkr işleyen halkın ve Devletin ulusal kuruluşlarına doğrudan el koyarak onları borçlarına karşı kendi ekonomilerine kazandırmalarıdır. İkinci uygulama da şudur: Yine o ülkelerin yöneticileri aracılığıyla kamu kuruluşlarının geleceği olanlarını önce kendi içlerinde özelleştirmek sonra onları kendilerine aktarmak. Bunun en tipik örneği Brezilya'da yaşandı. Ve dünyaya özelleştirme yönteminin son derece parlak, son derece başarılı bir örneği olarak sunuldu. Bizde de aynı yöntem uygulanacağı için bu ikinci örnek üzerinde kısaca duracağım:

Brezilya'nın başkenti Rio-de-Jenerio'nun 100 kilometre ötesindeki Volta-Redonda kenti, 2. Dünya savaşından sonra bu bölgede kurulan ve modern Brezilya'nın simgesi olarak gösterilen Ulusal Çelik Sanayi'nin kurulmasıyla ortaya çıktı. Düne değin son derece verimli işleyen bu dev ulusal kuruluş moneterist sistemin gündeme gelişi ve uygulamaya konulmasıyla birlikte önce yavaş yavaş sonra daha hızlı zarar etmeye başladı.⁽¹⁵⁾ IMF ve Dünya Bankası'nın koşulsuz uygulayıcısı Fernando Collor 1990 yılında siyasal erke gelir gelmez 220 büyük kamu kuruluşunun özelleştirileceği konusunda dünya burjuvazisinin bu iki üst kuruluşuyla anlaşmalar imzaladı. Ve özelleştirme fırtınası kasırgalayaşarak bu tarihte Volta-Redonda kenti üzerinde yoğunlaşmaya başladı. Başkan Collor Ulusal Demir Çelik Sanayi'nin başına -büyük bir olasılıkla Harvard çıkışlı- bir yöneticiyi, Roberto Procopio'yu atadı. Procopio'nun ilk işi 7 bin işçinin işine son vermek oldu. Ve fabrikada 32 gün süren bir grev süreci başladı. Procopio bu grevi başarıyla atlatmasını bildi. Bunu işçiler ve işçi sendikaları arasında ikilik yaratarak gerçekleştirdi. İşten çıkarılanların dışında, fabrikada kalanlara Ulusal Demir Çelik Sanayi'nin hisse senetlerinin yüzde 20'sinin dağıtılacağı duyuruldu. Bu hisse senetlerinin bir bölümüne nasıl olduysa oldu Collor yanlısı sağcı sendika, Sendika Gücü sahiplenme olanağına kavuşurken, işçilerin temsilcisi solcu Birleşik Merkez Sendika işçiler arasındaki çoğunluğunu yitirdi. Bunda hiç kuşkusuz

şu önemli slogan büyük etki göstermiştir: “Ölü ulusal bir simgenin insanları olarak mı, yoksa diri, kâr getiren onurlu bir işletmenin insanları olarak mı yaşamak istersiniz?” Procopio grevi kazandıktan sonra hızla kolları sıvayarak fabrikada Japon modelini uygulamaya koyuldu ve Demir Çelik İşletmeleri bu çalışmalar sonucunda 1 yılda zararını kapadığı gibi, 3,2 milyar dolarlık cirosu ve 5 milyon ton çelik üretimiyle 30 milyon dolarlık kârlılığa da geçti.

Bu başarılı uygulamanın sosyal maliyetine gelince: İşten atılanlar dışında bu maliyetin ne olduğunu Metalurji Sendikası başkanı Rodrigues şöyle açıklıyor: “Volta-Redonda kenti bu ulusal işletmemizle birlikte doğmuştu. Bu kentin onunla son derece duygusal ilişkileri vardı. İşletme herkesle ilgilenen bir ana gibiydi. Her yerde varlığını gösterirdi. Şimdi o artık tıpkı ötekiler gibi yalnızca bir fabrika.” Ve bu fabrika çevreyle öylesine ilişkisini kopartmıştır ki yüzde 15 daha ucuza satış yapan kendi marketlerini oluşturarak onları tel örgüleri içine almıştır. Bölgenin Federal milletvekili “işletmenin yeni müdürünün vahşi liberalizminden kaynaklanan yeteneğinin kent ekonomisine yıkım getirdiği bir gerçektir” diye Ticaret Odası’nın fabrikanın yeni müdürünü “istenmeyen adam” olarak deklare etmesini onayladığını belirtir.

Özelleştirmenin dünyaya sunulan bu “Success story”si -Başarı Hikayesi - Başkan Collor’un özelleştirme programlarından elde ettiği haksız kazançlar ortaya çıkınca darbe yiyerek olduğu yerde kalır. Fernando Collor özelleştirme programlarından kendi payına düşeni almakla suçlu, şimdi yargıç önüne çıkmayı bekliyor. Ne ki özelleştirmenin soygunundan hiç de caymak niyetinde olmayan IMF ve Dünya Bankası kadroları hemen karşı önlemlerini almışlardır. İşten uzaklaştırılan Procopio “... işletmenin geleceğinin tehlikede” olduğunu söyleyerek bundan sonraki aşamanın ne olarak düzenlendiğini apaçık belirtiyor: “işletme hemen 1,4 milyar dolarlık yatırıma geçmek zorundadır. Bu gerçekleşmezse öncekinden de kötü duruma dönecek demektir. Brezilya hükümetinin bu parayı verme gücü yok. Özelleştirme şimdi artık dışa açılarak sürdürülmeli, bulunduğu noktadan ileri götürülmelidir.” Oysa herkes biliyor ki 114 mil-

yarlık borcuyla Brezilya dünyanın borçlu ülkelerinin en başında. Değil 1,4 milyar dolar, bir doların tek cent'çliğini bile ayıracabilecek güçte değil. IMF ise Collor'la yaptığı sözleşmeyi özelleştirme girişimleri ertelendiği ya da durdurulduğu için, Brezilya hükümetine vermesi gereken 2 milyar doları askıya aldı. Tek kuruş ödemiyor. Ödememekle kalmıyor, özelleştirme programlarını erteleyen yeni başkan Itamar Franco'yu düşürmek için elinden geleni yapıyor. Ticaret bakanı özelleştirme girişimlerinin durdurulmasını büyük gürültülerle eleştirerek hükümetin kapısını Başkanının suratına çarpıyor. Ulusal Gelişme Bankası Genel Müdürü özelleştirme soygunundan ürkmüşe benzeyen yeni hükümeti "tam bir yeteneksizlikle suçlayıp" istifasını basıyor ve Brezilya ekonomisi önce durgunluğa, sonra hızla geriye yuvarlanışa çekiliyor.⁽¹⁶⁾ Yabancılar, Brezilya Demir Çelik endüstrisine işçileri çıkartıp, tüm yöreden koparılmış ama yoksulluk içinde yüzen bir ada durumuna getirilmişken el koyamamanın öfkesini Brezilya ekonomisini sabote ederek açığa vuruyorlar. Ve eğer alsalardı orada yaşayan ve özelleştirmeyi işsiz arkadaşlarına karşın savunan birçok işçi de bu kez yabancı patronlarca işten atıldıklarını görmekte gecikmeyeceklerdi.

Özelleştirme ile nasıl ekonomik bir mucize yaratıldığının dilere destan edildiği bir başka Latin Amerika ülkesi de Arjantin. Bizim gazetelerimizde de bu ekonomik mucizenin nasıl başarıldığı "arkası yarın" dizileriyle öykülendirilmişti. Uzaktan bakıldığında nasıl da örnek oluşturmaz: Arjantin ekonomisinin düşünde görse inanamayacağı tam bir ekonomik stabilite, 19 yıldır zaman zaman üç haneli enflasyonun son bir, bir buçuk yıldır yüzde 17,5'lar düzeyinde tutulabilmesi ve hemen hemen tüm üçüncü dünya ülke yöneticilerinin ağzının suyunu akıtabilecek yabancı yatırımlar... Özelleştirmenin işte cenneti. Bu cennetin küçük adalarından dünyaya yayın yapanlar bu cennetin Arjantin halkının cehennemi üzerine kurulu olduğunu artık gizleyemez oldular. Örneğin IMF'nin bu yılki programları çerçevesinde Demiryollarının özelleştirme girişimi yüzünden Arjantin'in başkenti Buenos-Aires'i taşraya bağlayan 25 demiryolundan yalnızca üç hat bugün çalışabilmektedir. Buenos-Aires/Pam-

pa/Rio Negro hattı. Her yıl 500 milyon dolar zarar ettiği gerekçesiyle 25 bin demiryolu çalışanının işine son verildiği yazılı olarak kendilerine duyurulmuştur.⁽¹⁷⁾ Başkan Carlos Menem 34 bin kilometrelik demiryollarının büyük bir bölümünün işletmesini eyaletlere bırakmak istemekte, eyalet yöneticileri “özelleştirme girişimlerini kendi bölgelerinde gerçekleştirenceye değin lokomotif ve vagonları” kendi ellerinde rezerv olarak tutmak istemekte, bu durumsa Demiryolu trafiğini tam bir çıkmaza sokmaktadır. Yoksul Kuzey eyaletleriyle tren bağlantısı bütünüyle kopmuştur. Arjantin ekonomisi ve taşımacılığı için son derece yaşamsal önem taşıyan demiryolu ağı şebekesi paramparça olmuş, koskoca ülkenin ancak üç bölgesiyle bağlantısı kalmıştır. Ve 10 Mart 1993’de halk IMF politikalarının acımasız özelleştirme girişimlerini ve uygulamalarını lanetlemek için sendikalisinden sendikasızına, Hristiyanından solcusuna, solcusundan peronistine değin sokağa akmıştır. 30 bin kişilik dev gösteri Venezuela olaylarındaki ayaklanmaya dönüşmeden zorla bastırılabilmiştir ama Carlos Menem için tehlike çanları da çalmaya başlamıştır. Üstelik borçlarına karşı Havayollarını ve telekomünikasyon ağını Batılı zengin kulüplerine sunan yönetim bu iki işletmeden çıkarılan binlerce işçinin durumuna da hiç bir çözüm getirememenin bunalımına düşmüştür. Özelleştirmeden beklenen sonuç Arjantin’in, ticaret açığının 17 milyar frank’a sıçramasıyla ve de 1991’de işsizlik yüzde 6 iken 1992’de yüzde 7’leri geride bırakmasıyla hangi sömürü mekanizmasının labirentlerinde bocaladığını göstermektedir.⁽¹⁸⁾

Dünya burjuvazisinin özelleştirme programlarının Latin Amerika’da hangi boyutlara ulaştığını Nikaragua’da halkı ve militanlarıyla silahlı direnişi başlatmış olan yarbay Frank Ibarra’nın şu sözlerinde somutlaştırabilirsiniz: “Bizi hiç kimse terörist diye nitelendiremez. Ama devrimin halka kazandırdığı toprakları, fabrikaları, evleri yeniden halkın elinden almak isteyen özelleştirme cellatlarıyla işimizi görmek istiyoruz. (Sandinistler dış baskılar ve geliştirilen dünya koşullarında seçimi yitirdiler ve...) ... halk bir burjuva hükümeti seçti. Ne ki biz devrimin kazanımlarının halkın elinden alınmasına kesinlikle izin vermeye-

ceğiz. (...) Bizi cani filan diye nítelendirmeleri de artık hiç umumuzda değil. Biz katil değil, halkın yargıçlarıyız. (...) Yönetimin başında bulunanlar neoliberal politikalar uygulayarak yoksulu daha da yoksullaştıran, zengini de iyice zenginleştiren Samoza dönemine dönmeyi amaçlamışlardır.”⁽¹⁹⁾

Yarbay Frank Ibara’nın bu sözleri bana, Tolstoy’un başyapıtım olarak zaman zaman okuduğum Diriliş romanındaki Prens Nekhlidov’unu anımsattı. Prens politik suçlularla birlikte onları izlemek için Sibirya içlerine gittiğinde politik suçluları yakından tanıyınca kendi kendine şu yollu bir irdelemede bulunur: “Şimdi daha iyi anlıyorum. Terörizm politik suçluların hücrelerinde mi yoksa bakanlıkların sıcak odalarında hazırlanan acımasız politikalardan mı kaynaklanıyor...” Çar bakanlıklarının sıcak odalarını IMF, Dünya Bankası, Brüksel’in dev yapılarının bilgisayarlı odalarıyla özdeşleştirirseniz Yarbay Ibara’nın bugün yarın ekranlarımızda terörist diye sunulmasının gerçek boyutunu daha doğru kavramış olursunuz. İnsanoğlunun direniş Sibirya taygalarının donduruculuğundan Nikaragua’nın güneş sıcaklığına tarihin direniş soluğunu taşıya taşıya kendini sürdürüyor.

Kapitalist Metropollerde Özelleştirme Programı

Ulussuzlaşma aşamasının tüm sancılarını çeken dünya burjuvazisi 200 yıldan beri düşünüyordu “dünyayı tek başına” yönetme olanağını tüm verileriyle kullanabilmek için kendi metropollerinde de özelleştirme programlarını artık bütünüyle uygulamaya koymuştur... Bu konuyu hiç gözden kaçırmamak gerekir. Bu bize yarınki savaşımızın olanaklarının nerelerde yoğunlaştığını gösterdiği gibi, 21. yüzyıla geçmeye hazırlanan dünya burjuvazisinin vardığı son aşamanın da niteliğini gösterecektir.

Moneterist sistemin başlatılmasıyla birlikte örneğin başta bayan Thatcher’in özelleştirme girişimlerinin ve öteki Avrupa topluluğu üyelerinin bu politikalara ayak uydurmalarına karşın bugün yalnızca Avrupa Topluluğunda kamu işletmesi olarak çalışan firmaların, tarımsal kesim dışında, sanayi üreticisi ola-

rak ürettikleri, tüm topluluğun ürettiğinin ve yatırımlarının yüzde 17'sini oluşturmaktadır. Ve bu işletmeler AT bünyesinde 7 milyon 400 bin işçiyi çalıştırmaktadır. Topluluğun bu 8 milyona yakın işçisi taşımacılık, telekomünikasyon, halk ve devlet bankalarıyla devlet Güvenlik Sigortalarında çalışmaktadırlar. Bu kamu kesimi "Pazar Ekonomisi" şarkılarının en tiz perdeden söylenmeye başladığını sezer sezmez misyonuna bir suikast girişiminin hazırlıkları yapıldığını kavramakta gecikmedi. Bazı sübvansiyonların azaltıldığını, bazılarının kesildiğini (Telecom'da olduğu gibi), kendi ürettiklerinin devlet tarafından satın alınmayarak özel kesimlere kaydırıldığını dehşetle gördü. Örneğin Fransız Bayındırlık Bakanlığı'nın her yıl 400 milyar franklık satın almasını artık özel kesimden gerçekleştirdiğini saptadı.⁽²⁰⁾ Avrupa Topluluğu kamu kesimi yöneticileri ellerini çabuk tutarak bir dosya hazırlayıp topluluğun Brüksel'deki başkanı Jacques Delors'a sundular. Sundukları dosyada: "Pazarci ekonominin yarışmacı politikalarını anladıklarını, bu politikaya kesinlikle ayak uyduracaklarını, bunun için kendilerine güvendiklerini, ancak: Son zamanlardaki uygulamalarla özel kesime kaynak aktarılmadan eşit koşullarda yarışmalarına yani dengenin kendi aleyhlerine bozulmamasına özen gösterilmesini" istedikler.

Brüksel'deki bu dosyanın bir yılı aşkındır kapağı bile kaldırılmamıştır. Kapağın kaldırılmaması bir yana tarım işçileri ve tarım kesimi de bir bakıma işçilerin yanına itilmiştir. Kapitalist metropollerde özelleştirmenin felsefesi şu görüşlerin propagandasında özetlenebilir: "Tüm monopollerin egemenliğinin kırılması; özgür yarışma koşulları yaratılarak daha ucuz, daha nitelikli malların pazara sunulması; fiyatların yapay biçimde yükselmesinin önlenmesi." Bunun nasıl bir oyun olduğunu, yani: Üçüncü dünya ülkelerine özelleştirmeye "var olan ekonomik değerlerin yeniden ekonomiye kazandırılacağı" ya da sosyalist sistem içinde yaşamışlara "özgür pazar ekonomisinin yoksulluğu kaldıracağı" yalanı türünden bir yalan olduğunu bir komünistin abartısı olduğunu sanmamanız için bir bakanı, Fransız Posta ve Telekomünikasyon bakanı bay Emile Zuccarelli'yi tanıklığıma çağırıyorum: "Birkaç yıldan beri Avrupa Topluluğu

bağrında, endüstriyel ve ticari karakterli kamu sektörleri çevresinde şiddetli bir kavga verilmektedir” diye yazıyor Fransız bakan Le Monde gazetesinin 20 Kasım 1992’deki baskısında. Bakan kamu sektörüne karşı bu suikastın Brüksel’deki Avrupa Topluluğu Komisyonu Rekabet İşleri’nden sorumlu Komiserliğin hazırladığı bir senaryoya göre şöyle gerçekleştiğini anlatıyor: Brüksel Komiserliği adı geçen sektörlerden birinde daha nitelikli ve ucuz hizmetler sağlanabilmesi için devlet monopolünün kaldırılmasını içeren bir rapor hazırlıyor ya da bu sektörde özel bir düzenlemeye geçilmesi önerisini getiriyor. Bay Bakana göre -kuşkusuz Brüksel’deki tartışmaların ta orta göbeğinde bulunmuş biri- Brüksel Rekabet Komiserliği’nin hazırladığı taslak ya da öneri üye devletler arasında önce sert tartışmalara neden oluyor ama sonuçta bu tartışma kamu sektörü alanının ya küçültülmesi ya da özel şirket çıkarına antlaşmalarla sonuçlanıyor. Brüksel’de ilk darbeyi yiyen halk sektörü bu kez komiserliğin Topluluğa sunduğu yeni bir öneri ile karşı karşıya kalıyor: Hizmetlerdeki Devlet denetiminin tümüyle ortadan kaldırılması. Fiyatların özgür bırakılması. Böylece kamu sektörü daha birinci şoku atlatamadan belkemiğine indirilmiş yeni bir darbeye bir kez daha çökertiliyor ve kendisini var eden misyonundan alabildiğine uzaklaştırılmış oluyor. Bakan örnekliyor: Hava taşımacılığında, telekomünikasyonda amacın özgürce yarışma olduğu Brüksel’den 1989 yılında deklare ediliyor. Aynı deklerasyonda kamu sektörü ile özgür yarışma koşullarının dengeli bir biçimde götürüleceği, kamu sektörü aleyhine dengeyi bozacak kararlar alınmayacağı sözü de veriliyor. Ne ki özgür yarışma seksiyon başkanı Sir Leon Britton kendi imzasını taşıyan bu deklerasyona hiç aldırmadan 1992 yılında müthiş bir atak yaparak telekomünikasyon ağının tüm Avrupa Topluluğu’nda özelleştirileceğini söyleyiveriyor. Ve uygulamanın da tüm hazırlıkları ardından geliyor. Bu özelleştirme saldırısına şimdi artık kamu elektrik şirketleri, gaz dağıtım şebekeleri, taşımacılık alanının tüm seksiyonları bütünüyle yenik düşerek 1992 programına alınmış oluyor. Bay bakan yarı ağlamaklı ne güzel dile getiriyor: “Yakında devletin döşediği rayların üzerinde özel trenlerin uçtuğunu göreceğiz”. Arjantin’de 25 bin demiryolu işçisini kapı

önüne koyuveren dünya burjuvazisi, kendi içinde de yüzyıllardır dünya halklarının ve kendi halklarının sömürsü pahasına oluşturduğu kamu sektörünün altyapı tesislerini onun denetiminden koparıp yalnızca Brüksel'e ve dünya burjuvazisinin belli başlı birkaç odağına bağlıyor.

Zavallı Emile Zucarelli ise bir tek şey için çırpınıyor: Kamu sektörüne bu haksız saldırı durdurulsun. Kamu sektörünün elindekiler alınmasın, en azından özgür yarışma koşulları kamu sektörü aleyhine bozulmasın. Çünkü kamu sektörü bir misyon gerçekleştiriyor ve aslına bakarsanız ne zarar ediyor ne de hizmetlerinde özel sektörden daha az nitelikli kalıyor. "Çünkü, diye yalvarıyor bakan Avrupa Komisyonu Komiserliğine, komünikasyon, enerji, taşımacılık hem ulusal ekonomimizin hem sosyal yaşamımızın sinir sistemleridir". Kamu sektörüne karşı genelleştirilmiş bu saldırıyı nasıl önleyebiliriz sorusuna bakan şu öneriyi getiriyor: "Kamu sektörünü oluşturan ilkeleri alabildiğine savunmak, bu sektöre büyük girişimlerde bulunabilecek olanakları vermek, tartışmayı boyutlandırarak Brüksel'e uyumlu ve dengeli bir söylemle taşımak."

Ama bay bakan kendi hükümetinin Brüksel komiserliği doğrultusunda 32 büyük dev kamu işletmesinin özelleştirme kararını bu çırpınıştan 3 ay sonra Şubat 1993'te önüne uzattığını görüveriyor. Üstelik bu dev kuruluşların içinde ulusal bağımsızlığın, savunma sanayinin ana damarlarını oluşturan UAP, AGF, GAN, BNP, ELF Aquitaine, THOMSON SA, France TELECOM EDF ve onların yanında Renault fabrikaları da var. Şimdi burada kapitalist metropoller proleteryaasının gözünden ustalıklı bir biçimde kaçırılan bir gerçeğin altını çizelim: 1981'de sosyalistler yönetimi alınca bu dev şirketlerin bir büyük bölümü şöyle ya da böyle özel yönetimlerin denetimindeydi ve de iflasın eşiğindeydiler. Sosyalist yönetim bu şirketleri daha da özelleştirerek sağlığına kavuşturmamış, tam karşıtı bir tutumla onları devletleştirerek ve devletin denetiminde gerçekten iyileştirmiştir. Brüksel politikasının yeni boyutunda şimdi kendi halkının kaynaklarıyla iyileştirilmiş ve tıkr tıkr çalışan bu şirketler ve kuruluşlar yeniden özel girişimcilerin önüne sunulmaktadır. Neden? Evet neden?

Çünkü kapitalizm kendi metropollerinde bile başa çıkamayacağı derin bir bunalım içindedir. Ve nakit para sıkıntısı içinde dehşetli kıvranmaktadır. Bunalımını atlatabilmek için üç-beş kuruşa hem kendi halklarının hem de sömürgelerden aktardıklarının tüm birikimlerini satmak konumuna gelmiştir. Başkaca yazılarımda değindiğim için dünya burjuvazisinin içinde bulunduğu bu durumu ayrıntılarıyla yazmayacağım. Şunlara değinelim yalnızca: Sanayileşmiş ülkelerde 35 milyon işsiz yaşıyor.⁽²¹⁾ Yalnızca Avrupa Topluluğu'nda 1975-1991 yılları arasında yoksulluk sınırının altında yaşayanların sayısı yüzde 40 artarak 38 milyondan 53 milyona ulaştı. Ve bu sayı içinde 13 milyon işsiz yok. Bütçe açıkları tüm sanayileşmiş devletlerde önlenebilir biçimde artıyor. Emeklilerin maaşını bile ödemekte güçlük çekiyorlar. Fransız bakan artık çok açık biliyor ki satışa çıkarılan Devlet bankaları ve Güvenlik Sigortaları salt 2005 yılına değin emeklilerin ödentisini karşılayabilmek içindir. ABD'de her 10 kişiden biri, bedava aş evlerinde karnını doyurmaya çalışıyor ve kiliseler geceleri kapılarını açarak barındırabilecekleri kadar insanı barındırmaya çalışıyorlar. Ve gündüzleri bu yoksullukları yine sokağın açlığına, soğuğuna atıyorlar.

Özelleştirmenin bir ikinci nedeni, dünya burjuvazisinin kendi önüne dikilmiş ikiz kardeşi: Spekülatörler. Dünya borsalarında her gün 1 trilyon dolarlık oyun oynayarak kazançlar sağlayan bu spekülatörler ordusu dünya burjuva devletlerini yutacak kadar canavarlaşmıştır. Bir günde oynadığı parasal hacim sanayileşmiş ülkelerin hepsinin rezervlerinden iki katır.⁽²²⁾ Aralarında çoğumuzun gözden kaçırdığı derin bir boğuşma başlamıştır. Bu iki baştan biri ötekini mutlaka yiyecektir. Devletler spekülatörlere yenilmemek, kendi gövdesine bağlı ikinci başını kesip atabilmek için bir yandan Birliğini oluşturmaya, böylece parasal değerler üzerindeki farklılıklardan kaynaklanan kazanç yollarını tıkamaya çalışırken, öte yandan da bu azgın başı yumuşatıp likidini özelleştirme yoluyla kendine çekmeye çalışmaktadır.

Bir üçüncü neden de dünya burjuvazisinin artık dünyayı hiçbirinin tek başına yönetemeyeceği gerçeğini anlamış olmasıdır. Dünyayı değil, kendi aralarında ekonomik ya da siyasal bir ay-

kırılık büyüme eğilimi gösterdiğinde kendi metropollerinde bile denetimi ellerinde bulunduramayacaklarının bilincine varmışlardır. Dünya burjuvazisinin elinde bulunan dünyamızın 4200 dev işletmesinin yüzde 92'si tam bir stratejik birlik içinde kaynaşmalarını devletler bazında zaten gerçekleştirmiş bulunuyorlar. Şimdi sorun bunun politik yapılanmayla tamamlanması aşamasıdır. Bunun GATT'dan, Avrupa Para biriminden geçtiğini biliyoruz. Ve dünya burjuvazisi bunu gerçekleştirmede kesin karardır. Kendi bakanlarının "kamu işletmeleri ulusallığımızın ve sosyal yaşamımızın sinir sistemleridir" yakarmalarına aldırmadan... Ve kendini kurtarabilmek "tarihin uçurumuna yuvarlanıp gitmemek için" kendi metropollerinde de özelleştirme soygununu işleme koymuştur. Çok kişinin, hele bazı solcularımızın "kapitalizmin kendini yenilemekteki ustalığına" övgüler düzdüğü şu günlerde anlayamadıkları son derece yalın bir gerçekle karşı karşıyayız: Dünya burjuvazisi gününü gün etmek gibi tarihin hiçbir döneminde görmediği derin ve korkunç bir bunalımın içindedir ve kendini yenileme gücünü bilgisayarları, bir takım benzerleri dışında bütünüyle yitirmiş durumdadır.

Ve dünyamızda direniş başlamıştır. Avrupa tarihinde, Avrupa proletaryası tarihinde ilk kez ulusalcılık niteliğinden çıkarak tam bir proletarya dayanışması örneğiyle geçtiğimiz Ekim ayında özelleştirme soygununa karşı Avrupa ortak grevini taşımacılık alanında gerçekleştirmiştir. Doğu Avrupa'nın tarım işçileri tarihlerinde ilk kez Batılı proletarya ile omuz omuza Bonn'da özelleştirme ve tarım politikalarını kınayan mitingler oluşturdu. Kapatılan 19 bin kollektif çiftlikte çalışan Doğu Almanyalı tarım işçilerinin bu özelleştirme programı sonucu sayıları 850 binden 300 bine düşmüştür. Ve bu 300 bin tarım işçisinin de yarınları için hiçbir güvenceleri yoktur. Macar çalışanları yine geçtiğimiz aylarda hem özelleştirme, hem özgür Pazar hem de faşizmi kınayan 500 bin kişilik bir büyük gösteriyle yarınki direnişinin ip uçlarını vermeye başlamıştır.

Eski Sovyetler Birliği'nde işçiler Leninist kavrayışın yeni yorumunda Bolşevik geleneklerinin tarihi yenileyen öğretisiyle "Uluslararası Direniş Kurultayı"nı oluşturmuşlardır. Ve Kolk-

hozlarla sovkhozlarda çalışan 38 milyon insan buğdayı bir silah gibi tüm IMF politikalarıyla, toprağın özelleştirilmesindeki büyük soyguna bir kılıç gibi çekmişlerdir.

Türkiye borçlarına karşı bu yıl özelleştirme programları doğrultusunda varını yoğunu satışa çıkarırken komünistler Türkiye işçi sınıfının bu büyük soyguna karşı direnişini işçilerin ağzından ve onlarla birlikte örgütlenerek şöyle dile getirmelidirler:

–“Ey halkım... topun ağzında olan biz işçileriz. Ama bizim aramızdan gelecek olan tüm ülkenin geleceğidir. Soyguna karşı direniyorsak yalnızca kendimiz için direnmiyoruz. Biz size söylenildiği gibi zarar eden kuruluşlarda kalarak sizin zaten sayılı lokmalarınıza ortak olmak istiyor da değiliz. Size yalan söylüyorlar: Enflasyonun nedeni kamu açığının yüzde 14-18’lerde oluşu yani bizim çalıştığımız iş yerlerinden kaynaklandığı görüşü büyük bir yalandır. Avrupa Topluluğu’nda kamu açığı yüzde 6-8 dolaylarındayken yıllık enflasyon oranı yüzde 2,5-3 dolaylarında oluyorsa, tek nedenin bizim sırtımıza bindirilmesinin gerçekleri gizlemek ve soygunu hızlandırmak için hazırlanmış bir tuzak olduğunu kavramanı istiyoruz senden. Enflasyonun nedeni senin daha az yiyip içmen, daha çok çalışman ve daha çok borç ödemek için oluşturulmuş bütçe açığı, dolarize edilmiş bir ekonomi ve tümüyle IMF denetimine geçmiş bir yönetimdir.

Ey halkımız... zarar ettirilen iş yerlerimizin utancı yüreğimize saplanmış bir bıçak gibi. Biz onlara ortak olarak senden tel örgüler içinde ayrı, yoksulluk denizinde yüzen zengin adacıklar oluşturmak da istiyor değiliz. Şunun anlaşılmasını istiyoruz: Elimizden alınan bu kuruluşlar bir süre sonra daha da yoksullaşmış, yalnızca iskeletleri kalmış biçimde yeniden bize verilmek istenecektir, onlara yeniden kan vermemiz için. Ama biz tüm yönetimi üstlenmeden, yani, dünya işçiler ve köylüler soyyetini oluşturmadan, yeni dünya burjuvazisinin dünyayı sömüren egemenliğine son vermeden hiçbir şeyi üstlenmeyeceğiz. Ve mutlaka artık misyonunu bütünüyle tüketmiş olan burjuvazinin egemenliğine son vereceğiz.

Ey halkımız dünyayı biz yönetmeye mahkumuz. Çünkü çocuklarımızın, torunlarımızın, çok kazanmak için genelevlere yatırım yapmasını değil, onların bir zamanlar insanların nasıl özel

işletmelerle başkalarını sömürdüklerini dehşetle merak edip araştıracakları bir dünya düşünüyü gerçekleştirmek için yola çıkacağız. Bu düş ya gerçekleşecektir ya gerçekleşecektir. Yaşasın insanoğlunun soylu direniş. Yaşasın yarının sömürsüz, parasız, sevgi ve sorumluluk dolu barış içindeki güzel dünyası...”

KAYNAKÇALAR

- 1) Bkz: Le Monde Diplomatique Eylül 1992, Michel Chossudovski'nin incelemesi
- 2) Le Monde Diplomatique Şubat 1993
- 3) Le Monde 16 Şubat 1993
- 4) Le Monde Diplomatique Nisan 1992 / Michel Chossudovski'nin incelemesi
- 5) Le Monde Diplomatique Kasım 1992, Jean Jacques Marie
- 6) Le Monde Diplomatique Kasım 1992, Adı geçen inceleme
- 7) Le Monde Diplomatique Haziran 1992, Jaures A. Medvedev incelemesi
- 8) Le Monde 3 Kasım 1992 Ekonomi Eki
- 9) Le Monde Diplomatique Ağustos 1992 Jaures A. Medvedev
- 10) Le Monde 3 Kasım 1992 Ekonomi Eki. Jose-Alain Fralon
- 11) Le Monde 26 Ocak 1993
- 12) Orhan İyiler “Birgün Bile Yaşamak”, Eksen Yayıncılık, 1992
- 13) Le Monde Diplomatique Şubat 1992, Marice Lemoine
- 14) Le Monde 19 Aralık 1992 ve Le Monde Diplomatique, Şubat 1992
- 15) Le Monde 22 Aralık 1992 Ekonomi Eki
- 16) Le Monde 9 Mart 1993
- 17) Le Monde 9 Mart 1993 Ekonomi Eki
- 18) Le Monde 20 Mart 1993
- 19) Le Monde 23 Şubat 1993
- 20) Orhan İyiler, “Emperyalizmin metropollerinde aşlamayan büyük bunalım”, Ekimler, 1 Mart 1992
- 21) Le Monde Diplomatique Mart 1993, Bernard Cassen incelemesi
- 22) Le Monde Diplomatique Ekim 1992, İbrahim Warde incelemesi

XXII

ÖZELLEŞTİRMEDE KOMÜNİSTLERİ BEKLEYEN BÜYÜK TEHLİKE

Özelleştirme sorununun şimdi burada bir başka boyutuna değinmek istiyorum. Dünya burjuvazisinin özelleştirme programlarına karşı bir bakıma kendiliğindenci direnişler başlamıştır ama komünistler özelleştirme programlarına karşı çıkarken ya da politik projeler sunma aşamasına geldiklerinde üvriyeriz-me ya da popülizme düşmekten kendilerini koruyabilecekler midir? Bu sorunun önemi doğru değerlendirilmezse öyle sanırım sınıfın içinde bile alabildiğine katmanlara bölünmüş, katmanları gittikçe yığılan bir toplumda gerçek projelere dayalı gerçek direnişler sağlayabilme olanağı kolay kolay bulunamayacaktır.

Dünya burjuvazisinin Orta Kuşak, Gelişmemiş En Yoksullar, Eski Sosyalist Sistemle Yönetilen Ülkeler ve Kapitalist Metropololler'de, yani gezegenimizde, IMF-Dünya Bankası-Brüksel üçlüsüyle uygulamaya koyduğu ve acımasız bir biçimde denetlediği özelleştirme programları bugüne değin hepimizin dile getirmekten kaçındığı bir gerçeği de gün geçtikçe gözler önüne sermeye başladı. Bu gerçek, ulusal nitelikli dev işletmelerde, kamu halk sektöründe işçi fazlalığının neden olduğu hantal, üretken olmayan yapıdır. Alabildiğine tembel, sorumsuz, kaytarıcı, gününü gün etmeye bakan bir paraziter sınıfın bu işletmelere sessiz sedasız yerleşmiş olduğu gerçeğine artık daha çok gözümüzü kapayamayız. Özelleştirme programlarının XIX. yüzyıl klasik kolonializmini bile aratacak boyutlarda geliştiği eski Sovyetler Birliği'nde bu yola geçişi içteki çürümenin, bir bakıma bu

hantal, üretken olamayan paraziter sınıfın giderek her şeyi ke-
mirmeye başlamış olması da alabildiğine kolaylaştırdı, özelleş-
tirme virüsü için son derece elverişli bir ortam yarattı. Eski Sov-
yetler Birliği Bilimler Akademisi felsefi bilimler uzmanı Evgu-
éni Starikov 1990 yılında sosyal bilimcilerin ortaklaşa yayınladı-
kları Perestroika ile ilgili kitaptaki incelemesinde önemli olgu-
lara değiniyor. Öteki sosyal bilimcilerin sapıtıp gitmelerine kar-
şın bay Starikov ne Marksizmden, ne de Leninizmden caymak
niyetinde değil. O nedenle de verileri son derece önemli: “Bugün
(1990’da) kent ve kırsal kesimde çalışanların ancak 1/5’i tam bir
verimlilikle çalışmaktadır” diyor Starikov. Gosstandard Enstitü-
sü’nün araştırmalarının vardığı sonucu da açıklıyor: “Kalitesiz
malların üretilmesinin yüzde 75 nedeni salt işteki disiplinsizlik-
ten, kaytarıcılıktan ve umursamazlıktan kaynaklanmaktadır.
1960’dan 1980’ne dek endüstri alanında işçi başına düşen de-
vamsızlık oranı yüzde 150 oranını aşmıştır. (...) Ekonomimizde
131,5 milyon çalışanın hemen hemen 1/4’ü, yani aşağı yukarı 32
milyonu işçi fazlasıdır. Öbür yandan biz hâlâ el emeği açığı sı-
kıntısı çekiyoruz. Geçmiş yıllarda 15 milyon kişiye gerçek olma-
yan, yapay işler yaratıldı. Hem de nerede? Üretimin en önemli
sektörlerinde. Oralarda ulusal üretim üstelik kalifiye işçi olma-
dan varlığını sürdüremezdi. (...) Böylesi anormal bir gelişim ger-
çek işçinin sırtından geçinen üç paraziter işçi kolektifinin ortaya
çıkmasına yol açtı. Bay Starikov bu üç paraziter kolektiviteyi
şöyle açıklıyor: 1) Kardelenler: Yani administration’da çalışanlar:
Parti komitelerinde, sendika komitelerinde, genç komünistler ör-
gütünde ya da örneğin meslek rehberleri, endüstri ressamaları, iş-
letmelerde çalışan işletmenin gazetecileri, servis araçlarının çok
sayıdaki sürücüler, Fin hamamlarındaki görevliler gibi...Bu in-
sanların sayısı son zamanlarda 4-5 milyona tırmanıyor. 2) İkinci
grupta toplanan paraziter kolektiviteyi “gidip-gelir-vericiler”,
ayak hizmetlileri oluşturuyor. Ve bunlar çok yaygın bir biçimde
milyonlarca kişiyi oluşturuyor. Basit el işlerinden başka her tür-
lü gelişmeye, kendini aşmaya ya da uzmanlaşmaya şiddetle kar-
şı çıkan bu insanlar üstelik her dönem ücret artışlarında, uzman-
lardan gerçek işçilerden ücretlerini onlardan iki kat zam alarak

arttırıyorlar. Starikov bunu onların düşük ücretle çalışmalarına veriyor. Ama bu insanlar bununla yetinirken asıl üretken sınıfın kendisine ait olması gereken paydan önemli bir ölçeği haksızca, son derece paraziter bir biçimde kendilerine aktarıyorlar. 3) Bu gruptakilerse tam da ayak işçilerinin, gidip-gelivericilerin karşısını yani “İşçi Aristokrasisi”ni oluşturuyorlar. Starikov “Bizim koşullarımızda işçi aristokrasisi denince (...) akla gelen sosyal aktivite alanında administration’da en önde yer alan paraziterler akla gelir” diyor. “Tüm toplantıların önde gelen konuşmacısıdırılar onlar. Ya da kendilerine ayrıcalık tanınmış işçilerdir. Sonuçta tüm işçilerin temsilcisi, sözcüsü gibi geçinen ama işçilerin hepsinin tiksindikleri arsız, yüz­süz paraziterlerdir...”

Olayı bütün­üyle doğru irdeleyebilmemiz için bir başka örnek daha vermek isterim. 1991-1992 kışında Macaristan, Polonya ve Çekoslovakya’da toprakların, özellikle de bu ülkelerde yaygın olan tarımsal kooperatiflerin özelleştirilmesiyle ilgili, konunun uzmanı Fransız Profesör Marie-Claude Maurel o ülkelerin önde gelen uzmanları İvan Boikova, Katalin Kovacs ve Elizbieta Piotrowska ile önemli çalışmalarda bulundu. Orta Avrupa köylülerinin özelleştirmeye karşı çıkışlarındaki kuşkuları sıralarken ve direnişin nedenlerini açıklarken bay C. Maurel üzerinde durmamız gereken bir unsura aslında şöyle değinip geçiyor: “Kollektivist modele bağlılık, özellikle de en az kalifiye işçilerde, gerek statüleri gerek sosyal sözleşmelerle kendilerine sağlanmış (asgari huzur güvencesi) duygusunun kendilerinde egemen oluşuyla ortaya çıkıyor. Az çalışma çok güvence. (...) Çok az sayıdaki kalifiye tarımcı, çoğu kez de tarım uzmanları bağımsız, bireysel üretim biçiminden yana ağırlıklarını koyuyorlar.” Öyle bir dönemdeyiz ki karşıtlarımızın ne dediklerine de alabildiğine kulak kabartmak zorundayız. Onların yengisini insanoğlunun tarihinden söküp atabilmek için zorunluyuz buna.. Yanlış politikaların sınıf içinde nasıl bir ikilem yarattığını C. Maurel’in değinmesinde görebilirsiniz. Gittikçe daha az çalışmayı yeğleyen bir lumpenleşmenin ilerideki oluşumlar için nasıl büyük bir tehlike oluşturabileceğini, kendimize nasıl tuzaklar kurabileceğini, faşizmin bile bu alanda at oynatma olanağını kendine yaratabile-

ceğini Marx'ın Louis Bonoparte'ın 18-Brümaire'i ile Fransa'da Sınıflar Savaşmaları yapıtlarının özünü kavrayanlar doğrudan bağlantılar kurarak kendilerinde çok iyi netleştireceklerdir.

Fransa'daki son uygulamalar da bu konudaki kaygıların abartmalı olmadığını göstermektedir. Sosyalist savaşımın tarihinin Avrupa'da en kurumlaşmış birikimlerini ve güçlü sendika örgütlerini henüz bağrında barındıran bu ülkede 28 Mart'taki seçimleri kazanan sağcı E. Balladur hükümeti 21 ulusal kuruluşun özelleştirileceğini 26 Mayıs'da açıklayınca yer yerinden kopacağını sananlar kocaman bir tıs'la karşılaştılar. Bunun bir nedeni de hiç kuşkusuz Edouard Balladur hükümetinin, sözüm ona sosyalist Bérégovoy hükümetinden özelleştirme programlarını aynen alışıdır. Ama Bérégovoy hükümetinin programlarına da süklüm püklüm ses çıkaran sendikalar şimdi giderek sağcı hükümetin daha disiplinli, daha kararlı özelleştirme programlarını destekler gibi bir görünüm bile alıyorlar. Örneğin İşçi Gücü yayınladığı bildiriyle: "Sosyalist hükümetin 1981-1982'deki kamulaştırdığı işletmelerde sosyal alanda, özellikle de iş gücü alanları yaratmada hiç bir özel çaba gösterilmediği" vurgulanarak, özelleştirme girişimlerine işçilerin karşı çıkış olanaklarının bile önü kesiliyor. Fransız Komünist Partisi'nin güçlü desteğini oluşturan CGT'den sonra en güçlü İşçi Konfederasyonları'ndan biri olan CFDT ise "...bu büyük 21 ulusal işletmenin özelleştirilmesi karşısında dogmatik bir pozisyon almayacağını" söylüyor. Sağcı hükümetin önünde düğmelerini ilikleyerek yalnızca şunları söyleyebiliyor: "Doğrusu ya stratejik sektörlerde kamu kesiminin denetiminin güvence altına alınmasını isterdik". Ve ülkemizde kamu sektöründeki sendikacılarımızın şöyle düşündüklerini de biliyorum: "Şişirilmiş kadrolarla kamu kesiminde Toplu Sözleşmelere oturmak sendikacılığın asıl işlevini de öldürüyor. Zarar eden işletmelerden neyi alıp kime vereceğiz? Bu hantal, üretken olmayan, her siyasal iktidarın kendi kaytarıcılarını doluşturduğu kamu kesiminde sınıf sendikacılığı yapma olanağına aslında hiç de sahip değiliz. Özel işletmelerin elinde verimli, kar getiren işletmelerde yalnız sınıf sendikacılığı yapmakla yetinmeyebilir, onun politik uzantılarını da çok doğru bir biçimde geliştirebiliriz. O nedenle özelleştirme-

den akli başında sendikacıların paniğe kapılmalarına hiç de gerek yok. Sol kadroların da özelleştirmeden böylesine tedirgin olmalarını anlamak olası değil. İki sınıfın net çizgilerle karşı karşıya kalmasının getireceği şey, şekilsiz, amorf bir yapılanmanın getireceğinden çok daha yararlı, çok daha bilinçli bir yapıdır...”

Tüm bunların gösterdiği gerçeğin altını çizmeliyiz: Özelleştirme sorununa, özellikle eski sosyalist sistemlerin çökertilip teslim alınmasından sonra hem ideolojik, hem de ekonomik ve sosyal bakımdan önceki gibi yalnızca ve yalnızca uvriyerist ve popülist söylemlerle yaklaşma olanağımız artık kalmamıştır. Yenilgilerimizin bir nedeni de gerçek, üretken işçi sınıfını tembel, paraziter, lumpenleşmiş kolektivitelerin görünmeyen bir ur gibi gerçek işçileri ve onun savaşımını sarıp sarmalamış olmasıdır. Dünya burjuvazisi bu uru kazıma uğraşısı verirken, işçi sınıfının kendisini de, emeğini de, ideolojisini de onunla birlikte “Yeni Dünya Düzeni” ideolojisi içinde kendi acımasız çıkarları doğrultusunda yeniden biçimlendirmek, yeni kölelik düzenini pekiştirmek çabasıdadır. Komünistler dünya burjuvazisinin bu köleleştirme programlarına karşı çıkarken işçi sınıfının etine kemiğine, kanına dolanmış bu habis uru görmezlikten gelemmez. Onu görmezlikten gelmek, onun özelleştirmeye karşı çıkışından medet ummak onu yarınlarımıza taşımak anlamına gelir. Oysa yarınlar daha çok çalışmayı, daha çok özveriyi, daha çok eğitimi gerektirecektir. Dünya burjuvazisi kendine kan sağlayabilmek için özelleştirme programlarını gerçekleştirirken bir süre sonra onları yine kamuya, yani emekçilere teslim edeceğini çok iyi biliyor. İkinci Paylaşım Savaşı’ndan sonra nasıl özel işletmeler devletleştirilmiş ya da kamulaştırılmış, iflasın eşliğinden bu yolla kurtarılmışlarsa, şimdi canlılığa kavuşmuş bu işletmeleri bir süre kendi kanına bağlayarak sömürdükten sonra posası çıkmış bir biçimde yine bize geri verecektir. Fransız hükümetinin yeni bütçe bakanı açıkça dile getirmiyor mu bunu: “Hiçbir ideolojik yaklaşım sözkonusu değil” diyor, özelleştirmede. “Paraya gereksinimiz var.” Halkların birimlerini satacaklar, elde ettiklerini de aslında yeni yatırımlara değil ama bütçe açıklarını kapayabilmek, bir süre daha soluklanabilmek için kullanacaklardır. Dünya kapitalizminde artık hiçbir zaman bunalımını aşı-

mayacağı bir sürecin başladığını unutmamalıyız. Bize yeniden sömürdükleri işletmeleri teslim etmek istediklerinde, bu kez ama son kez, yalnız özelleştirilmiş dev kuruluşların değil, ama gezegenimizin tapusunu üzerimize çıkartmadan, yani burjuvazinin egemenliğine kesin bir biçimde son vermeden hiçbir şeye bölük pörçük yaklaşmamalıyız. O nedenle burjuvaziyle artık son hesaplaşma sürecine hazırlanması gereken komünistlerin işçi sınıfının bünyesine gelip yerleşmiş parazitler urla da şimdiden hesaplaşma sürecini başlatması gerekmektedir. 21. yüzyıla büyük bir felsefi dönüşümle giriyoruz: İnsana acımanın bittiği bir dönem. İnsana acımanın bittiği ama insanı düşünmenin başladığı bir dönem. Bu habis urun kendiliğinden oluşmadığını da unutamayız hiçbir zaman. Onu oluşturan nedenler üzerinde alabildiğine özenle durmak zorundayız. Lenin “ o (işçi sınıfı) size (Parti’ye) çok şey verdi. Yarın sizden çok şey isteyecektir” derken işte bu konuda nelere alabildiğine özen göstermemiz gerektiğini vurguluyordu. Ama önce kendileri yozlaşmaya başlayanlar, içlerinde devrimi sürekli yaşamasını ve yaşatmasını bilmeyenler bu habis urun gittikçe büyüyerek sonunda kendilerini de yiyip bitirmeye başladıklarını gördüklerinde karşı taraf her şeye hazır teslim’i bekliyordu. Ve tek kurşun atmadan bu teslim işini gerçekleştirdi. Bir gerçek alabildiğine sisler içinden çıkarak gözlerimiz önünde beliriyor: Gerek dünya burjuvazisine gerek o eşdeğerde işçi sınıfının bünyesindeki parazitlerle savaşında “Proleterya Diktatoryası” tüm demokratik disipliniyle geçmişinden çok daha gerekli olduğu gerçeğini bize dayanılmaz bir biçimde dayatıyor. Ve bu diktatorya burjuvalarımızın akıllarından bile geçiremeyecekleri kadar demokratik bir yapılanmada oluşacaktır. Yarının her türlü kaytarıcılarına, insana saygısız olan her şeye, burjuvazinin kanlı sömürüsüne dünya halklarının bu “Enternasyonal Proleterya Diktatoryası” karşı koyarak, dünyamızı ve geleceğimizi yeniden kuracak, yeryüzünü gerçek bir cennete dönüştürecektir.

XXIII

GATT: DÜNYA BURJUVAZİSİNİN BÜTÜNLEŞMESİ YENİ HEGEMONYASI

Sayın Zihni Anadol'a geçmiş olsun dileklerle

Kuşkusuz 15 Aralık 1993 tarihi insanoğlunun yaşamının dönemeç noktalarından birini oluşturacaktır. 15 Aralık 1993'te Cenevre'de, dünya burjuvazisi, GATT Başkanı Peter Sutherland'ın dediği gibi "tarihi bir an yaşayarak, günlerce süren tartışmalardan sonra dünya halklarını ilgilendiren yeni bir belgeyi onayladılar." Dünya gümrük tarifeleri ve ticareti üzerinde genel düzenleme, GATT belgesi, Viyana ve Yalta Konferansları kadar, belki bir bakıma onlardan da önemli sonuçlar getirmektedir gezegenimize. Bu belge artık iki şeyi hiç kuşku kalmayacak biçimde açık ortaya koyuyor: 1) Dünya burjuvazisinin kendi arasındaki integration (bütünleşme) sürecini 2) Dünya üzerindeki hegemonyasını. Bu ikisini yeterince açıklama olanağı bulamazsak 1995 yılıyla başlayacak gümrük duvarlarının yüzde 3'e indirilmesi olayının gerçek niteliğini kavrayamayız.

Dünya Burjuvazisinin Integration Süreci

Sanıyorum 1 yıl kadar önceydi. Sosyalist Parti'nin "Emperyalizm ve Yeni Dünya Düzeni" seminerindeki konuşmamda: "GATT tartışmalarını özenle izleyiniz, demiştim. GATT sonuçlanmazsa o zaman benim deminden beri anlatmaya çalıştığım dünya burjuvazisinin ulussuzlaşma aşamasındaki tezim belli ölçüde zedelenmiş olacaktır. Ne ki olayları Marksizmin diyalektik yöntemiyle izleyenler için, dünya burjuvazisinin kendi ara-

sındaki çelişkilere karşın, içine girdiği yeni dönemde GATT Antlaşması'nı sonuçlandırmaya mahkum olduğudur. Maast-richt Antlaşması GATT'a giden yolun yön belirten levhasıdır. Maast-richt Antlaşmasıyla para ve ekonomik birliğe geçişi kararlaştırmış olan Avrupa burjuvazisi ABD ve Japon burjuvazisi ile bütünleşme konusundaki son pürüzleri de gidermek için pazarlık masasına oturacaktır. Sonuçlanmazsa ne olur? Düşlerinde yaşadıkları korkular akla gelmeyecek bir ivedilikle bir bir gündeme gelmeye başlar..."

Bir yıl önce adını ettiğim bu süreç bu yılın Temmuz ayında Tokyo'da gezegenimizin 7 sanayileşmiş zengin efendisinin 15 Aralık'ta GATT'ı imzalayacaklarını deklare etmeleriyle ivmesinde netleşmiştir. ABD Başkanı'nın ödünsüz tam yetkilisi Mickey Kantor ile Avrupa Topluluğu yetkilisi İngiliz Sir Leon Britton arasındaki ipler ha koptu, ha kopacak dedirten pazarlıklarla ve de pazarlık masasına ABD'de ve AT'da üretilen buğdaylar, yağlı tohumlar, soya fasulyeleri, demir-çelikler, iplikler, inekler, sütler, dikilen donlar, insanları taşıyan uçaklar, çevrilen filmler, sinema salonlarında ödenen rüsumlar, ilaçlar, balıklar, domatesler, pirinçler, pabuçlar, bankalar, sürünülen kokular, içilecek şaraplar, sigorta şirketleri yatırılarak sıkı bir pazarlıktan sonra yeni dengelerine kavuşturulmuşlardır. Bu son pazarlığa aslında kendi aralarındaki II. Paylaşım Savaşı'ndan sonra sosyalist sistemler karşısında akıllarını başlarına toplayarak adım adım son derece özenli politikalar izleyerek vardılar. GATT 1947'de imzalanmıştır. Avrupa Topluluğu'nu oluşturan Roma Antlaşmaları ve Kömür/Demir Çelik Antlaşmaları o yıllardadır. Saldırgan askeri birliğini 4 Nisan 1949'da NATO olarak gerçekleştirmiştir. Kendi aralarında '40'lı yılların sonuna ya da '50'li yılların ilk yarısına değin tüm ekonomik ve siyasal kuruluşları gerçekleştirdikten sonra ekonomik anlamda dünya burjuvazisi internationalizme'den multinationalism'e aşaması süreçlerini yaşamaya başlamıştı. 1970'lerin ikinci yarısından sonra ulussuzlaşma aşamasının tüm belirtileri ve yapısal olgusu artık ortadaydı: Sanayileşmiş 7'lilerin 35 bin ana firması ve onların tüm gezegenimizdeki 170 bin kolunun oluşturduğu ağ, 1 trilyon 100 milyar dolarlık bir üretimle dünya ticaretinin üçte birini

oluşturuyordu. Ve de dünya halklarının çalışan insan sayısının yüzde 3'ünü çalıştırıyordu. Ama asıl önemlisi 1 trilyon 100 milyar dolarlık üretimi dünya burjuvazisinin bu 35 bin ana firması kendi aralarında tam bir üretim birliği ve de üretim politikası oluşturarak gerçekleştirmişlerdi. FAST'ın bir raporu ulussuzlaşma aşamasındaki burjuvazinin röntgenidir. 1993'te yayınlanan bu teknoloji raporu '80'li yıllar süresince dünyamızda gerçekleştirilen dev firmalar arası 4200 stratejik bağlaşıklığın (teknoloji transferinden sermaye aktarımına, yönetimin el değiştirmesinden, yeni buluşlara değin) yüzde doksan ikisini ABD-Japonya ve AT ülkelerinin dev firmaları kendi aralarında gerçekleştirmişlerdir. Birçok uzmanca Pax triadica diye adlandırılan bu dönem ulussuzlaşma aşamasının en olgun dönemidir. Endüstrideki bu olgunlaşma ticarete de gelişkin bir yapılanma gösterir. AT'ın üyelerinin birbirleriyle ticareti bugün yüzde 70 dolayındadır. Kendi pazarlarını kendi içinde genişletmek politikasının temel görüşü Libreéchange: Özgür-alım/satım kendi aralarındaki gümrük duvarlarını nasıl hızla aşağıya çektiğini de kanıtlar: 1940 yıllarında emperyalistler arası yüzde 40 olan gümrük duvarları, GATT'ın gündeme geldiği 1947 yıllarından 1950'li yılların sonuna gelindiğinde yüzde 25'lere, 1960-1970 arasında da ABD ile Avrupalıların en çok tartıştıkları tekstil, kimya ve tarım ürünlerini kapsayan yeni bir anlaşmayla yüzde 8'lere indiği görülür.

1990'da emperyalistler arası gümrük duvarları (çok az sayıda bazılarının yüzde 15'lik olağandışı konumlarında) artık yüzde 5'dir. Ve de GATT işte bunu 1995'de yüzde 3'e indirerek tüm dünya pazarını bu anlaşmanın içine çekmektedir (Gümrük duvarları için bkz: Le Monde, 7 Aralık 1993). Zaten 1992'nin Nisan ayında dünya burjuvazisi kendi üst kuruluşları olan IMF ve Dünya Bankası aracılığıyla sözde bağımsız olan 183 devletin 177'sini kendi denetimi altına almıştı. GATT'ın önü bütünüyle 27 Nisan 1992 tarihinden itibaren zaten açılmıştı.

Dünya Burjuvazisinin Hegemonyası

Brüksel'in görkemli Egmond sarayında kendi aralarındaki son pürüzleri de (audiovisuel dışında) temizledikten sonra sara-

yn kapılarını dışarda beklettikleri, tüm tartışmalara en küçük biçimde katmadıkları 103 devletin temsilcisine açarak belgelerin onaylanması için kendilerine uzattılar. Onlara yıllardır söyledikleri ikiyüzlü yalanlarını yinelemekte artık daha da fütursuzdular. 103 devlet temsilcisinin onaylamaktan başka yapabilecekleri hiçbir şey yoktu. Teslim alınmaları daha önceden IMF ve Dünya Bankası kanalıyla zaten gerçekleştirilmişti.

Dünya burjuvazisinin savına göre GATT'ın imzalanmasından 2000'li yıllara uzanan 9 yıllık dönemde dünya ticaret hacmi her yıl 213 milyar dolarlık bir ek değer artışı gösterecektir. Bundan hem dünya ticareti, hem kendileri, hem de gelişmekte olan ülkelerle, yoksul ülkeler yararlanacaktır. Gezegenimizin büyük bir özgür alım/satım pazarına dönüşmesiyle barış, mutluluk, kalkınma, zenginlik dönemi başlamıştır.

Le Monde Diplomatique'in Hıristiyan sosyalizmine inanmış Claude Julien'i gibi soralım hadi biz de: Niye 212 ya da 214 değil de 213 milyar dolar? Dünya burjuvazisinin IMF, Dünya Bankası ve Brüksel Komiserleri bu ek değeri 700 bin olasılık üzerinde son derece titiz çalışmalar sonucunda doğrulukla elde ettiklerini söylüyorlar. İyi de, GATT'ın imzalanmasına 4 gün gibi kısa bir süre kala IMF yetkilileri, bizzat kendileri "(1991-1992) döneminde Avrupa'da bu boyutta bir ekonomik gerileme olabileceğini saptayamadık. Ayrıca Japonya konusundaki umutlarımız da yerli yerini bulmadı" diye açıklama yapmadılar mı? (Bkz: Le Monde Diplomatique, Aralık 1993, Claude Julien). Dünya Bankası değil 9 yıl öncesini 6 ay bile öncesini göremediğini 1994 yılı içinde yaptığı varsayımlarda kanıtlamış olmuyor mu? 1994 yılı için Almanya için öngördüğü yüzde 1,4 büyüme oranı, 6 ay sonra yüzde 0,5'e, Japonya öngörüsünü yüzde 3,3 büyümeden yüzde 2'ye indirerek ne denli bilimsel çalıştığının kanıtlarını vermiyor mu? Dünya burjuvazisi ulussuzlaşma aşamasındaki dönemde olduğu kadar tarihinin hiçbir döneminde bunca ikiyüzlü, bunca yalancı, bunca kendi ve dünya halklarını illizyonlar peşinde koşturan bir konumda olmadı. Engels'in "burjuvazi kendi yetmezliğini ikiyüzlüce gizlemekte hayli ustalaştı" dediği dönem mumla aranacak bir döneme yerine bırakmıştır.

Emperyalizmin ekranlarında görünen söylediklerinin tam karşıtı gerçeklerdir. Örneğin GATT'la birlikte Güney Afrika ülkelerinin kaybı 7 milyar dolardır. UNICEF'in 1994 raporunda en az 10 yıldır Afrika halklarının ulusal brüt üretiminin her yıl kişı başına yüzde 2 düştüğü, Afrika Sahrası'nın güneyinde 200 milyon insanın sefalete gömölüp gittiklerini gösteriyor. (Le Monde, 22 Aralık 1993) Gelişmekte olan ülkelere ve öteki yoksul ülkelere gelince: GATT'la birlikte kendilerini nasıl acımasız, XIX. yüzyıl kolonyalizmini bile aratacak bir soygunun beklediğini görelim. Bu ülkelerin zar zor ayakta durabilmesine neden olan başlıca dışsatım sektörü tekstil ve hazır giyimdeki ucuz el emeği olgusudur. Endüstri ve Düzenleme Araştırma Merkezi yetkilisi Laurent Carroé'nin verdiği 1990 tablosu bu gerçeği kanıtlıyor:

Gelişmekte ve yoksul ülkelerin 1990 yılında dışsatım hazır giyiminde çalışan el emeği yoğunlaşması Macao'da yüzde 75, Pakistan'da yüzde 58, Maurice Adası'nda yüzde 75, Bangladeş'te yüzde 57, Türkiye'de yüzde 37,5, Tunus'da yüzde 32, Sri Lanka'da yüzde 29, Hongkong'da yüzde 29, Çin'de yüzde 26,5, Mısır'da yüzde 23, Fas'da yüzde 20'dir. Aynı işkolunda çalışan, örneğin bir Fransız emekçisinin aldığı saat ücreti 100 Frank temel alındığında Taiwan'da 29,4 Frank, Eski Çekoslovakya'da 7,3 Frank, Tayland'da 6,9, Polonya'da 5,2, Romanya'da 3,8 Frank, Tunus'ta 12,6 Frank, Fas'ta 11,1 Frank, Macaristan'da 10,5 Frank, Filipinler ve Vietman'da 2,1 Frank saat ücretine işçiler çoluk çocuk Batı'daki efendilerine çalışmaktadırlar. İşte bu devlet temsilcilerine dünya burjuvazisi Egmond Sarayı'nda GATT'ın (çok elyaflı) anlaşma hükmünü imzalatmışlardır. Bu maddeye göre sanayileşmiş ülkelerin tekstil ürünleri yüzde 3 gümrükle bu ülkelerin pazarına girecektir. Bu şu demektir: Batı teknolojisinin ürettiği başa çıkılamaz tekstil ürünleri iğneden ipliğe bu pazarlara egemen olacak, Batılılar boğaz tokluğuna çalıştırdıkları insanları daha da yoksullaştıracaklardır. Örneğin Batılı efendi kendilerine don diken Pakistanlılara, bu donları kendisinin getireceği iplik ve bezle dikmesini buyuracaktır. Ve de onlara daha çok üretim yapabilmeleri için son derece modern

makineler satacaktır. Bu, ülkelerinin dış ticaret açığının büyümesi demektir. Daha çok işsizlik demektir ve bu şimdilik göreceli ellerinde bulundurabildikleri tüm doğa zenginliklerinin Batılı efendilerin ellerine geçmesi demektir. Çünkü daha da borçlananlar daha az yiyip içecek, daha çok çalışacak, daha çok neyi var neyi yoksa başkalarına kaptıracaklardır. Abarttığımı sananlar, “canım bunca da acımasız olunamaz” diyebileceklerdir. Örneğin ABD temsilcisi Mickey Kantor ile İngiliz Siri Leon Britton arasında tarım ürünleri konusunda yapılan dişe diş, göze göz kavgayı temelden kavramamışlardır ya da henüz hümanist engelleri aşamamışlardır. Bu kavganın temelinde Fransa’nın 30 milyon ton buğday stoğu yatıyordu. Fransa subvention kaldırılmadan bu nereye sokacağını bilemediği tarım ürünlerini dışa satmak istiyordu. ABD ise kendi tarım ürünlerinin, özellikle de buğdayının kendi çiftçisini koruyacak bir düzeyde dışsatımı peşindeydi. Bu kavgada 3. Dünya ülkelerinin ve yoksularının, daha öz bir biçimde söylersek 20 milyon insanın dünyamızda açlıktan öldüğü katı gerçeğinin en küçük bir kaygısı yoktu. Fransa’nın burnunun dibinde Cezayir’de Cezayir halkı IMF kuralları gereğince doğal gazını ve petrolünü daha ucuza efendilerine sattarken, tüm besin gereksinimi, tüm tahıl ürünlerini Fransa’dan daha pahalıya almaya başlamıştı GATT’ın tarım bölümü kavgası yapılırken. Borç faiz ödemesi ile birlikte tüm beslenme gereksinimlerini dışarıdan sağlamak zorunda olan zavallı Cezayirli yoksulluktan açlık ve sefalet sınırına çekilmişlerdir. Malezya delegesi GATT’ı Edmond Sarayı’nda imzalarken bu gerçeğin bilincinde yarı ağlamaklı şunları söylüyordu: “Anlaşma (bizlere) kendisinden beklenildiği kadar olanaklar sunmuyor. Üçüncü Dünya Ülkelerinin yıkımı üzerine kurulmuş bir dengedir bu. ABD ile Avrupa arasındaki tarım ürünlerinin düşürülmesi gelişmekte olan ülkelerin gereksinimi göz önüne alınmadığından yeterli değildir.” Malezya delegesinin efendilerine saygılı bu sözlerine Maurice Adası yetkilisi şunları eklemeyi edemiyor: “Gelişmekte olan ülkeler bu anlaşmayla her şeylerini bütünüyle yitirmişlerdir. Biz yalnızca başımızı cellad kütüğüne onurlu bir biçimde uzatıyoruz.” (Le Monde, 17 Aralık 1993)

Eh doğrusu şunu da söyleyebiliyoruz Kautsky'den esinlenerek: "Emperyalizm kendi metropollerindeki sorunları bu 200 milyar dolarlık ek değerle çözdükten sonra sıra ötekilerine gelecektir... Sıkalım dişimizi çok birşey de kalmadı şunun şurasında..."

GATT metropollerdeki, yani dünya burjuvazisinin kendi içindeki sorunları çözebilecek midir? İşte size bir duyuru: 9 El Emegi Federasyonu'nun ortaklaşa tüm gazetelere dağıttığı bir duyuru: "Avrupa'da 25 milyon işsiz. Artık yeter." İmzacılar Tekstil el emeğinde çalışanlar, Döşemeciler, Pabuçcular, Oyuncakçılar, Deri İşçileri, Dantel İşçileri, saatçiler, eğlence ve dinlen- ce yerlerinde çalışanlar, spor malzemelerinin el emeğinde çalışanlar diyorlar ki; GATT'la birlikte biz 1 milyon işçi 25 milyon işsizler ordusuna ekleneceğiz. Yanılmadıklarını biliyorlar, onlar her ne kadar OECD'nin 1993 raporunu okumamış olsalar da. Çünkü OECD'nin bu raporu GATT imzalandıktan 5 gün sonra, yani 20 Aralık 1993'te yayınlandı. Pabuçcuların, oyuncakçıların, dantel, deri işçilerinin öngörüsünü doğruluyor bu rapor. Rapora göre 1994 yılında OECD ülkelerinin ekonomik büyümeleri yüzde 2,1 olacak. Bu büyüme 1995'te yüzde 2,7'lik bir orana ulaşacak. 1993'de OECD ülkelerinde yüzde 8,2 olan işsizlik oranı 1994'de yüzde 8,5, 1995'de de yüzde 8,4'de gerçekleşecek. Yani iki yıl içinde OECD ülkeleri yüzde 4,8 bir büyüme gerçekleştirecekler ama bunu 17 milyon işsiz sayısını 22 milyona çıkararak sağlayacaklar. Kapitalizm metropollerde ölümcül sayrılığının yükselen ateşi içindedir. Yani artık çıkışı olmayan bir yola Marx'ın geçen yüzyılın ikinci yarısından sonra gördüğü ürettikçe, büyüdükçe işsizliği de ürettiği, büyüttüğü olgusunun en olgun, hastalığın en şifasız dönemine girmiştir. Kalkınmasını işsizlikle sağlamaktadır. Bu antagonisme ya işsizlerin ölmesi ya da burjuvaların ortadan kalkmasıyla çözülecek olgunluğa nesnel koşullar yüzünden varmıştır bile denebilir. Bu gerçeği üstü kapalı bir biçimde Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques De-

lors'un GATT'la birlikte ulussuzlaşma aşamasındaki burjuvazinin temsilcilerine sunduğu "Beyaz Kitap"da da görebilirsiniz. Dünya burjuvazisinin seçkin sözcüsü Delors Avrupa'da kalkınmayı ve de işsizliği belli ölçüde önlemek için her yıl 20 milyon eküyü (Avrupa Topluluğu para birimi) 6 yıl süreyle istiyor. Bununla 15 milyon insana iş bulabileceği savında. Ama kendi bütçe açıklarıyla kıvranan dünya burjuvazisi işsizliğe çare bulamayacağını, böylesi girişimleri "yaparız, ederiz" deyip belli olmayan tarihlere erteleyerek atlatmak istemektedir. L'Echiquier şansölyesi Clark'sa dobra dobra söylemeyi yeğliyor: "Böyle bir girişim hiçbir zaman gerçekleşemez. Bütçe açıklarımız yüzde 10-12 belki daha da çok... Bu parayı bulmak için borç edinmek zorundayız. Böylesi bir tutum yani yeniden borçlanmamız para birimlerimiz arasında zar zor sağlayabildiğimiz tüm dengeleri alt üst eder. Ve ayrıca enflasyonun yükselmesine kesinlikle neden olur... Bütün sorun bütçe açıklarımızı kapayabilmekte..." (Le Monde, 11 Aralık 1993).

Bütçe açıklarını dünya burjuvazisi hiçbir zaman kapayamayacağını da bilmektedir. Bu bütçe açıkları üçüncü dünya ülkelerinin her yıl 50 milyar dolarlık kaynak aktarmasına, yani bir bakıma efendilerinin yaşamını finanse etmesine karşın gittikçe büyümektedir...

Ortaya çıkan gerçeğin altını çizmeliyiz: GATT dünya burjuvazisinin ayakta kalabilmek için ve yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda 21. yüzyıla girerken uygulamaya geçtiği ekonomik jenosid'in adıdır.

Tarihin hem GATT'ı hem de komünistleri aynı kefeye koyarak şöyle yargılamasından dehşete kapılmamak olanaksız:

-"21. yüzyıla girerken dünya burjuvazisi son derece önemli bir aşamayı, sosyalist sistemleri Doğu Avrupa ve Sovyetler'de yenilgiye uğratıp teslim almasından sonra artık bütünüyle gerçekleştirmişti. Emperyalizmin ulussuzlaşma dönemi 15 Aralık 1993'de GATT Antlaşması'yla uygulanmaya konuldu. Bu onun artık dünya hegemonyasını bütünüyle ele geçirdiğini gösteri-

yordu. GATT, ulussuzlaşmış burjuvazinin seçkin sözcüsü ve Avrupa Komisyonu Başkanı Jacques Delors'un "Beyaz Kitabı"nı sunuşta, hiç de rastlantısal olmayan bir biçimde kitabın temel görüşlerinin anti-Malthusien olduğunu açıklamasına karşın tam anlamıyla içeriği ve belirginleşmeye başlayan uygulamalarıyla Malthusien görüşlerin yaşama geçirilmesinden başka birşey değildi. Dünya genelindeki bu ekonomik jenosidin tam da karşısında olması gereken komünistler içine düştükleri bunalımı aşp GATT'a tam bir teşhis koyamadılar. Yenilgilerini aşp tecrübelerini zenginleştirecek yerde, kimileri teorik tartışmaların yetersizliğindeki sapmalarda, kimi kişisel tutkularının cüce boyutlarında, kimileri de dünyanın içine yuvarlandığı iç savaşta ulusalcı akımlara kendilerini kaptırarak dünya burjuvazisinin ekonomik jenosidini uygulamasına yardımcı oldular. Oysa tarihsel veriler tam da bu dönemde gerek metropollerde, gerek gelişmekte olan ve de yoksul ülkelerde uyanışın ve direnişin başladığını da apaçık gösteriyordu. Tarihte ilk kez sanayileşmiş ülkelerin işçi ve öteki katmanlarıyla yoksul ülkelerin emekçilerinin direnişinin aynı yörüngeye oturduğu bu dönemde komünistler International örgütlenmelerini yaratamayarak tarihi bir olanağın çok beceriksizce kaçırılmasına neden oldular."

XXIII

CUMHURİYETSİZ CUMHURİYETLER DÖNEMİ "GENİŞLETİLMİŞ '98 YAZIMI"

İKTİSAT DERGİSİ (Kasım '97) Soru: -Bugün için sosyalist denebilecek bir toplum projesinin tanımsız kaldığı söylenebilir. Avrupa'daki bazı gelişmelerse sol olduğunu savunan bazı partilerin başarı kazandığını göstermektedir. Bu partiler "Sol"a dahil edilebilir mi? Edilebilirse Türkiye'de genel olarak Sol'un geleceğine Avrupa'nın trendleri etki yapabilir mi? Sosyalist bir sol ile sosyal-demokrat bir sol arasında -dünyadaki bazı tartışmaların ve akademik yayınların "piyasa sosyalizmi"nin varyantları arasında dönüştüğü düşünülürse- "gerçek" bir fark olabilir mi? Türkiye'de CHP'nin solundaki sol ne yapmalı?

-Öyle sanıyorum, çok kez akademik tartışmaların içinde yaşamın, değişe değişe akıp giden yaşamın diyalektiğini kavramakta çok kez zorluk çekiyoruz. Aydın çevrelerin, özellikle de kollektivist sistemlerin iskambil kağıtları gibi ard arda devrilip gitmesinden sonra başlayan süreçte çok kişinin gözünden kaçabilecek bir yanılgının sürüp gitmekte olduğunu gözlüyorum. Onlar (aydınlar) sosyalizmin, 10 Kasım 1989'da Berlin Duvarı'nın çökmesiyle birlikte tam bir karmaşaya düştüler. Berlin Duvarı'nın çökmesiyle sosyalizme inanan aydınlar da çöktüler. Oysa en de dimdik durulması gereken bir süreçti bu süreç. Komünizmin RENAISSANCE'ını yaratmak için nesnel durum aslında hiçbir zaman bunca veriler sunmuş değildi. Yapay olarak ortaya atılmış sosyal-demokrat, sosyalist sol, radikal sosyalistler, merkez sol gibi ayırımların nereden, nasıl başladığını biribi-

rini didikleyen çenesi düşükler gibi haykırıp, çığırmaya başladılar. Tıpkı Molière'in "Kibarlık Budalası" oyunundaki, kırk yıldır nesir yaptığını bilmeden nesir yaptığını söyleyen Mösyö Jourdain gibi... Doğrusu ya bir bölümü de post-modernizm, "Tarihin Sonu" gibi soyut kavramların dehlizlerinde bunalırken, eh doğrusu ya daha ciddi olabileceklerini düşündüklerimiz de bu kez 70 yıldır dillerinden düşürmedikleri Troçki-Stalin tartışmasının içinde kendi küçük dükkânlarının kullanılma tarihi geçmiş mallarını yeniden "özgür pazar" ortamı içinde satışa sunmaya başladılar. Ama hiçbirini başını kaldırıp da artık gezegenimizin nasıl hypercapitalisme sürecinde ulussuzlaşma aşamasına geçtiğinin ayırdına varamadılar. Ve de kendi kafalarındaki, yerli yerine hiçbir zaman oturmamış teorik, ideolojik sakatlıklarının, yetmezliklerinin sonucunda şöyle ya da böyle "sosyalist toplum projesi"nin artık kalmadığı yargısına vardılar. Böyle bir projeyi radikal sol'un sunamadığı yargısını örneklemeyi de belli ölçüde başarabildiler.

Neki Demiryolu işçisi Marc için durum hiç de öyle değil. 1995 yılının Aralık ayında Fransa'da işçilerin başlattığı toplumsal kalkışma çok kişinin dudaklarını ısırtmıştır. "Toplumsal kalkışma" sözcüğünü de ben kullanıyor değilim. Epey bir süredir unutulmuş benzeyen bu sözcük, 1995 olaylarını kavramaya çalışan Mösyö Jourdain'lerin, yani: sosyal-demokratların Michel Rocard'ından, pek ünlü sosyalist Internationale'in başkanı Edgar Morin'e, ondan şimdiki sosyalist Başbakan Lionel Jospin'e, Jospin'den Le Monde'un başyazılarına, Alman basınındaki yorumlarda, İngiliz sanayicilerinin en sorumlu ve yetkililerince sık sık dehşet içinde kullanılmıştır. Doğrusu Fransa'daki 1995 işçi kalkışmasının üzerinde uzun uzun durmak isterdim. Ama sorularınızdan anlıyorumki siz daha çok soyut bir yaklaşımın teorik vurgulamalarından yanasınız. İleride tarihçilerin 1995 olayları üzerinde yeterince durulmadığından bizi suçlamasından kaygılıyım. Ama size eylemselliğin sonuçlarını hemen söyleyebilirim: Bu eylemselliğin, yani Avrupa burjuvazisinin dudaklarını uçuklatan bu yer sarsıntısı, İngiltere'de Blaire'in seçimlerine, Fransa'da çoğulcu sol'un siyasi erki elde etmesine değin bir dizi etkisi oldu. İşte Marc bu eylemselliğin sıradan bir işçisi. Marc

grevin, toplumsal kalkışmanın ağırlığını üstlenmiş Demiryolu işçilerinden. Çoktandır onların sesine, soyut teorik bulanıklıkların içinde çırpınıp duranların yaklaşımından daha çok önem vermeye başladım. Grev barikatlarının önünde ateş yakıp, çevreden eylemselliği destekleyen kadın ve çocukların yardımıyla direniş yemeklerini hazırlarlarken ateşin alevleri, arkalarındaki bir bez dövizdeki şu yazıları kızıl parlaklığı içinde yalayıp yalayıp aydınlatıyordu: "HAYIR, KOMÜN ÖLMEDİ. KOMÜN BURADA". Barikatların ardında Marc 1871 komününün ölmediğini söylerken, onun burada yaşadığını vurgularken hiç kuşkunuz olmasın kafasında "sosyalist denebilecek bir toplum projesi" yaşıyordu. Sosyalist toplum projesini yaşama geçirmek için savaşım verdiğini şu sözlerinde bulabilirsiniz: "1936'dan 1953'e dek yapılan grevlerde büyükbabam hep savaşım verdi... Bu garın demiryollarına barikatlar kurdular. Kurşuna dizilip öldürüldüler. Ben de ölmeye hazırım. Beni buradan, bu barikatlardan çekip alamayacaklar." (Bkz: Le Monde, 5 Aralık 1995)

Avrupa işçi sınıfının tarihsel belleğinde 1789, 1792/93, 1830, 1848, 1871'in temel görüş yada ereklere güncel yaşamında elle tutulur biçimde varlığını sürdürmektedir. Bu saptamayı doğru yapmak zorundayız. O nedenle kim ne derse desin, 1995 eylemselliğinin yüzbinlerce işçisinin, Alman şansölyesi Helmut Kohl'un dudaklarını ısırtan eylemselliğinin hemen arka planında dünya burjuvazisinin kollektivist sistemleri dehşetli bir başarıyla yenilgiye uğratmasına karşın direnen bir toplum projesi yatmaktaydı. Bunu küçük burjuva aydınları kavrayamaz belki ama sınıf savaşımından süzüle süzüle gelen ve de gerçekten çok deneyimler edinmiş olan Avrupa ve dünya burjuvazisi çok iyi, çok açık seçik bilir. Onlar sınıf savaşımının ne anlama geldiğini çok iyi bilirler. Grev dalgasının bir başkaldırı niteliği ya da öğeleri taşıdığını, Aralık 1995 işçi eylemselliği sırasında Der Spiegel: "Kohl çok büyük bir kaygıyla bakışlarını Paris'e dikti" diye vurguluyordu (Le Monde, 5 Aralık 1995). Ve de tüm Avrupa burjuvazisi şu kaygılı sorunun soluk aldırılmazlığıyla karşı karşıya kalmıştı: "Fransa başbakanı Alain Juppé sokağın baskısına ne kadar göğüs gerebilecek?" Sokağın baskısı Fransa'da 1968 devrimci kalkışmanın yeni bir sosyalist toplum projesinin

kitlelerce gündeme getirilişiydi sınıfsal niteliğiyle. Yine grevdeki bir işçinin şu sözlerinin altını, olayların tarihsel uzantılarını göstermek için çiziyorum: - "Biz (kamu işçileri) elde ettiğimiz haklar için savaşım vermiyoruz yalnızca...Özel fabrikalarda çalışan kadınlar, çocuklar var. Babam yıllar boyu sosyal güvenlik ve emeklilik kasası için savaşım verdi. Ben şimdi sosyal güvenlik sisteminin daha ileri götürülmesi için savaşım veriyorum. Oysa 35 yıl öncesinin gerisine götürülmek isteniyoruz. Bunu önlemek için radikal bir değişim kaçınılmazdır." (Bkz: Le Monde, 12-13 Aralık 1995). Radikal değişim sözcüğünden ne anlıyorsunuz? Hiç kuşkusuz Alain Juppé'nin işçi eylemselliğine neden olan ekonomik paketinin sağcı düzenlemelerine karşı sosyalist bir toplum projesini amaçlayan kökten değişimi. İktidardaki sağcı Juppé hükümeti Maastricht antlaşması gereğince bütçe açıklarını % 3'lere çekebilmek için emeklilik yaşından ücretlere, ücretlerden sağlık hizmetlerine, sağlık hizmetlerinden eğitime dek son derece önemli kesintileri gerçekleştirirken büyük patronların gelirlerinden indirimler, Borsa'da aksiyonerlerin kazançlarını daha da arttıracak önlemler getiriyordu. O nedenle patronlar sevinç içinde Juppé hükümetine alkışlar tutarken işçiler, emekçi kesim için için kaynamaya başlamıştı. Ve Kasım ayının ortalarına doğru grev dalgası tüm Fransa'yı bir alev gibi sarıp sarmaladı. İngiltere'den Fransız işçilerini desteklemek için gelen bir işçinin dediği gibi: "artık devrimden başka hiçbir yolun kalmadığına" inanların sayısı çok kişiyi şaşırtacak biçimde yoğunlaşıverdi.

"Tarihin sonu", "Sınıf savaşımının yerini genel insanlık değerleri aldı", "ideolojilerin yerini uygarlıklar savaşımı aldı" tezlerinin dört nala kamçılandığı gezegenimizde 1995 sınıfsal kalkışmanın tarihsel sürekliliği "Komün burada yaşıyor" dövizlerinin çevresindeki alevlerle yanıp tutuşan gerçeğinde somutlaşıyordu ama bu gerçek, hareketin yenilgiye uğraması, sönümlenişle çok kişinin gözünden kaçırılabilirdi.

Fransa'da tıpkı 1968'deki gibi tam da iktidar boşluğunun doğduğu bir sırada De Gaullé'un yaptığı gibi Jacques Chirac Meclis'i feshederek seçim kararı aldı. Büyük çoğunluktaki ve henüz iki yıllık sağcı hükümetin toplumsal kalkışmaya dayanamayacağını Avrupa burjuvazisi kestirmişti. Her zaman yaptığı

gibi seçim taktiğine başvurarak sokak eylemselliğinin bütünüyle boşlukta kalmasını, heyecanının içini boşaltmasını ve sosyal-demokratların hazırlanarak bu iktidar boşluğunu doldurmasını amaçlıyordu. Bunda her zamanki gibi başarılı olmuşlardır.

Ama asıl ihanet Alman işçi sınıfından gelmiştir. Bu gerçeği tüm Avrupa politologlarının gözden kaçırdıklarını görüyorum. Ama ondan önemlisi komünist düşünürlerin ve kadroların bu gerçeğin ayırdına varmamış olmasından dehşetli kaygı duyuyorum. Onlar Troçki-Stalin tartışmalarının bitip tükenmek bilmeyen lafazanlıklarında tam bir tembellik ve oportünizm içinde burunlarının dibinde olup biten gerçekleri görmüyorlar. Diyaletik materyalist yöntemi uygulayamayacak kadar Marksizmden ve Leninizmden uzaktalar.

Radikal değişimi sosyalist bir toplum projesine oturtmayı amaçlayan 1995 işçi eylemselliğine en büyük darbe Alman sendikaları eliyle gerçekleştirildi. Bana göre bu, Bismarck'ın Cumhuriyetçi Thiers'e Paris kapıları önünde 1871 komünarlarını ezmek için elini uzatışından hiç de farklı değildir. Tam da Fransız işçi sendikalarının Alain Juppé ile Matingnon'da bir araya gelmeye başladıkları bir süreçte, 4 milyon metalurji ve elektroteknik işçisini çatısı altında toplayan Almanya'nın en etkili işçi sendikası IG Metal, Alman şansöyesi ile tam bir işbirliği içinde "toplumsal uzlaşma andlaşması"nı imzalayarak Bismarck'ın topları gibi Paris işçi direnişinin üzerinde patlatıverdiler. IG Metal'in lideri Klaus Zwickel, Kohl'un perde ardındaki güçlü desteği ile Alman patronasına "işsizliği önlemek" amacıyla ücretlerde bir artış sağlanmaması, fazla mesai paralarının ödenmemesi ve Kohl hükümetinin sağlık sigortasındaki kısıntılara destek veren toplumsal uzlaşma önerisini önünü ilikleyerek uzatıverdi. Alman metal/elektroteknik işverenleri bu anlaşmayı kutsuyarak hemen imzaladılar. Ve bu ihanet girişimini de 10 milyon işçiyi bünyesinde barındıran Sendikal Konfederasyonu (DGB) ile memur ve öteki çalışanlarını barındıran (DAG) konfederasyonu desteklediklerini büyük bir coşkuyla açıklayıverdiler. Uzun zamandan beri tıpkı Fransız işçileri gibi, Kohl hükümetinin kazanılmış haklara saldırısı karşısında hop binip hop kalkan Alman işçileri sözcüğün tam anlamıyla neye uğradıkla-

rını şaşırdılar. 300 bin işçinin Berlin sokaklarındaki direnişinin üzerinden uzun bir süre bile geçmemişti. Alman işçileri yer yer kendilerine sorulmadan gerçekleştirilen bu “toplumsal uzlaşma” andlaşmasına başkaldırıysa da Avrupa burjuvazisinin pişmiş aşı soğuk su döküşü tam anlamıyla başarıya ulaşmıştır denebilir. Böylece Avrupa burjuvazisi bir taşla birkaç kuşu birden vuruyordu. “İşten çıkarmama” koşuluyla tüm kazanılmış haklardan ödün verme, giderek toplu sözleşme olgusunun bile ortadan kaldırılması. Ama asıl etkisi 1995 komünarları üzerinde oldu. Fransız patronası ve dünya patronası tüm olanaklarıyla bu andlaşmanın korkunç baskısını direnen insanlar üzerinde yoğunlaştırmayı büyük bir beceriyle gerçekleştirdiler. İngiltere’nin muhafazâkar başbakanı bu girişimi göklere çıkardı. “Büyük değişimin” öncüsü olarak niteledi. İtalya başbakanı -eski komünistlerden gelme- Lamberto Dini Alman modeline göre andlaşmaların İtalyan sendikaları tarafından hazırlanmakta oldukları muştusunu verdi. Tüm Avrupa yazılı, yazısız, görsel yayım organları IG Metal’in anlaşma örneğini Berlin’den kaptığı gibi tüm Avrupa başkentlerinde koşarak dalgalandırmaya başladı. Papa II’inci Jean-Paul görkemli giysileri içinde puta gerili İsa önünde andlaşmayı kutsayarak tüm Avrupa’ya “toplumsal huzur” getirmesi duaları ile göklere ulaştırdı. Ve Paris’li işçiler tıpkı 1871 komünarları gibi kuşatıldıklarını gördüler. Radikal değişimi sosyalist toplum projesinde gören Paris işçileri...

Eylemin Kendi İçindeki Edilgenlikleri

Kuşkusuz işçi eylemselliğini diyalektik materyalist yöntemin kapsayıcı irdelemesinde tartanlar için yenilginin tek boyutunun IG Metal’in yada DGB’nin arkadan vuruşu ile açıklığa kavuşturulması söz konusu değildir. Paris’teki 95 Direnişi’ne yakından baktığımızda Lenin’in üsteliyerek yinelediği “İşçi Sınıfının Birliği”nin hiç mi hiç sağlanamadığını görürüz. Lenin devrim için kalkışmanın başlıca koşullarından birini İşçi Sınıfının Birliği’nin kesinkes sağlanmış olmasında aramıştı. Bu Birlik sağlanmadan devrime kalkışmanın bir cinayet olacağını vurguluyordu. Hiç kuşkusuz bu öğretisi ta 1789’lardan bu yana sürüp gelen sınıflar savaşımının damıtık deneyiminden geliyordu. Oysa Paris’teki o

müthiş kalkışmanın Konfederasyonlar arasında en küçük bir birliği bile söz konusu değildi. Üç büyük konfederasyon CGT, FO, CFDT yöneticileri kendiliğinden dinamik kazanmış eylemi ayrı ayrı, aykırı yönlerle çekerek yenilginin Elysée kapılarına açılan yollarını sinsice döşediler. Troçkistlerin yönetimde oldukça ağırlıklı oldukları FO (İşçi Gücü) lideri Marc Blodel'in gizlice Elysée sarayında Cumhurbaşkanı Jacques Chirac ile görüşmeler yaptığı öğrenilmişti. CFDT lideri Nicole Notat'ın Alman modeli üzerinde patronlarla görüşmeye başladığı açığa çıkmıştı. Bunu doğrularcasına işçilerin 16 Aralık'da Paris'te yapılacak büyük dev gösterisine Konfederasyonun katılmayacağını Nicole Notat açıklamaktan kaçınmamıştı (Bkz: Le Monde, 15 Aralık 1995). Bir aya yakın bir zamandır direnen işçiler üzerinde tüm bu davranışların ne gibi olumsuz etkiler yarattığını gözardı etmek olanaksızdır. Partilerin bütünü, özellikle de Sosyalist Parti tam bir ikiye bölünmeyle arada bir işçilerin arasında görünüp kayıplara karışmayı başarılı bir yöntem olarak sürdürüyordu. Ya Komünistler... Onlar tıpkı 1968 eylemlerinde olduğu gibi "tavşana kaç tazıya tut" politikasını sürdürüyorlardı. Ama daha çok da artık tazıya tut politikasının ağır bastığı gözlerden gizlenemez olmuştu. Onların Sosyalist Parti'yi de ikiye bölünmeyle çok geride bırakan politikaları yüzünden kendilerine bağlı CGT sendikasının yerel yöneticileri aracılığıyla grevin işçilere parasal olarak çok pahalıya patladığını, ama grev'i sürdürüp sürdürmeme kararlılığının yine de işçilerde olduğu telkini sinsi bir rutubet gibi işçiler arasına sızdırılmaya başlanmıştı. İdeolojik boşluğun, amaçlı, kasıtlı bir biçimde gerçekleştirilen böylesi bir boşluğun içine 1995 Direniş'i yuvarlanıp gitmiştir. Bunu CGT'nin lideri Louis Viannet'nin şu sözlerinde bulabilirsiniz: Barikatlarda Internationale'i söyledikten sonra, "Defol git sağcı Alain Juppé" diye coşkuyla haykıran işçilere Viannet şu soruyu yöneltiyordu: "-Gitmesine gitsin de onun yerine kim gelecek? Kimin gelmesini istiyorsunuz?" Parisli Direnişçiler'in bu soruya verebilecekleri hiçbir yanıt yoktu. Bu ideolojik boşluk, Avrupa burjuvazisinin IG Metal, DGB ve DAG'ın Kohl'un güçlü koluyla ve Fransız Komünist Partisi ve Sosyalist Parti'nin Elysée işbirliğine ulaşan birliktelikleriyle sağ politikalarla yeniden doldurulmuştur.

Fransız burjuvazisi orta ölçekli işletmelerde küçük patronları işçilerin karşısına şu söylemle çıkarmayı başarmıştır: “-Size ücret artışı kesinlikle sağlayamayız. Bunda üstelerseniz işyerlerimizi kapattığımız gibi soluğu Tayland’da, Pakistan’da, Türkiye’de alırız.” Dünya burjuvazisinin délocalisation ve dérégulation araçlarını boşuna keşfetmediği 1995 olaylarıyla daha bir iyice ortaya çıkmıştır. Ulussuzlaşma aşamasının tüm dönemeçlerini hızla dönen dünya burjuvazisinin ekonomik ve politik tüm araç gereci kendisi için yeniden düzenlemiş olduğu, bunun için boşuna uğraş vermediği anlaşılmıştır.

Ama hiç kimse kitlelerde “sosyalist denebilecek bir toplum projesinin” son nefesini verdiğini söyleyemez Paris Direnişinin yenilgiye uğramasına karşın. 1993’de onaylanan Maastricht andlaşmasından bu yana Avrupa’daki sosyo/ekonomik olayları yakından izleyenler “sosyalist toplum projesinin tanımsız kaldığını” söylemekte güçlük çekeceklerdir, diyalektik yöntemi olayların açıklanmasında kullanmayı becerebiliyorlarsa ya da sosyal demokratların sapkın boşboğazlığına kapılıp gitmiyorlarsa... Çünkü artık:

Kapitalizm’in Zayıf Halkası Sanayii Toplamlarının Kendi Metropolleridir

Bu metropollerde eşitsiz gelişim tüm sosyal dengeleri altüst ederek giderek önlenemez bir biçimde büyüüp uçurumlaşıyor. Dünyanın en zengin devleti ABD’de 60 milyon insan yoksulluk sınırının altında yaşıyor. Dünyanın en tecimsel güçlü Avrupa Birliği’nin metropollerinde 50 milyon insan benzer durumda. Bu dehşet verici sayıda 18 milyon işsiz yok. ABD nüfusunun %1’i ülke zenginliğinin %39’una el koymuş (Bkz: Le Monde Diplomatique, Mayıs 1998. Ignacio Ramonet). Çok az kişi ayırdında ama Marx’ın öngördüğü konumu kapitalist metropoller için için yaşıyor tıpkı alt ve üst yapıyı henüz sarmamış alevler gibi. 1993’de Fransız köylülerinin Bakanlıkları kuşatan, bakanları odalarında günlerce tutsak eden eylemlerinde, Renault fabrikalarında kol-

luk kuvvetleriyle işçilerin silahlı çatışmalara dek uzanan karşı karşıya düşmüşlüklerinde, taşımacılıkta kamyon şoförlerinin sınırları kapayan başkaldırılarında, öğrencilerin 1995/96 öğretim yılındaki tüm Avrupa kentlerini saran direnişlerinde, Alman işçilerinin 300 bini aşan Bonn yürüyüşünde olduğu gibi... Hiç kuşkusuz tüm bu gösteriler protesto niteliğini henüz aşamamışsa da gittikçe siyasal bilincin eylemselliğe yol göstermeye başladığını söylemek kesinlikle abartılı olmayacaktır. En kesin örneğini Alman ve Fransız işsizleri'nin 1998'in Mayıs ayında ortaklaşa düzenledikleri gösterilerde saptamak olası. 1995 yılında IG Metal ve DGB Konfederasyonu'nun Fransız ve Alman işçilerine ihanetine, onları sırtlarından hançerlemelerine karşın bu gösterilere ikiyüzlüce önderlik etmek durumunda kalmaları kitlelerin olayları hangi perspektiflerde ivme kazanarak geliştirdiklerinin tipik örneğidir.

Birçok tembel kafanın içine düştüğü bunalımdan çıkmaları, gerçeği yakından görmeleri yönünden Avrupa'daki işsizlerin eylemi üstünde durmak istiyorum. Teorik derinleşme adı altında yaşanan gerçeklere sırtını dönen, dünyayı yeterince izlemeyen tembel, lafazan komünistler dönemini yaşıyoruz çünkü. Oysa gerçekten de teorik derinleşme yaşanan olayların diyalektik, Marksist yorumudur.

8 Mayıs 1998 günü, yani Hitler Faşizminin yenilgiye uğratıldığı gün binlerce Alman işsizi "Heute Ich, Morgen Du: Bugün ben, yarın sıra sende" pankartlarıyla Bade-Wurtemberg kentinden Avrupa köprüsüne doğru yürüyorlardı. Alman Sendikal Konfederasyonu ve en güçlü federasyon olan IG Metal yürüyüşe öncülük ediyordu. Avrupa köprüsünün öte yakasından da binlerce Fransız işsizi yürüyüşe başlamıştı. Yani Strasbourg'un L'Etoile alanından. Sloganlarıyla, tamburları, ısıkları, coşkulu haykırıları ve istemleri ile yürüyorlardı birbirlerine kavuşmak için Alman ve Fransız işçileri. Ve Avrupa köprüsü üzerinde Alman işsizleriyle Fransız işsizleri, sendikaları tam bir coşkuyla buluşup kucaklaştılar. Şarkıları, türküleri birbirine karıştı 8 Mayıs günü, yani faşizmin yenildiği gün Fransız işsizleriyle, Alman işsizlerinin birbirleriyle kucaklaşmaları. Avrupa köprüsü buluşmasını düzenleyenlerden Bayan Beier şunları söylüyordu:

“Kıvılcım Fransa’dan sıçrayıp Almanya’ya ulaştı. İtalyan, İspanya, Avusturya işsizleri ve emekçileri de savaşıma katılmak için hazırlanıyorlar.” (Bkz: Le Monde Diplomatique, Haziran 1998. B. Patzold). 5 Şubat’ta Münih’de işsizler Bertolt Brecht’in dizelerinden alıntıları İşsizlik Kurumu’nun duvarlarına yapıştırmışlardı. Stuttgart’da binlerce işsiz Borsa spekülâtörlerinin yollarını keserek onlarla tartışmışlar, Borsa önünde gösterilerde bulunmuşlardı. Berlin’de genç işsizler ve emekçiler Belediye Sarayı ile öteki resmi kuruluşların yaklaşıması yasak olan ve de kalın organlarla çevrili yasak bölgeleri aşarak Belediye sarayının kapılarını zorlamışlar, içeriye girişleri DGB yetkililerinin polisleri çağırarak ve kendi megafonları ile yaptıkları çağrılarla önlenebilmişti. Almanya’nın içine sığmayan dinamizm Avrupa köprüsünde şimdi Fransız işsiz ve işçileriyle buluşuyordu işte. Ve de Brecht’in dizeleri Avrupa köprüsünde Fransız-Alman işsizlerinin kaban dalgasında bir bayrak gibi dalgalanıyordu: “Kimileri karanlıkta, kimileri ışık içinde. Kimse ayırdında değil karanlıkta olanların...”.

1995 yılında Fransız direnişini sırtından hançerleyen DGB ve IG Metal’in öncülük etmek zorunda kalışları Berlin’deki gösterilerde olduğu gibi eylemselliğin politik ve ideolojik bir boyut kazanmasını önlemek amacına yönelik kuşkusuz. Kıvılcımın yani Iskra’nın aleve dönüşmesi’ni önlemek. Ne ki 1995’den bu yana iki buçuk yıl içinde sınıfsal bilincin nasıl geliştiğinin ip uçlarını İşsizlerin eylemlerinin radikalleşeceğini söyleyen düzenleyicilerden Kaus Grehn’nin şu sözlerinde bulabilirsiniz: “(1995’de) işçi ücretlerinin düşürülmesini kabul ettikleri zaman (zaten) yeni işler yaratılmasını istememişlerdi. Var olan işlerin korunmasını amaçlıyorlardı.”

Şimdi artık tıpkı 1995 yılında Fransız işçilerinin direnişindeki komün barikatları önündeki sözlerine benzer sözleri, duyguları ve direnişi dile getiriyor Alman işsizleri ve emekçileri: “Annem beni besliyebilmek için oyuncak bebekler yapmak zorunda kalmıştı. Eğitimimi sağlayabildi isem annemin bu (çalışma dışındaki) didinmeleri ile bunu gerçekleştirebildim. Sendikal savaşım sayesinde işçiler vede anam-babam gibi yoksullar içinde bulundukları durumdan çıkabildiler. Eğer kazanılmış sosyal haklar gündeme getiriliyorsa, eğer belirsizliğe ve de yoksulluğa

yeniden dönülüyorsa, dövüşmek ve savaşmaktan başka ne yapabilirim?"

Kapitalizmin zayıf halkası kendi metropollerinde:

a) Eşitsiz gelişmenin en vahşi boyutlarında

b) Ölenemeyen işsizlik oranlarında

c) Yoksulluk sınırının altında yaşayan milyonlarca insanı ile Avrupa köprüsünde insanları "sosyalist bir toplum projesini" yeniden üretmek için dövüşmek ve savaşım vermek gerçeğine doğru hızla bilinçlendiriyor.

Kapitalizmin zayıf halkasının kendi metropollerinde yoğunlaşması temelde Marx'ın üniversal dünya ve üniversal insan görüşünün ne denli devrimci ve bilimsel olduğunu bir kez daha vurguluyor. Dünya burjuvazisi dünyamızı bir ahtopot gibi saran dev şirketleri, IMF, Dünya Bankası, Borsalar, tek para birimine doğru kayışı hızlandıran girişimleri, Dünya Ticaret Örgütü ile tam bir üniversal dünya yaratmanın ekonomik alt yapısını hızlandırırken, Brüksel komiserleri, üç sınırlı geçici bir dünya yaratmanın sosyo/politik kuruluşlarına ivme kazandırarak da üniversal insan'ın yarınki geleceğini hazırlıyor. Ve bu yarınki gelecek yeni faşizm ile kitlelerin henüz öncüsünü bulamamış komünist renaissance arasında bocalıyor. İç savaş döneminde Kornilov devrimci başkent Saint-Petesbourg'a ordusunun başında Başbuğ olarak yürüdüğü zaman Lenin: "Ya Kornilov'un askeri diktatoryası ya proleteryanın devrimci diktatoryası" demişti. GATT ve Dünya Ticaret Örgütü ile ülkelerin sınırlarını tek bir pazara dönüştüren dünya burjuvazisi için tıpkı öyle söylenebilir: "Ya gezegenimizde dünya burjuvazisinin yeni faşizmi ya dünya halklarının demokratik diktatoryası..."

Sosyal-Demokratların Sosyalistliği Kaldı mı?

"Paradoksal ama, sosyalistler néoliberal reformları yürütebilmek için sağcılardan daha iyi bir konuma geldiler."

TIME/16 Haziran 1997

Sorunuzun Avrupa'da sol partilerin yönetimlere gelişile ilgili bölümüne gelince: 6 Mayıs 1997'de Fransa'da eski başbakanlardan solcu Michel Rocard seçimleri solcuların kazanması

üzerine Le Monde gazetesindeki coşkulu yazısında, Avrupa Birliği'ni oluşturan 15 ülkeden 11'inde sosyalistlerin yönetime gelişleriyle halkların sosyal adaletçi duygularının öne çıktığını, neoliberal dayatmaya karşı artık bir direnişin de başladığını söylüyordu. Eh Hoca böyle söylerse cemaat ne yapar? Deniz Baykal da tıptı tıpına aynı şeyleri kır'at etmeye başladı. Ve de öteki irili ufaklı demokratik sol ya da sosyal demokratlar rahlelerinde önlerine yeni açılmış sözleri irşâd etmeye başladılar. CHP daha önce Tony Blair'in partisine giderek imanını ve tekniğini yenilemişti. Blair'in seçimi kazanmasıyla Aczmendiler gibi yeri göğü sarsmaya başladılar. Ecevit' se öteden beri o pek lirik ama ne olduğu pek de anlaşılmayan, kendisinin de ne anlama geldiğini doğrusu bilmediğini sandığım: "Kapitalist olmayan liberalizm" söyleminin büyüyle halkların yeni bir kalkınma modeli peşinde olduğunu yinelemeye başladı.

Oysa bazı şeyler hiç de sanıldığı kadar karmaşık değildir. Avrupa'da ve gezegenimizin öteki ülkelerinde sosyal-demokratların yönetime gelişlerini doğru kavrayabilmek için şu çok yalın soruyu sormak gerekir: Bugünün sosyal-demokratları gerçekten neye karşıdırlar? Néoliberal saldırının deprem üssü olan Moneterist sisteme karşı mıdırlar örneğin? Devletlerin ve halkların yalnızca mali ve finansman düzenlemeleriyle yönetilemeyeceği konusunda yeni karşı görüşler mi geliştirmişlerdir? O nedenle örneğin azgın bir soygun dalgasına dönüşmüş olan özelleştirme politikalarına karşı mıdırlar? "Bırakın yapsınlar, bırakın geçsinler" XIX. yüzyıl felsefesini bile aratacak biçimde gelişkinlik kazanmış ve tam anlamıyla ekonomik diktatoryasını kurmuş olan sınırsız "pazar ekonomisi" anlayışına karşı yeni dönüşümler gerçekleştirecek önlemler mi içermektedir sosyalist programları? Hiçbiri... Evet hiçbiri...Tam karşıtı ve de Time'ın bir özdeyiş netliğinde belirttiği gibi sosyal-demokratlar özelleştirme programlarını, moneterist sistemi, devleti küçülterek halkçı kolonundan koparmayı, bu kolonun yerine daha güçlendirilmiş bir biçimde dev şirketler kolonunu oluşturmayı, pazar ekonomisindeki gerici (?) direnmelerin önünü güçlü bir ivmeyle açmayı kendilerine ilke edindikleri için yönetime gelmişlerdir. Ama gelirken tam da bunların karşıtını yapacaklarını söyle-

yerek yani ikiyüzlüce ve iğrenç bir biçimde halklarını aldatarak yönetimlere gelmişlerdir. Tam bir şaşkına dönen dünya halkları kapitalist metropollerde ve onların ülke mahallelerinde birşeyler umarak yönetimi sosyal-demokratlara bıraktılar. Bu bırakışın ne olduğuna, nasıl bir nitelik taşıdığına az sonra değineceğim. Ve bu değineceğim bölüm bugüne değin gözden kaçırduğumuz gerçeklerin hangi yönlerde devrimci bir diyalektikle geliştiğini daha da belirginleştirebilecektir belki de...

Avrupa sosyal-demokratlarının yüreğini kıvançla hoplatan Tony Blair'in, 10'larca yıllık demir leydi Thatcher ve John Major gerici özgür pazarcı politikalarından sonra yönetime gelişi birçoklarınınca néoliberal saldırı dalgasının artık dibe vurduğunu gösterdi. Avrupa'nın yeni inşasının sosyal adaletçi, eşitlikçi ilkeler üzerinde gerçekleşeceği söylemi tüm dünya medyası kanallarıyla aktarılmaya başlandı. Sosyalist Enternasyonal'in önde gelenleri, Edgar Morin'ler Londra'yı kutsamaya başladılar. Ardından da Fransız sosyalistlerinin ve komünistlerinin yönetime gelişleri yalanın, ikiyüzlüğünün, gizemin maskesini çekip almayı alabildiğine güçleştirdi. Şimdilerde Alman sosyal-demokratlarının yönetime gelmesi bekleniyor. Şimdi Avrupa'da yalnızca iki sözüm ona sağcı parti yönetimde. Kohl'un partisi ve İspanya'da Aznar'ın sağcı partisi.

Oysa Tony Blair şirin gülüşlerinin, sevimli, halktan görünüşlerinin içine sinsice Thatcher-Major politikalarını yerleştirmişti. Bizim sosyal-demokratlar ve Avrupa sosyalistlerinin tüm yelpazedeki kadroları Blairism akımını mal bulmuş Magribli gibi hırsla överken, Blair programlarının temelinde kendi deyişi ile "Radikal Merkezizetçilik" yatmaktaydı. "Bayan Thatcher'in tutucu devriminin başarılarının hepsinin yadsınamayacağını" söylüyordu açık açık (Bkz: Le Monde, 12 Nisan 1997). Blair'in övdüğü demir Lady'nin azgın moneterist ve de néoliberal politikalarının sonucunda 5,7 milyon kişi işsiz kalmadı mı? (Bkz: Le Monde Diplomatique, Temmuz 1997. René Passet). Asgari ücretin bile ortadan kaldırıldığı bir düzeni getiren kim demir Lady'den başka? Kraliçenin inekleri bile çıldırmadı mı bu politikalar sonucunda? Hayvanları bile doğal yiyeceklerinden kutsal rekâbet politikasıyla uzaklaştıran Thatcher-Major politikala-

rının Blair’ce övülen yönü olsa olsa 1979-1983 yılları arasında ivme kazandırılan özelleştirme programlarıyla her yıl 500 milyon Sterlin’lik bir gelirin hazineye aktarılması olmuştur (Bkz: Le Monde, 15 Nisan 1997/Ekonomi eki). Satılmadık çok az şey kalmıştır bu politikaların sonucunda. Hazineye aktarılan paraların Kraliçe’nin işsizlerinin ya da çalışanlarının yaşam düzeyini yükselttiğini sananlar dehşetli bir gerçeğin ayırdına varmışlardır: Özelleştirmeden gelen paralar, yani İngiliz çalışanlarının 50 yılı aşkın bir süreyle biriktirdikleri satılıp savulduktan sonra İngiliz büyük burjuvazisinin, yani dev şirketlerin cebine aktarılmıştır dünya pazarının rekabeti karşısında korunmaları, güçlenmeleri için. “Yeni İşçilik” adı altında partisinin şöyle ya da böyle var olan emekçi kitlelerle bağını koparan özelleştirme programlarını daha da hızlandıran Blair Time’ın dediği gibi “Merkez sağdan” daha radikal bir konuma gelmiştir. Thatcher’ın maliye bakanı Norman Lamont’un 1984 yılında İngiliz maden işçilerinin o pek ünlü direnişi karşısında “savaş” deklare eden politikasında söylediği şu sözlerle: “İşsizlik toplumun ödemesi gereken bir faturadır” deyişi ile Tony Blair’in 6 milyon işsiz olduğu bir toplumda “Emek pazarında esneklik sağlamak tek amacımızdır” sözleri arasında ne ayrıcalık var...? Biri işsizliğin faturasını en azından, ortalama bir ailenin gelirinden 20, 30 kat fazla aylık gelire sahip zenginlere değil, yoksul toplum katmanlarına ödetiyor, öteki de bir kambura bir kambur daha ekliyerek kazanılmış toplu sözleşme haklarını bile elinin tersiyle iten bir politikayı amaçlıyarak çalışanların elde edebildikleri gelirin bir bölümünü de zenginlerin gelirlerine katıyor. Bugün öyle orta ölçekte işletmeler varki İngiltere’de, üçüncü dünyadan getirdikleri ham maddeleri bir Tayland’lı işçinin ücretinden biraz yukarıda işliyorlar İngiliz emekçileri, salt işi kaçırmamak adına. Emek pazarında esneklik sözcüğünden tüm Avrupa sosyalistlerinin anladığı toplu sözleşme olanaklarının bile ortadan kaldırılmasıdır. Asgari ücretin devletçe değil pazar koşullarının özgür yasaları içinde saptanmasıdır. Üçüncü dünyada oluşturdıkları ucuz emek politikasını kendi ülkelerine taşımaya başlamışlardır kapitalist toplumların dünya burjuvazisi. İngiliz hazır giyim sana-

yiinde işçiler Polonyalı, Taylandlı işçilerle tehdit edilmektedir. Bu, XIX'uncu yüzyıl klasik kolonial politikalarından kendi emekçisine pay ayırma politikasının bile artık bitip tükendiğini gösteriyor. Kutsal rekâbetin önündeki tüm engelleri aşabilmek için kapitalist metropollerde: a) Kazanılmış işçi haklarına, b) Sosyal Güvenlik ağına, c) Eğitim ve sağlık alanlarına dünya burjuvazisi kendi içinde tam bir bütünleşmeyle saldırısını acımasızca sürdürüyor. Hiç kuşkusuz dünya burjuvazisi Berlin duvarının yıkılmasından bu yana eline geçen olanağın, fırsatın değerini çok iyi biliyor. İngiliz İşçi Partisi'nin 1992'deki programında Heil Kinnok hiç olmazsa "sosyalizm" sözcüğünden utana utana da olsa söz edebiliyordu. Tony Blair'in program açıklamasında en küçük ölçekte bile "sosyalizm" sözcüğüne rastlamanız olanaksızdır. Giderek Blair bunu zaman aşımına uğramış bir sözcük olarak kabul eder. "Edilgen koruyucu bir devlet" anlayışının tümüyle ortadan kaldırılmasını savunduklarını söyler (Bkz: Le Monde, Nisan 1997). Sendikalarla organik ilişkisini üç yıldan beri sıfırlamaya başlamış olan Blairisme, dünya burjuvazisinin Anglo-sakson kanadı için bulunmaz yeni bir güç kaynağıydı. "Güler yüzlü" kapitalizmi hep gülen Tony Blair ile ele geçirdiklerinin ayırında idiler. İşçi Partisi'nde Blair'in "Yeni İşçicilik" politikasına direnmek isteyenler için o bir sosyal-demokrat bile değildir (Bkz: Le Monde, 6 Mayıs 1997). Tony Blair'in iş çevreleri ve lobby'ler ile ilişkileri partinin kendisine en çok inananlarını bile kuşkuya götürüyor. Katıksız bir néoliberal ve pazarcı olan Lord Marshall Sanayii Konfederasyonu'nun başkanı olarak Blairisme'in en coşkulu savunucusu ve Tony'nin en yakını. Ne ki o bile en küçük bir sosyal hakkın tanınması, verilmesi karşısında, örneğin asgari ücret tespiti ya da sendikal hakların daha verimli kılınması gibi partideki girişimleri şiddetle eleştirmekten kaçınmıyor ve de "İş çevrelerinin partisi" olmakla övünen İşçi Partisi ile tüm ilişkilerini kesebileceği savını ileri sürüyor. İngiliz Sendikalar Konfederasyonu (TUC) ile ulussuzlaşma aşamasındaki kapitalizmin yeni sözcüsü Blair arasında ipler gittikçe geriliyor. Konfederasyon 3 milyar livre'lik işsizlik programlarının gerçekleştirilmesi için serbest bırakılmasını isterken ge-

lişme oranının % 2,6'lara düşmesi karşısında sonbaharda sosyal eylemselliğin yeniden ivme kazanacağı varsayımını artık herkes paylaşıyor (Bkz: Le Monde, 24 Temmuz 1998).

Neki şu gerçeğin altı çizilmelidir sol-demokratların niteliğini kavramak için: Blair'in sağcı politikalarına karşı çıkmaya çalışanların partideki sosyal erekleri ondan hiçbir zaman uzak değildir. Yani sizin sorunuzla dile getirirsek sosyalist-sol ile sosyal-demokrat sol arasındaki tüm sınırlar iç içe geçmiştir. Avrupa'da artık böyle sınırlar yok. Türkiye'de ise böyle incelikler hiçbir zaman olmadı. Böylesi ayrımların olabileceğini söyleyebileceğimiz zamanlar 2'inci Internationnal dönemini, 1921'deki Viyana Internationnal'ı yada öteki adıyla "İki buçuk" Internationnal döneminin hemen öncesine düşen dönemlerde söz konusuydu. Bu ayrıcalıklı görünen çizgiler artık bugün tümüyle ortadan kalkmıştır. Doğalı da bu. Onlar yani sosyal-demokratlarla sosyalist sol hiçbir zaman düzenin değişmesinin politik uzantılarını ve felsefesini gündeme getirmediler. Patronun evrimleşerek evcilleşeceğini düşünüp durdular kukumav kuşları gibi. Neki "düşle yaşayan düşü tarafından yok edilip gider". Yeni bir tehlike belirdi, sorunuzdan da belli oluyor bu: Bazı çevreler sosyal-demokratların bir kanadına Sosyalist Sol adını takarak daha ilerici bir akımın varlığından söz ediyorlar. Yanılgıların en aymazıdır bu, en tehlikelisi, en sakıncalı. Fransa'da sosyalist partinin içindeki Poperen, Melenchon, ya da H. Emmanuelli gibi sözcülerinin sosyalist başbakan Jospin'nin ne Renault fabrikasının Vilvorde'daki kapatılışına, ne en düşük ücrete ancak % 4 gibi patronları bile şaşırtan düşüğün düşüğü bir eklenti yapmasına, ne de sosyalistlerin Amsterdam toplantısında Maastricht kararlarının % 3'lük kamu açığı politikalarına sıkı sıkıya bağlı kalacağı sözüne en küçük bir karşı çıkışları olmamıştır. Sosyalistlerin içinde daha ilericilerin (?), yani bir sosyalist sol'un varlığından söz etmenin yarınki kandırmacaların ilk tuzağını sinsice düzenlemekten başka bir anlama gelmediği yaşanan gerçeklerle hergün insanların gözü önüne seriliyor boylu boyunca. Yalnızca aptal gevezelikleri ile bu gerçeklerin bilince çıkmasını önlüyorlar. Bir bakıma onlar bence Blair'den de, Jospin'den de daha gericiler ve

dünya burjuvazisinin yarınki hizmetinde görev alma hazırlıkları içindeler. Sosyalist sol diye artık birşey yok. Gezegenimizi yeniden düzenleme konusunda hiçbir düşünceleri ya da kaygıları yok. Aslında demokratik-sol, sosyal demokrasi II'inci International'ın ilkelerine bile bunca ihanet içinde bulunmadı. Bu gerçeği akıllıca kavrayan ve yönlendiren dünya burjuvazisinin Anglo-sakson kanadının en önde gelen Financial Times, Financial Time gazeteleri Blair'in seçim kampanyasını tüm güçleriyle desteklediler. Haftalık The Economist seçimlerden birgün önce Blair'in pazar ekonomisi anlayışını, özgür para değişimi politikasını göklere çıkarıyordu öve öve... (Bkz: Le Monde Dip., Haziran 1997).

En önemli görevin sosyal-demokratların eleştirisinden geçtiğine inanıyorum. Şu sözler sosyal-demokrat olduğunu söyleyen CHP'nin Genel Başkan Yardımcısı Erol Çevikçe'nindir: - "Bizim programımıza ben bakıyorum. Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1994 yılında yenilenen programında özelleştirme ve devletin küçültülmesi ve ekonomik faaliyetlerden mümkün oldukça geri çekilmesi tartışması belki bütün partilerden çok daha liberal, çok daha ilerici boyutlarda. O da Altı Ok'tan gelen devletçilik anlayışı ile toplumdaki siyaset tartışması ayrı bir şey. Gerçek bu... (önceki söylediklerim diyor yani...)" (Bkz: İktisat Dergisi, Haziran 1997). Sözde sosyal-demokrat CHP'nin üç yıl boyunca sağcı DYP ile yaptığı hükümet ortaklığında sağcı politikaların hangisi geriletebilmiştir? DYP'nin yanında MHP olsa idi daha başka türlü bir hükümet yönetimi ile mi karşı karşıya kalacaktık? 37 insanımız Sivas'ta ortaçağ alevleri içinde cayır cayır yarken ne yapıyordu CHP yada o zamanki adı ile SHP...? Paşaoğlu Erdal İnönü Sivas'ta alay komutanına bile ulaşamıyordu...? Saatlerce süren (7 saat sürmüştür insanların yakılış hazırlıkları) süresi içinde SHP (CHP) ile ilişki kuranların elleri böğürlerinde kalmıştır. Acz içinde dolaşan bir paşaoğlu, üstüme kıvılcımlar sıçramasın diye kaçacak delik arayan SHP yetkilileri... Ama acı olan, üzerinde düşünmemiz gereken 37 insanımızın cayır cayır yakılmasından sorumlu o günkü hükümet ortağı

SHP'nin bugünkü CHP'sine yanan ailelerin yeniden sığınmaları, anma törenlerinde CHP bayrakları altında yürüyebilmeleridir... Hiç olmazsa SHP en azından olayları önlemekle birinci derecede sorumlu Alay komutanı hakkında soruşturma isteminde bulunabilir... o zamanın Genel Kurmay Başkanı hakkında gerekli işlemleri başlatabilirdi... Ne o zaman sağcı politikaların acımasız uygulamalarının destekçisi SHP (CHP) ne bugünkü ANAP iktidarının ortağı Demokratik-Sol Parti 4500 kişinin bilinmeyen cinayetlerde kurban gitmesine karşı hiçbir girişimde bulunmuş değillerdir. İnsan Hakları'nın en çok kan revan içinde yüzen bir ülkede örneğin Meclis'de paralı öğretime karşı pankart açtıkları için 90 yılı aşan cezalar alan üniversite öğrencileri karşısında bugünkü yönetimin ortağı Demokratik-Sol Parti lideri Bülent Ecevit "Eminimki yargıçlar da bu cezayı verirlerken vicdanları sızlamıştır" diye asıl sızlayan vicdanların üstüne şal örtüyordu. Demokratik hakların gelişmediği, çalışanlara, kamu görevlilerine sendika haklarının bütünü ile verilmekten kaçınıldığı, özelleştirme soygununun içborçlara yani rant ile geçinenlere aktarıldığı dönemin ülkemizdeki uygulayıcıları demokratik sol yada sosyal-demokratlar olmuştur. Ne yaptıkları ne yapacaklarının kesin kanıtlarını taşıyor.

Daha ciddi sol kurumlaşmalara ve de geleneğe sahip Avrupa'da, örneğin Fransa'da sosyalist başkan ve Sosyalist Parti dönemindeki yapılan işlere bakın siz: Sosyal-demokratların döneminde yani Sosyalist Parti döneminde Fransa'da işsiz sayısı 2 milyon 500 bin iken 1995 yılında iki katına yani 5 milyona çıktı. Yani çalışanların % 12,8'ine. Yine 1982-1995 arasında sosyalistlerin döneminde ulusal gelir iki katına çıkarken ücretlilerin payı % 68,8'den % 59,7'ye geriledi. İşletmelerin yüzde 115 olan otofinansman yeteneği borçların ödenmesinden sonra hiçbir yatırıma yada işgücü yaratacak alanlara gitmeden finans kapitalle aralarında bölüşmeyi artan bir ivme ile sürdürdü. Avrupa'da 57 milyon insan yani nüfusun %17'si yoksulluk sınırının altında yaşarken Fransa'da sosyalistler zamanında bu rakam katlanarak arttı (Bkz: Le Monde Dip., Temmuz 1997). İşsizlik ödentilerinde yapılan kesintiler karşısında 50 yaşlarında bir işsiz sosyal-demokratlar için yazdığı mektubun acı dolu dizelerini unu-

tamıyorum. “Elim kopsaydı da Sosyalist Parti’ye oyu vermeseydim” diyordu. Bu adamın şimdilerde faşist Parti lideri Le Pen’ni desteklemesinden ciddi kaygılarım var. Sosyal-demokratların gerilediği her yerde, onların neden olduğu biçimde faşizm, hem de artık işçi bölgelerinin yoğunluklarında oylarını katlayarak çoğaltıyor. Le Pen’nin Partisi, sosyalistler yönetime geldiği zaman yalnızca 30 bin dolaylarında iken bugün, 1,5 milyon oy potansiyeline ulaştı. Le Pen başkanlık seçimlerinde oyların % 15’ini aldı. Son yapılan yerel seçimlerde artık Belediye başkanlıklarını, Bölge yönetimi başkanlıklarını, Meclis üyeliklerini sepetine hızla topluyor. Hem sosyalist, hem de komünist partiyi gerileterek. Fransa’daki son yapılan seçimlerde ikinci turda Le Pen’nin ve Ulusal Cephe’nin genel sekreteri Magret sosyalist adayların, ikinci turda faşist parti üyelerince desteklenmesi gerektiği savını ileri sürdü. Gerekçesini de apaçık belirledi: “Sosyalist Parti iktidarı döneminde daha hızlı bir gelişme gösteriyoruz...”

Sosyal-demokratların eleştirisi bugün Lenin’in Menşeviklere yönelttiği eleştirilerden daha yoğun bir gereksinim gösteriyor. Gerek Avrupa sosyal-demokrasisinin, gerek ülkemizdeki sosyal-demokratların “Sol”la II. Internationnal anlamında bile hiçbir ilgileri kalmadığını apaçık gösterebilmeliyiz. Onlar sol sözcüklerini programlarından çıkarıp atarak uygulamalarında néo liberalizmin sağ partilerinden daha “radikal/merkeziyetçilik’e” kayarak dünyamızı yöneten 37 bin dev işletmenin 200 oligopole’un buyruğunda dünya halklarını ve kendi halklarını kandırarak yönetimlere gelme başarılarını ikiyüzlüce sürdürüyorlar.

Eski sosyalist Cumhurbaşkanı Mitterand kadar ikiyüzlü olan şimdiki Fransız sosyalist başbakanı Lionel Jospin 23 Temmuz 1998’de Londra’da İngiliz başbakanı T. Blair’in çağrılısı olarak yaptığı konuşmada liberalizmi tüm boyutlarıyla bir kez daha övdü: “Fransız usulü üçüncü yolun pazar ekonomisine evet, pazar toplumuna hayır” demekten geçtiğini söyledi (Bkz: Le Monde, 25 Temmuz 1998). Bu megalomani’nin Ecevit’in “kapitalist olmayan liberal biçimde” kalkınma sözlerinden ne ayrıcalığı var, söyler misiniz? II’inci Internationnal’in ustaları bilimsellğe bunca aykırı düşen dehşet verici laflar etmekten hiç olmazsa kaçınmayı biliyorlardı. Şansölye Kohl’un yerine gelmeye

mazsa kaçınmayı biliyorlardı. Şansölye Kohl'un yerine gelmeye hazırlanan Alman sosyal demokrat Partisi lideri Gerhard Schröder de aynı gün Alman İşverenleri ile yaptığı gizli toplantıda: "Alman işletmelerinin yarışabilmek için gereksinim duydukları tüm gereksinimleri karşılayabilmek için" ellerinden geleni yapacaklarını, esnek emek piyasasına öncelik tanıyacaklarını söylüyordu. Alman işverenlerinden tıpkı T. Blair'in aldığı icazet gibi bir icazetle seçime Eylül ayında girecek olan Schröder'in Alman finans kapitali desteğinde seçimleri kazanması büyük olasılıktır. Çünkü bir Alman işverenin sözleriyle "Hiç kimse Schröder kadar şansölye Kohl dönemini böylesine inandırıcı biçimde savunmadı..." (Bkz: Le Monde, 25 Temmuz 1998). Kohl'un gerici politikalarının işsizliği nasıl arttırdığını, işçileri toplu sözleşme kazanımlarından bile yoksun ettiğini, sağlık hizmetlerinde nasıl kazanılmış hakları geri aldığını, işinden olmak için çalışanların yeni bir ücret artışı isteminde bulunmadan daha da uzun sürelerde çalıştırıldığını ve de öğrencilerin özelleştirme programlarıyla yükümlülüklerinin ağırlaştırıldığını, liselere bile İsa'nın çarmıha gerilmiş yontularının sınıf tahtalarının üstüne asılmasını desteklediğini anımsatmaya gerek var mı? Tüm bunlar yada benzeri uygulamaların destekçisi, övgücüsü sosyal-demokrat Gerhard Schröder'dir artık. Tıpkı Blair'in, Thatcher'in yarım bıraktıklarını tamamlamak için yola çıkışı gibi... Tıpkı Jospin'nin, Mitterand'ın Fransız özel girişimciliğinin Alman-İngiliz firmaları ile bütünleşmesini sağlayacak uygulamalarına yeniden ivme kazandırması gibi...

Sağ partilerden daha sağına kayan "Radikal Merkezîyetçi" sosyal-demokratlar XXI'inci yüzyıla girerken şu gerçeği görmemize alabildiğine yardımcı oluyor. Artık XXI'inci yüzyıla:

Cumhuriyetsiz Cumhuriyetler'le giriyoruz.

Ne demek Cumhuriyetsiz Cumhuriyetler? 1789 burjuvazisi halk kitlelerine, henüz bakir emekçilere, aristokrasiyi kendi terörü içinde kanla yıkıp kendi egemenliğini kurarken: "Ekmek, Kardeşlik, Eşitlik, Barış ve Özgürlük" vaad etmişti. 200 yıllık egemenliği boyunca bunlardan hiçbirini yerine getirmede. Kolektivist rejimlerin yıkılmasından sonra bırakınız bunları yerine getirmesini, sınıf savaşımlarından elde edilmiş kazanımları da

bir bir geriye almaya başlamıştır. Kollektivist rejimlerin basıncından kurtuluşu XIX'uncu yüzyıl klasik kolonializmini aratacak ölçekte saldırganlaştırmıştır. Aslına bakarsanız, son çözümde, denebilir ki 1789 devrimi gibi insanoğlunun yeryüzü macerasında yeni bir yol çatımını oluşturan 1917 Bolşevik devrimi dünya burjuvazisinin halklara vaad ettiğini tüm insanoğlunun burçlarına dikmek için yola çıkmıştır. Yani Ekmeği, Barışı, Özgürlüğü, Kardeşliği, Eşitliği sağlamak için. Bu ilkelerin içini sosyo/ekonomik dolgularla yıkılmayacak bir biçimde doldurarak. Marx'ın, Engels'in, Lenin'in tüm yapıtlarında bu ereğin gözetildiğini görürsünüz. Yani Devletin bile, yani Para'nın bile ortadan kalktığı bir ütopyanın gerçekçi, bilimsel yolları döşenmişti.

Dünya burjuvazisi kendi içinde hızlı, acımasız, bir bakıma sancılı bir Intégration-Assimilation dönemini yaşarken artık kendisini oluşturan ilkelerin ve felsefenin tümüne sırtını dönmüştür. Onu artık dünya halklarının ve de kendi meropollerinin ne ekmek (iş) isteyişi, ne özgürlüğü, ne kardeşlik arayışı, ne barış, ne de eşitlik ilgilendiriyor. O nedenle değil mi 1789'un anayurdu Fransa'da önde gelen liderlerden biri "Cumhuriyetin tek ilkesi olmalıdır: İlerleme..." demişti. Cumhuriyetten artık halkların eline kala kala tek bir olanak kaldı: Temsili parlamenter demokrasi. Yani artık Sultanlar, Şahlar yada Krallar yok da halklar Cumhurbaşkanlarını, partileri hükümet kurmaları için seçip gönderebiliyorlar. İşleri de işte orada o gün bitiyor. Tıpkı Marx'ın dediği gibi "Üç yada 6 yılda bir yönetici sınıfın hangisinin kendisini temsil edeceğine ve sonradan halkı Parlamento'nun ayakları altında çiğnemesine..." razı olmak seçeneği bırakılmıştır yalnızca. Ve de Parlamentarizm artık tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kendi kuyusunu kazmaya başlamıştır. Artık halklar seçimlere katılmıyorlar. Bunun son derece önemli bir olgu olarak nitelendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu bize diyalektik gerçeğin nabzını tutmamıza yardım eder. Aslında seçilmeyenler'in iktidar dönemi başlamıştır. Parlamentarizm bütünüyle XXI'inci yüzyıla girmeye iki yıl kala sözcüğün tam anlamıyla iflas etmiştir.

1995 yılında Fransa'da yapılan başkanlık seçimlerine halkın % 20'si, 1993 seçimlerinde % 30-32'si hiç katılmadı. İngiltere'de

gitmedi. 1950 yıllarında Almanya'daki genel seçimlere katılmama oranı % 15 dolaylarındayken 1995 yılında yapılan parlamento seçimlerinde katılmama oranı %22'leri aştı. Bu katılımsızlık, uzak durma oranı 1972 seçimlerinde yalnızca % 9 dolaylarındaydı. 1996 Amerikan başkanlık seçimlerine katılanların oranı yalnızca % 49. ABD halklarının %51,2'si kendi başkanlarını seçmek için sandık başlarına gitmediler. Japonya'da bugünkü Liberal Demokrat Parti'nin iktidarı azınlığın azınlığı örneğidir. Halkın ancak % 44'ü sandık başına gitmiştir. Halkın % 56'sı sandık başına gitmemeyi, kendilerini temsil edecekleri seçmemeyi yeğlemiştir. 1998 yılında yapılan seçimlerde tüm uğraşlara, kolaylıklara, teşviklere, sandıkların gecenin saat 22'lerine kadar bekletilmesine karşın ve de Japonya'nın Asya ekonomik/sosyal-politik bunalımını en yoğun yaşadığı bir dönemde Japon seçmenin sandık başına gidiş oranı yalnızca %53'lere tırmanabilmiştir. Ve bu seçimlerden de en çok kazançlı çıkan Japon Komünist Partisi olmuştur. 1989-1990'dan bu yana Kapitalist Restoration dönemini yaşayan eski kollektivist sistemlerde seçimlere katılmama oranı % 35 dolaylarında. Bu oran Polonya'da 1994 seçimlerinde % 49'lara ulaştı (Bkz: Le Monde Dip., Mayıs 1997. Çoğunluk Azınlıktır).

Halkın çoğunluğuyla yönetime gelişlerinin meşrûiyeti'ni deklare edenler 1997'deki Fransız seçimlerindeki katılmama oranı karşısında pek de meşrû bir zemine oturmadıklarının bilincindedirler. Halkın % 28,87'si hiç sandık başına gitmedi. Gidenlerin de % 6,32'si geçersiz oy kullandı. Bu iki sayıyı toplayınız, bugün iktidarda bulunan Sosyalist Parti-Çevreciler-Komünistler-Yurttaşlık Eylemcileri'nin bu müthiş (?) koalisyonunun oy oranından yani halka dayanış oranından çok daha yukarılara tırmandığını görürsünüz (Oy oranları için Bkz: Le Monde, 3 Haziran 1997). Ülkemizde yapılan ve bir türlü doğru dürüst gerçekleştirilemeyen o gülünç seçimlerde halklarımız para cezası yasağına karşın % 20'leri aşan oranda hiç sandık başına gitmemektedir. Halk Partiler demokrasisi'nden umudu kesti. Ve de umutsuzluk içinde. Siyasi Partilerle halk arasındaki siyasal kontrato sona ermiştir. Halklar bu kontratoyu iptal etmişlerdir adı konmadık biçimde. Adının konusu ile bilindiği gibi yalnızca tek bir yolla olur:

Devrimle. Halklar henüz o aşamada değildir. Kopukluğu ve terk edilmişliği kendisi de terk ederek yaşıyor.

Halkla siyasal partiler arasındaki siyasal kontrato'nun böylesine iptalinin temel nedeni yalnızca kuşkusuz siyasi partilerin, örneğin sosyalistler'in yönetime gelince söylediklerinin tam karşısını yapmaları değildir. Hiçbir dönemde siyasal bürokrasi bu kadar bürokratlaşmadı. Bunca bürokratlaşan siyasallar bunca kirli çıkarlar içinde olmadılar. Kendilerini halkın yönetime getirmeyeceğini bilenler bunu başka kanallardan sağlamaya başladılar. Cumhurbaşkanılarından başbakanlara, bakanlardan üst yöneticilere kadar hepsi kirli-gizli, yasal olmayan paraların desteğinde ve gücünde yönetime geldiler. Örnekleri bir bir açıp geliştirmek istemiyorum. Ama bu gerçek yalnızca siyasal erki değil ona sıkı sıkıya bağlı İdari Mekanizmayı (Administration) da biribirlerini en kötü ve en etkili bir biçimde kirleterek ardından sürükledi. Adalet, en üst düzeyde askeri komutanlar, bankaların genel müdürleri boğazlarına kadar kokuşmanın içine gömülüp gittiler. Fransa'da Yüksek Adalet Divanı başkanı hakkında açılan haksız kazanç elde etme davası henüz sonuçlanmadı örneğin... Üstelik bu bay haksız kazanç elde etmeyi bakanlığı döneminde gerçekleştirmişti.

Tüm bu gerçekler bize: Komünist Renaissance'ın Yaratılması'nın kaçınılmaz olduğunu vurguluyor.

Feodalitenin çözülmeye yüz tuttuğu XV'inci yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan Renaissance (Yeniden Doğuş) felsefesi XVII'inci yüzyılda burjuvazinin gelişmesinin alabildiğine yolunu açarak en olgun dönemine ulaşmıştı. Scolastique felsefe resmi ideoloji olarak varlığını sürdürse bile hümanist kültür ve Antiquité ile 2 bin yıla yakın bir süre sonra yeniden bağlantı ve düşünce bağlarının kurulması insanoğlunun elini yüzünü soğuk suda yüğüp yıkaması gibi silkinip kendine gelmesini sağlamıştı. Marx'ın "Grek felsefesinin çok çeşitli formlarının..." insan düşüncesini etkileyişine yaptığı vurgu XVIII'inci yüzyılda Aydınlanma Dönemi ile burjuvazinin siyasi felsefesini oluşturuyor ve feodaliteye son darbeler indiriliyordu.

Komünist Renaissance tüm insanoğlunun gelişme ve sınıfsal

mücadelesinin bilimsel yapıtlara ve 1789'dan 1830'a, 1848'e, 1871 ve 1917 devrimlerine geniş bir kültür kucaklamasıyla yeniden varışımız olacaktır. Feodalitenin skolostatik düşüncesini yıkmak için insanoğlu nasıl Grek'le bağlantısını kurmuşsa, ulussuzlaşmış dünya burjuvazisinin soluk aldırılmaz köleci ve haksız hegemonyasını vede néoliberal doğmasını kırmak için bilimsel sosyalizmin tüm yapıtlarına yeniden dönmek, onların pirizmasından tüm insanoğlunun kültür yaşamını yeniden yorumlayıp kucaklamak gerekiyor. Komünist Renaissance insanoğlunun kurtuluşunun son aşaması, geriye dönüşü olmayan tek yolu olacaktır. Ama komünistler görevlerini yerine getiriyorlar mı? Bana sorarsanız insanoğlu kapitalizmin derin bunalımını yaşamıyor. Yeryüzünü bütünüyle kavuran bunalım komünistlerin komünistliklerini unutmalarından, yadsımlarından, bir bakıma sosyal-demokratlaşmalarından kaynaklanıyor. Asıl bunalımımız işte bu. Kendilerini halâ komünist sanan kimileri ya da bu savın getirisiyle geçinenler demogojik, popülist, kolaycı söylemlerle kitleleri sözüm ona provoke etmeye çalışıyor, kimileri de sözüm ona en dogmatik söylemler ardına çekilerek dünyanın değişen koşullarında yeni kavrayışın yollarını açmaktan ustalıklı bir tembellikle kaçınıyorlar. Fransa'da "İşçi Savaşımı"nın önde gelen liderlerinden bayan Arlette Laguiller örneğin bakınız neler söylüyor: "Devletin parası böylesine bol kepçeden patronlara dağıtılmasaydı devlet kamu sektörünü böylesine kurban etmek zorunda kalmıyacaktı." Siz bayan Laguiller'in Marksizmin "Devlet Teorisi"ni doğru kavradığını düşünebilir misiniz bu sözleri işittikten sonra? Marksizmin en sağlıklı yorumlarından biridir Devlet teorisi oysa. Ve de bilimsel niteliğinden hiçbir azalma olmadığının en doğru kanıtı da burjuvazinin tam da bayanın eleştirdiği gibi davranmasından kaynaklandığını çok şey bilmeniz gerekmeden kavrayabilirsiniz. Bir Troçkist olan bayan Laguiller'den daha geri kalacak değil elbette, adından başka komünistlikle artık hiçbir ilişkisi kalmamış olan Fransız Komünist Partisi patronu Huéde seçimleri kazanırlarsa çalışan her işçiye 3 bin franklık bir zam yapacaklarını söyleyiverdi. Şimdi iktidarda bay Hué ortakları öteki solcu(?)larla... % 4'lük bir asgari geçime ek yapılmasını boyun kıvrıp ağzını

yüzünü yaya yaya savunmaya çalışıyor. Ve patronların yani Fransız büyük burjuvazisinin Jospin'den sonra en sevilen adayı olmayı becermeye çalışıyor. Ama Fransız néofaşist partinin lideri Le Pen daha katı gerçekleri çekinmeden söylüyor ve kitleleri kendine çekmeyi beceriyor ustalıklarla. O öyle zam mam yapacağım demiyor. Faşist köklü değişimin tüm vizyonunu kitlelere ulaştırmayı beceriyor.

Kolaycı, popülist söylemlerin yetmediği bir dünyadayız. Gezegenimizde, hem de en çok kapitalist metropollerde gerçekler radikalleşti. Komünistlerin ister istemez radikalleşmeleri gerekirken onlar bu yolu saçma-sapan söylemlerle, bilimsel sosyalizmin devrimci dinamiğinden uzak düşürerek kitlelerin, emekçi sınıfın önünü görmesini engelliyorlar. Lenin öncü partinin görevinin kitleleri devrime hazırlamak olduğunu söylemişti. Bu hazırlığın nasıl bir yoğun bilimsel çalışmadan, dünyayı ve kendi gerçeğini kavramaktan geçtiğini bolşevik devrim bize tüm ayrıntıları, o zengin ve öğreti dolu ayrıntıları içinde kanıtlamıştır. Şimdi kim yapıyor bunu? Kitlelerin ekonomik istemlerini "Hadi barikatlara" diye kışkırtan ucuz devrimciler mi? Ya da halâ at gözlükleriyle Troçki-Stalin tartışmasının çevresinde dolanıp duranlar mı? Bu kuyudan kendileri için içecek bir avuç su çıkartabilenlerin kitlelerin susuzluğunu gidermeye hiçbir zaman güçleri yetmeyeceğini her günün yaşanan acı gerçeklerinden daha iyi kavırıyoruz. Troçki-Stalin tartışması Leninizmin kaynaklarına, onunla Marksist yoruma yeniden ulaşmamıza, yani yeniden doğuşu Komünist Renaissances'ı dehşetle engellediği için dünya burjuvazisinin değirmenine modern aygıtlarla su taşıyor. Ölümün ufkunda zaferi yaratacaklarına inandırılanlar devrimin mezarlıklardan ve hapishanelerden yükselmeyeceği gerçeğine mistik bir biçimde gözlerini ve kulaklarını tıkıyorlar. Öler ve öldürerek sürdürülen saldırının gittikçe tükenmek anlamına geldiğini gördüklerinde artık iş işten çoktan geçmiş olacaktır. Atı alan Üsküdar'ı değil dünyamızı aşacaktır. Yani gelişmekte olan faşizme dünyamızı teslim etmiş olacaktır tam karşısını tüm varlığı ile istemesine karşın.

Tüm bunların karşısında kendilerini pek bir soğukkanlı ve akıllı sanıp Ouvriérisme'e sapanlar, "işçi kuyrukçuluğuyla" hiç-

bir yere gidilemeyeceğini kavradıklarında çevrelerinde işte asıl o zaman işçileri de bulamayacaklardır. Onlar Lenin'in Parti modelinin insanoğlunun sınıfsal mücadelesinden süzüle süzüle gelen nasıl bir örgütlenme biçimi olduğunu bize unutturdukları, işçi tutumlarının kasıntıları içinde afra tavra ile Marksist felsefenin kaynaklarını kuruttukları için en az ötekiler kadar sorumlu olacaklardır.

Oysa dünyamız ve dünya halkları "EKMEK-BARIŞ-EŞİTLİK-KARDEŞLİK-ÖZGÜRLÜK (GERÇEK DEMOKRASİ)" için dünyadan daha çok bolşeviklere gereksinim duyuyor. Çünkü dünyadaki gerçekler hiç de bugünkü kadar radikalleşmemişti. Komünist Renaissance (Komünist Yeniden Doğuş) dünyanın metropollerinden başlayarak günde ancak 1 dolarla geçinebilen 3 milyara yakın insanın o perspektifte oluşmuş dayanışması ile, mücadelesi ile insanoğlunun yaşamından ekmeksizliği, köleliği, eşitsizliği, savaşı, sevgisizliği bir ur gibi söküp atacak, insanın insana duyduğu sorumlulukla insanoğlu ancak o zaman paranın ve kendisinin egemenliğinden kurtulacaktır.

6 Ağustos 1998

Bu kitaptaki yazıların bir bölümü, 1989 ile 1992 yılları arasında; Görüş, 10 Eylül, Sosyalist Birlik, Marksizm ve Gelecek, Toplumsal Kurtuluş, Ekimler ve Teori Dergileri'nde yayınlanmıştır.

ORHAN İYİLER

Danilov Manastırı'nın Çanları

“LENİN’in ÜLKESİNDE NELER OLUYOR?”u yazmaya başlamadan önce 1989-1993 yılları arasında çeşitli kimi sol dergilerde yayınlanan yazılarımı yeniden özenle gözden geçirme gereğini duydum. Birden şunu gördüm: Yalnızca bugün Lenin ülkesinde neler olup bittiğini anlamak için değil, ama 21. yüzyıldaki büyük değişimin nasıl gerçekleştiğini ya da gerçekleştirildiğini kavramak için de **Danilov Manastırı'nın Çanları'nın okunması gerekiyor. Nedeni de şu: **ÇANLAR'ın kapsadığı dönem 20. yüzyılın bitimine doğru gezegenimizdeki o müthiş politik depremin sosyalist sistemleri yerlebir ettiği dönemi kapsıyor.****

27 Mayıs 1988'de ABD'nin o zamanki Başkanı Reagan, Gorbatçov'la Moskova'da buluşmak için indiği Finlandiya garında ayağının tozuyla: *“Moskova'da özgürlüklerin ve insan haklarının simgesi olarak Danilov Manastırı'nda 70 yıl sonra Çanlar'ın yeniden çalmaya başlamasını kıvançla karşılıyorum. Ama bunun yetmediğini tüm Sovyetler Birliği'ndeki tüm kiliselerde çanların yeniden çalmaya başlaması gerektiğini Gorbatçov'a hatırlatacağım”* demişti. Ve de 1991'de tüm Varşova Paktı ve Sovyetlerde özgürlüklerin simgesi çanlar uğultusuna insan hakları, özgür pazar ekonomisi ilahileri de katılınca 70 yıllık uygulamanın sonucunda sosyalist sistemler depremin sarsıntılarına dayanamayarak çöküp gitti. Ne ki, işin bu kadar kolay olmadığını Danilov Manastırı'nın Çanları okuru tüm boyutlarıyla kavrayacaktır.

ORHAN İYİLER

ISBN 978-975-7446-98-9

9 789757 446989

©İNSANCIL YAYINLARI

Küçükparmakkapı, İpek Sok. Zafer Han, No.10 Beyoğlu-İstanbul
Tel&Faks: 0212 249 80 19 e-mail: insancil@hotmail.com www.insancil.com